

បែបវាយមកវិញ

ប្រវែង ច្បាប់ការសិទ្ធិសាលស្មុត្តិ

[១] ឯកសារ ស្មុត្តិ ។ ឯកសារ សម័យ កកក
 ចាត់តាំង វិហារធំ កិច្ចការសម័យ ។ គេ ទៅ មន
 សម័យ ទាយស្មុត្តិ ៦ អនុវត្ត ទាយស្មុត្តិ ៦
 ០ ខ្លះ ទាយស្មុត្តិ ៦ កំរិតៈលា(១) តោសិទ្ធិសាល-
 វិទនាយ វិហារធំ ។ អដ្ឋាន កកក សាយស្មុត្តិ-
 សម័យ បដិសន្ធិ ៧ រដ្ឋតោ យោ តោសិទ្ធិ-
 សាលវិទនាយោ គេទុច្ចរិតស្មុត្តិ ។ អនុសា ទៅ
 យោគលោ កកក ខ្លះតោ ៧ កម្មវិធី ទិស្វន
 កកក ឯកសារ ៦ មាន សម័យ ឯក ទាយ ចារិក
 សន្តត្តិ គយោ កុលបុត្តា អត្តការទូតា វិហារធំ
 ៧ តោសិ អដ្ឋានកាសិក ។ អស្មុសិ ទៅ
 ទាយស្មុត្តិ អនុវត្ត ទាយចាលស្មុត្តិ កកក
 សម័យ ទាយស្មុត្តិ សុត្តិ ទាយចាល ឯកស-
 រិត ៦ មាន អនុសា ទាយចាល កកក ៧ តោសិ

១ កំរិតៈលា ៧ ។

បែបវាយមកវិញ

ច្បាប់ការសិទ្ធិសាលស្មុត្តិ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះទានព្រះ
 ភាគទ្រង់រត់ទៅក្នុងព្រះបន្ទាត់ ទៅបន្ទាត់គ្រាប់ ។ សម័យទានរត់
 ព្រះទានព្រះភាគ ព្រះទានព្រះភាគ គឺគ្រាប់កិច្ចការព្រះ
 ទៅក្នុងព្រះបន្ទាត់សាលស្មុត្តិ(១) ។ ព្រះទាន ព្រះទានព្រះភាគ
 ទៅក្នុងព្រះបន្ទាត់ ក្នុងសាយស្មុត្តិសម័យ ហើយចូលទៅក្នុងព្រះសាលស្មុត្តិ-
 សាលស្មុត្តិ ។ អ្នកស្រាវជ្រាវ ពុទ្ធសាសនាព្រះទានព្រះភាគកុំភ្លេច
 ទៅរត់ចូល លុបយឺតយ៉ាវ កិច្ចការទាំងព្រះទានព្រះភាគយ៉ាង
 ទៅ តែសម័យ សូមលោកកុំចូលទៅក្នុងព្រះបន្ទាត់ ព្រះក្នុង
 ព្រះបន្ទាត់ បានកុលបុត្ត ៧ រូប ជាអ្នកប្រកួតប្រជែងប្រកួតខ្លួន សូម
 លោកកុំភ្លេច ខ្លះបង្កើតអនុវត្ត ដល់កុលបុត្តទាំងនោះឡើយ ។ ព្រះ
 អនុវត្តព្រះទាន បានព្រះបន្ទាត់ព្រះ កំភួងដល់គឺព្រះទានព្រះ
 ភាគ ប្រយោជន៍ កំពុងនិយាយនឹងអ្នកស្រាវជ្រាវយ៉ាងនេះ ខ្លួន
 អ្នកស្រាវជ្រាវព្រះទាន អ្នកកុំយាត់ព្រះទានព្រះភាគឡើយ ព្រះព្រះ

១ កក្កដា តោសិសាលស្មុត្តិ ឱស្មៈព្រះទិស្វនស្មុត្តិ ១ ដើម កុលបុត្ត ៧ រូប មានសព្វានុវត្តិសាលស្មុត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថ

សត្វ ទោ ភគវា អនុប្បត្តានិ ។ អថទោ អាយស្មា
 អនុប្បត្តោ យេតាយស្មា ច ចន្ទិយោ អាយស្មា ច
 កំអិលោ កេតុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា អាយស្មន្តត្វា
 មន្ទិមិ អាយស្មន្តត្វា កិមិលី ឯតនេវេច អភិក្កមថា-
 យស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្វ ទោ ភគវា
 អនុប្បត្តានិ ។ អថទោ អាយស្មា ច អនុប្បត្តោ
 អាយស្មា ច ចន្ទិយោ អាយស្មា ច កំអិលោ កតវន្តិ
 អនុប្បត្តា ឯតោ កតវតោ មន្ទិមិ ចជិត្តាហសិ
 ឯតោ អសមិ មញ្ញាមេសិ ឯតោ ចាៈធានកិ
 ឧបម្ពុចេសិ ។ មិសិទិ ភគវា មញ្ញត្តោ វសុរុន
 មិស្មដ្ឋិ^(១) ចានេ មត្តាលេសិ ។ កេមិ ទោ អាយស្មន្តោ
 កតវន្តិ កតិកានេត្វា ឯកមន្តិ មិសិទិសុ ។

(២) ឯកមន្តិ មិសិទិ ទោ អាយស្មន្តិ អនុប្បត្តិ
 ភគវា ឯតនេវេច កត្វិ វេ^(២) អនុប្បត្តា ឧបមិយ
 កត្វិ យោបមិយ កត្វិ បំណ្ណកេន ច កិលមិត្តានិ^(៣) ។

១ គ. ម. ឧត្តរេ កោ ភគវតិ ទិស្សកំ ។ ២ កត្វិ យេនេវេ វេតិ ទិស្សតិ ។
 ៣ ឧ. កិលមិត្តា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

ពានុប្បត្តានិ ទោ ភគវា អនុប្បត្តានិ ។ អថទោ អាយស្មា
 អនុប្បត្តោ យេតាយស្មា ច ចន្ទិយោ អាយស្មា ច
 កំអិលោ កេតុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា អាយស្មន្តត្វា
 មន្ទិមិ អាយស្មន្តត្វា កិមិលី ឯតនេវេច អភិក្កមថា-
 យស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្វ ទោ ភគវា
 អនុប្បត្តានិ ។ អថទោ អាយស្មា ច អនុប្បត្តោ
 អាយស្មា ច ចន្ទិយោ អាយស្មា ច កំអិលោ កតវន្តិ
 អនុប្បត្តា ឯតោ កតវតោ មន្ទិមិ ចជិត្តាហសិ
 ឯតោ អសមិ មញ្ញាមេសិ ឯតោ ចាៈធានកិ
 ឧបម្ពុចេសិ ។ មិសិទិ ភគវា មញ្ញត្តោ វសុរុន
 មិស្មដ្ឋិ^(១) ចានេ មត្តាលេសិ ។ កេមិ ទោ អាយស្មន្តោ
 កតវន្តិ កតិកានេត្វា ឯកមន្តិ មិសិទិសុ ។

(២) ពានុប្បត្តានិ ទោ ភគវា អនុប្បត្តានិ ។ អថទោ អាយស្មា
 អនុប្បត្តោ យេតាយស្មា ច ចន្ទិយោ អាយស្មា ច
 កំអិលោ កេតុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា អាយស្មន្តត្វា
 មន្ទិមិ អាយស្មន្តត្វា កិមិលី ឯតនេវេច អភិក្កមថា-
 យស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្វ ទោ ភគវា
 អនុប្បត្តានិ ។ អថទោ អាយស្មា ច អនុប្បត្តោ
 អាយស្មា ច ចន្ទិយោ អាយស្មា ច កំអិលោ កតវន្តិ
 អនុប្បត្តា ឯតោ កតវតោ មន្ទិមិ ចជិត្តាហសិ
 ឯតោ អសមិ មញ្ញាមេសិ ឯតោ ចាៈធានកិ
 ឧបម្ពុចេសិ ។ មិសិទិ ភគវា មញ្ញត្តោ វសុរុន
 មិស្មដ្ឋិ^(១) ចានេ មត្តាលេសិ ។ កេមិ ទោ អាយស្មន្តោ
 កតវន្តិ កតិកានេត្វា ឯកមន្តិ មិសិទិសុ ។

១ កត្វិ យេនេវេ វេតិ ទិស្សតិ ។

មហាយនព្រះបុព្វគោតិកសុត្តនិស្សន្ទ

មមនីយំ កកវំ យាមនីយំ កកវំ ច ច មយំ
 កន្តេ វិហារោ កេ កិលមិញ្ញាតិ ។ កត្តិ បទ វេ
 អនុវត្តា សមត្តា សម្មោទមាថា អវិវេទនាថា ទំរោ
 ធកីក្ខតា អញ្ញមញ្ញំ មិយចក្ខុហំ សម្មស្សន្តា
 វិហារោតិ ។ តស្ស មយំ កន្តេ សមត្តា សម្មោទមាថា
 អវិវេទនាថា ទំរោធកីក្ខតា អញ្ញមញ្ញំ មិយចក្ខុហំ
 សម្មស្សន្តា វិហារោតិ ។ យថាកមិ បទ កុម្ម
 អនុវត្តា សមត្តា សម្មោទមាថា អវិវេទនាថា ទំរោ
 ធកីក្ខតា អញ្ញមញ្ញំ មិយចក្ខុហំ សម្មស្សន្តា
 វិហារោតិ ។

(៣) ឥធម្មំ កន្តេ វិវំ ហោតិ លាភា
 វិត មេ សុលទិំ វិត មេ យោហិ វិវុចេហិ
 សម្រេហ្មចារិហិ សទិំ វិហារមិតិ តស្ស មម្មំ កន្តេ
 ឥមេសុ វាយស្មន្តេសុ មេតិំ កាយកម្មំ មនុបដ្ឋិតិ

មហាយនព្រះបុព្វគោតិកសុត្តនិស្សន្ទ

ក៏កុំតាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គតាំង
 ឡាយ ល្មមអត់ធន់បាទ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងឡាយ
 ល្មមច្រើត្តទៅបាទស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មួយទៀត ខ្ញុំព្រះ
 អង្គតាំងឡាយ មិនបានលំបាកដោយបំណុលបាទទេ ។ ម្ចាស់អនុវត្តតាំង
 ឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនទាស់ទែងគ្នា ដូច
 ជាទឹកដោះលាយទឹក មើលមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុវិស្វកម្ម
 ឡាញ់ទេ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងឡាយ ជាអ្នក
 ព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចទឹកដោះលាយទឹក មើល
 មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុវិស្វកម្មឡាញ់តែម្យ៉ាង ។ ម្ចាស់
 អនុវត្តតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនទាស់
 ទែងគ្នា ដូចទឹកដោះលាយទឹក មើលមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយ
 ចក្ខុវិស្វកម្មឡាញ់ដូចម្តងទៀត ។

(៣) ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងទី
 នេះ យ៉ាងនេះថា ភក្តាអញពេញហៅទានលាភ ភក្តាអញពេញ
 រហៅបាទស្រួល ត្រង់ដែលភក្តាអញ នៅជាមួយនឹងពួកសម្រហ្មចារិ
 កានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ
 បានតាំងកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ទៅករលាភទានកាយុតាំងនេះ

សុទ្ធករិយា ធម្មិកនិកាយស្ស ទូលបណ្ណាសវំ

អាវី ចេវ រហា ច មេត្តិ វចីកម្មិ... មេត្តិ
 មនោកម្មិ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ អាវី ចេវ រហា ច តស្ស
 មយ្ហំ កន្តេ ឯវំ ហោតិ យទ្ធិនាហំ សកំ ចំត្តិ ធិត្តិមិក្ខា
 ឥមេសំយេវ អាយស្មត្តានិ ចិត្តស្ស វសេន វត្តយ្យន្តិ
 លោ ទោ អហំ កន្តេ សកំ ចំត្តិ ធិត្តិមិក្ខា
 ឥមេសំយេវ អាយស្មត្តានិ ចិត្តស្ស វសេន វត្តាមិ
 ធាតា ហិ ទោ លោ កន្តេ កាយា ឯកញ
 បេន បញ្ញា ចិត្តនិ ។ អាយស្មចិ ទោ នន្ទិយោ
 ។ បេ ។ អាយស្មចិ ទោ តិមិលោ ឥកវន្តិ ឯកនវោច
 ឥន មយ្ហម្យំ ទោ កន្តេ ឯវំ ហោតិ លាភា វត
 មេ សុលន្តិ វត មេ យោហំ ឯវុមេហំ សព្វហ្មចារិហំ
 សន្តិ វិលោមិតំ តស្ស មយ្ហំ កន្តេ ឥមេសុ អា
 យស្មន្តេសុ មេត្តិ កាយកម្មិ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ អាវី ចេវ
 រហា ច មេត្តិ វចីកម្មិ... មេត្តិ មនោកម្មិ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ

សុទ្ធករិយា ធម្មិកនិកាយ ទូលបណ្ណាសវា

ចំនីចំពោះមុខ ចំនីចំកំចំនីមុខ កំនីចំកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា
 កំនីមេត្តាម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ចំនីចំពោះមុខ ចំនីចំកំចំនីមុខ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា
 បើដូច្នោះត្រូវតែ កាតាសញ្ញាដាក់ចិត្ត របស់ខ្លួន ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាច
 ខៃចិត្តរបស់លោកមានកាយចំនីនេះឯង ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ក៏ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចខៃចិត្ត
 របស់លោកមានកាយចំនីនេះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តាមពិតកាយ
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គចំនីច្បាយទីទតិកាមែន ប៉ុន្តែចិត្តមានចំនង់ជាមួយគ្នា ។
 ចំណែកនិយៈមានកាយ ។ បេ ។ ចំណែកកិមិលៈមានកាយ បានក្រាប
 ទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចំនេះ យ៉ាងនេះថា កាតាសញ្ញាពេញដោយ
 លាភ កាតាសញ្ញាពេញជាបានស្រួលហើយ ត្រង់ដែលកាតាសញ្ញាទៅ
 ជាមួយនឹងពួកសព្វហ្មចារិ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បានកំនីកាយកម្ម ប្រកបដោយ
 មេត្តាទៅករលោកមានកាយចំនីនេះ ចំនីចំពោះមុខ ចំនីចំកំចំនី
 មុខ កំនីចំកម្មប្រកបដោយមេត្តា ... កំនីមេត្តាម្មប្រកបដោយ

បាយបង្កាប ឬឡោសិទ្ធិសារសុទ្ធ អញ្ញាត

រាវ រាវ រាហា ធន គស្ស មយ្ហំ កន្ត ឯវី ហោតិ
 យន្ត្រាហំ សកំ ចិត្តំ ធិត្តិចិត្តា ឥមេសិយេវ
 អាយស្មន្តាធិ ចិត្តស្ស វសេន វត្តយ្យន្តំ សោ ទោ
 អហំ កន្ត សកំ ចិត្តំ ធិត្តិចិត្តា ឥមេសិយេវ អា-
 យស្មន្តាធិ ចិត្តស្ស វសេន វត្តាមិ ធានា ហំ ទោ
 លោ កន្ត កាយា ឯកត្តា មន មញ្ញា ចិត្តន្តំ ។
 ឯវី ទោ មយ្ហំ កន្ត សមត្តា សម្មោទមាណា
 អវិវេណា ទំរោទត្តិក្ខតា អញ្ញាមញ្ញំ បិយេនត្តាហំ
 សយ្ហស្សន្តា វិហារមាតិ ។

(២) សាធុ សាធុ អនុវត្តា កថុ បន រោ អនុវត្តា
 អប្បមត្តា អាតាចិលោ ចហិតត្តា វិហារមាតិ ។ តត្ស
 មយ្ហំ កន្ត អប្បមត្តា អាតាចិលោ ចហិតត្តា វិហា-
 រមាតិ ។ យថាកចំ មន តុត្តោ អនុវត្តា អប្បមត្តា

នាយបង្កាប ឬឡោសិទ្ធិសារសុទ្ធ សេចក្តីមិនប្រហារ

មន្តា តាំងចំពោះមុខ ធីនិច្ចំបាំងមុខ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះ
 អង្គនោះ បានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរឲ្យភាពអញ្ញ
 ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួន ឱ្យប្រត្រឹមត្រូវទៅតាមអំណាចចិត្ត របស់លោកមានកាយ
 តាំងនេះឯង ដូច្នោះ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ក៏ដាក់
 ចិត្តរបស់ខ្លួន ឱ្យប្រត្រឹមត្រូវទៅតាមអំណាចចិត្ត របស់លោកមានកាយ
 តាំងនេះឯង បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តាមពិត កាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 ទៅទឹកក្តៅបែន ប៉ុន្តែចិត្តមានចំនង់ដូចយុវត្តា ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចទឹក
 ដោះលាយទឹក មើលមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុឱ្យស្រឡាញ់
 យ៉ាងនេះឯង ។

(២) ម្ចាស់អនុវត្តតាំងឡាយ ត្រូវប្តូរហើយ ម្ចាស់អនុវត្តតាំង
 ឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយមិនប្រហារ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ខ្លាំងប្រសើរ ។ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គសុទ្ធតែជាអ្នកមិនប្រហារ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តែមួយ
 ចំណែក ។ ម្ចាស់អនុវត្តតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយជាអ្នកមិនប្រហារ

យុទ្ធសាស្ត្រ បញ្ជីបង្គោលស្ស បុលបណ្ណសាស្ត្រ

រាជានិយោ មហាភក្តិ វិហារនាគី ។ ៧៤ ប្រជុំ(១)កង្កែ
 អណ្តូក យោ ប្រមុខ គាមភោ មណ្ឌល បដិក្កមតិ
 សោ អាសនាមិ បញ្ញាបេតិ ចានីយំ បរិភោជនីយំ
 ឧបដ្ឋបេតិ អវិញ្ញាណាតិ ឧបដ្ឋបេតិ យោ បញ្ញា គាមភោ
 មណ្ឌល បដិក្កមតិ សរេច ហោតិ កុត្តាវិសេសោ
 សរេច រាជក្ខតិ កុត្តាតិ នោ ចេ រាជក្ខតិ អច្យហារិតេ
 វា ធន្តតិ អប្បណាតោ វា ឧទេកេ ឱមិណមេតិ សោ
 រាសនាមិ បដិសាមេតិ ចានីយំ បរិភោជនីយំ បដិ-
 សាមេតិ អវិញ្ញាណាតិ បដិសាមេតិ កត្តក្ខំ សឌ្ឍដ្ឋតិ យោ
 បស្សតិ ចានីយយដំ វា បរិភោជនីយយដំ វា វច្ឆយដំ
 វា វិក្ខំ កុដ្ឋំ សោ ឧបដ្ឋបេតិ សធាស្ស ហោតិ អវិសធម្មិ
 ហត្ថវិការេន ទុតិយំ អាមាទ្តត្វា ហត្ថវិសធម្មិ កេន(២)
 ឧបដ្ឋបេម ៨ ត្រូវ មយំ កង្កែ កង្កែ យោ វាចិ កិច្ចាម

១ ១. ប. ១៣៧ ១ វិស្សតិ ។ ២ ១. ប. ហត្ថវិសធម្មិ ។

សុទ្ធិបិដក បញ្ជីបង្គោល បុលបណ្ណសាស្ត្រ

បាទព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលោស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់គ្រូ
 មិត្តាទ យ៉ាងណាខ្លះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្ណាយើងខ្ញុំព្រះ
 អង្គ ក្នុងទីនេះ លោកណាគ្រូច្បាប់ពីចិណ្ឌាបានអំពីស្រុកមុនគេ លោក
 នោះ ក៏រៀបគ្រាលភាសនា៖ កំលង់ទឹកឆាប់ ទឹកទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់
 កំលង់ទឹកទូក្រាវដ៏សម្រាប់ដែលចិណ្ឌាបានដែលមានច្រើន លោកណា
 គ្រូច្បាប់ពីចិណ្ឌាបាន អំពីស្រុកក្រោយគេ បើមានកង្កែសសសល់កំពី
 កង្កែ ដែលលោកអង្គណាបរិភោគហើយ បើចង់បរិភោគ ក៏បរិភោគទៅ
 បើមិនចង់បរិភោគទេ ក៏ចាក់ចោលក្នុងទីដែលប្រាសចាកកិណ្ឌាភ័ក្តិមាន
 ណាឡើយ ចូចាក់ចោលក្នុងទឹក ដែលប្រាសចាកសត្វ ក៏ក្នុងនោះទុក
 ដាក់ភាសនា៖ ទុកដាក់ទឹកសម្រាប់ឆាប់ ទឹកទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ទុក
 ដាក់ភាសនាសម្រាប់ផ្លូវចិណ្ឌាបាន ទឹកវិបាសសំភារពេទ្យកង្កែ លោក
 ណាយើញក្នុងសម្រាប់ដាក់ទឹកឆាប់ ក្នុងដាក់ទឹកប្រើប្រាស់ឬក្នុងសម្រាប់
 ដាក់ទឹកទុកក្នុងវិញ្ញាណិ មានទឹកភ័ព ១០១១ ក៏ក្នុងនោះវេទន៍វេទន៍ (ទឹកទុក)
 បើក្នុងនោះ មិនកាចមិនលើកការេនោះទេ ក៏ហៅក្នុងដាក់បំបែក
 ដោយវិការេនវេទន៍ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទុកដាក់ដោយ
 ការជួយគ្នាដោយវេទន៍ មិនបាច់បញ្ចេញវិចារ ព្រោះកិច្ចការនោះជាបច្ច័យ

មហាយនាវត្ថុស្យ បុព្វកោសិក្ខសាលស្យន្ត គាសុវិហារោ

មព្ភាហិកំ ទោ មន មយំ កន្ត ឧត្តត្តំកំ^(១)

ធម្មំលោ កថាយ សន្និសីទាម ឃំ ទោ មយំ

កន្ត អប្បមត្តា អាតាបិណោ បយិតត្តា វិហារមាតិ ។

(៥) សាទុ សាទុ អនុវុទ្ធា អត្ថំ មន វោ អនុ-

វុទ្ធា ឃំ អប្បមត្តាទំ អាតាបិណំ បយិតត្តាទំ វិហារតំ

ឧត្តត្តំ^(២) អនុស្សនធម្មា អលមវិយញ្ញាណទស្សនវិសេសោ

អនិកតោ ជាសុវិហារោតិ ។ តិ ហិ លោ សិយា កន្ត

នន មយំ កន្ត យាវនេវ វេកកថាប វិវិទ្ធោវ កាមហិ

វិវិទ្ធ អតុសាលហិ ធម្មហិ សវិតត្តំ សវិទារំ វិវេតាទំ

វិតសុទំ មមមិ ឃានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារម អយំ ទោ

លោ កន្ត អត្តតំ អប្បមត្តាទំ អាតាបិណំ បយិតត្តាទំ

វិហារតំ ឧត្តត្តំ អនុស្សនធម្មា អលមវិយញ្ញាណទស្សនវិសេ-

សោ អនិកតោ ជាសុវិហារោតិ ។ សាទុ សាទុ អនុវុទ្ធា

១. សព្វានិយា ។ ២. ឧត្តត្តំ ។

មហាយនាវត្ថុ បុព្វកោសិក្ខសាលស្យន្ត គាសុវិហារោ

ឡើយ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញ្ញាណ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ តែង
អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយអម្បិកថា រាត្រីមួយយប់ កលវិជ្ជទី៧ បតិក្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
កំដៅកិលេស មានចិត្តចក្ខុទៅកាន់ព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះ ។

(៥) ម្ចាស់អនុវុទ្ធានិទ្ទាយ ត្រូវល្អះហើយ ចុះជាសុវិហារធម៌ (ធម៌
ជាទីទៅសប្បាយ) ដ៏វិសេសធិញ្ញាណទស្សនៈ តាចរធើ្វខ្លួនឲ្យជាកិរិយៈ
បាទ ក្រែលែងជាន់មនុស្សធម៌ ដែលលោកចាំនិទ្ទាយ ជាអ្នកមិនប្រមាទ
មានព្យាយាម មានចិត្តចក្ខុទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បានគ្រាន់ដឹងយ៉ាង
នេះហើយ មានផែប្រទេ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាសុវិហារធម៌នោះ
ដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានគ្រាន់ដឹងហើយ ថ្វីក៏មិនមាន បតិក្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ព្រោះថា ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាស្ងប់ចាកកាមចាំនិ
ទ្ទាយ ស្ងប់ចាកអកុសលធម៌ចាំនិទ្ទាយ ជាក់លាក់ ក៏បានចូលបឋម-
ជ្ឈាន ដែលប្រកថាដោយវិគក្កៈ វិហារៈ មានបីគំនិតសុខដែលភើតកំភើ
វិវេក បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯង ជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសធិ
ញ្ញាណទស្សនៈ តាចរធើ្វខ្លួនឲ្យជាកិរិយៈបាទ ដ៏ក្រលែងជាន់មនុស្សធម៌
ដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស
មានចិត្តចក្ខុទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បានគ្រាន់ដឹងហើយ ។ ម្ចាស់អនុវុទ្ធ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស មូលចន្ទ្យាសកំ

ឯតស្ស មន ភេ អនុវុទ្ធា វិហារស្ស សមតិក្កមាយ
 ឯតស្ស វិហារស្ស ចដិច្ចស្សន្ទិយា អត្តញ្ញា ឧត្តវិ
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណនស្សនវិសេសោ អនិក-
 តោ ជាសុវិហារោតិ ។ តី ហិ ទោ សិយា កន្ត-
 និច ចយំ កន្ត យាវទេវ អាត្មដ្ឋាម វិគត្តវិចារនិ
 វុបសហេ អជ្ឈន្តិ សម្មសាននិ ចេតសោ ឯតោនិកាវិ
 អវិតញ្ជិ អវិចារិ សមាទិដិ មិតិសុទិំ ទុតិយំ ឈា-
 រិ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារម ឯតស្ស កន្ត វិហារស្ស
 សមតិក្កមាយ ឯតស្ស វិហារស្ស ចដិច្ចស្សន្ទិយា
 អយមញ្ញា ឧត្តវិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណនស្ស-
 នវិសេសោ អនិកតោ ជាសុវិហារោតិ ។ សាទុ សាទុ
 អនុវុទ្ធា ឯតស្ស មន ភេ អនុវុទ្ធា វិហារស្ស សមតិក្ក-
 មាយ ឯតស្ស វិហារស្ស ចដិច្ចស្សន្ទិយា អត្តញ្ញា
 ឧត្តវិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណនស្សនវិសេសោ
 អនិកតោ ជាសុវិហារោតិ ។ តី ហិ ទោ សិយា កន្ត

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ស្ស មូលចន្ទ្យាសកំ

តាំងឡាយ ត្រូវល្អហើយ ម្ចាស់អនុវុទ្ធតាំងឡាយ ចុះ ជាសុវិហារធម៌
 ជាធម៌វិសេស គឺញាណនស្សនៈ កាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអ្វីរយៈ ដ៏ក្រៃលែង
 ជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលអ្នកតាំងឡាយក្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បី
 កម្មន៍ឲ្យជាសុវិហារធម៌ខ្លះ ដើម្បីរម្ងាប់ឲ្យជាសុវិហារធម៌ខ្លះ មានដែរ
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាសុវិហារធម៌នោះ ថ្វីក៏មិនមាន បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាឲ្យស្របរម្ងាប់ឲ្យ
 វិភក្តៈរឹងវិហារៈ ជាគំណត់ ក៏បានចូលទុតិយជ្ជាន ជាធម៌ជាតិក៏មានក្នុង
 សក្ការមេស្តខ្លួន ប្រកបដោយសុត្តា មានសក្ការជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមាន
 វិភក្តៈ បិទមានវិហារៈ មានវិភក្តៈខ្ពស់សុទ្ធដែលកើតរំលឹសចាមិ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណនស្សនៈ
 កាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអ្វីរយៈដ៏ក្រៃលែងជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលយើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គបានក្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកម្មន៍ឲ្យវិហារធម៌ខ្លះ ដើម្បីរម្ងាប់ឲ្យ
 វិហារធម៌ខ្លះ ។ ម្ចាស់អនុវុទ្ធតាំងឡាយ ត្រូវល្អហើយ ម្ចាស់អនុវុទ្ធតាំង
 ឡាយ ចុះ ជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណនស្សនៈ កាចធ្វើខ្លួន
 ឲ្យជាអ្វីរយៈ ដ៏ក្រៃលែងជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលអ្នកតាំងឡាយ
 បានក្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកម្មន៍ឲ្យវិហារធម៌ខ្លះ ដើម្បីរម្ងាប់ឲ្យវិហារធម៌
 ខ្លះ មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាសុវិហារធម៌នោះ ថ្វីក៏មិនមាន

បញ្ចេញបញ្ជីស្នូលស្រុកស្រុក គំនូរវិហារ

ក៏ មយំ កន្លែង យោវន៍ អាគម្ពាម មិនយា ច
 វិហារ ឧបេត្តកា ច វិហារម សតា ច សម្បត្តិ
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេនេម យន្តិ អរិយា
 រាជិត្តន្តិ ឧបេត្តកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
 យាជិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារម ឯតស្ស កន្លែង វិហារស្ស
 សមតិក្កាយេ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិប្បស្សន្តិយា
 រយេរកញ្ច ឧត្តិ មនុស្សធម្មា អលម្ភិយញ្ញាណស្សន-
 វិសេសោ អតិកតោ ជាសុវិហារេតិ ។ សាទុ សាទុ អនុ-
 រុញ ឯតស្ស បទ ពោ អនុរុញ វិហារស្ស សមតិក្កាយេ
 ឯតស្ស វិហារស្ស បដិប្បស្សន្តិយា អនុញ្ញា ឧត្តិ ម-
 នុស្សធម្មា អលម្ភិយញ្ញាណស្សនវិសេសោ អតិកតោ
 ជាសុវិហារេតិ ។ តី ហិ នោ សិយា កន្លែង ក៏ មយំ
 កន្លែង យោវន៍ អាគម្ពាម សុខស្ស ច បហាតា ឧត្តស្ស
 ច បហាតា បុត្រា សោមនស្សនោមនស្សនិ អនុត្តនា

បញ្ចេញបញ្ជីស្នូលស្រុកស្រុក គំនូរវិហារ

បតិក្រព្រះអង្គដំបំរើ ព្រោះថា ក្នុងទំនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាជាប្រាកដ
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏ប្រាសចាកបិតិ មានវិទ្យាបេត្តាទិសតិសម្បជញ្ញៈ ទទួល
 រូសេចក្តីសុខដោយតាយ បានដល់គតិយជ្ជាន ដែលព្រះអរិយបុគ្គល
 ព័ន្ធជា សំដែងថា ចុក្កសប្រកបដោយគតិយជ្ជាន ជាអ្នកមាន
 បេត្តា មានសតិវេទនាសុខនោះ បតិក្រព្រះអង្គដំបំរើ នេះជា
 ជាសុវិហារេមិ ជាធម៌វិសេសតិញ្ញាណស្សនៈ ភាពធ្វើខ្លួនឱ្យជាអរិយៈ
 វិវិក្រលនជាធម៌មនុស្សធម៌វិវិក្រ ដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាស់ដឹង
 ហើយ ដើម្បីកន្លងឱ្យវិហារេមិខ្ញុំ ដើម្បីរៀនឱ្យវិហារេមិខ្ញុំ ។ ហួស
 អនុរុញព័ន្ធជា ក្រវិល្លហើយ ហួសអនុរុញព័ន្ធជា ចុះ ជាសុ-
 វិហារេមិ ជាធម៌វិសេសតិញ្ញាណស្សនៈ ភាពធ្វើខ្លួនឱ្យជាអរិយៈវិវិក្រ
 លនជាធម៌មនុស្សធម៌វិវិក្រ ដែលអ្នកព័ន្ធជាបានក្រាស់ដឹងហើយ
 ដើម្បីកន្លងឱ្យវិហារេមិខ្ញុំ ដើម្បីរៀនឱ្យវិហារេមិខ្ញុំ មានវិសេស ។
 បតិក្រព្រះអង្គដំបំរើ ជាសុវិហារេមិនោះ ប្តីក៏មិនមាន បតិក្រព្រះអង្គដំ
 បំរើ ព្រោះថា ក្នុងទំនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាជាប្រាកដ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានលះសុខផង លះទុក្ខផង លែងខ្ញុំវិសេសស្សនិវិចារមនស្ស អំពីមុន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

អនុត្តរសុត្តន្តិ ឧបេក្ខាសតិចារិសុត្តិ ធម្មត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារម ឯតស្ស កន្តំ វិហារស្ស សម.
 តិក្កហយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិច្ចស្សត្ថិយា
 អយមញ្ញោ ឧត្តិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាលានស្ស.
 ឈិសេសោ អធិគតោ ជាសុវិហារោតិ ។ កណ្ត កណ្ត
 អនុត្តរសុត្តន្តិ ឧបេក្ខាសុត្តិ វិហារស្ស សម.
 តិក្កហយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិច្ចស្សត្ថិយា អនុញ្ញា
 ឧត្តិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាលានស្សឈិសេសោ
 អធិគតោ ជាសុវិហារោតិ ។ តី ហិ ខោ សំយោ កន្ត
 វិល មយំ កន្ត យោវេរ អាគម្មោម សត្វសោ រូបំ
 សញ្ញាមិ សមតិក្កតា ដដិយសញ្ញាមិ^(១) អមយសំ
 លាភ អនុត្តោ អាណាសាតិ អាណាសានញ្ញាយ
 អធិ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារម ឯតស្ស កន្តំ វិហារស្ស
 សមតិក្កហយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិច្ចស្សត្ថិ
 យា អយមញ្ញោ ឧត្តិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញា
 លានស្សឈិសេសោ អធិគតោ ជាសុវិហារោតិ ។

១. ឯត្តន្តរ ឯត្តន្តរ ឯត្តន្តរ ឯត្តន្តរ ឯត្តន្តរ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

អធិ ក៏បានដល់បក្កុដ្ឋាន ដែលមិនមានទុក្ខ មិនមានសុខ មានសភីបី
 បរិសុទ្ធដោយរបេត្ត បព៌ក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះជាសុវិហារោតិវិសេស
 គិញ្ញាលានស្សនៈ ភាពធ្វើខ្លួនឲ្យជារិយៈដ៏ក្រៃលែងជានិមនុស្សធម៌ដ៏ទៃ
 ទៀត ដែលយើងចំព្រះអង្គបានក្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្លងទៅវិហារធម៌
 ចុះ ដើម្បីម្ខាស់ទៅវិហារធម៌ចុះ ។ ម្ចាស់អនុត្តរចំនង្សយ ក្រូល្អុយហើយ
 ម្ចាស់អនុត្តរចំនង្សយ ចុះ ជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគិញ្ញាលា
 នស្សនៈ ភាពធ្វើខ្លួនឲ្យជារិយៈ ដ៏ក្រៃលែងជានិមនុស្សធម៌ដ៏ទៃទៀត
 ដែលក្នុងអ្នកបានក្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្លងទៅវិហារធម៌ចុះ ដើម្បីម្ខាស់
 ទៅវិហារធម៌ចុះ មានដៃទ្វេ ។ បព៌ក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាសុវិហារធម៌នោះ
 ភ្នំកំបិមហាន បព៌ក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាគុណវិទេ យើងចំព្រះអង្គប្រា
 ថ្នាំជាប្រាគម យើងចំព្រះអង្គ កន្លងទៅក្នុងកម្មសញ្ញា មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចំនួន
 ក្នុងបដិយសញ្ញា ដោយប្រការទាំងឡាយ ក៏ចូលអាណាសានញ្ញាយកន្លង
 ដោយធ្វើទុក្ខក្នុងចំនួន អាណាសានមិនមានទប់ផុតដូច្នោះ បព៌ក្រព្រះដ៏ចំរើន
 នេះជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគិញ្ញាលានស្សនៈ ភាពធ្វើខ្លួនឲ្យជារិយៈ
 ក្រៃលែងជានិមនុស្សធម៌ដ៏ទៃទៀត ដែលយើងចំព្រះអង្គបាន
 ក្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្លងទៅវិហារធម៌ចុះ ដើម្បីម្ខាស់ទៅវិហារធម៌ចុះ

ឃោយមវន្តស្ស ប្បុរោសិក្កណោសុត្តោ ជាសុវិហារោ

សាធុ សាធុ អនុវត្តា ឯតស្ស បទ រោ អនុវត្តា
 វិហារស្ស សមតិក្កមាយ ឯតស្ស វិហារស្ស
 បដិច្ចស្សន្តិយោ អន្តរញ្ញា ឧត្តវិ មនុស្សធម្មា អល-
 បវិយញ្ញាណនស្សនវិសេសោ អនិកតោ ជាសុវិហា-
 រោតិ ។ តី ហិ លោ សិយា កន្ថេ វេទ មយំ កន្ថេ
 លោវេរោ អាតត្ថាម សត្វសោ អាតាសាធនាយតនំ
 សមតិក្កម្ម អនន្តិ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារម ។ បេ ។ សត្វសោ វិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនំ សមតិក្កម្ម ឧត្ត តិភ្នំតិ អាតិក្កញ្ញាយត-
 នំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារម ។ បេ ។ សត្វសោ អាតិក្កញ្ញា-
 យតនំ សមតិក្កម្ម លោវេសញ្ញា លាសញ្ញាយតនំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារម ឯតស្ស កន្ថេ វិហារស្ស សមតិក្ក-
 រោយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិច្ចស្សន្តិយោ អយមត្រា
 ឧត្តវិ មនុស្សធម្មា អលបវិយញ្ញាណនស្សនវិសេសោ
 អនិកតោ ជាសុវិហារោតិ ។ សាធុ សាធុ អនុវត្តា

ឃោយមវន្ត ប្បុរោសិក្កណោសុត្តោ ជាសុវិហារោ

ហួសអនុវត្តចំនីឡាយ ត្រូវល្អហើយ ម្ចាស់ទុក្ខចំនីឡាយ ចុះ
 ជាសុវិហារោមិ ជាធម៌វិសេសតិញ្ញាណទស្សន៍. កាចរ្យ្យង្គឡជាអើយៈ
 ក្រែលើក ជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលត្រូវអ្នកបោះប្រោសដំនីហើយ
 ដើម្បីកន្លងនូវវិហារធម៌នុ៎ះ ដើម្បីទ្រង់នូវវិហារធម៌នុ៎ះ មានដៃប្តូរទេ ។
 ចតិក្រព្រហ្មន្តដំបើង ជាសុវិហារធម៌នោះ ថ្វីក៏មិនមាន បពិត្រព្រះអង្គ
 ដំបើង ព្រោះថា ក្នុងវិចារនេះ យើងទ្រង់ព្រះអង្គប្រាថ្នាជាប្រាកដ យើងទ្រង់ព្រះ
 អង្គ ក៏បានកន្លងនូវតាតាសានញ្ញាយននជ្ជន៍ ដោយប្រការចាំនឹងត្រង់ បាន
 ចូលវិញ្ញាណញ្ញាយននជ្ជន៍ ដោយធ្វើខុសក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទី
 បំផុត ដូច្នោះ ។ បេ ។ កន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ញាយននជ្ជន៍ ដោយប្រការចាំនឹងត្រង់
 ក៏បានចូលអាតិក្កញ្ញាយននជ្ជន៍ ដោយធ្វើខុសក្នុងចិត្តថា អ្វីក៏បត់
 ក៏មិនមាន ដូច្នោះ ។ បេ ។ កន្លងនូវអាតិក្កញ្ញាយននជ្ជន៍ ដោយ
 ប្រការចាំនឹងត្រង់ ក៏បានដល់នូវវេសញ្ញាណាសញ្ញាយននជ្ជន៍ បពិត្រព្រះ
 អង្គដំបើង នេះជាសុវិហារោមិ ជាធម៌វិសេសតិញ្ញាណទស្សន៍
 កាចរ្យ្យង្គឡជាអើយៈដំក្រែលើក ជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលត្រូវ
 យើងទ្រង់ព្រះអង្គបោះប្រោសដំនីហើយ ដើម្បីកន្លងនូវវិហារធម៌នុ៎ះ ដើម្បី
 ទ្រង់នូវវិហារធម៌នុ៎ះ ។ ម្ចាស់អនុវត្តចំនីឡាយ ត្រូវល្អហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលចណ្ណសាវ

ឯតស្ស ចន ភេ អនុវុទ្ធា វិហារស្ស សមតិក្កា-
 រាយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិឃ្យស្សន្ទិយា អត្តញ្ញា
 ឧត្តរំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណធម្មស្សនិសេសោ
 អនិគតោ ជាសុវិហារភតិ ។ កំ ហិ បោ
 សិយា កន្ត កធម មយំ កន្ត យារនេវ អាភិវុទ្ធិម
 សត្វសោ នេវសញ្ញាជាសញ្ញាយនិធិ សមតិក្កម្ម
 សញ្ញាវេយ្យនិធិនេធិ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារម មញ្ញាយ-
 បស្ស(១) ដិស្វា អាសវំ ចរិក្កិណា ហោន្តិ ឯតស្ស
 កន្ត វិហារស្ស សមតិក្កម្មាយ ឯតស្ស វិហារស្ស
 បដិឃ្យស្សន្ទិយា អយមញ្ញា ឧត្តរំ មនុស្សធម្មា អល-
 មរិយញ្ញាណធម្មស្សនិសេសោ អនិគតោ ជាសុវិហា-
 រភតិ ។ កមស្មា ច មយំ កន្ត ជាសុវិហារក អញ្ញំ
 ជាសុវិហារំ ឧត្តរំតរំ វា បណីតតរំ វា ឧ សមនុ-
 បស្សមាតិ ។ សាធុ សាធុ អនុវុទ្ធា ឯតស្មា អនុវុទ្ធា
 ជាសុវិហារក អញ្ញា ជាសុវិហារក ឧត្តរំតរោ វា
 បណីតតរោ វា ឧត្តិកិ ។

១ បបញ្ញាយ ច តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចណ្ណសាវ

ម្នាលអនុវុទ្ធាចាំឡាយ ចុះ ជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណ-
 ទស្សនៈអាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈ ក្រែវលនិជានិមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែល
 ពួកអ្នកបានគ្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្លងខ្ញុំវិហារធម៌ខ្ញុំ ដើម្បីម្លាប់ខ្ញុំ
 វិហារធម៌ខ្ញុំ មានវិសេសទេ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាសុវិហារធម៌នោះ
 ក្តីក៏ប៉ិនបាម បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នា
 ជាប្រាថ្នា យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានកន្លង ខ្ញុំវិសេសញាណសញ្ញាយននដ្ឋាន
 វេយ្យប្រលាម៉ាងពួង ក៏បានចូលសញ្ញាវេយ្យននិពេជ ភាសវៈចាំឡាយ
 យេសំពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏សស់ទៅមិនសល់ ព្រោះបានឃើញច្បាស់
 ហើយវិបស្សនាបញ្ញា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌
 វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈក្រែវលនិជានិមនុស្ស-
 ធម៌ដទៃទៀត ដែលពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានគ្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្លង
 ខ្ញុំវិហារធម៌ខ្ញុំ ដើម្បីម្លាប់ខ្ញុំវិហារធម៌ខ្ញុំ ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 មួយទៀត យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឃើញច្បាស់ខ្ញុំវិហារធម៌ដទៃឲ្យលើស
 ប្រហែង ឲ្យថ្លថ្លជាងសុវិហារធម៌នេះទេទៀតទេ ។ ម្នាលអនុវុទ្ធា
 ចាំឡាយ ក្រែវល្លហើយ ម្នាលអនុវុទ្ធាចាំឡាយ ជាសុវិហារធម៌ដទៃ
 ដែលលើសលុបយ៉ាង ថ្លថ្លជាងសុវិហារធម៌ខ្ញុំទេទៀត មិនមានទេ ។

ហោយមកត្រូវ ចូលរោងសិក្ខាសាលា ធម្មតាសុខស្សន៍

៦) អថទោ កកក អាយស្មន្តត្ថា អនុវុទ្ធិ អា-
យស្មន្តត្ថា ធម្មិយំ អាយស្មន្តត្ថា កិមិលី ធម្មិយា
កាយ សន្តស្សត្ថា សមាធមត្ថា សមុត្តេជត្ថា
សម្បតិសេត្ថា ទុដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ អថទោ
អាយស្មា ច អនុវុទ្ធា អាយស្មា ច ធម្មិយោ
អាយស្មា ច កិមិលោ កកកុទ្ធិ អនុសិយាយិត្ថា
តតោ បដិច្ចត្ថិត្ថា អាយស្មា ច ធម្មិយោ អា-
យស្មា ច កិមិលោ អាយស្មន្តំ អនុវុទ្ធិ ឯតទរោច្ចិ
កំនុ ទោ មយំ អាយស្មតោ អនុវុទ្ធស្ស ឯវមា-
កេតិក្កេ(១) ឥមាសត្ថ ឥមាសត្ថ វិហារសមាបត្តិទិ
មយំ លាភិទោតិ យំ ទោ អាយស្មា អនុវុទ្ធា
កកកតោ សម្មទា យាវ អាសវាទំ ខយោ ចកា-
សេតិកិ(២) ។ ធម ទោ មេ អាយស្មន្តោ ឯវមាកេ-
តេសុ ឥមាសត្ថ ឥមាសត្ថ វិហារសមាបត្តិទិ មយំ
លាភិទោតិ អថច ទោ(៣) អាយស្មន្តាទិ ទេតសា
ទេតោ មវិទូ វិទិតោ ឥមាសត្ថ ឥមាសត្ថ
វិហារសមាបត្តិទិ ឥមេ អាយស្មន្តោ លាភិទោតិ

ហោយមកត្រូវ ចូលរោងសិក្ខាសាលា កម្រិតខ្ពស់ដោយធម្មតា

៦) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តម្រូវព្រះអនុវុទ្ធ
មានកាយ ព្រះនម្លិយៈមានកាយ ទ្រង់ព្រះកិមិលៈមានកាយ ឲ្យឃើញ
តាម ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យតាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ
ទ្រង់ប្រាកដភីកាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះអនុវុទ្ធ
មានកាយ ព្រះនម្លិយៈមានកាយ ទ្រង់ព្រះកិមិលៈមានកាយ ក៏តាម
ហែព្រះមានព្រះភាគទៅ ហើយត្រឡប់មកកំចីទោវិញ ព្រះនម្លិយៈ
មានកាយទ្រង់ព្រះកិមិលៈមានកាយ បាននិយាយទ្រង់ព្រះអនុវុទ្ធិមានកាយ
យ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ បានប្រាប់ព្រះអនុវុទ្ធិមានកាយយ៉ាងនេះ
ថា យើងទាំងឡាយ បានខ្សែវិហារសមាបត្តិទាំងឡាយនេះផង នេះផង
ដូច្នោះវិសេស បានជាព្រះអនុវុទ្ធិមានកាយប្រកាស (គុណ) របស់យើង
ដល់ កំចីការអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះព្រះក្រ្រង់ព្រះ
មានព្រះភាគ ។ ព្រះអនុវុទ្ធតបថា លោកដ៏មានកាយទាំងឡាយ មិន
បានប្រាប់ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនេះទេថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកបានខ្សែវិហារ-
សមាបត្តិទាំងឡាយនេះផង នេះផង ដូច្នោះមែន ចុំខ្ញុំកុំលាក់ដឹងចិត្ត
លោកមានកាយទាំងឡាយ ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំថា លោកមានកាយ
ទាំងឡាយនេះ បានខ្សែវិហារសមាបត្តិទាំងឡាយនេះផង ដូច្នោះ ទាំង

១ ឧ. ឯវមាកេតិក្កេ ។ ២ ឧ. ចកាសេតិកិ ។ ៣ ឧ. ម. កោសក្កោ ៥ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលចណ្ណាសកំ

យេតាថ មេ ឯកមន្តំ អាហារេចសិ ឥមាសត្វ
ឥមាសត្វ វិហារសហមន្តំ ឥមេ អាយស្មត្តោ
លាភិណេតិ តិ មេ(១) កកាតា បញ្ញាតិបុរុដ្ឋេ ច្យុ-
កាតន្តំ ។

[៧] អដទោ ធីយោ មរជេនោ យក្ខោ យេន
កកា តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា កកាន្តំ កកា-
នេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ មិគោ ចោ
ធីយោ មរជេនោ យក្ខោ កកាន្តំ ឯកនរោច លាភា
កន្ត រដ្ឋិទំ សុលទុលាភា កន្ត រដ្ឋិទំ បជាយ(២)
យត្ត តថាភតោ វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឥមេ
ច តយោ តុលបុត្តា អាយស្មា ច អនុវុទ្ធា
អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច តិមិលោតិ ។
ធីយស្ស មរជនស្ស យក្ខស្ស សន្តិ សុត្វា
កុម្មា ទេវំ សន្តមនុស្សា វេសុំ លាភា វត

១ ឧ ម. តមនំ ។ ២ ឧ. ម. សុលទុលាភា វដ្ឋិបទិយ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលចណ្ណាសកំ

ពួកទេវតាសោត ក៏បានប្រាប់សេចក្តីខ្លះដល់ខ្ញុំថា លោកមានអាយុពុំឆ្នាំ
ទ្បាយទេ បាននូវវិហារសមាបត្តិទេវផង នេះផងដូច្នោះ បានជាព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរបញ្ជាក់នូវបញ្ហា ខ្ញុំក៏បានព្យាករោក្ស
នោះរួចហើយ ។

[៧] ត្រាខោះឯង មានយក្សប្រាក់ ឈ្មោះទ័យបរជន ចូលទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រាបង្វាយបង្គំព្រះ
មានព្រះភាគ រួចបិទទៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ទ័យបរជនយក្ស បិទទៅ
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
ព្រះគង់គករហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនឹងកុលបុត្រពុំឆ្នាំ ៧ រូបនេះ គឺព្រះអនុវុទ្ធ
មានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ នឹងព្រះតិមិលៈមានអាយុ គង់នៅក្នុង
ប្រទេសណា ចតិក្រព្រះគន្តីដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះ ជាលាភរបស់ពួក
អ្នកជនវដ្តី ចតិក្រព្រះគន្តីដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះជាលាភដល់ប្រជាជន
ពួកជនវដ្តីបានល្អហើយ ។ ពួកកុម្មារទៅតាមទូលំទូលាយ របស់
ទ័យបរជនយក្សហើយ ក៏ធ្វើសំឡេងលាន់ឮឡើងទៅថា អើយ្នាំ ព្រះ

ឃោយមវត្តស្ស ពុឡោសំគ្គសាលសុត្តេ អនុត្តរិកំ

កោ វដ្ឋីទំ សុលទ្ធលាភា វត កោ វដ្ឋីទំ បដាយ(*)
 យេត្ត ឧដាគតោ វិហាវតិ អរហំ សញ្ញាសម្ពុទ្ធោ ឥមេ ច
 តយោ កុលបុត្តា អាយស្មា ច អនុត្តរោ អាយស្មា
 ច ឧទ្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោតិ ។ កុម្មាទិ
 ទេវំទំ សទ្ធិំ សុត្វា ចាកុម្មហារាជិកា ទេវំ...
 ការត្ថំសា ទេវំ... យាមា ទេវំ... កុសិកា ទេវំ...
 វិញ្ញាណតិ ទេវំ ចរិម្មិតវសវត្ថំ ទេវំ ព្រហ្ម-
 កាយិកា ទេវំ សទ្ធិមនុស្សវេសិំ លាភា វត
 កោ វដ្ឋីទំ សុលទ្ធលាភា វត កោ វដ្ឋីទំ បដា-
 យ យេត្ត ឧដាគតោ វិហាវតិ អរហំ សញ្ញា-
 សម្ពុទ្ធោ ឥមេ ច តយោ កុលបុត្តា អាយស្មា ច
 អនុត្តរោ អាយស្មា ច ឧទ្ទិយោ អាយស្មា ច
 កិមិលោតិ ។

* ១. សុលទ្ធលាភា វត្តបដាយ ។

ឃោយមវត្ត សុឡោសំគ្គសាលសុត្តេ កិល្លិសពុទ្ធសោយោព្រះបាទព្រះអនុត្តរិកំ

កថាគត អហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទីតិកុលបុត្រទាំង ៣ ប្រោះ គឺ ព្រះអនុត្ត
 រោគកាយ ព្រះឧទ្ទិយៈមានកាយ ទីតិព្រះកិមិលៈមានកាយ គង់នៅ
 ក្នុងប្រទេសណា ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះ ជាលាភវៃ
 អ្នកដ៏ជឿ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះ ជាលាភដែលប្រជា-
 ជនអ្នកដ៏ជឿបានឃើញ ។ ពួកចាកុម្មហារាជិកាទៅតា បានស្រឡាត
 របស់ពួកកុម្មទៅតាហើយ ... ពួកការត្ថិទ្ធិទៅតា... ពួកយាមាទៅតា ...
 ពួកកុសិកាទៅតា ... ពួកឧម្មាទតិទៅតា ... ពួកចរិម្មិតវសវត្ថិទៅតា...
 ពួកទៅតាដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងពួកព្រហ្ម ក៏បានស្រឡាតឲ្យលាភឲ្យឡើង
 ជា អើប្បិ ព្រះកថាគត អហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទីតិកុលបុត្រទាំង ៣ ប្រ
 ោះ គឺ ព្រះអនុត្តរោគកាយ ព្រះឧទ្ទិយៈមានកាយ ទីតិព្រះកិមិលៈមាន
 កាយ គង់នៅក្នុងប្រទេសណា ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេស
 នោះ ជាលាភរបស់ពួកអ្នកដ៏ជឿ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេស
 នោះ ជាលាភដែលប្រជាជន អ្នកដ៏ជឿបានឃើញ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលចក្កាសកៈ

[៨] ឥតិហ ភេទ(១) ខណ្ឌ(២) ភេទ មុហុត្តេន
 យោ ព្រហ្មលោកា សន្តា(៣) វិទិតា អហោសិំ ឯវមេតិ
 ធីយ ឯវមេតិ ធីយ យស្មាចិ ធីយ កុលា ឯវេ ភយោ
 កុលបុត្តា អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតា ភក្ខេចិ
 កុលំ ឯវេ ភយោ កុលបុត្តេ បសន្នចិត្តំ អនុស្សរេយ្យ
 ភស្សបស្ស កុលស្ស ធីយវត្តិំ ហិតាយ សុទាយ
 យស្មាចិ ធីយ កុលបវវេដ្ឋា ឯវេ ភយោ កុលបុត្តា
 អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតា សោ ចេចិ កុល
 វវវេដ្ឋា ឯវេ ភយោ កុលបុត្តេ បសន្នចិត្តា អនុស្ស
 រេយ្យ ភស្សបស្ស កុលបវវេដ្ឋស្ស ធីយវត្តិំ ហិតាយ
 សុទាយ យស្មាចិ ធីយ ភាមា ឯវេ ភយោ
 កុលបុត្តា អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតា សោ ចេចិ
 កាលា ឯវេ ភយោ កុលបុត្តេ បសន្នចិត្តា អនុស្ស
 រេយ្យ ភស្សបស្ស ភាមស្ស ធីយវត្តិំ ហិតាយ សុ
 ទាយ យស្មាចិ ធីយ ជិតមា ឯវេ ភយោ កុលបុត្តា
 អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតា សោ ចេចិ ជិតមោ ឯវេ

• ១. ម. ឥតិហ ពេ អយស្មតា ភេទាតិ វិស្សតិ ។ ២. ម. ឯវេ ពេ ឯវេ យេ ឯវេ វិស្សតិ ។ ៣. ម. ម. លក្ខតិ ឯវិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលចក្កាសកៈ

[៨] ក្នុងនិទណៈមួយវិចិត្រនោះ សំឡេងពួកនិវាតិហ្វុក្កាទៅដល់
 ព្រហ្មលោកៈដោយប្រការដូច្នោះថា ម្ចាស់ទ័យៈ ដំណើរខ្ញុំយ៉ាងហ្នឹងហើយ
 ម្ចាស់ទ័យៈ ដំណើរខ្ញុំយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្ចាស់ទ័យៈ កុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ
 ចេញចាកផ្ទះអំពីស្រុកណា ឬសក្កន៍សាសនា បើស្រុកនោះ មានចិត្ត
 ជ្រៅថ្លៃ លើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការលើកនោះ ទ័ងនាំមកឲ្យ
 ប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ស្រុកខ្ញុំ អស់កាលយូរអង្វែង ម្ចាស់
 ទ័យៈ កុលបុត្រទាំង ៣ រូបនោះ ចេញចាកផ្ទះអំពីស្រុកណា ឬស
 ក្កន៍សាសនា ប្រសិនបើស្រុកនោះ មានចិត្តជ្រៅថ្លៃលើកចំពោះកុល
 បុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការលើកនោះ តែងនាំមកឲ្យប្រយោជន៍នឹងសេចក្តី
 សុខដល់ស្រុកនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ម្ចាស់ទ័យៈ កុលបុត្រទាំង
 ៣ រូបខ្ញុំ ចេញចាកផ្ទះអំពីស្រុកណា ឬសក្កន៍សាសនា ប្រសិនបើអ្នក
 ស្រុកនោះ មានចិត្តជ្រៅថ្លៃលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការលើក
 នោះ តែងនាំមកឲ្យប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកស្រុកនោះ
 អស់កាលយូរអង្វែង ម្ចាស់ទ័យៈ កុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ចេញ
 ចាកផ្ទះ អំពីនិគមណា ឬសក្កន៍សាសនា ប្រសិនបើ អ្នកនិគមនោះ

មហាយមរក្ខិស្ស ទុប្បកោសំគ្គិសាលសុត្តេ អនុគ្រាវិចលំសា

តយោ កុលបុត្តោ បសន្នចិត្តោ អនុស្សវេយ្យេ តស្សបស្ស
 និកមស្ស ធិយវត្តិ ហិតាយ សុទាយ យស្មាបិ ធិយ
 ឧកក ឯតេ តយោ កុលបុត្តោ អភាវស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិតា តញ្ជេបិ ឧករំ ឯតេ តយោ កុលបុត្តោ បសន្ន-
 ចិត្តំ អនុស្សវេយ្យេ តស្សបស្ស ឧករស្ស ធិយវត្តិ ហិតាយ
 សុទាយ យស្មាបិ ធិយ ជនបទា ឯតេ តយោ កុល-
 បុត្តោ អភាវស្មា អនតារិយំ បព្វជិតា សោ ចេបិ ជនប-
 ទោ ឯតេ តយោ កុលបុត្តោ បសន្នចិត្តោ អនុស្សវេយ្យេ
 តស្សបស្ស ជនបទស្ស ធិយវត្តិ ហិតាយ សុទាយ
 សព្វេ ចេបិ ធិយ ទត្តយា ឯតេ តយោ កុលបុត្តោ
 បសន្នចិត្តោ អនុស្សវេយ្យិ សព្វេសំបស្ស(១) ទត្តយា ចិ
 ធិយវត្តិ ហិតាយ សុទាយ សព្វេ ចេបិ ធិយ ព្រាហ្ម-
 ណា ។ បេ ។ សព្វេ ចេបិ ធិយ វេស្សា... សព្វេ ចេបិ
 ធិយ សុត្តា ឯតេ តយោ កុលបុត្តោ បសន្នចិត្តោ អនុស្ស-
 វេយ្យិ សព្វេសំបស្ស សុត្តានិ ធិយវត្តិ ហិតាយ សុទាយ

១ ឧ. សព្វសាខំ បស្ស ។ ឃ. សព្វសាខំ ពាស្ស ។

កោយធម្មត្ថ ទុប្បកោសំគ្គិសាលសុត្តេ ពារទ្រង់សរសើរព្រះបិណ្ឌៈមានព្រះអនុគ្រាវិចលំសា
 មាមចិត្តព្រះថ្ការលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការលើកនោះតែងនាំ
 មកទូប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់អ្នកនិកមនោះ អស់កាលយូរកន្លះ
 ម្ភាលទ័យៈ កុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ចេញចាកផ្ទះអំពីឧកក ប្រសិន
 បើ អ្នកនិកមនោះ មានចិត្តព្រះថ្ការលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការ
 លើកនោះ តែងនាំមកទូប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកនិកមនោះ
 អស់កាលយូរកន្លះ ម្ភាលទ័យៈ កុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ចេញចាក
 ផ្ទះ បើបើបទណា ឬសក្តិសាសនា ប្រសិនបើ អ្នកជនបទនោះ មាន
 ចិត្តព្រះថ្ការលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការលើកនោះ តែងនាំមក
 ទូប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកជនបទនោះ អស់កាលយូរកន្លះ
 ម្ភាលទ័យៈ ប្រសិនបើ ពួកក្សត្រទាំងអស់មានព្រះហឫទ័យព្រះថ្ការ លើក
 ចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការលើកនោះតែងនាំមកទូប្រយោជន៍នឹង
 សេចក្តីសុខ ដល់ពួកក្សត្រទាំងអស់ អស់កាលយូរកន្លះ ម្ភាលទ័យៈ
 ប្រសិនបើ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ ។ បេ ។ ម្ភាលទ័យៈ ប្រសិនបើពួក
 វេស្សៈទាំងអស់... ម្ភាលទ័យៈ ប្រសិនបើ ពួកសុទ្ធាចារ្យទាំងអស់ មានចិត្ត
 ព្រះថ្ការ លើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបខ្ញុំ ការលើកនោះ តែងនាំមកទូប្រយោជន៍
 នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកសុទ្ធាចារ្យទាំងអស់ អស់កាលយូរកន្លះ

សនេវកោ ចេចិ ធិយ លោកោ សហរកោ សត្រញ្ច-
 កោ សស្សមណាត្រាហ្មណី បដា សនេវមនុស្សា
 ដតេ កយោ កុលបុត្តោ បសន្នចិត្តោ អនុស្សរេយ្យ(១)
 សនេវកស្សបស្ស លោកស្ស សហរកស្ស សត្រញ្ច-
 កស្ស សស្សមណាត្រាហ្មណីយា បដាយ សនេវម-
 នុស្សាយ ធិយវត្តិ ហិតាយ សុទា បស្ស ធិយ
 យាវព្វេតេ(២) កយោ កុលបុត្តោ ពហុជេហិតាយ
 បដិច្ចា ពហុជេសុទាយ លោកានុកម្មាយ អន្តាយ
 ហិតាយ សុទាយ នេវមនុស្សានុទ្ធំ ។ វនមកេច
 ភកកំ អត្តមនោ ធិយោ បរជនោ យត្វោ ភកវតោ
 កាសិទិ អភិទន្ធិទិ ។

ចូឡោសិទ្ធិសាលស្សត្ថំ បឋមំ ចិន្ទិតំ ។

១ ឃ. អនុស្សរេយ្យំ ។ ២ ធិ. ឃ. យាវ ពេតេ ។

ហ្មលវិយៈ ប្រសំខេម៉េលោក ព្រមទាំងខេវលោក មារលោក ព្រហ្ម-
 លោក នឹងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជា
 សប្បតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស មានចិត្តជ្រះថ្លា លើកចំពោះកុលបុត្រ
 ទាំង ៣ ប្រឡោះ ការលើកនោះតែងនាំមកទូរ្យប្រយោជន៍ដល់លោក ព្រមទាំង
 ខេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ដល់ពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈ
 រឹងព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសប្បតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស
 រស់កាលយូរអែវនឹង ហ្មលវិយៈ អ្នកចូរមើលកុលបុត្រទាំង ៣ ប្រឡោះ
 ប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
 អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីគុណ ដើម្បីសេចក្តីសុខ
 ដល់ខេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ជាក់លាក់ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ក្រាស់សេចក្តីនេះចប់ហើយ ទ័យបរជនយក្ខត្រីពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះ
 កាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូឡោសិទ្ធិសាលស្សត្ថំ ទី ១ ។

ទុតិយ៍ មហាគោសិដ្ឋសាលសុត្តិ

(៧) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
តោសិដ្ឋសាលវេទនាយេ វិហរតិ សម្ពុហុលេហិ អ.
ភិញ្ញាតេហិ អភិញ្ញាតេហិ ថេរេហិ សាវកេហិ សុទ្ធំ
វាយស្មតា ច សាវ័ចុត្តោ វាយស្មតា ច មហា-
មោក្ខល្លានេច វាយស្មតា ច មហាកស្សបេច វាយ-
ស្មតា ច អនុវន្តេច វាយស្មតា ច វេរេច
វាយស្មតា ច វាទេច អញ្ញេហិ ច អភិញ្ញាតេហិ
វភិញ្ញាតេហិ ថេរេហិ សាវកេហិ សុទ្ធំ ។ អថទោ
វាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ សាយស្មាសមយំ ម-
ដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាកស្សបោ
តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា វាយស្មទ្ធិ មហាកស្សបិ
ឯតនកេច វាយាវាសោ កស្សប យេនាយស្មា
សាវ័ចុត្តោ តេទុបសង្កមិស្សាម ឧទ្ធស្សវាយាតិ ។
ឯវច្ឆេសោតិ ទោ វាយស្មា មហាកស្សបោ វាយ-
ស្មតោ មហាមោក្ខល្លានស្ស ចទ្ធស្សាសិ ។

មហាគោសិដ្ឋសាលសូត្រ ទី ២

(៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ច្រើនអង្គនៅក្នុងព្រះគោសិដ្ឋសាលវៃ ជាមួយនឹងព្រះថេរៈជាសាវ័ក សុទ្ធ
តែមាននាមស្សិល្យាញ ជាច្រើនអង្គ គឺព្រះសាវ័ក្រមានអាយុ ១ ព្រ
មោក្ខល្លានមានអាយុ ១ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ១ ព្រះអនុវន្តមាន
អាយុ ១ ព្រះវេរីមានអាយុ ១ ព្រះវាទមានអាយុ ១ មួយវេទ្ធិ
នឹងព្រះថេរៈ ជាសាវ័ក ដែលសុទ្ធតែមាននាមស្សិល្យាញឯទៀតផង ។
ត្រាឆាន់នឹង ព្រះមហាមោក្ខល្លានមានអាយុ ១០០០០ ឆ្នាំ ក្នុង
សាយស្តសម័យ ហើយចូលទៅក្រព្រះមហាកស្សបមានអាយុ លុះចូល
ទៅឆល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះមហាកស្សបមានអាយុ យ៉ាងនេះ
ថា អោលតាវសាកស្សប យើងទាំងឡាយនឹងចូលទៅក្រព្រះសាវ័ក្រ
មានអាយុ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ទទួល
ស្តាប់ព្រះមហាមោក្ខល្លាន មានអាយុ ថា ករុណា អាវុសោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុខបណ្ណាសក

របេទោ អាយស្មា ច មហាមោក្ខណ្ឌោ នោ អាយស្មា
 ច មហាកស្សបោ អាយស្មា ច អនុវុទ្ធា យេនា-
 យស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមីសុ ធម្មស្សវនាយ ។
 អម្ពសោ ទោ អាយស្មា អាណន្តោ អាយស្មន្តញ្ច
 របហាមោក្ខណ្ឌំ អាយស្មន្តញ្ច មហាកស្សបំ អ-
 យស្មន្តញ្ច អនុវុទ្ធិ យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុប-
 សង្កមន្ត ធម្មស្សវនាយ និស្វាទ យេនាយស្មា វេតោ
 តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមីតា អាយស្មន្តំ វេតំ ឯតនវេច
 ឧបសង្កមត្តា ទោ អម្ព អាវុសោ វេត សម្មវិសោ
 យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេន ធម្មស្សវនាយ អាណ-
 អាវុសោ វេត យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្ក-
 មិស្សាម ធម្មស្សវនាយាតិ ។ ឯវាវុសោតិ ទោ
 រាយស្មា វេតោ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស បច្ចុស្សា-
 សិ ។ អនេទោ អាយស្មា ច វេតោ អាយស្មា ច
 អាណន្តោ យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមីសុ
 ធម្មស្សវនាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុខបណ្ណាសក

ត្រាតោឯង ព្រះមហាមោក្ខណ្ឌោ មានកាយ ព្រះមហាកស្សបមាន
 កាយ នឹងព្រះអនុវុទ្ធិមានកាយ កំចូលទៅកេព្រះសារីបុត្រ មានកាយ
 ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។ ព្រះអាណន្តមានកាយ បានឃើញព្រះមហាមោក្ខណ្ឌោ
 មានកាយ ព្រះមហាកស្សប មានកាយ នឹងព្រះអនុវុទ្ធិ មានកាយ
 កំពុងដើរចូលទៅកេព្រះសារីបុត្រមានកាយ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ លុះឃើញ
 ហើយកំចូលទៅកេព្រះវេតមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏និយាយ
 នឹងព្រះវេតមានកាយហ្នឹងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ វេត ពួកលោកជា
 សប្បុរសឯណោះ កំពុងចូលទៅកេព្រះសារីបុត្រមានកាយ ដើម្បីស្តាប់
 ធម៌ ម្ចាស់អាវុសោ វេត មក យើងនឹងចូលទៅកេព្រះសារីបុត្រមាន
 កាយ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។ ព្រះវេតមានកាយ ទទួលស្តាប់ព្រះអាណន្ត
 មានកាយថា ឥរុណា អាវុសោ ។ ត្រាតោឯង ព្រះវេតមានកាយ
 នឹងព្រះអាណន្ត មានកាយ កំចូលទៅកេព្រះសារីបុត្រ មានកាយ
 ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។

មហាយោគវិញ្ញាណ មហាតោសិវ្តសាលសុត្តន្ត ពហុស្សតញ្ញសំសា

[១០] អន្តសា ទោ អយស្មា សារីបុត្តោ អាយ-
 យ្ហន្តញ្ច វេតី អយស្មន្តញ្ច អាទន្តិ ទ្វារោវ អាចច្ឆន្ត
 ទិស្វាន អយស្មន្តិ អាទន្តិ ឯគណេច ឯតុ ទោ
 អយស្មា អាទន្តា ស្វាគតំ(១) អយស្មតោ អាទន្តស្ស
 ភពវតោ ឧបដ្ឋាសស្ស ភពវតោ សន្តិការវចស្ស
 មណីយំ អាវុសោ អាទន្ត តោសិវ្តសាលវំទិ តោសិ-
 យា វត្តិ សត្វដាលំធុល្លា សាលា ទិញ្ច មញ្ញេ កត្វា
 សម្មាវន្តិ កម្មិវ្វបេច អាវុសោ អាទន្ត កិក្កុតា តោ-
 សិវ្តសាលវំទិ សោកេយ្យតិ ។ កតាវុសោ សារីបុត្ត
 កិក្កុ ពហុស្សតោ ហោតិ សុគណេ សុតសន្តិទ្ធិយោ
 យេ តេ ទត្ថា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា
 បរិយោសាទកល្យាណា សាត្តា សព្វត្វាតា តេវល-
 បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ អភំវន្តិ តថាវុតស្ស
 ទេវ្វ ពហុស្សតោ ហោន្តិ ទតា វចសា បរិទិតា
 មណសានុមេត្តិកា ទិដ្ឋិយា សុច្ឆន្តិវិទ្វា សោ

១ ឧ. អាទន្តស្សតំ ។

មហាយោគវិញ្ញាណ មហាតោសិវ្តសាលសុត្តន្ត ពហុស្សតញ្ញសំសា

[១០] ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ពុទ្ធជារិយ្យព្រះវរតោមហាយ
 តំវិញ្ញាណមន្តមានអាយុ កំណត់ដើមគតិចង្វាយ សុរោយិញ្ញាហិយ កិ
 ទិយាយទំនិព្រះកាមមន្តមានអាយុ យ៉ាងនេះថា កាមមន្តមានអាយុ ចូរ
 ចូលមក កាមមន្តមានអាយុ ជាទុបដ្ឋាករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នក
 ដើរជំរកតាមព្រះមានព្រះភាគ មកល្អហើយ ខ្មាលអាវុសោ កាមម
 តោសិវ្តសាលវំទេវ គួរឱ្យរីករាយ ពត្រីសោត កំប្រាសបាតាស(១)
 ដើរឈរទាំងឡាយ កំពាន់កំណត់ស្តុស្តាយ សព្វកំណត់ មានក្លែង
 ត្រកូប គួរតាមដូចក្លែងទិវ្វុជ្វុជ្វុយរាវ ខ្មាលអាវុសោ កាមម ចុវិព្រ
 តោសិវ្តសាលវំទ រុដ្ឋិរ្យីនិដោយសារិកុ ប្រណា ។ ព្រះកាមមក
 ថា ខ្មាលអាវុសោ សារីបុត្រ កំណត់សាសនានេះ ជាអ្នកចេះចាំច្រើន
 ប្រឡង់ខ្ញុំកុំខ្ញុំចេះ សម្បុរខ្ញុំកុំខ្ញុំចេះ ធម៌ទាំងឡាយណា មានលំអ
 ក្នុងបទដើម មានលំអក្នុងបទកណ្តាល មានលំអក្នុងបទចុង ប្រកបដោយ
 អត្ថប្រយោជន៍ព្រះ ប្រកាសឱ្យព្រហ្មចរិយៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់
 ធម៌ទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ កំណត់នេះចេះចាំច្រើន ស្ងាត់ដ៏មាញ
 រត់រាត់ ពិចារណាដោយចិត្ត ដ៏និម្រិត ដោយទិដ្ឋិកិកណ្តា កំណត់
 មានមេឃស្រឡះ ព្រះសព្វាណេត ទិកសារៀម ភិក្ខុស្វែង ទុល្លប្បហុ ។ អន្តិកា ។

១ ឧ. មានមេឃស្រឡះ ព្រះសព្វាណេត ទិកសារៀម ភិក្ខុស្វែង ទុល្លប្បហុ ។ អន្តិកា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចណ្ណសាគ៌

កតស្សន្និ បរិសាទំ ធម្មិ ទេសេតិ បរិមណ្ឌសេហិ
វេទក្យក្កនេហិ អនុប្បតទ្ធីហិ អនុសយេសមុត្តា កាយ
ឯវុរុមេន ទោ អារុសោ សារីបុត្ត កិក្កុនា តោសិទ្ឋ-
សាលវំទំ សោគេយ្យាតំ ។

(១១) ឯវុ រុត្តោ កាយស្នា សារីបុត្តោ កាយស្នន្និ
វេតំ ឯវេទក្កេន ព្យាគតិ ទោ អារុសោ វេត អា-
យស្នតា អាទន្តេន យថាសកំ បដិកាទំ តត្តនាទំ មយំ
កាយស្នន្និ វេតំ មុត្តាម រមណីយំ អារុសោ វេត
តោសិទ្ឋសាលវំទំ តោសិទ្ឋ រត្តំ សត្វដាលិធុល្លា សាលា
ទិញា បញ្ញា គត្វា សម្បវន្តំ កតិវុរុមេន អារុសោ
វេត កិក្កុនា តោសិទ្ឋសាលវំទំ សោគេយ្យាតំ ។
ឯវុរុសោ សារីបុត្ត កិក្កុ បដិសល្លាធាវាមោ ហោតំ
បដិសល្លាធាវោ អជ្ឈត្តំ ទេតោសមដមនុយុត្តោ អធិ-
កតតជ្ឈានោ វិចស្សនាយ សមញ្ញាតោ ព្រហ្មោតា
សុញ្ញតាករំ ឯវុរុមេន ទោ អារុសោ សារីបុត្ត កិក្កុនា
តោសិទ្ឋសាលវំទំ សោគេយ្យាតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចណ្ណសាគ៌

វេទនិសំវេទនិមមំ ផលំបរិសំទំ ប វោយបទនិកក្យក្កនេតំនិទ្យាយ
ជាបរិបណ្ណសជាប់តត្តា ដើម្បីតាសិវិលិនី ខ្ញុំអនុស័យ ឱ្យលក្ការុសោ
សារីបុត្ត ព្រៃតោសិទ្ឋសាលវំទំ រុត្តិវៀងដោយសារកិក្កុ រូបនេះ ។

[១១] កាលបើព្រៃមានទុំមានកាយ ទំយោយយ៉ាងនេះហើយ
ព្រៃសារីបុត្តមានកាយ បានទំយោយទំព្រៃវេតមានកាយ យ៉ាងនេះថា
ឱ្យលក្ការុសោវេត មានទុំមានកាយ បានព្យាបារុវិជារាជាបសុខ្លួន
ហើយ ឥឡូវនេះ យើងទំនំស្នារវេតមានកាយក្នុងសេចក្តីនោះថា ឱ្យល
អារុសោវេត ព្រៃតោសិទ្ឋសាលវំទំ គួររីករាយ ពង្រីកប្រាសចាកតោស
រយំទំនំទ្យាយក៏មានផ្ការីកស្កុសស្កាយសព្វកន្លែង មានក្លឹមក្រអូប មីដូច
ជាក្លឹមទំព្រៃព្រៃន្យាយទៅ ឱ្យលក្ការុសោវេត ព្រៃតោសិទ្ឋសាលវំទំរុត្ត
រៀងដោយសារកិក្កុ រូបនោះ ។ ឱ្យលក្ការុសោសារីបុត្ត កិក្កុក្នុងសាសនា
នេះ មានការព្រួនសម្លឹងជីវិតកាយ ក្រេកអរក្នុងការព្រួនសម្លឹង ប្រកប
រឿយ ។ ក្នុងការស្វែងរកទំព័រដ៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទាំងក្នុង មានលាមមិម
សាបសូន្យ បូមិមបានប្រាសចាកលាម ប្រកបដោយបែស្សនាបញ្ញា
ទាំងចំរើនខ្ពស់សុញ្ញតាករចម្រើនទំនំទ្យាយ ឱ្យលក្ការុសោសារីបុត្ត ព្រៃ
តោសិទ្ឋសាលវំទំ រុត្តិវៀងដោយសារកិក្កុ រូបនេះឯង ។

ឃាយមាតុស្នំ មហាភាសិត្តសាលសុត្តន្ត ទិព្វទុក្ខសំសា

[១២] ឃីវំ វុត្តំ វាយស្នំ សារីបុត្តោ វាយស្នំ ធុ
 អនុវុត្តំ ឯកនិរាម ឡាតតិ ទោ អាវុសោ អនុវុ
 វាយស្នំតា វាយនេ យថាសតិ បដិភានិ កត្តនាទិ
 ឃយំ វាយស្នំ អនុវុត្តំ មុត្តាម វេណីយំ អាវុសោ
 អនុវុត្ត តោសិវុសាលវំ តោសិវា វត្តិ សត្វជាលិ-
 មុល្លា សាលា ទិវា ទាញ្ញ កថា សម្បវុត្តិ កតិវុបទ
 អាវុសោ អនុវុត្ត ភិក្ខុនា តោសិវុសាលវំ គោ-
 គេយ្យាតិ ។ ឥតាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុ ទិព្វទ
 ចត្តា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត មាតុសកេន សហស្សំ
 លោកានំ វេលោកេតិ សយ្យដាថិ អាវុសោ សា-
 រីបុត្ត ចត្តា មុសា ឧបិវ្យាសាទវិកាតា សហស្សំ
 ទេអិបណ្ណាលំ វេលោកេយ្យ ឯវទេវ ទោ អាវុសោ
 សារីបុត្ត ភិក្ខុ ទិព្វទ ចត្តា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត
 មាតុសកេន សហស្សំ លោកានំ វេលោកេតិ
 ឯវុបេន ទោ អាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តោសិវុ-
 សាលវំ គោគយ្យាតិ ។

មហាយមាតុស្នំ មហាភាសិត្តសាលសុត្តន្ត កាលវេលិទិព្វទុក្ខ

[១២] កាលវេលិព្រះវរកោតោយុទិយាយយោនិទេវេហិយ ព្រះ
 សារីបុត្តោមាយុ បាទនិយាយនិព្រះអនុវុត្តោមាយុ យោនិទេវេ
 ខ្នាលអាវុសាអនុវុត្ត វេកោមាយុ បាទព្យាគរបដិសាថេរបស់ខ្លួន
 ហើយ ឥត្យុវេនយេនិទិស្សអនុវុត្តោមាយុក្និនិសេចក្តីទោថេ ខ្នាល
 អាវុសាអនុវុត្ត ព្រៃតោសិវុសាលវំ ត្ថុវិកាយ កត្រីតិព្រាសទាត
 វោស ឈិពំនិព្យាយកិមទត្តវិកស្តុសត្តាយសត្វកំទ្ធនំ មានក្នុងព្រមូប
 ដូចកំទ្ធនិព្វទុក្ខប្បយទេវ ខ្នាលអាវុសាអនុវុត្ត ព្រៃតោសិវុសាលវំ
 វុសិវិទិព្វទ វោយសារិកុ ប្រណ ។ ខ្នាលអាវុសាសារីបុត្ត ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនាទេ មើលឃើញលោកតាតុពំនិមួយកាន់ ថោយចក្ខុដូច
 ថាទិព្វវិបស្សន្តក្នុងខ្លួនក្នុងរបស់ទុស្ស ខ្នាលអាវុសាសារីបុត្ត ដូច
 ជាមុសេនាចត្តនេវលីព្រាសាទនីប្រសិវ មើលឃើញមណ្ឌលខ្នងកង
 មួយជាប់ ខ្នាលអាវុសាសារីបុត្ត ភិក្ខុមើលឃើញលោកតាតុពំនិមួយ
 កាន់ ថោយចក្ខុដូចថាទិព្វវិបស្សន្តក្នុងខ្លួនក្នុងរបស់ទុស្ស ក៏យោនិទោ
 វេរ ខ្នាលអាវុសាសារីបុត្ត ព្រៃតោសិវុសាលវំ វុសិវិទិព្វទ
 វោយសារិកុ ប្រណេន ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ម្នាលបណ្ឌិត

(១៣) ឯវិ វុត្ត អាយស្មតា សារីបុត្តា អាយស្មន្តិ
 មហាកស្សបំ ឯននរោច ព្យាគតំ ទោ អនុសោ
 កស្សប អាយស្មតា អនុវុទ្ធន យថាសកំ បដិកាធំ
 តត្ថយាធំ មយំ អាយស្មន្តិ មហាកស្សបំ បុត្តាម
 វេណីយំ អនុសោ កស្សប តោសិវ្កសាលារំ តោសិ-
 យា វត្តំ សខ្យដាលិដុល្លា សាលា ទិញា មញ្ញោ កត្វា
 សប្បវុទ្ធិ កមីរុមេច អនុសោ កស្សប កិត្តុយា តោ-
 សិវ្កសាលារំ គោកេយ្យតិ ។ កនាវុសោ សារីបុត្ត
 កិត្តុ អត្តនា ច អាវត្តាតោ ហោតិ អាវត្តកត្តស្ស
 ច វណ្ណវាធំ អត្តនា ច បិណ្ឌិតតិកោ ហោតិ បិណ្ឌ-
 ចាតិកត្តស្ស ច វណ្ណវាធំ អត្តនា ច បិសុក្ខុលំកោ
 ហោតិ បិសុក្ខុលំកត្តស្ស ច វណ្ណវាធំ អត្តនា ច
 តេជិវិកោ ហោតិ តេជិវិកត្តស្ស ច វណ្ណវាធំ អត្តនា
 ច អម្បុរោ ហោតិ អម្បុរោតាយ ច វណ្ណវាធំ អត្តនា
 ច សន្តុដ្ឋោ ហោតិ សន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវាធំ អត្តនា ច
 ចរិវិត្តោ ហោតិ ចរិវិតស្ស ច វណ្ណវាធំ អត្តនា ច
 អសំសដ្ឋោ ហោតិ អសំសត្តស្ស ច វណ្ណវាធំ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ម្នាលបណ្ឌិត

(១៣) កាលបើព្រះអង្គ មានអាយុ និងយាយយ៉ាងវែងហើយ
 ព្រះសាវ័បុត្រ មានអាយុ បាននិយាយនឹងព្រះមហាកស្សប មានអាយុ
 យ៉ាងនេះថា ម្នាលការុសោកស្សប អង្គុទ្ធិមានអាយុ បានព្យាករឲ្យ
 បដិការបេសខ្ញុំនាហើយ អង្គុវន្តៈ យើងនឹងសូមហាកស្សបមានអាយុ
 ក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលការុសោកស្សប ព្រៃតោសិវ្កសាលារំនៃអង្គុវិកេយ
 កត្រីក៍ប្រាសចាកទោស ឈើពាំងខ្យងក៏មានផ្កាភិសុសស្តាយ សព្វ
 កន្លែង មានក្លែងក្លាម្លប់ដូចក្លែងខ្ញុំព្រាជ្យឲ្យឲ្យយោ ម្នាលការុសោកស្សប
 ព្រៃតោសិវ្កសាលារំនៃអង្គុវិកេយ ដោយសារកិត្តុ រូបណា ។ ម្នាលការុសោ
 សារីបុត្រ កិត្តុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃខ្លួនឯងផង សរសើរ
 គុណ នៃអ្នកនៅព្រៃផង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌចាកខ្លួនឯងផង សរសើរ
 គុណ នៃអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌចាកផង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសំពត់បង្កក្រុលខ្លួនឯង
 ផង សរសើរគុណ នៃអ្នកប្រព្រឹត្តសំពត់បង្កក្រុលផង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តកែ
 ចំរើមខ្លួនឯងផង សរសើរគុណ នៃអ្នកប្រព្រឹត្តកែចំរើមផង ជាអ្នកដក
 សេចក្តីប្រាថ្នាខ្លួនឯងផង សរសើរគុណនៃអ្នកដកសេចក្តីប្រាថ្នាផង ជា
 អ្នកសាខ្លាសខ្លួនឯងផង សរសើរគុណនៃសេចក្តីសាខ្លាសផង ជាអ្នក
 ស្រប់ស្រាត់ខ្លួនឯងផង សរសើរគុណនៃសេចក្តីស្រប់ស្រាត់ផង ជាអ្នកមិនប្រ-
 ឡូកប្រឡូខ្លួនឯងផង សរសើរគុណនៃសេចក្តីមិនប្រឡូកប្រឡូផង ជាអ្នក

មហាយមាត្រស្ស មហាគោសិទ្ធិសាលស្សត្រ គតិធម្មវិចារវសំសា

អត្តនា ច អាទុរិយោ ហោតិ វិយាវម្ពស្ស ច វណ្ណភិទី
អត្តនា ច សីលសម្មន្ទោ ហោតិ សីលសម្មនាយ ច
វណ្ណភិទី អត្តនា ច សមាធិសម្មន្ទោ ហោតិ សមាធិ-
សម្មនាយ ច វណ្ណភិទី អត្តនា ច ធម្មាសម្មន្ទោ
ហោតិ ធម្មាសម្មនាយ ច វណ្ណភិទី អត្តនា ច
វិបុត្តិសម្មន្ទោ ហោតិ វិបុត្តិសម្មនាយ ច វណ្ណភិទី
អត្តនា ច វិបុត្តិញ្ញាណនិស្សនសម្មន្ទោ ហោតិ
វិបុត្តិញ្ញាណនិស្សនសម្មនាយ ច វណ្ណភិទី ឯវ្យុដេន
ហោ អាវុសោ សាវិមុត្ត ភិក្ខុនា គោសិទ្ធិសាលស្ស
សោកេយ្យាតិ ។

[១២] ឯវិ វុត្ត អាយស្មា សាវិមុត្តា អាយស្មន្តិ
មហាមោក្ខល្លាទំ ឯវននវេន ព្យាគតិ ហោ អាវុសោ
ហេត្តល្លាទ អាយស្មតា មហាគស្សបេន យថាសកំ
មដិកាទំ តត្តនាទំ មយំ អាយស្មន្តិ មហាមោក្ខ-
ល្លាទំ បុប្ផាម រមណីយំ អាវុសោ ហេត្តល្លាទ

មហាយមាត្រ មហាគោសិទ្ធិសាលស្សត្រ ការសរសើរអភិធម្មវិចារ

ច្រៀមព្រៀមព្រៀមយាមទ្ធិឯងផង សរសើរសេចក្តីច្រៀមព្រៀមព្រៀមយាមផង
ជាអ្នកបរិច្ចាលិ ដោយសីលទ្ធិឯងផង សរសើរការបរិច្ចាលិដោយសីល
ផង ជាអ្នកបរិច្ចាលិ ដោយសមាធិទ្ធិឯងផង សរសើរការបរិច្ចាលិ
ដោយសមាធិផង ជាអ្នកបរិច្ចាលិដោយធម្មាទ្ធិឯងផង សរសើរការ
បរិច្ចាលិដោយធម្មាផង ជាអ្នកបរិច្ចាលិដោយវិបុត្តិទ្ធិឯងផង សរសើរ
ការបរិច្ចាលិដោយវិបុត្តិផង ជាអ្នកបរិច្ចាលិដោយវិបុត្តិញ្ញាណនិស្សនៈទ្ធិ
ឯងផង សរសើរការបរិច្ចាលិដោយវិបុត្តិញ្ញាណនិស្សនៈផង ឬលក្ខវិសោ
សាវុត្រ ព្រាគោសិទ្ធិសាលស្ស ត្រៀមដោយសាគេត្ត រូបនេះឯង ។

[១២] កាលបើព្រះមហាកស្សប មានកាយ ខិយាយយ៉ាងនេះ
ហើយ ព្រះសាវុត្រ មានកាយ ខិយាយយ៉ាងព្រះមហាមោក្ខល្លាទ
មានកាយ យ៉ាងនេះថា ច្បាលកាវុសោមោក្ខល្លាទ មហាបស្សប មាន
កាយ បានព្យាគតិរូបដ៏កាន់ជាមេស្ត្រនេះហើយ វត្សរ៍នេះ យើងខ្ញុំសូម
មហាមោក្ខល្លាទមានកាយក្នុងសេចក្តីនោះថា ឬលក្ខវិសោមោក្ខល្លាទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបល្លាសកំ

កោសិទ្ធិសាលវរំ ទោសិទា វត្តំ សទ្ធជាលិដុល្លា សា-
 លា ធិញ្ចា មញ្ញោ ភទ្ធា សម្មវរុទ្ធិ កាដិវ្រមេន អាវុសោ
 មោក្កល្លាន កិក្កុទា កោសិទ្ធិសាលវរំ សោកេយ្យាតិ ។
 ឥធាវុសោ សារីបុត្ត ទ្វេ កិក្កុ អភំធម្មកដំ កមេដុទ្ធ
 តេ អញ្ញមញ្ញំ បុទ្ធានំ អញ្ញមញ្ញស្ស បញ្ញំ បុដ្ឋា
 វិស្សដ្ឋេន្តំ ទោ ច សំសារទេន្តំ ធម្មំ ច ទេសំ កថា
 មវត្តំ ហោតិ ឯវ្រមេន ទោ អាវុសោ សារីបុត្ត
 កិក្កុទា កោសិទ្ធិសាលវរំ សោកេយ្យាតិ ។

(១៩) អថទោ អាយស្មា មហាមោក្កល្លាទោ អា-
 យស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទកេច ព្យាកតិ ទោ អាវុសោ
 សារីបុត្ត អម្ពេហិ សទ្ធិហោវ យថាសកំ មដំភាដំ
 ភក្កុទាធិ មយំ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ បុដ្ឋាម វមណិយំ
 អាវុសោ សារីបុត្ត កោសិទ្ធិសាលវរំ ទោសិទា វត្តំ
 សទ្ធជាលិដុល្លា សាលា ធិញ្ចា មញ្ញោ ភទ្ធា សម្មវរុទ្ធិ
 កាដិវ្រមេន អាវុសោ សារីបុត្ត កិក្កុទា កោសិទ្ធិសា-
 លវរំ សោកេយ្យាតិ ។ ឥធាវុសោ មោក្កល្លាន កិក្កុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបល្លាសកំ

ព្រៃកោសិទ្ធិសាលវរំ ភូរិកាយ កត្រីក៍ប្រាសាទភោស ឈើតាំង
 ខ្យងកំហានដ្ឋារិកស្មសស្តាយសត្វកវិទ្ធី មានភ្នំក្រអូបបីដូចភ្នំទិព្វ
 ផ្សាយទៅ ម្ចាស់អាវុសោមោក្កល្លាន ព្រៃកោសិទ្ធិសាលវរំ រុស្សីវិទ
 ដោយសារភិក្ខុ រូបណា ។ ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្រ កិក្កុទាំងខ្យងពីររូប
 ក្នុងសាសនានេះ សំដែងទូអភិធម្មកថា កិក្កុទាំងនោះ សួរគ្នាទីនិក្ខ
 លុះសួរច្រឡោយហើយ ដោះស្រាយដល់គ្នាទីនិក្ខ ក៏មិនបានរកឧត្តាវនិ
 តថាបេសកិក្កុទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅប្រកបដោយធម៌វនិ ម្ចាស់អាវុសោ
 សារីបុត្រ ព្រៃកោសិទ្ធិសាលវរំ រុស្សីវិទដោយសារភិក្ខុ រូបនេះឯង ។

(១៩) ព្រៃកោសិទ្ធិ ព្រៃមហាមោក្កល្លានមានអាយុពាន់មួយរយ
 ទីនិក្ខសារីបុត្រមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្រ គួក
 យើងតាំងអស់គ្នាបានព្យាកនូវបដិភាទជាបេសកិក្កុទាំងពីរ ដំឡើងនេះយើង
 ទីនិក្ខសួរទូព្រៃសារីបុត្រមានអាយុ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារី-
 បុត្រ ព្រៃកោសិទ្ធិសាលវរំភូរិកាយ កត្រីក៍ប្រាសាទភោស ឈើ
 តាំងខ្យងមានដ្ឋារិកស្មសស្តាយសត្វកវិទ្ធី មានភ្នំក្រអូបបីដូចភ្នំទិព្វ
 ផ្សាយទៅ ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃកោសិទ្ធិសាលវរំរុស្សីវិទ
 ដោយសារភិក្ខុ រូបណា ។ ម្ចាស់អាវុសោមោក្កល្លាន កិក្កុក្នុងសាសនា
 នេះ

មហាយានវិញ្ញាណ មហាតោសិក្ខសាលសុត្តេ សមាចរ្យប្រសំសា

ចំនួន រសី វត្តតិ នោ ច កិកុ ចំនួន រសេ ឧ វត្តតិ សោ
 យាយ វិហារសមាមត្តិយា អាគម្ពតិ បុព្វល្អាសមយំ
 វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាមត្តិយា បុព្វល្អាសមយំ
 វិហារិកុំ យាយ វិហារសមាមត្តិយា អាគម្ពតិ មជ្ឈន្តិក-
 សមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាមត្តិយា មជ្ឈន្តិក-
 សមយំ វិហារិកុំ យាយ វិហារសមាមត្តិយា អាគម្ពតិ
 សាយល្អាសមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាមត្តិយា សា-
 យល្អាសមយំ វិហារិកុំ សេយ្យជាបិ អាវុសោ មោក្ខល្លា ឧ
 រញ្ញា វ វជមហាមត្តស្ស វ ធានាត្តារិ ទុស្សនិ
 ទុស្សករណ្ណោតោ បូរោ អស្ស សោ យញ្ញោ ទុស្ស-
 យុតិ អាគម្ពយ្យ បុព្វល្អាសមយំ ចារុមិកុំ តិគទេវ^(១)
 ទុស្សយុតិ បុព្វល្អាសមយំ ចារុមេយ្យ យញ្ញោ ទុស្ស-
 យុតិ អាគម្ពយ្យ មជ្ឈន្តិកសមយំ ចារុមិកុំ តិគទេវ
 ទុស្សយុតិ មជ្ឈន្តិកសមយំ ចារុមេយ្យ យញ្ញោ ទុស្ស-
 យុតិ អាគម្ពយ្យ សាយល្អាសមយំ ចារុមិកុំ
 តិគទេវ ទុស្សយុតិ សាយល្អាសមយំ ចារុមេយ្យ

១១. ព្រះវេទ ។

មហាយានវិញ្ញាណ មហាតោសិក្ខសាលសុត្តេ ធម្មសាសនាសមាចរ្យ

ញ្ញា ធម្មតិក្ខត្រ្យត្រ្យត្រ្យត្រ្យ ក្នុងវិណាច ឧ ឧ ធម្ម កិកុមិទ បុព្វល្អាសមយំ
 តាមវិណាច ឧ ឧ ធម្មតិ កិកុមិទ បុព្វល្អាសមយំ វេសំបុព្វល្អាសមយំ
 ដោយវិហារសមាមត្តិយា ក៏នៅអស់បុព្វល្អាសមយំ ដោយវិហារសមា-
 មត្តិយា បុព្វល្អាសមយំ បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់មជ្ឈន្តិកសមយំ ដោយវិហារស-
 មាមត្តិយា ក៏នៅអស់មជ្ឈន្តិកសមយំ ដោយវិហារសមាមត្តិយា បុព្វល្អាសមយំ
 ក៏នៅអស់សាយល្អាសមយំ ដោយវិហារសមាមត្តិយា បុព្វល្អាសមយំ
 ក៏នៅអស់សាយល្អាសមយំ ដោយវិហារសមាមត្តិយា បុព្វល្អាសមយំ ម្នាល អាវុសោ
 មោក្ខល្លា ឧ ដូចជាបិបសំពត់ដីពេញដោយសំពត់ទាំងឡាយ ជ្រលក់
 ហើយដោយគណិតផ្សេងៗ របស់ព្រះរាជា បូរាណមហាមាត្រ ព្រះរាជានិស្ស
 មហាមាត្រ បុព្វល្អាសមយំ ប្រាថ្នាដើម្បីទ្រទ្រង់ទុក្ខសំពត់ណា អស់បុព្វល្អាសមយំ
 ក៏ទ្រទ្រង់ទុក្ខសំពត់នោះ ។ បុព្វល្អាសមយំ បើប្រាថ្នាដើម្បី
 ទ្រទ្រង់ទុក្ខសំពត់ណា អស់មជ្ឈន្តិកសមយំ ក៏ទ្រទ្រង់ទុក្ខសំពត់នោះ ។
 បុព្វល្អាសមយំ បើប្រាថ្នាដើម្បីទ្រទ្រង់ទុក្ខសំពត់ណា អស់
 សាយល្អាសមយំ ក៏ទ្រទ្រង់ទុក្ខសំពត់នោះ ។ បុព្វល្អាសមយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សូលបណ្ណសក្ក

ឯវេយ្យោ ទោ អនុសោ មោក្ខណ្ណោ ភិក្ខុ ចិត្តំ វសំ
 វត្តតិ យោ ច ភិក្ខុ ចិត្តស្ស វសេន វត្តតិ សោ
 យោយេ វិហារសមាបត្តិយា អាគម្ព័តិ ធុត្វត្តិសមយំ
 វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាបត្តិយា វុត្តត្តិសមយំ
 វិហារិ យោយេ វិហារសមាបត្តិ ហ អាគម្ព័តិ មជ្ឈត្តិក-
 សមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាបត្តិយា មជ្ឈត្តិក-
 សមយំ វិហារិ យោយេ វិហារសមាបត្តិយា អា-
 គម្ព័តិ សាយត្តិសមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារស-
 មាបត្តិយា សាយត្តិសមយំ វិហារិ ឯវេយ្យោ ទោ
 អនុសោ មោក្ខណ្ណោ ភិក្ខុនា តោសិទ្ធិសាលវំទំ សោ-
 កេយ្យតិ ។

(១៦) អដិទោ អយស្មា សាវុត្តោ តេ អយស្មន្តោ
 ឯតនេវេច ត្យាកតិ ទោ អនុសោ អម្ពេហិ សទ្ធិហោ
 យថាសតំ មជិកាទំ អយោ អនុសោ យេន កតំ
 តេនុបសង្កមិស្សម ឧបសង្កមិត្វា ឯតមត្តិ ភកវតោ អា-
 រោចស្សម យថា យោ កតំ ត្យាកវិស្សតិ តថា ទំ
 ធារេស្សមាតិ ។ ឯវី អនុសោតិ ទោ តេ អយស្មន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សូលបណ្ណសក្ក

ហួសហវិសោមោក្ខណ្ណោ ភិក្ខុញ្ញំនិចិត្តឱ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចខ្លួនផង
 ភិក្ខុមិនបានប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចរបស់ចិត្តផង ភិក្ខុនោះប្រាថ្នាដើម្បី
 នៅអស់បុព្វសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់បុព្វសម័យ
 សម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន ថ្ងៃប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់មជ្ឈត្តិក-
 សម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់មជ្ឈត្តិកសម័យ ដោយ
 វិហារសមាបត្តិនោះបាន ថ្ងៃប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់សាយត្តិសម័យ ដោយ
 វិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់សាយត្តិសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិ
 នោះបាន គឺយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់អនុសោមោក្ខណ្ណោ ព្រះតាសិទ្ធិ-
 សាលវំទំ រុក្ខិរឿងដោយសារភិក្ខុ ប្រទេនឯង ។

[១៦] លំដាប់នោះឯង ព្រះសាវុត្តមានកាយ បាននិ-
 យាយនឹងព្រះវេរៈមានកាយ ពាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អនុសោពាំង
 ឡាយ ពួកយើងទាំងអស់គ្នាបានព្យាបាលដំណាច់តាមសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនហើយ
 ឱ្យអនុសោពាំងឡាយ មក យើងនឹងចូលទៅតាមព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាបទូលសេចក្តីខ្ញុំ ចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគ បើព្រះមានព្រះភាគនឹងព្យាករដល់យើង យ៉ាងណា យើងនឹងចាំ
 ទុក ខ្ញុំសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ។ ព្រះវេរៈ មានកាយពាំងនោះ

មហេសីមនុស្ស មហេសីសិទ្ធិសាលសុត្ត ធម្មសុត្តន្តសិទ្ធិ

អាយស្មតោ សារីមុត្តស្ស បច្ចុស្សាសិ ។ អនិទោ
 តេ អាយស្មតោ យេន កកកំ តេនុបសន្តិមីសុ ឧប-
 សន្តិមិត្តា កតវន្តិ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តិ វិសិទ្ធិសុ ។
 ឯកមន្តិ វិសិទ្ធិ ទោ អាយស្មា សារីមុត្តា កតវន្តិ
 ឯកមភេត វេន កន្ត អាយស្មា ច វេរិតោ អាយស្មា
 ក អាទត្តោ យេនាហិ តេនុបសន្តិមីសុ ធម្មស្សវិទាយ
 វន្តសំ ទោ អហំ កន្ត អាយស្មត្តញ្ច វេរិតំ អាយ-
 ស្មត្តញ្ច អាទន្តិ ទ្ធរតោវ អាតច្ឆន្តិ វិស្វាទ អាយស្មត្តិ
 វាទន្តិ ឯកមភេតិ ឯតុ ទោ អាយស្មា អាទត្តោ ស្មា
 កតំ អាយស្មតោ អាទន្តស្ស កតវតោ ឧបដ្ឋាកស្ស
 កតវតោ សន្តិកាវចស្ស វមណីយំ អាវុសោ អាទន្ត
 តោសិទ្ធិសាលវនិ ទោសិទា វត្តិ សទ្ធជាសិធុល្លា
 សាលា ទិញា បញ្ញោ កត្តា សម្បវន្តិ កមិទ្ធិបេទ
 វាវុសោ អាទន្ត កិក្កុតា តោសិទ្ធិសាលវនិ សោ-
 អយ្យាភិ ឯវិ វុត្តោ កន្ត អាយស្មា អាទត្តោ

មហេសីមនុស្ស មហេសីសិទ្ធិសាលសុត្ត ករសរសំវិបុលសុត្ត

ខន្ធសស្តាប័ព្រះសារីមុត្តមានកាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសា យ៉ាង
 ហ្នឹងហើយ ។ គ្រានោះឯង ព្រះបរមមានកាយតាំងនោះ ម៉ាត្តាចូល
 ទៅសាលព្រះមានព្រះភាគ សុខចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបអភិវាទថា-
 ពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្នុងយក្ខន្តិវិសមគួរ ។ កាលព្រះសារីមុត្ត
 មានកាយ អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំចូល ចំពោះព្រះ
 មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ វេត
 មានកាយនឹងអាទន្តមានកាយ ម៉ាត្តាចូលមកកន្លែព្រះអង្គ ដើម្បីស្តាប់ធម៌
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងព្រះអង្គបានឃើញវេតមានកាយ នឹងអាទន្ត
 មានកាយ កំពុងដើរមកកំពិចម្លាយ សុខឃើញហើយ បាននិយាយ
 នឹងអាទន្ត មានកាយ យ៉ាងនេះថា អាទន្តមានកាយចូលមក អាទន្ត
 មានកាយ ជាមុនដ្ឋាត ចេសព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកដើរជិតជិតតាម
 ព្រះមានព្រះភាគ មកល្អហើយ ម្ចាស់អាវុសាមានន្ទ ព្រះសិទ្ធិសាលវនិ
 គួរពេញ កម្រិតព្រះសារីមុត្ត ឃើញទាំងឡាយមានភ្នំកស្តុសស្តាយ
 សព្វគ្រប់ មានក្នុងគ្រូមជ្ឈដូចជាក្នុងទិព្វផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្ចាស់អាវុសា
 មានន្ទ ព្រះសិទ្ធិសាលវនិ រុក្ខវ្យាងដោយសារកិច្ចបណ្តា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន កាលបើព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ អាទន្តមានកាយ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទដ្ឋកថា

វិ ឯតទេវេច ឥតាវុសោ សារីបុត្ត កិក្កុ តត្ថេស្សុតោ
 ហោតិ សុតទេវេ ។ ឯ ។ អនុសយេសបុត្តា តាយ ឯវុត្ថេ-
 ទ ទោ អវុសោ សារីបុត្ត កិក្កុ ថា តោសិទ្ធព្ពសាលវិទំ
 សោកេយ្យតិ ។ សាទុ សាទុ សារីបុត្ត យតាតំ អា-
 ទេវោវ សម្មា ព្យាករោថោ ព្យាករេយ្យ អាទេវោ ហិ
 សារីបុត្ត តត្ថេស្សុតោ ហោតិ សុតទេវេ សុតសន្និទ្ធកយោ
 យេ ភេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មន្មេកល្យាណា
 វរិយោសាទកល្យាណា សាត្តា សព្វញ្ញា តោវល-
 វរិយុណំ ចរិសុទ្ធិំ ត្រហូចរិយំ អភិវធនំ តត្ថេស្សុ
 ទេវោ តត្ថេស្សុតោ ហោតិ ធម្មា វុសោ ចរិចិតា មន-
 វេទុចេត្តិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិត្តា សោ ទតស្សន្តិ
 ចរិសាទិ ធម្មំ ទេសេតិ វរិមណ្ឌលេហិ ចទព្វញ្ញ-
 ទេហិ អនុប្បតទ្ធដា អនុសយេសបុត្តា តាយតិ ។

[១៧] ឯវី វុត្ត វេហិ កទ្កេ កាយស្មន្តិ
 វេតិ ឯតទេវេចំ ព្យាកតិ ទោ អវុសោ វេត
 កាយស្មតា អាទេវេច យជាសតិ ចជិកាទិ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទដ្ឋកថា

បាននិយាយនឹងទ្រព្យអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភារុសាសាប្បុក្រ កិក្កុក្ក
 សាសនានេះ ជាអ្នកចេះចាំច្រើន ទ្រទ្រង់ខ្ញុំកុម្មវចនៈ ។ ឯ ។ ដើម្បី
 តាសវលើនិអនុស័យ ម្ចាស់ភារុសាសាប្បុក្រ ព្រៃតាសិទ្ធព្ពសាលវិទ
 ត្រឡើងដោយសារកិក្កុ ប្តូរនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា
 ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវល្អោយ អាទន្តព្យាករត្រឹមត្រូវតាមសេចក្តីពិត
 ម្ចាស់សារីបុត្រ ព្រោះថា អាទន្តជាអ្នកចេះចាំច្រើន ទ្រទ្រង់ទុកខ្ញុំកុម្មវចនៈ
 សន្សំខ្ញុំកុម្មវចនៈ ធម៌ចំណែកយណា មានលំអក្នុងបទដើម មានលំអ
 ក្នុងបទកណ្តាល មានលំអក្នុងបទចុង ប្រកបដោយអក្ខន្តិក្យញ្ញៈ
 ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏ចរិសុទ្ធបរិបូណ៌ចំណីអស់ ធម៌ចំណែកយ
 មានសភាពដូច្នោះ អាទន្តក៏បានចេះចាំច្រើន ស្តាប់រត់រាត់ ពិចារណា
 បានដោយចិត្ត ចាក់ចូរដោយទិដ្ឋិតិបញ្ញា តានន្តនោះ វែកសំរែផងធម៌
 ដល់បរិស័ទ្ធាង ៤ ដោយបទនីមិត្តព្យញ្ញៈចំណែកយ ជាចរិបណ្ណស
 ជាប់ភ្នំមិនដាច់ ដើម្បីតាសវលើនិអនុសយក្តីលេស ។

[១៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលថេតានន្តមានកាយុ និយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ ទ្រព្យអង្គបាននិយាយនឹងវេតមានកាយុ យ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់ភារុសាសាប្បុក្រ អាទន្តមានកាយុបានព្យាករនូវបដិភានដ៏សមគួរដល់

មហាយោគវិទ្យា មហានិទ្ទេសាលស្ស បដិសន្ធិតាមប្រសិទ្ធ
 តត្ថុយោគី មមេ អាយស្មន្តិ វេតិ បុត្តាម រមលីយិ
 អាវុសោ វេត តោសិទ្ធិសាលវិទិ តោសិទ្ធ វត្តិ សព្វ
 ជាលិដុល្លា សាលា ទិព្វា មញ្ញា កត្តា សម្បវន្តិ
 កង្កិរេន អាវុសោ វេត កិក្កុតា តោសិទ្ធិសាល
 វិទិ សោភេយ្យតិ វិវិ វុត្ត កន្ត អាយស្មា
 វេតោ មិ ឯតទវេត ឥតាវុសោ សាវបុត្ត កិក្កុ
 បដិសន្ធិតាម ហោតិ បដិសន្ធិតាម អដ្ឋន្តិ
 ពោសមមមនុយុត្តោ អនិកកតដ្ឋោនោ វិមស្ស
 តាយ សមញ្ញតតោ ព្រហ្មតា សុញ្ញាតាវនិ ឯវុមេន
 មោ អាវុសោ សាវបុត្ត កិក្កុតា តោសិទ្ធិសាលវិទិ
 សោភេយ្យតិ ។ សាទុ សាទុ សាវបុត្ត យថាតិ
 វេតោ វិ(១) សម្មា ព្យាគរណោ ព្យាគរយ្យ វេតោ
 ម៉ា សាវបុត្ត បដិសន្ធិតាម ហោតិ បដិសន្ធិតាម
 អត អដ្ឋន្តិ ពោសមមមនុយុត្តោ អនិកកតដ្ឋោនោ
 វិមស្សតាយ សមញ្ញតតោ ព្រហ្មតា សុញ្ញាតាវនិ ។

១ ឈ. វេតោ ។

មហាយោគវិទ្យា មហានិទ្ទេសាលស្ស ពារសរសេរិក្កុតិលិកាបក្កិកាព្វសម្ប
 ទ្ធិមហិយ ឥឡូវនេះ យើងសូមសួរចំពោះវេតោនាយុ ក្នុងសេចក្តី
 នោះថា ម្ចាស់អាវុសោវេត ព្រៃតោសិទ្ធិសាលវិទិ ក្នុងវិភាយ ពត្រីកិ
 ប្រាសចាកទោស ឈើទាំងឡាយមានក្នុងស្តុសស្តាយសត្វកន្លែង មាន
 ក្នុងក្របូបបីដូចជាក្នុងទំពូជ្យទ្រព្យយោទៅ ម្ចាស់អាវុសោវេត ព្រៃតោសិទ្ធិ
 សាលវិទិ ត្រូវរៀនដោយសារកិក្កុបុណ្ណា បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាល
 បើទំព្រះអង្គនិយាយយោងខេរហើយ វេតោនាយុ ធ្វើយកបន្តិចទំព្រះ
 អង្គយោងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោសាវបុត្ត កិក្កុក្នុងសាលានោះ មាន
 ការព្វសម្បជំរើកាយ ត្រេកអរក្នុងការព្វសម្ប ប្រកបរឿយៗខ្ញុំការ
 ស្ងប់ស្ងួតចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅទាំងក្នុង មិនបានប្រាសចាកឈាន ប្រកប
 ដោយវិបស្សនាបញ្ញា ជាអ្នកចំរើន ខ្ញុំសុញ្ញតាមមិទាំងឡាយ ម្ចាស់
 អាវុសោសាវបុត្ត ព្រៃតោសិទ្ធិសាលវិទិ ត្រូវរៀនដោយសារកិក្កុបុណ្ណោះ
 ឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សាវបុត្ត ត្រូវឆ្កួហើយ
 វេតព្យាគរត្រូវត្រូវតាមចិត្តមនោហើយ ម្ចាស់សាវបុត្ត ព្រោះថា វេត
 ជាអ្នកមានការព្វសម្បជំរើកាយ ត្រេកអរក្នុងការព្វសម្ប ប្រកប
 រឿយៗ ខ្ញុំការស្ងប់ស្ងួតចិត្តប្រព្រឹត្តទៅទាំងក្នុង មិនបានប្រាសចាក
 ឈាន ប្រកបដោយវិបស្សនាបញ្ញា ជាអ្នកចំរើន ខ្ញុំសុញ្ញតាមមិទាំង
 ឡាយ ។

សុត្តន្តបិដក ចន្ទីមនីកាយស្ស បួលបណ្ណាសកំ

[១៧] ឃីវំ វុត្តោ អហំ កន្តោ អាយស្មន្តិ អនុវុទ្ធិ
 ឯតទេវេតិ ឡាភេតិ ទោ វាវុសោ អនុវុទ្ធិ អាយ-
 ស្មតា វេទិនេន ។ យេ ។ កមមីវុចេន វាវុសោ
 អនុវុទ្ធិ ភិក្ខុនា កោសិទ្ធិសាលវដិំ សោភេយ្យាតិ
 ឃីវំ វុត្តោ កន្តោ អាយស្ម អនុវុទ្ធា មិ ឯតទេវេត
 ឥតវុសោ សាវិបុត្ត ភិក្ខុ ធិត្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធន
 អតិក្កន្តមាទុសភេន សហស្សិំ លោកាធិំ វេ
 លោកេតិ សេយ្យថាមិ វាវុសោ ធិត្វុនា បុរិសោ
 ទុបវិប្បសាទវកតោ សហស្សិំ នេមិវណ្ណលាធិំ វេ
 លោកេយ្យ ឃីវេវ ទោ វាវុសោ សាវិបុត្ត ភិក្ខុ
 ធិត្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសភេន
 សហស្សិំ លោកាធិំ វេលោកេតិ ឃីវុចេន ទោ
 វាវុសោ សាវិបុត្ត ភិក្ខុនា កោសិទ្ធិសាលវដិំ សោ-
 ភេយ្យាតិ ។ សាទុ សាទុ សាវិបុត្ត យថាតិ
 អនុវុទ្ធា វ សម្មា ឡាភេវមារោ ឡាភេយ្យ អនុវុទ្ធា
 ហិ សាវិបុត្ត ធិត្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត-
 មាទុសភេន សហស្សិំ លោកាធិំ វេលោកេតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចន្ទីមនីកាយ បួលបណ្ណាសកំ

[១៨] បតិក្រត្រាអន្តិដិចំវេន កាលបើវេវកមាទកាយ ខំយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានខំយាយខឹងអនុវុទ្ធិមានកាយ យ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់អាវុសោអនុវុទ្ធិ វេវកមាទកាយបានព្យាភាវ ។ យេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 អនុវុទ្ធិ ព្រៃតាសិទ្ធិសាលវន វុត្តិវៀនដោយសារភិក្ខុបុណ្ណ បតិក្រត្រា
 អន្តិដិចំវេន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គខំយាយយ៉ាងនេះហើយ អនុវុទ្ធិមានកាយ
 បានឆ្លើយតបនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោសាវិបុត្រ ភិក្ខុកុត
 សាសនានេះ មើលឃើញលោកនាគុវាំងមួយពាន់ ដោយចក្ក បីដូច
 ជាទិព្វដ៏វិសុទ្ធ កន្លងទូរចក្កជាបេសបទុស្ស ម្ចាស់អាវុសោ ដូចជាបុរស
 បានចក្ក ទៅខាងលើប្រាសាទដ៏ច្រើនស៊ី ហើយព្រះឡាភេយ្យមណ្ឌល
 ខែន្ននកន៍វាំងមួយពាន់ យ៉ាងណា ម្ចាស់អាវុសោសាវិបុត្រ ភិក្ខុមើល
 ឃើញលោកនាគុវាំងមួយពាន់ ដោយចក្កបីដូចជាទិព្វដ៏វិសុទ្ធ កន្លងទូរ
 ចក្កជាបេសបទុស្ស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់អាវុសោសាវិបុត្រ ព្រៃតា-
 សិទ្ធិសាលវន វុត្តិវៀនដោយសារភិក្ខុ បុរេនេឯង ។ ម្ចាស់សាវិបុត្រ
 ច្រូល្ហហើយ អនុវុទ្ធិព្យាភាវត្រឹមត្រូវតាមព័ត៌មានហើយ ម្ចាស់សាវិបុត្រ
 ព្រោះថា អនុវុទ្ធិមើលឃើញលោកនាគុវាំងមួយពាន់ ដោយចក្កបីដូច
 ជាទិព្វ ដ៏វិសុទ្ធ កន្លងទូរចក្កជាបេសបទុស្ស ។

អោយមេធាវ្យ បហាគោសិទ្ធិសាលសុត្ត អារក្ខាទិប្បសំណ

(១៧) ឃី វុត្តោ មហំ កន្តោ អាយស្មន្តិំ មហា.
 កស្សបំ ឯតនកេចំ ព្យាកតំ ។ ទោ វាវុសោ កស្សប
 អាយស្មតា អន្តរទ្ធល យជាសតំ បដិវាដំ តត្តនាទិ
 វយំ វាយស្មន្តិំ មហាកស្សបំ បុត្តាម ។ បេ ។ កតិំ .
 វុបេន វាវុសោ កស្សប ភិក្ខុនា គោសិទ្ធិសាលវដិ
 សោកយ្យតិ ឃី វុត្តោ កន្តោ អាយស្មា មហាកស្ស.
 តោ មំ ឯតនកេច វាវុសោ សាវិបុត្ត ភិក្ខុ អត្តនា
 ច អារក្ខកោ ហោតិ អារក្ខកត្តស្ស ច វណ្ណាភិដិ
 អត្តនា ច បិណ្ឌាតិកោ ហោតិ ។ បេ ។ បិសុក្ខលិកោ
 ហោតិ... តេចិវិកោ ហោតិ... អប្បិទ្ធា ហោតិ... សន្តុដ្ឋា
 ហោតិ... បវិវត្តោ ហោតិ... អសិសដ្ឋោ ហោតិ... អារទ្ធវិ
 វិយោ ហោតិ... សិលសម្បដ្ឋោ ហោតិ... សមាធិសម្បដ្ឋោ
 ហោតិ... បញ្ញាសម្បដ្ឋោ ហោតិ... វិមុត្តិសម្បដ្ឋោ ហោតិ...
 អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណនស្សនសម្បដ្ឋោ ហោតិ វិមុត្តិញ្ញា
 ណនស្សនសម្បដ្ឋោ ច វណ្ណាភិដិ ឃីវុបេន ទោ វាវុ-

មហាយមវន្ត មហាគោសិទ្ធិសាលសុត្ត ការសរសើរភិក្ខុអោយនៅក្នុងព្រៃជាដើម

(១៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើអនុទ្ធនិយាយ យ៉ាងនេះ
 ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយនឹងមហាកស្សបមានកាយ យ៉ាងនេះថា
 ខ្ញុំលក់វាសាកស្សប អនុទ្ធនមានកាយ បានព្យាករខ្ញុំបដិភាទ សមគ្គ
 ដល់ខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះ យើងសូមសួរខ្ញុំមហាកស្សប មានកាយ
 ក្នុងសេចក្តីនោះថា ។ បេ ។ ខ្ញុំលក់វាសាកស្សប ព្រៃគោសិទ្ធិសាលវដិ
 វុត្តវ្យោតិ ដោយសារភិក្ខុ បណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើខ្ញុំ
 ព្រះអង្គនិយាយ យ៉ាងនេះហើយ មហាកស្សបមានកាយ បាននិយាយ
 នឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំលក់វាសាកស្សប ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃខ្លួនឯងផង សរសើរខ្ញុំវាសាកស្សបនៅក្នុងព្រៃផង ជា
 អ្នកប្រតិភូចំណុំទានខ្លួនឯងផង ។ បេ ។ ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បង្ក
 កូល... ជាអ្នកប្រើប្រាស់ចំពោះភិក្ខុវិបិ... ជាអ្នកវេសចក្តីប្រាជ្ញា...
 ជាអ្នកសន្តោស... ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់... ជាអ្នកមិននៅច្រឡំច្រឡំ...
 ជាអ្នកមានព្យាយាមគំនិតនិរោធិយ... ជាអ្នកបិប្ផណិដោយសីល... ជា
 អ្នកបិប្ផណិដោយសមាធិ... ជាអ្នកបិប្ផណិ ដោយបញ្ញា... ជាអ្នក
 បិប្ផណិដោយវិមុត្តិ... ជាអ្នកបិប្ផណិដោយវិមុត្តិញ្ញា ណនស្សនៈខ្លួនឯង
 ផង សរសើរការបិប្ផណិដោយវិមុត្តិញ្ញា ណនស្សនៈផង ខ្ញុំលក់វាសាក

សុត្តន្តបិដក ចម្លីមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

សោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា តោសិទ្ធិសាលវិជំ សោកេយ្យា-
 តិ ។ សាទុ សាទុ សារីបុត្ត យជាតិ កុស្យតោ សម្មា-
 ពុទ្ធករមាទោ ព្យាគរយេ កុស្យតោ ហិ សារីបុត្ត
 អត្តនា ច អាវាសោ ហោតិ អាវាសកត្តស្ស ច
 វណ្ណវិជំ អត្តនា ច បិណ្ឌិតតិកោ ហោតិ បិណ្ឌ-
 ិតកត្តស្ស ច វណ្ណវិជំ អត្តនា ច បិសុគុលិកោ
 ហោតិ បិសុគុលិកត្តស្ស ច វណ្ណវិជំ អត្តនា ច
 តេជវិកោ ហោតិ តេជវិកត្តស្ស ច វណ្ណវិជំ អត្តនា
 ច អប្សិដ្ឋោ ហោតិ អប្សិដ្ឋតាថា ច វណ្ណវិជំ អត្តនា
 ច សន្តុដ្ឋោ ហោតិ សន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវិជំ អត្តនា
 ច បរិវិត្តោ ហោតិ បរិវិត្តស្ស ច វណ្ណវិជំ អត្តនា ច
 អសីសដ្ឋោ ហោតិ អសីសត្តស្ស ច វណ្ណវិជំ អត្តនា ច
 រោទ្ធវិយោ ហោតិ រិយារម្មស្ស ច វណ្ណវិជំ អត្តនា
 សីលសម្មា ហោតិ សីលសម្មនាយ ច វណ្ណវិជំ
 អត្តនា ច សមាធិសម្មា ហោតិ សមាធិសម្មនាយ
 ច វណ្ណវិជំ អត្តនា ច ចញ្ញាសម្មា ហោតិ ចញ្ញា-
 សម្មនាយ ច វណ្ណវិជំ អត្តនា ច វិមុត្តិសម្មា

សុត្តន្តបិដក ចម្លីមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

សារីបុត្រ ព្រៃតោសិទ្ធិសាលវិជំ វុធិវ្រឹទ្ធិដោយសារភិក្ខុ ប្រទេនឯង ។
 ព្រលសារីបុត្រ ត្រូវល្អរបើយ កស្សបព្វកម្រើបត្រូវតាមពិតបែររបើយ
 ព្រលសារីបុត្រ ព្រោះថា កស្សបព្វកម្រើបត្រូវតាមពិតបែររបើយ
 គុណវិទ្ធករទៅក្នុងវិប្បដន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតខ្លួនឯងផង សរសើរ
 គុណវិទ្ធករទៅក្នុងវិប្បដន ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បង្កក្រូលខ្លួនឯង
 ផង សរសើរគុណវិទ្ធករទ្រទ្រង់សំពត់បង្កក្រូលផង ជាអ្នកទ្រទ្រង់វិភិច្ឆិ
 បិទ្ធុឯងផង សរសើរគុណវិទ្ធករទ្រទ្រង់ចំពោះវិភិច្ឆិបិផង ជាអ្នកអភ
 សេចក្តីប្រាថ្នាខ្លួនឯងផង សរសើរគុណវិទ្ធករសេចក្តីប្រាថ្នាផង ជា
 អ្នកសន្តោសខ្លួនឯងផង សរសើរគុណវិទ្ធករសេចក្តីសន្តោសផង ជាអ្នកមាន
 សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ខ្លួនឯងផង សរសើរគុណវិទ្ធករសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង ជាអ្នក
 មិនទៅច្រឡំច្រឡំខ្លួនឯងផង សរសើរគុណវិទ្ធករទៅច្រឡំច្រឡំ
 ផង ជាអ្នកមានព្យាយាមប្រាណ្ឌខ្លួនឯងផង សរសើរគុណវិទ្ធករ
 ព្យាយាមផង ជាអ្នកបរិច្ចារិដោយសីលខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិច្ចារិ
 ដោយសីលផង ជាអ្នកបរិច្ចារិដោយសមាធិខ្លួនឯងផង សរសើរការ
 បរិច្ចារិដោយសមាធិផង ជាអ្នកបរិច្ចារិដោយចញ្ញាខ្លួនឯងផង សរ-
 សើរការបរិច្ចារិដោយចញ្ញាផង ជាអ្នកបរិច្ចារិដោយវិមុត្តិខ្លួនឯងផង

មហាយនាគវង្ស មហាតោសិដ្ឋសាលសុត្ត អភិធម្មកថាបសំសោ

ហោតិ វិបុត្តិសម្បទាយ ច វណ្ណកំដី អត្តោ ច
វិបុត្តិញ្ញាណនស្សនសម្បទោ ហោតិ វិបុត្តិញ្ញាណនស្ស
នសម្បទាយ ច វណ្ណកំដីតិ ។

(២០) ឯវិ វុត្ត អហំ កន្ត អាយស្មន្តិ
មហាមោក្ខល្លាដំ ឯតនកេចំ ព្យាកតំ ទោ អារុសោ
មោក្ខល្លាន អាយស្មតា ច(១) មហាកស្សបេន
យថាសកំ បដិកាដំ តត្តនាដំ មយំ អាយស្មន្តិ
មហាមោក្ខល្លាដំ មុច្ឆាម ។ បេ ។ កថិវេន
អារុសោ មោក្ខល្លាដំ កិក្ខុនា តោសិដ្ឋសាលវដំ
សោកេយ្យតិ ឯវិ វុត្ត កន្ត អាយស្ម មហា
មោក្ខល្លាដោ មិ ឯតនកេច ឥតារុសោ សាវិបុត្ត
ទ្វេ កិក្ខុ អភិធម្មកថំ កថេន្តំ តេ អញ្ញមញ្ញំ
បញ្ញំ មុច្ឆន្តំ អញ្ញមញ្ញស្ស បញ្ញំ មុច្ឆា វិស្សន្តន្តិ
ដោ ច សំសារនន្តិ ធម្មិ ច នេសំ កថា ថវត្តនំ
ហោតិ ឯវិវេន ទោ អារុសោ សាវិបុត្ត កិក្ខុនា
តោសិដ្ឋសាលវដំ សោកេយ្យតិ ។ សាមុ សាមុ

១ ម ធម្មរោ ១ វិស្សនំ ។

ម ភយនវង្ស មហាតោសិដ្ឋសាលសុត្ត ករសរសើរអភិធម្មកថា

សរសើរការបរិបូណិដោយវិមុត្តិផនិ ជាអ្នកបរិបូណិដោយវិមុត្តិញ្ញាណ
នស្សនដោយទ្ធនឯវដនិ សរសើរការបរិបូណិដោយវិមុត្តិញ្ញាណនស្សនៈ
ផនិ ។

(២០) បពិត្រព្រះអង្គដំបើង កាលបើមហាកស្សបនិយាយយ៉ាង
នេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយ នឹងមហាមោក្ខល្លានមានអាយុ យ៉ាង
នេះថា ម្ចាស់អារុសោមោក្ខល្លាន មហាកស្សបមានអាយុ បានព្យាក
ព្រះបដិកាម សមគុដល់ខ្លួនហើយ អំឡុងនេះ យើងសូមសូមហោ
មោក្ខល្លានមានអាយុ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ។ បេ ។ ម្ចាស់អារុសោមោក្ខ
ល្លាន ព្រះតោសិដ្ឋសាលវដំ ត្រូវរឿង ដោយសារកិក្ខុមហា បពិត្រ
ព្រះអង្គដំបើង កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ មោក្ខល្លាន
មានអាយុ បាននិយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោសាវិ
បុត្រ កិក្ខុតម្រូវបុគ្គលសនាខេះ សំដែងនូវអភិធម្មកថា កិក្ខុទាំងនោះ
សូមប្រសាមុត្តានិញ្ញា លុះសូមប្រសាហើយ ដោះស្រាយដល់ភ្នំនិញ្ញា
ក៏មិនបានរុករានគ្នាផនិ កថាបេសកិក្ខុទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ប្រកប
ដោយធម៌ផនិ ម្ចាស់អារុសោសាវិបុត្រ ព្រះតោសិដ្ឋសាលវដំ ត្រូវ
រឿងដោយសារកិក្ខុ ព្រះទេវឯង ។ ម្ចាស់សាវិបុត្រ ត្រូវល្អហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្ក

សារីបុត្ត យថាភិ មោក្ខល្លាមោ វ សប្បា ព្យាគតិ ។
អាណោ ព្យាគាយេយ្យ មោក្ខល្លាមោ ហិ សារីបុត្ត
ធម្មកថំកាតិ ។

[២១] ឯវិ បុត្ត អាមេស្មា មហាមោក្ខល្លាមោ
កកវុត្តិ ឯតទភេទ អឌទ្ធាហំ(១) កន្តេ អាមេស្មុត្តិ
សារីបុត្តិ ឯតទភេទំ ព្យាគតិ ទោ អាវុសោ សារី-
បុត្ត អាមេហិ សាព្វាហវ យថាសកំ ចជំកាធំ
កត្តនាធំ មយំ អាមេស្មុត្តិ សារីបុត្តិ បុត្តាម រម-
ណីយំ អាវុសោ សារីបុត្ត កោសិវុសាលវំធំ ទោ-
សិយា វត្តិ សព្វជាលិដុល្លា សាលា ទិញា មញ្ញា
កត្តា សម្បវុត្តិ កតិវុរមទ អាវុសោ សារីបុត្ត កិក្កុទា
កោសិវុសាលវំធំ សោតេយ្យានិ ឯវិ បុត្ត កន្តេ
អាមេស្មា សារីបុត្តា មិ ឯតទភេទ ឧទាវុសោ
មោក្ខល្លាម កិក្កុ ចិត្តិ វសិ វត្តេតិ ទោ ច កិក្កុ
ចិត្តស្ស វសេទ វត្តតិ សោ យាយ វិហារសមា-
បត្តិយោ អាគត្តតិ បុព្វល្លាសមយំ វិហារិវុត្តិ

១ ឬ កថាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្ក

មោក្ខល្លាមព្យាគ ត្រឹមត្រូវតាមព័ត៌មានហើយ ម្ចាស់សារីបុត្រ ព្រោះថា
មោក្ខល្លាម ជាធម្មកថិក ។

[២១] កាលបើព្រះសារីបុត្រនិយាយ យ៉ាងនេះថា ព្រះមហា-
មោក្ខល្លាម បានកាយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះនារីងង ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយនឹងសារីបុត្រ
មានកាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្រ យើងទាំងអស់គ្នា សុខ
តែបានព្យាគបេជិការ តាមសមត្ថភាពលំខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះយើងសូម
សូរសារីបុត្រមានកាយ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃ
កោសិវុសាលវំធំ ភ្នំវិកាយ ពត្រីសោតក៏ប្រាសចាករោស យើងទាំង
ព្យាយមានថ្នាំស្តុសស្តាយសព្វកន្លែង មានក្នុងក្រអូបចម្លងក្នុងទិព្វវុទ្ធា
វុទ្ធាទៅ ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃកោសិវុសាលវំធំ រឿងដោយ
សាក៏ត្រូវបណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាង
នេះហើយ សារីបុត្រមានកាយបាននិយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់អាវុសោមោក្ខល្លាម កិក្កុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងអំណាច (ខ្លួន) ផង កិក្កុមិនបានប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចរបស់ចិត្តផង
កិក្កុនោះប្រាថ្នាដើម្បីទៅ អស់បុព្វល្លាសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា

បរាយមង្គលស្ស មហានិទ្ទេសសមុទ្ទេ សមាចន្តិយ្យសំសា

ពាយ វិហារសមាចន្តិយា បុព្វល្លាសមយំ វិហារតិ
 យាយ វិហារសមាចន្តិយា អាគម្ពតំ មជ្ឈន្តិកសមយំ
 វិហារិគុំ ពាយ វិហារសមាចន្តិយា មជ្ឈន្តិកសមយំ វិហា-
 រតិ យាយ វិហារសមាចន្តិយា អាគម្ពតំ សាយល្លា-
 សមយំ វិហារិគុំ ពាយ វិហារសមាចន្តិយា សាយល្លា-
 សមយំ វិហារតិ សេយ្យថាវិ អាវុសា មោគ្គល្លា-
 ន រញ្ញា វ វជនហាមត្ថស្ស វ ធានាវត្តាទិ
 ទុស្សនំ ទុស្សយុកំ អាគម្ពេយ្យ បុព្វល្លាសមយំ ចា-
 រុបិគុំ តិគទេវ ទុស្សយុកំ បុព្វល្លាសមយំ ចារុមេយ្យ យញ្ញ-
 យញ្ញទេវ ទុស្សយុកំ អាគម្ពេយ្យ មជ្ឈន្តិកសមយំ
 ចារុបិគុំ តិគទេវ មជ្ឈន្តិកសមយំ ចារុមេយ្យ យញ្ញ-
 ទេវ ទុស្សយុកំ អាគម្ពេយ្យ សាយល្លាសមយំ
 ចារុបិគុំ តិគទេវ ទុស្សយុកំ សាយល្លាសមយំ ចា-
 រុមេយ្យ វេរមេវ ចោ អាវុសា មោគ្គល្លា ន កិក្ខុ ចិត្ត
 វសំ វត្តតំ ចោ ច កិក្ខុ ចិត្តស្ស វសេន វត្តតំ

បរាយមង្គល មហានិទ្ទេសសមុទ្ទេ ការសរសើរសមាចន្តិ

កំទៅអស់បុព្វល្លាសមយ ដោយវិហារសមាចន្តិ៖ ពាយ វិហារតិ
 ដើម្បីនៅអស់មជ្ឈន្តិកសមយ ដោយវិហារសមាចន្តិណា កំទៅអស់មជ្ឈ-
 ន្តិកសមយ ដោយវិហារសមាចន្តិ៖ ពាយ វិហារតិដើម្បីនៅអស់សា-
 យល្លាសមយ ដោយវិហារសមាចន្តិណា កំទៅអស់សាយល្លាសមយ
 ដោយវិហារសមាចន្តិ៖ ពាយ វិហារតិ មូលអាវុសាមោគ្គល្លា ន ដូចជាហិបសំ-
 ពតំវិញដោយសិពតំតំណា ជ្រលក់ដោយពហិវេទ្យវេរមេវចេស្ត្រ៖
 ពាយ បុព្វមហាមាត្រ ច្រកពាជិណិពសហមាត្រនោះ បើប្រាថ្នាដើម្បី
 ទ្រទ្រង់ខ្ញុំគូសំពតំណា អស់បុព្វល្លាសមយ ក៏ទ្រទ្រង់ខ្ញុំគូសំពតំនោះ ១
 អស់បុព្វល្លាសមយ បើប្រាថ្នាដើម្បីទ្រទ្រង់ខ្ញុំគូសំពតំណា អស់មជ្ឈន្តិក-
 សមយ ក៏ទ្រទ្រង់ខ្ញុំគូសំពតំនោះ ១ អស់មជ្ឈន្តិកសមយ បើប្រាថ្នា
 ដើម្បីទ្រទ្រង់ខ្ញុំគូសំពតំណា អស់សាយល្លាសមយ ក៏ទ្រទ្រង់ខ្ញុំគូសំពតំ
 នោះ ១ អស់សាយល្លាសមយ មូលអាវុសាមោគ្គល្លា ន កិក្ខុញ្ញាទិចិត្ត
 ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចខ្លួនដង កិក្ខុមិនបានប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចវេទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុប្ផស្ថានិក

សោ សាយ វិហារសមាបត្តិយា វាកកម្ពុតិ មុត្តន្តស្ថានិ
 មយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាបត្តិយា មុត្តន្តសមយំ
 វិហារិកំ យាយ វិហារសមាបត្តិយា វាកកម្ពុតិ មជ្ឈន្តិ-
 កសមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាបត្តិយា មជ្ឈន្តិ-
 កសមយំ វិហារិកំ យាយ វិហារសមាបត្តិយា វាកកម្ពុ-
 តិ សាយល្ហាសមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាបត្តិយា
 សាយល្ហាសមយំ វិហារិកំ ឯវិហារេន ខោ ភារុសោ
 មោក្ខល្លាន កិក្កុយា តោសិទ្ធិសាលវិទំ សោកេយ្យ-
 តិ ។ សាទុ សាទុ មោក្ខល្លាន យថាតំ សារីបុត្តោវ
 សញ្ញា ព្យាករមាណោ ព្យាករយេវ សារីបុត្តោ ហិ
 មោក្ខល្លាន ចិត្តំ វសិ វត្តេតិ ខោ ច សារីបុត្តោ ចិត្តស្ស
 វសេន វត្តេតិ សោ យាយ វិហារសមាបត្តិយា វាកកម្ពុ-
 តិ មុត្តន្តសមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមាបត្តិយា
 មុត្តន្តសមយំ វិហារិកំ យាយ វិហារសមាបត្តិយា
 វាកកម្ពុតិ មជ្ឈន្តិកសមយំ វិហារិកុំ តាយ វិហារសមា-
 បត្តិយា មជ្ឈន្តិកសមយំ វិហារិកំ យាយ វិហារសមា-
 បត្តិយា វាកកម្ពុតិ សាយល្ហាសមយំ វិហារិកុំ តាយ
 វិហារសមាបត្តិយា សាយល្ហាសមយំ វិហារិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មុសបល្ហាសិក

ចិត្តេន កិច្ចនោះប្រាថ្នាដើម្បីទៅអស់បុព្វល្លាសម័យ ដោយវិហារសមា-
 បត្តិណា ក៏ទៅអស់បុព្វល្លាសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រា-
 ថ្នាដើម្បីទៅអស់មជ្ឈន្តិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏ទៅអស់
 មជ្ឈន្តិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រាថ្នាដើម្បីទៅអស់
 សាយល្ហាសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏ទៅអស់សាយល្ហា-
 សម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ ក៏យោងនោះដែរ ម្នាលភារុសោ
 មោក្ខល្លាន ព្រោះតាសិទ្ធិសាលវិទំ ត្រូវរឿងដោយសារកិក្កុបនេះឯង ។
 ម្នាលមោក្ខល្លាន ត្រូវល្អហើយ សារីបុត្តព្យាករត្រឹមត្រូវ កាមតិភិមន
 ហើយ ម្នាលមោក្ខល្លាន ព្រោះថាសារីបុត្ត វេទនិញ្ញាណចិត្តទ្វិប្រត្តិក្ករទៅ
 ក្នុងអំណាចខ្លួនផង សារីបុត្តមិនបានប្រត្តិក្ករទៅ តាមអំណាចវេទចិត្តផង
 សារីបុត្តនោះ ប្រាថ្នាដើម្បីទៅអស់បុព្វល្លាសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិ-
 ណា ក៏ទៅអស់បុព្វល្លាសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រាថ្នា
 ដើម្បីទៅ អស់មជ្ឈន្តិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏ទៅអស់
 មជ្ឈន្តិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រាថ្នាទៅ អស់សាយ-
 ល្ហាសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏ទៅអស់សាយល្ហាសម័យ
 ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ ។

មហាយមរវិទ្យា មហាគោសិទ្ឋសាលសូត្រ អាសវក្កយម្យសិលា

[២២] ឯវិ វុត្តោ អាសវក្កោ សាវិបុត្តោ ភគវន្តិ

ឯគមភោច កស្ស ទុ ខោ ភន្តិ សុភាសិតន្តិ ។
សាធូសី ភោ សាវិបុត្ត សុភាសិតំ បរិយាយេន អរិច
បម វេទំ សុណាថ យដារុបេន ភិក្ខុនា កោសិទ្ឋ-
សាលវដិ សោកេយ្យតិ ឥន សាវិបុត្ត ភិក្ខុ បច្ឆា-
កត្តិ បិណ្ឌនាតប្បដិក្កន្តោ ជិសីនតិ បល្លង្កិ អាត្ម-
ជិត្វា ទុដ្ឋិ កាយំ បណិទាយ បរិមុទិ សតិ ទុបដ្ឋ-
បេត្វា ន តាវហំ ឥមំ បល្លង្កិ ភិទ្ឋិស្សាមិ យាវ មេ
ន អនុនាទាយ អាសវេហំ ចិត្តិ វិមុច្ចតិ ឯវិវុបេន
ខោ សាវិបុត្ត ភិក្ខុនា កោសិទ្ឋសាលវដិ សោកេយ្យ-
តិ ។ ឥនមភោច ភគវ អត្តមនា តេ អាសវក្កោ
កកវនោ កាសិតំ អភិទន្ធន្តិ ។

មហាគោសិទ្ឋសាលសូត្រ ទុតិយំ វិទ្ឋិ ។

មហាយមរវិទ្យា មហាគោសិទ្ឋសាលសូត្រ កាម្រង្គសរសើរធិជាទិសវរសិរ

[២២] កាលេប្រែពោត្តស្វាន ឱយាយ យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសាវិ-

បុត្រមានពេយ្យ ទូទៅគ្រាប់បង្កំទូលព្រះនាមព្រះភាគ យ៉ាងនេះហើយ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន សោកណាខ្លះយាយត្រូវ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់
សាវិបុត្រ បើជាយថរិយាយ អ្នកទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែឱយាយត្រូវហើយ
ច្រើនអ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ពាក្យរបស់គាត់គត ព្រះគោសិទ្ឋសាលវន
ត្រឡើង ដោយសារភិក្ខុ ប្រណាខោចុះ ម្ចាស់សាវិបុត្រ ភិក្ខុក៏
សាសនានេះ ត្រឡប់មកវិបិណ្ឌបុរសវិញ ទាំងក្រោយនៃកត្ត កិច្ចល
ទៅអង្គុយនៅក្នុង ដោយកាយឲ្យត្រង់ ផ្លូវសតិឲ្យត្រង់ទៅមុខដោយភិក
ថា ចិត្តរបស់ភក្ខុអញ បំណងចាកកាសវិក្កិលេសទាំងឡាយ ព្រោះមិន
មានសេចក្តីប្រកាន់ជរាមរណ កាត្វារាញ ធីតមិនទំរាយក្នុងនោះផល
នោះ ដូច្នោះ ម្ចាស់សាវិបុត្រ ព្រះគោសិទ្ឋសាលវន ត្រឡើងដោយសារ
ភិក្ខុ ប្រទេវឯង ។ ព្រះមានព្រះភោគ ត្រង់ក្រាស់សេចក្តីនេះហើយ
ព្រមថាៈ មានពាយុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ក្រេកអរចំពោះ
កាសិត របស់ព្រះមានព្រះភោគ ។

ឯម មហាគោសិទ្ឋសាលសូត្រ ទី ២ ។

ឥតិយំ មហាគោបាលសុត្តំ

(២៣) ឯវដ្តសុតិ ។ ឯតិ សមយំ ភគវ សា-

វត្តិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថមិណ្ណកស្ស អាណមេ ។

តត្រ ទោ ភគវ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុភេតិ ។

ភទន្តេតិ ទេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សាសុំ ។

(២៤) ភគវ ឯតទកេច ឯតានសហិ ភិក្ខុវេ

អន្តេហិ សមញ្ញកតោ តោទាលតោ អភវត្វា តោគណំ

បរិហវិកុំ ជាតិកាវុំ តតមេហិ ឯតានសហិ វដិ

ភិក្ខុវេ តោទាលតោ ទ រូបញ្ញា ហោតិ ទ លក្ខណៈ

កុសលោ ហោតិ ទ អាសាដិកិ សាដេតា ហោតិ ទ

វណំ បដិច្ឆានេតា ហោតិ ទ ទ្ធម៌ កត្តា ហោតិ ទ

តតិ ជាបាតិ ទ បីតិ ជាបាតិ ទ វីដិ ជាជាតិ ទ តោ

ចរកុសលោ ហោតិ អទវសេសនោហិ ច ហោតិ

មហាគោបាលសុត្ត ទី ៣

(២៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ

ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថមិណ្ណកស្សដ៏ ដ៏កម្រស្រី

សាវ្តី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទី

នោះទៅ នៃភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ឯភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កា

រៃព្រះពោធិព្រាហ្មណ៍ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ។

(២៦) ព្រះពោធិព្រាហ្មណ៍ទ្រង់ស្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

គង្វាលគោ ប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ១១ មិនគួរដើម្បីក្សេ ឲ្យ

ហ្វូងគោ មិនគួរដើម្បីញ៉ាំងហ្វូងគោឲ្យចំរើនឡើយ អង្គ ១១

កើតឡើងចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន

ស្គាល់រូប (របស់គោ) ១ មិនស្គាល់សក្ខីលក្ខណៈ គឺគឺនាគស្លាកស្លាម ១

មិនស្គាល់រូបត្រង់ដីទៅគោ ១ មិនមិនដីទៅ ១ មិនបំពាក់ភ្នំ ១ មិនស្គាល់

កំពង់ទឹក ១ មិនដឹងថាគោទៅដឹកទឹកហើយឬទៅឡើយ ១ មិនស្គាល់

ផ្លូវ ១ មិនស្គាល់សក្ខីលក្ខណៈក្នុងឡើយ ១ រូកទឹកដោះមិនឲ្យទៅសល់ ១

មហាយមកវត្តស្ស មហាកោណបសុត្តន្ត វគ្គទី១១៣

យេ តេ ឧសភា កោមិវារា តោ បរិណាយកា តេ ឧ
 វតិវកេ ប្បជាយេ ប្បដេតា ហោតិ វមេហំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ឯកានសហំ អង្គហំ សមញ្ញតតោ តោ បាលកោ
 វកញោ កោកណំ បរិហរិភំ ជាតិកាភំ វរមេវ ទោ
 ភិក្ខុវេ ឯកានសហំ អង្គហំ សមញ្ញតតោ ភិក្ខុ
 វកញោ វមស្មំ ធម្មវនយេ វុឌ្ឍិ វុឌ្ឍិ វេបុល្លិ វា បដិដ្ឋិតំ
 កាតមេហំ ឯកានសហំ វធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧ
 វបញ្ញា ហោតិ ឧ លក្ខណកុសលោ ហោតិ ឧ
 វាសាដិកំ សាដេតា ហោតិ ឧ វណំ បដិដ្ឋានេតា
 ហោតិ ឧ ទ្ធវមិ កត្តា ហោតិ ឧ ភិក្ខុំ ជាជាតិ ឧ បិភិ
 ជាជាតិ ឧ វិដិ ជាជាតិ ឧ កោចរកុសលោ ហោតិ

មហាយមកវត្ត មហាកោណបសុត្តន្ត ភាគនៃចក្ខុវិស័យនៃសិល្បៈ
 គោសភតាំងឡាយណា ជាបិភា (បា) បេសវតា ជាបិវាយក
 (មេត្តូន) បេសវតា មិនបូជាទូរគោសភតាំងនោះ ដោយត្រៀមបូជា
 ដីក្រៃលែង(១) ឧ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោប្រកបប្រប ដោយ
 អង្គតាំង ១១ នេះឯង មិនគួរដើម្បីរក្សាទុកឱ្យស្ងួត មិនគួរដើម្បីញ៉ាំង
 ហ្វូងគោឱ្យចំរើនបានឡើយ យោងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ប្រកបប្រម ដោយអង្គតាំងឡាយ ១១ គឺមិនគួរដើម្បីដល់ខ្លួនសេចក្តី
 ចំរើន លូតលាស់ រោញទូលាយ ក្នុងជម្រកនេះ ក៏ដូច្នោះដែរ អង្គ
 តាំង ១១ គឺដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងហោសនានេះ ជាអ្នក
 មិនស្គាល់រូប ១ មិនស្គាល់សក្តិលក្ខណៈ ១ មិនស្គាល់វារ្យ ១ មិនបិទ
 ដំបៅ ១ មិនបំភក់ភ្នែក ១ មិនស្គាល់កំរង់ទឹក ១ មិនដឹងថាខ្លួនបានដឹក
 ទឹកហើយ ឬនៅឡើយ ១ មិនស្គាល់ផ្លូវ ១ មិនស្គាល់សក្តិកវិទ្ធីនិរោច ១

១ ត្រង់ដែលជាមិទ្ធជាដោយគ្រឿងពូជក្រៃលែងនោះ គឺគង្វាលក្រៃលែងល្អិត
 ឱ្យចំរើនល្អ ប្រសិនបើដោយប្រេងក្រអូបដោយប្រាមតាំង ៨ ប្រដាប់ដោយក្រងក្តា ចំពាត់
 ពង្រមាសចង្ក្រព្រាងក្រងក្រង គុណប្រធានប្រធានក្រង ចងកិកានគំរើលើក្រងក្រងក្រងក្រងក្រងក្រង
 គង្វាលក្រៃលែងមិនស្គាល់ មិនធ្វើសព្វនោះណាមួយសោះ លុះពួកពោធិសតាំងនោះ បិទបាន
 គ្រឿងពូជហើយ ក៏មិនរក្សាទុកពេ មិនការពារអន្តរាយ ពោធិវិសាស គង្វាលគោនោះមិន
 បានចក្ខុកោសតោឡើយ ។ អដ្ឋកថា ។

អនេវសេសោហិ ម ហោតិ វេយ វេ ភិក្ខុ វេរា
វត្តញ្ញ ចំរមទ្ធជំនា សឡ្ហិមិភេរា សឡ្ហិមិវណាយតា
នេ ម អតិវេកម្មជាយ ធូរជេតា ហោតិ ។

(២៥) កថត្ថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ម វត្តញ្ញ ហោតិ ។
៧៨ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យំ កំភ្នំ វ្រប់ំ សទ្ធិំ វ្រប់ំ ចត្តាវិ
មហាវ្រណនំ ចតុទ្ធក្នា មហាវ្រណនំ ទទាធាវ្របដ្ឋិ(១)
យេវាភ្នំនំ ធម្មជាតាតំ វិរិ វោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ម
វត្តញ្ញ ហោតិ ។ កថត្ថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ម លក្ខណៈ
កុសលោ ហោតិ ។ ៧៩ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កម្មលក្ខណោ
តាលោ កម្មលក្ខណោ ដល្ហិវេរាតិ យេវាភ្នំនំ ធម្ម
ជាតាតំ វិរិ វោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ម លក្ខណៈកុសលោ
ហោតិ ។ កថត្ថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ម វណ្ណ
ដិកំ សាដេតា ហោតិ ។ ៨០ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
ឧប្បដ្ឋិ កាមវិតត្តំ អធិវសេតិ ម មជហតិ ម
វិទោទេតិ ម ព្យដ្ឋិកេរេតិ(២) ម អនការវដ្ឋមេតិ
ឧប្បដ្ឋិ ព្យាធានវិតត្តំ ។ បេ ។ ឧប្បដ្ឋិ វិហឹសាវិតត្តំ

• ១ ទទាធាវ្របដ្ឋិ ទស្សតិ ។ ២ ខ. ម ព្យដ្ឋិកេរេតិ ។ ខ. ម ព្យដ្ឋិ កេរេតិ ។

ព្រាយកវេយ្យភ្នំមិទឡោវោសលំ ខ ភិក្ខុ ចំរំនិ ឡាយណា ជាថេរៈ ជាអ្នកដឹក
ខ្លួនក្រី ជាអ្នកបួសយូររង្វែង ជាបិភារេសំសង្ឃ ជាសង្ឃបរិទាយក
មិទទានបូជាម្ភិភិក្ខុជាថេរៈចំរំនិនោះ ដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង ។

(២៨) ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុអ្នកមិនស្គាល់រូប តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា រូប
ឯណាធិមួយ រូបចំរំនិសេ (នោះ) គឺមហាក្ខត្រូបចំរំនិ ៤ ផង ។ បាទាយរូប
ដែលកាស្រ័យខឹងមហាក្ខត្រូបចំរំនិ ៤ ផង ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុអ្នក
មិនស្គាល់រូប យំនិទេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុអ្នកមិនស្គាល់ស
ក្នុងលក្ខណៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិន
ស្គាល់ច្បាស់តាមពិតថា បុគ្គលពាលមានរំពើជាលក្ខណៈ ចល្ហិតមាន
រំពើជាលក្ខណៈ ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុអ្នកមិនស្គាល់សក្ខីលក្ខណៈ
យំនិទេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុអ្នកមិនបានច្រើនរង្វែរ តើ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចំរំនិឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងតាមវិភក្តៈ
ដែលកើតឡើងហើយ ឱ្យកាស្រ័យនៅ (ក្នុងសង្គ្រោះ) មិនលះបង់ មិន
បោះបង់ មិនធ្វើឱ្យវិនាសទៅ មិនឱ្យសាបសូន្យទៅ ញ៉ាំងព្យាបាទវិភក្តៈ
ដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ ញ៉ាំងវិហិត្យវិភក្តៈដែលកើតឡើងហើយ

ហោយមកវិញ មហាគោធរសុត្ត វិទ្យាភព្វ

។ ឃ ។ ឧប្បន្ទឃ្មៈ ចាបកា អកុសលា ធម្ម
 វេទំ វាសេតិ ធម្ម បដហតិ ធម្ម វិហារេតិ ធម្ម ព្យាដិករោតិ
 ធម្ម បទការវដ្តបេតិ វិហារេ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ វាសេតិ
 សាដេតា ហោតិ ។ កតព្វា វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ
 បដិច្ចាទេតា ហោតិ ។ វេទំ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ
 វេទំ វិហារេ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ វិហារេ វិហារេ
 យថាធម្មាវលាមេធំ ធម្ម វេទំ វិហារេ វិហារេ ធម្ម
 ហោមនស្សា តាមកា អកុសលា ធម្មា អន្តាស្សវេយ្យំ
 តស្ស សំវាយ ធម្ម វេទំ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ
 ធម្ម វេទំ វិហារេ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ វិហារេ
 ហោមនស្សា តាមកា អកុសលា ធម្មា អន្តាស្សវេយ្យំ
 តស្ស សំវាយ ធម្ម វេទំ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ
 ធម្ម វេទំ វិហារេ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ វិហារេ
 ហោមនស្សា តាមកា អកុសលា ធម្មា អន្តាស្សវេយ្យំ
 តស្ស សំវាយ ធម្ម វេទំ វិហារេ វិហារេ ធម្ម វេទំ

ហោយមកវិញ មហាគោធរសុត្ត កាលនិក្ខេបនិទាននិទានសេចក្តីចំរើ

។ ឃ ។ ញាតិអកុសលធម្មវិហារេ តាំងឡាយ ដែលកើតឡើងរឿយ ។
 ឡាយស្រីយទៅ (ក្នុងសន្តាន) មិនលរេបដំ មិនបទ្ទេបដំ មិនធ្វើឲ្យវិហារ
 ទៅ មិនឲ្យសាបសូន្យទៅ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកមិនបានឆ្អែត
 យោចេញ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកមិនបដិច្ចេ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញឲ្យប្រដោយ
 ភ្នែក ហើយកាន់យកខ្លួនមិត្ត កាន់យកខ្លួនអនុព្យាញ្ញៈ អកុសលធម្មវិ
 ហារេ តាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈានិនិទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមខ្លួនភិក្ខុជាអ្នកមិន
 សង្រួមខ្លួនឲ្យស្រួលភ្នែកខ្លះ ដែលមានការមិនសង្រួម ខ្លួនឲ្យស្រួលភ្នែក
 ណាជាហេតុ ក៏មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមខ្លួនឲ្យស្រួលភ្នែកនោះ មិន
 ក្សេមក្សាយឲ្យស្រួលភ្នែក មិនដល់ខ្លួនការសង្រួមក្នុងសង្រួមភ្នែក ស្តាប់ខ្លួន
 សំរេចដោយគ្រូចៀក ... ហើយក៏និទោមនស្ស ... ទទួលរសដោយ
 អណ្តាត... ពាល់ត្រូវខ្លួនជាដ្ឋានម្តេចដោយកាយ ... ដឹងច្បាស់ខ្លួនចម
 ដោយចិត្ត ហើយកាន់យកខ្លួនមិត្ត កាន់យកខ្លួនអនុព្យាញ្ញៈ អកុសល
 ធម្មវិហារេ តាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈានិនិទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមខ្លួនភិក្ខុជាអ្នក
 មិនសង្រួមខ្លួនឲ្យស្រួលភ្នែកខ្លះ ដែលមានការមិនសង្រួមខ្លួនឲ្យស្រួលភ្នែក
 ណាជាហេតុ ក៏មិនប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមខ្លួនឲ្យស្រួលភ្នែកនោះ មិនក្សេ

មង្គល្លិយេ មង្គល្លិយេ ន សិវិ អាបជ្ជតិ ឃិ ទោ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ ន វណ្ណំ បដិច្ឆាទេតា យោតិ ។ កាដញ្ច
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ ន ទ្ធម៌ កាត្តា យោតិ ។ វេទ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ យោសុតិ យោបរិយន្តិ ធម្មិ ន វិញ្ញាវន មវេសិ
 មេសេតា យោតិ ឃិ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ន ទ្ធម៌ កាត្តា
 យោតិ ។ កាដញ្ច កិក្ខុវេ កិក្ខុ ន ភិក្ខុ ជាយាតិ ។
 វេទ កិក្ខុវេ កិក្ខុ យេ ភេ កិក្ខុ ន ហុស្សតា អាគពាគមា
 ធម្មធន វិធមធន មាតិកាធន ភេ កាសេន កាសិ
 ឧបសន្តមិត្តា ន បរិបុច្ឆតិ ន បរិបញ្ញតិ វេទិ កន្ត
 កេមិ វេមស្ស កោ អាត្មាតិ តស្ស ភេ អាយស្មន្នោ
 អវិវជញ្ជោ ន វិវន្តិ វេទុត្តាជិកតញ្ច ន ឧត្តាជិ
 កកោន្តិ អទេកវិហារសុ ច កត្តំ ដ្ឋាជិយេសុ(១) ធម្មេសុ
 កត្តិ ន ប្បជិវិហោធម្មិ ឃិ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 ន ភិក្ខុ ជាយាតិ ។ កាដញ្ច កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 ន មីតិ ជាយាតិ ។ វេទ កិក្ខុវេ កិក្ខុ តថាគា
 កប្បវេទិត ធម្មវិធមេ ទេសិយមាទេ ន លកតិ

១ វិវេកិយេសុ ។ ឧ កញ្ចវិយេសុ ។

នូវគម្រិយគិច្ច មិនដល់ខ្ញុំវាលសម្រិបក្នុងគ្រិយគិច្ច ឬសក្ខុជាង
 ច្បាយ កិក្ខុក្នុងមិនបានបិទដំបូរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ
 កិក្ខុអ្នកមិនបំភក់ភក់ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ កិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះមិនសំដែងដើមដែលខ្លួនបានស្តាប់មកយ៉ាងណា បានរៀនមកយ៉ាងណា
 ដោយពិស្តារ ផលវេទនាចង្វាយវិទ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ កិក្ខុអ្នកមិន
 បំភក់ភក់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ កិក្ខុមិនស្គាល់កំពង់ទឹក តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនចូលទៅកេតុក
 កិក្ខុដែលជាធម្មស្សត ចេះចាំក្នុងកម្មវិធីកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ
 ទ្រទ្រង់មាតិការហើយសាកសួរ ប្រឹក្សាម្តងម្កាលម្តងថា បក្សាសោក
 ច្បាស់ជំងឺរ៉ែន ព្យាបាទនេះត្រូវរៀនដូចម្តេច សេចក្តីវិនិច្ឆ័យនេះដូចម្តេច
 ឯវាយកដីមានកាយុជាងនោះ ក៏មិនបានបិទចេញ នូវសេចក្តីកំបាំងផង
 មិនបានធ្វើនូវសេចក្តីដែលប្រើច្បាប់និយមផង មិនបានបញ្ចប់នឹងនូវសេចក្តី
 សន្សំយក្នុងនៃចង្វាយ ដែលជាទីកំបាំងវិទសេចក្តីសន្សំយក្រើនប្រការ
 ផង ផលកិក្ខុនោះ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ កិក្ខុមិនស្គាល់កំពង់ទឹក យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ កិក្ខុមិនដឹងថាខ្លួនបានដឹកទឹកហើយទូ
 ទៅឡើយ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុជាងច្បាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 កាលបើទាក់ក្នុងសំដែងធម៌វិន័យ ដែលតថាគកប្រកាសហើយ ក៏មិនបាន

រក្ខតវេទំ ន លក្ខតំ ធម្មវេទំ ន លក្ខតំ ធម្មបសុញ្ញតិ
 ចាមុដ្ឋំ ឃីវី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម៌តំ ជាតាតិ ។
 កាដញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម៌តំ ជាតាតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ អវិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ យេតាក្ខតំ ធម្មជាតាតិ ឃីវី
 ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម៌តំ ជាតាតិ ។ កាដញ្ច ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ធម៌តំ តោធរតុសលោ ហោតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ធម្មារោ សតិប្បដ្ឋានេ យេតាក្ខតំ ធម្មជាតាតិ
 ឃីវី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម៌តំ តោធរតុសលោ ហោតិ ។
 កាដញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អធរសេសនោហំ ធម៌តំ ។
 ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុត្តា តហមតិកា អភិហំដ្ឋំ
 យវេដ្ឋំ ឃីវីវិណ្ណាទាតសេតានិណា ធម្មប្បយេកេសដ្ឋ-
 បវិក្ខុវេហំ តត្ថ(១) ភិក្ខុ មគ្គំ ធម៌តំ បដិក្ខ-
 ហណាយ ឃីវី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អធរសេសនោហំ
 ហោតិ ។ កាដញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យេ តេ ភិក្ខុ ថេរ-
 វត្តោ ធម្មបដិកា សង្ឃបិកោ សង្ឃបរិណាយោ

• ១. ឃ. ព្រ. ។

ខុរេលេចក្តីក្រេកអរក្នុងអង្គ មិនបាទខុរេលេចក្តីក្រេកអរក្នុងធម៌ មិនបាទខុរេ
 ប្រាមាជ្ជៈដែលប្រកាសដោយធម៌ ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុមិនដឹងថាខ្លួនបាទ
 ដឹកនាំតោយបូជាឱ្យយ យ៉ាងនេះឯង ។ ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុមិន
 ស្គាល់ផ្លូវ តើដូចម្តេច ។ ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិន
 ស្គាល់ច្បាស់ខ្សែផ្លូវប្រកបដោយឥត្តិដ ដ៏ប្រសើរតាមសេចក្តីពិត ហួសភិក្ខុ
 ព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុមិនស្គាល់ផ្លូវ យ៉ាងនេះឯង ។ ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុ
 មិនឃ្លាសក្នុងកិច្ចនិរោធន តើដូចម្តេច ។ ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ មិនបាទស្គាល់ច្បាស់ខ្សែផ្លូវសតិប្បដ្ឋាន បំ តាមសេចក្តីពិត
 ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុមិនឃ្លាសក្នុងកិច្ចនិរោធន យ៉ាងនេះឯង ។
 ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុអក្សតយកាទេយ្យវត្ថុមិនឱ្យនៅសល់ តើដូចម្តេច
 ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ តាមច្បាប់ដែលមានសុត្តា បាទនាំយកចំរ
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ទំនីនិលាធម្មប្បយោភស្តវិក្កា មកបរិវារណា
 ចំរ ការភិក្ខុក្នុងសាសនានេះហើយ ភិក្ខុមិនស្គាល់ប្រមាណក្នុងការទទួល
 បច្ច័យព័ន្ធជាធម៌ ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុអក្សតយកាទេយ្យវត្ថុមិនឱ្យ
 នៅសល់ យ៉ាងនេះឯង ។ ហួសភិក្ខុព័ន្ធជាធម៌ ភិក្ខុមិនបូជាភិក្ខុភិក្ខុ
 ថេរៈ ដឹងខ្សែក្រវី ឬសយូរអង្វែង ជាថវិការបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិណាយក

តេ ធន អតិវេកេប្បជាយ ប្បជេតា ហោតិ ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យេ តេ ភិក្ខុ យេវ វត្តញ្ញា ចំរេបព្វជេតា
 សង្ឃបិទរោ សង្ឃបរិណាយកា តេសុ ធន មេត្តិ កា-
 យេកម្មិ បច្ចុបដ្ឋបេតិ អាវិ ចេវ វហោ ធន ធន មេត្តិ
 វចីកម្មិ... ធន មេត្តិ មនោកម្មិ បច្ចុបដ្ឋបេតិ អាវិ ចេវ
 វហោ ធន ឃី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យេ តេ ភិក្ខុ យេវ
 វត្តញ្ញា ចំរេបព្វជេតា សង្ឃបិទរោ សង្ឃបរិណាយកា តេ
 ធន អតិវេកេប្បជាយ ប្បជេតា ហោតិ ឥមេហិ ទោ ភិក្ខុវេ
 ឯកានុសហិ ធម្មេហិ សមន្តាគតោ ភិក្ខុ អកញ្ចោ
 ឥមស្មិ ធម្មវិធមេ វុឌ្ឍិ វិវុឌ្ឍិ វេបុល្លិ អាចជ្ជិតិ ។

[២៦] ឯកានុសហិ ភិក្ខុវេ អន្តេហិ សមន្តាគតោ
 កោចាលកោ កញ្ចោ តោគណិ បរិហវិតិ ជាតិកាតិ
 កតមេហិ ឯកានុសហិ ឥធន ភិក្ខុវេ តោចាលកោ
 វបញ្ញា ហោតិ លក្ខណកុសលោ ហោតិ អាសា-
 ដិកំ សាដេតា ហោតិ វណិ បដិញ្ញាទេតា ហោតិ
 ធូរិ កត្តា ហោតិ តិក្ខុ ជាតាតិ បីតិ ជាតាតិ

ដោយការប្តេជ្ញាដ៏ក្រៃលែង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ មិនបានគំរល់មេត្តាកាយកម្ម ក្នុងចំពោះពោះមុខនឹងទឹកប៉ាំង
 មុខ មិនគំរល់មេត្តាវចីកម្ម មិនគំរល់មេត្តាមនោកម្ម ក្នុងចំពោះ
 មុខ នឹងទឹកប៉ាំងមុខ ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយដែលជាថេរៈ ដឹងនូវកម្រិត
 បួសយូរ ជាបិទរបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិទាយក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុមិនបានបូជាពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈ ដឹងនូវកម្រិត បួសយូរ ជាបិទរបស់
 សង្ឃ ជាសង្ឃបរិទាយក ដោយការប្តេជ្ញាដ៏ក្រៃលែង យ៉ាងនេះឯង
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបព្រមដោយធម៌ទាំង ១១ នេះឯង មិនគួរ
 ដើម្បីដល់ខ្ញុំវេសចក្តិចំរើន លុតលាស់ ពេញទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យ
 នេះបានឡើយ ។

[២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលតោប្រកបព្រមដោយអង្គ
 ទាំង ១១ ទើបគួរដើម្បីរក្សាខ្ញុំប្តូរគោ គួរដើម្បីញ៉ាំងប្តូរគោឱ្យចំរើនបាន
 អង្គទាំង ១១ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលតោក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកស្គាល់ខ្ញុំប្តូរគោ ១ ឈ្មោះក្នុងលក្ខណៈ ១ ត្រឹះខ្ញុំពង្សិយ ១
 បិទដំរៅ ១ បំរក់ក្នុង ១ ស្គាល់កំរង់ទឹក ១ ដឹងថាគោបានជិតបិទ

មហាយមន្តវិញ្ញាណ មហាគោយលសូត្រ វគ្គិកថា

វិជី ជាបាតិ ត្រាចរកុសលោ ហោតិ សាវសេសនោ.
 ហី ច ហោតិ យេ តេ ឧសភា គោបិតរោ គោបិណា.
 យកា តេ អតិវេកប្បជាយ ប្បជេតា ហោតិ ឥមេហិ
 វោ ភិក្ខុវេ ឯកានិសហិ អន្តេហិ សមន្តាគោ
 កោហាលគោ កញ្ច កោគណំ ហិហវិភំ ជាតិកាភំ
 ឯវវេវ វោ ភិក្ខុវេ ឯកានិសហិ អន្តេហិ សមន្តាគ-
 កោ ភិក្ខុ កញ្ច ឥមស្មី ធម្មវិទយេ វុឡិ វុឡិ វេបុស្មិ
 វាបជ្ជិភំ កតមេហិ ឯកានិសហិ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 វុឡញ្ច ហោតិ លក្ខណកុសលោ ហោតិ អាសាដិកំ
 សាជេតា ហោតិ វណំ បដិច្ចាទេតា ហោតិ ធូមិ
 កញ្ច ហោតិ ភិក្ខុ ជាធាតិ មិកិ ជាបាតិ វិជី ជាបាតិ
 តោចរកុសលោ ហោតិ សាវសេសនោ ហី ច ហោតិ យេ
 តេ ភិក្ខុ វេរោ វត្តញ្ច វិរាបទ្ធវិទា សឡិមិតរោ សឡិ-
 បិណាយកា តេ អតិវេកប្បជាយ ប្បជេតា ហោតិ ។

មហាយមន្តវិញ្ញាណ មហាគោយលសូត្រ បាយគង្វាលគោទិលក្ខណិលសេចក្តីចំរើន

ហើយ ប្តូរទៅឡើយ ១ ស្គាល់ផ្លូវ ១ ឈ្លាសក្នុងកន្លែងឆ្ងាយគោ ១ រូកទឹក
 ដោយឡែកទៅសល់ ១ គោឧសភាទាំងឡាយណា ជាបិការបេសគោ ជា
 បិវិទាយករបេសគោ វេទន៍បូជាគោឧសភាទាំងនោះ ដោយត្រៀមបូជា
 ដីក្រែលេង ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោប្រកបដោយអង្គទាំង ១១
 នេះ ទើបគួរដើម្បីវិញ្ញាណវិញ្ញាណ គួរដើម្បីញ៉ាំងញ៉ាំងគោឲ្យចំរើនបាន
 (យ៉ាងណាមិញ) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង ១១
 ទើបគួរដល់ខ្លួនសេចក្តីចំរើន លូកលាស់ ពេញទូលាយ ក្នុងធម្មវិទយានេះ
 យ៉ាងដូច្នោះដែរ អង្គទាំង ១១ ក៏ដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកស្គាល់រូប ១ ឈ្លាសក្នុងលក្ខណៈ ១ ភ្លើងខ្លាំងរុយ ១
 បិទខ្ទប់ដំរុយ ១ ចំពកក្នុង ១ ស្គាល់ខ្លួនកំណត់ទឹក ១ ដឹងថាខ្លួនបានដឹកទឹក
 ហើយ ប្តូរទៅឡើយ ១ ស្គាល់ផ្លូវ ១ ឈ្លាសក្នុងកន្លែងឆ្ងាយ ១ រូកយក
 វេយ្យាក្ខណ៍ទៅសល់ ១ បូជាគួរភិក្ខុដែលជាវេទនៈ ដឹងខ្លួនត្រី ឬសយូរ
 ជាបិការបេសសឡិ ជាសឡិបិវិទាយក ដោយការបូជាដីក្រែលេង ១ ។

[២៧] កាថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ រូបញ្ច ហោតិ ។
 ៧៨ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យំ កកំញ្ច រូបំ សច្ចំ រូបំ កម្ពាវិ
 មហាភូតានំ ចតុទ្ធកញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទានុបទ្ធិ
 យោចាច្ចតំ មជាតាតិ ឃិវិ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ រូបញ្ច
 ហោតិ ។ កាថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ លក្ខណតុសរណ
 ហោតិ ។ ៧៩ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កម្មលក្ខណោ ពារណ
 កម្មលក្ខណោ បណ្ឌិកោតិ យោចាច្ចតំ មជាតាតិ ឃិវិ
 ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ លក្ខណតុសរណ ហោតិ ។
 កាថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាសាដិកំ សាដេតា ហោតិ ។
 ៨០ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ ចាទិវាសេតិ
 មជហតិ វិទាទេតិ ព្យន្តិកោតិ អនកាវន្តំ មេតិ ឧប្បន្នំ
 ព្យាទានវិតក្កំ... ឧប្បន្នំ វិហិតាវិតក្កំ... ឧប្បន្នុ-
 ប្បន្នំ ចាបកោ អកុសលេ ចម្មេ ចាទិវាសេតិ
 មជហតិ វិទាទេតិ ព្យន្តិកោតិ អនកាវន្តំ មេតិ ឃិវិ
 ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាសាដិកំ សាដេតា ហោតិ ។
 កាថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វណិ មជិច្ឆាទេតា ហោតិ ។

[២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកស្គាល់រូប ភើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា រូប
 ៥ណាខ្លះមួយ (ប្រទាំង៧សំនោះ) នឹងហាក់រូបទាំង ៤ ៧៧ ទុបុតាយរូប
 ដែលអាស្រ័យខឹងមហាក្ខត្រទាំង ៤ ៧៧ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នក
 ស្គាល់រូប យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកឈ្លាសក្នុង
 លក្ខណៈ ភើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា បុគ្គលពាលវោធាដំបើងលក្ខណៈ មហោតិមានសំរាប់
 លក្ខណៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកឈ្លាស ក្នុងលក្ខណៈ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកភ្លើងទូរពន្លឺយេ ភើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងភាវិតក្កៈដែលភើត
 ឡើងហើយ មិនឱ្យកាស្រ័យទៅ (ក្នុងទទួសន្តាន) លរបង បន្ទាបង
 ធ្វើឱ្យវិចារស ធ្វើឱ្យស្រពស្រូប ញ៉ាំងព្យាបាទវិតក្កៈ ដែលភើត
 ឡើងហើយ... ញ៉ាំងវិហិតាវិតក្កៈ ដែលភើតឡើងហើយ... ញ៉ាំង
 អកុសលចមិនលាមកទាំងឡាយ ដែលភើតឡើងហើយរឿយ ។ មិនឱ្យ
 កាស្រ័យ (នៅក្នុងទទួសន្តាន) លរបង បន្ទាបង ធ្វើឱ្យវិចារស ធ្វើ
 ឱ្យស្រពស្រូប ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកភ្លើងទូរពន្លឺយេ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប៉ងទូរដំបៅ ភើដូចម្តេច ។

សុត្តនិបិទ បដ្ឋិទេវាយស្ស បួសបណ្ណសកំ

លាជញ្ច កិច្ចវេ កិច្ចុ ធិត្តំ ជាទាតិ ។ ឥធម កិច្ចវេ
 កិច្ចុ យេ វេន កិច្ចុ វេច ឥត្តស្សុតា អាភតាភវេ
 ធម្មធម វិទយធម យាតិកាធម វេ កាលេធម កាលំ
 ធមសង្កមិត្តា ធមវុច្ឆតិ វេវចន្តាតិ ឥនិ ករុណ កតិ
 ឥមស្ស វេកា អាត្មាតិ ធមស្ស វេ អាយស្មាត្តា អវិវេកា
 វិវេក្ខំ បទុត្តាធិកតញ្ច ធម្មាធិកេវេត្តំ អរោកវិហិតេសុ
 ធម កង្កំផ្កាធិយេសុ ធម្មេសុ កង្កំ ធមវិហិតេធម្មំ ឃិ
 វេកា កិច្ចវេ កិច្ចុ ធិត្តំ ជាទាតិ ។ កថញ្ច
 កិច្ចវេ កិច្ចុ ធិត្តំ ជាទាតិ ។ ឥធម កិច្ចវេ កិច្ចុ
 តថាតតញ្ចវេនិត ធម្មវិទយេ វេសិយទាទេ លកតិ
 អត្តវេនិ លកតិ ធម្មវេនិ លកតិ ធម្មធមសង្កិតិ
 ធម្មុត្តំ ឃិ វេកា កិច្ចវេ កិច្ចុ ធិត្តំ ជាទាតិ ។
 កថញ្ច កិច្ចវេ កិច្ចុ វិថី ជាទាតិ ។ ឥធម កិច្ចវេ កិច្ចុ

សុត្តនិបិទ បដ្ឋិទេវាយ បួសបណ្ណសកំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្គាល់គំនិតវិច ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុគន្ធសាសនានេះ បានបួសទៅកេត្តកភិក្ខុដែលដឹងថា ជា
 ភត្តស្សុត ចេះចាំគុណប្តីនៃអាយ ទ្រទ្រង់ចម ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់ហតិកា
 ហើយសាសន្ត ប្រឹក្សាអង្គម្នាល ដូច្នោះថា ចៅត្រូវលាភូមិសិបិវិទ
 ក្សញ្ជូនបទត្រូវរៀនដូចម្តេច រសចត្តិវិទកាលនៃដូចម្តេច លោកដ៏ហន
 តាយ្យ ចាំនិរតាភិក្ខុសេចក្តីដែលកំចាត់ផង ក្តីខ្លាសេចក្តីដែលត្រូវឱ្យ
 កត់អាយផង ហេតុខ្លាសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាច្រើន
 វិទសេចក្តីសង្ស័យប្រើប្រាស់ផង ដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុស្គាល់គំនិតវិច យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដឹងថាខ្លួន
 បានដឹកទឹកហើយ ឬទៅឡើយ ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 គន្ធសាសនានេះ កាលយើងកំពុងសំដែងធម្មវិន័យ ដែលភក់តក្របកាស
 ហើយ ក៏បានខ្លាសេចក្តីក្រេកអរក្នុងអង្គ បានខ្លាសេចក្តីក្រេកអរក្នុងធម៌
 បានខ្លាទារដ្ឋៈ ដែលប្រកបដោយចម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដឹងថា
 ខ្លួនបានដឹកទឹកហើយ ឬទៅឡើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុស្គាល់ផ្លូវ ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគន្ធសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯវិ ខេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ យេ ខេ កិក្ខុ យេ ក កិក្ខុ
 បិមេន្ធជីតា សង្កម្ពិគរោ សង្កម្ពិវណាយតា ខេ អតិវេ
 កម្មជាយ ឬដេតា ហោតិ ឥមេហិ ខេ កិក្ខុវេ ឯតា
 ធសហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌានតោ កិក្ខុ កត្វោ ឥមស្មិ
 ធម្មវិធមេ វុឌ្ឍិ វិវុឌ្ឍិ វេយ្យលំ អាបជ្ជិតុធិ ។ ឥធម៌វេ
 ច កកវំ អត្តមយា ខេ កិក្ខុ កកវតោ កាសិវិ
 អតិធនុធិ ។

មហានិកាយសុត្តំ ធម៌យំ ទំដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុអ្នកឬជាពួកកិក្ខុជាចោរ ជំងឺទូរព្រឹត្តិ ឬស
 យូរ ជាបិការបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិភោគ ដោយការប្តូរជាដីក្រៃលែង
 យ៉ាងនេះឯង ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ១១ នេះឯង
 រើបន្តដើម្បីផលខ្លះសេចក្តីចំរើន លូតលាស់ ពេញទូលាយ ក្នុងធម្ម
 វិន័យនេះប៉ុន្មាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងខ្លះសូត្រ
 នេះចប់ហើយ កិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះ
 ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហានិកាយសុត្តំ ទី ៣ ។

ជំពូកទី ១ ប្រជុំគោលការណ៍សង្គម

២៤) ឯកសារ សុំ ៗ ឯកសារ សម័យ គណៈ វិជ្ជាសុខ
វិភាគ ទុក្ខសោយន៍(១) កង្កាយ ទទេយា ភិក្ខុ ។
ក្រូត ទោ គណៈ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុ ភោគី ។
កណ្តុសិ ភេ ភិក្ខុ ភក្ខិភា បច្ចុស្សនំ ។

២៥) គណៈ ឯកសារ ព្រះបុគ្គល ភិក្ខុវេ មាគ.
នោ កាសាលោ មុឃ្យញ្ញាជាតិកោ វស្សនំ បច្ចិ.
វេ ហសេ សារទសមាយ(២) អសមវត្ថុត្វា កង្កាយ
ទទេយា វិមត្តិ(៣) អសមវត្ថុត្វា ទាវិមត្តិ(៤) អតិក្ខេ.
លេ កាលេ បតវេសិ ទុក្ខវត្តិ វិទេហានិ(៥) ។ អថាទា
ភិក្ខុវេ កាលេ មន្តេ កង្កាយ ទទេយា សោតេ អា.
បណ្ណាលីកំ កាត្វា ភត្តេ អនយត្សសនំ អាមជ្ជិសុ.
តំ កិស្ស ហេតុ ភថា ហិ សោ ភិក្ខុវេ មាគ.

១ ទុក្ខសោយន៍ប្រដិ ។ ២ ភិក្ខុសម័យ សមេតិ ។ ៣ ឧ. ម. សវសមយេ ។
៤ ឧ. វិមត្តិ ។ ៥ ឧ. ទាវិមត្តិ ។ ៦ ឧ. ទាវិមត្តិ ។ ៧ ឧ. ទាវិមត្តិ ។ ៨ ឧ. ទាវិមត្តិ ។

ប្រជុំគោលការណ៍សង្គម ទី ២

២៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យបុរេ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់នាំទៅក្បែរឆ្នេរទន្លេ ទៀបក្រុងក្បាលលា ក្នុងវេទ
វដ្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះ
ថា មែនក្នុងទីនោះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា
នៃព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ យ៉ាងព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

២៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ រឿងច្បាប់មានមហិយថា គង្វាលភាពអ្នកនៅក្នុងវិជ្ជាមគធៈ
ជាមនុស្សអប្សរក្របាច់ មិនបានពិចារណាខ្លាំងក្រៃយ៉ាងនោះ ព្រោះ
បានពិចារណាខ្លាំងក្រៃយ៉ាងនោះ វាទ្វេសង្កត់ ក៏ទាំងនោះទាំងឡាយ ទ្រង់
ពៅកង់ក្រើយទាំងនោះ ទ្រង់ទៅដល់មិនមែនដាក់ភ័យ ក្នុង
សារទសម័យ នៅទៅចុងវិទេហានិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រា
នោះនឹង ពួកនាគក៏ធ្វើខ្លាចរាវលាវ ក្នុងកណ្តាលវិទេហានិ ហើយ
ក៏ដល់ខ្លាចសព្វកិច្ចសុទ្ធជាដល់ក្នុងវិទេហានិ សេចក្តីវិភាសបាត់បង់
ពៅនោះ ព្រោះហេតុគ្រប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាគង្វាលភាព

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយសូ មូលបទ្ទានុសម័

ធរណី គោមាលា គោ ទុក្ខញ្ញត្តិ ជាតិ គោ វស្សា ចំ មជ្ឈិម
 ហាស សារទសមយេ អសមវត្តិត្តា កង្កាយ ធម៌យា
 ឌីវបតី អសមវត្តិត្តា ចារិមតិវិ អតិថេរេវ គារេវ
 បកាវេសិ ទុក្ខាឌីវិ វិទេយាចិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 យេ គោតិ(១) សមណា វា ប្រាហ្មណា វា អគុសលា
 ភមស្ស លោកស្ស អគុសលា យាស្ស លោកស្ស
 អគុសលា មារទេយ្យស្ស អគុសលា អមារទេយ្យស្ស
 អគុសលា មទ្ធតេយ្យស្ស អគុសលា អមទ្ធត្ថិ
 ទេយ្យស្ស តេសំ យេ សោតត្ថិ សទ្ធិហាតត្ថិ អត្តិស្សន្តិ
 តេសំ ភំ ភវិស្សតិ ធិយាត្តិ អជាតាយ ទុក្ខាយ ។

១១ ម យេ ហិ ពោ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុសម័

ប្រាថេវកុតិវិធមមគបេវាវា ជាបទុស្សអប្បវគ្គប្រាថា មិទទានិចារណា
 ទ្វាប្រិយនាវិកាយ តំវិមិទទានិចារណា ទ្វាប្រិយនាវិកាយខិទទេ
 គន្តា កំតំវាតំវិទ្ធកាយ ឡើងទៅកាន់គ្រើយនាវិកាយខិទទេវា
 តាមទិវិលមិទទេវាតំវិ កុតិសារទសមយេ នាវិទេវាវិទុកិវាវា
 ត្រៀង ឆ្មាសកុតិវិទ្ធកាយ ជមតំវិទ្ធកាយណាវិមិយ វាវាសមណក្ខ
 ប្រាហ្មណ៍ត្ថិ មិទទានុសកុតិវិលោកទេ(១) មិទទានុសកុតិវិលោកនាវិ
 ទុ(២) មិទទានុសកុតិវិវាវិទេវា(៣) មិទទានុសកុតិវិលមិទ
 វាវិទេវា(៤) មិទទានុសកុតិវិវាវិទេវា(៥) មិទទានុសកុតិវិលមិទ
 វាវិទេវា(៦) កុតិវិទេវាវិទេវា(៧) កុតិវិទេវាវិទេវា(៨) កុតិវិទេវាវិទេវា(៩)
 ប្រាហ្មណ៍ តំវិអម្បាលវាវា ជាវាវាវាវាវាវា កុតិវិ វេតត្ថិ
 សំតាវាវាវាវាវាវាវា ទំវិប្រត្រិក្ខុវេ ធិយិវិទេវាវាវាវាវាវា
 ធិយិវិទុកុ អសំតាវាវាវាវាវា ។

១.២ មិទទានុសកុតិវិ គាត ទំវិអាយកេវ ។ ៣ ធិយិវិទេវាវាវាវាវាវាវាវាវា ៣ ។
 ៤ លោកុតិវិទេវាវាវា ២ ប្រាវា ។ ៥-៦ ធិយិវិទេវាវាវាវាវាវាវាវាវា ៣ ទំវិលោកុតិវិទេវា ទ្វា
 ៧ ។ ៨ កុតិវិ ។

មហាយានវិគ្គយ ព្រហ្មញ្ញោបាសវសូត្រ ព្រះបុគ្គល

[៣១] ក្នុងបុគ្គល ក៏ត្រូវ មានការងារ គោរពសមណ
 សម្បត្តិជាតិគោរព វស្សានិម បដ្ឋិរេម មានស សារេ-
 សមរយ សមរេត្តិគ្នា កង្កាយ ទិដិយា ឱវមតិ
 សមរេត្តិគ្នា ចារិមតិ ក៏ត្រូវ ការពេ បតារសិ
 ឧត្តរត្តិ វិទេវារនិ ។ សោ មវមិ បតារសិ យេ
 តេ ឧសភា តោមិគោ តោមិណាយតា តេ តិវិយិ
 កង្កាយ សោតំ ទេត្វា សោត្តិថា ចារិ អភមិសុ ។
 អថាមរេ បតារសិ កលវិការេ ធម្មតារេ តេមិ តិវិយិ
 កង្កាយ សោតំ ទេត្វា សោត្តិថា ចារិ អភមិសុ ។
 អថាមរេ បតារសិ វច្ឆុតេ វច្ឆុតិវយោ តេមិ តិវិយិ
 កង្កាយ សោតំ ទេត្វា សោត្តិថា ចារិ អភមិសុ ។
 អថាមរេ បតារសិ វច្ឆុតេ តិសតលិកេ តេមិ តិវិយិ
 កង្កាយ សោតំ ទេត្វា សោត្តិថា ចារិ អភមិសុ ។
 ក្នុងបុគ្គល ក៏ត្រូវ វច្ឆុតោ តុណ្ណោតោ តារេវេ ជាតកោ

មហាយានវិគ្គយ ព្រហ្មញ្ញោបាសវសូត្រ រឿងព្រាមមកហើយ

[៣២] ខ្លាលក៏កុំចាំនិទ្ធាយ រឿងព្រាមមកហើយថា គម្ពិល
 គោរពក្នុងវិធីមកតៈ ជាមនុស្សទានប្រាជ្ញ បានពិចារណាឱ្យត្រើយ
 បានហយ ចំនិតចារណាឱ្យត្រើយបាននាយខ្លះខ្លះគ្នា ក៏ដាំគោចាំនិ
 ទ្ធាយឱ្យធូនរេកាន់ត្រើយបានជំនិះជំនិះដេវាព្រះ តាមទិវែលដាក់ពង
 ក្នុងសារទសវ័យ ទានជាទានពុទ្ធិវាច្ឆារក្សិវ ។ គម្ពិលគោរពនោះចម្លង
 គោរពសតវែលដប់ការបស់គោ ជាគោចរិទាយកៅមុន គោចាំនិទោះ
 ក៏វែលកាន់ទំនិវឱ្យទំនិវឱ្យគ្នា រេវែលត្រើយបាននាយដោយស្រួល
 ចូល ។ បន្ទាប់ពីនោះ គម្ពិលគោ ចម្លងក្នុងគោវែលមានកំប្លែងនិវ
 កោវែលក្នុងប្លែងបានដេវាទៀត ឯគោចាំនិទោះបានវែលកាន់ទំនិវឱ្យ
 ទំនិវឱ្យគ្នា រេវែលត្រើយបាននាយដោយស្រួលចូល ។ គម្ពិល
 គម្ពិលគោ ចម្លងគោរពស្នាសស្នាវ និវគោញ្ចប់ទំនិវឱ្យទៀត ឯគោ
 ចាំនិទោះ ក៏វែលកាន់ទំនិវឱ្យទំនិវឱ្យគ្នា រេវែលត្រើយបាននាយ
 ដោយស្រួលចូល ។ លំដាប់នោះ គម្ពិលគោចម្លងក្នុងគោកំប្លែង
 ដោះ និវក្នុងគោរព មានកំប្លែងវែលដេវាទៀត ឯក្នុងគោចាំនិ
 ទោះ ក៏វែលកាន់ទំនិវឱ្យទំនិវឱ្យគ្នា រេវែលត្រើយបាននាយ
 ដោយស្រួលចូល ។ ខ្លាលក៏កុំចាំនិទ្ធាយ រឿងព្រាមមកហើយ
 ថា ក្នុងគោកំប្លែងដោះ ជាក្នុងគោរេវិវិ ទើបក៏ក្នុងវិវិទោះឯនិ

(៣១) សេយ្យជាប់ កំភ្លុក យេ គេ ទស្សនា
 គោរម្យនាម គោរម្យនាម យោ(១) គំរិយី គង្គាយ សោតិ
 គេត្វា សោតិ ចារិ អភម័ស្ម ឯវមេវ ចោ កំភ្លុក យេ
 គេ កំភ្លុក អវហន្តោ ទីលាសវា វិសំនរត្តោ កតកា-
 ណីយា ទិហំនកាវា អនុប្បត្តសនត្តា ចារិក្ខណាវា
 សញ្ញាដេន សប្បនត្តាវិមុត្តា គេចំ គំរិយី មាវស្ស
 សោតិ គេត្វា សោតិ ចារិ គតា ។ សេយ្យជាប់
 កំភ្លុក យេ គេ គលវគាតេ ធម្មតាវា(២) គំរិយី គង្គា-
 យ សោតិ គេត្វា សោតិ ចារិ អភម័ស្ម ឯវមេវ ចោ
 កំភ្លុក យេ គេ កំភ្លុក មញ្ញុំ ទិវត្តាភិយា ធិ សញ្ញាដេ-
 នា ធិ ចារិក្ខណា តត្ត ចារិក្ខណា យេ អនាវត្ត
 ធម្មា គស្សា សោតា គេចំ គំរិយី មាវស្ស សោតិ គេត្វា

១ ឧ. ធិ. ឧប្បត្ត គេចំ ទិស្សាវិ ។ ២ ឧ. សេយ្យជាប់ គេ កំភ្លុក គលវគាតេ
 ឧប្បត្ត ។ ៣. សេយ្យ... គលវគាតេ ឧប្បត្តាវិ ។

(៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោរម្យនាមទាំងឡាយណា ជា
 បំណាច់នាម ជាគោរម្យនាម គោរម្យនាមទាំងនោះ បានបែរលក់
 ទឹកដៃឱ្យទឹកទទួលបាន ទៅដល់គ្រឹះនាមនាយដោយស្រួលបួល មាន
 ឧបមាដោយនាមចំពោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជា
 អវហន្តនាមស្រ្តី មានប្រហុយប្រទេសដោយ បានសាឡសកិច្ច
 ផ្តើមហើយ មានការដាក់ពុះហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន
 ហើយ មានសំយោជន៍ក្នុងគតិកណ្តាអស់ហើយ មានកំភ្លុកស្រឡា
 ហើយ ព្រោះគ្រាសំនិទឱ្យដើរដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងនោះកាត់កាត់ខ្លួន
 ឱ្យវិនាសដោយទឹក ហើយទៅដល់គ្រឹះនាមនាយគ្រោះឱកាសដោយ
 ស្រួល បានបរមប្បដិស្ឋាននឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោរម្យនាម
 ទាំងឡាយណា ដែលជាគោរម្យនាមទាំងនោះ ជាគោរម្យនាមក្នុងចុង គោ
 ទាំងនោះ បានបែរលក់ទឹកដៃឱ្យទឹកទទួលបាន ទៅដល់គ្រឹះនាម
 នាយដោយស្រួលបួល មានឧបមាដោយនាមចំពោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុទាំងឡាយណា មានសំយោជន៍ដល់លោកនាមក្រោមទាំង ៥ អស់
 ហើយ ជាឧបត្ថម្ភ(១) ចារិក្ខណាភិក្ខុនោះ មានសភាពមិនបាន
 ប្រឡប់ចាកសេវានោះ ភិក្ខុទាំងនោះនឹងកាត់ខ្លួនឱ្យវិនាសដោយទឹក

១ សំរិយីព្រះអនាថាមិច្ឆុល ។

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយ សុលសុត្តនិកាយ

សោត្តិណ ពារី កម៌ស្សន្តិ ។ សេយ្យជាមិ(១) កិក្កុរេ
 វច្ឆកា វច្ឆនវិយោ វិវិយំ កុត្តិយេ សោតិ ទេត្តា សោត្តិ
 ត្តិណ ពារី អគម៌សុ វិវិយេ ទោ កិក្កុរេ យេ ភេ កិក្កុ
 តិណំ សញ្ញាជនាមិ វិវិក្កុយោ កកោសាមាហាមិ
 កុត្តិ សកោតាមិយា សកំរេវ វិមំ លោតិ វា
 កត្តា មុត្តស្សន្តិ កកិស្សន្តិ ភេមិ វិវិយំ មាស្ស សោតិ
 ទេត្តា សោត្តិណ ពារី កម៌ស្សន្តិ ។ សេយ្យជាមិ(២) កិក្កុរេ
 វច្ឆកា កិសតលំកា(៣) វិវិយំ កុត្តិយេ សោតិ
 ទេត្តា សោត្តិណ ពារី អគម៌សុ វិវិយេ ទោ កិក្កុរេ យេ
 ភេ កិក្កុ កិណំ សញ្ញាជនាមិ វិវិក្កុយោ សោតាមិ
 វិវិយាតតទ្បា វិយតា សញ្ញាជិបកយនា ភេមិ វិវិយំ
 មាស្ស សោតិ ទេត្តា សោត្តិណ ពារី អគម៌សុ ។

១ ២ ១. ម. សេយ្យជាមិ វា ៣ ១. កិសតលំ ។

សុត្តនិបាត ខុទ្ទកនិកាយ សុលសុត្តនិកាយ

ហើយដល់ខ្ញុំក្រើយទាននាយ ភិព្រះមិញ្ចាទ ដោយស្រួលចូល មាន
 មេឃយ្យដូរព្នោះឯង ។ ម្នាលកិក្កុតាំងឡាយ នេះឈ្មោះស្កាតាំង
 ឡាយ គេត្រូវចង់តាំងឡាយ ។ ប្រាថ្នាវាលកាត់ទទឹងវិទ្យុទ័កទេមុត្តិ
 ហើយទៅដល់ក្រើយទាននាយ ដោយស្រួលចូល មានមហាយ៉ាងណា
 មិញ ម្នាលកិក្កុតាំងឡាយ កិក្កុតាំងឡាយណា មានសំយោជនៈ ព
 អស់ហើយ នៃទោទាននៈ ទោសៈ មិទិពោចាះ ដែលស្រាសស្កើង
 ជាសកភាគមិទ្ធក្នុង មកតាខ្លះណាតទៅកម្មនិទ្យ័ក ហើយមិនធ្វើដូ
 រដូចកុក្កុ កិក្កុតាំងនោះមិនសាត់ខ្ញុំវិទ្យុវិទ្យាហោដោយទទឹង ហើយដល់
 ក្រើយទាននាយ ភិព្រះមិញ្ចាទ ដោយស្រួលចូល មានមេឃយ្យដូរព្នោះ
 ឯង ។ ម្នាលកិក្កុតាំងឡាយ គួរគោរដល់កុំពិន័យទៅដោះតាំងឡាយ
 មិនក្នុងគោរដល់សម្តែងមានកំឡាំងមួយ ប្រាថ្នាវាលកាត់ទទឹងវិទ្យុទ័កទេមុ
 ត្តិទៅដល់ក្រើយទាននាយ ដោយស្រួលចូល មានមហាយ៉ាងណា
 មិញ ម្នាលកិក្កុតាំងឡាយ កិក្កុតាំងឡាយណា មានសំយោជនៈ ព
 អស់ហើយ ជាសកភាគមិទ្ធក្នុង មានសកាតមិទ្ធកាត់ទៅក្នុងអប្បាយ
 ជាមុត្តលទ្យ័ក មានចម្រើនគ្រាន់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទានមុខ កិក្កុ
 តាំងនោះប្រាថ្នាវាលកាត់ខ្ញុំវិទ្យុវិទ្យាហោដោយទទឹងហើយ ក៏ប្រាថ្នាដល់ខ្ញុំក្រើយ
 ទាននាយ ភិព្រះមិញ្ចាទ ដោយស្រួលចូល មានមេឃយ្យដូរព្នោះឯង ។

សេយ្យោបិ សោ កិច្ចាវ ច្រានា តុណ្ហានា តាវមេ
 វាតតោ ហតុ លោកិកេ ធម្មតា ខិរិយំ កត្តិយ
 សោតិ ធម្មតា សោតិ ខិរិយំ មគធាសិ វិសេវ ទោ
 កិច្ចាវ យេ តេ កិច្ច ធម្មតុណ្ហានា សត្វានុណ្ហានោ
 តេវ ខិរិយំ មាស្ស សោតិ ធម្មតា សោតិ ខិរិយំ
 ករិស្សន្តិ ។ មហិ ទោ មធ កិច្ចាវ កុសលោ ធម្មស្ស
 លោកស្ស កុសលោ ធម្មស្ស លោកស្ស កុសលោ
 ហរិធម្មស្ស កុសលោ មហរិធម្មស្ស កុសលោ
 មត្តិធម្មស្ស កុសលោ មមត្តិធម្មស្ស ។ តស្ស
 មត្តិ កិច្ចាវ យេ សោតិ សុដ្ឋយាតិ មត្តិស្សន្តិ
 តេសិ តិ ករិស្សន្តិ ធម្មតិ ហិកាយ សុទាយាតិ ។

ម្នាក់ក្នុងចំណោម ក្នុងគោក្កុដិទេវតា ដែលជាតួទោលខ្លី ទើប
 តែងតែហើយក្នុងចំណោមគេ ក៏ហែលទៅកមសំប្លែងខ្លួនទោ តា មុន
 ហែលកាត់ទឹកខ្សែទឹកខ្លួនគេ ដល់ទៅគ្រើយទាននាយដោយស្រួល
 មួយ មានទេពយានិណមិញ ម្នាក់ក្នុងចំណោម ពួកកិច្ចណា
 ដែលជាធម្មតុណ្ហបុគ្គល(១) ខ័នសត្វតុណ្ហបុគ្គល(២) ពួកកិច្ចទាំងនោះ
 ខ័នកាត់ខ្សែទោ ដោយទឹក ហើយដល់ទៅគ្រើយទាននាយ គឺ
 គ្រើយទោ ដោយស្រួលមួយ ។ ម្នាក់ក្នុងចំណោម ចំណែកកថាគត
 ជាអ្នកល្អាសក្កនិលោកៈ អ្នកល្អាសក្កនិលោកទានិមុខ អ្នកល្អាស
 ក្កនិទិវាវិទ្យា អ្នកល្អាសក្កនិទិវិលមិទិវិមិទិវាវិទ្យា អ្នក
 ល្អាសក្កនិទិវាវិទ្យា អ្នកល្អាសក្កនិទិវិលមិទិវិមិទិវាវិទ្យា ។
 ម្នាក់ក្នុងចំណោម មធ ចំណោមណា សំគាល់ខ្ញុំតាមរបស់កថាគត
 ថាជាតាមក្សត្រាបំប្លែង រសចក្កិសំគាល់របស់មធ ទាំងនោះ ខ័នប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីមុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។

• បុព្វលម្អការលីកតាមគ្រឹះសិបញ្ញា តែងបើទ្រង់ទ្រង់មានបញ្ញាជាប្រធាន បានទានបុព្វល
 ដែលកំណើតក្នុងសោតាបន្តិមុខ មានបញ្ញាទ្រុយដ៏រញ្ជៀវ ។ ២ បុព្វលម្អការលីកតាមគ្រឹះសត្វ
 តែងបើទ្រង់ទ្រង់មានសត្វជាប្រធាន បានទានបុព្វលដែលកំណើតក្នុងសោតាបន្តិមុខ មាន
 សត្វទ្រុយដ៏រញ្ជៀវ ។ មន្តរថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មុលបទ្ហានិកាយ

និមមាណក កតក ភិដិ វត្តាធិ(៤) សុត្តន្តនិកាយ អថាយំ វិគត
ធម្មោច សម្មា

អយំ លោកោ បរិលោកោ
ជាធាតុ សុច្ឆន្តិកាសិកោ
យេត្ត មាបទ សម្មត្តិ
អបត្តិ យេត្ត មទ្ធា
សត្វំ លោកំ អភិញ្ញាយ
សម្មុទ្ធន បជាធាតុ
វិដិ អមតទ្ធារិ
ទេមិ ចិញ្ចាធមត្តិយា
ចិញ្ចំ ជាមិមកោ សោកិ
វិទូស្តិ វិនិច្ឆ័យកតំ(២)
ជាមុជ្ជនហុលា ហោជ
ទេមិ បន្តេន(៣) ភិក្ខុវរាតិ ។

ចូលរាជាលស្ត្រំ ចក្កំ ធិដ្ឋិកំ ។

១. ព្រះ ២. វត្តា ៣. ២ ៤. ម. វិទុស្តិកតំ ។ ៥. បទ្ហានិកាយ ធម្មោច ។ ធម្មោច
សត្វំ លោកំ ធម្ម បញ្ញាយ ធម្មោច អន្តោតំ វិនិច្ឆ័យកតំ ។ បទ្ហានិកាយស្ត្រិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មុលបទ្ហានិកាយ

ព្រះត្រង្គីព្រះភាគ ព្រះអន្តិក្រាស់សូត្រាបទបរិយ ព្រះសុភកជា
សាស្ត្រានុក្រាស់សូត្រានុប្បាយ ទើបសំដែងនាថានេតោទៅទៀតថ្ក
លោកមៈ ដ៏និរលកខាងមុខ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រង្គីដ៏ធំ បាន
ប្រកាសហើយដោយច្រៀត លោកណា ។ ដែលមច្ចុហារទៅ
ដល់ក្តី ទៅបិទដល់ក្តី ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រង្គីដ៏ធំច្បាស់ បានក្រាស់
ដ៏ធំខ្ពស់លោកតំនិរលកនោះ ហើយដើម្បីព្រះចិត្តានុតិ
អរិយមន្ត ដើម្បីដល់ទូរព្រះចិត្តានុតិក្រាស់ចិញ្ចៀន បានកាត់កំចាត់
ខ្សែរបស់វា ហើយធ្វើឱ្យព្រះសព្វគ្រាសព្វគ្រាដ៏មបុរុកិមានៈ ម្ចាស់
កំកុំតាំងច្បាយ អ្នកតាំងច្បាយ ចូរដើរព្រះចិត្តនោះដោយសមត្តិ
វិភាយ ចូរព្រះចិត្តព្រះចិត្តានុតិក្រាស់ចិញ្ចៀន ។

ឃប់ ចូលរាជាលស្ត្រ ទំ ២ ។

បញ្ជី ប្រឡងបច្ចេកសាស្ត្រ

(៣២) វិស័យ សុទ្ធិ ។ ឯកសិ សមយើ គណន
វេសាលីយើ វិហារតិ មហាវិទេ ភូមិការសាលីយើ ។
គេង ទោ មង សមយេង សច្ចៈតា ឯកទុក្ខត្តោ
វេសាលីយើ មជ្ជិសតិ កស្សប្បភិទិកោ បណ្ឌិតភំនោ
សាទុសុធាតា មហុជនស្ស ។ វេសា វេសាលីយើ
ចរិសតិ(១) ឯវិ ភំនំ កាសតិ ទាហំ តិ(២) មស្សមិ
សមណំ ភំ ប្រាហ្មណំ ភំ សធី្ឋ កណី កណា-
តិយើ អមិច អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ មជ្ជិជាធមានំ
យោ មយោ ភំនេង ភំនំ សមារទ្វា ង សន្តិឡេយ្យ
ង សម្បកឡេយ្យ ង សម្បវេទេយ្យ យស្ស ង
កឡេហំ សេនា មុត្តោយ្យំ ឥណ្ឌោតាហំ(៣) អចេតិ
ភំនេង ភំនំ សមារកយ្យំ សាមំ មយោ ភំនេង ភំនំ
សមារទ្វា សន្តិឡេយ្យ សម្បកឡេយ្យ សម្បវេទេយ្យ
តោ មង ភំនោ មនុស្សក្ខតស្សាតិ ។

១ ឧ. បរិបេតិ ។ ២ ឧ. ឧ. តាមន្តំ ។ ៣ ឧ. ថ្នលាត្រេយ្យំ ។ ៤. ថ្នលំ ទាហំ ។

ប្រឡងបច្ចេកសាស្ត្រ ទី ៥

(៣២) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាត
ព្រះភាគច្រើននឹងច្រកក្នុងគោលសាលាក្នុងមហាវិទេ ទៀបក្រុងវេសាលី ។
សម័យនោះឯង ទិកនុបុត្រាឈ្មោះសច្ចៈ ទៅក្នុងក្រុងវេសាលី ជាអ្នក
ពោលខ្លាំងត្រូវបាន ពោលថាខ្លួនជាអ្នកប្រាជ្ញ មហាជនសម្មត ជា
អ្នកមានលទ្ធភ័ណ្ណ ។ សច្ចៈទិកនុបុត្រនោះ តែងរោលកថា ទានល្អាល
បរិស័ទ ក្នុងក្រុងវេសាលីយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដែលកត្តាអញ្ញាលើក
ឡើងក្នុងខោសដោយសំដី ហើយមិនក្រែក មិនរំភើប មិនញាប់ញ័រ
ចាំឆ្លើយសំដីមិនហូរចេញអំពីភ្លៀក បេសបុគ្គលណា កត្តាអញ្ញាមិនឃើញ
ស្លូវបុគ្គលនោះ ពោះសមណៈក្តី ប្រាហ្មណ៍ក្តី ជាអ្នកមានពួក មានគណៈ
ជាពហុវ្យាបនណៈ ប្រជុំនារសាគ បាទប្រដៅខ្លួនថាអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធនេ ឯកត្តាអញ បើលើកឡើងក្នុងខោសដោយពាក្យសំដី ចំពោះ
ទៅលើបណ្តើរដែលជាបេសគ្នានិរតនាសោះ ឯបណ្តើរនោះ លុះកត្តា
អញ្ញាលើកឡើងក្នុងខោសដោយពាក្យសំដីហើយ ឆប្បក្រែក រំភើប
ញាប់ញ័រ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់មនុស្សជាតិផងគ្នា ។

[៣៣] អថាទា អាយស្មា អស្សជិ បុត្តុណ្ណសមយំ
 ធិរសេត្វា មត្តុទីវាទាទាយ វេសាលំយំ ចិណ្ណាយ
 ចារិសំ ។ អនុសា ទោ សច្ចកោ ធិកន្តបុត្តោ
 វេសាលំយំ ជដ្ឋារិហារិ អនុចន្តមមាទោ អនុវិចារមាទោ
 អាយស្មន្តិ អស្សជិ ទ្វារោវ កច្ឆន្តិ ធិស្វាទ
 យេនាយស្មា អស្សជិ កេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិក្វា
 អាយស្មតា អស្សជិតា សន្តិ សម្មោធិ សម្មោធិយំ
 កដិ សារណំយំ វិគីសារេត្វា ឯកមន្តិ អដ្ឋាសិ ។
 ឯកមន្តិ វិទោ ទោ សច្ចកោ ធិកន្តបុត្តោ
 អាយស្មន្តិ អស្សជិ ឯតនេវេច កដិ បទ កោ
 អស្សជិ សមណោ កោតមោ សារកេ វិទេតិ
 កដិកាតា ច បទ សមណាស្ស កោតមស្ស
 សារកេសុ អនុសាសនំ ពហុលា បវត្តតិ ។ ឯវិ
 ទោ អក្កវេស្សន កកវា សារកេ វិទេតិ ឯវិកាតា ច បទ
 កកវិតា សារកេសុ អនុសាសនំ ពហុលា បវត្តតិ
 រូបិ កិច្ចាវ អនិច្ចំ វេទនា អនិច្ចា សញ្ញា អនិច្ចា

[៣៣] លំដប់នោះឯង ព្រះអស្សជិ មានអាយុ ស្ងៀកស្ងៀង
 ទ្រង់ទ្រាំបាត់ទ្រង់ចាំ ក្នុងបុត្តុណ្ណសមយ ខុលពេញក្នុងវេសាលី
 ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ សច្ចកនិកន្តបុត្តកំពុងដើរសស្សី ១ ៧ ដើម្បី
 សម្រាកស្នាក់ក្នុងវេសាលី គឺបាទយើងព្រះអស្សជិមានអាយុ កំពុង
 ឯមន្តវាវិចារមាទាយ លុះយើងបញ្ចេញ ក៏ខុលសំដៅទៅក្រព្រះអស្សជិ
 មានអាយុ លុះខុលវេសាលីហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីវិកាយ ជាមួយនឹង
 ព្រះអស្សជិមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគ្មានទ្រព្យសេចក្តីវិកាយ
 នឹងពាក្យដែលគ្មារលឹកហើយ គឺបិកនៅក្នុងទីជម្រក ។ លុះសច្ចក
 និកន្តបុត្តបិកនៅ ក្នុងទីជម្រកហើយ ទើបពោលពាក្យនេះនឹងព្រះ
 អស្សជិមានអាយុថា បពិត្រព្រះអស្សជិដ៏ចម្រើន ព្រះសមណោតាម
 តែនិទុន្តាននូវសារិកតាំងឡាយ ដូចម្តេចខ្លះ មួយទៀត ពាក្យប្រៀប
 ប្រដៅលេសព្រះសមណោតាមតែនិប្រព្រឹត្តទៅច្រើន ក្នុងពួកសារិកតាំង
 ឡាយ មានចំណែកដូចម្តេច ។ ព្រះអស្សជិតបថា ខ្មាលអង្គិវេស្សនៈ
 ព្រះមានព្រះភារៈទ្រង់ទូន្មាន នូវពួកសារិកយ៉ាងនេះ មួយទៀត ពាក្យ
 ប្រៀបប្រដៅតែនិប្រព្រឹត្តទៅច្រើន ក្នុងពួកសារិក មានចំណែកយ៉ាងនេះ
 ថា ខ្មាលតិក្កុតាំងឡាយ ប្រមិនទៀង វេទនាមិនទៀង សញ្ញាមិនទៀង

មហាយានវិញ្ញាណ ត្រូវសព្វសុខ ព្រមទាំងសុខភាព

សង្ខារ អនិច្ចារ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ រូបំ កំត្តុយ
អនត្តា វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារ
អនត្តា វិញ្ញាណំ អនត្តា សព្វេ សង្ខារ អនត្តា^(១)
សព្វេ ធម្មា អនត្តានី ឃីវ ទោ អត្តិវេស្សន កកវ
សាវកោ វិនេតិ ឃីវិកាតា ច បទ កកវកោ សាវ
កោសុ អនុសាសនំ តហុលា បវត្តតិ ។ ទុស្សុតំ
វត រោ អស្សជិ អស្សុម្ព យេ មយំ ឃីវិវាទិ
សាមណំ កោតមំ អស្សុម្ព អប្បេវ ធាម^(២) មយំ
ករណំ កវហំ គន ភោតា កោតមេន សន្តិ
សមាគមំ គន្ធម្យាម អប្បេវ ធាម សិលា កោចិន្ទេវ
កជាសល្លាចោ អប្បេវ ធាម តស្មា ធាមកា ទិដ្ឋិតតា
វិវេទយ្យាមតិ ។

[៣២] គេន ទោ បទ សមយេន បញ្ចមត្តានំ លិង្គ
វិសកានំ សត្តាភារេ សង្ខបតិកានំ ហោតិ កោចិន្ទេវ
កវណិយេន ។ អថ ទោ សត្តកោ ធិកន្តមុត្តា
យេន កេ លិង្គិ គេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិក្ខា

១ ១. អនិច្ចារ ។ ២ ១. ធាម ។

មហាយានវិញ្ញាណ ត្រូវសព្វសុខ ព្រមទាំងសុខភាព

សង្ខារ តាំងឡាយបិទខៀវ វិញ្ញាណបិទខៀវ ខ្លួនកំពុងតែឡាយ រូបបិទ
បិទជាខ្លួន វេទនាបិទបិទជាខ្លួន សញ្ញាបិទបិទជាខ្លួន សង្ខារ តាំងឡាយ
បិទបិទជាខ្លួន វិញ្ញាណបិទបិទជាខ្លួន សង្ខារ តាំងឡាយបិទបិទជាខ្លួន ធម៌
តាំងឡាយបិទបិទជាខ្លួន ខ្លួនអត្តិវេស្សនៈ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រវែងខ្លួន
ត្រូវសាវក តាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង មួយខៀវ ភាគប្រៀបប្រដៅ
របស់ព្រះមានព្រះភាគ តែងប្រើត្រូវទៅប្រើមកក្នុងសាវក មានចំណែក
យ៉ាងនេះ ។ បតិក្រព្រះអស្សជិដ៏ចំរើន យើងតាំងឡាយណា បាន
ស្តាប់ព្រះសមណភាគម មានវេទនា យ៉ាងនេះ យើងតាំងឡាយនោះ
ឈ្មោះថា បានស្តាប់ខ្លះខ្លះដែលកម្របានស្តាប់ ធ្វើម្តងយើងតាំងឡាយ
ទីនឹងទៅចូលព្រះសមណភាគមដ៏ចំរើននោះ បានម្តងហ្ន៎ ធ្វើម្តងហ្ន៎ ទីនឹង
មានការចោតកិច្ចមួយទៅវេទ ធ្វើម្តងយើងតាំងឡាយ ទីនឹងដោះខ្លួន
សមណភាគម ឲ្យផុតអំពីទិដ្ឋិណាមកនោះចេញបានហ្ន៎ ។

[៣២] សមយេនាឯង ព្រះបាទលិង្គិ ចំនួន ៥០០ អង្គ កំពុង
កែប្រែខ្លះខ្លះសង្ខារភ្លេង^(១) ដោយមានកិច្ចការអ្វីមួយ ។ លំដាប់
នោះ សព្វគតិកុម្មត្រ ក៏ចូលទៅក្រព្រះបាទលិង្គិ តាំងនោះ លុះចូល

១ សាលាសម្រាប់ប្រៀបប្រដៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ អង្គកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក

ភេ លិច្ឆវី ឯតទភេទ អភិក្កមន្ត កោត្តោ លិច្ឆវី
 អភិក្កមន្ត កោត្តោ លិច្ឆវី អដ្ឋ មេ សមណោ កោត-
 មេន សន្តិ កតាសល្លាចោ ភវិស្សតិ សាច មេ សម-
 ណោ កោតមោ តថា ចតិដ្ឋហិស្សតិ^(១) យថា ក
 មេ^(២) ញាតញ្ញតវេន សាវកេន អស្សនិទា ធាម
 ភិក្កុយ ចតិដ្ឋតិ សេយ្យថាមិ ធាម ឥលក មុវិសា
 ជិយសាមិកំ ឯទ្បកំ លោមេសុ កមោត្វា អាត-
 ឡេយ្យ បរិកឡេយ្យ សម្មវិកឡេយ្យ ឯវមេវហិ
 សមណំ កោតមិ វិទេន វិទិ អាតឡិស្សាមិ
 បរិកឡិស្សាមិ សម្មវិកឡិស្សាមិ សេយ្យថាមិ ធាម
 ឥលក សោណ្ឌិកាតម្មកាវេ មហាន្តិ សោណ្ឌិកា-
 កិលញ្ចំ កម្ពីប ឧទកាវហនេ មត្តិចិត្វា កណ្ណោ
 កមោត្វា អាតឡេយ្យ បរិកឡេយ្យ សម្មវិ-
 កឡេយ្យ ឯវមេវហិ សមណំ កោតមិ វិទេន វិទិ
 វេកឡិស្សាមិ បរិកឡិស្សាមិ សម្មវិកឡិស្សាមិ

១ ឧ ម ចតិដ្ឋតិ ។ ២ វ. យថាស្ស មេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក

ទេវវស្សោយ ភិកោលពាក្យនេះនឹងព្រះបាទលិច្ឆវីទាំងនោះថា សូមព្រះ
 បាទលិច្ឆវីទាំងឡាយដ៏ចម្រើន អរត្តិញទៅ សូមព្រះបាទលិច្ឆវីទាំងឡាយ
 ដ៏ចម្រើន អរត្តិញទៅ ខ្ញុំនឹងមានការចោលមួយនឹងព្រះសមណគោតម
 ក្នុងវត្តនេះ ថាច្រែសមណគោតម គតាំងនឹងខ្ញុំ ដូចជាភិក្កុយនោះ
 អស្សនិ ជាសាវកដែលមានក្លែងឈ្មោះមួយដែរ បានគតាំងនឹងខ្ញុំហើយ
 ខ្ញុំនឹងពាក្យមក ព្រោះទៅ គ្រវាក់គ្រវែងឲ្យពាក្យសំដី ដោយពាក្យសំដី
 ចំពោះព្រះសមណគោតម ដូចជាបុរសមានកំឡាំង ចាប់សត្វចៀមវេល
 មានរាងវែង ឮដំរើមទាំងឡាយ ពាក្យមក ព្រោះទៅ គ្រវាក់គ្រវែង
 ដូច្នោះឯង កុំនោះសោត ខ្ញុំនឹងពាក្យមក ព្រោះទៅ គ្រវាក់គ្រវែង
 ឲ្យពាក្យសំដី ដោយពាក្យសំដី ចំពោះព្រះសមណគោតមនោះ ដូចជា
 បុរសមានកំឡាំង ជាអ្នកធ្វើការងារក្នុងផ្ទះលក់ស្ករ ជាក់ចុះឲ្យកាខ្នុរ
 សម្រាប់ជាក់ម្សៅក្នុងផ្ទះលក់ស្ករ ក្នុងអន្លង់ទឹកដែលជ្រៅ ចាប់គ្រង់ដោយ
 ពាក្យមក ព្រោះទៅ គ្រវាក់គ្រវែងដូច្នោះឯង កុំនោះខ្ញុំនឹងចាប់ចុះ ថ្វា
 ឡើង ពុទ្ធិពុទ្ធជាពាក្យសំដីដោយពាក្យសំដី ចំពោះព្រះសមណគោតម

សេយ្យជាមិ បាម តលក មុរិសា^(១) សោណ្ឌិកាបុត្តា
 ជាលំ^(២) កោណ្ណ កហេត្វា ឱនុនេយ្យ ឱនុនេយ្យ ឱនេយ្យ
 វេយ្យ^(៣) វិវាមេវហំ សមណំ តោតមិ វិវាមេ វាធិ
 ឱនុនិស្សាមិ ឱនុនិស្សាមិ ឱនេយ្យមិស្សាមិ^(៤) សេយ្យ
 ជាមិ បាម កុញ្ញោ សន្និហាយោ កម្ពិរំ ចោត្តរណំ
 ឱកហេត្វា^(៥) សាលាចារឹកំ បាម កំឡិតជាតំ កំឡិត
 វិវាមេវហំ សមណំ តោតមិ សាលាចារឹកំ មញ្ញ
 កំឡិតជាតំ កំឡិតស្សាមិ អភិក្កមន្ត កោណ្ណ លិច្ឆរិ
 អភិក្កមន្ត កោណ្ណ លិច្ឆរិ អជ្ជ មេ សមណោ
 កោតមេន សន្តិ កថាសល្លាចោ កវិស្សតីតិ ។ កត្ត
 កេត្ត^(៦) លិច្ឆរិ វិវាមេវហំ សមណោ តោតមោ
 សត្វកស្ស ឱតន្តបុត្តស្ស វាធិ អាហេបេស្សតិ អថោ
 សត្វកោ ឱតន្តបុត្តា សមណស្ស តោតមស្ស
 វាធិ អាហេបេស្សតីតិ ។ វិកេត្ត លិច្ឆរិ វិវាមេវហំ

១ ឱ. ម. ចុរិសោនិ ន ឱស្សតិ ។ ២ ឱ. វាលំ ។ ៣ ឱ. ម. ឱន្តាវេយ្យ ។
 ៤ ឱ. ម. ឱន្តាវេយ្យាមិ ។ ៥ ឱ. តោហិក្វា ។ ៦ ឱ ម កត្តេសត្វ ។

ដូចជាបុរសមានកំឡាំង ជាអ្នកលេងស្រុក ចាប់ជាសត្រូវកណ្តាប់មាត់ក្តាប់
 ចុះច្បារឡើង បោកបោះដូច្នោះឯង កុំចោះសាត ខ្ញុំទីនិលេងខ្ញុំព្រះសម-
 ណោតមេ ឲ្យបាមទំនងដូចជាគោលនិស្សវិល្យនិលាសសម្បកវិច្ឆ ឲ្យដូចគ្នា
 ទីនិវិវេសនាមាយុ ៦០ ឆ្នាំ ចុះកាន់ស្រះបោក្រវាណិជ្ជិច្ឆរិ ហើយលេង
 ខ្ញុំវិល្យនិលាសសម្បកវិច្ឆដូច្នោះឯង សូមព្រះបាទលិច្ឆរិចំនិឡាយដំចំរើន
 អញ្ជើញទៅ សូមព្រះបាទលិច្ឆរិចំនិឡាយដំចំរើនអញ្ជើញទៅ ខ្ញុំទីនិលាម
 កាចេរទាជាមួយទីព្រះសមណោតមេក្នុងវិវាមេ ។ បណ្តាព្រះបាទលិច្ឆរិ
 ចំនិលាម ព្រះបាទលិច្ឆរិក្នុងខ្លះ មានព្រះវាយាណិទេវតា ព្រះសមណ-
 ោតមេ ទីនិលេងខ្ញុំវិល្យនិលាសសម្បកវិច្ឆនិលាសសម្បកវិច្ឆ ដូចម្តេចបាន
 មានវិសត្វកវិច្ឆនិលាសសម្បកវិច្ឆទេ រើបមីនិលេងខ្ញុំវិល្យនិលាសសម្បកវិច្ឆនិលាសសម្បកវិច្ឆ
 ណោតមេវិញទុរ ។ ព្រះបាទលិច្ឆរិក្នុងខ្លះ មានព្រះវាយាណិទេវតា

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ហាសកំ

កើ សោ កវមាហោ សច្ចុគោ ធិកន្តបុត្តោ យោ(១)
កកវតោ វំនំ អាណោបស្សតិ អដទោ កកវំ
សច្ចុកស្ស ធិកន្តបុត្តស្ស វំនំ អាណោបស្សតំតិ ។
អដទោ សច្ចុគោ ធិកន្តបុត្តោ បញ្ចមត្តេហំ សិច្ច-
វិសតេហំ បវិវតោ យេន មហាវនំ កុដាតារសាលា
តេនុបសង្កមិ ។

[៣៧] តេន ទោ បទ សមយេន សម្ពហុណា
កិត្តុ អញ្ញោកាសេ ចន្តមន្តិ ។ អដទោ សច្ចុគោ
ធិកន្តបុត្តោ យេន តេ កិត្តុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
មិថា តេ កិត្តុ ឯតទរោច កហន្តុទោ កោ ឯតវហំ
សោ កវំ កោតមោ វិហាតិ នស្សនកាមា ហំ មយំ
តិ កវំនំ តោតមន្តិ ។ ឯស អត្តិវេស្សន កកវំ
មហាវនំ អន្លោតាហោត្វា អញ្ញាតវស្មិ រុត្តមូលេ
ធិកវិហាវិ ធិសិច្ឆោតិ ។ អដទោ សច្ចុគោ ធិកន្ត-
បុត្តោ មហតិយោ សិច្ចវិបវិសាយ សន្តិ មហាវនំ អន្លោ-
កាហោត្វា យេន កកវំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិថា

១. ឃោតំ ន វិស្សតិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សូលបទ្ហាសកំ

សច្ចុកនិកន្តបុត្តនោះ ខឹងលើកឡើងខ្ញុំពាក្យសំដី របស់ព្រះមានព្រះ
កកវំម្ចាស់ ដូចម្តេចបាន មានតែព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទេ ទើបលើក
ឡើងខ្ញុំពាក្យសំដី របស់សច្ចុកនិកន្តបុត្តបាន ។ សំដាប់នោះ សច្ចុកនិ-
កន្តបុត្ត មានព្រះបាទលិច្ឆិវិច្ឆិទ្រង់យេអង្គចោមកេម ក៏ចូលសំដៅទៅ
ត្រង់ក្នុងគោលោលា ពាមហារីន ។

[៣៨] សម័យនោះឯង កិត្តុច្រើនប្រកំពុងច្រៀមទៅទ័ពល ។
ព្រះនោះ សច្ចុកនិកន្តបុត្ត ចូលទៅកេកុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ពាលពាក្យនេះទ័ងកំពុងនោះថា ខែលោកទាំងឡាយដី
ចំរើន អឡូវនេះ ព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ គង់នៅក្នុងទ័ពល យើងទាំង
ឡាយ ចង់ចូរមើលព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ។ កិត្តុទាំងនោះឆាប់ ឬល
អង្គវេស្សនៈ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់អង្គទុះ ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់
មហារីន គង់សម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់រំលើមួយ ។ សំដាប់
នោះសច្ចុកនិកន្តបុត្ត ក៏ចូលទៅកាន់មហារីន ជាមួយទ័ងព្រះបាទលិច្ឆិ
ជាយស៍ទៅច្រើនអង្គ ចូលទៅកេព្រះវាទព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

មហាយានវិញ្ញាណ ធួន្តរាស្ត្រ ពហុសញ្ញាសាសន៍

កតវត្តា សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទិយំ កតំ សាវាណិយំ វិគីសារត្តា ឯកមន្តិ ឯសិទិ ។ តេចិ ហេ លំច្រី អប្បេកថេ កតវត្តំ អតិវាទេត្តា ឯកមន្តិ ឯសិទិសុ ។ អប្បេកថេ កតវត្តា សន្តិ សម្មាទិសុ សម្មាទិយំ កតំ សាវាណិយំ វិគីសារត្តា ឯកមន្តិ ឯសិទិសុ ។ អប្បេកថេ យេន កតវា តេនញ្ញាលំឡណាមេត្តា ឯកមន្តិ ឯសិទិសុ ។ អប្បេកថេ កតវត្តា សន្តិកេ បាមតោត្តំ សារត្តា ឯកមន្តិ ឯសិទិសុ ។ អប្បេកថេ តុណ្ណិក្ខតា ឯកមន្តិ ឯសិទិសុ ។

[២៦] ឯកមន្តិ ឯសិទ្ធិ ហេ សច្ចាកា ឯកន្តបុត្តោ កតវត្តំ ឯតទេវេច បុត្តយ្យាហំ កវត្តំ តោតមំ កត្យុទេវ ទេសំ សចេ មេ ភវិ តោតមោ ឱកាសំ កហេតិ បញ្ញស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។ បុត្ត អន្តិវេស្សន យោកត្តសីតិ ។ កតិ ចន(១) ភវិ តោតមោ សាវតោ វិទេតិ កតិកាតា ច បន កោតោ តោតមស្ស សាវកេសុ អនុសាសនិ ពហុណ បវត្តតិ ។

• ៥. ៣៧ ។

មហាយានវិញ្ញាណ ធួន្តរាស្ត្រ ពហុសញ្ញាសាសន៍

កំច្ចិសេចក្តីវិកាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ភាគដែល ដំបូងវិកាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ឯព្រះ បាទលិច្ចីតាំងនោះ ពួកខ្លះ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏ច្ចិសេចក្តីវិកាយជាមួយនឹងព្រះមាន ព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ភាគដែលគួររលឹកហើយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏គង់ប្រណម្យអញ្ញាលិ ចំពោះព្រះមាន ព្រះភាគ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏សំដែងនាមនឹងគោត្រ (របស់ខ្លួន) ឱ្យពូហ្វស្ក្រសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏គង់ទៅស្បៀមក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២៦] សព្វកន្តិកន្តបុត្រ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏វាល ភាគ្យនៃនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បើព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធ្វើប្រវត្តិសាស ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហារបស់ខ្ញុំបាន ខ្ញុំនឹងសូរម្លូរហែកុំឱ្យមួយ នឹងព្រះ គោតមដ៏ចំរើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អង្គិវេស្សនៈ បើឃ្លាត្រូវការនឹងសួរ ចូរសួរមកចុះ ។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែង ទូន្មានពួកសាវ័តដូចម្តេចខ្លះ ពាក្យប្រៀបប្រដៅរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែងប្រក្រត្តទៅច្រើនក្នុងពួកសាវ័ត មានចំណែកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាល័យ

ឃីវី ខោ អហំ អត្ថិវេស្សនំ សារកេ វិទេមិ ឃីវិភាតា ច
 មន មេ សារកេសុ អនុសាសនី ពហុលា បវត្តតិ រូបិ
 កិក្ខុវេ អនិច្ចំ វេទនា អនិច្ចា សញ្ញា អនិច្ចា
 សង្ខារ អនិច្ចា វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ រូបិ កិក្ខុវេ អនត្តា
 វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារ អនត្តា
 វិញ្ញាណំ អនត្តា សុទ្ធ សង្ខារ អនត្តា សទ្ធវ ធម្មា
 វេទនាតិ ឃីវី ខោ អហំ អត្ថិវេស្សនំ សារកេ
 វិទេមិ ឃីវិភាតា ច មន មេ សារកេសុ អនុសាសនី
 ពហុលា បវត្តតិ វ ឧបមា មិ កោ កោតម
 បដិភាតិ វ បដិភាតុ តិ អត្ថិវេស្សនាតិ កកក
 អវេច វ សយ្យជាបិ កោ កោតម យេ កេចិម
 វិជគាមក្កតកាមា^(១) វុឡិ វុឡិ វេមុលំ អាបជ្ជន្តិ
 សទ្ធវ កេ បវរិ ចិស្សយ បវរិយំ បតិដ្ឋាយ
 ឃីវិមេកេ វិជគាមក្កតកាមា វុឡិ វុឡិ វេមុលំ
 អាបជ្ជន្តិ សេយ្យជាបិ វ មន កោ កោតម

១ ១. ម. ពិជគាមក្កតកាមា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាល័យ

អត្ថិវេស្សនៈ កថាគតិកនិទ្ធានក្កសាវកយ៉ាងនេះ ពាក្យប្រៀបប្រដៅ
 របស់កថាគត កែងប្រព្រឹត្តិពៅច្រើនក្នុងក្កសាវក មានចំណែកយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ ប្រមិនទៀង វេទនាមិនទៀង សញ្ញាមិន
 ទៀង សង្ខារវាងឡាយមិនទៀង វិញ្ញាណមិនទៀង ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ
 ប្រមិនមែនជាខ្លួន វេទនាមិនមែនជាខ្លួន សញ្ញាមិនមែនជាខ្លួន សង្ខារ
 វាងឡាយមិនមែនជាខ្លួន វិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន សង្ខារវាងឡាយមិន
 មែនជាខ្លួន គមិពំណឹង ក៏មិនមែនជាខ្លួនដែរ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ កថាគត
 កែងប្រៀបប្រដៅរបស់កថាគត កែង
 ប្រព្រឹត្តិពៅច្រើនក្នុងក្កសាវក មានចំណែកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសំដែងពាក្យឧបមាបន្តិច ។ ព្រះមាតាព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អើអត្ថិវេស្សនៈ អ្នកឯងចូលសំដែងពាក្យឧបមាពៅ
 ចុះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពិជគាមនីក្កតកាមទាំងឡាយណាមិ-
 យ្យ ដល់ខ្ញុំការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ពិជគាមនីក្កតកាមទាំង
 អស់នោះ ភាស្រ័យខ្ញុំវែងដី តាំងនៅលើផែនដី ពិជគាមនីក្កតកាម
 ទាំងចុះ ក៏កែងកែដល់ ខ្ញុំការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយយ៉ាង
 នេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ បពិត្រព្រះគោតម ដ៏ចម្រើន មួយទៀត

បរាយចក្រស្យ បុរសបុគ្គលក្រ ពហុល្យាស្ត្រសាសនី

យ កោចិ មេ ពលកាណិយា កខ្ពុត្តា ករិយន្តិ
 លាទ្ធ តេ បរិ ធិស្សាយ បរិយិ បតិដ្ឋាយ ឯវមាត
 ពលកាណិយា កខ្ពុត្តា ករិយន្តិ ឯវមេវ ទោ កោ
 កោតម រូបត្ថាយិ បុរិសបុគ្គលា រូបេ បតិដ្ឋាយ
 បុត្តំ ក អបុត្តំ ក បសវតិ វេទនត្ថាយិ បុរិសបុគ្គលា
 វេទនាយ បតិដ្ឋាយ បុត្តំ ក អបុត្តំ ក បសវតិ
 សញ្ញត្ថាយិ បុរិសបុគ្គលា សញ្ញាយ បតិដ្ឋាយ
 បុត្តំ ក អបុត្តំ ក បសវតិ សង្ខារត្ថាយិ បុរិសបុគ្គ-
 លា សង្ខារេសុ បតិដ្ឋាយ បុត្តំ ក អបុត្តំ ក បសវតិ
 វិញ្ញាណត្ថាយិ បុរិសបុគ្គលា វិញ្ញាលោ បតិដ្ឋាយ
 បុត្តំ ក អបុត្តំ ក បសវតិ ។ ធនុ តិ(១) អត្តិវេស្សន
 ឯវិ វេទស រូបិ មេ អត្តា វេទនា មេ អត្តា សញ្ញា
 មេ អត្តា សង្ខារ មេ អត្តា វិញ្ញាណំ មេ អត្តា តិ ។
 វាហំ ហិ កោ កោតម ឯវិ វេទនិ រូបិ មេ អត្តា
 វេទនា មេ អត្តា សញ្ញា មេ អត្តា សង្ខារ មេ អត្តា

១ ឧ.ប. ៧ ។

បរាយចក្រស្យ បុរសបុគ្គលក្រ ពហុល្យាស្ត្រសាសនី

កាតិវា តាំងខ្យយ វេលក្ករធើរាយ កំខ្យងឯណា ខីមួយ គេតែងធ្វើការ
 គិវា តាំងអស់នោះ គាស្រីយទ្បវិវេទនី តាំងនៅលើវេទនី គាតែងវេសស្ក
 ធ្វើដោយកំខ្យងតាំងខ្លះ គេតែងធ្វើយ៉ាងនេះ មានទុបហដ្ឋចម្អុចមិញ
 ចតិក្រព្រះតោតមដីចំរើន បុរិសបុគ្គលានេះ មានរូបជាខ្លួន តាំងនៅក្នុងរូប
 ទទួលនូវបុណ្យបូជាច បុរិសបុគ្គលនេះ មានវេទនាជាខ្លួន តាំងនៅក្នុង
 វេទនា ទទួលនូវបុណ្យបូជាច បុរិសបុគ្គលនេះ មានសញ្ញាជាខ្លួន តាំង
 នៅក្នុងសញ្ញា ទទួលនូវបុណ្យបូជាច បុរិសបុគ្គលនេះ មានសង្ខារជាខ្លួន
 តាំងនៅក្នុងសង្ខារ តាំងខ្យយ ទទួលនូវបុណ្យបូជាច បុរិសបុគ្គលនេះមាន
 វិញ្ញាណជាខ្លួន តាំងនៅក្នុងវិញ្ញាណ ទទួលនូវបុណ្យបូជាច មានទុប-
 មេយ្យដូច្នោះឯង ។ ឆ្មាលអត្តិវេស្សនៈ ឆ្មាពាលពាក្យយ៉ាងនេះថា រូបជា
 ខ្លួនរបស់អញ វេទនាជាខ្លួនរបស់អញ សញ្ញាជាខ្លួនរបស់អញ សង្ខារតាំង
 ខ្យយជាខ្លួនរបស់អញ វិញ្ញាណជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះច ។ ចតិក្រព្រះ
 តោតមដីចំរើន ខ្ញុំឯងពាលយ៉ាងនេះថា រូបជាខ្លួនរបស់អញ វេទនាជា
 ខ្លួនរបស់អញ សញ្ញាជាខ្លួនរបស់អញ សង្ខារតាំងខ្យយជាខ្លួនរបស់អញ

លុត្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ហាសកំ

វិញ្ញាណំ មេ អត្តាតិ មយេត្ត មហាតី ជនតាតិ ។
ភី ហិ ភេ អត្តិវេស្សន មហាតី ជនតា កាវស្សតិ
ភិ ភិ អត្តិវេស្សន សតិយេវ វនិ ធិត្វាធិតិ ។
អហំ ហិ ភោ ភោតម ឃិ វនាមិ រុបិ មេ អត្តា
វេយា មេ អត្តា សញ្ញា មេ អត្តា សង្ការ មេ
អត្តា វិញ្ញាណំ មេ អត្តាតិ ។

[២៧] តេជេនិ អត្តិវេស្សន តត្ថាវេត្តិ^(១) បដិប្បដ្ឋា-
ស្សាវិ យេវ ភេ ទមេយ្យ តថា ធិ^(២) ព្យាករេយ្យាសំ
តំ ភី បញ្ញាសិ អត្តិវេស្សន វិត្តយ្យ វញ្ញា ទត្តិយស្ស
មុដ្ឋាវសិក្កស្ស សកស្មី វិជិតេ វសោ យាតតាយិ វ
យាតតិ ជាបេតាយិ វ ជាបេតិ បញ្ញាដេតាយិ វ
បញ្ញាដេតិ សេយ្យថាថិ វញ្ញា បសេននិស្ស កោ-
សលស្ស សេយ្យថាថិ វ បន វញ្ញា មាគនស្ស
វជាតសក្កស្ស វេយេហិ បុត្តស្សាតិ ។ វិត្តយ្យ
ភោ ភោតម វញ្ញា ទត្តិយស្ស មុដ្ឋាវសិក្កស្ស
សកស្មី វិជិតេ វសោ យាតតាយិ វ យាតតិ

១ ខ. ធិយេត្ត ។ ២ ខ. តំ ។

លុត្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ហាសកំ

វិញ្ញាណា ធិ ខ្លួនរបស់អញ ចាំនិប្រជុំជនជាច្រើននេះ គេក៏ថាដូច្នោះដែរ ។
ខែអត្តិវេស្សនៈ ឯប្រជុំជនជាច្រើនរបស់អ្នក នឹងធ្វើជាសំគាល់ម្ដេចបាន
ម្នាលអត្តិវេស្សនៈ អាត្មញ្ញ អ្នកដោះស្រាយវិភពក្សសំដីរបស់ខ្លួនចុះ ។
បពិត្រព្រះភោគមជ្ជិមេន ខ្ញុំទៅតែពាលយ៉ាងនេះថា ប្រថុខ្លួនរបស់
អញ វេទនាធិ ខ្លួនរបស់អញ សញ្ញាធិ ខ្លួនរបស់អញ សង្ការធិ ឡាយ
ធិ ខ្លួនរបស់អញ វិញ្ញាណធិ ខ្លួនរបស់អញ ។

[២៧] ម្នាលអត្តិវេស្សនៈ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់ស្រទៅ
អ្នកក្នុងប្រសាខេវិញ ប្រសាតាបបិក្កុកយ៉ាងណា អ្នកត្រូវដោះស្រាយ
ខ្ញុំប្រសាខាៈ យកវិទនាចុះ ខែអត្តិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំហេតុនោះ
ដូចម្ដេច ព្រះរាជាធិ ទត្តិយៈ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ ដូចយ៉ាងព្រះ
រាជាបសេនទិកាសល វុំនារេសាត ដូចព្រះរាជាអជាតសក្កវេទេហិបុត្ត
ជាវស្សៈ ក្នុងវិជនមគតៈ មានអំណាចក្នុងវិជនជា របស់ខ្លួន គប្បីប្រព្រឹត្ត
ដើម្បីសម្លាប់ខ្ញុំបុត្តលដែលគួរសម្លាប់ ដើម្បីបែកខំខ្ញុំបុត្តលដែលគួររឹប
យក ឬដើម្បីនិរទេសខ្ញុំបុត្តលដែលគួរនិរទេស បានឬទេ ។ បពិត្រ
ព្រះភោគមជ្ជិមេន ព្រះរាជាធិ ទត្តិយៈ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ
ដូចយ៉ាងព្រះរាជាបសេនទិកាសល វុំនារេសាត ដូចព្រះរាជា
អជាតសក្កវេទេហិបុត្ត ជាវស្សៈ ក្នុងវិជនមគតៈ មានអំណាចក្នុង
វិជនជា របស់ខ្លួន គប្បីប្រព្រឹត្ត ដើម្បីសម្លាប់ខ្ញុំបុត្តល ដែលគួរសម្លាប់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូសបណ្ណសាស្ត្រ

រូបំ មេ វេន្តានិ វត្តនិ ភេត ភស្មំ ភ្នាម វេសោ ឃីរំ មេ
 រូបំ ហោតុ ឃីរំ មេ រូបំ ហា មហោសីតំ ។ ឃីរំ វុត្តេ
 មុតិយេម្បំ ទោ សច្ចុកោ ធិកន្តបុត្តោ តុត្តិ មហោ-
 សំ ។ អថទោ ភគវា សច្ចុកំ ធិកន្តបុត្តំ ឃតទេវេ ធិ
 ត្យាការោ ហោតិ មត្តិវេស្សន ធិតិ ភេត តុត្តិកា
 ស្ស តាលោ យោ ទោ^(១) មត្តិវេស្សន តតាភេត
 យោវតិយំ សហធម្មតំ មញ្ញំ បុដ្ឋោ ធិ ត្យាកា-
 រោតំ ឃិត្តវេស្ស សត្តនា មុដ្ឋំ ជេស្សតិ^(២) ។ ភេត
 ទោ មធិ សមយេន វជិរោហំ យេត្តោ អយសិ
 វជិរំ អាធាយ មធិត្តំ សម្បជ្ឈលំ តំ សំដោតំ ភតិ
 សច្ចុកស្ស ធិកន្តបុត្តស្ស ធិមវេហាយ សណ្ឋិតោ^(៣)
 ហោតំ សធាយំ សច្ចុកោ ធិកន្តបុត្តោ ភគវតា យោ-
 វតិយំ សហធម្មតំ មញ្ញំ បុដ្ឋោ ធិ ត្យាការោតិ^(៤)
 ឃិត្តវេស្ស សត្តនា មុដ្ឋំ ជាសេស្សាមីតិ ។ ភិ ទោ មធិ
 វជិរោហំ យេត្តំ ភគវា ទេវេ ចស្សតិ សច្ចុកោ ធិ ធិកន្ត-
 បុត្តោ ។ អថទោ សច្ចុកោ ធិកន្តបុត្តោ ភិកោ សិវិត្តោ

១ ខ. ម យោ ហោតិ ។ ខ. ម, ផលតិ ។ គ ខ. ម, ធិមវេហាយំ មីតា ។
 ២ ខ. ម. ធិ ត្យាកវេស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូសបណ្ណសាស្ត្រ

ប្រដាម្បបេសំអញ កំណាចបេសំអ្នក ប្រត្រឹក្សោក្នុងប្រទេសនោះ ប្រ
 បេសំអញចូរយ៉ាងនេះទៅ ប្របេសំអញកុំយ៉ាងនេះឡើយ បានឬទេ ។
 កាលព្រះសាស្ត្រាច្រៀតស្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សច្ចុកនិកន្តបុត្រកំទៅស្រៀម
 ជាតំរូបំផង ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគច្រៀតស្រាស់ដូច្នោះ មិន
 សច្ចុកនិកន្តបុត្រ ថា ខែអត្តិវេស្សនៈ អ្នកចូរដោះស្រាយដូចបញ្ញាក្នុងកាល
 អប្បវិនិច្ឆ័យ កាលវេស្សនៈនេះមិនមែនជាកាលអ្នកស្រៀមទេ ខែអត្តិវេស្សនៈ
 អ្នកណាមួយ ដែលគេស្រាវបញ្ញាប្រកបដោយធម៌ ជាតំរូបំ ពុំ ផង
 ហើយ នៅតែមិនដោះស្រាយ ក្បាលបេសំអ្នកនោះ មិនបែកជា វេ
 ភាគ ក្នុងវិទ្ធិកុំខាន ។ សម័យនោះឯង មានយក្សម្នាក់ឈ្មោះវជិ-
 រោហិ^(១) កាន់ដៃកម្ពុជជាវិក្រវជិរ ដែលនេះប្រាសាទ្នាលភិស្វាសាទ្នា
 មកសណ្ឋិតនៅព្រំដីភាគស ជាពាណិជ្ជកម្មសច្ចុកនិកន្តបុត្រ កាលពាក្យ
 ដូច្នោះថា ចើសច្ចុកនិកន្តបុត្រនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគច្រៀតស្រាវបញ្ញា
 ប្រកបដោយធម៌ ជាតំរូបំ ពុំ ផងហើយ នៅតែមិនដោះស្រាយ អញ
 មិនបំបែកក្បាលបេសំសច្ចុកនិកន្តបុត្រនោះ ជា វេភាគ ក្នុងវិទ្ធិនោះឯង ។
 ព្រះមានព្រះភាគមិនសច្ចុកនិកន្តបុត្រ ក៏បានឃើញយក្សឈ្មោះវជិរោហិ
 នោះប្រាកដ ។ ព្រោះនោះឯង សច្ចុកនិកន្តបុត្រ ភីយ កក់ស្លុក ខ្មែក

១ ព្រះគុដ្ឋ ។

មហាយមាវត្ថុ ទូឡសច្ចកសុត្តេ ទិលចូណត្តកាលំ

លោមហេដ្ឋជានោ ភកវន្តិយេវ តាលំ គវេសី ភកវន្តិ-
យេវ លេណំ គវេសី ភកវន្តិយេវ សវណំ គវេសី ភកវន្តិ
ឯតទលំថ បុត្តតុ វិ កំ តោតមោ ឡាភវិស្សនមីតិ ។

(៧៨) តិ តី មញ្ញសិ អត្តិវេស្សន យំ ភិ
ឯវិ វេណសិ វូមំ មេ អត្តាតិ វត្តតិ តេ តស្មី វូមេ
វិសោ ឯវិ មេ វូមំ ហោតុ ឯវិ មេ វូមំ មា
អហោសីតិ ។ ខោ ហំទិ ហោ តោតម ។
មនសិករោហំ អត្តិវេស្សន មនសិកវិត្តា ខោ
អត្តិវេស្សន ឡាភវិស្សន ទ ខោ តេ សុទ្ធិយុតិ
បុរិមេន វិ បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វិ បុរិមំ តិ តី
មញ្ញសិ អត្តិវេស្សន យំ ភិ ឯវិ វេណសិ វេណ
យេ អត្តាតិ វត្តតិ តេ តាយ វេណាយ វិសោ ឯវិ
យេ វេណា ហោតុ ឯវិ មេ វេណា មា អហោ-
សីតិ ។ ខោ ហំទិ ហោ តោតម ។ មនសិក-
រោហំ អត្តិវេស្សន មនសិកវិត្តា ខោ អត្តិវេស្សន

មហាយមាវត្ថុ ទូឡសច្ចកសុត្តេ កាស្រឡំត្រាវណំត្រះវិគ្រលច្ចណំ

គ្រិច្ចចរោម កំភាគិព្រះមានព្រះភាគជាទីតិវិ ភាគិព្រះមានព្រះភាគ
ជាទីតួម ភាគិព្រះមានព្រះភាគជាទីគំចាតំបង់ឡូក័យ គ្រាបទូលរសេចក្តី
នេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគជា សូមព្រះភាគមដំបំរើន សូម្បែបញ្ញា
នឹងខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងដោះស្រាយវេទ្យវនេះ ។

(៧៩) ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំវេហុនោះជាដូចម្តេច
អ្នកពោលខ្ញុំវេណាយំនេះថា វេណាខ្ញុំរបស់អញ អំណាចរបស់អ្នក
ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងរូបនោះថា វេណាខ្ញុំរបស់អញ យំនេះចុះ វេណាខ្ញុំរបស់អញ
ចូរកុំយំនេះឡើយ បាទឬ ។ បពិត្រព្រះភាគមដំបំរើន សេចក្តីនេះមិន
បាទទេ ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ នៃអត្តិវេស្សនៈ
លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តហើយ ចូរដោះស្រាយខ្លួនឯងចុះ ព្រោះពាក្យ
ខាងចុងរបស់អ្នកមិនដាច់គ្នានឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាងដើមរបស់
អ្នក មិនដាច់គ្នានឹងពាក្យខាងចុង នៃអត្តិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំវេហុ
នោះជាដូចម្តេច អ្នកពោលខ្ញុំវេណាយំនេះថា វេណាខ្ញុំរបស់
អញ អំណាចរបស់អ្នក ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងវេណានោះថា វេណារបស់អញ
ចូរយំនេះទៅ វេណារបស់អញ ចូរកុំយំនេះឡើយ បាទឬ ។
បពិត្រព្រះភាគម ដំបំរើន សេចក្តីនេះ មិនបាទទេ ។ ម្ចាស់អត្តិ-
វេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ នៃអត្តិវេស្សនៈ លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណសក្ក

ព្យាគរោហិតំ ទ ទោ ភេ សទ្ធិយតិ បុរិមេន កំ បច្ឆិមំ
 បច្ឆិមេន កំ បុរិមំ តំ ភី មញ្ញសំ អត្តិវេស្សន
 យំ ភ្នំ ឃី វេសិ សញ្ញា មេ អត្តាតិ វត្តតិ ភេ
 កាយ សញ្ញាយ វេសា ឃី មេ សញ្ញា ហោតុ
 ឃី មេ សញ្ញា មា អយោសីតិ ។ ទោ ហិទំ
 ហា ភោតម ។ មនសិករោហិតំ អត្តិវេស្សន
 មនសិករិត្វា ទោ អត្តិវេស្សន ព្យាគរោហិតំ ទ
 ទោ ភេ សទ្ធិយតិ បុរិមេន កំ បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន កំ
 បុរិមំ តំ ភី មញ្ញសំ អត្តិវេស្សន យំ ភ្នំ ឃី
 វេសិ សញ្ញា មេ អត្តាតិ វត្តតិ ភេ ភេសុ
 សញ្ញាវេសុ សោ ឃី មេ សញ្ញា ហោតុ ឃី មេ
 សញ្ញា ហ អយោសុត្តិ ។ ទោ ហិទំ ភោ ភោតម ។
 មនសិករោហិតំ អត្តិវេស្សន មនសិករិត្វា ទោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសក្ក

រូបេហិយ ចូរដោះស្រាយចុះ ព្រោះពាក្យខាងចុងរបស់អ្នកមិនជាប់គ្នា
 នឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាងដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់គ្នានឹងពាក្យ
 ខាងចុងដែរ ខែអត្តិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់ខ្លះហេតុនោះជាដូចម្តង អ្នក
 ពោលនូវសញ្ញាណ យ៉ាងនេះថា សញ្ញាជាខ្លួនរបស់អញ អំណាច
 របស់អ្នកប្រព្រឹត្តៈទៅក្នុងសញ្ញានោះថា សញ្ញារបស់អញ ចូរយ៉ាងនេះ
 សញ្ញារបស់អញចូរកុំយ៉ាងនេះឡើយ បាទឬ ។ បពិត្រព្រះនាគមជិចំរើន
 ហេតុនេះមិនបាទទេ ។ ខ្នាលអត្តិវេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ ខែ
 អត្តិវេស្សនៈ ពុទ្ធអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តចេហើយ ចូរដោះស្រាយចុះ ព្រោះ
 ពាក្យខាងចុងរបស់អ្នក មិនជាប់គ្នានឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាង
 ដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់គ្នានឹងពាក្យខាងចុងដែរ ខែអត្តិវេស្សនៈ អ្នក
 សំគាល់ខ្លះហេតុនោះ ជាដូចម្តង អ្នកពោលនូវសញ្ញាណយ៉ាងនេះថា
 សញ្ញាទាំងឡាយជាខ្លួនរបស់អញ អំណាចរបស់អ្នក ប្រព្រឹត្តៈទៅក្នុង
 សញ្ញាទាំងនោះថា សញ្ញាទាំងឡាយរបស់អញ ចូរយ៉ាងនេះទៅ សញ្ញា
 ទាំងឡាយរបស់អញ ចូរកុំយ៉ាងនេះឡើយ បាទឬ ។ បពិត្រព្រះនាគម
 ជិចំរើន ហេតុនេះមិនបាទទេ ។ ខ្នាលអត្តិវេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ចុះ ខែអត្តិវេស្សនៈ ពុទ្ធអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តចេហើយ ចូរដោះស្រាយចុះ

អោយអង្គវេស្ស ចូលស្តាប់សុត្ត គឺសុត្តនិកាយណ៍

អង្គវេស្សន ឡា ករោយា ធន ខោ ភេ សុដ្ឋិយតិ
 បុរិមេន វា បដ្ឋិមិ បដ្ឋិមេន វា បុរិមិ តិ កី
 មញ្ញសិ អង្គវេស្សន យំ ភិ ឃិ វិណាណិ វិញ្ញាណិ
 យេ អត្តាតិ វត្តតិ ភេ ភស្មី វិញ្ញាណា វិសោ ឃិ
 យេ វិញ្ញាណិ យោតុ មេ វិញ្ញាណិ មា អយោ-
 សីតិ ។ យោ ហិទិ ភោ ភោតម ។ មនសិករោហិ
 អង្គវេស្សន មនសិករិត្តា ខោ អង្គវេស្សន ឡា ករ-
 ោយា ធន ខោ ភេ សុដ្ឋិយតិ បុរិមេន វា បដ្ឋិមិ
 បដ្ឋិមេន វា បុរិមិ តិ កី មញ្ញសិ អង្គវេស្សន
 រូមិ ធិដ្ឋិ វាតិ ។ អធិដ្ឋិ វាតិ ។ អធិដ្ឋិ ភោ ភោតម ។
 យិ មនាធិដ្ឋិ ធុត្តិ វា តិ សុទិ វាតិ ។ ធុត្តិ
 ភោ ភោតម ។ យិ មនាធិដ្ឋិ ធុត្តិ វិបវណាមធម្មិ
 កាលិ ធុ តិ សមនុបស្សិភិ ឃតិ មម ឃសោហមស្មិ
 ឃសោ មេ អត្តាតិ ។ យោ ហេតិ ភោ ភោតម ។
 តិ កី មញ្ញសិ អង្គវេស្សន វេននា... សញ្ញា...

អោយអង្គវេស្ស ចូលស្តាប់សុត្ត គឺសុត្តនិកាយណ៍

ព្រោះពាក្យខាងចុងរបស់អ្នក មិនជាប់គ្នាទឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យ
 ខាងដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់គ្នាទឹងពាក្យខាងចុងដែរ ខែអង្គវេស្សនៈ
 អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ជាដូចម្តេច អ្នកពោលម្តីវិញ្ញាណ ណាយ៉ាង
 នេះថា វិញ្ញាណជាខ្លួនរបស់អញ អំណាចរបស់អ្នក ប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងវិញ្ញាណនោះថា វិញ្ញាណរបស់អញ ចូរយ៉ាងនេះទៅ វិញ្ញាណ
 ទុក្ខ ឬ របស់អញ ចូរកុំយ៉ាងនេះឡើយ បានឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ហេតុនេះមិនបានទេ ។ ឃ្លួនអង្គវេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ ខែ
 អង្គវេស្សនៈ លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តហើយ ចូរដោះស្រាយចុះ ព្រោះ
 ពាក្យខាងចុងរបស់អ្នក មិនជាប់គ្នាទឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាង
 ដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់គ្នាទឹងពាក្យខាងចុងដែរ ខែអង្គវេស្សនៈ អ្នក
 សំគាល់នូវហេតុនោះ ជាដូចម្តេច ប្រទៀនឬមិនទៀន ។ បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ឬមិនទៀនទេ ។ របស់ណាដែលមិនទៀន របស់នោះ
 ជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។
 ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀន ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 ក្នុងយើងរបស់នោះថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនក្នុងយើងនោះទេ ។ ឃ្លួន
 អង្គវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះជាដូចម្តេច វេទនា ... សញ្ញា...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ចូលបណ្ណសក់

សង្ខារោ... វិញ្ញាណំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វតី ។
 អធិត្ថំ ហោ ភោតម ។ យំ បទាធិត្ថំ ទុក្ខំ វា
 តំ សុខំ វតី ។ ទុក្ខំ ហោ ភោតម ។ យំ
 បទាធិត្ថំ ទុក្ខំ វិចារណាមធម្មំ កកល្លិ ទុ តិ សម-
 បុរស្សំតំ វតី មម វិសោហមស្មិ វិសោ មេ
 អត្តាតិ ។ ហោ ហេតំ ហោ ភោតម ។ តំ តី
 មត្តាសិ អត្តវេស្សន យោ ទុ ហោ ទុក្ខំ អស្មិហោ
 ទុក្ខំ ឧបសាទា ទុក្ខំ អរដ្ឋោសិហោ ទុក្ខំ វតី
 មម វិសោហមស្មិ វិសោ មេ អត្តាតិ សមុបស្សតិ
 ហេ ទុ ហោ វសោ សាមិ វា ទុក្ខំ បរិដារទយ្យ
 ទុក្ខំ វា បរិស្តុរមត្តា វិហារយ្យតិ ។ តិញ្ញំ សិយា
 ហោ ភោតម ហោ ហេតំ ហោ ភោតមាតិ ។ តិ
 តី មត្តាសិ អត្តវេស្សន ធម្ម តំ វរិ សន្ត ទុក្ខំ
 អស្មិហោ ទុក្ខំ ឧបសាទា ទុក្ខំ អរដ្ឋោសិហោ ទុក្ខំ
 វតី មម វិសោហមស្មិ វិសោ មេ អត្តាតិ
 សមុបស្សសីតិ ។ តិញ្ញំ ហោ សិយា ហោ ភោតម
 វិវមេតំ ហោ ភោតមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចូលបណ្ណសក់

សង្ខារតំនិទ្យាយ... វិញ្ញាណាទៀត ឬមិនទៀត ។ បតិក្រព្រះភោតម
 ជំរើន វិញ្ញាណមិនទៀតទេ ។ ចុះរបស់ហោដែលមិនទៀត របស់ហោ
 ជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បតិក្រព្រះភោតមជំរើន របស់ហោជាទុក្ខ ។ ចុះ
 របស់ហោដែលមិនទៀត ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មក
 ត្តាឃើញរបស់ហោថា មុនរបស់អញ មុនជាអញ មុនជាខ្លួនរបស់អញ
 ឬទេ ។ បតិក្រព្រះភោតមជំរើន មិនឃើញយ៉ាងនេះទេ ។ ម្ចាស់
 អត្តវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះជាដូចម្តេច ឬគ្រួសារណាស្តីតថា
 មិនសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបនឹងសេចក្តីទុក្ខ លិចចុះទៅក្នុងសេចក្តីទុក្ខ ឃើញ
 នូវសេចក្តីទុក្ខថា មុនជារបស់អញ មុនជាអញ មុនជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះ
 ហើយ ឬគ្រួសារនោះគប្បីកំណត់ដឹងនូវសេចក្តីទុក្ខជាយុទ្ធនឯងបាន ឬច
 គប្បីធ្វើសេចក្តីទុក្ខឱ្យអស់ទៅបាន តើមានឬទេ ។ បតិក្រព្រះភោតម
 ជំរើន មិនមានដូចម្តេចបាន បតិក្រព្រះភោតមជំរើន ហេតុនោះ
 មិនមានទេ ។ ម្ចាស់អត្តវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះជា ដូច
 ម្តេច កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ក្រែងអ្នកជាបុគ្គលជាប់ស្តីតនឹងសេចក្តី
 ទុក្ខ ប្រកបនឹងសេចក្តីទុក្ខ លិចចុះទៅក្នុងសេចក្តីទុក្ខហើយ ឃើញ
 សេចក្តីទុក្ខថា មុនជារបស់អញ មុនជាអញ មុនជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះ
 មែនឬ ។ បតិក្រព្រះភោតមជំរើន ម្នីកមិនមានដូច្នោះ បតិក្រព្រះ
 ភោតមជំរើន ហេតុនឹងយ៉ាងនេះឯង ។

មហាយថវិក្កស្យ បុព្វសុត្តន្តសូត្រ សាវត្ថិយមា

(៣៧) មហាយថវិក្កស្យ បុព្វសុត្តន្តសូត្រ មហាយថវិក្កស្យ បុព្វសុត្តន្តសូត្រ
 រោគា សារាគមសី សារាបរិយេសធី ពរោណោ តិណ្ឌិ
 លុណី(១) អាណាយ វង្គិ បរិសេយ្យ រោគ គត្ត បស្សយ្យ
 អរោន្តិ កេណិក្កុត្តិ ឧត្តិ ចរិ អក្កក្កុននាតិ(២) គរមធី
 ម្ហាល ធីន្ទេយ្យ ម្ហាល ធីត្វា អក្ក ធីន្ទេយ្យ អក្ក
 ធីត្វា បត្តវង្គិ វិធិត្តុដេយ្យ រោគ គត្ត បត្តវង្គិ វិធិត្តុដេយ្យ
 ធីត្តុចិ ធីត្តុដេយ្យ កុរោ សារិ ធីត្តុដេយ្យ ចោ ត្វិ
 អក្កវេស្សន មយោ សកាស្មិ វារេ សមទុយ្យញ្ញិយមាលោ
 សវទុកាសិយមាលោ សមទុត្តាហិយមាលោ វិត្តោ តុត្តោ
 អបរោត្តា កាសិទា ចោ បទ តេ ធីសា អក្កវេស្សន
 វេសាលិយិ បរិសេតិ វិទា ធីត្តុ បស្សាមិ សមណិ
 វិ ប្រាហ្មណំ វិ សង្ខិ កណិ កណាចរិយិ អចិច
 រោហន្តិ សម្មាសម្ពុត្តិ ធីត្តុជាតិ យោ មយោ វិទេន
 វង្គិ សមារោត្តា សង្កិម្ពេយ្យ ធី សម្មកម្ពេយ្យ
 ធី សម្មវេនេយ្យ យស្សន កេត្តេហិ រោគា តុត្តោយ្យ
 ម្ហាលោត្តោហិ អរោគធី វិទេន វង្គិ សមារោយ្យ

១ ពុហិវង្គិ ២ ឧ. ម. អក្កក្កុននា ៣

មហាយថវិក្កស្យ បុព្វសុត្តន្តសូត្រ មហាយថវិក្កស្យ បុព្វសុត្តន្តសូត្រ

(៣៨) មហាយថវិក្កស្យ បុព្វសុត្តន្តសូត្រ មហាយថវិក្កស្យ បុព្វសុត្តន្តសូត្រ
 ស្វេនិក្កុមាលិ ត្រេចៅស្វេនិក្កុមាលិ កំកាន់យកនូវផ្លែដ៏មុតចូល
 ទៅកាន់ព្រៃ បុរសនោះឃើញដើមចេតិ ក្នុងព្រៃនោះ មានដើមត្រង
 សាច់ខ្លី មិនទាន់កើតមានស្នូលស្នូន ហើយកាន់ខ្លាដើមចេតិ គេត្រង់គល់
 លុះកាន់គល់រួចហើយ ក៏កាន់ចុង លុះកាន់ចុងរួចហើយ បកស្រទេបចេញ
 កាលដែលបុរសនោះបកស្រទេបចេញ ក៏មិនគប្បីបាទ សូម្បីខ្លាស្រាយ
 ក្នុងដើមចេតិនោះឡើយ នឹងបានខ្លឹមមកភ័ណ រោគក្លិននោះមានឧបមា
 យ៉ាងណាមិញ ខែអក្កវេស្សនៈ អ្នកដែលគង់ក្នុងជីវិតស្សវេញរោគាល
 កំរៅជាមុនស្សវេស្សនៈទាន់ក្នុងស្ថាន ចាលពាក្យក្នុងវិទ្យាបេស្សនៈ
 មានឧបមេយ្យដូចដើមចេតិដូច្នោះឯង ខែអក្កវេស្សនៈ មួយទៀត
 វិទ្យានេះ អ្នកបានរោគាលហើយ ពាក្យក្នុងបរិស័ទ ត្រង់វេសាលិជា
 ចុក្កលណាដែលគង់លើក្បួនខ្លាចោស ដោយពាក្យសំដីហើយ មិន
 ក្រើក មិនរតិប មិនញាប់ញ័រ ទាំងញើសក៏មិនហូរចេញកំរិត្យក
 របស់ចុក្កលណា ពាក្យមិនបានឃើញខ្លាចុក្កលនោះ ទោះសមណៈក៏
 ប្រាហ្មណ៍ក្តី ដែលមានពួកមានគណៈ ជាអាចារ្យនៃគណៈ ឬក៏បាន
 ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាពហុសម្មាសម្ពុទ្ធទេ ឯពាក្យ ចើតប្បិរិលីក្បួនខ្លាចោស
 ដោយពាក្យសំដីចំពោះទៅលើបណ្តើរ ដែលជាបេស្សនៈចេតិសាល

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយស្ស មុលចណ្ណសក

សាលី មយា វាធន វាធំ សទាវត្តា សន្តិម្មេយ្យ
 សច្ចុកកម្មេយ្យ សម្មវេទេយ្យ កោ មន វាធា
 មនុស្សក្នុងស្មារតី តុយ្ហី ទោ មន អត្តិវេស្សន
 អរោកត្តានិ សេនធម្មសិកានិ ចណេដមុត្តានិ (១)
 ធុត្តវាសន្តិ វិធិត្តិដ្ឋិតា ក្នុងយី មតិដ្ឋិតានិ មយ្ហី ទោ
 មន អត្តិវេស្សន ធុត្តិ ឯតាហិ កាយស្មី សេនោតិ ។
 វតិ កកវា តស្មី មសិសតិ សុវណ្ណវណ្ណិ កាយិ
 វិវិ ។ ឯវិ វុត្តេ សច្ចុកោ ធុត្តុបុត្តោ តុយ្ហីក្នុងតោ
 មន្តក្នុងតោ មត្តក្នុងតោ អនោមុត្តោ មជ្ឈាយន្តោ អម្បជិ
 វាលោ ធុសីធិ ។

(៤០) អថទោ ធុម្មទោ លិច្ឆិវិបុត្តោ សច្ចុកកិ
 ធុត្តុបុត្តិ តុយ្ហីក្នុងតិ មន្តក្នុងតិ មត្តក្នុងតិ អនោមុត្តិ
 មជ្ឈាយន្តិ អម្បជិកាលំ វិធិត្តា កកវន្តិ ឯតាហិ ម

• ១. ម. ចណេដ មុត្តានិ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយ មុលចណ្ណសក

បេត្តិលាភាវៈ លុះតាគ្នាលើកៈច្រៀនខ្លះទាស ដោយពាក្យសំដីហើយ
 គឺភយ្យត្រិត រំភើប ញាប់ញ័រមិនខាន និងាយទៅច្រើនលំអុស្ស្រពា
 ផងគ្នា ហួសអត្តិវេស្សនៈ ចំណែកអ្នកមានជំនាក់ៈញឹកស្ទុះ ហូរចេញអំពី
 ថ្វាសខំលុះសំរាប់បង្អែក ហើយច្នាក់ទៅដក់លើវែងដីហើយ នៃអត្តិវេស្សនៈ
 ឯតថាគត ឥឡូវនេះ ឥតមានញឹកស្ទុកកាយទេ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់រើក ខ្លះព្រះកាយ(១) ដែលមានសម្បុរដូចថាពលិ
 នៃមាស ក្នុងប៉ែស៍ទោនោះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាសយ៉ាង
 នេះហើយ សច្ចុកនិគ្ខបុត្ត ក៏អង្គុយស្ងៀម អៀមអង់ ដាក់កសំយុតិ
 មុខចុះក្រោម ជ្រប់ស្រឡិត មិនភ្លៀវត្រា ។

(៤០) ត្រាវោះឯង លិច្ឆិវិបុត្តេវណ្ណៈទុម្ពុខៈ ដឹងច្បាស់ថា សច្ចុ-
 កនិគ្ខបុត្ត ស្ងៀម អៀមអង់ ដាក់កសំយុតិ មុខចុះក្រោម ជ្រប់ស្រឡិត
 មិនភ្លៀវត្រា ហើយក្រាបបង្គំខ្ពស់ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ

• ព្រះអង្គបើកាយនោះ មិនមែនបើកាយព័ន្ធសំបទ ព្រោះទំនៀមព្រះពុទ្ធត្រប់ព្រះ
 អង្គ ពែនកាត់ចំពងសរីរេហើយសំដែងធម៌ក្នុងប្រដុំចរិស្ស ។ ក្នុងកាលនោះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ចាប់យាចិក ទ្រង់ចំពងព្រះបូរេនភាគធុរទំលាក់ពុះ ប្រមាណប៉ុន៤ ខ្លាប់ ។

បាយមកវត្តស្នំ ព្រះសង្ឃសុទ្ធ ធម្មស្នំ ឧបមាដំ

ឧបមា មី កកវ បដិកាតិក ។ បដិកាតុ តិ វុឌ្ឍនាតិ
 កកវ អរោជ ។ សេយ្យជាមិ កន្ត គុមស្ស វិ
 ជិកស្ស វិ អវិទ្ធារ ចោត្តារណី គត្រស្ស កត្តដកា
 អដិទា កន្ត សម្ពត្តុលា គុមារកា វិ គុមារកា
 វិ គត្ត កាមា វិ ជិកមា វិ ជិក្ខមិត្តា យេន សា
 ចោត្តារណី តេនុបសង្កមេយ្យិ ឧបសង្កមិត្តា តិ ចោត្តារ
 ណី ឱតាមោត្តា តិ កត្តដកំ ឧដកា ឧទ្ធវិត្តា ថល
 បតិដ្ឋានេយ្យិ យញ្ញានេ ហិ សោ កន្ត កត្តដកា អជ្ញិ
 អភិជិញ្ញាមេយ្យ តិ នៈធាវ តេ គុមារកា វិ គុមារកា វិ
 កេដ្ឋេន វិ កមលេន វិ សញ្ញិទ្ធកយ្យិ សម្ពត្តេយ្យិ សម្ម
 លំកញ្ញេយ្យិ ឃុត្តា សោ កន្ត កត្តដកា សព្វេហិ
 អន្សេហិ សញ្ញិទ្ធកយ្យិ សម្ពត្តេហិ សម្មលំកត្តេហិ អ
 កញ្ញា តិ ចោត្តារណី មុន ឱតិវិធី សេយ្យជាមិ មុត្ត
 ឃុត្តេ ចោ កន្ត យាជិ សត្តកស្ស ជិកត្តុបុត្តស្ស វិស្ស
 កាយិកាជិ វិសេវិកាជិ វិប្បន្តិកាជិ កាជិជិ កាជិជិ កាជិ
 កតវតា សញ្ញិទ្ធកយ្យិ សម្ពត្តាជិ សម្មលំកត្តាជិ អកញ្ញា
 ជនាជិ កន្ត សត្តកោ ជិកត្តុបុត្តោ មុន កតវត្តិ

បាយមកវត្ត ព្រះសង្ឃសុទ្ធ កញ្ចបមាចេសំឧទ្ធាលិទ្ធិវត្ត

ព្រះព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសំដែងពាក្យបមាបន្តិច ។ ព្រះមាត្រ
 ភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ទុក្ខទៈ ចូរអ្នកសំដែងពាក្យបមាព្រះមាត្រ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចជាស្រះបាត្រូណីនៅជិតស្រុកបូជិតម មាន
 ក្ដាមនៅក្នុងស្រះបាត្រូណីនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ក្មេង
 ប្រុសប្អូនក្មេងស្រីទាំងឡាយជាច្រើន ចេញអំពីស្រុកបូជិតមនោះ ចូលទៅ
 កាន់ស្រះបាត្រូណី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ចូរទៅកាន់ស្រះបាត្រូណី
 នោះ ហើយចាប់ក្ដាមនោះស្រងឹមតិច មកដាក់នៅលើភាគ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ក្ដាមនោះហាចញ្ញាខ្ញុំផង្សៀបណា ។ ក្មេងប្រុសប្អូនក្មេងស្រី
 ទាំងនោះ ក៏កាច់បំបាក់បំបែកខ្ញុំផង្សៀបនោះ ។ ដោយកំណត់ឈើភ្នំ
 ដោយអំបែងភ្នំ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើយានិច្ចរបស់យើង ក្ដាមនោះ
 ដែលមានផង្សៀបទាំងអស់ គេកាច់បំបាក់បំបែកអស់ហើយ មិនគួរដើម្បីនឹក
 ចុះទៅកាន់ស្រះបាត្រូណីនោះទៀតបានដូចកាលមុនទេ មានបមាដូច
 ម្ដេចមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្ដីចម្រើនពសតិទិដ្ឋិ ពុកក្សត្តិទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិសេចក្ដីញាប់ញ័រនិទ្ធិដ៏ណា ធម្មយ របស់សព្វគុណគុណបុត្រ ក៏សេចក្ដីចម្រើ
 នពសជាដើមនោះ ព្រះមាត្រព្រះភាគទ្រង់កាច់បំបាក់បំបែកហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលឥឡូវនេះ សព្វគុណគុណបុត្រមិនគួរនឹកមានសេចក្ដី
 ប្រាថ្នាថា និរាលីកឡើងទ្បាត់ទៈ ចូលទៅក្រព្រះមាត្រព្រះភាគទៀតទេ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសក្ក

ឧបសន្តមីតំ យនិទំ វាណាធិប្បាយោតិ ។ ឃី វុត្ត
 សព្វតោ ធិតទុប្បត្តោ ឧប្បទំ លីច្ឆវិប្បត្តំ ឯតទកោច
 រោតថេវា ត្វិ ឧប្បទ អាតមេវា ត្វិ ឧប្បទ មុទរោសិ
 ត្វិ ឧប្បទ(១) ឧ មយំ តយោ សន្តិ បន្តេម ឥធម
 មយំ រោតា តោតមេធម សន្តិ មន្តេម ធិដ្ឋតេសា គោ
 រោតម អញ្ញតោតោ អញ្ញសញ្ញ បុប្ផសមណៈ
 ព្រាហ្មណានំ វាចាវិហារិ វិលមិតំ មញ្ញតិ ។

[៤៦] តិត្តាវតា ថ ទុ ខោ តោតោ តោត.
 មស្ស សាវតោ សាសនករោ ហោតិ ឱវាទប្បតិ.
 ករោ តិណ្ណវិចិត្តោ វិតតកមីករោ វេសារជ្ជប្បត្តោ
 អមរជ្ជត្ថយោ សត្តុ សាសនេ វិហារតីតិ ។ ឥធម
 រត្តិវេស្សន មម សាវតោ យំ តិញ្ចំ រូបំ អតីតា.
 ចាតតប្បច្ចប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា តហិត្តា វា ឱណ្ណវិតិ
 វា សុទ្ធមិ វា ហិទំ វា មណីតិ វា យំ ត្ថេវ
 សន្តិកោ វា សត្វំ រូបំ ទេតិ មម ទេសាហាមស្មិ
 ឧ មេសោ អត្តាតិ ឃីមេតិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ

១. ឧ. ច. មូរាណំ ឡឧប្បតិ ឧ វិណ្ណតិ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្ក

មានបេយ្យជ្ជន្ទ្រះឯនំ ។ កាលបើទុក្ខទលិត្តិយក្ខ និយាយយ៉ាងនេះ
 ហើយ សព្វគន្លងបុត្រក៏កាលពាក្យនេះទៅនឹងទុក្ខទលិត្តិយក្ខ ថា នៃ
 ទុក្ខ៖ អ្នកចូរឈប់សិន នៃទុក្ខ៖ អ្នកចូរឈប់សិន នៃទុក្ខ៖ អ្នកជា
 បុគ្គលមានមាត់វែង យើងមិនមែនប្រឹក្សា ជាមួយនឹងអ្នកទេ ក្នុងទីនេះ
 យើងនឹងប្រឹក្សាជាមួយព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បតិក្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 វាចានេះ ជាវាចាថេរវេទន៍វិនិច្ឆ័យផង មេស៍សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏
 ច្រើនយ៉ាងផង ចូរស្វែងទុកចុះ ការបញ្ចេញម្លប់វាចានេះ ក៏ហាក់ដូចជា
 គ្រាន់តែនិយាយទៅទេ ។

[៤៧] សព្វគន្លងបុត្រ ក្រាបចង្អុលសួរថា សាវករបស់ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ប្រតិក្ខតាមដំបូន្មាន
 ប្រតិក្ខតទូទាំងសេចក្តីសន្សំហើយ ប្រោសចាកសេចក្តីភ្លឺនិច្ចល់ហើយ
 ដល់មូលសេចក្តីភ្លឺត្រា មិនជឿអ្នកដទៃ ក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា ដោយ
 ហេតុមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ហួសអគ្គិវេស្សន៖ ប្រណាមិមួយ ជាអតីត
 អតាអត នឹងបច្ចុប្បន្ន ជាប្រធានក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោកគ្រោកក្តី ល្អិត
 ក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខក្តី មួយទៀត ប្រណាមៅក្នុងទីនាយក្តី ក្នុងទីជិត
 ក្តី ប្រចាំនឹងអស់នោះ បានឈ្មោះថាប្រ សាវករបស់គោតមក្នុងសាសនា

បរិយាយបទព្រះ ព្រះសុត្តន្តបិដក អន្តរាគមន៍

បស្សតិ ។ យោ កាចិ វេទនា ។ យេ ។ យោ
 កាចំ សញ្ញា... ។ យេ ។ កាចិ សង្ខារ... យិ កតិញ្ចិ
 វិញ្ញាណំ វាតំតាណាភត្តប្បដ្ឋប្បដ្ឋំ អដ្ឋង្គិ វា តាហំត្វា
 វា ឱឡារឹតំ វា សុខុមំ វា ហិមំ វា បណ្ឌិតំ វា
 យំ ទូរេ សង្ខតោ វា សង្ខំ វិញ្ញាណំ ទេតិ មម
 ។ ទេសោហមស្មិ ឧ ទេសោ អត្តានិ វិវេចនំ យថាភូតិ
 សធម្មញ្ញាយ បស្សតិ ។ ឯត្តាវតា ទោ អត្តិវេស្សន
 បម សាវតា សាសនេតោ ហោតិ ឧវាធម្មតិកោ
 តំណ្ហវិចិត្តោ វិកតតមិកោ ថេ វេសាវដ្ឋប្បត្តោ អបរាជ្ជ
 ក្ខយោ សត្តុ សាសនេ វិហារតីតិ ។

បរិយាយបទព្រះ ព្រះសុត្តន្តបិដក កាលិយាសោសត្តាបិដកមគ្គ

ទេ តែវិយេញ្ញុឡុវុប្បិកាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រៀបយ៉ាងទេ ថា
 គុំរិះរិះមិនរបស់អញ គុំរិះរិះមិនជាអញ គុំរិះរិះមិនជាខ្លួនរបស់អញ ។
 វេទនាណាមិម្តយ ។ យេ ។ សញ្ញាណាមិម្តយ... សង្ខារោនិម្ពយ
 ណាមិម្តយ... វិញ្ញាណណាមិម្តយ ជាអតីត អនាគត ទីនិបប្បដ្ឋ
 ជាវិញ្ញាណ ទានិកនិក្ខិ ទានិក្រោក្ខិ ក្រោក្រោក្ខិ ល្លិក្ខិ កោកាបក្ខិ
 ក្រោក្ខិ ម្តាយៀក វិញ្ញាណណា វេលាមាទៅក្នុងវិញ្ញាណក្ខិ ក្នុងវិ
 ចិត្តក្ខិ វិញ្ញាណនាំមិនសំគារ បានឈ្នះជាវិញ្ញាណ សាវិករបស់គេ
 គេតែវិយេញ្ញុឡុវុប្បិកាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រៀបយ៉ាង
 ទេ ថា គុំរិះរិះមិនរបស់អញ គុំរិះរិះមិនជាអញ គុំរិះរិះមិនជាខ្លួន
 របស់អញ ។ ទេវត្តិវេស្សនៈ សាវិករបស់គេ ជាអ្នកធ្វើភាមតាម
 ប្រៀបប្រដៅ ប្រព្រឹត្តតាមដំបូងៗ ប្រព្រឹត្តកន្លងសេចក្តីសន្សំយោង
 ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាត់យោង ដល់ខ្លួនសេចក្តីធ្វើវិញ្ញាណ មិនឲ្យប្តូរ
 ដល់ក្នុងសាសនាវេទនាស្ត ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ហាសកៈ

[៤២] កិក្ខុវិភា មន កោ កោតេ កិក្ខុ អរហំ
 យោតិ ទំណសវេ វុសិសវំ កុតតាវណិយោ ឌំហំក-
 កាល អនុប្បត្តិសនាត្តា យិក្ខិណាវសញ្ញាជនោ សម្ម-
 ទត្តាវិមុត្តាតិ ។ នន អត្ថវស្សន កិក្ខុ យំ កិក្ខុ រូបំ
 អតីតាបាតតប្បច្ចប្បន្នំ អជ្ឈតិ កំ មហិទ្ធា កំ ឌំណុវិ-
 កំ កំ សុទ្ធមំ កំ ហំនំ កំ បណីតិ កំ យំ ទ្ធករ សន្តិ-
 កោ កំ សត្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេសោបាមស្មំ ឧ មេសវំ
 អត្តាតិ វិវាមនី យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អនុ-
 ចានាវិមុត្តា យោតិ ។ យោ កាចិ វេទនា... យោ កាចិ
 សញ្ញា... យេ កេចិ សង្ខារ... យំ កិក្ខុ វិញ្ញាណំ
 អតីតាបាតតប្បច្ចប្បន្នំ អជ្ឈតិ កំ មហិទ្ធា កំ
 ឌំណុវិកំ កំ សុទ្ធមំ កំ ហំនំ កំ បណីតិ កំ យំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ហាសកៈ

[៤២] សទ្ធកម៌ិត្តុប្បក្រាបទូលស្មេថ បកិក្រច្រះតោតេដំបើន
 កិក្ខុវិភវេឃ្លោះថាវេហន្តទីណាស្រា មានព្រហ្មញ្ញាវ្យោច្រេហើយ មាន
 សោច្យសកិច្ចវិច្ចាហើយ មានគ្រឿងធ្មង់ដាក់ចូរហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជនៈ ក្នុងភកអស់ហើយ មានចិត្ត
 រួចស្រឡាហើយ ព្រោះបានគ្រាស់ដំនិះដោយប្រពៃ ដោយលោកុមាន
 ប្រទានលម្អំខ្លួន ។ ហួសអត្ថវស្សនៈ រូបណាទីមួយ ជាអតីត អនាគត
 នឹងបច្ចុប្បន្ន ជាវិញ្ញាណខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោក
 ចាបក្តី ទុក្ខមក្តី មួយទៀត រូបណាមាននៅក្នុងទិព្វយក្តី ក្នុងទិដិសក្តី រូប
 ចំណីអស់នោះ បានឃ្លោះដោយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានតែផុតស្រឡះ
 ហើយ ដោយមិនមានសេចក្តីច្រកាង់ម៉ាំ ព្រោះឃើញខ្ញុំរូបខ្ញុំនោះសេចក្តី
 ពិត ដោយបញ្ញាខ្ញុំប្រពៃយ៉ាងនេះជា ខ្ញុំមិនមែនជាបស់អញ ខ្ញុំមិន
 មែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ វេទនាណាទីមួយ... សញ្ញា
 ណាទីមួយ... សង្ខារទាំងឡាយ ណាទីមួយ... វិញ្ញាណណាទីមួយ
 ជាអតីត អនាគត នឹងបច្ចុប្បន្ន ជាវិញ្ញាណខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោត
 គ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកចាបក្តី ទុក្ខមក្តី មួយទៀត វិញ្ញាណណា

ហោយមវគ្គិស្វ បុប្ផសច្ចកស្រេ អន្តរុទ្ធស្វា

ធូរ សន្តិភោគ វា សង្ខំ វិញ្ញាណំ ខេត្តំ មម លោសាហា.
 យស្មំ ធន មោសា មត្តាតំ ឯវមតំ យថាភូតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ធិស្វា អនុបាទាវិមុត្តា ហោតំ ។
 ឯត្តវតា ទោ អត្តិវេស្សន ភិក្ខុ អរហំ ហោតិ
 ធិណាសវេ វុសំភវំ កកតកាណិយោ ឱ ឯតិកាហេ
 អនុប្បត្តសធាត្តា មវិក្ខុណាភវសញ្ញោ ជលោ សម្ម.
 ញោវិមុត្តា(១) ។ ឯវិ វិមុត្តា(២) ទោ អត្តិវេស្សន
 ភិក្ខុ តីហាទុត្តវិយេហិ(៣) សមញ្ញកៈតា ហោតិ
 ធស្សនាទុត្តវិយេ ធន បដិមទាទុត្តវិយេ ធន វិមុត្តាទុត្តវិ.
 យេ ធន ។ ឯវិ វិមុត្តចិត្តា អត្តិវេស្សន ភិក្ខុ គថា.
 កតាញុវ សត្តិរាតិ កុក្ការាតិ មារាតិ ចូរោតិ

១ ១. ២. វិមុត្តាតំ ។ ២ ១. ២. វិមុត្តចិត្តា ។ ៣ ១. ២. តីហិ អនុត្តវិយេហិ ។

ហោយមវគ្គិស្វ បុប្ផសច្ចកស្រេ អន្តរុទ្ធស្វា

មានៈខេត្តវិញ្ញាយក្តី ក្នុងចំណីក្តី វិញ្ញាណា ខាងលើខាង បាទាណ្ណនាថា
 វិញ្ញាណ ភិក្ខុមានចិត្តផុតស្រឡាយហើយ ដោយមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ចំ
 ប្រាករយើងខ្ញុំវិញ្ញាណខ្ញុំ តាមសេចក្តីភិក ដោយបញ្ជាដ៏ប្រហែយនៃ
 នេះថា ខ្ញុំមិនមែនជាលស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជា
 ខ្លួនលស់អញ ។ ខ្នាលអត្តិវេស្សនៈ ភិក្ខុវេស្សនាថាអោយខ្ញុំណា
 ស្រាត មានប្រយោជន៍ទៅទៀតហើយ មានសោច្យសក់ចូរច្នៃហើយ
 មានគ្រឿងទម្ងន់ដាក់បុរាហើយ មានប្រាយាជន់មេសខ្លួនសម្រេចហើយ
 មានសំយោជនៈក្នុងភកាវសៈហើយ គ្រោះបាទប្រាសជីវិត ដោយប្រហែ
 ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះនឹង ។ ខ្នាលអត្តិវេស្សនៈ លុះភិក្ខុ
 នោះ មានចិត្តផុតស្រឡាយហើយនោះហើយ តែងប្រកបដោយអនុត្តវិយៈ
 កាំង ៣ គឺ ឧស្សទានុត្តវិយៈ(១) បដិមទានុត្តវិយៈ(២) វិមុត្តាទុត្ត
 វិយៈ(៣) ។ ខ្នាលអត្តិវេស្សនៈ ភិក្ខុមានចិត្តផុតស្រឡាយហើយនោះ
 ហើយ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព ព័ស័ភាន បូជាខ្ញុំភក្តីភក្តីដោយភិក្ខុ

១ បានដល់បញ្ចកាលាភិយៈនិងលោក្ខនៈ ។ ២ បានដល់បដិមទាតាភាវិយៈនិងលោ
 ក្ខនៈ ។ ៣ បានដល់វិមុត្តិជាលោក្ខនៈ ។ មន្តិទិស្យោត មេសគ្រោះយកលោក្ខនៈសុទ្ធតិ
 វស្សទានុត្តវិយៈ បានដល់អោយមន្តិ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បដិមទានុត្តវិយៈ បានដល់អនុត្តវិយេស
 មានសម្មាសន្តប្បដិម ។ វិមុត្តាទុត្តវិយៈ បានដល់វន្ត វិស្ស ។ ក្នុងប្រាជ្ញប្បដិម
 ថា ការលើកត្រូវគ្រោះនិព្វានរបស់ព្រះវិណាស្រាត ហៅថា ឧស្សទានុត្តវិយៈ ។ អនុត្តវិយៈ
 ហៅថា បដិមទានុត្តវិយៈ ។ មន្តិ ធិស ហៅថា វិមុត្តាទុត្តវិយៈ ។ អនុត្តវិយៈ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលវណ្ណសង្ក

តុក្កោ សោ កកវា ពោចាយ ធម្មំ ទេសេតិ ធាន្តា
 សោ កកវា ធម៌ោយ ធម្មំ ទេសេតិ សាធា សោ
 កកវា ធម៌ោយ ធម្មំ ទេសេតិ តិរុណ្ណា សោ កកវា
 កាលាយ ធម្មំ ទេសេតិ ហិទិទ្ធាតា សោ កកវា
 ពិទ្ធាចាយ ធម្មំ ទេសេតិ ។

[២៣] ឃី កុត្តេ សប្បុរោ ធិតន្តបុត្តោ កកវន្តិ
 ឯកទរោច មយមេវ កោ កោតម ធំសី មយំ បតក្កា
 យេ មយំ កវន្តិ កោតមំ វិទេន វិទំ អាសាធម្មត្ថំ
 អមត្តិម្ហំ សិយា ហិ កោ កោតម ហត្ថំ បតិដ្ឋំ អាសដ្ឋ
 បុរិសស្សំ សោត្តិការោ ន ក្លេវ កវន្តិ កោតមំ វេសដ្ឋ
 សិយា បុរិសស្សំ សោត្តិការោ សិយា ហិ កោ កោតម
 បដ្ឋលិទំ(*) អត្តិក្ខត្តិ វាសដ្ឋ បុរិសស្សំ សោត្តិការោ

* ១. វេសន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលវណ្ណសង្ក

ព្រះមានព្រះភាគអង្គិលោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងខ្ញុំសព្វធម៌ទាំង ៤ ហើយ ទ្រង់
 សំដែងធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងត្រួតពិនិត្យព្រាស់ដឹងធម៌ ព្រះមានព្រះភាគ
 អង្គិលោះ ព្រះអង្គខ្លួនខ្ញុំក្រឡើយហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញ៉ាំង
 សត្វឲ្យខ្លួនខ្ញុំក្រឡើយ ព្រះមានព្រះភាគអង្គិលោះ ព្រះអង្គបានរម្ងាប់
 បដិទ្ធិកិលេសហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងសត្វឲ្យរម្ងាប់បដិទ្ធិកិ-
 លេស ព្រះមានព្រះភាគអង្គិលោះ ព្រះអង្គឆ្លើ (ខ្ញុំអង្គទាំង ៤)
 ហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងសត្វឲ្យឆ្លើខ្ញុំអង្គទាំង ៤ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គិលោះ ព្រះអង្គរំលត់ខ្ញុំកិលេសហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បី
 ញ៉ាំងសត្វឲ្យរំលត់កិលេស ។

[២៣] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងយ៉ាងនេះ
 ហើយ សព្វកថិត្តបុត្រ ក៏ក្រាបបង្គំខ្ញុំលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះភាគមដំប៉ែន ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកកំចាត់បដិទ្ធិកុណ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នក
 ឃើសយុទ្ធវិជយវិជយ ក្រោយហេតុថាខ្ញុំព្រះអង្គបានសំគាល់ខ្ញុំព្រះភាគម
 ដំប៉ែន ថាជាបុគ្គលគួរសន្តិសន្តិទ ខ្ញុំវិទេនវាយវិទេនបាន បពិត្រព្រះ
 ភាគមដំប៉ែន សេចក្តីចំរើនគួរមានដល់បុរស ក្រោយបានសន្តិសន្តិទខ្ញុំ
 ដំប៉ែនប្រេន សេចក្តីចំរើនមិនគួរមានដល់បុរស ក្រោយសន្តិសន្តិទខ្ញុំ
 ព្រះភាគមដំប៉ែន បពិត្រព្រះភាគមដំប៉ែន សេចក្តីចំរើនគួរមាន
 ដល់បុរស ក្រោយបានសន្តិសន្តិទ ឬរក់ខ្ញុំដំប៉ែនក្តីដែលកំពុងនេះ

មហាយានវិជ្ជាស្ស ឬឱសថវិជ្ជាស្ស ស្វាគាយាដ៏សង់

ន ត្រូវ ភវិន្តិ តោតមំ អាសន្ន សិយា បុរិសស្ស
 សោត្តិការោ សិយា ហិ តោ តោតម អាសិវិសំ
 យោវិសំ អាសន្ន បុរិសស្ស សោត្តិការោ ន ត្រូវ
 ភវិន្តិ តោតមំ អាសន្ន សិយា បុរិសស្ស សោត្តិការោ
 មយេមេវ កោ តោតម ទិសិ មយំ មកត្តា យេ មយំ
 ភវិន្តិ តោតមំ វារេន វិនិ អាសារទេតតិ រមេត្តាម្ហ
 អធិវសេតុ(១) មេ ភវិ តោតោ ស្វាគាយ ភត្តិ
 សន្ធិ ភិក្ខុសង្ឃោនិ ។ អធិវសេសិ ភកិវ តុស្ហិ
 កាលេ ។ អមតោ សទ្ធកោ ធិតទ្ធបុត្តោ កតវតោ
 អធិវសនំ វិធិត្វា តេ លិច្ឆិ អមតេសិ សុណាន្ត មេ
 រោត្តោ លិច្ឆិ សមណោ តោតោ ធិមត្តិកោ ស្វាគ
 ាយ(២) សន្ធិ ភិក្ខុសង្ឃោន យេន មេ អភិហ
 រយ្យោ ម យមស្ស មនិវ្រប់ អក្ខាយ្យោនិ ។

១ ខ. ម. ឧត្តរុប ចសរុក វិល្លិ ។ ២ ខ. ស្វាគាយ ភវិន្តិ ។

មហាយានវិជ្ជាស្ស ឬឱសថវិជ្ជាស្ស ករទ្រង់ទូលនិមន្តដើម្បីបាត់ក្នុងថ្ងៃវិហារ

សេចក្តីចំរើនមិនគួរមានដល់បុរស ព្រោះបានសន្តិក៍សន្តិមន្តព្រះភាគម
 ដ៏ចំរើនទេ មតិក្រព្រះភាគមដ៏ចំរើន លេចក្តីចំរើន គួរមានដល់បុរស
 ព្រោះបានសន្តិក៍សន្តិមន្តអស់ហិស ដែលមានពិសដ៏ធំទឹក លេចក្តីចំ
 រើនមិនគួរមានដល់បុរស ព្រោះបានសន្តិក៍សន្តិមន្តព្រះភាគមដ៏ចំរើនទេ
 មតិក្រព្រះភាគមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកកំចាត់បង្គំទុក្ខណ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ជាអ្នកឃុំសយ្យិដោយវិញ ព្រោះហេតុខ្ញុំព្រះអង្គបានសំគាល់នូវព្រះ
 ភាគមដ៏ចំរើន ជាបុគ្គលគួរសន្តិក៍សន្តិមន្តវិញ ដោយវិញ្ញាណ សូម
 ព្រះភាគមដ៏ចំរើនទទួលកត្តុយេសំខ្ញុំ ដើម្បីបាត់ក្នុងថ្ងៃវិហារ ជាមួយនឹង
 ភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះបាទព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយកុស្តិភាព ។
 លំដាប់នោះ សព្វគន្លងបុគ្គ បានដឹងច្បាស់នូវកិរិយាទទួលនិមន្ត លេស
 ព្រះបាទព្រះភាគហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះបាទលិច្ឆិវិចារីនោះថា ព្រះបាទ
 លិច្ឆិវិចារីន្តប្បាយដ៏ចំរើន ឬស្តាប់តាក្យលេសភាគ ព្រះសមណភាគម
 ភាគនិមន្តហើយ ដើម្បីបាត់ក្នុងថ្ងៃវិហារ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ មតិក្រ
 ព្រះបាទ គួរយកវត្ថុណាមកឱ្យភាគ មួយទៀត កុំណាដែលជាលេស
 សមគួរ ដល់ព្រះសមណភាគមនោះ មតិក្រព្រះបាទ គួរដឹងវត្ថុនោះ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុណបណ្ណាសកំ

អដវេទោ ភេ សិទ្ធិវិ ភស្តុភារ រត្តិយោ អត្ថយេន សច្ច-
កេស្ស ធិតទ្ធមុត្តស្ស បញ្ញាមត្តាធិ ជាលិចាកសគាធិ
កត្តាភិហារិ អភិហារិសុ ។ អដវេទោ សច្ចកោ ធិតទ្ធមុ-
ត្តា សរគេ អាភមេ មណីគិ ទានធិយំ រោជធិយំ
បដិយាណមត្តា កតវកា កាលំ អាភេនាមេសំ
កាលោ ភោ ភោកម ធិទ្ធិតិ កត្តន្តិ ។

(៤៤) អដវេទោ កតវិ បុព្វបណ្ណាសមយំ ធិវសេត្វា
បត្តភិវហនាយ យេន សច្ចកេស្ស ធិតទ្ធមុត្តស្ស អាភ-
រោ ភេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា បញ្ញាត្ត អាសារ
ធិសិធិ សទ្ធិ ភិក្ខុសាវ្យេន ។ អដវេទោ សច្ចកោ ធិ-
តទ្ធមុត្តា ពុទ្ធបុរុមុទំ ភិក្ខុសាវ្យំ មណីគេន ទានធិយេន
រោជធិយេន សហត្តា សន្តច្យេសំ សម្បវរេសំ ។
អដវេទោ សច្ចកោ ធិតទ្ធមុត្តា កតវន្តិ កុត្តារិ ធិតិ-
បត្តកាលំ អត្តាភិ ធិចាសនំ កហេត្វា ធិកមន្តិ
ធិសិធិ ។ ធិកមន្តិ ធិសិធា ទោ សច្ចកោ ធិតទ្ធមុត្តា
កតវន្តិ ធិននភេច យមិធិ ភោ ភោកម អាមេ បុញ្ញត្វា
បុញ្ញតិ ច ភិ នាយកានិ សុទាយេវ ហេតុតិ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ សុណបណ្ណាសកំ

សុត្តនិបិទត្រីភារវេហិយ ទើបព្រះបាទជលិន្ទវិគីតិទោ កំរំខ្ញុំកត្ត-
ភិចារប្រមាណ ៧០០ សម្រាប់ដល់សច្ចកមិត្តបុត្រ ។ លំដាប់នោះ
សច្ចកមិត្តបុត្របានកាន់តែទូទាទទើយៈខឹងរោគនិយៈដ៏ទុក្ខ ក្នុងអាករ
លេសខ្លះហើយ ចាត់បម្រើទិវ្យុក្រាបទូលកត្តកាល ដល់ព្រះមានព្រះ
ភាគថា បពិត្រព្រះភោគមជិចរិម កាលក្នុងហើយ អត្តភិសម្រេចហើយ ។

(៤៤) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្ងៀមប្រដាប់ដោយ
បាត្របិក្ខុបុព្វបណ្ណាសម័យ ហើយស្តេចទូលក្រាបកាន់កាមរលេសសច្ចកមិ-
ត្តបុត្រ សុខលេសដល់ហើយ ទ្រង់អង្គុលីភាសនៈដែលគេរៀបចំថ្វាយ
ដោយមន្តិភិក្ខុសាវ្យ ។ ត្រាដោយនេះ សច្ចកមិត្តបុត្រក៏អង្គុសព្រះភិក្ខុ-
សាវ្យមានព្រះពុទ្ធដាប្រទានទិវ្យុភាគធិត្តស្តាប់ស្តាប់ ដោយទទើយៈ ខឹង
រោគនិយាហារដ៏ទុក្ខ ដោយដែលស្តេច ត្រាភិក្ខុសាវ្យហាមឃាត់ ។
ព្រះនោះ សច្ចកមិត្តបុត្រកំណត់ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តាមខ្លួន
ហើយ ដាក់ព្រះហស្តចុះទុកបាត្រហើយ ភ័ក្តិយកទូរកាសនៈ ចាប់
មួយ អង្គុយក្នុងដីសមត្ថ ។ លុះសច្ចកមិត្តបុត្រអង្គុយក្នុងដីសមត្ថ
ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះភោគមជិច-
រិម បុណ្យណាដែលមានក្នុងទាននរេផល បុណ្យវិទេអភិទាននរេផល ក៏
បុណ្យដោយនេះ ចូរប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ពាយភវិនិទ្ធរយ ។

របាយការណ៍ស្តីពី បុព្វសព្វកម្មស្រី សុព្វចារិយសាវ័

យំ ទោ អភិវេស្សន កាធិសំ ធម្មិណោយ្យំ អាគម្ម
អវិភាគំ អវិភាណាសំ អវិភាមោហំ ភិ នាយកាចំ
កវិស្សតិ យំ ទោ អភិវេស្សន មាធិសំ ធម្មិណោយ្យំ
អាគម្ម វិភាគំ វិភាណាសំ វិភាមោហំ ភិ កុយ្ហិ
កវិស្សតិភិ ។

បុព្វសព្វកម្មស្រី បញ្ចម៌ ធម្មិកំ ។

របាយការណ៍ បុព្វសព្វកម្មស្រី ទិវង្គតិយស្រី

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ទាទ្រង់ទ្រង់ដាក់ ម្ចាស់អភិវេស្សនៈ បុណ្យ
ណាមួយ ដែលអាស្រ័យនូវទិវង្គតិយស្រីបុគ្គលប្រាកដដូចអ្នក ដែលជា
បុគ្គលទិវង្គតិយស្រីប្រាកដៈ មិនទាន់ប្រាសចាករោគៈ មិនទាន់
ប្រាសចាកមោហៈ បុណ្យនោះនឹងកើតមានផលវិបាកចាំឱ្យយូរ នៃ
អភិវេស្សនៈ មួយទៀត បុណ្យណា ដែលអាស្រ័យនូវទិវង្គតិយស្រី
បុគ្គលប្រាកដដូចជាគោត ជាបុគ្គលប្រាកដចាករោគៈ ប្រាសចាក
រោគៈ ប្រាសចាកមោហៈហើយ បុណ្យនោះនឹងកើតមានផលវិបាក ។

ដប់ បុព្វសព្វកម្មស្រី ទិ ៨ ។

ឆ្នាំ មហាសប្បុកស្ថិតិ

[២៨] ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
វេសាលិយំ វិហារតិ មហារាជ ក្សត្រាភារសាលាយំ ។
គេច ទោ បទ សមាយន ភគវា បុត្រសមយំ
សុតិវត្តោ ហោតិ មគ្គវិវេណនាយ វេសាលិយំ បិណ្ឌា.
យ បវិសិទ្ធិកាមោ ។ អថទោ សទ្ធកោ និងទុប្បត្តោ
ជន្មវិហារិ អទុចន្តមហោនោ អទុវិវេហោនោ យេន
មហារាជំ ក្សត្រាភារសាលា គេទុបសន្តិមិ ។ អទុសា
ទោ វាយស្នា អាណន្តោ សទ្ធកំ និងទុប្បត្តិ ទ្វារោ វ
វេនចន្តំ ឯស្វាន ភគវន្តិ ឯវេនទិវេច អយំ ភរុ
សទ្ធកោ និងទុប្បត្តោ វេនចន្តិ ភស្សប្បវាទិកោ
វណ្ណិភវានោ សាទុសម្មតោ ពហុជនស្ស ឯសោ ទោ
ភរុ អវណ្ណិកាមោ ពុទ្ធស្ស អវណ្ណិកាមោ ចម្មស្ស
អវណ្ណិកាមោ សង្ឃស្ស សាទុ ភរុ ភគវា មុ
ហុតិ និងសិទ្ធិ អទុកម្បិ ទោនាយាតិ ។ ឯសិទិ
ភគវា មគ្គត្តោ អាសារេ ។ អថទោ សទ្ធកោ
និងទុប្បត្តោ យេន ភគវា គេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្ខ

មហាសប្បុកស្ថិតិ ទំ ៦

[២៩] ទុប្បត្តោវមតយំនិទេ ។ សមយម្ហ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងក្សត្រាភារសាលា ជាមហារាជ ទៀបក្រុងវេសាលី ។
សមយនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្ងៀមដោយល្អ ប្រដាប់ប្រាសាទ
ដ៏វៃ ក្នុងបុត្រសមយ រេស្តពុទ្ធដ៏រលីវចូលរៅក្នុងក្រុងវេសាលី ដើម្បី
ជំល្អបាត ។ គ្រានោះ សទ្ធកនិងទុប្បត្ត កំពុងចង្រ្គម កំពុងគ្រាប់
ទៅដោយលំដាប់ ដើម្បីសម្រាកស្នើ ហើយចូលទៅគាត់ក្នុងភារសាលា
ជាមហារាជនោះ ។ ព្រះភាន់ មានកាយ បានឃើញសទ្ធកនិងទុ
ប្បត្ត កំពុងវិភោជន៍កំពុងហូរ លុះបានឃើញហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូល
ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សទ្ធកនិងទុប្បត្តនេះ
ជាអ្នកកោសនិទ្ធានថា ជាអ្នកកោសថាខ្លួនជាអ្នកប្រាជ្ញ ដទៃប្រើនាគ
សទ្ធកនាគថាជាអ្នកគ្រឹមត្រូវ ឧទ្ធរន៍កំពុងដើរហេត បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំ
រើន សទ្ធកនិងទុប្បត្តនេះ ជាអ្នកប្រាជ្ញកោសព្រះពុទ្ធ ប្រាជ្ញកោស
ព្រះធម៌ ប្រាជ្ញកោសព្រះសង្ឃ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់និម្មយវិរោច ភាស្រយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់គង់លើភាសនា ដែលគេគាត់គង់ហើយ ។ គ្រានោះ
សទ្ធកនិងទុប្បត្ត កំពុងរៅក្រព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

មហាយមកវន្ត មហាសព្វកស្ត្រ កាយពារិយាធិបតី

កកវតា សន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធ សម្មាសម្ពុទ្ធិយំ កកវំ សាព.
ណិយំ វិគីសារាត្រា ឯកមន្តិ ចំសិទំ ។

[៤៦] ឯកមន្តិ ចំសិទ្ធ ទោ សច្ចកោ ចំ.
កត្តបុត្តា កកវន្តិ ឯកមវោច សន្តិ ភោ ភោតម
ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា កាយភាវនាទុយោគមទុ-
យុត្តា វិហារន្តិ ទោ ចិត្តភាវនិ ។ ធុសន្តិ ជា(១) ភោ
ភោតម សារីកំ ទុក្ខវេទនំ(២) ។ ក្ខតបុត្តិ ភោ
ភោតម សារីកាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ ដុដ្ឋស្ស
សោ ឧក្ខត្តោបិ បាម កវិស្សតិ ហនយម្ប
នាម ដលិស្សតិ ឧត្តាម្ប លោហិតំ មុទតោ ទុត្ត-
មិស្សតិ ឧត្តាម្ប ចាបុណិស្សន្តិ(៣) ចិត្តក្ខេបំ ។
កស្ស ទោ ឯតំ ភោ ភោតម កាយទ្វយំ ចិត្ត-
ហោតំ កាយស្ស វសេទ វត្តតិ តំ កិស្ស ហេតុ
អក្កាវតត្តា ចិត្តស្ស ។ សន្តិ បទ ភោ ភោតម
ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា ចិត្តភាវនាទុយោគមទុយុត្តា

១ ម. ហំ ពេ ។ ២ ម. ទុត្តិ វេទនំ ។ ៣ ម. ចាបុណិស្សតិ ។

មហាយមកវន្ត មហាសព្វកស្ត្រ កាយពារិយាធិបតី

កំធ្វើសេចក្តីវិកលយ ប្តយអន្តិហយព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ការ
ដែលគួរវិកលយ ខឹងពារ្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[៤៦] លុះសេចក្តីវិកលយ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
គ្រាមកលព្រះមានព្រះភាគថ្មីចេះថា បពិត្រព្រះភាគមដំបំរើនៃមានសមណ-
ប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ទូលំទូលាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ ខ្លូកាយភាវនា(១)
(វិចស្សនា) បិទបានទូលំទូលាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ ខ្លូចិត្តភាវនា(២)
(មមថៈ) រឿយ ។ បពិត្រព្រះភាគមដំបំរើនៃ សមណប្រាហ្មណ៍ចំន
នោះគឺបានខ្លួនខ្លួនទោ ដែលកើតឡើងក្នុងសារីៈ ។ បពិត្រព្រះភា-
គមដំបំរើន រឿងកំលាំងមានមកថា បុគ្គលដែលមានទុក្ខវេទនាកើតឡើង
ក្នុងសារីៈកាល់ប្រូហើយ ខឹងក្រឡាច់ទៅជាមនុស្សវិនិរោកំនាន យេ
ដូនីនីវិបក្ខយកំមាន ណាមក្តីខឹងក្រឡាច់ទៅកំមាន សមណ-
ប្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ ខឹងដល់ខ្លូកិយាធិបតីពួកមួយចំនួន ។ បពិត្រ
ព្រះភាគមដំបំរើន ចិត្តខ្លះ របស់បុគ្គលនោះនឹង វិមនីប្រព្រឹត្តទៅតាម
កាយ គឺនីប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃកាយ សេចក្តីនោះព្រះហេតុដូច
ម្តេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះមិនបានអប់រំចិត្ត ។ បពិត្រព្រះភាគមដំបំរើន
មួយទៀត មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ពួកទូលំទូលាយក្នុងការប្រកប

១ ការអប់រំកាយ ។ ២ ការអប់រំចិត្ត ។

លុត្តត្ថវចំណីក មជ្ឈិមនិកាយសូ ខុលចក្កសាវ

វិហារន្តំ ឆោ កាយការវនំ ។ ដុសន្តំ ហិ ភោ ភោតម
 ចេតសិកំ ទុក្ខំ វេទនំ ។ ក្នុងបុត្រំ ភោ ភោតម
 ចេតសិកាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ ដុដ្ឋស្ស ឥសោ
 ឡាត្តម្ភោបិ ឆាម កវិស្សតិ ហធិយម្យំ ឆាម វលំ-
 ស្សតិ ទុក្ខម្យំ លោហិតំ មុទតោ ទុក្ខមិស្សតិ ទុម្ភា-
 ធិម្យំ ឆាមុលំស្សន្តំ ចិត្តត្រេបំ ។ ឥស្ស ឆោ ឯសា
 ភោ ភោតម ចិត្តទូរោ កាយោ ហោតិ ចិត្តស្ស
 វសេន វត្តតិ តំ តំស្ស ហេតុ អភាវិតត្តា
 កាយស្ស ។ ឥស្ស មយ្ហំ ភោ ភោតម ឯវិ
 ហោតិ អន្តា ភោតោ ភោតមស្ស សាវតោ ចិត្តភាវតា-
 ទុយោគមទុយុត្តា វិហារន្តំ ឆោ កាយការវន្តំ ។
 (៤៧) តំន្តំ បទ តេ អត្តិវេស្សន កាយការវន
 សុភាតិ ។ សេយ្យដីដំ ធាត្តា វត្តោ តិសោ សន្តិវត្តោ
 មក្ខុលំ កោសាលោ ឯតេ ហិ ភោ ភោតម អរិយ-
 កា មុត្តាបាវ ហត្តាវលេទនា ១ ឯហិកនន្តិកា

លុត្តត្ថវចំណីក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចក្កសាវ

រឿយ ។ ខ្ញុំចិត្តភាវនា តែមិនបានខ្វល់ខ្វាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំកាយ
 ភាវនារឿយ ។ បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចំរើន កិសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរនោះ
 តែងបានខ្ញុំចុក្កវេទនា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ បពិត្រព្រះភោតម
 ដ៏ចំរើន រឿងកំពុងបំបាត់បង់ មកលើដែលបានខ្ញុំចុក្កវេទនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចិត្តពេលស្រ្តីហើយ ទើងត្រឡប់ទៅជាមនុស្សវិនិស្វ័យកិរិយា បេះដូងទើង
 វែកទ្វាយទំនាទ ឈាមក្តៅទើងក្នុងចេញអំពីនាគកំពាទ សមណព្រាហ្ម-
 ណ៍ទាំងពីរនោះ ទើងផល់ខ្ញុំកិរិយានុក្ខណៈហាយចិត្តកិរិយា ។ បពិត្រព្រះ
 ភោតមដ៏ចំរើន កាយទុំះ របស់មុត្តលនោះឯង វែងប្រព្រឹត្តទៅតាម
 ចិត្ត តែងប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចចិត្ត សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូច
 ម្តេច ព្រោះថាពុលនោះបិទក្រែងអចរិកាយ ។ បពិត្រព្រះភោតមដ៏
 ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹកយ៉ាងនេះថា សាវិតទាំងឡាយ របស់ព្រះភោតម
 ដ៏ចំរើន តែងខ្វល់ខ្វាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំចិត្តភាវនា តែមិនបាន
 ខ្វល់ខ្វាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំកាយភាវនារឿយ ។
 (៤៧) ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ចុះកាយភាវនា អ្នកបានព្យាបាលម្តេច ។
 សព្វកន្លងមក ក្រាបបង្គំខ្ញុំលាថា បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចំរើន អរិយសក
 ទាំងពីរនោះ គឺ ទន្ធផ្លូវៈ ១ កិសសន្តិផ្លូវៈ ១ មក្ខុលិគោសាល ១ ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តលាចន្តិទាយាទល្អ ស៊ីលីវ្ត្រដ គេហៅថា អ្នកដ៏ចំរើនចូរមក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបណ្ណសត្រ

ឯកសិក្ខាចិ ធន្តិយា យាមេដ្ឋំ ភ្នំហិមិ ធន្តិហិ យាមេដ្ឋំ
 ។ មេ ។ សត្តាហិមិ ធន្តិហិ យាមេដ្ឋំ ឯកាហិកាម្យំ
 អាហារិ អាហារេដ្ឋំ ភ្នំហិកាម្យំ អាហារិ អាហារេដ្ឋំ
 ។ មេ ។ សត្តាហិកាម្យំ អាហារិ អាហារេដ្ឋំ ឥតិ ឯវិវុទ្ធិ
 វាយ្យាហិ កាម្យំ បរិយោ យកត្តកោដោ ទុយោកមទុយុត្តា
 វិហារន្តិកំ ។ តេ មន កេ អត្ថិវេស្សន កាវកកេដេ
 យោមេដ្ឋំតិ ។ យោ ហិទិ ហោ តោតម អរិយ្យុត្តនា កោ
 តោតម ឧទ្យាភនិ ឧទ្យាភនិ ទាទនិយានិ ទាទន្តិ
 ឧទ្យាភនិ ឧទ្យាភនិ កោដលានិ កុញ្ញន្តិ ឧទ្យាភនិ
 ឧទ្យាភនិ សាយនិយានិ សាយន្តិ ឧទ្យាភនិ ឧទ្យាភនិ
 ទាទានិ វិវុទ្ធិ កេ ឥមិ កាយិ ឧសិ កាហេន្តិ ចាម
 ទ្រុហេន្តិ តាម មេទន្តិ ធាមាតំ ។ យំ ទោ កេ អត្ថិ
 វេស្សន បុរិមិ បហាយ មត្តា ឧមនិទន្តិ ឯវិ ឥមស្ស
 កាយស្ស អាចយោមចយោ យោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបណ្ណសត្រ

ញ្ញំនិវត្តភាពទ្យេប្រព្រឹត្តិទៅដោយបាយ ៧ ដុំទ្រុះ ញ្ញំនិវត្តភាពទ្យេប្រ-
 ព្រឹត្តិទៅដោយចង្កី ក្នុងកាដនីក្នុងមួយទ្រុះ ញ្ញំនិវត្តភាពទ្យេប្រព្រឹត្តិទៅ
 ដោយចង្កី ក្នុងកាដនីក្នុងពីរទ្រុះ ។ មេ ។ ញ្ញំនិវត្តភាពទ្យេប្រព្រឹត្តិ
 ទៅដោយចង្កី ក្នុងកាដនីក្នុង ៧ ទ្រុះ ស៊ីតាហារោទមួយវិញ្ញុះ ស៊ី
 តាហារោទពីរវិញ្ញុះ ។ មេ ។ ស៊ីតាហារោទ ៧ វិញ្ញុះ វិភង្គសំ
 ភាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ ឧត្តភាចរិកោតបាយដូសំប្លូវវិច្ឆុសំកន្លះវៃ
 មានសភាពយំនិះនេះឬច្នោះទ្រុះ ។ វៃអត្ថិវេស្សន អចេលកំ ចំនិះនោះ
 តែងញ្ញំនិវត្តភាពទ្យេប្រព្រឹត្តិ ដោយចោត្តាទ្រុមាណវិគប្បុរោ ។
 ចក្រិព្រះតោតមនិចំវៃ ហេតុនេះនិមនមានវិគប្បុរោ មក្រិព្រះ
 តោតមនិចំវៃ អចេលកំចំនិះនោះ ចូនកាលចំពាស៊ីនូវទាទនិយៈចំនិ
 ទ្យាយដ៏ទុក្ខមក្រិលេនិ ហិកោតទុវិកោដនចំនិទ្យាយ ដ៏ទុក្ខមក្រិលេនិ
 ក្រមជញ្ជាម ឬសាយនិយៈចំនិទ្យាយ ដ៏ទុក្ខមក្រិលេនិ ជ័កនូវចំនិចំនិ
 ទ្យាយដ៏ទុក្ខមក្រិលេនិ អចេលកំ ចំនិះនោះ រឿយដោ ញ្ញំនិកាយ
 នេះទ្យកាន់យកទុក្ខកំទុក្ខនិ ទ្យនំវៃ ទ្យនាតំ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សន ត្រង្គី
 វែលអចេលកំ ចំនិះនោះ លរបង្កំអំពើកម្រក្នុងកាលមុន ហើយសន្យ
 ឱវិកុ មានទាទនិយៈជានិម ក្នុងកាលចំពាស៊ីក្រាយ កាលចំពើយំនិ
 នេះ កាវចំវៃនិកាមនចំវៃរបស់កាយនេះ តែងវិភោទ ។

ឧបាយមកន្ត្រៃស្ស ឧបាយប្តូរស្សន្ត ចំគ្គការវាថា

(៤៨) ភ័ន្តិ មធ ភេ អភ្នំវេស្សន ចំគ្គការវា
 សុភាភិ ។ ចំគ្គការវាយ សត្វកោ ខិត្តបុត្តា
 ភកវតា បុដ្ឋោ សមាទោ ម សម្មយាសិ ។ អថ
 ទោ ភកវំ សត្វតំ ខិត្តបុត្តំ ឯតទរោម យាបិ
 ទោ ភេ ឯសា អភ្នំវេស្សន បុរិមា កាយការវា
 ការវា សាបិ អរិយស្ស វិទាយ ទោ ធម្មិកា កា.
 យការវា កាយការវាម្យំ^(១) ទោ ត្វិ អភ្នំវេស្សន ម
 អញ្ញាសិ ឥតោ មធ ត្វិ ចំគ្គការវំ ជាធិស្សសិ អថ
 អភ្នំវេស្សន យថា អភិវិគកាយោ ម ហោតិ អ.
 ភិវិគចំត្តោ ម ភិវិគកាយោ ម ហោតិ^(២) ភិវិគ.
 ចំត្តោ ម តំ សុណាហិ សាទុតំ មធសំករោហិ
 កាសិស្សន្តិ ។ ឯវិ កោតិ ទោ សត្វកោ ឯ.
 កត្តបុត្តោ ភកវកោ មធ្មស្សាសិ ។

• ១ ឧ. កាយការវំ ហំ ។ ២ ហោតិ ឧ ទំស្សតិ ។

ឧបាយមកន្ត្រៃ សហសត្តកស្សន្ត កោលអំតិច្ឆការវាថា

(៤៨) ម្នាលអភ្នំវេស្សនៈ ចុះបំណែកខាងចំគ្គការវា អ្នកបានឮមក
 ដូចម្តេច ។ សត្វកខិត្តបុត្ត កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្តារហើយ
 ក្នុងចំគ្គការវា ក៏មិនអាចនឹងដៅស្រាយបាន ។ លំដាប់ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះនឹងសត្វកខិត្តបុត្តថា ខែអភ្នំវេស្សនៈ កាយ
 ការវាណា ដែលអ្នកបានអប់រំហើយ ក្នុងកាលមុន កាយការវាព្រះ
 មិនប្រកបដោយធម៌ ក្នុងអរិយវិន័យទេ ម្នាលអភ្នំវេស្សនៈ អ្នកមិនអាច
 ដឹងសូម្បីខ្លះកាយការវា ក៏មិនអាចដឹងខ្លះចំគ្គការវាដូចម្តេចបាន ម្នាល
 អភ្នំវេស្សនៈ ក៏ឯបុគ្គលមិនបានអប់រំកាយផង មិនបានអប់រំចំគ្គផង
 បុគ្គលបានអប់រំកាយផង បានអប់រំចំគ្គផង ដោយប្រការណា អ្នកប្តូរ
 ស្តាប់ខ្លះប្រការព្រះ ចូរឆ្លើយក្នុងចំគ្គដោយប្រពៃចុះ ភកវតាខ្លះសំដីដង
 អច្ឆារិយៈ ។ សត្វកខិត្តបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីការចប់ព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអភ្នំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលចន្ទ្រាសនៈ

[៤៧] ភគវន្ត ឯកនិកាយ កថត្ថេ អត្ថិវេស្សន
 បកាវិតតោយោ ធិ យោតិ មកាវិតចិត្តោ ច វ ឥច
 អត្ថិវេស្សន អស្សុកវតោ បុដ្ឋជ្ជនស្ស ឧប្បជ្ជតិ សុខា
 វេទនា វសោ សុខាយ វេទនាយ ធុត្តោ សមាធា
 សុខសារតិ ច យោតិ សុខសារតិទិ ច អាចជ្ជតិ
 ឥស្ស សា សុខា វេទនា ធុត្តជ្ជតិ សុខាយ វេទនាយ
 វិវេទនា ឧប្បជ្ជតិ ធុត្តោ វេទនា វសោ ធុត្តាយ
 វេយ្យាយ ធុត្តោ សមាធា វសោតិ កិលមតិ
 បរិវេទតិ ឧត្តាធិ កត្តតិ សម្មោហំ អាចជ្ជតិ ឥស្ស
 វេទ ឯសា អត្ថិវេស្សន ឧប្បន្ទាបិ សុខា វេទនា
 ចិត្តំ បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ បកាវិតត្តា កាយស្ស
 ឧប្បន្ទាបិ ធុត្តោ វេទនា ចិត្តំ បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ
 បកាវិតត្តា ចិត្តស្ស យស្ស កស្សចិ អត្ថិវេស្សន ឯវិ
 ឧបកោមត្តិ ឧប្បន្ទាបិ សុខា វេទនា ចិត្តំ បរិយាធាយ
 តិដ្ឋតិ អកាវិតត្តា កាយស្ស ឧប្បន្ទាបិ ធុត្តោ វេទនា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលចន្ទ្រាសនៈ

[៤៧] ព្រះបាទព្រាហ្មកច្រ័តិមានព្រះពុទ្ធជីកាថា ខែអត្ថិវេស្សនៈ
 បុគ្គលដែលមិនបានអប់រំកាយផង មិនបានអប់រំចិត្តផង តើដូចម្តេច ។
 ខែអត្ថិវេស្សនៈ សុខវេទនា តែងតែត្រឡប់ ដល់បុគ្គលជាបុដ្ឋជ្ជន
 ដែលមិនចេះដឹង ក្នុងវេទនានោះ បុគ្គលជាបុដ្ឋជ្ជននោះ លុះសុខវេទនា
 ពាល់ក្រ្រវើហើយ គឺមានការម្រេកម្រាំងក្នុងសេចក្តីសុខផង តែងដល់ខ្ញុំ
 ការម្រេកម្រាំងដោយសេចក្តីសុខផង បើសុខវេទនានោះ លេចបុគ្គល
 ជាបុដ្ឋជ្ជននោះ លេចវេទ ទុក្ខវេទនា ក៏កើតឡើង ព្រោះលេចវេទ
 ខែសុខវេទនា បុគ្គលជាបុដ្ឋជ្ជននោះ លុះទុក្ខវេទនាពាល់ក្រ្រវើហើយ
 តែងសរសេរ លំបាក ឡើងទ្បូល គក់ទ្រូង កខ្វក់កខ្វើញ ដល់
 ខ្ញុំសេចក្តីត្រឡប់ ខែអត្ថិវេស្សនៈ សុខវេទនានេះលេចបុគ្គលជាបុដ្ឋជ្ជន
 នោះ ដែលកើតឡើងហើយ តែងគ្របសន្តិក៍ចិត្ត ព្រោះមិនបានអប់រំ
 កាយផង ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ តែងគ្របសន្តិក៍ចិត្ត ព្រោះ
 មិនបានអប់រំចិត្តផង ខែអត្ថិវេស្សនៈ សុខវេទនា មេសបុគ្គលណា
 មីមួយដែលកើតឡើងហើយ ដោយចំណែកពាំងពីយើងនេះ តែងគ្រប
 សន្តិក៍ចិត្ត ព្រោះមិនបានអប់រំកាយផង ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ

លុត្តប្បដិសេ បដ្ឋិមនិកាយេស្ស ខុលបណ្ណាសវំ

យេស្ស កាស្យបិ អត្ថិវេស្សន(១) ទកេនាមត្ថិ ទធម្មញ្ញា-
 បិ សុខា វេណា ចិត្តំ ធម៌យោហាយ និដ្ឋតិ
 ការិភត្តា កាយេស្ស ទធម្មញ្ញាបិ ទុក្ខា វេណា ចិត្តំ
 ធម៌យោហាយ និដ្ឋតិ ការិភត្តា ចិត្តស្ស ឃី ទោ
 អត្ថិវេស្សន ការិភកាយោ ច យោនិ ការិភចំត្រោ
 ពាតិ ។ ឃី មសាញា អរិ រោតោ នោនមស្ស
 ភី ហិ ភោតហោ ការិភកាយោ ធម៌ យោនិ(២)
 ការិភចិត្តា ពាតិ ។

[៥៦] អត្ថា ទោ ទេ អយំ អត្ថិវេស្សន អាសដ្ឋិ
 ទមនីយេ វិនា កាសិកា អថ ទេ អហំ ក្យាតា-
 វិស្សាមិ យតោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន គេសមស្សុ
 ទិហាវេត្តា កាសាយោនិ វិភាសិ អញ្ញាទេត្តា អការស្សា
 អនតារិយំ បព្វនិគោ និវត មេ ទធម្មញ្ញា វិ សុខា វេណា
 ចិត្តំ ឃិយោហាយ វេស្សតិ ទធម្មញ្ញា វិ ទុក្ខា វេណា

១ ខ. អត្ថិវេស្សនេវ ។ ២ ខ. យោនិ ឆ ទំស្សតិ ។

លុត្តប្បដិសេ បដ្ឋិមនិកាយេស្ស ខុលបណ្ណាសវំ

យំនិទេឯច ខៃអត្ថិវេស្សនៈ សុខវេទនាបសំបុត្តលណាបូយ វេលកើត
 ឡើងហើយ ដោយចំណែកពំនិត បំណុលគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះបាន
 អប់រំកាយផង ទុក្ខវេទនាវេលកើតឡើងហើយ ក៏បំណុលគ្របសង្កត់ចិត្ត
 ព្រោះបានអប់រំចិត្តផង ខៃអត្ថិវេស្សនៈ ចុក្កលវេលបានអប់រំកាយផង
 បានអប់រំចិត្តផង យំនិទេឯច ។ សច្ចកនិគម្ភត្រក្រាបខ្លួនថា ខ្ញុំព្រះ
 អង្គជ្រះថ្លាចំពោះព្រះនាគមន៍ចំរើនយំនិទេ ព្រោះថា ព្រះភាគមន៍
 ចំរើន បានអប់រំកាយផង បានអប់រំចិត្តផង ។

[៥៧] ខៃអត្ថិវេស្សនៈ វំចាវេលអ្នករោលហើយខេះ ជាន់ពា
 គន្ធកុណ បរិស្ថានទៅកេសុណ ពិតណាស់ហើយ ប៉ុន្តែក៏អត់ទីត
 រង់ស្រោយប្រាប់អ្នក ខៃអត្ថិវេស្សនៈ កាលវេលក៏ចាត់ការសេចក្តីនឹង
 ពុកទាក់ពុកចង្កូ ហើយស្ងៀមស្ងៀមបំណងកាលយៈចំនិទ្យាយ ចេញ
 ពាក្យៈ ហើយចូលមកកាន់ផ្នួស សុខវេទនាវេលកើតឡើងហើយ ទីនឹង
 គ្របសង្កត់ចិត្ត របស់គេថាគេខោក្តី ទុក្ខវេទនាវេលកើតឡើងហើយ

មហាយនាវាវិជ្ជា បរិយាយសុត្តន្ត ពោធិសត្តស្ស បរិវាដ្ឋនំ

ចិត្តំ បរិយាយាយ វិស្សង្គំ ធម៌ ធម៌ វិជ្ជាតំ ។
នព(១) ទួន កោតោ កោតមស្ស ឧប្បជ្ជតំ គតា-
រុកា សុខា វេទនា យេជារុកា ឧប្បជ្ជា សុខា
វេទនា ចិត្តំ បរិយាយាយ វិជ្ជយ្យ នព ទួន កោតោ
កោតមស្ស ឧប្បជ្ជតំ គតារុកា មុត្តា វេទនា យេជា-
រុកា ឧប្បជ្ជា មុត្តា វេទនា ចិត្តំ បរិយាយាយ
វិជ្ជយ្យាតិ ។

[៧០] ចិត្តំ ពោ សិយា អត្តិវេស្សន វេទ មេ
អត្តិវេស្សន មុត្តេ វិសម្ពោតា អនិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិ-
សត្តស្ស វេទនា វេទនេយោសិ សម្ពោតា យេវាសោ
វេទនេយោ អត្តាភាសោ មត្តជ្ជា នយេនិ សុតំ អតារិ
អន្តរាសតា វេទនុបរិបូណំ វេទនុបរិសុទ្ធិ សម្ពុ-
លិចិតំ ក្រញុចរិយេ ចរិមិ យេទ្ធជារិ កោសមស្សិ
ឱរាវេត្តា កាសាយាមិ វត្តាមិ អត្តានេត្តា អតារស្សា
វេទនារិយេ មត្តាជយ្យន្តិ ។ សោ ចោ អហំ
អត្តិវេស្សន អបវេទ សមយេន នហារេ វិសមាតោ

១ ឃ. ៩ ហំ ។

មហាយនាវាវិជ្ជា បរិយាយសុត្តន្ត សេចក្តីត្រិះរិះរបស់ព្រះពោធិសត្វ

នឹងក្រុមសង្កត់ចិត្ត ហេតុនេះមិនមានហ្វឹយ ។ សច្ចុកមិត្តប្រក្ខណ
ស្មើដូច្នោះថា សុខវេទនាមានសភាពយ៉ាងណា ដែលកើតឡើងហើយ
គប្បីគ្របសង្កត់ចិត្ត ក្រែងសុខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ មិនគ្នាបំកើត
ឡើងដល់ព្រះពោធិមជ្ឈិមវេទនា ទុក្ខវេទនាមានសភាពយ៉ាងណាដែល
កើតឡើងហើយ គប្បីគ្របសង្កត់ចិត្ត ក្រែងទុក្ខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ
មិនគ្នាបំកើតឡើង ដល់ព្រះពោធិមជ្ឈិមវេទនា ។

[៧១] ខែអត្តិវេស្សនៈ ហេតុនោះម្ចាស់មិនមាន ខែអត្តិវេស្សនៈក្នុង
កាលមុនគឺកាលប្រាសាទីនី គឺគតានៅជាពោធិសត្វ មិនខាន់បាទប្រាសា
ទីនីនោះឡើយ ទោត្តនិទិដេយោ ពោធិសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ភាវនៅ
គ្រប់គ្រងផ្ទះ ផ្កាគ្រឿងចេះធ្វើ)កចង្អុល ជាដូច្នោះប្រកបដោយគូលី ឯបណ្តា ជា
ទីឧកាសចំនេ បុគ្គលក្នុងគោគ្រប់គ្រងផ្ទះមិនដឹងនឹងប្រព្រឹត្តក្រហូចរិយ-
នមិទ្ធិបរិបូណិ ចរិសុទ្ធជោយខំណាតមួយ ដូចស្តីដែលបុគ្គលទាក់ហើយ
ទេ បើដូច្នោះមានវិភាគអញ្ញៈភាសាសត្តនឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយស្បៀក
ដណ្តប់សំពត់កាលយះចាំងឡាយ រេញវាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

ខែអត្តិវេស្សនៈ សម័យជាទាតិក្រោយ កាលដែលគតានៅជាពោធិសត្វ

មហាយមនវិស្សន្ធ មហាសុទ្ធសម្ពុទ្ធ អាឡិច្ចបសង្កម៌

មស្សមីតិ ក បដិជាបាមិ មហាភោគ អន្តរា ច ។
 តស្ស មធី្ឋិ អត្ថិវេស្សន ឯតទយាសិ ទ ទោ
 វណ្ណោ កាលាម ឥមិ ធម្មិ កេវលិ សន្តា-
 មត្តកេន សយំ អភិញ្ញា សត្តិកត្តា ធមសម្បជ្ជ
 វិហារមីតិ បរទេតិ អន្តា វណ្ណោ កាលាមោ ឥមិ
 ធម្មិ ជាមិ មស្សំ វិហារតីតិ ។ មដាទា អហំ(៩)
 អត្ថិវេស្សន យេន វណ្ណោ កាលាមោ (តទុមសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្តា វណ្ណាវ កាលាមិ ឯតទយេចិ កិញ្ញាវតា
 វោ វណ្ណោ កាលាម ឥមិ ធម្មិ សយំ អភិញ្ញា
 សត្តិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ បរទេសីតិ ។ ឯវំ វុត្ត
 អត្ថិវេស្សន វណ្ណោ កាលាមោ វណិកត្តញ្ញាយតមិ
 បរទេសិ ។ តស្ស មធី្ឋិ អត្ថិវេស្សន ឯតទយាសិ
 ទ ទោ វណ្ណោស្សវ កាលាមស្ស អត្ថិ សន្តា មធី្ឋិ-
 មត្តិ សន្តា ទ ទោ វណ្ណោស្សវ កាលាមស្ស
 អត្ថិ វិយំ មធី្ឋិមត្តិ វិយំ ទ ទោ វណ្ណោ-
 ស្សវ កាលាមស្ស អត្ថិ សតិ មធី្ឋិមត្តិ សតិ

១ ឃ. អវិញ្ញា ។

មហាយមនវិស្សន្ធ មហាសុទ្ធសម្ពុទ្ធ វស្សចូលទៅក្នុងរោគាមាស

មួយរៀន ពង្សកស្រីជាយើង មិនបែរតែជាគភ៌ប៉ុណ្ណោះឡើយ
 ស្តាប់គុណដទៃទៀតនិយាយយ៉ាងនេះដែរ ។ ថែអត្ថិវេស្សនៈ ក្រិមណ
 តិកដូច្នោះថា អាឡិច្ចបសង្កមិបទប្រកាសថា អាត្មាអញធ្វើ
 ឲ្យដក់ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯងខ្ញុំធម៌នេះ ដោយត្រឹមត
 សន្តិប៉ុណ្ណោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅចុងចុងឡើយ តាមពិត អាឡិច្ច-
 បសង្កមិបទ ត្រាន់តែដក់យល់យើង ឲ្យធម៌នេះប៉ុណ្ណោះទេ ។
 ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ លំដាប់នាឯង គឺជាគុណដ៏ទុក្ខមរដោយអាឡិច្ចបសង្កមិ-
 បទសម្បជ្ជនេះដល់ហើយ បានកាលពាក្យដូច្នោះមិនអាឡិច្ចបសង្កមិ-
 បទសថា វណ្ណោកាលាមៈ វោគុណដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯងខ្ញុំធម៌នេះ ហើយបញ្ជា
 ដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯងខ្ញុំធម៌នេះ ហើយកេសសំផែនដល់
 ត្រឹមណា ។ ថែអត្ថិវេស្សនៈ លុះគឺជាគុណដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯងខ្ញុំធម៌នេះ
 អាឡិច្ចបសង្កមិបទសតិសំផែនឲ្យអភិញ្ញាញយកនេះ ។ ថែអត្ថិវេស្សនៈ
 គឺជាគុណដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯងខ្ញុំធម៌នេះ អាឡិច្ចបសង្កមិបទ អាត្មាអញ
 ទើបមានសន្តិ អាឡិច្ចបសង្កមិបទមានវិយៈទេ អាត្មាអញទើប
 មានវិយៈ អាឡិច្ចបសង្កមិបទមានសតិទេ អាត្មាអញទើបមានសតិ

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបន្តិកបិដក

១ ទោ អាឡារសយ្យោ កាលាមសយ្យ អត្តំ សហជំ
 មជ្ឈិមត្តំ សហជំ ១ ទោ អាឡារសយ្យោ កាលាមសយ្យ
 អត្តំ អត្តា មយ្ហិមត្តំ មត្តា យន្តនាហំ យំ ធម្មំ
 អាឡារោ កាលាមោ សយំ អតិក្ខា សច្ចំកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារមិតំ មវេទេតំ ឧស្ស ធម្មស្ស
 សច្ចំតវិយាយ មនោយ្យត្តំ ។ សោ ទោ អហំ
 អត្តំវេស្សន ធម៌វេស្សន ចំល្លាបវ តំ ធម្មំ សយំ
 អតិក្ខា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារសំ ។ អថ-
 ទ្វាហំ អត្តំវេស្សន យេន អាឡារោ កាលាមោ
 តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្វា អាឡារំ កាលាមិ
 ឯតនកេចំ ឯត្តាវតា ទោ វរុវសោ កាលាម ភមិ
 ធម្មំ សយំ អតិក្ខា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ មវេទេ-
 សីតំ ។ ឯត្តាវតា ទោ អហំ វរុវសោ ភមិ ធម្មំ
 សយំ អតិក្ខា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ មវេទេមិតំ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបន្តិកបិដក

អាឡារកាលាមកាមស មិបតានសហជំ ។ អាត្មាអញ្ញាទើបតាមសហជំ
 អាឡារកាលាមកាមស មិបតាបញ្ញា ។ អាត្មាអញ្ញាទើបតាមសហជំ ។ ហើយ
 ដូច្នោះអាឡារកាលាមកាមសប្រកាសថា អាត្មាអញ្ញាបានក្រាស់នឹងដោយ
 បញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងទូទាំងលោក ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយ
 វិយាបថទាំង៦ កថាគត ឧប្បិកិកសំក្វាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យកំចាត់ក្រាស់ទូរ
 ធម៌នោះ ។ នៃអត្តិវេស្សនៈ កថាគតនោះបានធ្វើឲ្យកំចាត់ក្រាស់ដោយបញ្ញា
 ដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងទូទាំងលោកមួយវិសេស មិនយឺតយូរឡើយ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិយាបថទាំង៦ ។ នៃអត្តិវេស្សនៈ លំដាប់
 នោះឯង កថាគតបានចូលទៅក្នុងអាឡារកាលាមកាមស លុះខ្លួនទៅដល់
 ហើយបាននិយាយភាសានៃធម៌នៃអាឡារកាលាមកាមសថា វរុវសោកាលា-
 មៈ លោកបានធ្វើឲ្យកំចាត់ក្រាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយ
 ខ្លួនឯង ទូទាំងលោក ហើយអាចប្រកាសបានដោយហេតុមានប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះទេ ។ អាឡារកាលាមកាមសកថា នៃអត្តិវេស្សន យើង
 បានធ្វើឲ្យកំចាត់ក្រាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯងទូរ
 ធម៌នោះ ហើយអាចប្រកាសបានដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

មហាយានវិញ្ញាណសូត្រ មហាសុត្តន្តសូត្រ អនុរូបសម្ពុទ្ធសូត្រ

អយម្យំ ទោ អារុសោ ឯក្កាតា ឥមិ ទង្គំ សយំ
 អកំញា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមិតំ ។ ណ
 ក ទោ អារុសោ សុសង្កំ ទោ អារុសោ យេ
 ធម៌ អាយស្មង្គំ កាធិសំ ព្រហ្មចារិ បស្ចាម ឥតិ
 យាហំ ទង្គំ សយំ អកំញា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បរេនេមំ កំ ភ្នំ ទង្គំ សយំ អកំញា សច្ចំកត្វា ឧប
 សម្បជ្ជ វិហារសំ យំ ភ្នំ ទង្គំ សយំ អកំញា សច្ចំកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារសំ តមមំ ទង្គំ សយំ អកំញា
 សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេនេមំ ឥតិ យាហំ ទង្គំ
 ជាតាមំ កំ ភ្នំ ទង្គំ ជាតាសំ យំ ភ្នំ ទង្គំ ជាតាសំ ត
 មមំ ទង្គំ ជាតាមំ ឥតិ យាធិសោ មហំ កាធិសោ កុរិ

មហាយានវិញ្ញាណសូត្រ មហាសុត្តន្តសូត្រ អនុរូបសម្ពុទ្ធសូត្រ

ភព៌គតោយថា ព្រាណសាមាណយុ យេនិបាទេត្ថិទ្ធិវិកំច្ចាសំដោយ
 បញ្ញាជិទ្កម ដោយខ្លួនឯងនូវធម៌នោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
 វិយោចេតាំង ៤ ដោយហេតុបានប្រមាណប៉ុណ្ណោះវេរ ៧ អន្តរកា
 សាមកាបសភថា នៃអ្នកមានកាយ យេនិពញាហៅថាជាមនុស្សមាន
 លាភ នៃអ្នកមានកាយ អង្គភាពជាមនុស្សពញា ហៅថាយេនិបាទដោយ
 ល្អ ព្រោះថាយេនិបាទយើងនូវព្រហ្មចារិបុគ្គល មានកាយប្រាកដដូចជា
 អ្នក យេនិបាទត្រូវបានដាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាជិទ្កមដោយខ្លួន
 ឯងនូវធម៌ណា ហើយភាពប្រកាសបាន លោកក៏បានត្រូវបានដាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញា ជិទ្កមដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយវិយោចេតាំង ៤ លោកបានត្រូវបានដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាជិទ្កម
 ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌ណា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយវិយោចេ
 តាំង ៤ យេនិបាទត្រូវបានដាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាជិទ្កម
 ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នោះ ហើយភាពប្រកាសបាន យេនិបាទនូវធម៌
 ណា លោកក៏ដឹង នូវធម៌នោះវេរ លោកដឹងនូវធម៌ណា យេនិកំដឹងនូវ
 ធម៌នោះវេរ យេនិជាមនុស្សយ៉ាងណា លោកជាមនុស្សយ៉ាងនោះវេរ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបដ្ឋានសក

យោគីសោ ភុំ តាធិសោ អហំ យហំ ធានិ តេជ្ជសោ
 ឧបាសោ វសន្តា ភីមិ តណំ មរិយាភមាតិ ។ ភីមិ
 ។ អត្តិវេស្សន អាណាហ កាលានោ អាចារិយា
 មេ សមាធា អន្តរាសី មិ សមាជំ អត្តនោ ស-
 មសមិ វេរេសំ ឧទ្ធកាយ ច មិ បូជាយ បូជេ-
 សិ ។ តស្ស មឃ្ហិ អត្តិវេស្សន វតទយោសិ
 តាយិ ធម្មោ ចិត្តិយាយ ច វិកតាយ ច ចិរេតាយ
 ច ឧបសនាយ ច អភិញ្ញាយ ច សម្មាសម្មា
 ច ចិត្តាតាយ សិវត្តនិ យាវេវ អាតិញ្ញាយ-
 កទ្ធិបបត្តិយាតិ ។ វេសោ ។ អហំ អត្តិវេស្សន តិ
 ធម្មំ អនលដ្ឋវិកា តស្មា ធម្មោ ចិត្តិយាយ មបក្កមិ ។

(៥២) វេសោ ។ អហំ អត្តិវេស្សន តិកុសល-

កវេសិ អនុភូរិ សន្តិវាមទិ មរិយេសមាធា យេន
 ឧទ្ធកោ កមបុត្តោ តេទ្ធិបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបដ្ឋានសក

យោគាបទុស្សយិនិណោ យេនីកំ វិមមទុស្សយិនិ ខានវិវេ វេស្តកោន
 កាយេ អនុចារេកក្កិកាលអនុវេនេ យេនីកំ វិវេស្សយោនិ ក្សតាលានេ ។
 វេស្តិវេស្សនៈ ភាវ្យាគាលមតាមម ថា ភាវ្យាប្រសំគថាគត តែគាត់
 តំនិគថាគតមេសថសិស្ស ឲ្យក្រិវេស្សនិវិទ្ធិខ្លួនគាត់ គាំកម្មថាគត
 ដោយការប្តេជ្ញាក្រិវេស្សនិ ដោយពាក្យយោនិ ខេនេ ។ វេស្តិវេស្សនៈ
 គថាគតិមានសេសក្កិក្រិវេស្សន្តោ ធមិទេមិទប្រត្រិក្កុទៅដើម្បីឡើយ
 ណាយ មិទប្រត្រិក្កុទៅដើម្បីប្រាសចាកម្រេក មិទប្រត្រិក្កុទៅដើម្បី
 វេស្តិវេស្សនានិវេស មិទប្រត្រិក្កុទៅដើម្បីស្តាប់ច្បាប់ មិទប្រត្រិក្កុទៅ
 ដើម្បីនីតិច្បាប់ មិទប្រត្រិក្កុទៅដើម្បីគ្រាស់ជីវិត មិទប្រត្រិក្កុទៅដើម្បី
 ត្រៃចំក្លាន ប្រត្រិក្កុទៅទាន ត្រឹមតែគេក្នុងអាតិញ្ញាយកនកត(១)
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។ វេស្តិវេស្សនៈ គថាគតនោ មិទពញ្ញាចិត្តនិវិធមិទោ
 ហើយឡើយណាយចាកធមិទោ កិរិមិទៀសចន្ទាទៅ ។

(៥២) វេស្តិវេស្សនៈ គថាគតិវេស្តិវេស្សនិកុសល វេស្តិ
 កេសន្តិវេស្តិវេស្តិវេស្សនោ ដាត្រៀវិទ្ធិម្តាប់ដំនូរក្លឹក្លឹក ក្លឹកិវេសេសី
 ប្រាសិវ ហើយបួសទៅក្នុងទុកមបុត្រតាមស វេស្តិវេស្សនោ វេស្តិវេស្សនោ

១ គ្រាន់តែគាំឲ្យក្រិវេស្សនិក្នុងអាតិញ្ញាយកនកត មានអាយុ ៦១ ពាក់កណ្តាល មិន
 ប្រត្រិក្កុទៅដល់ចិត្តសំគាល់ចិត្តចាកចោលឡើយ ហើយវេស្តិវេស្សនៈចាកចោលវេស្តិវេស្សនៈ ទៅ
 ចាកចោលអគ្នាដល់មច្ចុហរទៅឡើយ ។ អន្តិកថា យស្សាសិស្ស ។

មហាយថវិក្កស្ស ឧបាស្សនសុត្តេ ខុទ្ទកសង្កេតំ

ខុទ្ទកំ រាមបុត្តំ ឯតនិកោតិំ ឥន្ទ្រាមហំ រាហុសោ រាម ខ-
 មស្មិំ ធម្មិំនិយេ ប្រាណូចរិយំ ចរិតុត្តិំ ។ វិវិកុត្តេ អត្តិវេស្សន
 ខុទ្ធកោ រាមបុត្តោ មិំ ឯតនិកោតិំ វិហារកាយស្មា តាទិំ
 សោ អយំ ធម្មោ យត្តុ វិញ្ញា បុរិសោ នចិវស្សេវ សកំ
 រាចរិយតំ សយំ អតិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារយ្យាតិ ។ សោ ខោ អហំ អត្តិវេស្សន នចិវស្សេវ
 ចិប្បមេវ តំ ធម្មិំ បរិយាបុណំ ។ សោ ខោ អហំ
 អត្តិវេស្សន តាវតកេនេវ ខុដ្ឋប្បហាតមត្តេន លបិត-
 លាមនមត្តេន ញាណវាទញ្ចវតាមិ វេរវាទញ្ច ជាតាមិ
 បស្សមីតិ ច បដិជាតាមិ អហាញោវ អត្តា ធម ។
 កស្ស បយ្ហំ អត្តិវេស្សន ឯតនិហោសិ ន ខោ រាមោ
 ឥមិំ ធម្មិំ កេវលិំ សទ្ធាមត្តកេន ន សយំ អតិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ បវេនេតិ អន្តា
 រាមោ ឥមិំ ធម្មិំ ជាទំ បស្សិំ វិហារមីតិ ។

មហាយថវិក្ក ឧបាស្សនសុត្តេ ស្កេតលតោរកខុទ្ទកាបស

ពាននិយាយពាក្យនេះ នឹងខុទ្ទកកមបុត្តថ រាហុសោនមៈ យើងប្រាថ្នា
 ដើម្បីប្រត្រួតត្រូវប្រាណូចរិយនមិ ក្នុងចម្បងនៃយនេះ ។ នៃអត្តិវេស្សនៈ
 កាលបើគេចាតត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ខុទ្ទកកមបុត្ត ក៏និយាយពាក្យ
 នេះនឹងគេចាតត អ្នកដ៏មាននាយ ចូរទៅចុះ នេះធម៌ដែលប្រាកដដូច
 ជាអ្នកត្រូវការនោះ ជាធម៌ដែលវិញ្ញាបុរស គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
 ចញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំសង្ឃឹមអាចារ្យ ជាបេសក្ខន្ធ ហើយ
 សម្រេចសម្រាម្កន្តទៅ ដោយមិនយូរប៉ុន្មាន ។ នៃអត្តិវេស្សនៈ គេចាតតក៏
 បានរៀនចប់ធម៌នោះ ចាំមួយរំពេច មិនយឺតយូរឡើយ ។ នៃអត្តិ-
 វេស្សនៈ គេចាតតនោះពោលឲ្យញាណវិទផន ដឹងខ្ញុំវេរវាទផន ដោយ
 ហេតុគ្រាន់តែលើកបប្បហាតំ ទាំងគ្រាន់តែចរាខ្ញុំពាក្យទៅមក ប៉ុណ្ណោះ
 ឯង មួយវិញទៀត គេចាតតប្តេជ្ញាជាយើង មិនមែនតែគេចាតត
 ប៉ុណ្ណោះឡើយ សូម្បីភូតជនដទៃនឹងនិយាយយ៉ាងនេះដែរ ។ ម្ចាស់អត្តិ-
 វេស្សនៈ គេចាតតមានសច្ច័ត្រិវិវេជ្ជច្នះថា រាមបុត្តមិនបានប្រកាសថា
 កត្តាអញធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយចញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំរតមិន
 ដោយត្រឹមតែសព្វប៉ុណ្ណោះ ហើយសម្រេចសម្រាម្កន្តទៅ ជូនច្នះឡើយ
 រាមវិត រាមបុត្តគ្រាន់តែជាអ្នកយល់យើង ខ្ញុំរតមិនប៉ុណ្ណោះទេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូសបណ្ណសក

អថទ្ធាហំ អត្តវេស្សន យេន ទុទ្ធាតោ វាមបុត្តោ
 កេទុបសង្កម្មំ ទុបសង្កម្មិត្វា ទុទ្ធកំ វាមបុត្តំ ឯតទេវេចំ
 កំត្តាវតា យោ អាវុសោ វាម វមំ ធម្មំ សយំ អតិញ្ញា
 សង្កេតត្វា ទុបសម្បជ្ឈំ បវេទេសីតិ ។ ឯវំ វុត្ត អត្ត-
 វេស្សន ទុទ្ធាតោ វាមបុត្តោ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទំ
 បវេទេសី ។ តស្ស មឃ្ហំ អត្តវេស្សន ឯតទេហោសិ
 ន ទោ វាមស្សវ អហោសិ សត្វា មឃ្ហំបត្តិ សត្វា
 ន ទោ វាមស្សវ អហោសិ វិយំ មឃ្ហំបត្តិ វិយំ ន
 ទោ វាមស្សវ អហោសិ សតិ មឃ្ហំបត្តិ សតិ ន
 ទោ វាមស្សវ អហោសិ សមាធិ មឃ្ហំបត្តិ សមាធិ
 ន ទោ វាមស្សវ អហោសិ បញ្ញា មឃ្ហំបត្តិ បញ្ញា
 យទ្ធាហំ យំ ធម្មំ វាមោ សយំ អតិញ្ញា សង្កេតត្វា
 ទុបសម្បជ្ឈំ វិហារមីតិ បវេទេតិ តស្ស ធម្មស្ស សង្កេ-
 តិវិយាយ បទេហេយ្យត្ថំ ។ សោ ទោ អហំ អត្តវេស្សន
 ទេវស្សវ ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ សយំ អតិញ្ញា សង្កេតត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូសបណ្ណសក

ខែអត្តវេស្សនៈ លំដាប់នោះឯង ភវគតក៏ចូលទៅរកទុកវាមបុត្ត លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះទៀតទុកវាមបុត្តថា អាវុសាវាមៈ
 លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ទានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួន
 ឯង ខ្ញុំធម៌នោះ ហើយក៏ប្រកាសបាន ដោយហេតុមានប៉ុន្មានទៅ ។
 ខែអត្តវេស្សនៈ លុះភវគតពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ទុកវាមបុត្ត
 ក៏ប្រកាសឲ្យវេសញ្ញាណសញ្ញាយតទដ្ឋាន ។ ខែអត្តវេស្សនៈ ភវគត
 នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះផ្សេងៗថា វាមបុត្តមិនមានសព្វទេ ឯភាគាមញ្ញ
 ទើបមានសព្វ វាមបុត្តមិនមានវិយៈទេ ភាគាមញ្ញទើបមានវិយៈ វាមបុត្ត
 មិនមានសតិទេ ភាគាមញ្ញទើបមានសតិ វាមបុត្តមិនមានសមាធិទេ ភាគា
 មញ្ញទើបមានសមាធិ វាមបុត្តមិនមានបញ្ញាទេ ភាគាមញ្ញទើបមានបញ្ញា
 បើដូច្នោះ វាមបុត្តប្រកាសឲ្យធម៌ណាថា ភាគាមញ្ញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយ
 អវិយាបថតាំង ២ ភាគាមញ្ញធម្មីតាំងព្យាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ឲ្យ
 ធម៌នោះ ។ ខែអត្តវេស្សនៈ ភវគតនោះ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំធម៌នោះ មួយវិញ មិនយឺត
 យូរឡើយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអវិយាបថតាំង ២ ។

ឧបសម្បជ្ជ វិហាសី ។ អថទ្វាហំ អត្តិវេស្សន
 យេន ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ តេនុបសង្កមី ឧបសង្ក-
 មំត្វា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ ឯតទលោចំ កំត្តាវតា ទោ
 អាវុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ បរោទេសីតិ ។ ឯត្តាវតា ទោ អហំ
 អាវុសោ^(១) ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ បរោទេសីតិ ។ អហម្យំ ទោ អាវុសោ
 ឯត្តាវតា ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ ។ លាភា ទោ អាវុសោ
 សុវត្ថំ ទោ អាវុសោ យេ មយំ អាយស្មន្តំ តាទិសិ
 ព្រហ្មចារី បស្ចាម ឥតិ យំ ធម្មំ រាមោ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរោទេសី តិ
 ត្ថំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហាសី យំ ត្ថំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា

១. ឧ. ឧត្តរា ទោ អាវុសោ រាមោ ។

វៃអត្តិវេស្សនៈ លំដាប់នោះឯង ភព៌ភកកិច្ចលាវៅវេទនាទុក្ខរាមបុត្ត លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះ ខឹងទុក្ខរាមបុត្តថា អាវុសោ
 រាមៈ លោកបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាជំនួសដោយ
 ខ្លួនឯង ខ្ញុំធម៌នេះ ហើយភាពប្រកាសបានដោយហេតុមានចម្លោះទៅ ។
 ទុក្ខរាមបុត្តតបថា វៃអ្នកមានអាយុ យើងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ បាន
 សម្រេចដោយបញ្ញាជំនួស ដោយខ្លួនឯងខ្ញុំធម៌នេះ ហើយភាពប្រកាស
 បាន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ ភព៌ភកពោលថា វៃអ្នក
 មានអាយុ យើងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាជំនួស ដោយខ្លួនឯង
 ខ្ញុំធម៌នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិយាបថចាំ ៤ ដោយហេតុ
 មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ទុក្ខរាមបុត្តនិយាយថា ឃ្លាអ្នកមានអាយុ
 យើងហៅពេញថាមនុស្សមានលាភ វៃអ្នកមានអាយុ អត្តភាពជា
 មនុស្ស ឈ្មោះថា យើងបានដោយល្អ ព្រោះថា យើងបានឃើញខ្ញុំ
 ព្រហ្មចារីបុគ្គលមានអាយុប្រាកដដូចជាអ្នក រាមបុត្តបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
 បានសម្រេចដោយបញ្ញាជំនួស ដោយខ្លួនឯងខ្ញុំធម៌ណា ហើយភាព
 ប្រកាសបាន អ្នកក៏បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាជំនួសដោយខ្លួន
 ឯង ខ្ញុំធម៌នោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយវិយាបថចាំ ៤
 អ្នកបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាជំនួស ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំធម៌ណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សូលចណ្ណសក់

ឧបសម្បជ្ជ វិហារសំ តំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សន្តិ-
 កត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរោទេសំ ឥតំ យំ ធម្មំ រាមោ អញ្ញាសំ
 តំ ភ្នំ ធម្មំ បជាបាសំ យំ ធម្មំ ជាបាសំ តំ ធម្មំ
 រាមោ អញ្ញាសំ ឥតំ យោទិសោ រាមោ អយោសំ តាទិ-
 សោ តុរិ យោទិសោ តុរិ តាទិសោ រាមោ អយោសំ
 ឯហំ ធានំ អាវុសោ ឧភោ វសន្តា ឥមំ តណំ បរិ-
 ហារមាតិ ។ ឥតំ ទោ អត្តិវេស្សន ឧទ្ធកោ រាម
 មុត្តោ សព្វហ្មតារិ មេ សមាទោ អាចរិយដ្ឋានេវ មិ
 វេចសំ ឧទ្ធករាយ ច មិ បូជាយ បូជេសំ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អត្តិវេស្សន ឯគទេហាសំ តាយំ ធម្មោ និព្វិទា-
 យ ន វិរតាយ ន និរេនាយ ន ឧបសមាយ ន
 អភិញ្ញាយ ន សម្ពោទាយ ន និព្វិទាយ សំវត្តតិ
 យារទេវ ទេវសញ្ញាទាយសញ្ញាយតទ្ធិបបត្តិយាតិ ។ សោ
 ទោ អហំ អត្តិវេស្សន តំ ធម្មំ អទលន្តិវិទ្ធា តស្មា
 ធម្មា និព្វិជ្ជ អបញ្ញមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សូលចណ្ណសក់

ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអរិយាបថទាំង ២ រាមបុត្រក៏បានធ្វើឱ្យ
 ជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំធម៌នោះ
 ហើយពេទ្រកាសបាន រាមបុត្របានដឹងខ្ញុំធម៌ណា អ្នកក៏បានដឹង ខ្ញុំធម៌
 នោះដែរ អ្នកបានដឹងខ្ញុំធម៌ណា រាមបុត្រក៏បានដឹងខ្ញុំធម៌នោះដែរ រាមបុត្រ
 ជាមនុស្សយ៉ាងណា អ្នកក៏ជាមនុស្សយ៉ាងនោះដែរ អ្នកជាមនុស្សយ៉ាង
 ណា រាមបុត្រក៏ជាមនុស្សយ៉ាងនោះដែរ ខែអ្នកមានអាយុ ឥឡូវនេះ
 អ្នកចូរមក យើងទាំងពីរនាក់ ទិសទៅក្បែរគ្នាឈរនេះ ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ
 ទទួករាមបុត្រ ជាសព្វហ្មតារិបុគ្គលរបស់គាត់គត តាំងតែជាគតក្នុងខាត
 ជាការព្រួយ ទាំងបូជាគាត់គេដោយគ្រឿងបូជាដ៏ត្រសែន ដោយប្រការ
 ដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ គាត់គេនោះមានសច្ច្តិគ្រិះ រង្វះ
 ជា ធម៌នេះមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីខ្សៀយណាយចាកកាត់ក្តីលេស
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាកការម្រក មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលែក
 ខ្ញុំធន់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រង្វាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគ្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រា-
 និព្វានទេ ប្រព្រឹត្តទៅបាន ត្រឹមតែកើតក្នុងខេត្តសញ្ញាទាយករក
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ គាត់គេនោះមិនពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ
 ក៏ខ្សៀយណាយចាកធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។

ឧបាយមកវន្តស្ស ឧបាយសុទ្ធស្ស វិស្ស បរិមា ១០៣

(៨៣) សោ ទោ អហំ អត្តិវេស្សន កីកុសល-
 កវេសី អនុត្តរំ សន្តិវបទំ បរិយេសថាទោ មគទេស្ស
 អនុបុត្រន ចារិកញ្ចរមាទោ យេន ទុក្ខលា សេនា
 ធិតមោ តទវេសី ។ តត្ថទ្ធីសំ រមណីយំ ក្វមិកាភំ
 ពាសាធិកញ្ច វេសល្លំ ធិតញ្ច សន្តិស្តំ សេតតំ
 សុបតិក្កំ រមណីយំ សមន្តា កោចាត្តាមំ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អត្តិវេស្សន បតទយោសិ រមណីយោ វត កោ
 ក្វមិកាតោ ពាសាធិកោ ច វេសល្លោ ធិត ច
 សន្តតិ សេតកា សុបតិក្កា រមណីយា សមន្តា
 កោចាត្តាមោ ។ អលមិទំ កុលបុត្តស្ស បដាធិកស្ស
 បដាធិយាតិ ។ សោ ទោ អហំ អត្តិវេស្សន តត្តវ
 ធិសិទំ អលមិទំ បដាធិយាតិ ។

(៨៤) អបិស្ស មិ អត្តិវេស្សន តិស្សោ ឧប-
 មា បដិភិសុ អនុច្ឆរិយា ចុះ មស្សតបុត្តា ។
 សេយ្យជាបិ អត្តិវេស្សន អស្សំ កដ្ឋំ សស្តេហំ

ឧបាយមកវន្តស្ស ឧបាយសុទ្ធស្ស វិស្ស បរិមា ១០៣ រឿ ១

(៨៣) ខែអត្តិវេស្សនៈ កាលដែលគេជាគតិស្វនិកេកិកុសល ស្វនិ
 កេសន្តិវេសនិព្រះធិញ្ចាន ជាគ្រឿងម្ខាស់បង្កំ ខ្ញុំក្រីក្រខ្ពុក ក្រីក្រកិលស
 ដ៏ប្រសើរ ហើយក៏គ្រាប់ទៅកាន់ចារិក ភាមលំដាប់ក្នុងផែនបរិមា បាទ
 ដល់វេសនាធិកម ក្នុងទុក្ខលាប្រទេស ។ គេយកបានឃើញខ្ញុំក្នុងគត
 គួរជាទីសប្បាយក្នុងវេសនាធិកមនោះផង ខ្ញុំផងត្រូវជាទីជ្រះថ្លាផង ខ្ញុំ
 ស្តីផងដែលបានទឹកហូរមានទឹកថ្លា មានកំភង់ដ៏ល្អជាទីសប្បាយផង ខ្ញុំ
 ស្រុកជាទីគោរពដ៏គល្លមផង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ គេយកបាន មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះថា ទុក្ខំ ក្នុងគតគួរជាទីសប្បាយផង ផងត្រូវជាទីជ្រះថ្លា
 ផង ស្តីផងមានទឹកថ្លាមានកំភង់ដ៏ល្អជាទីសប្បាយផងហូរពេញផង ស្រុក
 ជាទីគោរពដ៏គល្លមផង ។ ក៏ខ្ញុំនេះជាខ្ញុំនឹងគួរដើម្បីប្រត្រ័ត្តិព្យាយាម
 ខែកុលបុត្តជាអ្នកមានព្យាយាម ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ គេយកបាន កំអង្គុយ
 នៅក្នុងទីនោះដោយធិតថា ទីនេះគួរដើម្បីការប្រត្រ័ត្តិព្យាយាម ។

(៨៤) ខែអត្តិវេស្សនៈ សេចក្តីចម្រើនទាំង ៣ មិនជាអស្ចារ្យណាស់
 ណា គេយកបានម្ខាងម្ខាងបានឮមកក្នុងកាលមុនទេ ស្រាប់តែប្រាកដដល់
 គេយកបាន ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ ដូចជាកំណត់រយ័ស្រស់នៅមានដ៏

ទទេកា ឯក្ខត្តិ ។ អថ បុរិសោ អាគម្មេយ្យ ឧត្តារណី
 អាណាយ អត្ថំ អភិធិត្ថេស្សន្ធមិ តេជោ ចាតុកាវិស្សា-
 មិតំ ។ តំ កំ មញ្ញាសំ អត្ថិវេស្សន អមិ ទុ សោ
 បុរិសោ អមុំ អល្លំ កដ្ឋំ សស្មេហំ ទទេកា ឯក្ខត្តិ
 ឧត្តារណី អាណាយ អភិមត្តេត្តោ អត្ថំ អភិធិត្ថេយ្យ
 តេជោ ចាតុកាវេយ្យតំ ។ ហេ ហំនិ កោ ភោតម
 តំ កំស្ស ហេតុ អនុញ្ញំ(១) កោ ភោតម អល្លំ កដ្ឋំ
 សស្មេហំ តត្ថ ចន ទទេកា ឯក្ខត្តិ យាវទេវ ច
 ចន សោ បុរិសោ កិលមជស្ស វិយាតស្ស កាភិ
 អស្សតិ វិវេម ទោ អត្ថិវេស្សន យេ ហិ កេចិ
 សមណា វំ ព្រាហ្មណា វំ កាយេន ទេវ កាមេហិ
 អវុចកដ្ឋា វិហារន្តិ យោ ច នេសំ កាមេសុ កាម-
 ច្ឆន្ទោ កាមស្មេហោ កាមមុត្តា កាមបិណសំ
 កាមចរិណ្ណោ ហោ សោ ច អដ្ឋត្តិ ច សុច្ឆហំទោ
 ហោតិ ច សុច្ឆដិច្ឆស្សន្ទោ ។ ឧបក្កមិ-
 កា ចេមិ កេ កោត្តោ សមណព្រាហ្មណ

១. ឧ. អំ ហិ ។ ២. អំ ហិ ។

ដែលគ្រាន់នៅក្នុងទឹក ។ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់កាន់យករឈើពុំខ្ពស់
 ភ្លើងខាងលើ (ក្នុងពុំខ្ពស់) ដើរមកដោយគំនិតថា ពាក្យអញមិនឮភ្លើងភ្លើង
 ភ្លើងភ្លើង ពាក្យអញមិនធ្វើភ្លើងឱ្យឆេះភ្លើង ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ អ្នក
 សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះកាន់យករឈើពុំខ្ពស់ភ្លើងខាងលើមក
 ក្នុងខ្លឹមឈើស្រស់នៅមានជីវ ដែលគ្រាន់នៅក្នុងទឹកឯណោះ ហើយត្រូវធ្វើ
 ភ្លើងឱ្យភ្លើងភ្លើង ត្រូវធ្វើភ្លើងឱ្យឆេះភ្លើងបានដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតម
 ដំបូរើស គំនិតនេះមិនបានទេ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតម
 ដំបូរើស ព្រោះថាគំនិតនោះឈឺស្រស់ឯណោះនៅមានជីវ ថែមទាំងគំនិត
 ឈឺនោះគ្រាន់នៅក្នុងទឹកទៅទៀត បុរសនោះបានតែត្រឹមចំណែកនៃសេច-
 ក្តីសំបុក សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់អត្ថប្រយោជន៍ មានទុបមាដូចម្តេចមិញ
 នៃអត្ថិវេស្សនៈ ក្នុងផលនាខ្លឹមមួយ ពោះបីជាសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍
 ក្តី មានភាយមិនបានចៀសចេញ ចាតុកាមទាំងឡាយ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានលះបង់ មិនបានទ្វេដប់ ទូរសេចក្តីក្រាប
 ក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីជ្រុលជ្រប់ក្នុង
 កិលេសកាម សេចក្តីស្រឡាតឃ្លានក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ក្នុងកិលេសកាមព្រំទាំងក្នុងផង ។ ថែទុកជាសមណព្រាហ្មណ៍ដំបូរើស

ទុក្ខា តំប្បា(១) ទ្រ(២) កដុកា វេទនា វេទិយង្គិ
 អកញា វ តេ ញាណាយ ឧស្សនាយ អនុត្តរាយ
 សម្ពោធាយ ។ ខេ ធម៌ តេ កោដ្ឋោ សមណ-
 ប្រាស្ថណា ឱបក្កមិកា ទុក្ខា តំប្បា ទ្រ កដុកា
 វេទនា វេទិយង្គិ អកញា វ តេ ញាណាយ ឧស្សនាយ
 អនុត្តរាយ សម្ពោធាយ ។ អយំ ខោ មំ អត្ថិវេស្សន
 បវេហ ឧបេហ បដិកាសិ អនច្ឆិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។

[៤៤] អបេហិ ខោ មំ អត្ថិវេស្សន ទុតិយា
 ឧបេហ បដិកាសិ អនច្ឆិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា ។
 សេយ្យថាមិ អត្ថិវេស្សន អស្មិ កត្ថំ សវស្មហិ អាវកា
 ឧទកា ថលេ ធិត្ថំត្ថិ ។ អថ បុរិសា អាតច្ឆេយ្យ
 ឧត្តរាណិ អាធាយ អត្ថិ អតិធិត្ថេស្សាមំ តេជោ
 ធាតុការិស្សាមិតិ ។ តំ តិ មញ្ញសិ អត្ថិវេស្សន

១ ឌ. ពិញ ។ ២ ឌ. វរតិ ឌ ទិស្សតិ ។

តំនិរោះ ខទ្ទលទុក្ខវេទនា ភ្លៀវក្កា វិនិស្រេ ក្រហលំក្រហាយ ដែល
 កើតអំពីព្យាយាម កំនង់សមណប្រាហ្មណ៍តំនិរោះ មិនគួរ ដើម្បី
 ដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរឡើយ ។ បើទុកជា
 សមណប្រាហ្មណ៍តំនិរោះ មិនបានខទ្ទលទុក្ខវេទនា ភ្លៀវក្កា វិនិស្រេ
 ក្រហលំក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាម កំនង់សមណប្រាហ្មណ៍តំនិ
 រោះ មិនគួរ ដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរ
 ដែរ បានបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអត្ថិវេស្សនៈ សេចក្តីទុបេហ
 ជាដំបូងនេះឯង មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា គេចាកមិនធ្លាប់បានព្រមក
 ក្នុងកាលមុនទេ ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់គឺជាគត ។

[៥៥] ខែអត្ថិវេស្សនៈ សេចក្តីទុបេហជាដំបូង ដទៃទៀត មិនជាទី
 អស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេចាកមិនធ្លាប់បានព្រមកក្នុងកាលមុន ក៏ស្រាប់
 តែប្រាកដដល់គឺជាគត ។ ម្នាលអត្ថិវេស្សនៈ កំណត់ឈើស្រស់នៅមាន
 ជំរំដែលងារងារសើនាត ឆ្ងាយអំពីទឹក ។ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់
 កាន់យកខ្សែឈើពុកក្នុងទង់សើរដើមក ដោយគិតថា អាត្មាអញមិនធ្វើ
 ភ្លើង ឬកើតភ្លើង មិនធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះឡើយ ខែអត្ថិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណាសកំ

អរិ ទុ សោ បុរិសោ អភិ អល្លំ កង្ខំ សស្មេហំ អា-
 រោ ឧទកា ថលេ ធិត្តុត្តំ ឧត្តារាណំ អាធាយ អភិ-
 មក្កេត្តោ អភិ អភំ ធិត្តុត្តេយ្យ កេតោ ខាតុកុវេយ្យាតំ ។
 នោ ហិធិ កោ តោតម តំ កិស្ស ហេតុ អនុញ្ញំ
 កោ តោតម អល្លំ កង្ខំ សស្មេហំ កំព្យាបិ អាតោ
 ឧទកា ថលេ ធិត្តុត្តំ យាវាទេ ថ បទ សោ បុរិសោ
 កិលមផស្ស វិយាតស្ស ភាតិ អស្សាតិ វិវាទេ ទោ
 អភិវេស្សន យេ ហំ កោតិ សមណា វា ព្រហ្មណា
 វា កាយេន ទេវ កាមេហិ រូបកដ្ឋា វិហរន្តិ
 យោ ធ ទេសី កាមេសុ កាមត្តេត្តោ កាមស្មេហោ
 កាមមុត្តា កាមបិទាសា កាមបរិធុរាហោ សោ ថ
 អដ្ឋត្តំ ន សុច្ឆហំនោ លោតំ ន សុច្ឆធិច្ឆស្សត្រោ ។
 ឧបត្តមិកា ធម៌ តេ កោត្តោ សមណាព្រហ្មណា
 ទុត្តោ តិច្ឆា ទន កុដុកា វេទនា វេធិយេន្តិ អកត្តា
 វ តេ ញាណាយ ទស្សនាយ អនុត្តរាយ សន្តា-
 នាយ ។ នោ ធម៌ តេ កោត្តោ សមណាព្រហ្មណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណាសកំ

ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះកាន់ខ្សែឈើចំនួនភ្នំនិងភាសី មកពួកនឹង
 កំណត់ឈើស្រស់នៅមានជ័រ ដែលដាក់នៅលើភោគ ឆ្ងាយអំពីទឹក
 ឯណោះ ហើយឧប្បិដ្ឋេភ្នំនិងឲ្យកើតឡើង ឧប្បិដ្ឋេភ្នំនិងឲ្យធានឡើងបានដែរ
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អំពីនេះមិនបានទេ ព្រោះហេតុអ្វី
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះដាក់កំណត់ឈើស្រស់ឯណោះ ដាក់ដាក់
 ដាក់នៅលើភោគ ឆ្ងាយអំពីទឹកមែន តែថា នៅស្រស់មានជ័រ ឯចុរស
 នោះ គ្រាន់តែជាអ្នកមានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក នឹងសេចក្តីចង្អៀក
 ចង្អុលចំណេះឯង មានឧបាស្តូចម្តេចមិញ នៃអង្គវេស្សនៈ ផងទាំងឡាយ
 ណាមួយ ទោះជាសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី មានកាយចៀសចេញ
 ចាកក្រុមទាំងឡាយពិតមែនហើយ តែជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 មិនបានលះបង់ មិនទាន់ទៅរាប់ខ្សែសេចក្តីព្រាហ្មណ៍ក្នុងកិលេសតាម សេចក្តី
 ស្រឡាញ់ក្នុងកិលេសតាម សេចក្តីជ្រុលជ្រប់ក្នុងកិលេសតាម សេចក្តី
 ស្រែកឃ្លានក្នុងកិលេសតាម សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកិលេសតាមព្រមទាំង
 ក្នុង ។ បើទុកជាសមណៈព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ សោយខ្សែទុក្ខវេទនា
 ទៀតៗ រើស្រ ព្រហ្មលំក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាម គំនង់សម-
 ណាព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនគួរដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង
 យ៉ាងប្រសើរឡើយ ។ បើទុកជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ

ឧបត្ថម្ភមីនា ទុក្ខា តិប្បា ទរា កកុដ្ឋកា វរណា វេទិ.
យន្តិ វកត្តា វ តេ ញាលាយ ធស្សនាយ អនុត្តរាយ
សម្ពោធាយ ។ អយំ ទោ មំ អត្ថិវេស្សន ទុតិយា
ឧបមា បដិកាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុត្តា ។

[៨៦] អបរាថ ទោ មំ អត្ថិវេស្សន គតិយា
ឧបមា បដិកាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុត្តា ។
សេយ្យជាបិ អត្ថិវេស្សន សុត្តំ កង្កំ កោលាបំ អារតា
ឧទកា ថលេ វិក្កិវុត្តំ ។ អថ បុរិសោ អាតទ្ទេយ្យ
ឧត្តរាលំ អាតាយ អត្ថិ អភិវិទ្ធក្កេយ្យមំ តេជា
ចាតុករិស្សមិតំ ។ តំ តំ មញាសិ អត្ថិវេស្សន អថ
ទុ ទោ(១)សោ បុរិសោ អមុំ សុត្តំ កង្កំ កោលាបំ
អារតា ឧទកា ថលេ វិក្កិវុត្តំ ឧត្តរាលំ អាតាយ
អភិវេស្សនា អត្ថិ អភិវិទ្ធក្កេយ្យ តេជា ចាតុករិយ្យ.
តំ ។ ឃិ កោ កោតម តំ តំស្ស ហេតុ អនុត្តិ កោ
កោតម សុត្តំ កង្កំ កោលាបំ តត្តា បទ អារតា

១ ឧ. ឧ. កោស្ស វន្តិ ។

មិនបានសោយនូវទុក្ខវេទនា ត្រូវតែ រិទ្ធិស ក្រហល់ក្រហាយ ដែល
កើតអំពីព្យាយាមទេ ក៏គង់សមណប្រាហ្មណ៍ ចាំនិទាន មិនគួរដើម្បីជំងឺ
ដើម្បីឃើញ ដើម្បីក្រាស់ជីវិតយ៉ាងប្រសើរដែរ មានទម្រង់យូរដូច្នោះឯង
នៃអត្ថិវេស្សនៈ សេចក្តីទបមាទី ២ នេះឯង មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា
គឺជាគមនិទានដ៏ល្អបំផុតក្នុងកាលមុន ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់កថាគត ។

[៨៦] នៃអត្ថិវេស្សនៈ សេចក្តីទបមាទី ៣ ដទៃទៀត មិនជាទី
អស្ចារ្យណាស់ណា ដែលកថាគតនិទានដ៏ល្អបំផុតក្នុងកាលមុន ក៏ស្រាប់តែ
ប្រាកដដល់កថាគត ។ នៃអត្ថិវេស្សនៈ កំណាត់ឈើស្អក ជាឈើសស់
ដែលដាក់នៅលើគោក ត្រូវដាក់ទឹក ។ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់កាន់
ទូរឈើពុំខ្ពស់ក្លែងទាត់លើ ដើមករដោយគិតថា កាត្តាអញនឹងធ្វើភ្លើងឱ្យ
កើតឡើង កាត្តាអញនឹងធ្វើភ្លើងឱ្យនេះឡើង ។ នៃអត្ថិវេស្សនៈ អ្នកសំ-
គាល់ទូរហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះ កាន់ទូរឈើពុំខ្ពស់ក្លែងទាត់លើ មក
ពួកនឹងកំណាត់ឈើស្អក ជាឈើសស់ ដែលដាក់នៅលើគោក ត្រូវដាក់
ទឹកឯណោះ ហើយគប្បីធ្វើភ្លើងឱ្យកើតឡើង គប្បីធ្វើភ្លើងឱ្យនេះឡើងបាន
ចុះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន គប្បីធ្វើភ្លើងឱ្យនេះឡើងបាន ព្រោះ
ហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថាកំណាត់ឈើស្អកឯណោះជា
ឈើសស់ស្រាប់ ហើយថែមទាំងកំណាត់ឈើនោះនៅលើគោក ត្រូវ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួសបណ្ណាសកំ

ឧទនកា ថេរេ ធិត្តិវុត្តិ ឃិវេម ទោ អត្តិវេស្សន
 យេ ហិ គោចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កា-
 យេន ថេវ កាមេហិ វុមកុដ្ឋា វិហារន្តិ យោ ច ទេសិ
 កាមេសុ កាមច្ឆន្តោ កាមស្មេហោ កាមមុត្តា
 កាមបិទាសា កាមបរិទ្យាហោ សោ ច អជ្ឈត្តិ
 សុប្បហំនោ ហោតិ សុប្បដិប្បស្សន្តោ ។ ឱមក្កមិកា
 ថេមិ តេ កោត្តោ សមណាព្រាហ្មណា ទុក្ខា តិប្បា
 ទរា កុដុកា វេទនា វេទិយន្តិ កញា វ តេ ញាណាយ
 ទស្សនាយ អទុត្តរាយ សន្តោនាយ ។ នោ ថេមិ តេ
 កោត្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឱមក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា
 ទរា កុដុកា វេទនា វេទិយន្តិ កញា វ តេ ញាណាយ
 ទស្សនាយ អទុត្តរាយ សន្តោនាយ ។ អយំ ទោ មិ
 អត្តិវេស្សន ភតិយោ ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆិយា បុទ្ធ
 អស្សុតមុត្តា ។ ឥហ ទោ មិ អត្តិវេស្សន តិស្សោ
 ឧបមាយោ(*) បដិកិសុ អនច្ឆិយា បុទ្ធ អស្សុតមុត្តា ។

១១. ប. ១០៣ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួសបណ្ណាសកំ

អំពីទំព័រទៀត មាន១២មួយនិទានមិញ ខែអត្តិវេស្សនៈ ពួកជនណា
 នីមួយ ទោះបីជាសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី មានកាយទៀសចេញចាក
 វត្តតាមចំណង់យូរដង សមណាព្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ បានលះបង់ បាទ
 ទ្រូបសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងកិលេសកាម
 សេចក្តីជ្រុលជ្រងំក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងកិលេសកាម
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកិលេសកាមព្រមទាំងក្នុងផង ។ បើទុកជាសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនចំនីនោះ ទទួលទុក្ខវេទនា ភ្លៀវភ្លា វិនិរូស ក្រហល់
 ក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាម ក៏គង់សមណព្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ
 គួរដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរបាន ។ បើទុកជា
 សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនចំនីនោះ មិនទទួលទុក្ខវេទនា ភ្លៀវភ្លា វិនិរូស
 ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាមទេ ក៏គង់សមណព្រាហ្មណ៍
 ចំនីនោះ គួរដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរបាន
 ដែរ មាន១២មួយនិទាននិង ខែអត្តិវេស្សនៈ សេចក្តី១២មាតិកា
 នេះនឹង មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកក្នុង
 កាលមុន ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់គេជាគត ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ សេចក្តី
 ១២មាតិកា នេះនឹង មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគតមិន
 ធ្លាប់បានឮមកក្នុងកាលមុនទេ ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់គេជាគត ។

មហាយមនវិទ្យា មហាសព្វកស្សន្ត ទុក្ខវិណិយោកោ

(៥៧) ភស្ស មធី អត្ថវេស្សន ឯតទហោសិ
 យដ្ឋតាហំ ទន្តកិ ទន្តមាតាយ ជីវ្ហយ តាលុំ អា-
 ហត្ថ ទេតសា ចិត្តិ អភិធិត្តណ្ណោយ្យ អភិធិប្បិធឿយ្យ
 អភិសន្តាបេយ្យន្តិ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថវេស្សន
 ទន្តកិ ទន្តមាតាយ ជីវ្ហយ តាលុំ អាហត្ថ ទេត-
 សា ចិត្តិ អភិធិត្តណ្ណាមិ អភិធិប្បិធឿមិ អភិសន្តាបេមិ
 ភស្ស មធី អត្ថវេស្សន ទន្តកិ ទន្តមាតាយ ជីវ្ហយ
 តាលុំ អាហត្ថ ទេតសា ចិត្តិ អភិធិត្តណ្ណោតោ អភិ-
 ធិប្បិធឿយតោ អភិសន្តាបេយតោ កក្កេហំ សេនា
 មុត្តន្តិ ។ សេយ្យជាបិ អត្ថវេស្សន តលវា បុរិសោ
 ទុត្តលតំ បុរិសំ សីសេ វា កហេត្វា ទាទ្ធ វា
 កហេត្វា អភិធិត្តណ្ណោយ្យ អភិធិប្បិធឿយ្យ អភិសន្តា-
 បេយ្យ វិវាមេ ទោ មេ អត្ថវេស្សន ទន្តកិ ទន្តមា-
 តាយ ជីវ្ហយ តាលុំ អាហត្ថ ទេតសា ចិត្តិ
 អភិធិត្តណ្ណោតោ អភិធិប្បិធឿយតោ អភិសន្តាបេយតោ
 កក្កេហំ សេនា មុត្តន្តិ ។ អាវុំ ទោ បទ មេ
 អត្ថវេស្សន វិយំ ហោតិ អសល្លិទំ ឧបដ្ឋិតា សតិ

មហាយមនវិទ្យា មហាសព្វកស្សន្ត ប្រភេទនៃទុក្ខវិណិយោកោ

(៥៧) នៃអត្ថវេស្សនៈ គឺជាគតនោះមានសេចក្តីត្រូវដឹងដូច្នោះ
 បើដូច្នោះ មាននៃកត្តាញាតំសន្តិកំធ្មេញដោយធ្មេញចាំនិទ្ធាយ ទល់
 ភិកាម (ក្រកមមាត) ដោយអណ្តាត សន្តិកំតាបផ្តប់ខ្ញុំចិត្តដោយចិត្ត ។
 នៃអត្ថវេស្សនៈ គឺជាគតនោះគឺជាសន្តិកំធ្មេញដោយធ្មេញចាំនិទ្ធាយ ទល់
 ភិកាមដោយអណ្តាត សន្តិកំតាបផ្តប់ខ្ញុំចិត្តដោយចិត្ត នៃអត្ថវេស្សនៈ
 កាលដែលគតនោះ ជាសន្តិកំធ្មេញដោយធ្មេញចាំនិទ្ធាយ ទល់ភិ-
 កាមដោយអណ្តាត សន្តិកំតាបផ្តប់ខ្ញុំចិត្តដោយចិត្ត ញើសកិហូរចេញពី
 ភ្នែកចាំនិសនិទាត ។ នៃអត្ថវេស្សនៈ ដូចបុរសដែលមានកំឡាំង ចាប់
 បុរសដែលមានកំឡាំងថយជាងខ្លួន គ្រង់ក្បាលផង ចាប់ក្រង់កផង ឥឡូវ
 សន្តិកំតាបផ្តប់ មានរបបយ៉ាងណាមិញ នៃអត្ថវេស្សនៈ កាល
 ដែលគតជាសន្តិកំធ្មេញ ដោយធ្មេញចាំនិទ្ធាយ ទល់ភិកាមដោយ
 អណ្តាត សន្តិកំតាបផ្តប់ខ្ញុំចិត្តដោយចិត្ត ញើសកិហូរចេញពីភ្នែកចាំនិ-
 សនិទាត មានរបបយ៉ាងនោះឯង ។ នៃអត្ថវេស្សនៈ សេចក្តី
 ព្យាយាមរបស់គតគត គឺនៃនិវរណសំ មិនចូរថយ សតិគឺកល់ភ្ជាប់

អប្បមុត្តា^(១) សារនោ ច បន មេ កាយោ ហោតិ
អប្បជិប្បស្សនោ តេនេវ ទុក្ខុប្បនាមេន មនាទាភិ-
ទុក្ខស្ស សនោ ។ វិវាទាមិ ទោ មេ អត្តិវេស្សន
ទុក្ខនា ទុក្ខា វេទនា ចិក្ខិ ម បរិយាបាយ តិដ្ឋតិ ។

[៥៨] តស្ស មយ្ហិ អត្តិវេស្សន វតនហោសិ
យទ្ធាហំ អរិយាណកិរិយេវ^(២) ណាមិ ណាយយ្យន្តិ ។
សោ ទោ អហំ អត្តិវេស្សន មុទតោ ច ធាសតោ ច
អស្សាសប្បស្សនេស ទុប្បទេសុ ។ តស្ស មយ្ហិ អត្តិវេស្សន
មុទតោ ច ធាសតោ ច អស្សាសប្បស្សនេសុ
ទុប្បទេសុ តត្ថន្តសោតេហំ ភិកាមិ ធិក្ខន្ធាមិ អធិ-
មត្តោ សន្តោ ហោតិ ។ សេយ្យវាមិ ធាម តត្ថា-
រកត្តិយា ធមហាយ អធិមត្តោ សន្តោ ហោតិ
វិវេវេ ទោ មេ អត្តិវេស្សន មុទតោ ច ធាសតោ ច
អស្សាសប្បស្សនេសុ ទុប្បទេសុ តត្ថន្តសោតេហំ
ភិកាមិ ធិក្ខន្ធាមិ អធិមត្តោ សន្តោ ហោតិ ។

១ អ. អបមុត្តា ។ ធម. អសមុត្តា ។ ២ ឧ. អប្បណាមិ ។

មិនមានវត្តើរក្រេប តែចំណែកទាំងនាយរបស់គេជាគតិដែលត្រូវព្យាយាម
ពាក់វាគ ទៅជាភាយគ្រវិលគ្រវាយ មិនបានស្ងប់រង្ងប់ ដោយសារ
សេចក្តីព្យាយាមដល់បាតនោះឯង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ ទុកណាជាទុក្ខ-
វេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់គេជាគតិ ក៏មិនគ្របសង្កត់ខ្លូ
ចិត្តរបស់គេជាគតិបានឡើយ ។

[៥៨] ខែអត្តិវេស្សនៈ គេដាក់នោះមានសេចក្តីគ្រិះដូច្នោះថា បើ
ដូច្នោះមានតែតត្ថាអញពិចារណាខ្លួនប្រាកដណាស់ទេ គឺណាដែលគ្មាន
ដង្ហើមចេញចូល ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ គេជាគតិបិទឡល់ដង្ហើមចេញនឹង
ឡល់ដង្ហើមចូលអំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ លុះគេជា-
គតិ បិទឡល់ដង្ហើមចេញនឹងឡល់ដង្ហើមចូលអំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង
សំឡេងរបស់ឡល់ ដែលចេញមកអំពីទ្រូងច្រៀកទាំងសងខាង ក៏ឮទាំង
ក្រែលក ។ សំឡេងស្តាប់របស់ជាតិទាស ដែលកំពុងសប់លាន់ឮទាំង
យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ លុះគេជាគតិបិទឡល់ដង្ហើមចេញនឹង
ឡល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង សំឡេងរបស់ឡល់ដែល
ចេញអំពីទ្រូងច្រៀក ទាំងសងខាង ក៏លាន់ឮទាំង យ៉ាងនោះឯង ។

មហាយានវិញ្ញាណ មហាសព្វកម្មវគ្គ ទុក្ខកំរិយាភារក

អាម្បិ ទោ បទ មេ អត្ថិវេស្សន វិយំ ហោតិ
អសន្ធិំ ឧបដ្ឋិតា សតំ អប្បមុត្តា សារន្ទោ ច
បទ មេ កាវយោ ហោតិ អប្បដិឃ្យស្សន្ទោ តេខេវ
ទុក្ខប្បដានេន មជាតាភិក្ខុន្តស្ស សរតា ។ ឯវុបាភិ
ទោ មេ អត្ថិវេស្សន ឧប្បដ្ឋា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តិ
ន វរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។

[៥៧] តស្ស មធី្មិ អត្ថិវេស្សន ឯវេទហាសិ
យទ្ធាហំ អប្បណតិយេវ ណាទំ ណាយេយ្យន្តិ ។
សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន មុខតោ ច ជាសតោ
ច កណ្ណិកោ ច អស្សាសប្បស្សាសេ ឧប្បដ្ឋិ ។
តស្ស មធី្មិ អត្ថិវេស្សន មុខតោ ច ជាសតោ ច
កណ្ណិកោ ច អស្សាសប្បស្សាសសុ ឧប្បទ្ទេសុ
អធិធម្មតា វាតា មុទ្ធាទំ ឧបាទដ្ឋិ(*) ។ សេយ្យជាមិ
អត្ថិវេស្សន តលវា មុវិសោ តិណ្ណោន សិទ្ធកេន
មុទ្ធាទំ អភិមាធូយ្យ ឯវេទេវ ទោ មេ អត្ថិវេស្សន

* ខ. វហន្តំ ។ ឆ. វហន្តិ ។

មហាយានវគ្គ មហាសព្វកម្មវគ្គ ប្រដានៃទុក្ខកំរិយា

នៃអត្ថិវេស្សនៈ សេចក្តីព្យាយាមរបស់គាត់ គឺនិរតិណាស់ មិន
បន្ទុយ ទាំងសតិកំលាំងខ្លាំង មិនបាត់បង់ក្នុងក្រុង កែចំណែកភាគ
កាយរបស់គាត់ ដែលត្រូវព្យាយាមចាត់ដោះស្រាយ ទៅជាកាយ
ក្រស់ក្រវែយ មិនបាត់បង់ទ្រង់ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាក
នោះឯង ។ នៃអត្ថិវេស្សនៈ ទុកណាជាទុក្ខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ
កើតឡើងដល់គាត់ ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គាត់បានឡើយ ។

[៥៧] នៃអត្ថិវេស្សនៈ គាត់គេនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងខ្លាំង
ជា ចើង្គុញ្ច្នះ គួរកតត្ថាអញ ពិចារណាទូរវេទនាជញ្ជូន ។
នៃអត្ថិវេស្សនៈ គាត់គេក៏បិទខ្យល់ដង្ហើមចេញ និងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពី
មាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីគ្រឿងផង ។ នៃអត្ថិវេស្សនៈ លុះគេជា-
គេ បិទខ្យល់ដង្ហើមចេញ និងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពី
ច្រមុះផង អំពីគ្រឿងផងហើយ ខ្យល់ដ៏ទាំងក្រវែល ក៏ចាត់ដោះ
ទូរវេទនា ។ នៃអត្ថិវេស្សនៈ បុរសមានកំច្បាំង ចាត់ឡើងទូរវេទនា
ដោយចុកដៃក្របួចដ៏មុត យ៉ាងណាមិញ នៃអត្ថិវេស្សនៈ លុះគេជាគេ

បុទតោ ច ធាសតោ ច កណ្ណតោ ច អស្សាសប្បស្សា-
 សេសុ ទុប្បទេសុ អធិមត្តា ភតា កុម្មារិ ទុហោន្តិ ។
 អាវុំ ទោ បដ មេ អត្តិវេស្សន វិវិយំ ហោតិ
 អសស្សិមំ ទុប្បដ្ឋិតា សតិ អប្បម្មដ្ឋា សារាទោ ច បដ
 មេ កាយោ ហោតិ អប្បជ័យ្យស្សន្តោ តេវេវ ទុត្តម្ម-
 តានេន បដាបាភិទុន្តស្ស សតោ ។ ឯកុមារិ ទោ
 មេ អត្តិវេស្សន ទុប្បដ្ឋា ទុក្ខា វេដនា ចិត្តំ ធម៌
 បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។

(៦០) ឥស្ស មជ្ឈិ អត្តិវេស្សន ឯតធមោសិ
 យទ្ធុនាហំ អប្បណតិយេវ ឈានិ ឈាយេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ អត្តិវេស្សន បុទតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្ណតោ ច អស្សាសប្បស្សាសេ ទុប្បដ្ឋិ ។ ឥស្ស មជ្ឈិ
 អត្តិវេស្សន បុទតោ ច ធាសតោ ច កណ្ណតោ ច អស្សា-
 សប្បស្សាសេសុ ទុប្បទេសុ អធិមត្តា សីសេ សីសវេ
 ជនា ហោតិ ។ អេយ្យថាមិ អត្តិវេស្សន ភលភំ បុរិសោ

ចិទ្យលំដង្ហើមចេញនឹងទ្យលំដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង
 អំពីគ្រឿងផងហើយ ទ្យលំដង្ហើមក្រែលែង ក៏ចាត់ដោតទូក្យាល
 យ៉ាងនោះឯង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ សេចក្តីព្យាយាមរបស់គាត់ គឺ
 កែងណាស់ មិនចូរថយឡើយ សតិក៏កំលែងខ្លាំង មិនបានធ្វើនិរក្ខម
 ឡើយ តែប៉ុណ្ណោះកាយរបស់គាត់ ដែលត្រូវព្យាយាមចាត់
 ដោត ទៅជាតាយត្រូវលំប្រកិយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ ដោយសារ
 សេចក្តីព្យាយាមដល់បាតនោះឯង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ ទុកណាជាទុក្ខ-
 វេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់គាត់ ក៏មិនគ្របសង្កត់ខ្លួន
 ចិត្តរបស់គាត់បានឡើយ ។

(៦០) ខែអត្តិវេស្សនៈ គាត់គេនោះមានសេចក្តីច្រើនយ៉ាងនេះ
 ថា ចើដូច្នោះ គួរតែកត្តាអញ្ញតិបារណា ឬវិស្សន្តក្នុង កែ
 ម្យ៉ាង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ គាត់គេក៏បិទទ្យលំដង្ហើមចេញ នឹងទ្យលំ
 ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីគ្រឿងផង ។ ខែអត្តិ-
 វេស្សនៈ លុះគាត់នោះបិទទ្យលំដង្ហើមចេញនឹងទ្យលំដង្ហើមចូល អំពី
 មាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីគ្រឿងផងហើយ សីសវេទនា(១)ដ៏ទ្រាំ
 ក្រែលែងក៏កើតប្រាកដក្នុងក្យាល ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ បុរសមានកំលាំង

១ ឥម្បិញ្ញលនីមាតកំលាំង កើតអំពីពង្ស័យដែលមិនបានចេញពីអំពីព្រះណាមួយសោះ
 តែឯង ។ អន្តិបា ។

មហាយេនវត្តស្ស មហាសច្ចកស្ស ខុត្តនិយមនោ

កាណ្ឌោ វត្តត្តាទ្ធរាជ្ជំ សីសេ សីសេវដ្ឋងំ និទេយ្យ
ឃីវេ ចោ មេ អត្តិវេស្សន មុខតោ ច ធាសតោ
ច កណ្ឌោតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេសុ ឧបទុទ្ទសុ
អចិមត្តា សីសេ សីសេវេននា ហោត្តិ ។ អារត្តិ
ចោ មន មេ អត្តិវេស្សន វិយិ ហោតិ អសស្មិទំ
ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា សារតោ ច មន មេ
កាយោ ហោតិ អប្បវិប្បស្សនោ តោលេវ ទុត្តម្ប
នាទេន មធានាភិក្ខុទ្ធស្ស សតោ ។ ឃីវុចាបិ ចោ
មេ អត្តិវេស្សន ឧបន្នា ទុត្តា វេននា ចិត្តំ ច
មវិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។

[៦១] តស្ស មយ្ហិ អត្តិវេស្សន ឯតនហោសិ
យទ្ធជាហំ អប្បណកំយេវ ណាទំ ណាយេយ្យត្តិ ។
សោ ចោ អហំ អត្តិវេស្សន មុខតោ ច ធាសតោ ច
កណ្ឌោតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេ ឧបទុទ្ទំ ។ តស្ស
មយ្ហិ អត្តិវេស្សន មុខតោ ច ធាសតោ ច
កណ្ឌោតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេសុ អបទុទ្ទសុ

• ១. ១. វប្បេន វត្តត្តាទ្ធរាជ្ជំ ។

មហាយេនវត្ត មហាសច្ចកស្ស ប្រពេទនៃខុត្តនិយម

វត្តត្តាទ្ធរាជ្ជំ ហោតិ ណាបិញ ខែអត្តិវេស្សនៈ លុះ
គថាគកមិទ្ធស្សវដ្ឋើមចេញនិទ្ធស្សវដ្ឋើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះ
ផង អំពីគ្រាចៀកផងហើយ សីសេវេននាដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ក៏កើតប្រាកដ
ក្នុងក្បាល ក៏យ៉ាងនោះផង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ សេចក្តីព្យាយាមរបស់
គថាគក ក៏ដឹងតែងណាស់ មិនចូរវេយឡើយ ទាំងសក់ក៏កល់ខ្លាប់ មិន
បានផ្អែកក្នុង តែចំណែកខាងកាយរបស់គថាគក ដែលត្រូវព្យាយាម
ចាក់ដាក់ ទៅជាកាយត្រវល់ត្រវាយ មិនបានស្ងប់ស្ងួត ដោយសារ
សេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះផង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ ទុកណាជាទុក្ខ
វេទនាមានសភាពដូច្នោះ តើឡើងដល់គថាគក គឺគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់
គថាគកមិនបានឡើយ ។

[៦១] ខែអត្តិវេស្សនៈ គថាគកនោះមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
បើដូច្នោះ អ្នកនែកក្នុងអញ ចំពោះណាខ្ញុំអប្បណកដូច្នោះ ។ ខែអត្តិ-
វេស្សនៈ គថាគកនោះក៏បិទខ្សែដង្ហើមចេញនិទ្ធស្សវដ្ឋើមចូល អំពី
មាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីគ្រាចៀកផង ។ ខែអត្តិវេស្សនៈ លុះគថាគក
នោះបិទខ្សែដង្ហើមចេញនិទ្ធស្សវដ្ឋើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង

លុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណាសកំ

អង្គិវេស្សនំ វាសា កុច្ឆិ បរិកក្កន្តិ ។ សេយ្យេជាបិ
 អង្គិវេស្សនំ ធាត្វា តោយោតតោ វា តោយោតតោ
 វាសិ វា តិណ្ណោន តោវិកក្កន្តិ កុច្ឆិ បរិកក្កន្តិយ្យ
 ឯវមេវ ទោ មេ អង្គិវេស្សនំ មុខតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្ណតោ ច អស្សាសប្បស្សសេសុ ឧបទ្ធក្កេសុ អង្គិ-
 បន្តា វាសា កុច្ឆិ បរិកក្កន្តិ ។ អាវន្តិ ទោ មន
 មេ អង្គិវេស្សនំ វិរិយំ ហោតិ អសល្លិទំ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បម្មដ្ឋា សារទ្វោ ច មន មេ កាយោ
 ហោតិ អប្បជិប្បស្សទ្វោ តេទេវ ទុក្ខប្បធានេន
 មជាធាតិកុច្ឆស្ស សតោ ។ ឯវក្កចាបិ ទោ មេ
 អង្គិវេស្សនំ ឧប្បដ្ឋា ទុក្ខា វេទនា ចិច្ចំ ន បរិ-
 យោនាយ តិច្ឆតិ ។

(៦៦) តស្ស មជ្ឈិមនិកាយស្ស អង្គិវេស្សនំ ឯកទេហាសិ
 យទ្ធជាហំ អរហន្តានិយេវ ណានំ យោយេយ្យន្តិ ។

លុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណាសកំ

អំពីគ្រូចៀកផងហើយ ទ្យល់ដំខ្លាំងក្រែវលង ក៏សៀកឆ្ងល់ផ្ទុ ។ ខែ
 អង្គិវេស្សនៈ បុរសអ្នកសំខ្សប់់តោ ឬកូនសិស្សខែបុរសអ្នកសំខ្សប់់តោ
 ដ៏ល្ងាសវៃ ភប្បិការខ្លៅវែងដោយកាំប៉ែកសម្រាប់ការតាមមុក យ៉ាងណា
 មិញ ខែអង្គិវេស្សនៈ លុះគេថាគតបិទទ្យល់ដំខ្លាំងក្រែវលង មិនទ្យល់ដំខ្លាំង
 ចូល អំពីមាត់ផង អំពីប្របុរេផង អំពីគ្រូចៀកផងហើយ ទ្យល់ដំខ្លាំង
 ក្រែវលង ក៏សៀកឆ្ងល់ខ្លៅវែង យ៉ាងនោះឯង ។ ខែអង្គិវេស្សនៈ សេចក្តី
 ព្យាយាមរបស់គេថាគត ក៏ក៏កែវណាស់ មិនច្របូបយឡើយ ចំណិតក៏
 កំលប់ខ្លាំង មិនបានវិវត្តិក្នុង កែវណែកកាតិកាយរបស់គេថាគត ដែល
 ត្រូវព្យាយាមចាត់តែ ទៅជាភាយត្រូវលំប្រណិយ មិនបានស្ងប់ម្លប់
 ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង ។ ខែអង្គិវេស្សនៈ ទុកណា
 ជាទុក្ខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់គេថាគត ក៏មិនបានក្រប
 សន្តិកម្មវិចិត្តរបស់គេថាគតបានឡើយ ។

(៦៧) មនុស្សអង្គិវេស្សនៈ គេថាគតនោះមានសេចក្តីគ្រិវិយ៉ាងនោះ
 ជា បើដូច្នោះ គួរតែកាត់ត្រូវវិចារណាខ្លៅអប្បណកជ្ជូន ។

មហាយមកវគ្គសូត្រ មហាសច្ចកសូត្រ ឡានកិរិយាគោ

សោ ទោ វេហិ អត្ថិវេស្សន មុខតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្ណតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេ ឧប្បន្និ ។ ឧស្ស
 មន្តិ អត្ថិវេស្សន មុខតោ ច ធាសតោ ច កណ្ណ
 តោ ច អស្សាសប្បស្សនសេសុ ឧប្បន្នេសុ អធិមត្តោ
 កាយស្មី បាយោ ហោតិ ។ សេយ្យជាមិ អត្ថិ
 វេស្សន ទ្វេ ពលវន្តោ មុវិសា ទុទ្ធវលតិ មុវិសំ
 ធាតាពហាសុ កហេត្វា អន្តរកាសុយោ សន្តាថេយ្យិ
 សម្បវិតាថេយ្យិ វិវេទេ ទោ អត្ថិវេស្សន មុខតោ
 ច ធាសតោ ច កណ្ណតោ ច អស្សាសប្បស្សន
 សេសុ ឧប្បន្នេសុ អធិមត្តោ កាយស្មី បាយោ
 ហោតិ ។ អាវុទ្ធិ ទោ មន មេ អត្ថិវេស្សន វិយិ
 ហោតិ អសល្លិដំ ឧចដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា សា
 វន្តោ ច មន មេ កាយោ ហោតិ អប្បដិឃ្យស្ស
 ទ្វោ តេនេវ ទុក្ខប្បធានេន មតាធាតិវុទ្ធស្ស
 សតា ។ វិវុជាមិ ទោ មេ អត្ថិវេស្សន ឧប្បន្នា
 ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ច ចរិយាធាយ និដ្ឋតិ ។
 អបិស្ស មិ អត្ថិវេស្សន ទេវតា ជិស្វា វិវាហិសុ

មហាយមកវគ្គ មហាសច្ចកសូត្រ ប្រពេនៃឡានកិរិយា

ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ គឺជាគន្លងនាង ក៏ដូចខ្យល់ដង្ហើមចេញនឹងខ្យល់
 ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីក្រចៀកផង ។ ម្ចាស់អត្ថិ
 វេស្សនៈ លុះគេជាគន្លងនាងដូចខ្យល់ដង្ហើមចេញនឹងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពី
 មាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីក្រចៀកផងហើយ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ដ៏ម្ខាងក្រែលនឹង ក៏កើតឡើងក្នុងកាយ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ បុរសមាន
 កំទ្រាំង ក៏គោតំ ចាប់ផ្តើមបុរសមានកំទ្រាំងថយជាទីខ្លួន ក្រងវិវាហសន
 ខាង ឆ្នើកំរើលើលើលើក្រង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ
 លុះគេជាគន្លងនាងដូចខ្យល់ដង្ហើមចេញនឹងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពី
 ច្រមុះផង អំពីក្រចៀកផងហើយ សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ម្ខាងក្រែលនឹង
 ក៏កើតឡើងក្នុងកាយ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ សេចក្តី
 ព្យាយាមរបស់គេជាគន្លង ក៏នឹងកើតណាស់ មិនគួរថយឡើយ ចាំនិសិតក៏
 គិតលំទ្ធាច់ខ្លួន មិនបានវង្វេងក្លែង តែចំណែកខាងកាយរបស់គេជាគន្លង
 ដែលត្រូវព្យាយាមចាក់ដោត ទៅជាកាយក្រលំក្រវាយ មិនបានស្ងប់
 ម្តាប់ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដល់ពួកនោះឯង ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ
 ទុកណាជាទុក្ខវេទនា មានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់គេជាគន្លង ក៏
 មិនបានគ្របសន្តិកំ ខ្ញុំចិត្តរបស់គេជាគន្លងឡើយ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ
 មានពួកទៅតាមពេញដោយគន្លង ដូច្នោះហើយ មិនយាយ៉ាងនោះជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលបណ្ណសិរិ

កាលកតោ សមណោ កោតមោតិ ។ ឯកទ្វា
ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ សមណោ
កោតមោ អបិច កាលំ កកោតិ ។ ឯកទ្វា
ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ សមណោ
កោតមោ នបិ កាលំ កកោតិ អវមំ សមណោ
កោតមោ វិហារោ ភ្នេវ សោ អវហោតោ ឯវរូទោ
ហោតិ ។

(៦៣) តស្ស មឃ្ហិ អត្ថិវេស្សន ឯតទហោសិ
យទ្ធាហំ សត្វសោ អាហារុបច្ឆនាយ មដិមជ្ជេយ្យមិ ។
អថទោ មិ អត្ថិវេស្សន ទេវតា ធម្មសង្កមិត្តា ឯតទរោមិ
មា ទោ ត្វិ មាវស សត្វសោ អាហារុបច្ឆនាយ
មដិមជ្ជិ សទេ ទោ ត្វិ មាវស សត្វសោ អាហារុបច្ឆ-
នាយ មដិមជ្ជិស្សសំ តស្ស តេ មយំ និព្វិ ធុនិ
លោមក្សមេហំ អជ្ឈោហវិស្សាម តាយ ត្វិ យាមេស្ស-
សិរិ ។ តស្ស មឃ្ហិ អត្ថិវេស្សន ឯតទហោសិ អ-
ហារោវ ទោ បទ សត្វសោ ជទ្ធកំ(*) មដិជានេយ្យ

១ ១ អធិប្បន្និ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបណ្ណសិរិ

ព្រះសមណោភោមាភិមេនេណកាលហើយ ។ ទេវតាក្នុងខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះ
ថា ព្រះសមណោភោមាភិមេនេណកាលនៅឡើយទេ កែគង់នឹងធ្វើ
មរណកាលពុំខាន ។ ទេវតាក្នុងខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
ោភោមា មិនបានធ្វើមរណកាលទៅហើយទេ តាំងនឹងមិនធ្វើមរណកាល
ឡើយ ព្រះសមណោភោមា ជាអហេតុ ទ្រង់គង់ព្រះជន្មយុវវាយភិត
ការគង់ព្រះជន្មយុវវេសព្រះអហេតុនោះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ។

(៦៧) ខ្នាលអត្ថិវេស្សនៈ ភថាភកនារោមាសេចក្តីគ្រិរេយំវិទេថា
មើម្ហុប្បា គួរកែតាត្តាអញ្ញប្រតិបត្តិ ដើម្បីផ្តល់បដិទ្ធិវិហារ ដោយ
ប្រការតាំងពូជ ។ ខ្នាលអត្ថិវេស្សនៈ លំដាប់នោះឯង ពួកទេវតាចូលទៅ
កេតថាភក ហើយនិយាយដូច្នេះថា បតិក្រព្រះអង្គអ្នកខិតខំកុ ព្រះអង្គ
កុំប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តល់បដិទ្ធិវិហារ ដោយប្រការតាំងពូជឡើយ បតិក្រ
ព្រះអង្គអ្នកខិតខំកុ មើព្រះអង្គនឹងប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តល់បដិទ្ធិវិហារ ដោយ
ប្រការតាំងពូជទៅ យើងតាំងពូជនឹងញ៉ាំងធាតុចិត្ត ឲ្យជ្រួតជ្រាបទៅ
តាមល្អក់កេមតាំងពូជរបស់ព្រះអង្គ ។ នឹងរស់នៅដោយធាតុចិត្តនោះ
បាន ។ ខ្នាលអត្ថិវេស្សនៈ ភថាភកនារោមាសេចក្តីគ្រិរេយំវិទេថា
មើតាត្តាអញ្ញនឹងផ្តល់បដិទ្ធិវិហារដោយប្រការតាំងពូជឯង

មហាយថវង្ស មហាសព្វកសុត្ត ឡង្ការិយាវេណ

ឥតា ច មេ ទេវតា តិច្ឆិ ឡង្ការិយាវេណ
អន្តរាហរេយ្យំ កាយ ចាហំ យាយេយ្យំ តំ បម
វស្ស មុសាតិ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន
តា ទេវតា បទ្ធាចិត្តាមិ អលង្កិ វធាមិ ។

(២៤) ឥស្ស មយ្ហំ អត្ថិវេស្សន ឯតទមោសិ
យទ្ធជាហំ ថោតំ ថោតំ អាហារិ អាហារេយ្យំ
បសតំ បសតំ យទិ វ មុត្តយ្ហសិ យទិ វ កុលត្ត-
យ្ហសិ យទិ វ កឡាយយ្ហសិ យទិ វ ហវេណុ-
កយ្ហសង្កិ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន ថោតំ
ថោតំ អាហារិ អាហារេសិ បសតំ យទិ វ
មុត្តយ្ហសិ យទិ វ កុលត្តយ្ហសិ យទិ វ កឡាយ-
យ្ហសិ យទិ វ ហវេណុកយ្ហសិ ។ ឥស្ស មយ្ហំ
អត្ថិវេស្សន ថោតំ ថោតំ អាហារិ អាហារេយេតា
បសតំ បសតំ យទិ វ មុត្តយ្ហសិ យទិ វ កុលត្ត-
យ្ហសិ យទិ វ កឡាយយ្ហសិ យទិ វ ហវេណុកយ្ហសិ

មហាយថវង្ស មហាសព្វកសុត្ត ប្រហេសេឡង្ការិយា

ទេវតា ចំនី ឡង្ការិយា មិ ឡង្ការិយា មិ ឡង្ការិយា មិ ឡង្ការិយា
មេ ទេវតា តិច្ឆិ ឡង្ការិយា មិ ឡង្ការិយា មិ ឡង្ការិយា មិ ឡង្ការិយា
អន្តរាហរេយ្យំ កាយ ចាហំ យាយេយ្យំ តំ បម
វស្ស មុសាតិ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន
តា ទេវតា បទ្ធាចិត្តាមិ អលង្កិ វធាមិ ។

(២៤) ឥស្ស មយ្ហំ អត្ថិវេស្សន ឯតទមោសិ
យទ្ធជាហំ ថោតំ ថោតំ អាហារិ អាហារេយ្យំ
បសតំ បសតំ យទិ វ មុត្តយ្ហសិ យទិ វ កុលត្ត-
យ្ហសិ យទិ វ កឡាយយ្ហសិ យទិ វ ហវេណុ-
កយ្ហសង្កិ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន ថោតំ
ថោតំ អាហារិ អាហារេសិ បសតំ យទិ វ
មុត្តយ្ហសិ យទិ វ កុលត្តយ្ហសិ យទិ វ កឡាយ-
យ្ហសិ យទិ វ ហវេណុកយ្ហសិ ។ ឥស្ស មយ្ហំ
អត្ថិវេស្សន ថោតំ ថោតំ អាហារិ អាហារេយេតា
បសតំ បសតំ យទិ វ មុត្តយ្ហសិ យទិ វ កុលត្ត-
យ្ហសិ យទិ វ កឡាយយ្ហសិ យទិ វ ហវេណុកយ្ហសិ

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុយចន្តស្ថាន

អធិបត្តកសំខានំ បន្តោ មេ(១) កាយោ ហោតិ ។
 សេយ្យជាមិ ធាម អសីតិកបទ្ធានំ វា កាឡិ-
 បទ្ធានំ វា(២) ឯវមេវស្ស(៣) មេ អន្តប្បទុត្តានំ កវន្តិ
 តាយេវប្បហារតាយ ។ សេយ្យជាមិ ធាម ឱដ្ឋបទំ
 ឯវមេវស្ស មេ រាជិសទំ ហោតិ តាយេវប្បហារតា-
 យ ។ សេយ្យជាមិ ធាម វដ្ឋបាវល្លិ ឯវមេវស្ស
 មេ បំដ្ឋកណ្តាកោ ឧណ្ណតាវណតោ ហោតិ តាយេ-
 វប្បហារតាយ ។ សេយ្យជាមិ ធាម ជវសាលាយ
 តោចាលសិយោ ឱលុត្តិលុត្តា កវន្តិ ឯវមេវស្ស មេ
 ជាសុឡិយោ ឱលុត្តិលុត្តា កវន្តិ តាយេវប្បហារតា-
 យ ។ សេយ្យជាមិ ធាម កម្ពីរេ ឧទទាមេ ឧទិកតារកា
 កម្ពីរតតា ឱត្តាយិកា ទិស្សន្តិ ឯវមេវស្ស មេ អត្តិ-
 ក្សេមេ(៤) អត្តិការកា កម្ពីរតតា ឱត្តាយិកា ទិស្សន្តិ

១ ឧ. ម. មេតិ ៩ ទិស្សនិ ។ ២ ឧ. កាលបទ្ធានិ វា ។ ៣ ម. ឯវមេវស្ស ។
 ៤ ឧ. ម. អត្តិកុមេសុ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មូលចន្តស្ថាន

តាយរបស់ភថាគតំដល់ខ្ញុំភាគរស្តំទិស្សមេត្រូវលក ។ វេយវៈ ភូចតំ
 របស់ភថាគត ដូចជាញំនិវេល្លិ ឈ្មោះអសីតិកៈ ឬដូចជាញំនិវេល្លិ
 ប្រេតិ ព្រោះមានភាហារតិចនោះឯង ។ ភត្តុវរបស់ភថាគត ដូចជា
 ស្នាមជើងនៃសត្វឧដ្ឋ ព្រោះមានភាហារតិចនោះឯង ។ ផ្គិតខ្ពង់របស់
 ភថាគត ដើមដុប ដូចជាលំពង់ឈើ ដែលល្អិតខ្លះវិញ ព្រោះមាន
 ភាហារតិចនោះឯង ។ របៀបនៃផ្គិតដំបើចាំនិទ្ធាយ របស់ភថាគត គឺ
 រើមរតាម ដូចជាចង្កូននៃសាលាចាស់ ដ៏រតិមរតាម ព្រោះមាន
 ភាហារតិចនោះឯង ។ ប្រស្រីក្នុងកុម្មីរណ្តៅក្នុងរបស់ភថាគត គឺជ្រៅ
 ខ្ពង់ចុះទៅ ដូចព្រះពន្លឺក ក្នុងសណ្តូងទឹកជ្រៅ ដ៏ជ្រៅខ្ពង់ចុះទៅ

តាយេវប្បហារតាយ ។ សោយ្យងមិ ធាប តិក្កិតា-
 លាតុ(១) អាមត្តិដ្ឋោ វិកាតមេន សិដ្ឋសិ(២)
 ហោតិ សម្មិលាតោ ឯវមេវស្ស មេ សិសេ(៣)សិ-
 ស្ស មិដ្ឋសិតា ហោតិ សម្មិលាតា តាយេវប្ប-
 ហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន
 ទុនាច្ឆរិ ឋវិមសិស្សាមិ តិ មិដ្ឋិកល្ហាតិយេវ បៈ
 វិក្កល្ហាមិ មិដ្ឋិកល្ហាតិ ឋវិមសិស្សាមិ តិ ទុនាច្ឆរិយេវ
 ឋវិក្កល្ហាមិ យាវស្ស មេ អត្ថិវេស្សន ទុនាច្ឆរិ មិដ្ឋិ-
 កល្ហាតិ អស្មិណ ហោតិ តាយេវប្បហារតាយ ។
 សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន វិច្ឆិ វា មុត្តិ វា
 កវិស្សាមិ តិ តត្ថេវ អវត្តុដ្ឋោ បបតាមិ តាយេវប្ប-
 ហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន ឥមមេវ
 កាយំ អស្សាសេដ្ឋោ ចាលិណ តត្ថាមិ អនុមដ្ឋាមិ
 កស្ស បយ្ហិ អត្ថិវេស្សន ចាលិណ តត្ថាមិ អបោមដ្ឋិតា
 ប្តិតប្តលា ចិ លោមា ចិ កាយស្មា បបតត្ថិ តាយេវប្ប-
 ហារតាយ ។ អបិស្ស មិ អត្ថិវេស្សន មនុស្សា ទិស្វា

១. ឧ. ម. តិក្កិតាលាព្យ ។ ២. ឧ. ម. សិដ្ឋសិ ។ ៣. ឧ. ម. សិសេតិ ឧ. ទិស្សតិ ។

ព្រោះមានហោរាភិចារោងឯង ។ ស្ស្យកក្កាល ព្វដីក្កាលរបស់គេ
 ដែលហោរាភិចារោងពាល់ត្រូវហើយ ក៏ស្ម័គ្រដ្រី ដូចជាផ្ទៃខោងព្រ
 ដែលគេកាត់អំពីខ្លី លុះឡើយដំកំដៅផ្ទៃពាល់ត្រូវហើយ ក៏ស្ម័គ្រដ្រី
 ដូចខោងឯង ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ គេថាគរោងឯងគិតថា ភាគាអញមិន
 ស្លាប់ស្ស្យកោះ ក៏ចាប់ត្រូវលើផ្ទាំងខ្លួនទៅវិញ គិតថាភាគាអញមិនស្លាប់
 ផ្ទាំងខ្លួន ក៏ចាប់ត្រូវលើស្ស្យកោះទៅវិញ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ ព្រោះថា
 ស្ស្យកោះរបស់គេគេចាប់មិនផ្ទាំងខ្លួន ព្រោះមានហោរាភិចារោងឯង ។
 ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ គេថាគរោងឯងគិតថា ភាគាអញមិនបម្រាចន៍ខ្លះ
 ឬទឹកម្រក ក៏ដូចគ្នាបំប្លែងទំនារ ព្រោះមានហោរាភិចារោងឯង ។ ម្ចាស់
 អត្ថិវេស្សនៈ គេថាគរោងឯងធ្វើតាយនេះឱ្យស្រួលឬល ដុសខ្លួនប្រាណ
 ដោយដៃ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ កាលបើគេថាគរោងឯងដុសខ្លួនប្រាណដោយ
 ដៃ ពេមទាំងឡាយមានស្ម័គ្រគ្នាគិតចុះអំពីកាយ ព្រោះមានហោរា
 ភិចារោងឯង ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ មនុស្សវាទាំងឡាយបានឃើញគេថាគ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មុលបទ្ហាសកំ

ឯវេទនាសុ កាខ្សោ សមណោ តោតមោតិ ។ ឯកទ្វេ
បទុស្សា ឯវេទនាសុ ឧ កាខ្សោ សមណោ តោតមោ
សាលោ សមណោ តោតមោតិ ។ ឯកទ្វេ បទុស្សា
ឯវេទនាសុ ឧ កាខ្សោ សមណោ តោតមោ ឧបិ
សាលោ មជ្ឈិមនិកាយស្ស សមណោ តោតមោតិ ។ យោសន្ត
មេ អន្តិវេស្សន ភាវ បរិសុទ្ធា ធិវិវណ្ណោ បរិយោ-
ណោតោ ឧបហានោ ហោតិ អាមេវប្បហារោយ ។

[៦៥] តស្ស មយ្ហិ អន្តិវេស្សន ឯតទយោសិ
យេ ទោ កេចិ អតីតមន្ទាទំ សមណា វា ប្រាហ្មណា
វា ឱបត្តមិកា ទុត្តា តិប្បា ទវ កដុកា វេទនា
វេទយេសុ ឯតាវបរមំ ឧយេតោ ភិយ្យោ ។ យេ កេចិ(១)
អនាតមន្ទាទំ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ឱបត្តមិ-
កា ទុត្តា តិប្បា ទវ កដុកា វេទនា វេទិយស្សន្តិ
ឯតាវបរមំ ឧយេតោ ភិយ្យោ ។ យេ កេចិ(២) ឯតាវហិ
សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ឱបត្តមិកា ទុត្តា
តិប្បា ទវ កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ ឯតាវបរមិ

១.២ ១. ឧ. យេចិ ហិ កេចិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មុលបទ្ហាសកំ

ហើយពាលភាពយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មានសម្បុររង្វេ ។
មនុស្សច្នួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមមិនមែនម្នាក់ទេ ព្រះ
សមណគោតមសម្បុរសវៃណាកបាយ ។ មនុស្សច្នួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះ
ថា ព្រះសមណគោតមមិនមែនសម្បុររង្វេ មិនមែនសម្បុរសវៃណាកបាយ
ទេ ព្រះសមណគោតមមានសម្បុរស្បែកប្រវែង ។ ហ្នាលអគ្គិវេស្សនៈ
សម្បុរស្បែក របស់គងត បរិសុទ្ធ ផ្លូវផងដល់ម្ល៉ោះ ក៏ត្រឡប់ជា
តប់អង្គ ព្រោះមានភាហារកំបោនផង ។

[៦៥] ហ្នាលអគ្គិវេស្សនៈ គងតគោតមមានសេចក្តីគ្រវះផ្លូវច្នួរ
ជនចាំនិទ្សាយណាមួយ ពោះសមណភ្នំ ប្រាហ្មណភ្នំ ក្នុងអតីតកាល
បានសោយនូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា វិនិស្វេ ផ្សារទ្វេប ដែលកើតអំពី
ព្យាយាម មានកំណត់ត្រក្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសលុបជាងនេះទៀត
ទេ ។ ជនចាំនិទ្សាយណាមួយ ពោះសមណភ្នំ ប្រាហ្មណភ្នំ ក្នុង
វេទនាកាល មិននឹកនូវទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា វិនិស្វេ ផ្សារទ្វេប ដែល
កើតអំពីព្យាយាម មានកំណត់ត្រក្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសលុបជាងនេះ
ទៀតទេ ។ ជនចាំនិទ្សាយណាមួយ ពោះសមណភ្នំ ប្រាហ្មណ
ភ្នំ ក្នុងកាលវេទនា កែងកែទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា វិនិស្វេ
ផ្សារទ្វេប ដែលកើតអំពីព្យាយាម មានកំណត់ត្រក្រឹមប៉ុណ្ណោះ

ហោយមេវត្តឃ្ម មហាសុទ្ធិសុត្តន្ត សុត្តន្តបិដក

នយិទោ ភិយ្យោ ។ ម ទោ មទាហំ ឥនាយ កាដុ-
 កាយ ទុក្ខាភិយាយ មទិត្តាមិ ទុក្ខំ មទុស្សន្តរា
 អលចរិយញ្ញាលាទស្សនវិសេសំ ។ សិយា ទុ ទោ
 អញ្ញា មត្តោ កោតាយាតិ ។ តស្ស មញ្ញំ អត្ថិវេស្សន
 ឯតទហោសំ អភិជាតាមិ ទោ ចហាហំ បិទុ សន្តស្ស
 កម្មន្ត សិកាយ ជម្ពុត្តាយាយ(១) មិសំន្តោ វិវិទ្ធេវ
 កាមេហំ វិវិទ្ធ អតុសលេហំ ធម្មេហំ សវិត្តុ
 សវិតាវំ វិវេតាមិ មិត្តសុទំ ចមមិ ឈាមិ ទុចសម្មដ្ឋ
 វិហរិកា សិយា ទុ ទោ ឯសោ មត្តោ កោតាយាតិ ។
 តស្ស មញ្ញំ អត្ថិវេស្សន សតាទុសារិក្ខណំ អហោសិ
 ឯសេវ(២) មត្តោ កោតាយាតិ ។ តស្ស មញ្ញំ អត្ថិវេស្សន
 ឯតទហោសិ កិទុ ទោ អហំ តស្ស សុទស្ស កាយាមិ
 យន្តិ សុទំ អញ្ញាត្រាវ កាមេហំ អញ្ញាត្រ អតុសលេហំ
 ធម្មេហំតិ ។ តស្ស មញ្ញំ អត្ថិវេស្សន ឯតទហោសិ ទ
 ទោ អហំ តស្ស សុទស្ស កាយាមិ យន្តិ សុទំ
 អញ្ញាត្រាវ កាមេហំ អញ្ញាត្រ អតុសលេហំ ធម្មេហំតិ ។

១ ដ្ឋប្បាយាយនិបិ ។ ២ ឧ. ឯសោ ។ ។

ហោយមេវត្តឃ្ម មហាសុទ្ធិសុត្តន្ត វិញ្ញាណកម្មត្រ័យិវិសេសន្តវិញ្ញាណកម្ម

មិនមានលើសលុបជាដំបូងទៅទៀតទេ ។ ចំណែកនេះគឺជាភ្នំក្នុងភ្នំ មិនគង់
 បានគ្រាន់ដឹងខ្លួនឯងស្របតាមវិញ្ញាណកម្មស្រុះដឹងក្នុង ដែលគាត់ចាត់
 ចង់ទុកលើសពីក្រលែងដឹងមនុស្សធម៌ ដោយទុក្ខភិយា ដ៏ច្បាច្បាច
 នេះ នៅឡើយ ។ ដូច្នោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រាន់ដឹង គប្បីបានដៃបូ
 ញ៉ា ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ ភាគគតៈនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាល
 ដែលភក្ត្រអញអង្គុយនៅក្រោមម្លប់ខែដើមត្រីផ្តិតក្រដាក់ ក្នុងកិច្ចការរបស់
 សក្យព្រះជាបិតា គឺជាប់បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ បានដល់ខ្ញុំបឋមដ្ឋាន ដែលច្រកមេដាយវិក្កុះទំនិរិយា
 មានបីគឺទំនិសុទ្ធ ដែលគឺគំរុំសេចក្តីស្ងាត់នោះ ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តទៅ ទុញ្ចំ ខ្ញុំឯង ជាដួងខែការគ្រាន់ដឹងហើយ ទេដឹង ។ ម្ចាស់
 អត្ថិវេស្សនៈ វិញ្ញាណកម្មត្រ័យិវិសេសន្តវិញ្ញាណកម្ម ក៏កើតឡើងដល់
 ភាគគតៈនោះថា ដួងខែហើយ ជាដួងខែការគ្រាន់ដឹង ។ ម្ចាស់អត្ថិ-
 វេស្សនៈ ភាគគតៈនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា សេចក្តីសុទ្ធជា
 ត្រូវចាកតាមទាំងឡាយ ត្រូវចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ភក្ត្រអញ
 ខ្លាចសេចក្តីសុទ្ធជា បូញ៉ា ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ ភាគគតៈនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា សេចក្តីសុទ្ធជា ត្រូវចាកតាមទាំងឡាយ ត្រូវ
 ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ភក្ត្រអញ មិនខ្លាចសេចក្តីសុទ្ធជាទេ ។

[៦៦] កស្ម័រ មឃ្លី អត្ថិវេស្សន ឯនន ហោសិ ន ទោ
 តំ សុតារំ សុទំ អធិកង្កំ^(១) អធិមត្តនសិមាធិ បត្តកា.
 យេន យេន យេន ឱន្នុវិគំ អាហារំ អាហារេយ្យំ
 ឱន្នុវិគំ កុម្មាសង្កំ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន ឱន្នុវិគំ
 អាហារំ អាហារេយិ ឱន្នុវិគំ កុម្មាសិ ។ តេន ទោ វេន
 សមយេន អត្ថិវេស្សន^(២) បញ្ច ភិក្ខុ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោន្តិ
 យោក្ក^(៣) សមណោ តោតមោ ធម្មំ អធិកមិស្សតិ
 កាញ្ញ^(៤) អាហោទេស្សតីតិ ។ យតោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន
 ឱន្នុវិគំ អាហារំ អាហារេសី ឱន្នុវិគំ កុម្មាសិ វេន មេ
 តេ បញ្ច ភិក្ខុ ធិត្ថិដ្ឋ បក្កមីសុ វាហុល្លិកោ សមណោ
 កោតមោ បដាធិវត្តន្តោ អាវុដ្ឋា^(៥) តាហុល្លាយាតិ ។

[៦៧] សោ ទោ អហំ អត្ថិវេស្សន ឱន្នុវិគំ
 អាហារំ អាហារេត្វា ទលិ តាហោត្វា វិវិច្ឆេវ តាមេហិ

១ ខ. ម. អធិកង្កំ វិ ។ ២ ខ. តេន ទោ បន មំ អត្ថិវេស្សន សមយេន ។
 ៣ ខ. តេន... មេ... ។ ៤ ម. យំ ទោ ។ ៥ ម. តំ ទោ ទោ ។ ៥ ខ. វាហ្លោ ។

[៦៦] ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ គេជាគតៈនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 បុគ្គលមានកាយដល់ខ្ញុំអាហារស្តង់ស្តម្រក្រលែងយ៉ាងនេះ មិនដឹងយាង
 ខ្ញុំសេចក្តីសុខនោះទេ បើដូច្នោះខ្ញុំរើកអាត្មាអញ ហើយកាត់ខ្ញុំអាហារ
 ដ៏ត្រាកត្រាគឺបាយនឹងខំវិញ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ គេជាគតៈនោះឯង
 ក៏បរិភោគខ្ញុំអាហារដ៏ត្រាកត្រាគឺបាយនឹងខំ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ
 សរសើរនោះឯង ក៏កុំចាំនឹង ៤ រូប ភាមអតបរិភោគ ដោយគិតថា
 ព្រះសមណតោតមេសរសើរនឹង ខឹងបាទក្រាស់ដឹងខ្ញុំបដិណា លោកនឹង
 ប្រាប់ខ្ញុំធម៌នោះ ដល់យើងចាំនឹងឡាយ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ ព្រោះ
 ហេតុតែគេជាគតៈបរិភោគខ្ញុំអាហារដ៏ត្រាកត្រាគឺបាយនឹងខំ ក្នុងកាល
 ណា ក៏កុំចាំនឹងប្រាប់នោះ លះបង់ តែចោលគេជាគត ក្នុងកាលនោះ
 ដោយគិតថា ព្រះសមណតោតមេប្រកបដោយវណ្ណកច្រើន ដោយពល
 ក្សយាម ត្រឡប់ទៅដើម្បីសេចក្តីវណ្ណកច្រើន ។

[៦៧] ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ លុះគេជាគតៈនោះឯង ហើយកាត់ខ្ញុំអាហារ
 ដ៏ត្រាកត្រាករហើយ ក៏ចោលកុំខ្ញុំនឹង បាទស្ងប់ចាកកាយចាំនឹងឡាយ ស្ងប់

ចោយបរវត្តស្ស បហសព្ភសុត្ត ទិសុ ឧបេហ វិគ្គា

វិវិទុ អត្តុសរេសេហំ ធម្មេហំ សវិតត្តំ សវិតារំ វិហារេដិ
 ចិត្តសុទ្ធំ បវេថំ លាភំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហាសី ។
 វិវុទាចំ ទោ មេ អត្តិវេស្សន ឧប្បញ្ញា សុទ្ធា
 វេទនា ចិត្តំ ន បរិយោនាយ តិដ្ឋតិ ។ វិតត្តវិចា-
 រាជំ វុចសេហ អជ្ជត្តំ សម្មសាទធំ ចេតសេរ
 វិកោដិការំ វិតត្តំ អវិចារំ សមាធិដំ ចិត្តសុទ្ធំ
 ទុតិយំ លាភំ... តតិយំ លាភំ... ចតុត្តំ លាភំ
 ឧបសម្មជ្ជំ វិហាសី ។ វិវុទាចំ ទោ មេ អត្តិ-
 វេស្សន ឧប្បញ្ញា សុទ្ធា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយោនាយ
 តិដ្ឋតិ ។ សោ វិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ
 បរិយោនាតេ អនត្តលោ វិតតុបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ
 ចារុដិយេ វិវិតេ អាណេញប្បត្តេ បុត្វេនិវាសា ទុស្ស-
 តិញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិទិញ្ញាថេសី ។ សោ អ-
 រោកវិហិតំ បុត្វេនិវាសី អទុស្សរាមិ សេយ្យមីទំ

ចោយបរវត្ត សហសព្ភសុត្ត បណ្ណវិដ្ឋានំ ៦ ៣ វិដ្ឋាវំ ៦

ហតអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់ខ្ញុំបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយ
 វិតក្កៈនិវិចារៈ មានបីតិចិត្តសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់នោះ គឺសម្រេច
 សម្រាន្តទៅដោយវិយាបថទាំង៤ ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ទុកណាជា
 សុខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់គោតក ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្ត
 របស់គោតកបានឡើយ ។ លុះគោតករហូបវិតក្កៈនិវិចារៈហើយ ក៏បាន
 ដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសម្ពាធនៃខ្លួន ប្រកបដោយ
 សេចក្តីជ្រះថ្លាភ័ស្តា ជាសភាពនៃចិត្តដ៏ស្រស់ឆក់ អត់មានវិតក្កៈនិវិចារៈ
 បានវិចិត្តនិវិចារៈដែលកើតអំពីសមាធិនិបបេជ្ឈន... ក៏បានដល់ខ្ញុំតតិ-
 យជ្ឈាន... បានដល់ខ្ញុំចក្ខុជ្ឈាន គឺសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិយា-
 បថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ទុកណាជាសុខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ
 កើតឡើងដល់គោតក ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គោតកបានឡើយ ។
 កាលដែលចិត្តរបស់គោតកខ្លាំង បរិសុទ្ធជ្រះដ៏ មិនមានទិដ្ឋលំរោល
 ភិកិលេស ប្រាសចាកឧបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារ
 កម្ម ជាចិត្តនឹងធ្វើ មិនញាប់ញ័រទៅរកមការម្មណ៍ (ដោយអំណាចលាម
 ទាំង៤) ដោយប្រការដូច្នោះហើយ គោតកបង្កើនចិត្តទៅជ័យ្យបុត្វេនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាណ ។ គោតកនោះលើកឃើញខ្ញុំបុត្វេនិវាសច្រើនប្រការ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ បុលបណ្ណសង្ក

ឯកាយ្យ ជាតិ ទ្វេចំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ភតិ
 សា កាវិ សុទ្ធកេសិ វេទនាវិហិតិ បុត្រេវិហិតិ
 វេទនាស្សវតិ ។ អយិ ខោ មេ អត្តិវេស្សន វត្តិយោ
 បវេយ យាមេ បវេណ វិជ្ជា វេទិតតា អវិជ្ជា វិហិតា
 វិជ្ជា ឧប្បញ្ញា តមោ វិហិតោ វេទនាតោ ឧប្បញ្ញា
 យជាតិ អប្បមត្តស្ស អាតាវិណា បវិតតត្តស្ស
 វិហិតោ ។ ឯវុតាបិ ខោ មេ អត្តិវេស្សន ឧប្បញ្ញា
 សុមា វេទនា ចិត្តំ ន បវិយោទាយ តិដ្ឋតិ ។

[៦៨] សោ ឯវិ សុមា ហិតេ ចិត្តេ បវិសុទ្ធន្ធ បវិយោ-
 ទោតេ អនត្តិណោ វិកត្តបត្តិលេសេ ធុត្តត្តេត កម្មជីវេយ
 វេទេ វេទនេត្តេ វេស្តានិ ធុត្តបទាតញ្ញាណាយ ចិត្តំ
 វេវាវិញ្ញាបេសិ ។ សោ ឯវេទនេ ចក្កុតា វិសុទ្ធនេ អតិញ្ញត្ត-
 ពាទុសកោនេ សត្តេ បស្សាមិ ចវេណេ ឧបបដ្ឋវេណេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលបណ្ណសង្ក

អិលីកាយិញ ជាតិ ១ ខ្លះ ជាតិ ២ ខ្លះ ។ បេ ។ លីកាយិញ ធូវុបុត្តនិវាស
 អ្នកប្រការ ព្រមទាំង វេទនា វិស្សនីនិ អាណា ជាដើម ព្រមទាំង វេទនា
 គឺ ឃ្លាន វិស្សនីនិ ពាក្យ ក្នុង ជាដើម ដោយ ប្រការ ដូច្នោះ ។ ខ្លួន អត្តិវេស្សនៈ
 វិជ្ជា ទី ១ នេះ ឯង គឺ ជា គត បាន ហើយ ក្នុង បឋម យាម វេទនា ក្រិ អវិជ្ជា ខ្លាត់ ខ្លាត់
 ទៅ ហើយ វិជ្ជា ក៏ កើត ឡើង សេចក្តី ដឹង ខ្លាត់ ខ្លាត់ ទៅ ហើយ ពន្លឺ ក៏
 កើត ឡើង ដល់ គឺ ជា គត ដូច បុគ្គល ដែល មិន ប្រមាទ មាន ព្យាយាម ញ៉ាំង
 កិលេស ច្បាស់ មាន ចិត្ត បញ្ចុះ ទៅ កាន់ ព្រះ ចិត្ត បាន ដែល បាន ឲ្យ វិជ្ជា ទី ១
 ទោវដរ ។ ខ្លួន អត្តិវេស្សនៈ ទុក ណា ជា សុខ វេទនា មាន សភាព ដូច្នោះ
 កើត ឡើង ដល់ គឺ ជា គត ក៏ មិន គ្រប សន្តិក៍ ឲ្យ ចិត្ត របស់ គឺ ជា គត បាន ឡើយ ។

[៦៨] កាល បើ ចិត្ត របស់ គឺ ជា គត ខ្លាត់ ខ្លាត់ បរិសុទ្ធ ផ្លូវ ផង មិន
 មាន ទិច្ចល ពោល គឺ កិលេស ប្រាស ចាក បក្តិលេស មាន សភាព ជា ចិត្ត
 ទង់ គួរ ដល់ ការ ទាក់ ទាញ ជា ចិត្ត ទង់ ផង មិន ញាប់ ញ័រ ទៅ ភាម អាម្មណ៍
 ដោយ ប្រការ ដូច្នោះ ហើយ គឺ ជា គត ក៏ បង្ហូរ ចិត្ត ទៅ ដើម្បី សក្តិ ចក្ខុ បុ-
 គញ្ញាណ ។ គឺ ជា គត ទោះ មាន ចក្ខុ ដូច ជា ទិព្វ ដ៏ ស្អាត កន្លង ហួស ចក្ខុ
 របស់ មនុស្ស ធម្មតា ក៏ បាន ឃើញ ឲ្យ ពួក សត្វ ដែល ច្បុក ដែល កើត ឡើង

មហាយមរវិញ្ញាណ មហាសុទ្ធសូត វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ

ក៏នេះ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណំ ទុក្ខណ្ណំ សុភតេ ទុក្ខតេ
 យេជាតម្បយតេ សុត្តំ បដាទាមិ ។ ២៧ ។ អយំ
 ទោ មេ អត្ថិវេស្សនំ អត្ថិយា មជ្ឈិមេ យាមេ
 បុតិយោ វិជ្ជា អធិកតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា
 តាយា វិហតោ អាណោកោ ឧប្បន្នា យេជាតំ
 វេយ្យមត្តស្ស អាតាមិយោ បហិតត្តស្ស វិហរតា ។
 ឯវុកាមិ ទោ មេ អត្ថិវេស្សនំ ឧប្បន្នា សុខា
 វេននា ចិត្តំ ន បរិយោទាយ តិដ្ឋតិ ។

[៦៧] សោ ឯវុ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ បរិ-
 យោណតេ អនត្តំលោ វិកត្តបត្តិលោសេ ធុទុក្ខតេ តម្ប-
 យិយេ មិតេ អាណេត្តម្បត្តេ អាសវាចំ មយត្តាណាយ
 ចិត្តំ អភិច្ចាមេសី ។ សោ ឥទំ ទុក្ខតំ យេជាត្តំ
 វេក្ខតាសី អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យេជាត្តំ អក្ខតា-
 សី អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យេជាត្តំ អក្ខតាសី
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិច្ចំ បដិបទាតិ យេជាត្តំ
 វេក្ខតាសី ឥមេ អាសវាតិ យេជាត្តំ អក្ខតាសី

មហាយមរវិញ្ញាណ មហាសុទ្ធសូត វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ

ជាសត្វជាតាបន្ទះ ខ្ពង់ខ្ពស់ន្ទះ មានប្រយុទ្ធន្ទះ រូបកាត្រក់ន្ទះ ហេតុតំ
 ស្ត្រន្ទះ គតិកាត្រក់ន្ទះ មួយវិញ្ញាណ្យក គយាគតដីនិច្ចាសំ ធូរក្ខតសត្វ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម ។ ២៧ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ វិញ្ញាណ ២ នេះឯង
 គយាគតបានហើយក្នុងមជ្ឈិមយាមវិញ្ញាណ វិញ្ញាណ្យក គយាគតបានហើយ វិញ្ញាណ
 កើតឡើង សេចក្តីដឹងខ្លាត់ខ្លាត់ទៅហើយ ពន្លឺកើតឡើងដល់គយាគត
 ដូចបុគ្គលដែលមិនប្រមាទ មានព្យាយាមញ្ញាណិកលេសទ្យក្តា មានចិត្ត
 វេញទៅកាន់ព្រះទិវ្យាន ដែលបានធូរវិញ្ញាណ ២ ដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់
 អត្ថិវេស្សនៈ ទុកលាជាសុខវិទ្យាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់
 គយាគត ក៏មិនគ្របសន្តិកន្តវិញ្ញាណរបស់គយាគតបានឡើយ ។

[៦៨] កាលបើចិត្តរបស់គយាគតខ្លាចខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវដឹង មិន
 មានទីខ្ពស់ពាលគិលេស ប្រាសចាកឧបកិលេស មានសភាពជាចិត្ត
 ខន់ ក្នុងដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងដឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអោយណ៍
 យ៉ាងនេះហើយ គយាគតក៏បង្ហាញចិត្តទៅ ដើម្បីកាសវក្កុយញាណ ។
 គយាគតនោះបានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះជាហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ទីលេងទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះសេចក្តីប្រកបចិត្តជាដំណើរទៅ
 កាន់ទីលេងទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាអសវៈ បានដឹងច្បាស់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលបទ្កាសកៈ

អយំ អំសវសមុទយោតិ យថាភូតំ អត្តញ្ញាសី អយំ
 អសវវិទិរោជោតិ យថាភូតំ អត្តញ្ញាសី អយំ អា-
 សវវិទិរោជោតិ ធម្មិមនាតិ យថាភូតំ អត្តញ្ញាសី ។
 ឥស្ស មេ ឯវិ ជាធាតោ ឯវិ បស្សនោ កាមាស-
 វារិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ត ភវសវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ត អវិជ្ជា-
 សវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ត ។ មេ ។ ឆាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ
 អត្តញ្ញាសី ។ អយំ ទោ មេ អត្តវេស្សន វត្តិយោ
 មត្តិមេ យាមេ ឥតិយោ វិជ្ជា វេទិតតា អវិជ្ជា វិហតា
 វិជ្ជា ឧប្បន្នា តតោ វិហតោ អាណាតោ ឧប្បន្នោ
 យថាតំ អប្បបត្តស្ស អាតាចំចោ បហិតត្តស្ស វិហ-
 រតោ ។ ឯវិវចាចំ ទោ មេ អត្តវេស្សន ឧប្បន្នា
 សុទា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយោជាយ តិដ្ឋតិ ។

(៧០) អភិជានាមិ ទោ បទាហំ អត្តវេស្សន អនេ-
 កសតាយ បរិសាយ ធម្មំ នេសេតា ។ អចំស្ស មិ
 ឯកាមតោ ឯវិ មត្តាតិ មមេវារត្ត សមណោ តោត-
 មោ ធម្មំ នេសេតីតិ ។ ន ទោ បទេតិ អត្តវេស្សន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបទ្កាសកៈ

ភវជាតោ នេវាធម្មិគំឡោកើតកាសវៈ បាទជីវិច្ចាសំភាមតិកថា នេវា
 វិលេតកាសវៈ បាទជីវិច្ចាសំភាមតិកថា នេវេសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ
 ទៅកាន់វិលេតកាសវៈ ។ ការប្រតិបត្តិការនេះយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះហើយ ចិត្តរបស់គេជាគត្តប្រោកកាសាសវៈផង ចិត្តរបស់គេជាគត-
 ប្រោកករិសវៈផង ចិត្តរបស់គេជាគត ប្រោកអវិជ្ជាសវៈផង ។ មេ ។
 កថាភវជីវិច្ចាសំថា មត្តការោតិច្ចេវិទ្ធប្រត្តិកុទៅ ដើម្បីសោឡសតិច្ច
 នេវទ្រកមិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់អត្តវេស្សនៈ វិជ្ជាទី ៣ នេះឯង កថា-
 គតបាទហើយក្នុងបច្ច័យនោះទៅក្រី អវិជ្ជាខ្ពស់បាក់ទៅហើយ វិជ្ជាកំ
 កើតឡើង សេចក្តីនឹងខ្ពស់បាក់ទៅហើយ ភវិកកើតឡើងដល់គេជាគត
 ដូចបុគ្គលដែលមិនប្រមាទ មានព្យាយាមញ៉ាំងកិលេសឱ្យក្តៅ មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះឱព្វាន ដែលបានឡើងទី ៣ ដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់
 អត្តវេស្សនៈ ទុកណាជាសុខទៅទាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់
 កថាគត ក៏មិនគ្របសន្តិក៏ខ្ញុំចិត្តរបស់គេជាគតបាទឡើយ ។

(៧១) ម្ចាស់អត្តវេស្សនៈ កថាគតប្រាប់ជាអ្នកសំដែងដល់
 បរិស័ទច្រើនរយ ។ ជនម្នាក់ៗ សំគាល់គេជាគតយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
 គោតម សំដែងធម៌ចំពោះអញវិញម្នាក់ឯង ។ ម្ចាស់អត្តវេស្សនៈ ចំណែក

មហាយានវគ្គស្ស មហាសព្វកសុត្ត សម្មុទ្ធសម្មុប្បា

ឯវំ ធម្មតំ យាវទេវំ វិញ្ញាណតាយ តតាគតោ សម្មុទេវំ
 តេសំ ធម្មំ ទេសេតិភំ ។ សោ ទោ អហំ អត្ថវេស្ស-
 ន តស្សាយេវ តាហាយ បរិយោសារេ តស្មីយេវ
 បុរិមស្មី សមាធិធិត្តោ វជ្ជត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋាបថ
 សន្និសីទាមិ សហទហាមិ ឯកោធិ កាភមិ(១) យេ ធម
 សុំ ធិត្តុកឃ្យំ វិហារមិភំ ។ ឱតប្បធិយៈមតិ កោតោ
 កោតមស្ស យជាតិ វាហិតោ សម្មាសម្មុទ្ធស្ស អភិ-
 ជាតាតិ ទោ(២) បទ ករំ កោតមោ ធិវំ សុចិតាតិ ។
 អភិជាតាបហំ អត្ថវេស្សន តិម្ហាធិ បច្ឆិមេ វាសេ
 បច្ឆាកតិ បិណ្ឌាតាតប្បដិក្ខុត្តោ ចតុត្តណំ សន្និដ្ឋី
 បញ្ញាបេត្តា ធិត្តុណោ បស្សេន សតោ សម្ប-
 យាយោ ធិត្តុ ឱត្តមិតាតិ ។ ឯតិ ទោ កោ កោតម
 ឯតេ សមណាប្រាហ្មណ(៣) សញ្ញេហវិហារស្មី វធម្មតិ ។
 ន ទោ អត្ថវេស្សន ឯត្តាវតា សម្មុទ្ធា វំ ហោតិ
 វេសម្មុទ្ធា វំ អបិច អត្ថវេស្សន យថា សម្មុទ្ធា វំ

១ ឧ. ១. សន្និសីទមិ ឯកោធិ កាភមិ សមាទហមិ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. កោសត្រ
 ធីតិ ។ ៣ ឧ. សមណា វំ ប្រាហ្មណា វំ ។

មហាយានវគ្គ សម្មុទ្ធសម្មុប្បា កាលប្បក្កាវិលវិទ្ធានិវេទន្ត

កុំភយ្យយវាយិញ្ញយំនិទេវោ ព្រះកថាគតសំដនិចមិ ដល់ដទចំធិ
 ឃ្យយោ ដោយប្រៃត ធីម្បិប្រយោដនិទ្យត្រាមំភរេចេដនិម្ពុណ្ណា
 ដូច្នេះឡើយ ។ ម្នាលអត្ថវេស្សនៈ ភថាគតនោះឯង តែងទៅ
 អស់កាលជាខ្លី ដោយវេលាសមាធិណា កាលបើបំភាថា ទោហើយ
 ភថាគតក៏សម្រង់ ទប់ទល់ ភ័កសំចិត្តខាងក្នុង ទ្វេឡង់ចិត្តមានអាវុធាវ
 តែមួយ ក្នុងសមាធិចិត្តដែលមានហើយ អំពីមុននោះឯង ដោយ
 វេលាសមាធិនោះ ។ សព្វកម៌ធម្មត្រកោលថា ពាក្យរបស់ព្រះនរោតម
 ដ៏ចំរើន ដែលជាអហោត្តសម្មាសម្មុទ្ធនេះ ជាពាក្យគួរឆ្លើយតបហើយ
 ចុះត្រូវគោតមដ៏ចំរើន ព្រមព្រួលក៏ក្នុងវេលាថ្ងៃបុរេ ។ ម្នាលអត្ថវេស្សនៈ
 ភថាគតត្រឡប់មកអំពីវិលាបាត ក្នុងវេលាបច្ឆាកត ហើយក្រាលទូ
 សន្និដ្ឋានជាប់ ៤ ហើយព្រមព្រួលដោយចំហៀងខាងស្តាំ មានសក
 និទិសម្បដន្តាចុះសិបសាមិកិយាលកំ ក្នុងខែជាច្រើន ខែនិម្ពុន្ត ។
 បពិត្រព្រះនរោតមដ៏ចំរើន សមណាប្រាហ្មណ៍ត្ថុកុះ កោលទូកិរិយា
 វេកលកំនោះឯង ថាជាធម៌ជាគ្រឿងទៅ ប្រកបដោយសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ។
 ម្នាលអត្ថវេស្សនៈ បុគ្គលវិនិច្ឆ័យ មិនវិនិច្ឆ័យ មិនមានដោយហេតុ
 ម្ពុណ្ណៈឡើយ ម្នាលអត្ថវេស្សនៈ មួយយ៉ាងទៀត បុគ្គលវិនិច្ឆ័យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថ

ហោតិ អសម្មុទ្ពោ ភិ ភី សុណាហិ សាទុកំ មនសំ-
កាណេហិ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឃី ភោតិ ទោ សទ្ធកោ
ដិកុទ្ធមុត្តោ ភគវតោ មច្ចស្សោសំ ។

[៧០] ភគវ ឯតទដោត កថេត្វ អត្តិវេស្សន
សម្មុទ្ពោ ហោតិ យស្ស កស្សចិ អត្តិវេស្សន យេ
អាសវំ សន្តិលេសិកា ខោខោត្តវិកា សនក
ទុក្ខវិទាណា អាយតិ ជានិជកមរណីយា អប្បហិទា
តមហិ សម្មុទ្ពោតិ វនាមិ អាសវំដិ ហិ អត្តិវេស្សន
អប្បហាទា សម្មុទ្ពោ ហោតិ យស្ស កស្សចិ អត្តិ-
វេស្សន យេ អាសវំ សន្តិលេសិកា ខោខោត្តវិកា
សនក ទុក្ខវិទាណា អាយតិ ជានិជកមរណីយា
មហិទា តមហិ អសម្មុទ្ពោតិ វនាមិ អាសវំដិ
ហិ អត្តិវេស្សន មហាទា អសម្មុទ្ពោ ហោតិ ។
តថាភកស្ស ទោ អត្តិវេស្សន យេ អាសវំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ស្ស មូលបទ្ទានុកថ

ចំវេវេនិក្ខំ ដោយហេតុណា ម្នកចូរស្តាប់ នូវហេតុនោះចុះ ឬ
យកចិត្តទុកដាក់ឱ្យប្រួលប្រួលចុះ គេវាគតនឹងសំដែងឱ្យស្តាប់ ។ សច្ច-
ភនិកុទ្ធមុត្តោ តិទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏តា ទៃព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា
ព្រះករុណា ព្រះវេទី ។

[៧១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដូច្នោះថា ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ
បុគ្គលវេទីតើដូចម្តេច ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ភាសាវៈទាំងឡាយណាជា
ធម៌ដ៏សៅហ្មង ទាំងសត្វឱ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីគ្រវល់គ្រវយ
មានវិបាកជាទុក្ខ ប្រកបដោយជានិមិត្តដកមរណៈកេវ បុគ្គលណា
និមួយមិនបានលះចោលវេញហើយ គេវាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាអ្នក
វេទី ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ព្រោះថាបុគ្គលដែលឈ្មោះថាវេទី ព្រោះហេតុ
តែមិនបានលះចោលទូទាំងសាវៈទាំងឡាយ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ភាសាវៈ
ទាំងឡាយណា ជាធម៌ដ៏សៅហ្មង ទាំងសត្វឱ្យកើតទៀត ប្រកបដោយ
សេចក្តីគ្រវល់គ្រវយ មានវិបាកជាទុក្ខ ប្រកបដោយជានិមិត្តដកមរណៈ
កេវ បុគ្គលណានិមួយ បានលះចោលវេញហើយ គេវាគតហៅ
បុគ្គលនោះ ថាជាអ្នកមិនវេទី ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ព្រោះថាបុគ្គល
ដែលឈ្មោះថា មិនវេទី ព្រោះបានលះចោលទូទាំងសាវៈទាំងឡាយវេញ
ប្រឡោះហើយ ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ភាសាវៈទាំងឡាយណា

បរាយចារិត្តស្ស មហាសព្វកស្ស ភវនីតា បសំសា

សង្កិលេសិកា ចោលោត្តិកា សទា ទុក្ខវិចារា

អាយតិ ជាតិជកមវណីយា បហំនា ទុច្ឆិម្ពូលា

កាលាវត្តុកា អនកាវ័ន្តិកា អាយតិ អនុប្បននម្ពា ។

សេយ្យដាចិ នាម អត្ថិវេស្សន កាលោ មគ្គកថ្នំន្នា

អគត្តោ មុច វិវុធិយា វិវេមេ ចោ អត្ថិវេស្សន

ភវនីតស្ស យេ កាសា សង្កិលេសិកា ចោលោ-

ត្តិកា សទា ទុក្ខវិចារា អាយតិ ជាតិជ-

កមវណីយា បហំនា ទុច្ឆិម្ពូលា កាលាវត្តុកា

អនកាវ័ន្តិកា អាយតិ អនុប្បននម្ពា ។

(៧២) វិវុធិ សត្វតោ មិគទ្ធចុត្តោ កតវន្តិ

វិគទភោច អច្ឆិយំ កោ តោតម អត្តតិ កោ តោតម

បរាយចារិត្ត សមាសព្វកស្ស កាលោសសេសីព្រះមានព្រះភាគ

ជាធម៌ដ៏សៅហ្មង តាំសត្វទ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីស្រវល់ស្រវាយ

មានវិបាកដ៏ខ្ពស់ ប្រកបដោយជំនឿដ៏ជកមវណៈកទៅ ភវនីតកុលា

ចង់ស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់រស់ហើយ បានធ្វើឲ្យទៅសល់

(ភវនីតា^១) ដូចជាទីនៅរបស់ដើមត្នោត ធ្វើមិនឲ្យចំរើនទៅទៀត មាន

សភាពមិនកើតឡើងទៅ ។ ម្នាលអត្ថិវេស្សនៈ ដើមត្នោតកំបុតកមិនគួរ

លូតលាស់ដុះឡើងវិញបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអត្ថិវេស្សនៈ កាសា៖

តាំងឡាយណា ជាធម៌ដ៏សៅហ្មង តាំសត្វទ្យកើតទៀត ប្រកបដោយ

សេចក្តីស្រវល់ស្រវាយ មានវិបាកដ៏ខ្ពស់ ប្រកបដោយជំនឿដ៏ជកមវណៈ

កទៅ ភវនីតកុលាចង់ចេញស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់រស់

ហើយ បានធ្វើឲ្យទៅសល់ភវនីតា ដូចជាទីនៅរបស់ដើមត្នោត បាន

ធ្វើមិនឲ្យចំរើនទៅទៀត មានសភាពមិនកើតឡើងទៅ យ៉ាងនេះឯង ។

(៧២) កាលវិសេសព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសយ៉ាងនេះហើយ

សព្វកម្មម្តងគ្រប់ ក៏និយាយដូច្នោះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះ

ភោគមង្គលំ អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះភោគមង្គលំ ចំឲ្យកណាស់

^១ ទីនៅក្នុងទីនេះសំដៅយកចិត្តលក្ខណៈ គឺព្រះគោតមធ្វើអារាមរៀនសូត្រទៅ នៅសល់ តែចិត្តសត្វ ប្រៀបដូចជាដើមត្នោតគេកាត់រំលើងចោលចេញ នៅសល់តែកន្លែងនោះ ហៅ ថាទីនៅរបស់ដើមត្នោត ។ អត្ថន័យថា ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលបណ្ណសង្ក

ហោវត្ថុំនិ កោតោ កោតមស្ស ឃិវិ អាសន្និ អាសន្និ
 វុត្តោនស្ស ឧបទិកេហំ វចនមដេហំ សមុទាចរិយនា
 នស្ស ធិវណ្ណោ ចេវ ចរិយោនាយតិ មុទវណ្ណោ ច
 វិប្បសីនតិ យថាភិ អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិជា
 តាមហំ កោ កោតម ម្ភាណំ កស្សមិ វំនេន វំនិ
 សហរកំតា សោមិ មយា វំនេន វំនិ សនារត្នោ
 អញ្ញេនញំ ចដិចិ តហំន្វា កមិ អបទាមសិ
 កោមញ្ច ធាសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ខាត្វាកាសិ
 ហោតោ បទ កោតមស្ស ឃិវិ អាសន្និ អាសន្និ វុត្តោ
 នស្ស ឧបទិកេហំ វចនមដេហំ សមុទាចរិយនា
 នស្ស ធិវណ្ណោ ចេវ ចរិយោនាយតិ មុទវណ្ណោ ច
 វិប្បសីនតិ យថាភិ អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិជា
 តាមហំ កោ កោតម មត្តរលី កោសាលំ... អជិតិ កេស
 កប្បលី... បកុដិ កត្វាយនំ... សញ្ចយំ វេលច្ច
 បុត្តំ... ជិត្តំ ធាដបុត្តំ វំនេន វំនិ សហ
 រកំតា សោមិ មយា វំនេន វំនិ សនារត្នោ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបណ្ណសង្ក

(ព្រោះ) ព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ ពោលសន្តិក៍សន្តិក
 និយាយដោយគន្លងពាក្យច្រៀតច្រៀតផ្សេងៗ យ៉ាងនេះ ក៏នៅតែមានព្រះ
 នវិវណ្ណផ្សេងៗ ទាំងសម្បុរព្រះកក្រ្តាទៀត ក៏ថ្វាស្រស់ចស់ ព្រោះថាព្រះអង្គ
 សមជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធពិត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ធ្លាប់លើកឡើងខ្ញុំវោទាសដោយពាក្យចំពោះបូណេកស្ស ឯបូណេកស្ស
 នោះ លុះខ្ញុំព្រះអង្គលើកឡើងខ្ញុំវោទាសដោយពាក្យហើយ ក៏បិទទុំនិស្ស
 ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ ហើយព្រះពាក្យចោលទៅខាងក្រៅហើយ
 ធ្វើខ្ញុំសេចក្តីគ្រោតផង ទោសៈផង សេចក្តីបិទគ្រែកមផង ឱ្យប្រាកដ
 ឡើង ចំណែកព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលសន្តិក៍
 សន្តិក៍និយាយដោយគន្លងពាក្យច្រៀតច្រៀតផ្សេងៗ យ៉ាងនេះ ក៏នៅ
 តែមានព្រះនវិវណ្ណផ្សេងៗ ទាំងសម្បុរព្រះកក្រ្តាទៀត ក៏ថ្វាស្រស់ចស់
 ព្រោះថា ព្រះអង្គសមជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធពិត បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គធ្លាប់លើកឡើងខ្ញុំវោទាស ដោយពាក្យចំពោះមក្ខុសិ
 រោសាល... ចំពោះអធិតរកសកម្មល... ចំពោះបកុដកត្វាយនៈ... ចំពោះ
 សញ្ចយ វេលដ្ឋបុត្ត... លើកឡើងខ្ញុំវោទាសដោយពាក្យចំពោះនិគន្ធាដ
 បុត្ត ឯនិគន្ធាដបុត្រនោះ លុះខ្ញុំព្រះអង្គលើកឡើងខ្ញុំវោទាសដោយពាក្យ

អត្តោនុញ្ញំ បដិច្ចវិ តតិក្ខា កមិ អរណយេសិ
 កោមត្ត គោសត្ត អំប្បត្តយត្តា ចាត្តា កាសិ
 កោតោ មន កោតមស្ស ឃី អាសន្ត អាសន្ត
 វុត្តោនស្ស ឧបដិកហិ វចនមេសិ សុប្បាចារិយ-
 ណនស្ស ធម៌វណ្ណោ រេវ បរិយោធាយតិ មុទវណ្ណា
 ច វិប្បសីនតិ យថាតិ អរណោ សង្កាសមុទ្ធស្ស
 ហន្ត ចនាជិ មយំ កោ កោតម កត្តាម តហុកិក្ខា
 តហុករណីយាតិ ។ យស្សនាជិ ត្វិ អត្តិវេស្សន
 កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អនេចា សត្វកោ ធិតន្តបុត្តា
 កកវតោ វាសិតំ អភិជន្តិត្តា អនុមោទិត្តា ឧដ្ឋាយា-
 សនា ចត្តាមីតិ ។

មហាសព្វកសូត្រ ឆ្នំ ធិដ្ឋិតំ ។

ហើយ ក៏បិទបាំងខ្លួនវាក្យវិទ្យារវាងពាក្យដទៃ ហើយប្រោមពាក្យចោល
 ខាងស្រី ហើយធ្វើខ្លួនសេចក្តីគ្រោធឆង ទោសៈផង សេចក្តីមិនគ្រេក
 អផេងឱ្យប្រាកដឡើង ចំណែកព្រះភោគមដំបើម កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ
 ពោលសន្តិក៍សន្តិខិយាយដោយឧទ្ធចន៍ពាក្យស្រៀកសៀកស្រង ។ យ៉ាង
 នេះហើយ ក៏នៅតែមានព្រះធីវណ្ណជូនផង ព័ន្ធសម្បវព្រះកត្តាទៀតក៏ថ្វា
 ស្រស់បស់ ព្រោះព្រះអង្គសមជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព័ក ប៉ុណ្ណឹងពុះ
 ព្រះភោគមដំបើម អំឡុងនេះខ្ញុំព្រះអង្គសូមហៅ ព្រោះមានកិច្ចច្រើន
 មានការងារច្រើន ។ ព្រះមោឃព្រះភោគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏កាថា ឃ្លល
 ធីតវិស្សនៈ អំឡុងនេះ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំកាលដែលអង្គុន៍ត្រឡប់ទៅវិញ
 ពុះ ។ លំដាប់នោះ សព្វកមិនឧបុត្រគ្រូកអរ កែរយោហើយចំពោះភា-
 សិករបស់ព្រះមោឃព្រះភោគ ហើយប្រាកដយកទីអង្គុយ ចៀសចេញទៅ ។

ចប់ មហាសព្វកសូត្រ ទី ៦ ។

សង្គម ច្បាប់សង្គមសង្គម

(៧៣) ឯកសារ សុតិ ៗ ឯកសារ សមយំ កកវា
សារវត្តិយំ វិហារតិ បុត្រាភមេ មិត្តារមាតុ ធាសារេ ។
អវទោ សក្កោ ទេវនមិដ្ឋោ យេន កកវា តេនុប-
សង្គមំ ឧបសង្គមិត្តា កកវំទំ អភិវាទេត្វា ឯកមង្គំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯកមង្គំ មិសា ទោ សក្កោ ទេវនមិដ្ឋោ
កកវំទំ ឯតទេវេន តិក្កាវតា ទុ ទោ គន្ត ភិក្កុ
សង្គំន្តេន តណ្ហាសង្គយវមុត្តោ ហោតិ អទ្ធក្ខិចិដ្ឋោ
អទ្ធក្ខិយោកក្ខេមី អទ្ធក្ខិប្រម្ភាថាវី អទ្ធក្ខិបវិយោសាថោ
សេដ្ឋា ទេវអទុស្សាន្តិ ។

(៧៤) ឥន ទេវនមិដ្ឋ ភិក្កុទោ សុតិ ហោតិ
សទ្វេ ធម្មា ទាលំ អភិវិវេសាយាតិ ឯវេញ តិ ទេវន-
មិដ្ឋ ភិក្កុទោ សុតិ ហោតិ សទ្វេ ធម្មា ទាលំ
អភិវិវេសាយាតិ សោ សង្គំ ធម្មំ អភិវាទាតិ

ច្បាប់សង្គមសង្គមសង្គម ទំ ៧

(៧៧) ច្បាប់សង្គមសង្គមសង្គម ៗ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រង់ក្របាសារេសម័តាមា ធាត្តកបុត្រាភម ជិត្រង
សាវត្តិ ។ ព្រះនោះឯង សក្កទេវរាជជាធំជាតិក្នុងទេវតា ចូលទៅកាល
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
ភាគ រូបបិកៅក្នុងទ័ដ៍សមគ្មរ ។ លុះសក្កទេវរាជ ជាធំជាតិក្នុងទេវតា
បិកៅក្នុងទ័ដ៍សមគ្មរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្កុជាអ្នកមានចិត្តបរិសុទ្ធទៅក្នុងព្រះនិព្វាន
ជាច័ក្សិយទៅនៃតណ្ហា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តទៀង មានសេចក្តី
ក្សេមក្សាន្តបារាយនៈទៀង ជាអ្នកប្រតិក្កដ៏ប្រសើរទៀង មានចំប្រុក
ទៀងពាក់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទៅកាន់មនុស្សទាំងឡាយ ដោយ
សន្តិប តើមានចំនួន ។

(៧៨) ព្រះអង្គត្រាស់ថា បពិត្រទេវនមិដ្ឋៈ ភិក្កុក្នុងសាសនានេះ
បានស្តាប់ពាក្យថា បុគ្គលមិនគួរប្រកាន់ខ្ជាប់ទាំងពួង(*) (ដោយអំណាច
តណ្ហាចឹងទ័ដ្ឋ) បពិត្រទេវនមិដ្ឋៈ លុះភិក្កុបានស្តាប់ពាក្យទ្រង់ថា បុគ្គលមិន
គួរប្រកាន់ខ្ជាប់ទាំងពួងយ៉ាងនេះហើយ ភិក្កុចារមែនដឹងច្បាស់ ខ្ជាប់ធម៌

* ធម៌ទាំងពួងនេះ បានដល់ទទួល អាយុ៖ ១២ ឆ្នាំត្រឹម ។ អន្តរថា ។

មហាយោគវិជ្ជាស្ស ពុប្បតណ្ហាសង្ខយស្ស ធម្មតោ វិទ្ធកិរោ

សត្វំ ធម្មំ អភិញ្ញាយ សត្វំ ធម្មំ បរិជាតាតិ
 សត្វំ ធម្មំ បរិញ្ញាយ យំ កត្តំ វេទនំ វេទនំ
 សុខំ ភំ ទុក្ខំ ភំ អនុក្ខមសុខំ ភំ វេសា
 តាសុ វេទនាសុ អនិច្ចាទុបស្សំ វិហារតិ វិហារាទុបស្សំ
 វិហារតិ ធិរេនាទុបស្សំ វិហារតិ បដិធិស្សត្តាទុបស្សំ
 វិហារតិ វេសា តាសុ វេទនាសុ អនិច្ចាទុបស្សំ វិហារតោ
 វិហារាទុបស្សំ វិហារតោ ធិរេនាទុបស្សំ វិហារតោ
 បដិធិស្សត្តាទុបស្សំ វិហារតោ ន កត្តំ លោកេ
 ទុចារិយតិ អនុចារិយំ ន បរិតស្សតិ រាបរិតស្សំ
 បទ្កត្តាញា បរិច្ចាយតិ ចំណា ជាតិ វុសិកំ ព្រហ្មច-
 រិយំ កតិ ករណីយំ ជាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតិ
 ឯត្តាវតា វោ ទេវនិទ្ធិ កិក្ខុ សន្តិទ្ធិ តណ្ហាសន្តិ-
 យវិមុត្តោ ហោតិ អទ្ធានិទ្ធិ អទ្ធានិទ្ធិ អទ្ធានិ-
 ព្រហ្ម ធារិ អទ្ធានិទ្ធិ យោសា យោ សេដ្ឋោ ទេវមទុ ស្សនន្តិ។

មហាយោគវិជ្ជាស្ស ពុប្បតណ្ហាសង្ខយស្ស ធម្មតោ វិទ្ធកិរោ

តាំងត្រង់ លុះដឹងច្បាស់នូវធម៌តាំងត្រង់ហើយ វេទនកំណត់ដឹងនូវធម៌
 តាំងត្រង់ លុះកំណត់ដឹងនូវធម៌តាំងត្រង់ហើយ វេទនិសាយនូវវេទនា
 ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬបំណុលមិនសុខ គិតគូរនោះជាអ្នកពិចារណា
 ឃើញថាមិនទៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកកម្រិត ពិចារ-
 ណាឃើញថាជាគ្រឿងរំលត់ ពិចារណាឃើញថាស្រាលបង្ក ក្នុងវេទនា
 តាំងខ្យល់នោះ កាលបើគិតគូរនោះ ពិចារណាឃើញថាមិនទៀង ពិចារ-
 ណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកកម្រិត ពិចារណាឃើញថាជាគ្រឿងរំលត់
 ពិចារណាឃើញថាស្រាលបង្ក ក្នុងវេទនាតាំងខ្យល់នោះហើយ ក៏
 មិនបានប្រកាន់ខ្ជាប់ឬជាអ្វីក៏ចក្ខុធាតុលោកឡើយ កាលបើមិនប្រកាន់
 វេទនមិនកត់ស្តុក កាលបើមិនកត់ស្តុក ក៏រំលត់ចិលសរដោយខ្លួនឯង
 បាន ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាក្ខរាញាអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌
 អាក្ខរាញាបានអស់ហើយ ក៏ចម្រើនត្រូវធ្វើ អាក្ខរាញាបានផ្ទុះហើយ
 ក៏ចូលវិទ្យោស្រាវកំណើតនេះ មិនហានឡើយ បពិត្រទេវមិទ្ធិនុ៎ះ កិត្តុជា
 អ្នកបរម្មោធមិត្តាវក្កត្រះមិត្តាន ជាទីក្ស័យទៅនៃកណ្តា ជាអ្នកមាន
 សេចក្តីចូលចិត្តទៀង មានសេចក្តីស្រឡាញ់ចាកយោគទៀង ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរទៀង មានទីបំផុតទៀងទាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាង
 ទៅតាំងមនុស្សតាំងខ្យល់ ដោយសារតែប មានប្រហារណប៉ុណ្ណោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថ

អដទោ សុត្តោ ទេវំទមិញ្ចោ ភកវតោ កាសិទំ អភិ-
ទម្ពំត្វា អនុហោទិទ្ធា ភកវត្ថំ អភិវំទេត្វា បទន្តិណំ
ភត្តា តត្ថវន្តវាយិ ។

[៧៥] ភក ទោ បទ សមយទ អាយស្មា
អហាមោត្តល្លាណោ ភកវតោ អវិទូរ យិសិវន្តា ហោតិ។
អដទោ អាយស្មតោ មហាមោត្តល្លាទស្ស បំភទាហា-
សំ តំទ្ធ ទោ សោ យត្តោ ភកវតោ កាសិទំ
អភិសមេត្ថ អនុហោទិទំ(១) ទុណហុ លោតិ យទ្ធជាហិ
តំ យត្តំ ជាទេយ្យំ យទិ វំ សោ យត្តោ ភកវតោ
កាសិទំ អភិសមេត្ថ អនុហោទិទំ យទិ វំ លោតិ ។
អដទោ អាយស្មា មហាមោត្តល្លាណោ ។សយ្យថាបិ ជាម
ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ញាតិ វំ តាហិ បសារយ្យ បសារិទំ
វំ តាហិ សម្មិញ្ញាយ្យ វិវិមេវ បុព្វារមេ មិការាមត្ត ចា-
សារទិ អន្តរហិតោ ទេវេសុ តារត្តិសេសុ ចានុរហោសិ។
ភក ទោ បទ សមយទ សុត្តោ ទេវំទមិញ្ចោ

១ ឧ. ម. អនុហោទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

សំជាបំនោះ សក្កខេវិកវជំជំជាតិពួកវាវកាគ្រុកវា អនុរោទនាខ្ញុំ
កាសិករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយគ្របបង្គំលាព្រះវាខព្រះភាគ ធ្វើ
ប្រទក្សិណ រួចស្រាបវែតបាក់ទាក់ទិវិទារមួយវិភព ។

[៧៥] ចូនជាសម័យនោះឯង ព្រះមហាមោត្តល្លាមានកាយ
តង់ទៅ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបព្រះមហាមោត្តល្លា មាន
កាយ មានសេចក្តីគ្រោះរន្ធគ្នេរថា ទេវតានោះបានដឹងខ្ញុំកាសិករបស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ហើយអនុរោទនា ឬមិនបានដឹងទេ ហើយអនុរោទនា
ពោះបីទេវតានោះដឹងខ្ញុំកាសិករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយបានអនុរោ-
ទនា មិនបានដឹងហើយ អនុរោទនា ក្នុងកោត្តាអញ្ញស្តារលំទៅក
នោះ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោត្តល្លាមានកាយ ក៏បាក់អំពីវត្ត
បុព្វារមេ ជាមិការាមត្តប្រាសាទ មួយវិភព ហើយក៏ទៅប្រាកដទៅតា
ហ៊ានការក្នុងទ្រូងទេវលោក ដូចបុរសបានកំឡាំងលាវែវដែលបត់ចូល ឬបត់
ចូលខ្ញុំវែវដែលលាវេញផ្ទះឆ្នោះឯង ។ សម័យនោះឯង ព្រះអង្គត្រូវបាន

មហាយនាគវង្សស្ស ឬបុគ្គលាសង្ខយសុន្តេ សក្កេបសង្កមនំ

ឯកមុណ្ណារីកេ ឧយ្យាទេ និទ្ធលោ មញ្ចតា តុវិយស-
 កេហិ សមប្បតោ សមន្តិកុតោ បរិទាមេតិ ។ អន្តសា
 ខោ សក្កោ ទេវាទមិន្ទោ អាយស្មន្តិ មហា-
 ហេត្តល្លាទំ ទ្រុតោ ។ អាគន្ធន្តិ ទិស្វាទ តាឯ
 ទិស្វាទិ មញ្ច តុវិយសតាទិ ចនិបណាមេត្វា យេតា-
 យស្មា មហាហេត្តល្លាទោ តេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា
 អាយស្មន្តិ មហាហេត្តល្លាទំ ឯតទេវាទ ឯហិ ខោ
 ហរិស ហេត្តល្លាទ ស្វាគតំ ហេត្តល្លាទ ចិរស្សិ
 រោ ហរិស ហេត្តល្លាទ ឥមិ បរិយាយមកាសិ យទិទិ
 ឥតាតមាយ មិសីទ ហរិស ហេត្តល្លាទ ឥទមាសទិ
 មញ្ចន្តិ ។ ទិសីទិ ខោ អាយស្មា មហាហេត្តល្លាទោ
 មញ្ចតោ រាសទេ ។ សក្កោចិ ខោ ទេវាទមិន្ទោ
 រញ្ញតរិ មិចិ អាសទិ តហេត្វា ឯកមន្តិ ទិសីទិ ។

[៧៦] ឯកមន្តិ ទិសីទិ ខោ សក្កិ ទេវាទមិន្តិ អា-
 យស្មា មហាហេត្តល្លាទោ ឯតទេវាទ យថាតមិ មទ
 តេ កោសិយ គគវា សន្តិត្តេទ តណ្ហា សន្តិយិមុត្តិ

មហាយនាគវង្ស មហាសត្វវង្ស កាព្វលកោលំសុប្បវេនា

កំពុនិកេក្រសាលសម្បាយរិកឈស្មប់ស្មប់ ដោយត្រូវត្រៀមទិព្វ ព័ន្ធ
 ប្រាំយក្នុងឧទ្យានឈ្មោះឯកមុណ្ណារីកេ ។ ព្រះវង្សាធិរាជបានឃើញព្រះ
 មហាហេត្តល្លាមានអាយុខ័មន្តមុនគឺច្បាយសិម ។ លុះឃើញហើយក៏
 បញ្ជប់ខ្ញុំត្រូវត្រៀមទិព្វព័ន្ធប្រាំយក្នុងព្រះវង្សា ហើយចូលទៅក្រែងមហា-
 ហេត្តល្លាបានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានកាលពាក្យនេះនឹង
 ព្រះមហាហេត្តល្លាមានអាយុថា បពិត្រព្រះហេត្តល្លាអ្នកខំទុក សូម
 ខំមន្តមក បពិត្រព្រះហេត្តល្លាអ្នកខំទុក លោកម្ចាស់ខំមន្តមកនេះ ថា
 ការស្រួលហើយ បពិត្រព្រះហេត្តល្លាអ្នកខំទុក លោកម្ចាស់ពន្ធជុំបិ-
 យាយដើម្បីខំមន្តមកនឹងទីនេះ ដោយហើយ បពិត្រព្រះហេត្តល្លាអ្នក
 ខំទុក សូមលោកម្ចាស់ខំមន្តមកនេះ អាសនៈនេះហើយខ្ញុំព្រះករុណា
 ក្រាលពុកប្រគេម ។ ព្រះមហាហេត្តល្លាមានអាយុ គឺគង់លីអាសនៈ
 ដែលព្រះវង្សាធិរាជក្រាលប្រគេម ។ ចំណែកព្រះវង្សាធិរាជ ក៏
 កាន់យកកាសនៈចាបមួយ គន្លឹក្នុងទីដីសមត្ថ ។

[៧៦] លុះព្រះវង្សាធិរាជគន្លឹក្នុងទីដីសមត្ថហើយ ព្រះមហា-
 ហេត្តល្លាមានអាយុ បានសូរសេចក្តីនេះថា បពិត្រកោសិយៈ ព្រះ
 មានព្រះភាគ បានគ្រាស់សំដែងខ្ញុំកិរិយាបង្កើនចិត្តទៅកាន់ព្រះទិព្វា
 ជាទិសទៅវិទកណ្តា ដោយសេចក្តីសន្តិបចំការមហាភព ដូចម្តេចខ្ញុំ

អហសិ សាទុ មយម្មិ ឯតិស្សា កតាយ កា.
 តំលោ អស្សម សវនាយាតិ ។ មយំ ទោ ហវិស
 លោក្ខណ្ឌន ធម្មតិច្ឆា ធម្មតាណីយា អប្បេវ ឆាម
 សគោន កាណីយេន អមិច ទេវាធិយេវ(១) តាវត្ថីសាមិ
 កាណីយេន អមិច ហវិស លោក្ខណ្ឌន សុស្ស័តិ-
 យេវ(២) ហោតិ សុគហិតិ សុមនសិទ្ធិនិ សុបចារិតិ
 យន្តោ ទោ(៣) ទិក្សាមេ អន្តរាយាតិ ក្ខតបុត្ថំ ហវិស
 លោក្ខណ្ឌន ទេវាសុវសង្កាមោ សម្មមត្យុន្តោ អហោសិ
 តស្មី ទោ បន ហវិស លោក្ខណ្ឌន សង្កាមេ ទេវា
 ជិទិសុ អសុវា បរាជិទិសុ សោ ទោ អហំ ហវិស
 លោក្ខណ្ឌន ទេវាសុវសង្កាមិ(៤) អកិវិជិទិត្តា វិជិតសង្កា-
 មោ តតោ បដិជិវិត្តត្តា វេជយន្តិ ឆាម ទាសាទិ ទា-
 បេសិ វេជយន្តស្ស ទោ បន ហវិស លោក្ខណ្ឌន ទា-
 សាទស្ស ឯកសតិ និយ្យហំ ឯកមេកស្មី(៥) និយ្យហោ
 សត្ត សត្ត ក្ខតាភាសតានិ ឯកមេកស្មី ក្ខតាភាវ

១ ប-ទេវាតិ លេខ ១ ២ ឆ. សុស្ស័តិ លេខ ១ ៣ ឆ. យំ លោខ ១ ២ ឆ. តិ សង្កាមិ ។
 ៥ ឆ. និកោស្មី ។

សុបព្រះភគុញ្ញា ។ ចុះ ប្រឹក ភត្តភាព ជាអ្នកមានចំណែក ដើម្បី ស្តាប់ ធម្ម-
 កថាខេរវនិ ។ សក្កុះ ទ្រព្យមានប្រាណេជ្ជត្តិ គេបថា បពិត្រព្រះមោក្ខ-
 ណ្ឌន អ្នកចិខិត្ត ធ្វើដូចម្តេច ខ្លួនខ្ញុំ ព្រះគុណ ជាអ្នកមានកិច្ចច្រើន មាន
 ការងារត្រូវធ្វើច្រើន ដោយការងារដែលត្រូវធ្វើផ្ទាល់ខ្លួនផង ដោយការ
 ងារដែលត្រូវធ្វើចំពោះតួកទេវតា ក្នុងកថាខ័ត្តិវិទ្យផង បពិត្រព្រះមោក្ខ-
 ណ្ឌន អ្នកចិខិត្ត ឯពាក្យដែលខ្ញុំព្រះគុណ បានស្តាប់ទ្រាបគ្រង ធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត ចាំទុកស្រួលបួលហើយ ពាក្យនោះក៏បានទៅបូជារំលេច បពិត្រ
 ព្រះមោក្ខណ្ឌន អ្នកចិខិត្ត ពីព្រេងនាយមក មានសង្រ្គមទៅភាមិនិ
 អសុវាលីកជាត្បូងទ័ត បពិត្រព្រះមោក្ខណ្ឌន អ្នកចិខិត្ត ប្តីវេក្កនិសង្រ្គម
 នោះ តួកទេវតាមានជ័យជំនះ ឯតួកអសុវាលីកជ័យ បពិត្រព្រះមោក្ខ-
 ណ្ឌន អ្នកចិខិត្ត លុះខ្ញុំព្រះគុណនោះ បានឈ្នះសង្រ្គមទៅភាមិនិអសុវ
 ហើយត្រឡប់មកវិញនោះវិញ ក៏ខំម្នីត្រាសាទរលោះវេជយន្ត បពិត្រ
 ព្រះមោក្ខណ្ឌន អ្នកចិខិត្ត ត្រាសាទរវេជយន្ត (នោះ) មានដម្បូលមួយរយ
 ក្នុងដម្បូលមួយ ។ មានផ្ទះកំពូលប្រាំពីររយ ។ ក្នុងផ្ទះកំពូលមួយ ។

មហាយមាត្រសុ ពុទ្ធភុត្តសង្ខយសុត្ត វេយ្យាករណ៍សា

សត្ត សត្ត អច្ឆរាយោ ឯវេទមេតិស្ស អច្ឆរាយ
សត្ត សត្ត មរិចារិកាយោ ឥច្ឆយ្យាសិ ឆោ ភិ
មារិស មោត្តល្លាណ វេយ្យាករណ៍សុ កាសាណស្ស ក-
មរណាយ្យកំ ធម្មដ្ឋំ ។ អធិវសេសិ វោ អាយស្សា
មហាមោត្តល្លាណេ តុត្តិកាវេ ។

[៧៧] អថ(១) សាត្តា ច ទេវាធមិច្ឆោ វេស្ស-
វណោ ច មហារាជិ អាយស្សដ្ឋំ មហាមោត្តល្លាណំ ចុ-
រក្ខត្តា យេន វេយ្យាករណ៍ កាសាណេ ភេទុមស្ត្រីមីសុ ។
អន្តសាស្សំ(២) វោ សត្តស្ស ទេវាធមិច្ឆស្ស មរិចារិកា-
យោ អាយស្សដ្ឋំ មហាមោត្តល្លាណំ ធូរតោ វ កត្តដ្ឋំ
ទិស្វាណ ឱត្តប្បមាណា ហិរិយមាណា សកំ សកំ ឱវកំ
មរិសីសុ ។ សេយ្យជាមិ តាម សុណិសា សស្សរិ ទិស្វា
ឱត្តប្បតិ ហិរិយតិ ឯវេ(២) សត្តស្ស ទេវាធមិច្ឆស្ស
មរិចារិកាយោ អាយស្សដ្ឋំ មហាមោត្តល្លាណំ ទិស្វា

១ ម. អនុស្ស ។ ២ ឱ. ឯវេ ។

មហាយមាត្រ ពុទ្ធភុត្តសង្ខយសុត្ត កាសោសាសេវវេយ្យាករណ៍
មានស្រីមហាមាត្រ ។ ភាគ ក្នុងស្រីមហាមាត្រ ។ មានស្រីមហាមាត្រ ។
ភាគ មតិគ្រូព្រះមហាមោត្តល្លាណអភិទិក្ខុ លោកម្ចាស់ចង្កើយញ្ញកវិទូ
ដែលគូរពិភពយរបស់វេយ្យាករណ៍វេយ្យាករណ៍ ។ ព្រះមហាមោត្តល្លាណ
មានកាយុទទួលនិមន្ត ដោយកុណ្ឌីភាព ។

[៧៧] គ្រាពោះ ព្រះក្រសួងពិភពនឹងវេស្សវណមហា កងព្រះមហា-
មោត្តល្លាណមានកាយុនិមន្តមុខ ហើយនាំចូលទៅក្រៅវេយ្យាករណ៍ ។
ក្នុងស្រីមហា របស់ព្រះក្រសួងពិភព បានឃើញព្រះមហាមោត្តល្លាណមាន
កាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏មានសេចក្តីភ្ញាក់ខឹង
អៀនខ្មាសនាំគ្នាចូលទៅកាន់ចង្កប់រៀនខ្លួន ។ ដូចជាកូនប្រុសស្រីបាន
ឃើញមតិកក្រើក ហើយមានសេចក្តីភ្ញាក់ខឹងអៀនខ្មាស យំនិរណា ពួក
ស្រីមហាមាត្រវេយ្យាករណ៍ បានឃើញព្រះមហាមោត្តល្លាណមានកាយុ

និព្វហនា ហិរិយនា ភស្តិកំ ភស្តិកំ ឱវាតំ
 វេសីសុ ។ អថេតោ សុត្តោ ច ទេវំនមំ ធើរេ វេស្សុ
 វណោ ក មហារាជា អាយស្មន្តិំ មហាមោក្ខល្លាធំ វេជ-
 យេន្ត ចាសាទេ អនុកត្តំ មាបេន្តិំ អនុចរាបេន្តិំ^(១) ឥទឡិ
 វាវិស មោក្ខល្លាធំ មស្ស វេជយន្តស្ស ចាសាទស្ស
 រាមណេយ្យកំ ឥទឡិ វាវិស មោក្ខល្លាធំ មស្ស វេ-
 ជយន្តស្ស ចាសាទស្ស រាមណេយ្យកត្តិំ ។ សោក-
 តំនំ អាយស្មតោ កោសិយស្ស យជាតំ បុព្វ
 កតុប្បញ្ញស្ស មនុស្សាចិ តំញុទេវ រាមណេយ្យកំ
 និស្សា^(២) ឯវមាហំសុ សោកតំ វត កោ ទេវំនំ តាវត្តិ-
 សាទន្តិំ តយំនំ អាយស្មតោ កោសិយស្ស សោកតិ
 យជាតំ បុព្វ កតុប្បញ្ញស្សាតិ ។ អថេតោ អាយស្ម-
 តោ មហាមោក្ខល្លាធំស្ស ឯកទយោសិ អតិពាជ្ជិំ ទោ
 វយំ យេត្តោ មមត្តោ វិហរតិ យន្តចាហំ ឥមំ យក្ខំ
 សំវេជយ្យន្តិំ ។ អថេតោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាធំ

១. ឱ. ម. អនុចរាបេន្តិំ ។ ២. ឱ. ប. ទិព្វិ ។

កំពានេសចក្កខ្លាចនិវរៀមខ្លាស ចំត្រាចូលបទ្ខបំរៀងទ្ខ យេវិះ ពានវេជវ
 ត្រាពាន ព្រះវត្តាតិពន្ធនិវេស្សវណមហាពជ ឯមន្តព្រះមហាហេត្ត
 ល្លានមានកាយ្យត្រាចំរៀញ បូលទៅក្នុងវេជយន្តប្រាសាទ ហើយចូល
 ថា បពិត្រព្រះមោក្ខល្លានអ្នកនិទ្ទិក ពូលលោកម្ចាស់ទេវមើលកន្លែងដែល
 គួរកែកាយរបស់វេជយន្តប្រាសាទនេះផង បពិត្រព្រះមោក្ខល្លានអ្នកនិទ្ទិក
 សូមលោកម្ចាស់ទេវមើលកន្លែងដែលគួរកែកាយរបស់វេជយន្តប្រាសាទនេះ
 ផង ។ ព្រះវេជវ ឆ្លើយថា ទីរបស់កោសិយៈ មានកាយ ដែលបានធ្វើ
 បុណ្យទុកក្នុងកាលមុខនេះល្អមែន សូម្បីក្នុងមនុស្សបានឃើញទ័ណមួយ
 ដែលជាទីគួរកែកាយ ក៏កែវិញចាំយាយថា អើយ ទីនេះល្អដូចជាប្រា-
 សាទរបស់ពួកទេវតា ក្នុងជាប់តាវត្តិវ្យវេជវ ឯលំនៅរបស់កោសិយៈមាន
 កាយ ដែលមានបុណ្យធ្វើទុកក្នុងកាលមុខនេះ ល្អដោយពិតហើយ ។
 ត្រាពាន ព្រះមហាមោក្ខល្លានមានកាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 ទៅពាននេះជាបុគ្គលប្រមាទទ្វាដិមែន បើដូច្នោះក្តីកែកាយអញ្ជើទៅពា-
 ននេះឲ្យសន្តិក ។ ទើបព្រះមហាមោក្ខល្លានមានកាយ សំដែងអង្គិប្បទិ

ហោយមកវិញ ឮឮក្លាយសង្ខយស្ត្រ វិទ្ធិវិញ
 មហាវិញ ក្លាយសង្ខយ អតិសង្ខយ វេទិ យោ វេជយន្តិ
 កាសនិ ចានដ្ឋង្គកេន សង្កម្មសិ សម្មកម្មសិ
 សម្មវេជសិ ។ មដៈទា សក្កោ ច ទេវាមិច្ឆា
 វេស្សវិណោ ច មហានិយា ទេវា ច ភាវន្តិសា អច្ឆ-
 វិយត្តនិច្ឆជាតា អហោស្មី អច្ឆវិយំ វត ហោ អក្ខតំវត
 ហោ សមណស្ស មហិទ្ធិតតា មហានុភាវិតា យត្រ
 ហិ ជាម ទិព្វកវំ ចានដ្ឋង្គកេន សង្កម្មស្សតិ
 សម្មកម្មស្សតិ សម្មវេជស្សតិ ។

(៧៨) មដៈទា អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាជា
 សក្កំ ទេវាមិច្ឆំ សិវិក្កំ លោមហាដ្ឋជាតិ វិទិត្តា សក្កិ
 ទេវាមិច្ឆំ ឯតទេវាច យថាកមិ មទ(៧) កោសយ
 កកវា សង្កិទ្ធកេន តណ្ហាសង្កិយវិមុត្តិ អកាសិ សាដុ
 មយម្បិ ឯតិស្សា កតាយ ភាតិលោ អស្សាម សវតា-
 យោតិ ។ ឥតាហំ ហវិស ហោក្ខល្លាទ យេន កកវា
 តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិច្ឆា កកវន្តិ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តិ
 អដ្ឋាសី ឯកមន្តិ វិសោ ខោ អហំ ហវិស ហោក្ខល្លាទ
 កកវន្តិ ឯតទេវាច កត្តាវតា ទុ ខោ កន្លៃ កត្តុ

១ ១. ០១ ៣ ១ ម. ០៥ ៣ ១

ហោយមកវិញ ឮឮក្លាយសង្ខយស្ត្រ វិទ្ធិវិញ

ញ្ញាជីវេជយន្តិក្រាសាឧឡកម្រឹក វិភិប ញាប់ញ័រ ដោយចុះមេដឹន
 កាមសមគ្គវេលវុច្ចំ ។ គ្រាតោ ព្រះវស្សាជិកជ ទីនវស្សវណមហា-
 កជ ទីនិព្វកវេតកក្កដាខំភាវិត្តិវ្វ ភើតសេចក្តីអស្មារ្យក្នុងចិត្តថា អើប្តី
 អស្មារ្យណាស់ អើប្តី ចំឡែកណាស់ គ្រង់ការណ៍ដែលការនៃសមណៈ
 មានប្តីច្រើន មានកុកកាច្រើន (ប្តីស្រី) ចំនួនមហេស្មានិច្ចវិទ្ធិវិទ្ធិ
 ឡែកម្រឹក វិភិប ញាប់ញ័រ ដោយចុះមេដឹន ។

(៧៨) គ្រាតោ ព្រះមហាមោក្ខល្លាទ មានអាយុ ដឹងថាព្រះ
 វស្សាជិកជ មានសេចក្តីគត់ស្លុក ភើតសេចក្តីប្រិលមហើយ ក៏មានវេ-
 ជិតាទៅគេព្រះវស្សាជិកជថា បពិត្រតាសិយៈ ព្រះមានព្រះភាគទាន
 គ្រាន់ស្តីពីវិយាបង្កើនចំនួនវត្តក្នុងព្រះវិទ្ធិវិទ្ធិជាទីអស់ទៅនៃកណ្តា ដោយ
 សេចក្តីបំប្រញ(ចំពោះ) មហាកជដូចម្តេចទ្វះ សូមព្រះរាជាទុក្ខោត ផ្សិត
 កាត្តាការងារក្នុងមានចំណែកដើម្បីស្តាប់ធម្មតាទេវនិ ។ សក្កុទេវកជ
 ធ្វើយកបង បពិត្រព្រះមោក្ខល្លាទអ្នកខិត្ត តាលនោះទ្បូព្រះករុណាបាន
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំចំ-
 ពោះព្រះមានព្រះភាគ រូបបិគោនៅក្នុងទីដីសមគ្គ បពិត្រព្រះមោក្ខល្លាទ
 អ្នកខិត្ត លុះទ្បូព្រះករុណាបិគោនៅ ក្នុងទីដីសមគ្គហើយ បានប្រាប
 បង្គំចូលសូត្រព្រះមានព្រះភាគ ផ្សំចូល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កំពុង

សង្ខត្តេន តណ្ហាសង្ខយវិបុត្តោ ហោតិ អន្ធន្តរិដ្ឋោ
 អន្ធន្តរោគត្ថេមី អន្ធន្តប្រាណាវី អន្ធន្តបរិហោសាបោ
 សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សានុត្តំ ឯវី វុត្តោ ហរិសា ហេត្តន្តា
 កកា មី ឯវេនាវេន ឥន ទេវមនុស្សានុត្តំ ភិក្ខុនោ សុតំ
 ហោតិ សាធូ ធម្មា បាលី អភិវេសាយាតិ ឯវេញា តិ
 ទេវមនុស្សានុត្តំ ភិក្ខុនោ សុតំ ហោតិ សាធូ ធម្មា បាលី
 អភិវេសាយាតិ សោ សត្វំ ធម្មំ អភិវេសាយាតិ សាធូ
 ធម្មំ អភិញាយ សត្វំ ធម្មំ បរិវេសាយាតិ សត្វំ ធម្មំ
 បរិញាយ យំ កញ្ចំ វេនមំ វេនតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា
 អនុត្តមសុទំ វា សោ តាសុ វេនតាសុ អនិច្ចានុមស្សី
 វិហរតិ វិវាតានុមស្សី វិហរតិ ឯវេនតានុមស្សី វិហរតិ
 បដិទិស្សត្តានុមស្សី វិហរតិ សោ តាសុ វេនតាសុ
 អនិច្ចានុមស្សី វិហរតោ វិវាតានុមស្សី វិហរតោ ឯវេន-
 តានុមស្សី វិហរតោ បដិទិស្សត្តានុមស្សី វិហរតោ

បរិញាមចិត្តាទាវកាន់ព្រះទិវារាជោជ័យវ័នកណ្ណា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូល
 ចិត្តទៀង ជាអ្នកមានសេចក្តីរក្សាមក្សានុបាតយោគៈទៀង ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ធម៌ប្រសើរទៀង មានទ័ព័នុក្សទៀងចាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទៅនា
 ទិវមនុស្សទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប ក៏បានប៉ុន្មានយ៉ាង បពិត្រព្រះ
 មោក្ខណ្ឌអ្នកទិក្ខុ កាលបើទ្រព្យករុណាស្ករយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគបានព្រះបន្ទូលមកទិវ័ទ្រព្យករុណា យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ជាធំជាងពួកទៅនា ក៏ក្នុងសាសនានេះ បានស្តាប់ពាក្យថា ក៏ក្នុងមុន
 គួរនឹងប្រកាន់ទ្រព្យធម៌បញ្ចក្ខន្ធជាសំឡើយ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងពួក
 ទៅនា ក៏ក្នុងបានស្តាប់ពាក្យនេះថា ក៏ក្នុងមុនគួរនឹងប្រកាន់ទ្រព្យធម៌ទាំងពួង
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ក្នុងនោះវេទន៍នឹងច្បាស់ទ្រព្យធម៌ទាំងពួង លុះដឹងច្បាស់ទ្រព្យ
 ធម៌ទាំងពួងហើយ វេទន៍កំណត់ដឹងធម៌ទាំងពួងបាន លុះកំណត់ដឹងទ្រព្យ
 ធម៌ទាំងពួងហើយ វេទន៍សោយទ្រព្យវេទនាណាមួយ ជាសុទ្ធជាទុក្ខប្បមិន
 ទុក្ខមិនសុខ ក៏ក្នុងនោះជាអ្នកពិចារណាឃើញថាមិនទៀង ពិចារណាឃើញ
 ថាជាទីប្រាសចាកកម្រេក ពិចារណាឃើញថាជាត្រៀងរំលត់ ពិចារណា
 ឃើញថាគួរលះបង់ក្នុងវេទនាទាំងឡាយនោះ កាលបើក៏ក្នុងនោះពិចារណា
 ឃើញថាមិនទៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកកម្រេក ពិចារណា
 ឃើញថាជាទីរំលត់ ពិចារណាឃើញថាគួរលះបង់ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ

មហាយានវិជ្ជាសូត្រ ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ

១ ភិក្ខុ លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ១
 បរិវតស្សតិ អបរិវតស្សំ បច្ឆន្តត្រាវ បរិវត្តាយតិ ចំណា
 ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មធរិយំ កតំ កាលំយំ ជាមរិ
 វត្តត្តាយោតិ បជាបាតិ ឯត្តាវតា ទោ ទេវនមិទ្ធ
 ភិក្ខុ សង្កេតន តណ្ហាសង្កយវិមុត្តា យោតិ អនុទ្ធ-
 លិដ្ឋា អនុទ្ធយោកត្រេមី អនុទ្ធព្រហ្មធាវី អនុទ្ធ-
 បរិយោសាលោ សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សនុទ្ធី ឯវិ ទោ
 បេ ហរិស មោត្តន្យាទ កកវា សង្កេតន តណ្ហាសង្កយ-
 វិមុត្តំ អភាសិតិ ។ អថទោ វាយស្មា មហាមោត្តន្យា-
 លោ សត្តស្ស ទេវនមិទ្ធស្ស ភាសិតំ អកំនុត្តា
 អនុបោទិត្វា សេយ្យថាមិ ជាម តលវា បុរិសោ សង្កត្តិ
 វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សង្កត្តយ្យ
 ឯវមេវ ទេវសុ តាវត្តិសេសុ អន្តរហិតោ មុញ្ញាមេ
 មិការហតុ ចាសារេ ចាតុវហោសិ ។ អថទោ
 សត្តស្ស ទេវនមិទ្ធស្ស បរិចារិកាយោ អចិរេយ្យត្តន្ត

មហាយានវិជ្ជាសូត្រ ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ

ទោហើយ កិមិប្រកាន់ធម្មជាតិក្នុងក្នុងលោកឡើយ កាលបើមិន
 ប្រកាន់ កិមិប្រកាន់ កាលបើមិនក្នុងក្នុង ទើបលក់កិលេសដោយខ្លួន
 ឯងបាន ព្រំដីនិច្ចាសថា ជាតិបេសកក្កាអញ្ញាសហើយ ព្រហ្មធរិយ-
 ធម៌ កក្កាអញ្ញាបានអបរិវត្តិយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ កក្កាអញ្ញាបានធ្វើ
 ហើយ កិច្ចដែលត្រូវកំចាត់ចោលឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ជាធំជាង
 ពួកទៅតា កិច្ចជាអ្នកបង្កើនចិត្តទៅក្នុងព្រះនិព្វានជាទីក្ស័យទៅនៃកណ្តា
 ជាអ្នកហោសេបក្តិចូលចិត្តទៀង ជាអ្នកហោសេបក្តិក្សេមក្សានុបាតាយោកៈ
 ទៀង ជាអ្នកប្រតិភ័យដ៏ប្រសើរទៀង មានទិប័ត្តទៀងតាត ជាបុគ្គល
 ប្រសើរជាងពួកទៅតាដ៏មនុស្ស ដោយសេដ្ឋបមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង
 ចពិត្រព្រះមហាក្សត្រានុវត្តន្តអ្នកនិម្មិត ព្រះមានព្រះភាគបានក្រាស់សំដែង ទូ
 តិរិយាបង្កើនចិត្តទៅ ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីក្ស័យទៅនៃកណ្តា ដោយ
 សេចក្តីសេដ្ឋប ចំពោះនុំព្រះករុណា ដូចគោណិមាមកនេ ។ ត្រាវទោ
 ព្រះមហាមោត្តន្យាមានអាយុ ត្រេករេ អនុបោទនា ចំពោះភាសិត
 បេសព្រះវត្តនិករដ៏ ហើយក៏ស្រាវវិភាគពាក់ព័ន្ធនឹងស្រីទៅលោក មក
 ប្រាកដក្នុង មិគាមាតុប្រាសាទនាវត្តបុព្វាម មួយពេល ដូចជាបុរស
 ដែលមានកំឡាំងលាវដ៏បត់ចូល ឬចក្រដ៏ដែលលាចេញ ដូច្នោះឯង ។

លុត្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលចល្ហាសក

អាយស្មាន្ត មហាហេត្តល្លាថោ សក្កិ ទេវាធិប្បិ
 ឯតទេវតិំ ឯសោ ទុ ទោ(*) តេ មាវស សោ កកវ
 សត្តាតិ ។ ទ ទោ មេ មាវសា សោ កកវ សត្តា
 សត្រញ្ញាថាវី មេ ឯសោ អាយស្មា មហាហេត្តល្លាថោ
 តិ ។ លោក តេ មាវស សុលទ្ធិំ តេ មាវស
 យស្ស តេ សត្រញ្ញាថាវី ឯវិ មហិទ្ធិតោ ឯវិ មហា
 ទុកាវេ មហោ ទូទ តេ សោ កកវ សត្តាតិ ។

[៧៧] អដទោ អាយស្មា មហាហេត្តល្លាថោ យេទ

កកវ តេទុចស្ក័តិ ឧបស្ក័តិកា កកវទ្ធិំ អតិក

ទេពា ឯតមទ្ធិំ ឯសិទិ ។ ឯតមទ្ធិំ ឯសិទ្ធា ទោ

អាយស្មា មហាហេត្តល្លាថោ កកវទ្ធិំ ឯតទេវាធិ

* ឧ. ម. កេសតោ ១ ទិស្សតិ ។

លុត្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលចល្ហាសក

កាលវេលាព្រះមហាហេត្តល្លាមានអាយុ ទៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន
 ពួកស្រីបំរើរបស់ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ បានគ្រាបទូលសួរចំពោះព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកទំទ្រុក លោកខ្ញុំហើយឬ ជាព្រះមានព្រះ
 ភាគ ជាគ្រូរបស់ព្រះអង្គនោះ ។ សក្កទៅរាជធើយគបថា ទូលនាង
 អ្នកទំទ្រុកទាំងឡាយ លោកនោះមិនមែនជាព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូរបស់
 យើងទេ លោកនោះគ្រាន់តែជាសត្រញ្ញាថាវី (អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដូចគ្នា) នឹង
 យើង លោកខ្ញុំហើយ ដែលឈ្មោះព្រះមហាហេត្តល្លាមានអាយុ ។
 ពួកស្រីបំរើក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកទំទ្រុក ព្រះអង្គពេញជាមាន
 លោកហើយ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកទំទ្រុក ព្រះអង្គពេញជាមានល្អហើយ
 ត្រង់ដែលព្រះអង្គបានសត្រញ្ញាថាវីបុគ្គលមានបូជិត្រឹមយ៉ាងនេះ ហេតុ
 ភាពត្រឹមយ៉ាងនេះ ទុក្ខ លោកនោះទុកដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ជា
 គ្រូរបស់ព្រះអង្គដោយពិតណាស់ ។

[៧៧] គ្រាព្រះ ព្រះមហាហេត្តល្លាមានអាយុ បានទូលទៅ
 នាស់ព្រះមានព្រះភាគ លុះទូលទៅដល់ហើយ គឺគ្រាបង្វាយបង្គំចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ រួចតង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមហាហេត្តល្លា
 មានអាយុ តង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានគ្រាបង្គំទូលសួរព្រះហោ

អភិជាតាតិ នោ កន្តេ កកកំ អាហុនន្តោ អញ្ញតាស្ស
 បរោសត្តស្ស យត្តស្ស សង្កិន្តេន តណ្ហាសង្កយ-
 វិវុត្តំ ភាសិតាតិ(២) ។ អភិជាតាមហំ មោក្ខណ្ឌន
 ឥន សន្តោ ទេវនមិទ្ធោ យេនាហំ តេនុបសង្កមិ
 ធុរសង្កមិត្វា អំ អភិវំទេត្វា ឯកមង្គំ អដ្ឋាសិ
 ឯកមង្គំ បិកា ទោ មោក្ខណ្ឌន សន្តោ ទេវន-
 មិទ្ធោ មំ ឯតទេវនំ កំត្តាវតា នុ ទោ កន្តេ កិក្កុ
 សង្កិន្តេន តណ្ហាសង្កយវិវុត្តោ ហោតិ អន្ធន្តិវិដ្ឋា
 អន្ធន្តយោគត្រេមី អន្ធន្តប្រាណាចារី អន្ធន្តបរិយោសាទោ
 សេដ្ឋា ទេវមនុស្សនង្គំ ធីវិ វុត្តេ អហំ មោក្ខណ្ឌន
 សញ្ញំ ទេវនមិទ្ធំ ឯតទេវនំ ឥន ទេវនមិទ្ធំ
 កិក្កុទោ សុតំ ហោតិ សព្វេ ធម្មា ទាលី អភិធិ-
 វេសាយាតិ ឯវព្វោ តិ ទេវនមិទ្ធំ កិក្កុទោ សុតំ
 ហោតិ សព្វេ ធម្មា ទាលី អភិធិវេសាយាតិ សោ
 សត្វំ ធម្មំ អភិជាតាតិ សត្វំ ធម្មំ អភិញ្ញាយ

១ ១. អាហុនន្តោ អញ្ញតាស្ស ។ ២. អាហុ អញ្ញតាស្ស ។ ៣. ២. ភាសិតាតិ ។

ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះហះព្រះភាគចាប់បានសំ-
 ដែងខ្ញុំកិរិយាបង្កើនចិត្តទៅក្នុងព្រះខិត្តាន ជាទីស្រឡាញ់នៃគណ្តា ហើយ
 សន្តិប ជាគ្រឿងដង្ហែរដល់ទៅតា ដែលមានសក្តិធម្មយុប្បទេ ។
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់មោក្ខណ្ឌន កថាគតចាប់សំដែង ផ្សិត សក្ត-
 ទៅរាជបូលមកកេតកក ក្នុងទីនេះ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំកថាគត រៀបរយទៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ម្ចាស់មោក្ខណ្ឌន លុះ
 សក្តទៅរាជបិតនៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានស្តាប់សេចក្តីនេះ ខឹង
 កថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាអ្នកទានចិត្តបង្កើនទៅក្នុង
 ព្រះខិត្តាន ជាទីក្ស័យនៃគណ្តា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តទៀង មាន
 សេចក្តីរម្មេត្យក្សត្រាតាយាននេះទៀង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខ្ញុំធម៌ដ៏ប្រសើរទៀង
 មានទីចម្រើនទៀងទាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទៅតានឹងមនុស្សចាំនិច្ចយ
 ហើយសន្តិប តើមានច្នៃខាន ម្ចាស់មោក្ខណ្ឌន កាលបើសក្តទៅរាជស្ត
 យ៉ាងនេះហើយ កថាគតក៏ធ្វើយកបទៅនឹងសក្តទៅរាជដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជាធំជាងទៅតាចាំនិច្ចយ កិក្កុក្តសាសនានេះ បានស្តាប់ពាក្យថា
 បុគ្គលមិនគួរនឹងប្រកាន់ខ្ញុំធម៌ចាំនិច្ច បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងពួកទៅតា
 លុះភិក្កុបានស្តាប់ពាក្យម៉្លោះថា បុគ្គលមិនគួរប្រកាន់ខ្ញុំធម៌ចាំនិច្ចយ៉ាងនេះ
 ហើយ ភិក្កុនោះរើសង្កឹមនិច្ចសំខ្ញុំធម៌ចាំនិច្ច លុះដឹងច្បាស់ខ្ញុំធម៌ចាំនិច្ច

សុត្តនិបិដក បដិច្ចនិកាយស្ស បុលបណ្ណាលកំ

ភាគី ធម្មំ បរិជាយាតិ សាគី ធម្មំ បរិញ្ញាយ យំ ភាគី
 វេទនំ វេទនំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុត្តបសុខំ វា
 លោ ភាសុ វេទនាសុ អនិច្ចាទុបស្សី វិហារតិ វិភា.
 ទុបស្សី វិហារតិ វិភាទាទុបស្សី វិហារតិ បដិច្ចស្សី-
 ទុបស្សី វិហារតិ លោ ភាសុ វេទនាសុ អនិច្ចាទុបស្សី
 វិហារន្តោ វិភាទាទុបស្សី វិហារន្តោ វិភាទាទុបស្សី វិហា-
 រន្តោ បដិច្ចស្សីទុបស្សី វិហារន្តោ ន ភិក្ខុ លោកោ
 ទុចារនិយតិ អនុចារនិយំ ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សី
 បច្ចុត្តញ្ញោ បរិច្ចាយតិ ទំណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មបរិយំ
 កាតំ កាវណីយំ ចាបរិ វត្តត្តាយាតិ បជាយាតិ
 ឃីត្តាវតា ទោ ទេវនមិទ្ធិ ភិក្ខុ សន្និក្កន តណ្ហា.
 សម្មយវិមុត្តោ ហោតិ អក្ខន្ធនិដ្ឋោ អក្ខន្ធយោកកេត្តមី

សុត្តនិបិដក បដិច្ចនិកាយ បុលបណ្ណាលកំ

ហើយ ក៏កំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងពួង លុះកំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងពួងហើយ
 វែងសាយខ្លះវេទនាណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ ភិក្ខុ
 នោះពិចារណាយើញថា មិនទៀង ពិចារណាយើញថាជាទីប្រាសចាក
 កម្រេក ពិចារណាយើញថាជាទីគួររំលត់ ពិចារណាយើញថាគួរលះ
 បង់ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយនោះ កាលបើគិតគូរពិចារណាយើញថាមិន
 ទៀង ពិចារណាយើញថាជាទីប្រាសចាកកម្រេក ពិចារណាយើញថា
 គួររំលត់ ពិចារណាយើញថាគួរលះបង់ក្នុងវេទនាទាំងឡាយនោះហើយ
 ក៏មិនប្រកាន់ធម្មជាតិអ្វីចំក្នុង ក្នុងលោកឡើយ កាលបើមិនប្រកាន់ ក៏
 វែងមិនកត់ស្អុក កាលបើមិនកត់ស្អុក ក៏វែងរំលត់កិលេសដោយខ្លួន
 ឯងបាន ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់ភាគ្នាអញ្ញាអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ ពាក្យអញ្ញាបានអប់រំហើយ កិច្ចផែលត្រូវធ្វើ ភាគ្នាអញ្ញាបានធ្វើ
 ហើយ កិច្ចផែលត្រូវធ្វើកិច្ចនេះមិនមានឡើយ បើគ្រូព្រះអង្គជាធំជាងពួក
 ទេវតា ភិក្ខុជាអ្នកបង្កើនចិត្តទៅក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីគុំយល់វៃនៃកល្យាណ
 ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តទៀង មានសេចក្តីរក្សាមក្សានុពានយោគៈទៀង

មហាយមកវិទ្យា ព្រះបុគ្គលសង្ខយសូត្រ វិមុត្តិកថា

អនុទ្ធក្រម្ភាណី អនុទ្ធមរិយោសារោ នេរោត្តោ ទេវម-
នុស្សាទន្តំ ឃរិ ទោ អហំ មោក្ខល្លាន អភិជាតាមិ
សក្កស្ស ទេវនមិទ្ធស្ស សង្ខត្តេន គល្លាសង្ខយ-
វិមុត្តិ កាសិភាតិ ។ វនមរោច ភគវា អន្តមាតា
អាយស្វា មហាមោក្ខល្លានោ កតវតោ ភាសិតំ
អភិទម្ពិតំ ។

ព្រះបុគ្គលសង្ខយសូត្រ សង្ខម៍ ទិដ្ឋិតំ ។

មហាយមកវិទ្យា ព្រះបុគ្គលសង្ខយសូត្រ វិមុត្តិកថា

ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏ប្រសើរទៀត មានចំប៉ុន្មានទៀតរាក់ ជាបុគ្គល
ប្រសើរជាងទេវតាទាំងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយសារឆ្លើប មានប្រមាណ
ច្រើនណាស់ ម្ចាស់មោក្ខល្លាន ក៏ដាក់ ព្រះសិវៈដ៏ឧត្តិយបរិស្ថានចិត្តទៅ
ក្នុងព្រះខ្លួន ជាចិត្តយោគីនៃគល្លា ដោយសារឆ្លើប ចំពោះសក្កទេវរាជ
ដូចបានពណ៌នាមកខ្លះខ្លះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាសំភាសិត
នេះចប់ហើយ ព្រះមហាមោក្ខល្លាន មាននាយ មានសេនាបតីពញ្ជាចិត្ត
គ្រូករហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ព្រះបុគ្គលសង្ខយសូត្រ ទំ ៧ ។

អង្គីម៍ មហាតណ្ហាសង្ខយស្សត្ថំ

[៨០] ឯវម្មេ សុត្ថំ ។ ឯតំ សមយំ កកកា សា.

វត្ថុយំ វិហាវតំ ធម្មតោ អនាថមិណ្ណិកស្ស រាហមេ ។
តេន ទោ បទ សមយេន សាតិស្ស ឆាប ភិក្ខុនោ
កោវដ្ឋបុត្តស្ស ឯវរូបំ ចាបតំ ទិដ្ឋិកតំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
តថាហំ កកកា ធម្មំ ទេសតំ អាជាតាមិ យថា តទេវិទំ
វិញ្ញាណំ សន្តាវតិ សំសរតិ អនញ្ញន្តំ ។ វេស្សនស្ស
ទោ សន្តហុណា ភិក្ខុ សាតិស្ស ឆាម^(១) ភិក្ខុនោ
កោវដ្ឋបុត្តស្ស ឯវរូបំ ចាបតំ ទិដ្ឋិកតំ ឧប្បន្នំ
តថាហំ កកកា ធម្មំ ទេសតំ អាជាតាមិ យថា
តទេវិទំ វិញ្ញាណំ សន្តាវតិ សំសរតិ អនញ្ញន្តំ ។

១ ឧ. ម. សាតិស្ស កំ ឆាម ។

មហាតណ្ហាសង្ខយស្សត្ថំ ទី ៨

[៨០] ភ្នំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យបុយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្រេចសម្រាន្តព្រះវិហារបឋ ក្នុងវត្តរាជគណ របស់រោងបិណ្ឌិក-
សេដ្ឋី ជិតគ្រងសាវត្ថិ ។ សម័យនោះនឹង ភិក្ខុឈ្មោះសាតិ ជាតូនៃព្រាន
សំណាញ់ មានទិដ្ឋិភាគ្រក់^(១) កើតឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនេះវែម
ស្គុះទៅ អន្ទាលទៅមិនដាច់ មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ^(២) យ៉ាងណា
អាត្មាអញក៏បានដឹងច្បាស់ទូទៅ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ
យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកភិក្ខុជាច្រើនរូបបានឮដំណឹងថា សាតិភិក្ខុករដ្ឋបុត្ត
មានទិដ្ឋិភាគ្រក់កើតឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនេះវែមស្គុះទៅ អន្ទាល
ទៅមិនដាច់ មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា អាត្មាអញក៏បាន
ដឹងច្បាស់ទូទៅដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ យ៉ាងនោះដែរ ។

១ ទិដ្ឋិភាគ្រក់នេះ ក្នុងអង្គកថាណេតសំដៅ សស្សទទ្ធិ ដែលយល់ថាសព្វទៀង លោក
ទៀង ។ ២ ក្នុងអង្គកថា លោកអធិប្បាយថា ភិក្ខុនោះត្រូវថា រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ
ទាំង៤នេះ លាក់ទៅក្នុងកាយត្រង់ ឯវិញ្ញាណនេះជាធម្មជាតិស្គុះទៅ អន្ទាលទៅក៏លោក
នេះ ទៅកាន់លោកទាំងមុខ មកកាន់លោកនេះវិញដែល ហេតុនេះវិញ្ញាណយើងជាទៅកែ
កើតឡើងជាធម្មតា គឺមិនលាក់ទៅទេ ។

បាយបកវត្តស្ស បាយសណ្តសង្ខយសុត្ត បាធិដ្ឋកថាវិចិត្រ

បរិវេណ តេ ភិក្ខុ យេ ធម្មសាតិ ភិក្ខុ កោវដ្ឋបុត្តា
 គេ ធម្មសង្កមីសុ ឧបសង្កមីតា សាតិ ភិក្ខុ កោ-
 វដ្ឋបុត្តិ ឯតទេវេតិ សុត្តិ តំវ តេ អាវុសោ សាតិ
 ឯវុតំ ចាបតំ ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ កកវតា
 ធម្មិ ទេសិតិ អាជាតាមិ យថា តទេវេទិ វិញ្ញាណំ
 សញ្ញាតិ សំសរតិ អនត្តាន្តិ ។ ឯវិ ឡា ទោ
 អហំ អាវុសោ កកវតា ធម្មិ ទេសិតិ អាជាតាមិ
 យថា តទេវេទិ វិញ្ញាណំ សញ្ញាតិ សំសរតិ អ-
 នត្តាន្តិ ។ អធិទោ តេ ភិក្ខុ សាតិ ភិក្ខុ កោ-
 វដ្ឋបុត្តិ ឯតស្សា ចាបតា ទិដ្ឋិតតា វិវេទេតុកាហា
 សមទុយុត្តាន្តិ សមទុត្តាហន្តិ សមទុកាសន្តិ មា
 ឯវេវាវុសោ សាតិ វរវច មា កកវត្តិ អត្តាចិត្តិ^(១)
 ធម ហិ សាទុ កកវតា អត្តក្ខានិ ធម ហិ
 កកវា ឯវិ វទេយ្យ អទេត្តបរិយាយេន អាវុសោ
 សាតិ បដិច្ចសមុប្បន្នំ វិញ្ញាណំ វុត្តិ កកវតា
 អញ្ញត្រ បច្ចយា ធម្មិ វិញ្ញាណស្ស សម្ពុកេតិ ។

១. ឃ. អញ្ញចិត្តិ ។

បាយបកវត្ត បាយសណ្តសង្ខយសុត្ត ការពារទិដ្ឋិកថា

ទើបភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅរកសាតិភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ
 បានសួរសាតិភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្តដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសាតិ បានឮថាអ្នកមាន
 ទិដ្ឋិកាត្រក់ភើតឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណានេះវែមនិស្សរទៅ អន្តាលទៅ
 មិនដាច់ មិនត្រាយទៅជាភ្នំដទៃឡើយ យ៉ាងណា កាតាអញ្ញក៏បាន
 ដឹងច្បាស់ ខ្ញុំចម្រើនដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ
 ដូច្នោះមែន ។ សាតិភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្តឆ្លើយតបថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
 វិញ្ញាណវែមនិស្សរទៅ អន្តាលទៅមិនដាច់ មិនត្រាយទៅជាភ្នំដទៃ យ៉ាង
 ណា ខ្ញុំក៏បានដឹងច្បាស់ខ្ញុំចម្រើន ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ
 យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នោះមែន ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះមានចំណងទំនំងងឹត
 សាតិភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្តទ្រព្យចាកទិដ្ឋិកាត្រក់ខ្លះ ទើបនិយាយពន្យល់ ដាស់
 ភ្លឺម គ្រើនរំលឹកថា ម្ចាស់អាវុសោសាតិ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះ
 ឡើយ អ្នកកុំនិយាយបង្កប់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះថា ការដែល
 ពោលបង្កប់ព្រះមានព្រះភាគមិនប្រពៃទេ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គ
 មិនមានបន្ទូលយ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់អាវុសោសាតិ ព្រះមានព្រះភាគ
 សំដែងហើយដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណភើតឡើងព្រះកាស្រ័យ
 បច្ច័យ បើវិញ្ញាណបច្ច័យហើយ ការភើតឡើងវិញ្ញាណក៏មិនមាន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលចន្ទនាសក

ឯវឿ ទោ ភោតិ កំក្កុ កោវដ្ឋបុត្តោ ភោហិ កិក្កុ ហិ
សមទុយុត្តិយេនា ទោ សមទុត្តោ ហិយេនា ទោ សម-
ទុកាសិយេនា ទោ ទេវ ចាបតំ ទិដ្ឋិតតិ យាមសា
ចរាមស្ស អភិធិវិស្ស ហេហានិ ឯវិ ឡា ទោ អហិ
អវុសោ កកវតា ធម្មំ ទេសតិ អាណាធាមិ យេថា
ករេវិទំ វិញ្ញាណំ សុត្តាវតិ សិសាវតិ អនញ្ញាត្តិ ។

(៨០) យតោ ទោ ភោ កិក្កុ យសត្តិសុ
សាតិ កិក្កុ កោវដ្ឋបុត្តំ ឯកស្នា ចាបកា ទិដ្ឋិតតា
វិវេចនំ អដ ភោ កិក្កុ យេន(១) កកា ភេទុរ-
សត្តិសុ ឧបសត្តមិស្វា កកវត្តំ អភិវិទេត្វា ឯកបត្តិ
ទិសិទិសុ ។ ឯកមត្តំ ទិសិញ្ញា ទោ ភោ កិក្កុ
កកវត្តំ ឯកទេវេតិ សាតិស្ស យាម កន្តោ កិក្កុយោ
កោវដ្ឋបុត្តស្ស ឯវឿ ចាបតំ ទិដ្ឋិតតិ ឧប្បត្តិ
កថាហិ កកវតា ធម្មំ ទេសតិ អាណាធាមិ យេថា
ករេវិទំ វិញ្ញាណំ សុត្តាវតិ សិសាវតិ អនញ្ញាត្តិ(២)

១ ខ. អថ យេន ។ ឃ. អថភោ ភោ កិក្កុ យេន ។ ២ ខ. ឃ. ឧត្តរា អស្សុត្ត
កោមមំ កន្តោ សាតិស្ស កិ ចាម ភិក្កុយោ កោវដ្ឋបុត្តស្ស ឯវឿ ចាបតំ ទិដ្ឋិតតិ ឧប្បត្តិ
កថាហិ កកវតា អនញ្ញាត្តិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចន្ទនាសក

សាតិកិក្កុកោវដ្ឋបុត្តកាល ហើព្វកិក្កុចាំងនោះ មិយាយពន្យល់ ជាសំភៀន
ត្រៃវិសិក យ៉ាងនេះហើយ គឺនៅក្នុងចូលចិត្តប្រកាន់ទិដ្ឋិក្រក់នោះ
ដដែល ហើយនិយាយប្រកែកតាមកំឡុងដូច្នោះថា ឆ្ងល់អារស្មចាំង
ឡាយ វិញ្ញាណនេះវែមនិស្សុះទៅ អេត្តាលទៅមិនដាច់ មិនក្លាយទៅ
ជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា ទុក្ខំបានដឹងនូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគច្រើន
សំដែងហើយ គឺយ៉ាងនោះដែរ ដូច្នោះឯង ។

(៨១) កាលដែលកិក្កុចាំងនោះ មិនអាចនឹងដោះសាតិកិក្កុកោវដ្ឋ-
បុត្ត ឱ្យច្រើនក្នុងទិដ្ឋិក្រក់ទុះបានហើយ ទើបកិក្កុចាំងអម្បាលនោះ
តាំងចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
ថ្វាយបង្គំ ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនអង្គយក្នុងទិដ្ឋិសមត្ថរ លុះកិក្កុចាំង
នោះ អង្គយក្នុងទិដ្ឋិសមត្ថរហើយ បានក្រាបបង្គំខ្ញុំលុះព្រះមានព្រះភាគ
ដូច្នោះថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សាតិកិក្កុកោវដ្ឋបុត្ត មានទិដ្ឋិក្រក់
តើនឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនេះវែមនិស្សុះទៅ អេត្តាលទៅមិន
ដាច់ មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា អាត្មាអញ្ចក់បានដឹង
ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ គឺយ៉ាងនោះដែរ

មហាយជ្ជសុត្តន្ត មហានិទ្ទេសសង្ខយសុត្តន្ត ចំរើន្ទ្រពោធិ៍

អដ្ឋោ មយំ កន្តោ យេន សាតិ ភិក្ខុ កេវ៌្ត-
 បុត្តោ តេនុបសង្កម្ពុត្ត ឧបសង្កម្ពុត្តា សាតិ ភិក្ខុ
 កេវ៌្តបុត្តំ ឯតទេវេតុប្ប សច្ចំ តំវ តេ អាវុសោ
 សាតិ ឯវុច្ចំ ចាបកំ ធិដ្ឋិតតំ ឧប្ប្នំ តថាហិ
 កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាតាមិ យថា តទេវេទិ
 វិញ្ញាណំ សន្តាវតិ សំសរតិ អនញ្ញន្តំ ឯវំ វុត្ត
 កន្តោ សាតិ ភិក្ខុ កេវ៌្តបុត្តោ អម្ពេ ឯតទេវេច
 ឯវំ ព្យា ទោ អហំ អាវុសោ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាតាមិ យថា តទេវេទិ វិញ្ញាណំ សន្តាវតិ សំសរតិ
 អនញ្ញន្តំ អដ្ឋោ មយំ កន្តោ សាតិ ភិក្ខុ កេ-
 វ៌្តបុត្តំ ឯតស្មា ចាបតា ធិដ្ឋិតតា វិវទេតុកាមា
 សមទុយុក្ខំ ឯតសមទុត្តាហិក្ខុ សមទុកាសិក្ខុ មា
 ឯវំ អាវុសោ សាតិ អវច មា កកវតំ អញ្ញចិត្ត
 ទ ហិ សាទុ កកវតោ អញ្ញត្តាទំ ទ ហិ កកវា
 ឯវំ វិនយេ អនេកបរិយាយេន អាវុសោ សាតិ

មហាយជ្ជសុត្តន្ត មហានិទ្ទេសសង្ខយសុត្តន្ត ចំរើន្ទ្រពោធិ៍

បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រាខាងយើងខ្ញុំព្រះអង្គបាននាំគ្នាចូលរៀនសូត្រ
 ភិក្ខុកេវ៌្តបុត្ត លុះចូលរៀនរយៈហើយ បានសួរសាតិភិក្ខុកេវ៌្តបុត្តដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោសាតិ បានឮថា អ្នកមានទិដ្ឋិកាត្រក់ក៏ឡើយយ៉ាងនេះ
 ថា វិញ្ញាណនេះរមែងលុះទៅ អាទ្ទាលរៀនមិនដាច់ មិនក្លាយទៅជាអ្វី
 ដទៃឡើយ យ៉ាងណា កាត្តាអញ្ញក៏បានដឹងច្បាស់ខ្លាំងថាវិញ្ញាណនេះ
 ព្រះភាគសំដែងហើយក៏យ៉ាងនោះ ដូច្នោះ តិកម្រៃន បតិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន កាលវិញ្ញាណយើងខ្ញុំព្រះអង្គសួរយ៉ាងនេះហើយ សាតិភិក្ខុកេវ៌្តបុត្តក៏
 បាននិយាយតបមកនឹងយើងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះភាគសំដែង
 វិញ្ញាណនេះ រមែងលុះទៅ អាទ្ទាលរៀន មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃ
 ឡើយយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏បានដឹងច្បាស់ខ្លាំងថា វិញ្ញាណនេះព្រះភាគសំដែង
 ហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នោះមែន បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានចំណង់នឹងនោះសាតិភិក្ខុកេវ៌្តបុត្ត ឱ្យរួចចាកទិដ្ឋិកាត្រក់
 នោះ ទើបនាំគ្នានិយាយពន្យល់ដាស់តឿនត្រឹមត្រូវថា ម្ចាស់អាវុសោ
 សាតិ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ អ្នកកុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ព្រោះការនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគមិនប្រពៃទេ ដ្បិតព្រះ
 មានព្រះភាគច្រើនមិនមានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់អាវុសោសាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលចណ្ណសង្ក

បដិច្ចសមុប្បន្នំ វិញ្ញាណំ វុត្តិ កកវតោ អញ្ញាត្រ
 បព្វយា ទត្តិ វិញ្ញាណស្ស សម្ពុកេតំ ឯវម្បិ ទោ
 កន្តេ សាតិ ភិក្ខុ កេវដ្ឋបុត្តោ អន្តិហិ សមនុ-
 យេត្តិយមាណោ សមនុត្តាហិយមាណោ សមនុកាសិ-
 យមាណោ កនេវ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ជាមសា
 អរាមស្ស អភិជិវស្ស ភេហាវតិ ឯវិ ព្យា ទោ អហិ
 អារុសោ កកវតោ ធម្មំ ទេសិតំ អាណាចាមិ យថា
 កនេវិទំ វិញ្ញាណំ សត្វាវតំ សំសាវតំ អនញ្ញន្តំ
 យោកា ទោ មយំ កន្តេ ចាសិក្ខុម្ហា សាតិ ភិក្ខុ
 កេវដ្ឋបុត្តំ ឯវស្សា ចាបកា ទិដ្ឋិតតា វិវេទេតិ អថ
 មយំ ឯតមត្តំ កកវតោ អាណេចេហតិ ។

(៨៤) អថទោ កកវតោ អញ្ញាតិ ភិក្ខុ រាមន្តេសិ
 ឯហិ តិ ភិក្ខុ មម វចនេន សាតិ ភិក្ខុ កេវដ្ឋ-
 បុត្តំ អាមន្តេហិ សត្វា តិ អារុសោ សាតិ អាមន្តេតិ ។
 ឯវិ កន្តេតិ ទោ សោ ភិក្ខុ កកវតោ បដិស្សត្វា
 យេន សាតិ ភិក្ខុ កេវដ្ឋបុត្តោ កេទុបសន្តិមិ
 ទុបសន្តិមិ ទោ សាតិ ភិក្ខុ កេវដ្ឋបុត្តំ ឯវសេវេច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចណ្ណសង្ក

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណ
 កើតឡើង ព្រោះការស្រ័យបច្ច័យ ចេញវិញបច្ច័យហើយ ការកើត
 ឡើងវិញ្ញាណក៏មិនមាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្ត
 នោះ កាលបើយើងខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយពន្យល់ដាស់តឿនក្រែងលើក
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏នៅតែចូលចិត្តប្រកាន់ទិដ្ឋិការក្រក់នោះដែរ ហើយ
 និយាយប្រកែកតាមកំឡុងថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ វិញ្ញាណនេះ
 រមែងស្តុកទៅ អន្តរាលទៅមិនដាច់ មិនក្លាយទៅដូចដទៃឡើយ យ៉ាង
 ណា ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់ខ្លះចម្រើនព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរដូច្នោះមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលវេលាយើងខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 អាចនឹងដោះសាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្ត ឲ្យចេញទិដ្ឋិការក្រក់នេះបានហើយ ទើប
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គយកសេចក្តីនេះ មកក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ។

(៨៤) ព្រះនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់ហៅខ្ញុំភិក្ខុ ទូលមក
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកមកពាយ ចូរអ្នកទៅហៅខ្ញុំសាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្ត
 តាមពាក្យនៃគាត់គាត់ថា ម្ចាស់អារុសោសាតិ ព្រះសាស្ត្រទ្រង់ក្រាស់
 យៅរលោក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះទ្រង់ដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
 ថា កុណា ព្រះអង្គ ដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅរកសាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្ត
 លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយទៅនឹងសាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្តដូច្នោះថា

មហាយមាវត្ថុស្ស មហានិទ្ទាហសង្ខយសុត្តេ ភិទ្ធីចនិទ្ធព

សត្វា ភិ អាវុសោ សាតិ អាមន្តេត្តិ ។ ឯវមា.
 វុសោតិ ទោ សាតិ ភិក្ខុ កេវដ្ឋុត្តា តស្ស
 ភិក្ខុបោ បដិស្សុត្តា យេន ភកវា តេនុបសន្តិមិ
 ឧបសន្តិមិត្តា ភកវន្តិ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តិ ឯសិទិ ។
 ឯវមន្តិ ឯសិទិ ទោ សាតិ ភិក្ខុ(១) កេវដ្ឋុត្តិ
 ភកវា ឯកមនេច សន្តិ ភិវ តេ សាតិ ឯវុបិ
 កាមនំ ឯដ្ឋុតិ ឧប្បន្តិ តថាហិ ភកវា ធម្មិ
 ទេសនិ អាជាតាមិ យថា តទេវិទិ វិញ្ញាណិ
 សន្តាវតិ សំសាតិ អនត្តន្តិ ។ ឯវ ត្យា ទោ
 វហិ កន្តេ ភកវា ធម្មិ ទេសនិ អាជាតាមិ
 យថា តទេវិទិ វិញ្ញាណិ សន្តាវតិ សំសាតិ
 អនត្តន្តិ ។ កកមន្តិ(២) សាតិ វិញ្ញាណន្តិ ។
 ឡាយំ កន្តេ វនោ វេទេយ្យោ តត្រ តត្រ កាល្យាណា-
 ចាបកានិ កម្មានិ វិចារិ បដិសិវេទេត្តិ ។

• ១. ភិក្ខុនិ ឧទ្ទិស្សតិ ។ ២. យំ កកមន្តិ ។

មហាយមាវត្ថុ មហានិទ្ទាហសង្ខយ បុត្រ ការទ្រង់ស្មារតីភិទ្ធីកម្រិតរបស់សាតិភិក្ខុ

ម្ចាស់អាវុសោសាតិ ព្រះសាស្ត្រាស្រ្តសំហៅលោក ។ សាតិភិក្ខុភក.
 វដ្ឋុត្ត ឧទ្ទលកាត្យភិក្ខុនោះថា កុរុណា ការុសា ដូច្នោះហើយ កិ
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
 ចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដីសមគួរ ។ កាលបើសាតិ-
 ភិក្ខុកេវដ្ឋុត្តក្រើយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 សួរថា ម្ចាស់សាតិ បានឮថាភកវាឧទ្ធិកាក្រក់កើតឡើងយ៉ាងនេះថា
 វិញ្ញាណខ្លះមែនស្មោះទៅ អន្តរាលទៅមិនដាច់ មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃ
 ឡើយ យ៉ាងណា ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
 ហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នោះមែនឬ ។ សាតិភិក្ខុកេវដ្ឋុត្តក្រាបចូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិញ្ញាណខ្លះមែនស្មោះទៅ អន្តរាលទៅមិនដាច់
 មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងច្បាស់នូវ
 ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នោះមែន ។
 ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់សាតិ វិញ្ញាណខ្លះមែនស្មោះ ។ សាតិ
 ភិក្ខុក្រាបចង្អុលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សភាវណា ដែលខំយាយ
 បាន ភាគចូលការឃ្នាលបាន បុគ្គលមែនស្មោះយ៉ាងនោះក៏ធម្មតាំង
 ខ្លួនយល្អខ្លះកាក្រក់ព្រោះសភាវនោះ សភាវនោះ (ហៅថាវិញ្ញាណ) ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

កាស្យប្ប ទុ ៖ ទា ទា ម ទ្ធិ ហោយេ បុរិស ម យា
 ឃី ធម្មំ ទេសិតំ អាទាទាសិ ទទុ ម យា
 ហោយេ បុរិស អាទេក បរិយាយេ ទ បដិច្ចស មុឃ្មដ្ឋំ
 វិញ្ញាណំ វុត្តិ មក្ខត្រ មត្តយោ មន្តិ វិញ្ញាណស្ស
 សវ្កាភិ អដ ច ច ទ្ធិ ហោយេ បុរិស អត្តនា
 បុត្តោទេ ទ ម ម ទេវ មក្ខចិត្តសិ អត្តាទញ្ច ទ ទ-
 សិ ទ ហញ្ច ម ម ញ្ញំ បសវសំ តញ្ញំ តេ ហោយេ
 បុរិស ភវិស្សតិ ទិយេត្តំ មហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។

(៨៣) អថៈទា កកវ ភិក្ខុ អាម ទ្តេសិ តំ
 កំ បញ្ចថ ភិក្ខុវេ អបិទាយំ សាតិ ភិក្ខុ កោវដ្ឋ-
 បុត្តោ ទស្មីកតោថិ វេស្មី ធម្មវិទយេតិ ។ កិញ្ញិ
 សិយោ ក ទ្តេ ចោ ហេតិ ក ទ្តេតិ ។ ឃី វុត្តុ សាតិ
 ភិក្ខុ កោវដ្ឋបុត្តោ តុញ្ញិក្ខតោ មន្តិក្ខតោ មត្តត្តាទ្វា
 វេទាមុទា មជ្ឈិយេត្តោ អរ្យជិកាណោ ទិសិទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកំ

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ហោយេបុរិស អ្នកដឹងច្បាស់ទូទៅដែលកថាភក
 សំដែងហើយ យ៉ាងណា អំពីសំណាក់បុត្តសណា ម្ចាស់ហោយេបុរិស
 ក្រែងកថាភក បានសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណ
 កើតឡើងព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ហើយវិញ្ញាណបច្ច័យហើយ ការកើតឡើង
 វិញ្ញាណក៏មិនមានដូច្នោះទេ ម្ចាស់ហោយេបុរិស ហេតុដូចម្តេច ក៏
 បានជាអ្នក ពោលបង្ហាត់ភក ដោយគំនិតដែលខ្លួនប្រកាន់ទុសវិញ
 អ្នកឈ្មោះថាសារីលើន៍ឡូទ្ធសនិ ឈ្មោះថាសោយន៍ឡូអុកុសលចំប្រើម
 និ ម្ចាស់ហោយេបុរិស ត្រាថា គំនិតដែលប្រកាន់ទុសរបស់អ្នកនោះ
 នឹងប្រើត្រូវវាដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសចក្តិទុក អស់កាលយូរ
 អង្រែន ។

(៨៣) ព្រះនោះឯង ព្រះបានព្រះភាគត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយ
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច
 សាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្តនេះ ឈ្មោះថាធ្វើទ្បកក់ក្តក្តនិយមនោះបានឬទេ
 ភិក្ខុក៏ត្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធ្វើដូចម្តេចនឹងបាន
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ កាលដែលភិក្ខុ
 ភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ សាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្តក៏ទៅស្ងៀម អៀងឃ្មុស
 ទនកចុះ សំយុន៍មុខចុះ អង្រែយសញ្ញប់សញ្ជឹង មិនមានប្រាថ្នា ។

ឧបាយមកវត្ត ឧបាយសង្ខារ ឧបាយសង្ខារ ឧបាយសង្ខារ ឧបាយសង្ខារ

អថ ខា កតវា សាតិ ភិក្ខុំ ភេតវដ្ឋបុត្តំ វុណ្ណិ-
 ប្បុតំ មន្តវុតំ បន្តកុដិ អាណាមុទំ បដ្ឋាយដ្ឋិ
 បដ្ឋានីយាណំ វិទិត្យា សាតិ ភិក្ខុំ ភេតវដ្ឋបុត្តំ ឯត-
 មកោច បញ្ញាយិស្សនំ ខោ ភិក្ខុំ លោយបុរិស ឯតម
 សកោច ធារកោច ទិដ្ឋិកកោច ឥដាហំ ភិក្ខុ
 បដិប្បដ្ឋិស្សាមីតិ ។ អថ ខា កតវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 តុម្ហេវ មេ ភិក្ខុវេ ឯវំ ធម្មំ ទេសិវំ អាណាចាថ យេជា-
 យំ សាតិ ភិក្ខុ ភេតវដ្ឋបុត្តា អត្តចា ទុក្ខហិតេន អប្ប
 ចេវ អញ្ញាចិត្តានំ អត្តាទត្យ ទទតិ តហុត្យ អបុត្តិ
 បសវតីតិ ។ ខោ ហេតិ ករុណ អាណេកមវិយាយេន
 ហំ ខោ ករុណ បដិប្បសមុប្បដ្ឋិ វិញ្ញាណំ វុត្តិ កត-
 វតា អញ្ញាត្រ បច្ចយោ ទតិ វិញ្ញាណស្ស សម្ពកេតិ ។

ឧបាយមកវត្ត ឧបាយសង្ខារ ឧបាយសង្ខារ ឧបាយសង្ខារ ឧបាយសង្ខារ

គ្រោះនោះ គ្រោះព្រះភាគ គ្រង់គ្រប់សាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្ត ទៅស្រៀម
 រៀនខ្មាស ទុកចុះ សំយង់មុខចុះ អង្គុយសញ្ញប់សញ្ញឹង មិន
 មានប្រាថ្នាហើយ ទើបគ្រាន់ស្មោះសាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្ត ជា ម្ចាស់មោឃ
 បុរស ឬក៏ប្រាកដទៅតែប្រកាន់ខ្ជាប់ដោយទិដ្ឋិកក្រក់លេសខ្លះនេះតែ
 ប្បុតិប្ប តថាគតនឹងកាលសាកសួរក្នុងកុំដែលទៅក្នុងទីនេះ ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះមាតាព្រះភាគ គ្រាន់ស្មោះក្នុងកុំ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ
 សាតិភិក្ខុកេវដ្ឋបុត្តនេះ ពោលបង្កាច់កថាគត ដោយគំនិតដែលខ្លួនប្រកាន់
 ខុសផង ឈ្មោះថាសាសិវិលីន្ទ្រខ្លួនផង ឈ្មោះថាទទួលខ្លួនអកុសលដ៏
 ច្រើនផង យ៉ាងណា ចំណែកខ្លួនទាំងឡាយ នឹងយល់ច្បាស់នូវធម៌
 ដែលគេថាគតសំដែងហើយ យ៉ាងនោះដែរឬ ។ ក្នុងកុំគ្រាប់បង្កីខ្លួនថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានយល់ដូច្នោះទេ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមាតាព្រះភាគ បានសំដែងប្រាសយើងខ្ញុំព្រះ
 អង្គដោយអនេកមវិយាយថា វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ
 បើរៀនច្បាស់ហើយ ការកើតឡើងវិញ្ញាណ ក៏មិនមាន ។

សាទុ កំត្តុវេ សាទុ ទោ មេ តុម្ពេ កំត្តុវេ ឃី
 ធម្មំ ទេសនំ កាណាម អាទេក បរិយាយេន ឃី
 កំត្តុវេ បដិច្ចសឌុប្បជំ វិញ្ញាណំ វុត្តំ បណេ កត្តត្រ
 បច្ចយោ ធម្មំ វិញ្ញាណស្ស សម្ពុភេតិ អថ ធ បទា-
 យំ សាតិ កំត្តុ កេវុដ្ឋបុត្តា អត្តនា ទុក្ខហិកេន
 បម្ពេ ចេវ អត្តាភិក្ខុតិ អត្តាទត្ត ទទតិ ពហុត្ត
 អបុត្តំ បសវតិ តត្តំ តស្ស មោយបុរិសស្ស
 ករិស្សតិ ធិយវត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ ។

(៧២) យញ្ញោវេ កំត្តុវេ បច្ចយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 វិញ្ញាណំ តេន តេនេវ សង្ឃំ^(១) កច្ឆតិ ចក្កញ បដិច្ច
 រូប ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ កត្តុវិញ្ញាណោវេ សង្ឃំ
 កច្ឆតិ សោតញ បដិច្ច សន្តេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ
 សោតវិញ្ញាណោវេ សង្ឃំ កច្ឆតិ យានញ បដិច្ច ករេ
 ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ យានវិញ្ញាណោវេ សង្ឃំ កច្ឆតិ

១ ឧ. សង្ឃំ ទំល្លតិ ឃី សព្វំ ។

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យអ្នកទាំងឡាយនោះត្រូវតែ
 ហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយល់ច្បាស់ខ្លះចម្លែង ដែល
 កថាគរសំដែងហើយយ៉ាងនេះ ថាការប្រើពាក្យ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះកថាគរបានសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណភិក្ខុ
 ឡើង ព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ចេញវិញបច្ច័យហើយ ការកើតឡើងនៃ
 វិញ្ញាណភិក្ខុមិនមាន បើដូច្នោះសាតិភិក្ខុវេជ្ជបុត្តនេះ តែជាពោលបន្តិច
 អោយដឹងដោយអំណិតដែលខ្លួនប្រកាន់ខ្ជាប់ ឈ្មោះថាសាសនាសំរាប់ខ្លួន
 ផង ឈ្មោះថាខ្លួន ខ្លួនកុសលដ៏ច្រើនផង ព្រោះថាការប្រកាន់ខ្ជាប់
 របស់មោឃបុរសនោះ ទើបប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីខ្ពុត អស់កាលយូរអង្វែង ។

(៧៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណភិក្ខុឡើងព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ
 ណា ១ ក៏ដល់ខ្លះកិរិយាពប់កាមបច្ច័យនោះ១ ដូចវិញ្ញាណភិក្ខុឡើងព្រោះ
 កាស្រ័យក្នុងនឹងរូប ដល់ខ្លះកិរិយាពប់ចក្កវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយ
 សារវត្តក) វិញ្ញាណភិក្ខុឡើង ព្រោះកាស្រ័យគ្រចៀកនឹងសំឡេង ដល់
 ខ្លះកិរិយាពប់សោតវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសារគ្រចៀក) វិញ្ញាណ
 ភិក្ខុឡើង ព្រោះកាស្រ័យប្រមុខនឹងភ្នែក ដល់ខ្លះកិរិយាពប់យានវិញ្ញាណ

មហាយានវិញ្ញាណសង្ខារសុត្តន្ត

ដ្ឋានំ បដិច្ច វាស ធម្មប្បដ្ឋតំ វិញ្ញាណំ ជិត្តវិញ្ញាណាន្តោ សង្ខំ កច្ចតំ កាយត្ថំ បដិច្ច ដោដ្ឋោ ធម្មប្បដ្ឋតំ វិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណាន្តោ សង្ខំ កច្ចតំ មមត្ត បដិច្ច ធម្ម ធម្ម ធម្មប្បដ្ឋតំ វិញ្ញាណំ មហាវិញ្ញាណាន្តោ សង្ខំ កច្ចតំ ។ វេសយ្យជាថ កំក្ការេ យញ្ញានេវ បដិច្ច អត្តំ ជលតិ តេន តេនេវ សង្ខំ កច្ចតំ កត្តត្ថំ បដិច្ច អត្តំ ជលតិ កត្តត្ថំត្រេវ សង្ខំ កច្ចតំ សកលិកត្ថំ បដិច្ច អត្តំ ជលតិ សកលិកត្ថំត្រេវ សង្ខំ កច្ចតំ តិណិត្ថំ បដិច្ច អត្តំ ជលតិ តិណិត្ថំត្រេវ សង្ខំ កច្ចតំ កោមយត្ថំ បដិច្ច អត្តំ ជលតិ កោមយត្ថំត្រេវ សង្ខំ កច្ចតំ ធុសត្ថំ បដិច្ច អត្តំ ជលតិ ធុសត្ថំត្រេវ សង្ខំ កច្ចតំ សត្តារត្ថំ បដិច្ច អត្តំ ជលតិ សត្តារត្ថំត្រេវ សង្ខំ កច្ចតំ វរមេវ ទោ កំក្ការេ យញ្ញានេវ បច្ចយំ បដិច្ច ធម្មប្បដ្ឋតំ វិញ្ញាណំ

មហាយានវិញ្ញាណសង្ខារសុត្តន្ត ទិវត្តនៃវិញ្ញាណ

(ការដឹងដោយសាច្រឡំ) វិញ្ញាណភិក្ខុឡើង ព្រោះអស្រ័យអណ្តកនឹងរស ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា ដ្ឋានវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសាច្រឡំ) វិញ្ញាណភិក្ខុឡើង ព្រោះអស្រ័យកាយនឹងរសដល់ប៉ះនឹងកាយ ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា កាយវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសាកាយ) វិញ្ញាណភិក្ខុឡើង ព្រោះអស្រ័យចិត្តនឹងធម្មារម្មណ៍ ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា មហាវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសាចិត្ត) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាភ្លើងនេះ អស្រ័យនឹងវត្ថុណា ៗ ក៏ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ តាមវត្ថុនោះ ៗ ដូចជាភ្លើងនេះ ព្រោះអស្រ័យទស ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា ភ្លើងទស ភ្លើងនេះ ព្រោះអស្រ័យប្រធានច្របុំយ ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា ភ្លើងប្រធាន ភ្លើងនេះ ព្រោះអស្រ័យស្មៅ ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា ភ្លើងស្មៅ ភ្លើងនេះព្រោះអស្រ័យអាចម៍តា ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា ភ្លើងអាចម៍តា ភ្លើងនេះ ព្រោះអស្រ័យអង្គម ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា ភ្លើងអង្គម ភ្លើងនេះព្រោះអស្រ័យសម្រាម ដល់ខ្ញុំកិរិយាភប់ថា ភ្លើងសម្រាម យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណភិក្ខុឡើង ព្រោះអស្រ័យនឹងបច្ច័យណា ។

បុព្វបទនៃ ឧប្បនិកាយស្ស ខុលចន្តសាវៈ

តេជ គោលេ សង្ឃំ កច្ឆតិ ធម្មត្ថា បដិច្ច វិប ច
 ឧប្បជ្ឈតិ វិញ្ញាណំ ធម្មវិញ្ញាណាន្តេ សង្ឃំ កច្ឆតិ
 សោតត្ថា បដិច្ច វិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ឈតិ វិញ្ញាណំ សោត.
 វិញ្ញាណាន្តេ សង្ឃំ កច្ឆតិ យាទត្ថា បដិច្ច វិញ្ញាណំ ច
 ឧប្បជ្ឈតិ វិញ្ញាណំ យាទវិញ្ញាណាន្តេ សង្ឃំ កច្ឆតិ
 វិញ្ញាណំ បដិច្ច វិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ឈតិ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណាន្តេ សង្ឃំ កច្ឆតិ កាយត្ថា បដិច្ច វិញ្ញាណំ ច
 ឧប្បជ្ឈតិ វិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណាន្តេ សង្ឃំ កច្ឆតិ
 វិញ្ញាណំ បដិច្ច វិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ឈតិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណាន្តេ សង្ឃំ កច្ឆតិ ។

(៨៥) ក្នុងមិទ្ធិ កិក្ខុវេ បស្សថាវិ ។ ឯវិ កណ្ត ។

តណហោសង្ករន្តិ កិក្ខុវេ បស្សថាវិ ។ ឯវិ កណ្ត ។

តណហោបិកេនា យំ ក្នុងិ ភំ វិកេចចម្មន្តិ កិក្ខុវេ

បស្សថាវិ ។ ឯវិ កណ្ត ។ ក្នុងមិទ្ធិ លោស្សតិ កិក្ខុវេ

កថាវោ ឧប្បជ្ឈតិ វិកេចច្ឆតិ ។ ឯវិ កណ្ត ។

សុត្តន្តបិដក ឧប្បនិកាយ ខុលចន្តសាវៈ

កំសំទ្ធិកិរិយាភព័តាបច្ចយោនោ ។ ដូចថាវិញ្ញាណោកិក្ខុវេព្រោះពេ-
 ស្រយវិញ្ញាណំ ដល់ទ្ធិកិរិយាភព័តាបច្ចយោនោ វិញ្ញាណោកិក្ខុវេ
 ព្រោះអាស្រ័យគ្រឿងនឹងសំទ្ធិ ដល់ទ្ធិកិរិយាភព័តាបច្ចយោនោ
 វិញ្ញាណោកិក្ខុវេព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនឹងភ្នែក ដល់ទ្ធិកិរិយាភព័តាបច្ចយោនោ
 វិញ្ញាណ វិញ្ញាណោកិក្ខុវេ ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាភព័តាបច្ចយោនោ ដល់ទ្ធិ
 កិរិយាភព័តាបច្ចយោនោ វិញ្ញាណោកិក្ខុវេ ព្រោះអាស្រ័យកាយនឹង
 របស់ដែលរំលោភយកាយ ដល់ទ្ធិកិរិយាភព័តាបច្ចយោនោ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ
 កិក្ខុវេ ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនឹងធម្មាម្មណំ ដល់ទ្ធិកិរិយាភព័តាបច្ចយោនោ
 វិញ្ញាណ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយើងខ្ញុំទទួលបាននេះ
 ដែលកើតឡើងហើយបុរេ ។ ពួកភិក្ខុគ្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយើងខ្ញុំ ទទួលបាននេះកើតឡើង
 ព្រោះតែអាហារដូច្នោះបុរេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយយើងខ្ញុំ ទទួលបាននេះដែលកើតឡើងហើយមែនលេត
 ទៅវិញដូចម្តេច ព្រោះលេតិកាហារនោះដែរបុរេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិចិត្តវិភង្គកើតឡើងព្រោះសេចក្តីសង្ស័យថា ទទួល
 បាននេះកើតហើយបុរេកើត ដូច្នោះដែរបុរេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

មហាយានវិទ្យា ឧបាសម្ពុទ្ធសង្គមសុត្តន្ត ភូតថា

តណាហារសម្ពុទ្ធិ លោសម្ពុទ្ធិ ភិក្ខុវេ កង្វាតោ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចិត្តាតិ ។ ឯវិ កន្លេ ។ តណាហារវិភោជន យំ ភូតិ
 តំ ជំរោជន្នំ លោសម្ពុទ្ធិ ភិក្ខុវេ កង្វាតោ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចិត្តាតិ ។ ឯវិ កន្លេ ។ ភូតមិន្នំ ភិក្ខុវេ យថា-
 ភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ មស្សតោ យា វិចិត្តា សា
 មហិយតីតិ ។ ឯវិ កន្លេ ។ តណាហារសម្ពុទ្ធិ ភិក្ខុវេ
 យថាភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ មស្សតោ យា វិចិត្តា
 សា មហិយតីតិ ។ ឯវិ កន្លេ ។ តណាហារវិភោជន យំ
 ភូតិ តំ ជំរោជន្នំ ភិក្ខុវេ យថាភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ
 មស្សតោ យា វិចិត្តា សា មហិយតីតិ ។
 ឯវិ កន្លេ ។ ភូតមិន្នំ ភិក្ខុវេ ភតិយំ រោ ឯវុ ជំត្នំ
 ចិត្តាតិ(១) ។ ឯវិ កន្លេ ។ តណាហារសម្ពុទ្ធិ ភិក្ខុវេ

១. វិចិត្តាតិ ។

មហាយានវិទ្យា ឧបាសម្ពុទ្ធសង្គមសុត្តន្ត ករោយវិភោជន្តព្វាវិសេសិកហិយ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិចិត្តាតិកឡើង ព្រោះសេចក្តីសង្ស័យថា ឧប-
 បត្តកៈវេសិកឡើងព្រោះអាហារនោះ ឬមិនមែនទេ ដូច្នេះវិសេស ។
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ វិចិត្តាតិកឡើង ព្រោះសេចក្តីសង្ស័យថា ឧប-
 បត្តកៈវេសិកហិយ លេងទៅវិញដូចម្តេច ព្រោះវេសិកហិយ
 នោះ ឬមិនមែន ដូច្នេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា
 ឧបបត្តកៈវេសិកហិយដូច្នោះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាសេសិកវិចិត្តាបាន
 ឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គល
 ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ឧបបត្តកៈវេសិកឡើង ព្រោះ
 អាហារនោះដូច្នោះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាសេសិកវិចិត្តាបានឬទេ ។ ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយ
 បញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ឧបបត្តកៈវេសិកហិយ វេសិកលេងទៅ
 វិញដូចម្តេច ព្រោះសេសិកហិយនោះដូច្នោះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាសេ-
 សិកវិចិត្តាបានឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងឧបបត្តកៈនេះថា ឧបបត្តកៈវេសិ-
 កហិយ ដូច្នោះ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក បិដកនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥតិបិ រោ ឯត្ថ ឯត្ថិធិតិញ្ញាតិ ។ ឯវិ ករុណ ។
 គណហារធិរោជា យិ ក្ខតំ និ ឯរោធនម្ពន្តិ ភិក្ខុវេ
 ឥតិបិ រោ ឯត្ថ ឯត្ថិធិតិញ្ញាតិ ។ ឯវិ ករុណ ។
 ក្ខតមិធន្តិ ភិក្ខុវេ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 សុខិដ្ឋន្តិ ។ ឯវិ ករុណ ។ គណហារសម្ពុត្តិ ភិក្ខុវេ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុខិដ្ឋន្តិ ។ ឯវិ ករុណ ។
 គណហារធិរោជា យិ ក្ខតំ និ ឯរោធនម្ពន្តិ ភិក្ខុវេ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុខិដ្ឋន្តិ ។ ឯវិ ករុណ ។
 ឥវេត្ថា តុម្ពេ ភិក្ខុវេ ឯដ្ឋិ ឯវិ បរិសុទ្ធិ
 ឯវិ បរិយោជានិ អល្លិយេថ កេណ្ឌិយេថ
 ធនេយ្យេថ មហាយេថ អថ ទុ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកំ

អ្នកទាំងឡាយមិនបានចែកចំណែកនៃខ្លួនពួកនោះទេ ខ្លួនពួកនោះគឺជា
 ឡើងព្រោះអាហារដូច្នោះឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយមិនបានចែកចំណែកនៃខ្លួនពួកនោះទេ ខ្លួនពួកនោះដែលគឺជា
 ឡើងវែមនិយត់ទៅវិញជាធម្មតា ព្រោះលក់អាហារនោះ ដូច្នោះឬ ។
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយល់ត្រូវ
 ដោយបញ្ញាដ៏ច្រើន តាមសេចក្តីពិតថា ខ្លួនពួកនេះគឺជាអាយុ ដូច្នោះ
 ឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយល់
 ឃើញត្រូវដោយបញ្ញាដ៏ល្អតាមពិតថា ខ្លួនពួកនេះគឺជាឡើង ព្រោះអា-
 ហារដូច្នោះឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយយល់ឃើញត្រូវដោយប្រាថ្នាដ៏ច្រើនតាមសេចក្តីពិតថា ខ្លួនពួកនេះ
 ដែលគឺជាអាយុ វែមនិយត់ទៅវិញជាធម្មតា ព្រោះលក់អាហារនោះ
 ដូច្នោះឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំង
 ឡាយដាច់ចំពាក់ រីករាយ ក្នុងការនិពន្ធនៃខ្លួនខ្លួន^(*)នេះថា បរិសុទ្ធយ៉ាង
 នេះ ផ្លូវដ៏យ៉ាងនេះ ដោយគណ្តាខ្លះខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នក

* ទិដ្ឋិក្នុងនេះ លំដោយការស្រឡាតាមធម្មតា ។

មហាយ កវ្ត្រស្ស មហានិទ្ទេសសង្ខយសុត្ត ចតុស្សាហ

កុល្យបមិ ធម្មិ ទេសិកំ អាជានេយ្យេន និគ្គរណាត្តាយ
 ទោ គហណាត្តាយាតិ ។ ទោ ហេតិ កន្ថេ ។
 ឥបញ្ចេ តុម្ពេ កិក្ខុវេ និដ្ឋិ ឃីវិ បរិសុទ្ធិ ឃីវិ បរិយា-
 នាតិ ន អស្មិយេន ទ កេឡាយេន ទ នេយ្យេន
 ទ មហាយេន អថ ទុ មេ(១) តុម្ពេ កិក្ខុវេ កុល្យបមិ
 ធម្មិ ទេសិកំ អាជានេយ្យេន និគ្គរណាត្តាយ ទោ
 គហណាត្តាយាតិ ។ ឃីវិ កន្ថេ ។

[៨៦] ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ អាហារា

ក្ខតាចិ វា សន្តាទិ មិទិយា សម្ពុវេសិទិ វា
 សន្តាទិ អនុត្តហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 កវ្ត្រស្ស(២) អាហារោ ឱឡារិកោ វា សុខុមោ

• ខ. ម. មេតំ ៦ វិស្សនំ ។ ២ ឧ. កវ្ត្រស្សោ ។ ម. កវ្ត្រស្សោ ។

មហាយទវគ្គ មហានិទ្ទេសសង្ខយសុត្ត អាហារេ ៤ ឃីវិ

តំនិទ្ធកាយយលំព្យាសំ ទ្ធវេមិមានេបទាដូចដវៃ ដែលភព៌កសំវៃផង
 ហើយដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនចេញចាក (ឧបៈតាំង ៤) មិនមែនដើម្បី
 ប្រយោជន៍ខ្លួនប្រកាន់ (ទទួលពួកៈ) ខ្លះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មិនផ្សំគ្នាទេ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បើអ្នកតាំងឡាយមិនជាប់ចំពាក់
 មិនភក្តយ មិនក្នុងកាន់ មិនរាប់អាទិដ្ឋិនេះថា បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ដូច-
 ផងយ៉ាងនេះ ដោយអំណាចកល្យាណខ្លួនខ្លួនទេ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះ
 អ្នកតាំងឡាយយលំព្យាសំទ្ធវេមិមានេបទាដូចដវៃ ដែលភព៌កសំវៃផង
 ហើយដើម្បីនឹងវិទ្ធកៈចេញចាក (ឧបៈតាំង ៤) មិនមែនប្រយោជន៍ខ្លួន
 ប្រកាន់ (ទទួលពួកៈ) ខ្លះឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៨៦] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អាហារដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីតាំង

នៅហេតុ របស់ពួកសត្វដែលភើរហើយផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអនុគ្រោះ
 របស់ពួកសត្វដែលកំពុងភើរផង នេះ ទាន ៤ ប្រការ ។ អាហារតាំង ៤
 ប្រការភើរដូចម្តេច ។ គឺ កវ្ត្រស្សកហារដែលគ្រោកគ្រោកឬល្អិតជាដើម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសារៈ

ក កំសោប្នា ធម្មតិយោ មហោសសោ វេទនា តតិយា

វិញ្ញាណំ ចន្ទតំ ។ ឥមេ ធ វិច្ឆុវេ ចន្ទារោ

អាហារា កីធិណា កីសម្មុទយា កីជាតិកា

កីឧភវំ ឥមេ ចន្ទារោ អាហារា តណ្ហាធិណា

តណ្ហាសម្មុទយា តណ្ហាជាតិកា តណ្ហាឧភ-

វា ។ តណ្ហា ចាយី វិច្ឆុវេ កីធិណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសារៈ

វស្សហារោ វិ ២ មហោសសោ វេទនា វេ វិញ្ញាណា ហារោ វិ ៤(១)

ខ្មាសភិក្ខុ តំ ធិច្ឆាយ ចុះអាហារា តំ ៤ វេ មាធម្មិជាហេតុ មាធម្មិជា

ធម្មតិក មាធម្មិជាវណិក មាធម្មិជាវេទនិក ។ អាហារា តំ ៤ វេ

ហេតុ តណ្ហាជាហេតុ មាធម្មតិក មាធម្មតិក មាធម្មតិក វេ វណិក មាធម

តណ្ហាជាវេទនិក ។ ខ្មាសភិក្ខុ តំ ធិច្ឆាយ តិក តណ្ហា វេ មាធម្មិជាហេតុ

១ ករុណ្ណិកាហារ វិ ១ ដែលចាត់ទុក ២ គឺជាប្រោតប្រោតមិនស្អាតនោះ ដោយសេចក្តីប្រៀប
ប្រៀបគ្នាដូចសត្វប្រណើលចេញ បើប្រៀបនឹងអាហារសព្វភ្នែកដែលស្អិតសំខឹងស្អុលនោះ អាហារ
ប្រណើលអាហារ ប្រោតប្រោត អាហារសព្វភ្នែកជាអាហារស្អិត ។ មេ ។ អាហារត្រូវទៅតាមដំ
បង់ចម្លែងស្បែក ជាអាហារសុខុមស្អិតនិងអាហារចល់ពូតទៅតាមដំបង់ចម្លែង ។ ជាអាហារ
ប្រោតប្រោត ។ អាហារសុខុមស្អិតនិងអាហារជាប្រោតប្រោត ។ ករុណ្ណិកាហារនេះ ប្រ-
មូលមកដូចជាសង្ក្រាន គឺ បេវី អាចោ គោល វិយោ វេទនា វិញ្ញាណ តោ រសោ វេ ។ វស្សា-
ហារ វិ ២ បានដល់វេទនា ៣ ដែលតើគឺវិញ្ញាណចំពោះសម្មុទយ ៦ យ៉ាង ។ មហោ-
សសោ វេទនាហារ វិ ៣ នោះ លោកសំដៅយកចេតនាច្បាប់ ៣ ប្រការ ដែលអាចប្រមូលមក
ត្រូវបង្កើតក្នុងប្រភព ។ វិញ្ញាណហារ វិ ៤ នោះ បានដល់វិញ្ញាណមួយ ដែលចាំបាច់
ត្រូវបញ្ជូនទៅដល់វិញ្ញាណចំពោះ ។ អាហារតំ ៤ នេះ បើចង់ដឹងសេចក្តីពិស្តារ ចូរមើល
ក្នុងធម្មបទសូត្រ អន្ធពាមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសារៈ ប្រតិសម្មាទិដ្ឋិសុត្តន្ត ។

មហាយានវិញ្ញាណ មហានិទ្ទេសសម្ពុទ្ធសមុទយវិហារ

ភីសមុទយោ ភីជាតិកា ភីបកវា ។ ភល្ហា
 វេទនាចំនាតា វេទនាសមុទយោ វេទនាជាតិកា
 វេទនាបកវា ។ វេទនា ចាយី ភិក្ខុវេ ភីធិនាតា
 ភីសមុទយោ ភីជាតិកា ភីបកវា ។ វេទនា
 ឧស្ស័យនាតា ឧស្ស័យសមុទយោ ឧស្ស័យជាតិកា ឧស្ស័-
 យបកវា ។ ឧស្ស័យ ចាយី ភិក្ខុវេ ភីធិនាតា
 ភីសមុទយោ ភីជាតិកា ភីបកវា ។ ឧស្ស័យ
 សឡាយតនចំនាតា សឡាយតនសមុទយោ សឡា-
 យតនជាតិកា សឡាយតនបកវា ។ សឡាយ-
 តនញ្ជំនី ភិក្ខុវេ ភីធិនាតា ភីសមុទយោ ភីជាតិកា
 ភីបកវា ។ សឡាយតនិ ធាមរូបធិនាតា ធាមរូបស-
 មុទយោ ធាមរូបជាតិកា ធាមរូបបកវា ។ ធាមរូបញ្ជំនី
 ភិក្ខុវេ ភីធិនាតា ភីសមុទយោ ភីជាតិកា ភីបកវា ។
 ធាមរូបិ វិញ្ញាណធិនាតា វិញ្ញាណសមុទយោ វិញ្ញាណ-
 ជាតិកា វិញ្ញាណបកវា ។ វិញ្ញាណញ្ជំនី ភិក្ខុវេ
 ភីធិនាតា ភីសមុទយោ ភីជាតិកា ភីបកវា ។
 វិញ្ញាណិ សង្ការធិនាតា សង្ការសមុទយោ សង្ការជាតិកា

មហាយានវិញ្ញាណ មហានិទ្ទេសសម្ពុទ្ធសមុទយវិហារ

មានវិញ្ញាណភី មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាផែនភីត ។ ភល្ហាមាន
 វេទនាជាហេតុ មានវេទនាជាធាតុភីត មានវេទនាជាតំណើត មានវេទនា
 ជាផែនភីត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំនិទ្ធកាយ ភីវេទនាមានអ្វីជាហេតុ មាន
 វិញ្ញាណភីត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាផែនភីត ។ វេទនាមានឧស្ស័-
 យជាហេតុ មានឧស្ស័យជាធាតុភីត មានឧស្ស័យជាតំណើត មានឧស្ស័យជា
 ផែនភីត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំនិទ្ធកាយ ភីឧស្ស័យមានអ្វីជាហេតុ មានវិញ្ញាណ
 ភីត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាផែនភីត ។ ឧស្ស័យមានសឡាយតនៈ
 ជាហេតុ មានសឡាយតនៈជាធាតុភីត មានសឡាយតនៈជាតំណើត មាន
 សឡាយតនៈជាផែនភីត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំនិទ្ធកាយ ភីសឡាយតនៈមាន
 អ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាធាតុភីត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាផែនភីត ។
 សឡាយតនៈមានធាមរូបជាហេតុ មានធាមរូបជាធាតុភីត មានធាមរូបជា
 តំណើត មានធាមរូបជាផែនភីត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំនិទ្ធកាយ ភីធាមរូបមាន
 អ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាធាតុភីត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាផែនភីត ។
 ធាមរូបមានវិញ្ញាណជាហេតុ មានវិញ្ញាណជាធាតុភីត មានវិញ្ញាណជាតំ-
 ណើត មានវិញ្ញាណជាផែនភីត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំនិទ្ធកាយ ភីវិញ្ញាណមាន
 អ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាធាតុភីត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាផែនភីត ។
 វិញ្ញាណមានសង្ការជាហេតុ មានសង្ការជាធាតុភីត មានសង្ការជាតំណើត

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលមន្ត្រាសកំ

សង្ការម្បករិ ។ សង្ការ ធិនេ កិក្កុវេ ភីនិធិនា ចា
 រេសិស មុនយោ ភីនិជាតិកា ភីនិបទេ ។ សង្ការ
 អវិជ្ជា ធិនា ចា អវិជ្ជាសមុនយោ អវិជ្ជាជាតិកា អវិជ្ជា-
 បកេ ។ ឥតិ ទោ កិក្កុវេ អវិជ្ជាបទូយា សង្ការ
 សង្ការប្បទូយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បទូយា ធាម្បចំ
 ធាម្បប្បទូយា សន្យាយកំ សន្យាយកប្បទូយា
 ជស្សេ ផស្សប្បទូយា វេទនា វេទនាបទូយា
 តណ្ហា តណ្ហាបទូយា ឧទានាទំ ឧទានាធិប្បទូយា
 ករោ កវប្បទូយា ជាតិ ជាតិប្បទូយា ជរាមរណំ
 សោកបវិនេវទុក្ខោមនស្សចាយោសា សម្បវន្តិ វិវាម-
 តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខកុក្ខស្ស សមុនយោ ហោតិ ។
 (៨៧) ជាតិប្បទូយា ជរាមរណភ្នំ ឥតិ ទោ
 បទេតិ វុត្តិ ជាតិប្បទូយា ទុ ទោ កិក្កុវេ ជរាមរណំ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ ខុលមន្ត្រាសកំ

មានសង្ការជាដៃគេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសង្ការទាំងឡាយ
 នេះមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាឱ្យកើត មានអ្វីជាគំរោលើត មានអ្វីជាដៃគូ
 កើត ។ សង្ការទាំងឡាយ មានអវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជាជាឱ្យកើត មាន
 អវិជ្ជាជាគំរោលើត មានអវិជ្ជាជាដៃគូកើត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ការ
 ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 សង្ការជាបច្ច័យ ធាម្បចេតិកមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សន្យាយ-
 កនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសន្យាយកនៈ
 ជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះ
 វេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខទាក់កើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ តតាកើតមាន
 ព្រោះទុក្ខទាក់ជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះតតាជាបច្ច័យ សេចក្តីចាស់
 ស្លាប់ (កើតមាន) ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការសោក ទ្រៀមទ្រួល លំបាក
 កាយ លំបាកចិត្ត ខឹងការចង្អៀតចង្អាតទាំងឡាយ ក៏កើតមានព្រម
 ឯកិរិយាកើតឡើងវិញក៏ទុក្ខទាំងអស់នេះវេទនាមានយ៉ាងនេះដូច្នោះឯង(១)។

(៨៧) ពាក្យថា ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដូច្នោះ
 នេះ គឺជាគតសំដែងហើយវែម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជរាមរណៈ

១ មើលសុត្តនិបិទ ខុលមន្ត្រាសកំ ខ្សែ ៦ ប្រដាប់មេរោតិកាសុត្តនិបិទ ។

នោ ក កាដិ ក ឯត្ថ ហោតិ ។ ជាតិប្បដ្ឋយោ ករុន្ត
 ជនមរណំ ឃី ខោ ឯត្ថ ហោតិ ។ ជាតិប្បដ្ឋយោ
 ជនមរណន្តំ ។ កវប្បដ្ឋយោ ជាតិ កតិ ខោ បនេតិ
 វុត្តំ កវប្បដ្ឋយោ នុ ខោ កិក្ខុវេ ជាតិ ខោ ក
 កដិ ក ឯត្ថ ហោតិ ។ កវប្បដ្ឋយោ ករុន្ត ជាតិ
 ឃី ខោ ឯត្ថ ហោតិ កវប្បដ្ឋយោ ជាតិ ។ ឧទា-
 នាប្បដ្ឋយោ ករេតិ កតិ ខោ បនេតិ វុត្តំ ឧទា-
 នាប្បដ្ឋយោ នុ ខោ កិក្ខុវេ ករេ ខោ ក កដិ
 ក ឯត្ថ ហោតិ ។ ឧទានាប្បដ្ឋយោ ករុន្ត ករេ
 ឃី ខោ ឯត្ថ ហោតិ ឧទានាប្បដ្ឋយោ ករេតិ ។

១. ម. ហោតិ កិក្ខុវេ ឃី សព្វន្ត ។

កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈនោះទេ ឬដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជនមរណៈកើតមាន ព្រោះ
 ជាតិជាបច្ច័យមែន តាំងយើងទុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងខន្ធ-
 បញ្ចកៈខ្លះយ៉ាងនេះថា ជនមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដែរ ។
 ពាក្យថា ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ដូច្នោះនេះ គឺជាភពបាន
 សំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុបំរើទ្បាយ ចុះជាតិកើតមាន ព្រោះភពជា
 បច្ច័យមិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈនោះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យមែន តាំងយើងទុំ
 ព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្លះយ៉ាងនេះថា ជាតិកើត
 មានព្រោះភពជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន
 ជាបច្ច័យ ដូច្នោះនេះ គឺជាភពសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុបំរើទ្បាយ
 ចុះភពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈនោះទេ
 ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភពកើតមាន ព្រោះ
 ឧបាទានជាបច្ច័យមែន តាំងយើងទុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុង
 ខន្ធបញ្ចកៈខ្លះយ៉ាងនេះថា ភពកើតមានព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យដែរ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបណ្ណសម្ព

តណ្ហា បច្ចយោ ទុច្ចានានន្តិ ឥតិ ទោ មរោតិ វុត្តិ តណ្ហា-
 បច្ចយោ ទុ ទោ កិក្កុវេ ទុច្ចានាមិ ទោ វា កាដិ
 វា ឯត្ត ហោតិ ។ តណ្ហា បច្ចយោ កន្ត ទុច្ចានានិ
 ឯវិ ទោ ឯត្ត ហោតិ តណ្ហា បច្ចយោ ទុច្ចានានន្តិ ។
 វេទនាបច្ចយោ តណ្ហា តិ ឥតិ ទោ មរោតិ វុត្តិ វេទនា-
 បច្ចយោ ទុ ទោ កិក្កុវេ តណ្ហា ទោ វា កាដិ វា
 ឯត្ត ហោតិ ។ វេទនាបច្ចយោ កន្ត តណ្ហា ឯវិ
 ទោ ឯត្ត ហោតិ វេទនាបច្ចយោ តណ្ហា តិ ។ ឧស្សប្បវត្ត-
 យោ វេទនាតិ ឥតិ ទោ មរោតិ វុត្តិ ឧស្សប្បវត្តយោ
 ទុ ទោ កិក្កុវេ វេទនា ទោ វា កាដិ វា ឯត្ត
 ហោតិ ។ ឧស្សប្បវត្តយោ កន្ត វេទនា ឯវិ
 ទោ ឯត្ត ហោតិ ឧស្សប្បវត្តយោ វេទនាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបណ្ណសម្ព

ពាក្យថា វេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យវេទនា គឺជាភិក្ខុ
 សំដែងហើយវេទនា ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ចុះវេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះ
 តណ្ហាជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្លះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យវេទនា ចាំឱ្យ
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងខន្ធបញ្ចកៈនោះ យ៉ាងនេះថា
 វេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យវេទនា ។ ពាក្យថា តណ្ហាភិក្ខុវេ
 ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ វេទនា គឺជាភិក្ខុសំដែងហើយវេទនា ម្នាលភិក្ខុ
 ចាំឱ្យយ ចុះតណ្ហាភិក្ខុវេ ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ មិនមានក្នុង
 ខន្ធបញ្ចកៈខ្លះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 តណ្ហាភិក្ខុវេ ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យវេទនា ចាំឱ្យយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មាន
 សេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្លះយ៉ាងនេះថា តណ្ហាភិក្ខុវេ
 ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យវេទនា ។ ពាក្យថា វេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះវេទនា
 ជាបច្ច័យ វេទនា គឺជាភិក្ខុសំដែងហើយវេទនា ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ
 ចុះវេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្លះទេ
 ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះ
 វេទនា ជាបច្ច័យវេទនា ចាំឱ្យយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុង
 ខន្ធបញ្ចកៈខ្លះយ៉ាងនេះថា វេទនាភិក្ខុវេ ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យវេទនា ។

មហាយានវិញ្ញាណសម្ពុទ្ធសូត្រ ច្បាយនាយ

សឡាយតទ្បត្តយា ដស្សនតិ ឥតិ ទោ បរេតិ វុត្តិ
 សឡាយតទ្បត្តយា ទុ ទោ កិក្ខុវេ ដស្សន ទោ
 វា កកមិ វា ឯត្ត ហោតិ ។ សឡាយតទ្បត្តយា
 កន្ត ដស្សន ឯវ ទោ ឯត្ត ហោតិ សឡាយត-
 ទ្បត្តយា ដស្សនតិ ។ ទាមរូបធម្មត្តយា សឡាយ-
 តទ្បត្តិ ឥតិ ទោ បរេតិ វុត្តិ ទាមរូបធម្មត្តយា ទុ
 ទោ កិក្ខុវេ សឡាយតទិ ទោ វា កកមិ វា ឯត្ត
 ហោតិ ។ ទាមរូបធម្មត្តយា កន្ត សឡាយតទិ
 ឯវ ទោ ឯត្ត ហោតិ ទាមរូបធម្មត្តយា សឡាយត-
 ទ្បត្តិ ។ វិញ្ញាណធម្មត្តយា ទាមរូបត្តិ ឥតិ ទោ បរេតិ
 វុត្តិ វិញ្ញាណធម្មត្តយា ទុ ទោ កិក្ខុវេ ទាមរូប

មហាយានវិញ្ញាណសម្ពុទ្ធសូត្រ ច្បាយនាយ

ពាក្យថា ឥស្សរកិកមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ដូច្នោះទេ គថា-
 គតសំដែនហើយមែន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥស្សរកិកមាន ព្រោះ
 សឡាយតនៈជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្លះទេ ឬដោយប្រការដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥស្សរកិកមាន ព្រោះសឡាយតនៈជា
 បច្ច័យមែន ទាំងយើងទ្បព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្លះ
 យ៉ាងនេះថា ឥស្សរកិកមានព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា
 សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ដូច្នោះទេ គថាគតសំដែន
 ហើយមែន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាម-
 រូបជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្លះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យមែន
 ទាំងយើងទ្បព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុង ខន្ធបញ្ចកៈខ្លះយ៉ាងនេះថា
 សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា នាមរូប
 កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ដូច្នោះទេ គថាគតសំដែនហើយ
 មែន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ទូលបយ្ហកសកំ

លោ ភំ កកដំ ភំ ឯត្ត ហោតិភំ ។ វិញ្ញាណម្បច្ចយោ
 ករុន្ត ចាម្បមិ ឯវិ លោ ឯត្ត ហោតិ វិញ្ញាណម្បច្ចយោ
 ធាម្បមន្តិ ។ សង្ខារម្បច្ចយោ វិញ្ញាណន្តិ ឥតិ ខោ
 បទេតំ វុត្តិ សង្ខារម្បច្ចយោ ទុ ខោ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ
 លោ ភំ កកដំ ភំ ឯត្ត ហោតិភំ ។ សង្ខារម្បច្ចយោ
 ករុន្ត វិញ្ញាណំ ឯវិ លោ ឯត្ត ហោតិ សង្ខារម្បច្ចយោ
 វិញ្ញាណន្តិ ។ អវិជ្ជាមច្ចយោ សង្ខារភតិ ឥតិ ខោ
 បទេតំ វុត្តិ អវិជ្ជាមច្ចយោ ទុ ខោ ភិក្ខុវេ សង្ខារ
 លោ ភំ កកដំ ភំ ឯត្ត ហោតិភំ ។ អវិជ្ជាមច្ចយោ
 ករុន្ត សង្ខារំ ឯវិ លោ ឯត្ត ហោតិ អវិជ្ជា
 មច្ចយោ សង្ខារភតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបយ្ហកសកំ

មិមមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះ
 អន្តិដ៏ចំរើន នាមបូកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យវៃន ទាំងយើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំយ៉ាងនេះថា នាមបូ
 កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យវៃន ។ ពាក្យថា វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ដូច្នោះនេះ គឺថាគតសំដែងហើយវៃន ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ មិមមាន
 ក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចំរើន
 វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យវៃន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មាន
 សេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យវៃន ។ ពាក្យថា សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជា
 ជាបច្ច័យ ដូច្នោះនេះ គឺថាគតសំដែងហើយវៃន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ មិមមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំទេ ឬ
 ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអន្តិដ៏ចំរើន សង្ខារកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាបច្ច័យដូច្នោះវៃន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុង
 ខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំយ៉ាងនេះថា សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យវៃន ។

ហោយមកវត្តស្នំ មហានិក្ខេបសង្ខយសុត្ត ឧទុយនយោ

[៨៨] សាធុ កិក្ខុវេ កតិ ទោ កិក្ខុវេ តុម្ពិ

ឃីវី វេនេ វេហម្យ ឃីវី វេនាមិ ឥមស្មី សតិ ឥនិ
 ហោតិ ឥមស្មីនាណា ឥនិ ឧប្បជ្ជតិ យនិទិ អវិជ្ជា-
 ពត្តយោ សង្ខារ សង្ខារប្បត្តយោ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្ប-
 ត្តយោ ធាតុវិចារិ ធាតុប្បប្បត្តយោ សន្យាយនិ សន្យា-
 យននប្បត្តយោ ឥស្សោ ឥស្សប្បត្តយោ វេនេនា វេនេនា-
 មត្តយោ តណ្ហា តណ្ហាប្បត្តយោ ឧបាទានិ ឧបាទានប្បជ្ជ-
 យោ កលេ កវប្បត្តយោ ជាតិ ជាតិប្បត្តយោ ជរាមរណំ
 សោកាចារិទេវទុក្ខោនាមនស្សតាយសា សម្ពុវន្តិ ឃីវមេ-
 តស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខត្តស្ស សមុទយោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជាយ ត្រេវ អសេសវិកតិវេនា សង្ខារនិវេនា

ហោយមកវត្ត មហានិក្ខេបសង្ខយសុត្ត ឧទុយនយោ

[៨៨] ព្រះអង្គប្រាសថា ម្ចាស់កិក្ខុវេ តាំងឡាយ ពាក្យដុះត្រូវល្អ

ណាស់ហើយ ម្ចាស់កិក្ខុវេ តាំងឡាយ ពួកអ្នកក៏និយាយយ៉ាងនេះ គថាអគ
 ក៏និយាយយ៉ាងនេះដូច្នោះដែរ កាលបើបច្ច័យ មានអវិជ្ជាជាដើមនេះកើត
 ហើយ ផលមានសង្ខារជាដើមនេះកើតឡើង ផលមានសង្ខារជាដើម
 នេះកើតឡើង ព្រោះកើតឡើងនៃបច្ច័យមានអវិជ្ជាជាដើមនេះ ច្រើនថា
 សង្ខារតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះកើតអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ធាតុប្រកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ស-
 ន្យាយននប្បកើតមាន ព្រោះធាតុប្រជាបច្ច័យ ឥស្សកើតមាន ព្រោះ
 សុខ្យាយក៏នេះជាបច្ច័យ វេនេនាកើតមាន ព្រោះឥស្សជាបច្ច័យ តណ្ហាកើត
 មាន ព្រោះវេនេនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ
 កតាកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះកតាជា
 បច្ច័យ សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ សោក ទ្រឹកទ្រួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត
 នឹងសេចក្តីចង្រៀតចង្រៀលតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ កិ-
 យាកើតឡើងនៃឥទ្ធកូតាំងអស់នេះ វេនេនាយ៉ាងនេះដូច្នោះដែរ ។ មួយ
 ទៀត សេចក្តីរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះកិច្ចាសន្តិវិលតំបែនសល់នៃអវិជ្ជា

មហាយានវិជ្ជាសូត្រ មហានិទ្ទានសង្ខយសូត្រ ទិវោទសោ

កវិវេណា ទុ ទោ កិក្ខុវេ ជាតិវិវេណោ នោ ក កម្មី
 ក ឯត្ថ ហោតិ ។ កវិវេណា កន្ត្ត ជាតិវិវេណោ
 ឃី ទោ ឯត្ថ ហោតិ កវិវេណា ជាតិវិវេណោតិ ។
 ទុទាណាមិវេណា កវិវេណោតិ ឥតិ ទោ បធនំ វុត្តិ
 ទុទាណាមិវេណា ទុ ទោ កិក្ខុវេ កវិវេណោ នោ
 ក កម្មី ក ឯត្ថ ហោតិ ។ ទុទាណាមិវេណា កន្ត្ត
 កវិវេណោ ឃី ទោ ឯត្ថ ហោតិ ទុទាណាមិវេណា កវិ
 វេណោតិ ។ កន្ត្តាមិវេណា ទុទាណាមិវេណោតិ ឥតិ
 ទោ បធនំ វុត្តិ កន្ត្តាមិវេណា ទុ ទោ កិក្ខុវេ
 ទុទាណាមិវេណោ នោ ក កម្មី ក ឯត្ថ ហោតិ
 តិ ។ កន្ត្តាមិវេណា កន្ត្ត ទុទាណាមិវេណោ
 ឃី ទោ ឯត្ថ ហោតិ កន្ត្តាមិវេណា ទុទាណាមិវេ
 ណោតិ ។ វេទនាមិវេណា កន្ត្តាមិវេណោតិ ឥតិ
 ទោ បធនំ វុត្តិ វេទនាមិវេណា ទុ ទោ កិក្ខុវេ

មហាយានវិជ្ជាសូត្រ មហានិទ្ទានសង្ខយសូត្រ ទិវោទស័យ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីលេងនៃជាតិព្រោះលក់ភព មិនមានក្នុង
 ទុទ្ធចក្ខុវិស័យ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តី
 លេងនៃជាតិ ព្រោះលក់ភពនៃមនុស្ស ទាំងយើងទុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់
 ឃើញក្នុងទុទ្ធចក្ខុវិស័យនេះថា សេចក្តីលេងនៃជាតិ ព្រោះលក់
 ភពនៃវិស័យ ។ ពាក្យថា សេចក្តីលេងនៃភព ព្រោះលក់ទុទាណា ដូច្នេះ
 នេះ គឺជាគតសំដែងហើយនៃមនុស្ស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីលេង
 ភព ព្រោះលក់ទុទាណាមិនមានក្នុងទុទ្ធចក្ខុវិស័យ ឬដោយប្រការដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីលេងភព ព្រោះលក់ទុទាណា
 នៃមនុស្ស ទាំងយើងទុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងទុទ្ធចក្ខុវិស័យ
 នេះថា សេចក្តីលេងភព ព្រោះលក់ទុទាណានៃវិស័យ ។ ពាក្យថា សេចក្តី
 លេងទុទាណា ព្រោះលក់កល្យាណ ដូច្នេះនេះ គឺជាគតសំដែងហើយ
 នៃមនុស្ស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីលេងទុទាណា ព្រោះលក់កល្យាណ
 មិនមានក្នុងទុទ្ធចក្ខុវិស័យ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន សេចក្តីលេងទុទាណា ព្រោះលក់កល្យាណនៃមនុស្ស ទាំងយើងទុំព្រះអង្គ
 ក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងទុទ្ធចក្ខុវិស័យនេះថា សេចក្តីលេង
 ទុទាណា ព្រោះលក់កល្យាណនៃវិស័យ ។ ពាក្យថា សេចក្តីលេងកល្យាណ ព្រោះ
 លក់វេទនាដូច្នេះនេះ គឺជាគតសំដែងហើយនៃមនុស្ស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្កាសកំ

តណ្ហា ធិរោតោ នោ វា កាដិ ឯត្ត ហោតីតិ ។
 វេទនាធិរោតោ កន្តេ តណ្ហា ធិរោតោ ឯវិ ហោ ឯត្ត
 ហោតិ វេទនាធិរោតោ តណ្ហា ធិរោតោតិ ។ ធម្ម-
 ធិរោតោ វេទនាធិរោតោតិ ឥតិ ហោ បទេតិ វុត្តិ ធម្ម-
 ធិរោតោ ទុ ហោ កិក្ខុវេ វេទនាធិរោតោ នោ វា កាដិ
 វា ឯត្ត ហោតីតិ ។ ធម្មធិរោតោ កន្តេ វេទនា-
 ធិរោតោ ឯវិ ហោ ឯត្ត ហោតិ ធម្មធិរោតោ វេទនា-
 ធិរោតោតិ ។ សន្យាយកនធិរោតោ ធម្មធិរោតោតិ
 ឥតិ ហោ បទេតិ វុត្តិ សន្យាយកនធិរោតោ ទុ
 ហោ កិក្ខុវេ ធម្មធិរោតោ នោ វា កាដិ
 វា ឯត្ត ហោតីតិ ។ សន្យាយកនធិរោតោ កន្តេ
 ធម្មធិរោតោ ឯវិ ហោ ឯត្ត ហោតិ សន្យា-
 យកនធិរោតោ ធម្មធិរោតោតិ ។ នាអរមធិរោតោ
 សន្យាយកនធិរោតោ ឥតិ ហោ បទេតិ វុត្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្កាសកំ

ចុះសេចក្តីលេខតណ្ហា ព្រោះលេខវេទនា មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំទេ
 ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីលេខតណ្ហា
 ព្រោះលេខវេទនា ដូច្នោះមែន ពំនើយ័ន្ត្រូវអង្គី គឺមានសេចក្តីយល់
 ឃើញក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំយ៉ាងនេះថា សេចក្តីលេខតណ្ហា ព្រោះលេខ
 វេទនាដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីលេខវេទនា ព្រោះលេខធម្មៈ ដូច្នោះ
 នេះ គឺជាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធជាយ ចុះសេចក្តីលេខ
 វេទនា ព្រោះលេខធម្មៈមិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំទេ ឬដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីលេខវេទនា ព្រោះលេខ
 ធម្មៈមែន ពំនើយ័ន្ត្រូវអង្គីគឺមានសេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខន្ធបញ្ចកៈ
 ខ្ញុំយ៉ាងនេះថា សេចក្តីលេខវេទនា ព្រោះលេខធម្មៈដែរ ។ ពាក្យថា
 សេចក្តីលេខធម្មៈ ព្រោះលេខសន្យាយកនៈ ដូច្នោះនេះ គឺជាគតសំដែង
 ហើយមែន ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធជាយ ចុះសេចក្តីលេខធម្មៈ ព្រោះលេខ
 សន្យាយកនៈ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីលេខធម្មៈ ព្រោះលេខសន្យាយកនៈមែន
 ពំនើយ័ន្ត្រូវអង្គីគឺមានសេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខន្ធបញ្ចកៈខ្ញុំយ៉ាងនេះថា
 សេចក្តីលេខធម្មៈព្រោះលេខសន្យាយកនៈដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីលេខ
 សន្យាយកនៈ ព្រោះលេខនាមរូប ដូច្នោះនេះ គឺជាគតសំដែងហើយមែន

តាមរូបនិរោធា ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សឡាយតន-
 ចិរោធា ទោ ភិ កកមិ ភិ ឯត្ត ហោតីតិ ។
 តាមរូបនិរោធា កន្ត្រ ឧឡាយតនចិរោធា ឃីរិ ទោ
 ឯត្ត ហោតិ តាមរូបនិរោធា សឡាយតនចិរោធាតិ ។
 វិញ្ញាណនិរោធា តាមរូបនិរោធាតិ ឥតិ ទោ បទេតិ
 វុត្តិ វិញ្ញាណនិរោធា ទុ ទោ ភិក្ខុវេ តាមរូបនិរោធា
 ទោ ភិ កកមិ ភិ ឯត្ត ហោតីតិ ។ វិញ្ញាណ-
 និរោធា កន្ត្រ តាមរូបនិរោធា ឃីរិ ទោ ឯត្ត
 ហោតិ វិញ្ញាណនិរោធា តាមរូបនិរោធាតិ ។
 សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធាតិ ឥតិ ទោ ប-
 ទេតិ វុត្តិ សង្ខារនិរោធា ទុ ទោ ភិក្ខុវេ
 វិញ្ញាណនិរោធា ទោ ភិ កកមិ ភិ ឯត្ត ហោតីតិ ។
 សង្ខារនិរោធា កន្ត្រ វិញ្ញាណនិរោធា ឃីរិ ទោ
 ឯត្ត ហោតិ សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធាតិ ។
 អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធាតិ ឥតិ ទោ បទេតិ

ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះសេចក្តីលេខសឡាយតនៈ ព្រោះលេខនាមរូប
 មិនមានក្នុងខ្លួនពួកវាទុះទ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ ចតិគ្រូព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សេចក្តីលេខសឡាយតនៈ ព្រោះលេខនាមរូបមែន ចាំនិយេនិទ្ធ
 ព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខ្លួនពួកវាទុះយ៉ាងនេះថា សេចក្តី
 លេខសឡាយតនៈ ព្រោះលេខនាមរូបដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីលេខនាម-
 រូប ព្រោះលេខវិញ្ញាណ ដូច្នោះនេះ គេចកតសំដែងហើយមែន ម្នាល
 ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះសេចក្តីលេខនាមរូប ព្រោះលេខវិញ្ញាណ មិនមាន
 ក្នុងខ្លួនពួកវាទុះទ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីលេខនាមរូប ព្រោះលេខវិញ្ញាណមែន ចាំនិយេនិទ្ធព្រះអង្គក៏មាន
 សេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខ្លួនពួកវាទុះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីលេខនាមរូប
 ព្រោះលេខវិញ្ញាណដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីលេខវិញ្ញាណ ព្រោះលេខ
 សង្ខារ ដូច្នោះនេះ គេចកតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះ
 សេចក្តីលេខវិញ្ញាណ ព្រោះលេខសង្ខារ មិនមានក្នុងខ្លួនពួកវាទុះទ ឬ
 ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីលេខវិញ្ញាណ
 ព្រោះលេខសង្ខារមែន ចាំនិយេនិទ្ធព្រះអង្គ ក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ
 ក្នុងខ្លួនពួកវាទុះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីលេខវិញ្ញាណ ព្រោះលេខសង្ខារ
 ដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីលេខសង្ខារ ព្រោះលេខវិជ្ជា ដូច្នោះនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្ណសក្ក

ត្រី អវិជ្ជាធិរោគា ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សង្ខារធិរោគា
នោ វា កមី វា វត្ថុ ហោតីតិ ។ អវិជ្ជាធិរោគា កន្ត
សង្ខារធិរោគា ឃី រោ វត្ថុ ហោតិ អវិជ្ជាធិរោគា
សង្ខារធិរោគាតិ ។

(៧០) សាទុ ភិក្ខុវេ វតី ទោ ភិក្ខុវេ តុម្ពេមិ ឃី

វេទេថ អបាឡិ ឃី វនាមិ ឥធស្មី អសតិ ឥទិ ធិ ហោតិ
ឥធស្មី ធិរោគា ឥទិ ធិវត្ថុតិ យធិទិ អវិជ្ជាធិរោគា
សង្ខារធិរោគា សង្ខារធិរោគា វិញ្ញាណធិរោគា វិញ្ញា-
ណធិរោគា នាមរូបធិរោគា នាមរូបធិរោគា សឡាយ.
កនធិរោគា សឡាយកនធិរោគា ធម្មធិរោគា ធម្មធិ-
រោគា វេទនាធិរោគា វេទនាធិរោគា កណ្ណាធិរោគា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្ណសក្ក

គថាគកសំវេនិហយេមេ ខ្នាលភិក្ខុចំនឡាយ ពុរសេចក្តីលក់សង្ខារ
ព្រោះលក់អវិជ្ជាមិនមានក្នុងខ្លួនពួកខ្លះទេ ឬរយប្រការដូចម្តេច ។
ចត្តក្រាអង្គីជីវិវេ លេចក្តីលក់សង្ខារ ព្រោះលក់អវិជ្ជាមេ ចំន
យេនិឡុក្រាអង្គី គឺមានលេចក្តីយល់យើញ ក្នុងខ្លួនពួកខ្លះយ៉ាងនេះ
ថា លេចក្តីលក់សង្ខារ ព្រោះលក់អវិជ្ជាវេ ។

(៧០) ព្រះគង្គិក្រាសំថា ខ្នាលភិក្ខុចំនឡាយ ពាក្យវេលអ្នក

ចំនឡាយនិយាយនូវក្រវិល្លណសំហើយ ខ្នាលភិក្ខុចំនឡាយ អ្នកចំន
ឡាយក៏និយាយយ៉ាងនេះ គថាគកក៏និយាយយ៉ាងនេះដូច្នោះដែរ កាល
បើបច្ច័យមានវិជ្ជាជាដើមនេះមិនមានហើយ ផលមានសង្ខារជាដើមនា
ក៏មិនមាន ផលមានសង្ខារជាដើមនេះតែនិរោតទៅមិនសល់ ព្រោះលក់
នៃបច្ច័យមានអវិជ្ជាជាដើមនេះ ដ្បិតជាលេចក្តីលក់នៃសង្ខារ ព្រោះលក់
អវិជ្ជា លេចក្តីលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះលក់សង្ខារ លេចក្តីលក់នៃ
នាមរូប ព្រោះលក់វិញ្ញាណ លេចក្តីលក់នៃសឡាយកនៈ ព្រោះលក់
នាមរូប លេចក្តីលក់នៃធម្មៈ ព្រោះលក់សឡាយកនៈ លេចក្តីលក់
នៃវេទនា ព្រោះលក់ធម្មៈ លេចក្តីលក់នៃកណ្ណា ព្រោះលក់វេទនា

មហាយានវិញ្ញាណ មហានិទ្ទេសសង្ខយសុត្ត ធម្មនុណោ

គណ្ណា ធិរោតោ ទុតោ នា ធិរោតោ ទុតោ នា ធិរោតោ
កវិធិរោតោ កវិធិរោតោ ជាតិធិរោតោ ជាតិធិរោតោ
ជរាមរណំ ។ សោ កុ បរិទេវទុក្ខុ តោ មនស្ស្វចាយា សា
ធិវុជ្ឈន្តិ ឃុវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
ធិរោតោ ហោតិ ។

(៧០) អធិ ទុ តុម្ពេ កិក្ខុវេ ឃិវិ ជាទត្តា ឃិវិ
បស្សត្តា ទុក្ខន្តិ វា បដិសាវេយ្យេ ធិ អហេសុត្តា^(១)
ទុ ទោ មយំ អតីតមន្ទានិ ធិ ទុ ទោ អហេសុត្តា
អតីតមន្ទានិ តី ទុ ទោ អហេសុត្តា អតីតមន្ទានិ
កាដិ ទុ ទោ អហេសុត្តា អតីតមន្ទានិ តី ហុត្វា
តី អហេសុត្តា ទុ ទោ មយំ អតីតមន្ទានន្តិ ។
នោ ហោតិ កន្ត ។ អធិ ទុ តុម្ពេ កិក្ខុវេ ឃិវិ
ជាទត្តា ឃិវិ បស្សត្តា អបរន្តិ វា បដិសាវេយ្យេ ធិ^(២)
កវិស្សាម ទុ ទោ មយំ អនាគតមន្ទានិ ធិ ទុ ទោ
កវិស្សាម អនាគតមន្ទានិ តី ទុ ទោ កវិស្សាម

១ ១. ម. អហេសុត្ត ។ ២ ១. អាកវេយ្យេ ។

មហាយានវិញ្ញាណ មហានិទ្ទេសសង្ខយសុត្ត ធម្មនុណោ

សេចក្តីសេក្តីនៃទុក្ខានុ ព្រោះរលក់គណ្ណា សេចក្តីរលក់ភព ព្រោះ
រលក់ទុក្ខានុ សេចក្តីរលក់ជាតិ ព្រោះរលក់ភព សេចក្តីចាស់ស្លាប់
(រលក់) ព្រោះរលក់ជាតិ ការយំសោក ការទ្រឹកទ្រូល ការលំបាកកាយ
ការលំបាកចិត្ត ធិសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់កាំងឡាយ ក៏សឹងរលក់ទៅមិន
សល់ សេចក្តីរលក់នៃកងទុក្ខជាតិអស់នេះ វេទន៍មានយ៉ាងនេះឯង ។

(៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកាលបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាង
នេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ធិស្រាវជ្រាវនូវទុក្ខ ពាក្យ អាយតនៈ ជា
ចំណែកទាំងដើមគិតកាលថា ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ យើងធ្លាប់បាន
កើតឬហ្ន៎ ឬក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ យើងមិនធ្លាប់កើតទេ ក្នុងកាល
កន្លងទៅហើយ យើងបានកើតជាតិកិម្មហ្ន៎ ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ
យើងបានកើតជាមនុស្សមានទ្រង់ទ្រាយដូចម្តេច ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ
យើងកើតជាជាតិអ្វី បានជាអ្វី ដូច្នេះបានដឹងឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ដំណើរនោះយើងទ្រង់ស្រាវជ្រាវក្រែកបំបែកឃើញទេ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកាលបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាង
នេះហើយ ធិស្រាវជ្រាវនូវទុក្ខ ពាក្យ អាយតនៈ ជាចំណែកទាំងមុខគឺ
អនាគតកាលថា ក្នុងកាលជាអនាគត យើងធិកើតឬហ្ន៎ ក្នុងកាលជា
អនាគត យើងមិនកើតទៀតទេ ក្នុងកាលជាអនាគត យើងធិកើត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបន្តកាលៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបន្តកាលៈ

អនាគតបដ្ឋានំ កតិំ ទុ ខោ ភវិស្សាម អនាគត-
 បដ្ឋានំ កតិំ ហុត្វា កតិំ ភវិស្សាម ទុ ខោ មយំ
 អនាគតបដ្ឋានំ ។ ខោ ហេតិំ ករុណំ ។ អបិ
 ទុ តុម្ពេ កិក្ខវេ ឃិវិ ជាទត្តា ឃិវិ បស្សន្តា
 ឃិវាហិ ។ បច្ចុប្បន្នបដ្ឋានំ អាភ្ន អជ្ឈតិំ កតិ-
 កតិំ អហំ ទុ(១) ខោស្មិ ខោ ទុ ខោស្មិ កតិ-
 ខោស្មិ កតិំ ទុ ខោស្មិ មយំ ទុ ខោ សត្តោ តុកោ
 ណកោ សោ តុហិដ្ឋាមិ ភវិស្សតិកិ ។ ខោ ហេតិ
 ករុណំ ។ អបិ ទុ តុម្ពេ កិក្ខវេ ឃិវិ ជាទត្តា
 ឃិវិ បស្សន្តា ឃិវិ វទេយ្យថ សក្កា ខោ តុ សត្ត
 កាវេ(២) មយំ ឃិវិ វទេយ្យមាតិ(៣) ។ ខោ ហេតិ
 ករុណំ ។ អបិ ទុ តុម្ពេ កិក្ខវេ ឃិវិ ជាទត្តា
 ឃិវិ បស្សន្តា ឃិវិ វទេយ្យថ សមណា ឃិវាហា
 សមណា ច ច ច មយំ ឃិវិ វទេមាតិ ។

១ ឧ. បច្ចុប្បន្នបដ្ឋានំ អជ្ឈតិំ កតិកតិំ អស្សមិ អហនុ ។ ឧ. បច្ចុប្បន្នំ អត្តាមន្ត្រំ
 កតិកតិំ អស្ស អហំ ទុ ។ ២ ឧ. ម. ការវេ ច ។ ៣ ឧ. មយំ វទេមាតិ ។ ឧ.
 មយំ វិ វទេមាតិ ។

ជាអ្វីហ្ន៎ ក្នុងកាលជាអនាគត យើងនឹងកើតជាមនុស្សមានទ្រង់ប្រាយដូច
 ម្តេចហ្ន៎ ក្នុងកាលជាអនាគត យើងនឹងកើតជាអ្វី បានជាអ្វីដូច្នោះ
 បានវេរប្តូរទេ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរនោះយើងទ្រព្យអង្គ
 ប្រាស្រ្តាវកេមិនឃើញទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំទ្បាយ ចុះបើអ្នកចាំទ្បាយ
 ដ៏និយាយនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ គប្បីសន្ស័យ ចំការទទួលពុ
 កាយកនៈដាច់ណែកខាងក្នុង ប្រាស្រ្តាវកាលជាបច្ចុប្បន្នក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 ជា ពាក្យអញកើតទៀតប្តូរមិនកើតទេ ពាក្យអញកើតជាអ្វីអ្វីហ្ន៎ ពាក្យ
 អញកើតជាមនុស្សមានទ្រង់ប្រាយដូចម្តេច សព្វនេះមកពីកិច្ចការ សព្វ
 នោះនឹងកើតក្នុងកិច្ចការវិញ ដូច្នោះវេរប្តូរទេ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ដំណើរនោះយើងទ្រព្យអង្គមិនបានសន្ស័យដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំទ្បាយ
 កាលបើអ្នកចាំទ្បាយដ៏និយាយនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ គប្បី
 និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តាជាត្រូយេនី យើងត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះ
 ដោយសេចក្តីភាព ចំការព្រះសាស្តាដូច្នោះវេរប្តូរទេ ។ បតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ពាក្យនេះយើងទ្រព្យអង្គមិនដែលនិយាយទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំទ្បាយ
 កាលបើអ្នកចាំទ្បាយដ៏និយាយនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ គប្បី
 និយាយយ៉ាងនេះថា សមណៈគឺព្រះពុទ្ធនិយាយយ៉ាងនេះ ចំណែកយើង
 ចាំទ្បាយជាសមណៈវេរ មិនត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះ ដូច្នោះវេរប្តូរទេ ។

មហាយនាវត្ថុ មហានិទ្ទេសសុត្តនិទ្ទេស ធម្មបទសមាស

នោ ហេតំ គន្លេ ។ អបំ ទុ គុម្ពេ កិក្ខុវេ ឃីវិ
 ជាទត្តា ឃីវិ បស្សន្តា មញ្ញំ សត្តារំ ទុទ្ធិសេយ្យា .
 ជាតិ ។ នោ ហេតំ គន្លេ ។ អបំ ទុ គុម្ពេ កិក្ខុវេ
 ឃីវិ ជាទត្តា ឃីវិ បស្សន្តា យាជំ តាជំ បុគ្គស្សមណា-
 ប្រាស្សណាជំ វត្តកោត្តហលមន្តណាជំ តាជំ សាវតោ
 បច្ឆាកន្លេយ្យជាតំ ។ នោ ហេតំ គន្លេ ។ ទទុ
 កិក្ខុវេ យនេវ គុម្ពាកំ សាមំ ញាតំ សាមំ ធិដ្ឋិ
 សាមំ វិនិតំ តនេវ គុម្ពេ វិនេយ្យជាតំ ។ ឃីវិ
 គន្លេ ។ សាទុ កិក្ខុវេ ទុបជិតា ទោ មេ គុម្ពេ
 កិក្ខុវេ ភមិទា សន្តិដ្ឋិកោ ធម្មោ អតោលិកោ
 ឃីវាបស្សកោ ទុមនយិកោ បច្ឆតំ វេទិ-
 កាទោ វិញ្ញាណិ សន្តិដ្ឋិកោ អយំ កិក្ខុវេ ធម្មោ

មហាយនាវត្ថុ មហានិទ្ទេសសុត្តនិទ្ទេស ធម្មបទសមាស

បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនោះយើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនដែលនិយាយទេ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាង
 នេះហើយ គប្បីទុំសច់ពារសាស្ត្រឯទៀតវែវទ្វេទេ ។ បតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានទុំសទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយដឹងយ៉ាងនេះឃើញយ៉ាងនេះហើយ គប្បីប្រកាន់
 ម្លូវក្តសមាទាន សេចក្តីក្រក់ផ្អើលដោយចិត្ត ទ័ន្ធវិជ្ជមន្តល សុភមន្តល
 បុគ្គមន្តល ជាបេសក្តីភក្តីយសមណៈទ័ន្ធិក្រាហ្មណសមណៈជាច្រើន
 វែវទ្វេទេ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានប្រកាន់ទេ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ ហេតុណាមួយ ដែលអ្នកទាំងឡាយស្គាល់ខ្លួនឯង
 ឃើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯង អ្នកទាំងឡាយគប្បីនិយាយហេតុនោះ
 វែវទ្វេទេ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយវែវ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ ពាក្យដែលអ្នកទាំងឡាយនិយាយនោះត្រូវល្អណាស់
 ហើយ ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយដែលកត់កត់ចូលទៅ
 (កាន់ព្រះទិព្វាន) ដោយធម៌ដែលគួរឃើញច្បាស់ខ្លួនឯង ជាធម៌មិនដឹងថា
 កាល ជាធម៌នានាអាចជាហេតុផ្តល់មកចន្តលប្រាប់ ជាធម៌ដែល
 ព្រះអរិយបុគ្គលគប្បីបង្កើនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញាណទាំង
 ឡាយគប្បីដឹងច្បាស់ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ ធម៌នេះជាធម៌

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទដ្ឋកថា

អាកាសិកោ ឯហិ ធម្មស្សិកោ ឱម ធម្មិកោ ចត្វត្ថិ
វេទិតោ ព្វា វិញ្ញហិទិ ភតិ យដ្ឋិ វុត្តិ ឥធមេតិ
បដិច្ច វុត្តិ ។

[៧២] តិណ្ហិ ទោ ធម ភិក្ខុវេ សន្និយាតា កត្តស្សា-

វក្កន្តិ ហោតិ ។ ឥធម មាតាបិតោ ធម សន្និយតិកា
ហោតិ មាតា ធម ធម ឧត្តមិ ហោតិ កទ្ធព្វោ ធម ធម
បច្ចុប្បដ្ឋិកោ ហោតិ ទេវ ភាវ កត្តស្សាវក្កន្តិ ហោតិ ។
ឥធម មាតាបិតោ ធម សន្និយតិកា ហោតិ មាតា ធម
ឧត្តមិ ហោតិ កទ្ធព្វោ ធម ធម បច្ចុប្បដ្ឋិកោ ហោតិ ទេវ
ភាវ កត្តស្សាវក្កន្តិ ហោតិ ។ យតោ ធម ទោ ភិក្ខុវេ
មាតាបិតោ ធម សន្និយតិកា ហោតិ មាតា ធម ឧត្តមិ
ហោតិ កទ្ធព្វោ ធម បច្ចុប្បដ្ឋិកោ ហោតិ ឯវិ តិណ្ហិ
សន្និយតិកា កត្តស្សាវក្កន្តិ ហោតិ ។ ឥធមេតិ ភិក្ខុវេ
មាតា ទវ ភ ធម ភ មាសេ កត្តិ កុម្មិយា បរិហារតិ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទដ្ឋកថា

គ្រូយិញ្ញច្បស្សន្តិ ជាធម៌មិនរើចាំកាល ជាធម៌មានរោគាផ្តុំជាហៅ
ច្បស្សន្តិ ជាធម៌ដែលព្រះអរិយច្បស្សន្តិប្រាជ្ញាចូលមកទុកក្នុង
ខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញាណចាំដឹង រូបយកប្រើដឹងច្បស្សន្តិចិត្តចេញខ្លួន ហេតុ
ដូច្នោះបានជា កថាគតៈកាលសំដៅក្រងហេតុ ដែលអ្នកចាំដឹង រូបយក
ច្បស្សន្តិ ដោយខ្លួនឯងនោះ ។

[៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំដឹង កិរិយាចុះចាប់បដិសន្ធិ របស់សត្វ
ដែលកើតក្នុងផ្ទះ ព្រោះប្រជុំហេតុ ព្យាប្រការ ។ ក្នុងសត្វលោកនេះ
មាតាបិតាមកប្រជុំគ្នាហើយ តែមាតាជាស្រីមិនមានផ្ទៃផង សត្វដែល
គួរកើតក្នុងផ្ទះនោះ ក៏មិនទាន់ប្រាកដក្នុងឧកាសនោះផង កិរិយាចុះចាប់
បដិសន្ធិរបស់សត្វដែលកើតក្នុងផ្ទះក៏មិនទាន់ទៅឡើយ ។ ក្នុងសត្វ-
លោកនេះ មាតាបិតាមកប្រជុំគ្នាហើយផង មាតាជាស្រីមានផ្ទៃផង តែ
សត្វដែលគួរកើតក៏មិនទាន់ប្រាកដក្នុងឧកាសនោះ កិរិយាចុះចាប់បដិសន្ធិ
របស់សត្វដែលកើតក្នុងផ្ទះ ក៏មិនទាន់ទៅឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំដឹង
ខ្សោយ លុះតែកាលណាមាតាបិតាមកប្រជុំគ្នាផង មាតាជាស្រីមានផ្ទៃ
ផង សត្វដែលគួរកើតក៏មិនទាន់ប្រាកដក្នុងឧកាសនោះផង លុះប្រជុំហេតុ
ចាំដឹង ព្យាប្រការនេះឯង ទើបសត្វចុះចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទះមាតាបាន ។
ម្ចាស់ភិក្ខុចាំដឹងខ្សោយ មាតាគតិៈនោះដោយផ្ទៃ របស់ខ្លួន ឬខ្លួន ១០

មហាយមារវិស្ស មហានិទ្ទេសសង្គ្រហមន្ត ទុក្ខទុស្មុយោ

មហានា សិស្សយេន កុរុការិ(*) តមេនំ កិក្ខុវេ មាតា
ធរ្ម័នំ ឯ ធរ្ម័នំ ក ហេសាទំ វច្ឆយេន វិជាយតិ
មហានា សិស្សយេន កុរុការិ តមេនំ ជាតិ សមាទំ
សកេន លោហិៈតន ចោសេសំ ។

[៧៣] លោហិតញ្ញតិ កិក្ខុវេ អវិយស្ស វិទយេ
យទិទំ ហតុ ធម្មំ ។ ស ចោ សោ កិក្ខុវេ
កុមារោ វុឡិមទ្ធាយ វុឡិយាទំ បរិចាកមទ្ធាយ
យោទំ តាម កុមារោទំ កិក្ខុវេយោ តេហិ
កិក្ខុវេ សេយ្យទំទំ វុឡិ(២) យដំតំ មាតុចិកំ
ចិក្ខុវេកំ(*) បត្តាធម្មកំ វដំតំ ធនុកំ ។ ស
ចោ សោ កិក្ខុវេ កុមារោ វុឡិមទ្ធាយ វុឡិយាទំ
បរិចាកមទ្ធាយ បត្តាហិ កាមកុណហិ សមធម្ម-
តោ សមធម្មតោ បរិចាកេតិ ធម្មវិញ្ញាយ្យហិ
រូមេហិ វដ្ឋេហិ កាឡេហិ មនាមេហិ មិយរូមេហិ

* ខ. កុរុការិ ។ ២ ទ វុឡិ ។ ៣ ទ. ម. ចិក្ខុវេ ។

មហាយមារវិស្ស មហានិទ្ទេសសង្គ្រហមន្ត យេវាជំព្រមុំកើតឡើងខែកងទុក្ខ

ដោយសេចក្តីសង្ស័យ (ក្នុងជីវិត*) ជាច្រើន ម្ចាស់កិក្ខុវេចំណងឡាយ
លុះកន្លងទៅ ៧ ឬ ១០ ទៅ មាតាភិប្រសូតគតិខោ ដូចជាពារៈច្នៃ
ដោយសេចក្តីសង្ស័យជាច្រើន កាលបើគិតដូចជាពារៈច្នៃខោប្រសូតរួច
ហើយ ក៏ចិត្តមេដាយណម (គឺទឹកដោះ) របស់ខ្លួន ។

[៧៣] ម្ចាស់កិក្ខុវេចំណងឡាយ ទឹកដោះរបស់មាតាណា ដែល
គេបានកាលហើយ ក្នុងអាយុវ័យ ទឹកដោះនេះគឺឈាមហ្មឺងឯង ។
ម្ចាស់កិក្ខុវេចំណងឡាយ កុមារនោះឯងកាស្រ័យខ្លួនកាចំរើនធារ្យ្យិក កាស្រ័យ
ខ្លួនកិរិយាចាស់ទៃវុឡិយាចំណងឡាយ (គឺចាស់ទៃឆ្មាំ) ក៏លេងខ្លួនល្បួង
ចំណងឡាយជាមួយទំនំតូកកុមារ គឺលេងកូនខ្លីល ហ្មឺង ដាំដូង កញ្ជា
រំលំដីរូចំ កូនរទេះ កូនច្នូ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេចំណងឡាយ កុមារនោះ
ឯងកាស្រ័យខ្លួនសេចក្តីចំរើនធារ្យ្យិក កាស្រ័យខ្លួនកិរិយាចាស់ទៃវុឡិយា
ចំណងឡាយ ហើយក៏ត្រួត ស្តាប់ស្តាប់ រីករាយសប្បាយ ក្រេក
ក្រពាយដោយកាមគុណចំណង ៥ គឺប្រវែងលក្ខណ៍ដោយភ្នែក ជាទី
ប្រាថ្នា ជាទីក្រេកអរ ជាទីរកញ្ជប់ក្តី មានសភាពគួរស្រឡាញ់

ទ ជីវិតស្ស័យ (ក្នុងគោលប្រសូតរួច) ជា អត្ថាសញ្ញាមានរោគ ឬរោគសញ្ញាមាន
រោគ ។ អង្គិកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលចន្ទញ្ញសក្ក

កាលាប្បសព្វន្តិភេតិ វេទនិយេហិ មេមនិយេហិ^(៤) សោត-
 វិញ្ញាណេយ្យេហិ សវន្តេហិ... ឃោតវិញ្ញាណេយ្យេហិ កាត្មេហិ...
 វិញ្ញាណេយ្យេហិ វេសហិ... កាយវិញ្ញាណេយ្យេហិ ដោដ្ឋ-
 ទ្វេហិ វេដ្ឋេហិ កាត្មេហិ មតាមេហិ និយន្តរេហិ
 កាម្មវសញ្ញាភេតិ វេទនិយេហិ មេមនិយេហិ ។
 សោ ចត្តុតា វូមិ ទិស្វា ចិយ្យុបេ វូចេ សាវជ្ជតិ
 វេជ្ជិយ្យុបេ វូចេ ក្យាមជ្ជតិ អនុបដ្ឋិតកាយស្សតិ
 ច វិហារតិ បរិក្កាមតសោ តត្ថ ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ យដាត្ថតិ ធម្មជាតាតិ យត្ថស្ស តេ ចាប-
 កា អនុសលា ធម្មា អបរិសេសា វិបុល្ល្លិ ។ ហោ
 ឃី វេទនេវេហិ បមាចន្ទា យត្តិញ្ច វេទនិ វេទេតិ
 សុទិ វា ទុត្តិ វា អនុត្តមសុទិ វា ។ សោ តិ វេទនិ
 វេកិទទ្ធតិ អភិវេទតិ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។ តស្ស តិ
 វេទនិ អភិវេទតោ អភិវេទតោ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ធម្មិ^(៥) យា វេទនាសុ ធម្មិ តត្ថតាណិ
 តស្ស ឧបាធាធម្មត្ថយោ កកេ កវប្បត្ថយោ ជាតិ

៤ ១. ម. មេមនិយេហិ ឧទិស្សតិ ។ ២ ១. ម. តត្ថ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូលចន្ទញ្ញសក្ក

ប្រកបដោយភាម គួរឱ្យកើតអម្រក ទីនីគួរឱ្យស្រឡាញ់ សំឡេងដែល
 គប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្នុងវេទនាគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... វេសដែល
 គប្បីដឹងដោយអណ្តាត... តោដ្ឋទ្វេដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាច្រៀង
 ជាច្រកកា ជាច្រកក្នុង មានសកាតគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 ភាម គួរឱ្យកើតអម្រក ទីនីគួរឱ្យស្រឡាញ់ ។ កុមារនោះឃើញរូបដោយ
 ភ្នែក ក៏កើតអម្រកក្នុងរូបដែលគួរស្រឡាញ់ កើតបដិបក្ខក្នុងរូបដែលគួរ
 ស្តាប់ មានសក្ខីកិកាយមិនបាទតាំងមាំ មានចិត្តរំភើប (ចិត្តជាអកុសល)
 ផង ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមករបស់កុមារនោះ វាមិនលេច
 ទៅមិនសល់ក្នុងវេសសាមគ្គិណា ក៏មិនបាទដ៏ធម្មស្រស់ ទូរវេសសា-
 មគ្គិកិចោតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិនោះ កាលសេចក្តីពិតផង ។ កុមារនោះ
 ផល់ព្រមដោយអម្រក ទីនីវេសចក្តីក្រៅក្រាមយ៉ាងនេះហើយ វាមិន
 លោយទូរវេទនាណាមួយ ជាសុខឬទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ ។ កុមារនោះ
 តែងត្រកអា និងយាយសរសើរ ប្រកាន់វេទនានោះ (ដោយអំណាច
 គណ្តា) ។ កាលបើកុមារនោះ ត្រកអា និងយាយសរសើរ ប្រកាន់វេទនា
 នោះហើយក៏កើតទៅជាអម្រក កាលបើអម្រកក្នុងវេទនាទាំងឡាយមាន
 ហើយ ទុក្ខទានក៏កើតឡើងដល់កុមារនោះ ព្រោះអម្រកនោះ ភក
 កើតមានព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភកជាបច្ច័យ

មហាយមាវត្តស្ស មហានិទ្ទាសន្តិយសុត្តន្ត ទុត្តន្តសុត្តន្ត

ជាតិប្បទូយោ ជេហមណី ។ សោភមរិទេវទុត្តនោ បទស្សៈ
 កាយសា សន្តវន្តិ ឃិវមតស្ស កេវលស្ស មុត្តា-
 ត្តទុស្ស សមុទាយោ ហោតិ ។ សោភេន សន្តិ-
 សុត្តា... យោនេន តន្តិ យាយិត្តា... ជីវ្ហយ
 រសី សាយិត្តា... កាយេន ដោជ្ជន្តិ ដុសិត្តា...
 មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ចិយរូបេ ធម្ម សារដ្ឋតិ
 រម្យិយរូបេ ធម្ម ទ្យាបដ្ឋតិ អនុបដ្ឋិតកាយស្សតិ
 ច វិហារតិ បរិត្តនេតសោ តញ្ច ចេតោវម្មត្តិ បញ្ញា-
 វិម្មត្តិ យជាក្ខតំ ធម្មជាតាតិ យត្តស្ស តេ ចាបតា
 អតុសលា ធម្មា អបរិសេសា ទិវុជ្ឈន្តិ ។ សោ ឃិវិ
 អនុវេនវិវេនិ សហមញ្ញោ យំ កត្តំ វេននិ វេនេតិ
 សុទំ វា មុត្តំ វា អនុត្តមសុទំ វា ។ សោ តិ
 វេននិ អភិទទ្ទតិ អភិវេនតិ អរដ្ឋោសាយ ទិដ្ឋតិ ។
 តស្ស តិ វេននិ អភិទទ្ទតោ អភិវេនតោ អរដ្ឋោសាយ
 តិដ្ឋតោ ឧប្បដ្ឋតិ ធម្មិ យា វេនចាសុ ធម្មិ តទុច្ឆាននិ
 តស្ស ទុច្ឆានាធម្មទូយោ ករោ កវម្មទូយោ ជាតិ

មហាយមាវត្ត មហានិទ្ទាសន្តិយសុត្តន្ត ហេតុជាទិប្រជុំកើតឡើងនៃពាក្យ

សេចក្តីចាស់ស្លាប់ កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការសោក ទ្វេក្រមុល លំ-
 បាកកាយ លំបាកចិត្ត ខឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀលក៏កើតមានព្រម ភិរិយាកើត
 ឡើងវិបត្តិទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទន៍មានដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។ កុមារ
 នោះ ព្យាបាលដោយគ្រូចៀក... ជុំគ្នាដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយ
 អណ្តាត... ពាល់គ្រូវែងដៃដូរដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធានាម្ចាស់
 ដោយចិត្តហើយ ក៏កើតកម្រេកក្នុងធានាម្ចាស់ដែលគួរស្រឡាញ់ កើត
 បដិរេក្នុងធម្មាម្ចាស់ដែលគួរស្តេចផង សតិក្នុងកាយទិដ្ឋទាំងខ្លះ មាន
 ចិត្តជាអតុសលផង ធម៌ទាំងឡាយជាអតុសលដ៏លាមក បេសកុមារនោះ
 វេទន៍លេត់វេទន៍សល់ ក្នុងវេលាសមាបក្តិណា ក៏មិនបោះដឹងច្បាស់នូវ
 វេលាសមាបក្តិចេះតែវែងវែង បញ្ញាវែងវែងនេះ នាមសេចក្តីកំផង ។ កុមារ
 នោះដល់ព្រមដោយកម្រេកខឹងសេចក្តីគ្រវីគ្រាធម៌នេះហើយ វេទន៍
 ទទួលនូវវេទនាណាមួយ ជាសុទ្ធជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុទ្ធ ។ កុមារ
 នោះកើតក្រេកអរនិយាយសរសើរច្រកាន់វេទនានោះ ។ កាលកុមារនោះ
 ក្រេកអរនិយាយសរសើរ ច្រកាន់វេទនានោះហើយ កម្រេកកើតឡើង
 កាលបើកម្រេកក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានហើយ ។ បាទានក៏កើតឡើង
 ដល់កុមារនោះព្រោះកម្រេកនោះ កកកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបណ្ណាសកំ

ជាតិប្បត្តយា ជរាមរណំ ខោកមរំ ទេវទុក្ខនោម-
នស្សុចាយោសា សម្មុទ្ទំ វិវាមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខត្តទ្ធស្ស សមុទាយោ ហោតិ ។

[៧៤] ឥធនំ កិក្ខវេ នថាគោតោ លោកេ ទុប្បជ្ជតិ
អរហំ សម្មាសម្មុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មុទ្ធា សុតោ
លោកវិទូ អទុក្ខកេ មុវិសធម្មសារមិ សត្តា ទេវម-
នុស្សាទំ ពុទ្ធា គភវំ ខោ ឥមំ លោកំ សទេវតិ
សហរតំ សព្រហ្មតិ សស្សមណាប្រាហ្មណិ បដិ
សទេវមទុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បវេទេតិ
សេន ធម្មំ ទេសេតិ ពាទិកាស្សាណិ មជ្ឈេកាស្សាណិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបណ្ណាសកំ

ជាតិភិកមាខ ព្រោះភពជាបង្ខំយ សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ (ភិកមាខ)
ព្រោះជាតិជាបង្ខំយ ការសោក ការឡើងឡូល ការលំបាកកាយ ការលំ-
បាកចិត្ត ទំនិសេក្តីចង្អៀតចង្អៀលចំក្នុងទាំងឡាយ តំភិកព្រម កិយារភិក
ឡើងវិធានទុក្ខទាំងអស់នេះ វាមិនបានដោយប្រការផ្សេងៗឯង ។

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអគារហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទំនើបចរណៈ មានជំរឿនលឿនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ក្រាប
ច្បាស់ឡើយព្រះលោក ជាបុគ្គលប្រសើរឯងបំផុត ជាសារថ្លៃខ្លួនខ្ញុំបុរស ជា
គ្រូនៃពួកទេវតាទំនើមទុស្ស ទ្រង់ត្រាស់ដឹងឡើយចុករាយសច្ចធម៌ លែង
ក្រឡប់មកកាន់ក្រែកពារហើយ ព្រះអង្គក៏តម្រូវឱ្យឯក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ធ្វើ
ឱ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាចំពោះព្រះអង្គ រូបៈលោកនេះ ព្រមទាំងទេវ-
លោក មារលោក ព្រហ្មលោក ឡើយសព្វ ព្រមទាំងសមណៈទំនើប
ព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព ទំនើមទុស្សជ័រសេស ហើយ
ប្រកាស ព្រះអង្គសំដែងធម៌មានលំអចរដើម មានលំអចរកណ្តាល

មហាយនាស្ស មហានិទ្ទេស្ស កុរុណាណា

បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តិ សុត្យញ្ញនិ កោលម-
 វិបុល្លំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មធរិយំ បកាសេតិ ។ នំ ធម្មំ
 សុណាតិ គហមតិ កំ គហមតិបុត្តោ កំ អន្តាភស្មី
 កំ កុលេ បច្ឆា ជាតោ ។ សោ នំ ធម្មំ សុត្វា
 តតាតេ សុទ្ធិ បដិលកតិ ។ សោ តេន សម្មា-
 បដិណកេន សមញ្ញតតោ វតិ បដិសត្តិក្ខតិ សន្តានោ
 យកសោ វជាបថោ អត្តោកាសោ បច្ឆា ឈិទំ
 សុត្វំ អត្វំ អដ្ឋាវសតា វកន្តបរិបុណ្ណំ វកន្ត-
 បរិសុទ្ធិ សន្តំលិទិកំ ព្រហ្មធរិយំ ចរិកំ យទ្ធាហិ
 កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយោនំ វត្តានំ អញ្ញា-
 ទេត្វា អតាវស្មា អនការិយំ បច្ឆជេយ្យន្តិ ។ សោ អម-
 រេន សមយេន អប្បំ កំ កោតត្តន្តិ បហាយ មហាន្តិ
 កំ កោតត្តន្តិ បហាយ អប្បំ កំ ញាតិបរិវដ្តិ បហា-
 យ មហាន្តិ កំ ញាតិបរិវដ្តិ បហាយ កោសមស្សំ
 ឱហារេត្វា កាសាយោនំ វត្តានំ អញ្ញាទេត្វា អតាវស្មា
 អនការិយំ បច្ឆជេតិ ។

មហាយនាស្ស មហានិទ្ទេស្ស កុរុណាណា

នីវបទុនិ ប្រកាសន្តវច្ឆាចរិយៈ ព្រមចំនិកត្តនិវក្យញ្ញនៈ បិប-
 សុខបិបុណិគ្រប់ចំនិកសំ ។ គហមតិក្កិ កុរុបសំគហមតិក្កិ មហាជន
 ដែលកើតបានក្រោយ ក្នុងក្រុងវណិកមួយក្តី វេលានិស្សាប្តធម៌នោះ ។
 លុះគហមតិជាដើមនោះ ស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បាននូវសច្ចា (សេចក្តី
 ជឿ) ក្នុងគមាតត ។ លុះគហមតិជាដើមនោះ ប្រកបរបាយការ
 បាននូវសច្ចានោះហើយ ក៏ពិចារណាដូច្នោះថា យកវិសេចន្ត្រីតបង្កល់
 ណាស់ ដូច្នោះមកវិបុលវិសេស ឯបច្ឆាជាតោពេលឧកាសច្រើន
 កាលបើកត្តាអញ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះនេះមិនដឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ឱ្យបិបុណិដោយចំណែកមួយ ឱ្យបិសុខដោយចំណែកមួយ ឱ្យស្អាត
 ដូចជាស័ន្ទីដែលគេកាត់បានឡើយ បើដូច្នោះ មានវត្តាត្តាអញ កោ-
 សកំពុកទាក់ពុកចង្កា ស្ងៀកសំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្ទះ ។ លុះចំណែកមកបានក្រោយ គហមតិជាដើមនោះ លះបង្កីនូវ
 តំនកោតសម្បទិកចក្កិ លះបង្កីនូវតំនកោតសម្បទាច្រើនក្តី លះបង្កីនូវ
 ញាតិវិទ្យុតិចក្កិ លះបង្កីនូវញាតិវិទ្យុច្រើនក្តី ហើយកោសកំពុកទាក់ពុក
 ចង្កា ស្ងៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលបច្ឆាសកំ

[៧៨] សោ ឃិវី បច្ឆដិគោ សមារោ កិក្ខុនិ
 សិស្សាសាដិវសមាបច្ឆោ កាលាភិចាតំ បហាយ ចា-
 ណាភិចាតា បដិវិគោ ហោតិ ធិហិតនណ្ណោ ធិហិ-
 តសាត្តោ លដ្ឋី ធម្មាបាឆ្ឆា សត្វចាណាភូតហិតាទុក្ខម្បិ
 វិហារតិ ។ អនិទ្ទាណមិ បហាយ អនិទ្ទាណា បដិវិគោ
 ហោតិ ធិទ្ទាណយី ធិទ្ទាណដិកុដ្ឋិ អថេនេន សុចិត្ត-
 ភេន អត្តនា វិហារតិ ។ អត្រឡាចារិយី បហាយ
 ត្រឡាចារី ហោតិ អាណាចារី វិគោ មេដុតា តាមទឡា ។
 មុសាវាទំ ចរាយ មុសាវាទា បដិវិគោ ហោតិ
 សត្វវាទំ សត្វសច្ចោ វេតោ បច្ឆយិកោ អវិសិវាទកោ
 លោកស្ស ។ ចិសុណំ ភតិ បហាយ ចិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិគោ ហោតិ វតោ សុត្វា ន អមុត្រ
 វត្តាតា វតេសំ ភេនាយ អមុត្រ វា សុត្វា ន វតេសំ
 អត្តាតា អមុសំ ភេនាយ វតិ ភិទ្ធានំ វា សត្វាតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបច្ឆាសកំ

[៧៨] កាលធម្មបតីជាដើមនោះ ឬសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិបូណ៌
 ដោយសិក្ខាខ័ន្តិសាដីវៈ សម្រាប់កិក្ខុជាតិឡាយ លះបង់ខ្លះបុណ្ណា-
 ភិបាត ជាអ្នករៀនសូត្រចោកបុណ្ណាភិបាត មានភ្នំដាច់ចុះ មាន
 សស្រ្តាដាច់ចុះ ជាអ្នកមានសេចក្តីវាស មានសេចក្តីអាណិតកាស្យា
 គន្ធីត្រាដោយប្រយោជន៍ចំពោះពួកសត្វដែលមានជីវិតជាងអស់ ។ ជា
 អ្នកលះបង់ខ្លះអទិទ្ធានា រៀនសូត្រចោកអទិទ្ធានា កាន់យកវត្ថុ
 ដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាវត្ថុលះបង់ដែលគេឲ្យ មិនជាចោរ ជាអ្នកមានខ្លួន
 ស្អាត ។ ជាអ្នកលះបង់ខ្លះក្រហម្មចាយៈ (ធម៌មិនប្រសើរ) ប្រព្រឹត្តិគេ
 ធម៌ប្រសើរ រៀនសូត្រ រៀនសូត្រ ចោកមេដុតាដែលជាធម៌លះបង់អ្នក
 ស្រុក ។ ជាអ្នកលះបង់ខ្លះមុសាវាទ រៀនសូត្រចោកមុសាវាទ ជាអ្នក
 ពោលពាក្យពិត គន្ធីពាក្យពិត ពោលគេពាក្យទៀតពាក់ ខឹងពាក្យ
 ដែលគួរឲ្យជឿ ជាអ្នកមិនពោលបំភ្លាត់សត្វលោក ។ ជាអ្នកលះបង់ខ្លះ
 ចិសុណាវាទ រៀនសូត្រចោកចិសុណាវាទ គឺពួកពាក្យពិតសំណាក់ដទៃ
 នេះ ហើយមិនប្រាប់ដទៃឯណោះ ដើម្បីបំបែកដទៃទាំងពីរនេះឡើយ ឬពួក
 ពាក្យពិតសំណាក់ដទៃឯណោះហើយ មិនប្រាប់ដល់ដទៃនេះ ដើម្បីបំបែក
 ពួកដទៃឯណោះឡើយ ជាអ្នកសង្រួបសង្រួមពួកដទៃដែលបែកគ្នាហើយផង

នពោយឃារខ្ពស់្យ ធមោកណ្ណសង្ខយសុត្តេ សិប្បាសាដិវសមាប្បដ្ឋតា

សហំកាចិ វា អនុប្បនាតា សមម្ពាណោ សមច្ឆរកោ
 សមក្កន្តិ សមក្កកាណី វាចិ កាសិកា ហោតិ ។
 ធុរុសិ វាចិ បហាយ ធុរុសាយ វាចាយ បដិវិរកោ
 ហោតិ យា សា វាចា ខេលា កណ្ណិសុទ្ធា មេម-
 ចិយា ហនយន្តមា ទោវិ តហុដនកន្តា តហុដន-
 មនាចា តថារូបិ វាចិ កាសិកា ហោតិ ។ សម្មប្បណាមិ
 បហាយ សម្មប្បណាចា បដិវិរកោ ហោតិ កាលវាដិ
 ក្ខតវាដិ អត្តវាដិ ធម្មវាដិ វិទយវាដិ ធិតានុវតិ វាចិ
 កាសិកា ហោតិ កាលេន សាមនេសិ បរិយន្តវតិ
 រក្ខតសញ្ញាទិ ។ វិជ(១)តាមក្ខតតាមសមាវន្តា បដិវិរកោ
 ហោតិ ។ ឯកកត្តិកោ ហោតិ វត្ថុបរុតោ វិរកោ

១ ឱ. ម. សោ តិមិ ។

នពោយឃារខ្ព ធមោកណ្ណសង្ខយសុត្តេ ភាននិក្ខតប្រកបដោយសិប្បាសាដិវសាដិវៈ
 ជាអ្នកបន្ថែមកំឡាំងឱ្យក្នុងនៃដែលព្រមព្រៀងគ្នាស្រាប៉ាហើយផង ជាអ្នក
 គ្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពេញចិត្តក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង រីករយ
 ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពោលតែវាពាដែលធ្វើឱ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀង ។
 ជាអ្នកលបេនី ឱវធុរុសវាចា វៀរស្រឡះចាកធុរុសវាចា បើវាចាណា
 ដករោស សុខដល់គ្រូចៀត គូឱ្យស្រឡាញ់ គូឱ្យគំរល់ទុកក្នុង
 ហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកគ្រូនី ជាចិត្តគ្រេកអរដល់ដទៃច្រើន ជាទីពេញចិត្ត
 ដល់ដទៃច្រើន ជាអ្នកពោលតែវាពាមានសភាពផ្សំព្រោះ ។ ជាអ្នកលះ
 បង់ឱវសម្មប្បណាមៈ វៀរស្រឡះចាកសម្មប្បណាមៈ ជាអ្នកនិយាយ
 តាមកាលគូ និយាយពាក្យមែន និយាយពាក្យមានប្រយោជន៍ និ-
 យាយធម៌ និយាយវិម័យ និយាយវាចា ដែលគូឱ្យអ្នកផងយកទុកក្នុង
 ហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកបដោយទីកាន់តាមកាល ជាវាចាមានចំបំផុតនឹង
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកកិរិយាផ្តល់ផ្តាច់ឱវកិរិ-
 តាមនឹងក្ខតតាម ។ ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែ ១ គេល ជាអ្នកវៀរចាកការ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋមិកាយស្ស មូលបណ្ណសក់

វិហារលោកដនា ។ ឧប្បត្តិភវនិភវិស្សករទស្សនា បដិវិរតោ ហោតិ ។ វិហារភទ្ធិវិលបដនាវណមណ្ឌលវិភូសនបញ្ញាបា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ទុច្ចាសយេនមហាសុយេនា បដិវិរតោ ហោតិ ។ យាតវ្យបរជនប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អាមគនដញ្ញប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អាមគមីសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ភត្តិកុមារិកប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ យាសីនាសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ទេត្តវកុប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អាជ្ជធឿកប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ កុក្កុដ្ឋស្សករប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ហត្ថិកភស្សវប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ដូតេយ្យបយីណាតមនាទុយោតា បដិវិរតោ ហោតិ ។ កាយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ ។ គុណក្សដកំសក្សដរណនក្សដា បដិវិរតោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋមិកាយ មូលបណ្ណសក់

បរិភោគក្នុងវេលាយប់ វៀស្រឡះចាកកិរិយាបរិភោគក្នុងវេលាវិហារ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះចាកការកំច្រៀងច្រក់ទាំងមើលខ្សែវស្សន៍ ដែលជាសម្រាប់ដល់កុសលធម៌ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកហេតុជាទំនាក់ទំនងកិរិយាទ្រទ្រង់ ប្រដាប់តាក់ភ័ន្តិ ស្អិតស្អាត (ពន្លឺភាយ) ដោយផ្អាកម្រងត្រៀងក្រអូបនឹងត្រៀងលាបផ្សេង ។ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះចាកសន្តិសុខនឹងសន្តិសុខដ៏ប្រសើរ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំប្រាក់នឹងមាស ជាអ្នកវៀស្រឡះចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំធាតុជាតិរាវ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំសាច់រាវ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំស្រីនឹងក្មេងស្រី ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំខ្ញុំស្រីនឹងខ្ញុំប្រុស ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំស្រីនឹងចំការ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំតែនឹងចៀម ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំមាន់នឹងជ្រូក ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំជីវិត រោសនឹងលា ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះចាកកិរិយាប្រកបក្នុងកិច្ចជាទូកនាំដំណើរទៅមក ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះចាកការលក់ដូរ ។ ជាអ្នកវៀស្រឡះ ចាកការបំបាក់ដោយដញ្ចី ទាំងបន្ទុកទាំងដែលមិនមែនមាសជាមាស នឹងចំបាក់ដោយរង្វាស់នឹងរង្វាល់ ។

ហោយនាវាស្រុះ មហាពន្លាសង្ខយសុត្តេ សិក្ខាសាធិសេហាឧត្តា

ធម្មត្តា ដល់វត្តា និមិត្តសាវិយោតា មជ្ឈិវិគោ ហោតិ ។
ពេលយំទតទ្វេវិមហាមោស ពលោមសហសាគារា មជ្ជិ-
វិវេក ហោតិ ។ រសា សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយ-
យិហារិកេន ចិវិវេន កុច្ឆិមវិហារិកេន ចិណ្ឌា-
ចារេន យេនេវ មត្តមតិ សហនាយេវ មត្តមតិ ។
សេយ្យជាបិ នាម មត្តិ សកុណោ យេន យេនេវ ទេតិ
សមត្តការោ វ ខេតិ វិវេមវ កិកុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ
កាយមវិហារិកេន ចិវិវេន កុច្ឆិមវិហារិកេន ចិណ្ឌា-
ចារេន យេន យេនេវ មត្តមតិ សហនាយេវ
មត្តមតិ ។ រសា វិមិទា អវិយេន សីលក្ខន្ធន
សមត្តករោ អជ្ឈតិ អនវជ្ឈសុទ្ធិ មជ្ឈិវិវេនេតិ ។
រសា មត្តនា រូមិ ធិស្វា ន មិមិត្តតាហិ ហោតិ ។
នាមុត្យញ្ញនត្តាហិ យត្វាធិករណាមេធំ ចក្កុច្ឆ័យំ អ-
សំវតិ វិហារតិ អភិជ្ឈាទោមនស្ស ចាមកា អកុស-
លា ធម្មា អត្តាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវាយ មជ្ឈិមជ្ឈតិ
រក្ខតិ ចក្កុច្ឆ័យំ ចក្កុច្ឆ័យ សិវិ អាមជ្ឈតិ ។

មហាយានវិញ្ញាណសង្ខយសុត្តេ ភាពនិរុត្តប្រកថោយសិក្ខាទិសាធិវិ

ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកគិរិយាបង្កប់ បោកប្រាស ទីនីប្រកបក្នុងការបង្ក
ដោយរបស់ក្នុង ។ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកគិរិយាគត់ខ្ញុំវាវយៈ សម្លាប់
ចាប់ចង ធ្វើឱ្យវង្វេងផ្លូវ ប្លន់ចំកំហែងយកទ្រព្យ ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នក
សន្តោសដោយចិវិវេគ្រឿនិក្សកាយ ដោយចិណ្ឌាបាតជាគ្រឿនិក្សវិជ្ជា
ចើរដើរចេញទៅទីណា ។ កំកាន់យក (បរិការពាំងអស់) ដើរចេញទៅ
ដួងជាសត្វស្លាម ដែលហើរទៅទីណា ។ កំហើរទៅល្មមកំច្បាំងស្លាម
កំ យ៉ាងណាបំពេញ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចិវិ ជាគ្រឿនិក្សកាយ
ដោយចិណ្ឌាបាតជាគ្រឿនិក្សវិជ្ជា ចើរដើរចេញទៅទីណា ។ កំកាន់យក
(បរិការពាំងអស់) ដើរទៅដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលក្ខន្ធដ៏
ប្រសើរនេះ ហើយទទួលចំពោះខ្ញុំសុខដែលមិនប្រកបដោយពោសក្កន៍
សន្តោស ។ ភិក្ខុនោះយើងប្រដៅដោយភ្នែកហើយ ក៏មិនក្នុងកាន់ខ្ញុំនិបក្ខ
មិនក្នុងកាន់ខ្ញុំអនុញ្ញានៈឡើយ (មួយទៀត) ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល
ដ៏លាបក គឺអភិជ្ឈនិរោមនស្ស វេយ្យាសំបំបាត់ខ្ញុំភិក្ខុ ព្រោះហេតុ
មិនសង្រួមវង្វេងកិច្ចការ ភិក្ខុនោះកំប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមវង្វេងកិ
ចក្ខុនោះ ក្សេមក្សាយវង្វេងកិច្ចការ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីសង្រួមក្តីវង្វេងកិច្ចការ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសាវ័

សោតេន សន្តិ សុត្តា... យោនេន កន្ធិ យា-
 យំត្វា... ធិត្តិយ រសំ សោយិត្វា... កាយេន
 យោជ្ជតិ ជុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន
 ធិមំត្តត្តាហំ ហោតិ ចានុត្សត្វានុក្កាហំ យត្វាធិក-
 រណោនេនិ មនិជ្រៀយំ អសំវុតិ វិហារន្តិ អភិជ្ឈា-
 យោមនស្សា ចាមតា អតុសលា ធម្មា អន្តាស្ស-
 វេយ្យំ តស្ស សិវាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ
 មនិជ្រៀយំ មនិជ្រៀយេ សិវំ អាបដ្ឋតិ ។ សោ
 វមិទា អរិយេន វជ្រៀយសិវេនេន សមដ្ឋាតតោ
 វជ្ជតិ អព្យាសេកសុទ្ធំ បដិសិវេនេតិ ។ សោ
 អភិក្កាន្ត បដិក្កាន្ត សម្មជាទការី ហោតិ អាណា-
 កតេ វិលោកិតេ សម្មជាទការី ហោតិ សម្មិត្តតេ
 មសារិតេ សម្មជាទការី ហោតិ សង្ខាដិបត្ត-
 ចរិយាវណោ សម្មជាទការី ហោតិ អសំតេ
 បំតេ ចាយំតេ សាយំតេ សម្មជាទការី ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសាវ័

ភិក្ខុនោះឮសំឡេងដោយគ្រឿង... ភ្នំនាដោយប្រមុខ... ទទួលសេដោយ
 អណ្តាត... ពាល់គ្រូដោយដួងដោយកាយ... ដីឈូកស្រូវខ្លះម្នាក់ដោយ
 ចិត្ត ហើយក៏មិនក្នុងកាន់ខ្លះម្នាក់ មិនក្នុងកាន់ ខ្លះវេទនាញាត្រះឡើយ
 (មួយទៀត) ធម៌ចាំឱ្យយដាមកុសលដីលាមក គឺអភិជ្ជាធិនិទាមនស្ស
 វេយ្យំ ជាប់តាមខ្លះកិច្ច ព្រោះហេតុមិនសង្រួមវជ្រៀយគឺចិត្តណា ភិក្ខុនោះ
 ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមខ្លះវជ្រៀយគឺចិត្តនោះ ក្បែរខ្លះវជ្រៀយគឺចិត្ត ដល់ខ្លះ
 សេចក្តីសង្រួមក្នុងវជ្រៀយគឺចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយវជ្រៀយសិវៈដី
 ប្រសិវេនេន គឺទទួលបាននោះខ្លះសេចក្តីសុខ ដែលមិនប្រឡំដោយតិលស
 ក្នុងសក្តាន ។ ភិក្ខុនោះធ្វើខ្លះសេចក្តីដ៏ធូលក្នុងការណ៍ខេត្រមុខ មិនការ
 ណាមួយក្រោយ ជាអ្នកធ្វើខ្លះសេចក្តីដ៏ធូលក្នុងកិរិយាគ្រឿងកម្រិតទៅ
 មុខនឹងគ្រឿងកម្រិតមកទាំងក្រោយ ជាអ្នកធ្វើខ្លះសេចក្តីដ៏ធូលក្នុងកិរិយា
 បត់វេយ្យំនិងលាតខ្លះវេយ្យំ ជាអ្នកធ្វើខ្លះសេចក្តីដ៏ធូលក្នុងកិរិយាទ្រទ្រង់
 សង្ខារិក្រាបិវេ ជាអ្នកធ្វើសេចក្តីដ៏ធូលក្នុងការស្ម័គ្រ ដឹក ទំលា ទទួលសេ

ឧប្បាយស្សវករោ ឧប្បាយជានារី ហោតំ ភតេ មិតេ
ចិសិន្ទេ សុរុត្ត ជាតវិត កាសិភេ តុណ្ហិការេ
សប្បជានារី ហោតំ ។

(៧៦) សោ ឥមិតា ច អរិយេន សីលក្កុទ្ធន
សមញ្ញតតោ ឥមិតា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសិវិវេន
សមញ្ញតតោ ឥមិតា ច អរិយេន សតិសម្មជញ្ញាន
សមញ្ញតតោ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជតិ អរញ្ញំ ក្រុត្តម្ភលំ
មត្តនំ កេន្តវំ តិវិតុចំ សុសោនំ វិធមត្តំ អញ្ញោកាសិ
បណាលមុញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាកត្តំ បណ្ឌិតាមប្បចក្កាន្តា
ចិសិទតិ បណ្ឌិតំ វាគុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិទាយ
បរិមុទំ សតិ ឧបដ្ឋមេត្វា ។ សោ អតិជ្ឈំ លោកេ
បហាយ វិតតានិឆ្នេន ចេតសា វិហារតិ អតិជ្ឈាយ
ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។ ព្យាណមមោសំ បហាយ អព្យា-
បន្តតិញ្ញា វិហារតិ សត្វតណក្ខតយិកាទុក្ខម្បិ ព្យាណ-
មមោសា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។ ជីនមិទ្ធិ បហាយ
វិកតមិទមិទ្ធា វិហារតិ កាលោកសញ្ញំ សតោ

ជាអ្នកធ្វើខ្លាចសេចក្តីជំនុំខ្លួន ក្នុងកិរិយាចរន្តាបង់ទុក្ខាចិន្តិយស្សវៈ ជាអ្នក
ធ្វើខ្លាចសេចក្តីជំនុំខ្លួន ក្នុងកិរិយាដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់
រឿងវិញ ទិយាយ ស្សៀម ។

(៧៦) កិក្កុទារប្រកបដោយសីលទុក្ខដ៏ប្រសើរទេដេន ប្រកបដោយ
អង្គុយសំរើប្រសើរទេដេន ប្រកបដោយសតិទិន្និសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រសើរ
ទេដេន ហើយប្តូរចិត្តសេនាសនៈស្ងប់ តិវិត្វ ម្តងឈើ ភ្នំ ញកម្មប្រក្ខ
តុហាក្នុងក្តី ព្រៃស្មសាម ព្រៃធំ ចំរើល ទីនិងនិចេម្បិន ។ កិក្កុ
ទារប្រក្ខម្តង កំរិតចិត្តប្រក្ខវិញ វេលាគ្រាយកក្ត កិក្កុយវិកតិក្ខន
កម្រង់តាយឲ្យត្រង់ តាំងស្មារតីប្តូរមុខវាវកកម្មដ្ឋាន ។ កិក្កុទារល
ចន្តិខ្លាចជុំក្នុងលោកចេញ មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ដេប្រះចិត្តចាក
អភិជ្ឈា ។ លះបង់ខ្លាចព្យាបាទ ទីនិសេចក្តីប្រទូស្តចេញ មានចិត្តមិនព្យា-
បាទ អនុប្រារដោយប្រយោជន៍ ចំពោះក្នុងសត្វមានជីវិតទាំងអស់ ដេប្រះ
ចិត្តចាកព្យាបាទ ទីនិសេចក្តីប្រទូស្ត ។ លះបង់ខ្លាចមិនខ្លះចេញ ជា
អ្នកប្រាសចាកមិនខ្លះ បាទខ្លាចវេលាកសញ្ញាទីនិសេចក្តីភ្នំស្ងួត មានសតិ

លុត្តរិក្ខសិទ្ធិ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុរាណសាស្ត្រ

សម្បជានោ បិណ្ឌិមា ចិត្តំ បរិសោដេតិ ។ ឧទ្ធច្ចុត្តក្កុញ្ញិ
បហាយ អនុទូតោ វិហារតិ អជ្ឈន្តិ វុបសាទ្ធិចិត្តោ
ឧទ្ធច្ចុត្តក្កុញ្ញិ ចិត្តំ បរិសោដេតិ ។ វិចិត្តិច្ឆិ បហាយ
តិណ្ណវិចិត្តិច្ឆា វិហារតិ អកមីកមី តុសលេសុ ធម្មសុ
វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោដេតិ ។

[៧៧] សោ ឥមេ បញ្ច ជីវិវណោ បហាយ ចេត-
សោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ចាយ ធុត្តលីកាវណោ វិចិត្ត
កាមេហិ វិវិទូ អតុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតត្តិ
សវិចារិ វិវេកជំ បិណ្ឌិសុទំ បមិម ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ ។ មុន បមិ តំត្តារ តំត្តុ វិតត្តិវិចារិ
វុបសហ អជ្ឈន្តិ សម្បសាទមិ ចេតសោ ឯកោធិកាវិ
វវិតត្តិ អវិចារិ សមាធិជំ បិណ្ឌិសុទំ ធុតិយំ ឈានំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ត
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

លុត្តរិក្ខសិទ្ធិ មជ្ឈិមនិកាយ បុរាណសាស្ត្រ

និសម្បជ្ជញ្ញៈ ជម្រចិត្តចាកចិត្តិម្ពៈ ។ លរបន្តិវិទ្ធច្ចុត្តក្កុញ្ញិចេញ
ជាអ្នកបានចិត្តមិនរាយមាយ មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀមក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធសាសនា ជម្រចិត្ត
ចាកឧទ្ធច្ចុត្តក្កុញ្ញៈ ។ លរបន្តិវិទ្ធច្ចុត្តក្កុញ្ញិ ជាអ្នកចូលចិត្តសន្សំយ
មិនធ្វើឱ្យចិត្តរំលោភចិត្តិយ្យយេជ សល ជម្រចិត្តចាកវិចិត្តិច្ឆា ។

[៧៧] ភិក្ខុនោលុលេប ្រវិវណោធមិចំនិជម្រតារាទៈ ដែលជា
ឧបត្តិលេសេសេចិត្ត ដែលជា ជាការធ្វើបញ្ញាឱ្យរយៈកំឡុង ហើយស្ងប់
ស្ងៀមចាកកាមចំនិយ្យយេជ គំចាកអតុសលេចិត្តិយ្យយេជ ហើយភិ
ចូលកាន់ចម្បជ្ជាន ដែល វិវិតត្តុ វិចារិ មានបិណ្ឌិសុទៈដែល
កើតមកពីវិវេក ។ ម្នាល ្រវិវណោ ចំនិយ្យយេជ មួយទៀត ភិក្ខុប្រារម្ភចំនិយ្យ
វិតត្តុនិវិចារិចាន វិវិតត្តុ កាន់ចម្បជ្ជាន ជាចម្បជ្ជន៍ ប្រព្រឹត្ត
ទៅទាន់ក្នុង ញ្ញិវិសមា ឱ្យភិក អតមានវិតត្តុនិវិចារិចេ មានវិក
បិណ្ឌិសុទៈ ដែលវិ សមាធិ ។ បេ ។ ចូលកាន់ចម្បជ្ជាន...
ចូលកាន់ចម្បជ្ជាន ។ សម្បជ្ជន៍វិចារិបេ ។

ឃោរឃៅស្រុក មហាសម្ព័ន្ធសង្គមសុខភាព ឧបទ្វីបឥណ្ឌូ

(៧៨) សោ ចតុត្ថា រូបំ ធិស្វា មិយវមេ រូបេ
 ន សារដ្ឋតិ អប្បយរុកេ រូបេ ន ឡាបដ្ឋតិ
 ឧបដ្ឋិតតាយស្សតិ ច វិហារតិ អប្បហាលាចតសោ
 កត្តា កេតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យជាភូតិ មជាតាតិ
 យត្ថស្ស តេ ចាមតា អតុសលា នម្ហា អមវិសេសា
 ធិរុដ្ឋន្តំ ។ សោ ឃី វេទុរោធិវិរោធិវិច្ឆហ៍ចោ យំ
 កាត្យំ វេទមំ វេទតិ សុទំ វា ទុត្តិ វា អទុក្ខមសុទំ
 វា ។ សោ តិ វេទមំ ចាភិទទ្ធតិ ចាភិវេទតិ
 ន អវេទ្យសាយ(១) តិដ្ឋតិ តស្ស តិ វេទមំ វេទភិទទ្ធកោ
 វេទភិវេទតោ ន អវេទ្យសាយ(២) តិដ្ឋតោ យា វេទចាសុ
 ទន្តំ សា ធិរុដ្ឋន្តិ ។ តស្ស ទន្តំវិរោធា ឧបាទាន-
 ធិវិរោធា ឧបាទានធិវិរោធា កវិរោធា កវិរោធា ជាតិ-
 ធិវិរោធា ជាតិវិរោធា ជរាមរណំ ។ សោ តេ មវិវេទុត្តា ធា-
 មនស្សុចាយាសា ធិរុដ្ឋន្តិ ឃរមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខត្តស្ស ធិវិរោធា យោតិ ។ សោ តេ ន សន្តិ សុត្វា...
 យោ វេទ កត្តំ យាយិត្វា... ធិរុដ្ឋន្តិ វសិ សាយិត្វា...

១ ឧ. ម. ពាណិសយ ។ ២ ឧ. ម. អវេទ្យសាយ ។

ឃោរឃៅស្រុក មហាសម្ព័ន្ធសង្គមសុខភាព សេចក្តីលេខ១១១

(៧៨) កិច្ចការយើងប្រយោជន៍យក្នុង ហើយមិនត្រូវអនិច្ចរិតផល
 គួរស្រឡាញ់ មិនមានបដិយៈចំពោះរូបដែលមិនគួរស្រឡាញ់ ជាអ្នក
 មានសក្តិក្នុងកាយកំលាំងខ្លាំងផង មានចិត្តប្រកបដោយគុណប្រមាណ
 កុំបាចផង ឯមិនខំឡើយជាអកុសលវិលាមកខាង របស់កិច្ចការវិបត្តិ
 លេកៗមិនសល់ក្នុងវេទកិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិណា លោកក៏បាចដឹងច្បាស់
 ខ្លះវេទកិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិខាងកាមសេចក្តីពិភវផង ។ កិច្ចការលុះលះបដិ
 ខ្លះត្រូវកមិនសេចក្តីស្រឡាត យ៉ាងនេះហើយ វេទនិទទ្ធសវេទនា
 ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ ។ កិច្ចការមិនត្រូវអរមិ
 ធិយាយសរសើរ មិនប្រកាន់វេទនាឃារឡើយ ។ កាលបើកិច្ចការមិន
 ត្រូវអរ មិនធិយាយសរសើរ មិនប្រកាន់វេទនាឃារខេ សេចក្តីត្រូវ
 អក្នុងវេទនាខំឡើយ ក៏មិនលេកៗមិនសល់ ។ កិច្ចការបាចលេកៗ
 ។ បាចខេ ប្រាមលេកៗត្រូវ បាចលេកៗត ប្រាមលេកៗបាចខេ បាច
 លេកៗត ប្រាមលេកៗត លេចក្តីចាស់ ធ្លាប់ (លេកៗ) ប្រាមលេកៗត កិ
 ការសោក ការខ្សឹកខ្សួល ការលំបាកនាយ ការលំបាកចិត្ត មិនសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អៀល កំសឹងតែលេកៗមិនសល់ សេចក្តីលេកៗក៏ទុក្ខជាងអស់
 នេះ វេទនិទានដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ កិច្ចការព្រួយបារម្ភដោយ
 គ្រឿង... កុំភ័យដោយប្រឡូក... ទទ្ធសរសេដោយអណ្តាត... ពាល់

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយសុ កុលបណ្ណាសកំ

កាយេន ដោជ្ជតិ ដុសិត្វា... មនសា ចម្ពំ វិញ្ញាយ
 ចំយេនុយេ ចម្ពេ ន សារជ្ជតិ អប្បយន្តយេ ធម្មេ ន
 ព្យាបជ្ជតិ ឧបជ្ជិតកាយស្សតិ ច វិហាតិ វេជ្ជមា-
 ណាធនសេ តត្ថ ចេតោវម្ពត្តិ បញ្ញាវម្ពត្តិ យជា-
 ក្ខតិ បជាណតិ យត្ថស្ស តេ ចាបកា វត្ថុសលា
 ចង្វា អបវិសសា ឱវុជ្ជតិ ។ សោ ឃិ អនុរោធវិ
 រោធវិច្ឆាហំចោ យី តត្ថ វេទនំ វេទនំ សុខំ វា
 វុត្តំ វា អនុត្តមសុខំ វា ។ សោ តំ វេទនំ ធាតិ-
 បន្តតិ ធាតិវទនំ ន អរដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។ តស្ស កំ
 វេទនំ អនកំនន្តតោ អនកិវទតោ ន អរដ្ឋោសាយ តិដ្ឋ-
 តោ យា វេទនាសុ ចន្ទំ សា ឱវុជ្ជតិ ។ តស្ស
 នន្ទំនិរោធា ឧបាធាននិរោធា ឧបាធាននិរោធា កវិ-
 ណិរោធា កវិនិរោធា ជាតិនិរោធា ជាតិនិរោធា
 ធរាមរណំ សោ កាបវិទេវត្ថុតោមនស្សនាឃាសា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មូលបណ្ណាសកំ

ត្រូវដេញដោយកាយ... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំចង្វារម្នាក់ដោយចិត្តហើយ ក៏
 មិនត្រូវអារម្មណ៍ចង្វារម្នាក់ ដែលមានសភាពត្រូវប្រឡង មិនមាន
 ចង្វារចំពោះចង្វារម្នាក់ ដែលមានសភាពមិនត្រូវប្រឡង ជាអ្នកមាន
 សតិក្នុងកាយ កំលាំងទ្រព្យចំផ្លូវ មានចិត្តប្រកបដោយគុណប្រមាណកុំ
 បានផង ចម្ងាំងខ្យល់ជាអកុសលដ៏លាមករបស់ភិក្ខុនោះ វែមនិរលត់
 ទៅមិនសល់ ក្នុងចេតោវម្ពតិ បញ្ញាវម្ពតិណា ភិក្ខុនោះក៏បានដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
 ចេតោវម្ពតិ បញ្ញាវម្ពតិនោះ កាមរសចក្កិព័ត៌ផង ។ ភិក្ខុនាលរបេនី
 ខ្ញុំកម្រេកនឹងសេចក្តីក្រវក្រោធយ៉ាងនេះហើយ វែមនិរលត់ទោណា
 មួយ ជាសុខបូជាខ្ពស់មិនខ្ពស់មិនសុខ ។ ភិក្ខុនាមិនត្រូវអារម្មណ៍និយាយ
 សរសើរ មិនប្រកាន់វេទនានារឿយ ។ កាលបើភិក្ខុនាមិនត្រូវអារ-
 ម្មណ៍និយាយសរសើរ មិនប្រកាន់វេទនានារហើយ សេចក្តីត្រេកអរក្នុង
 វេទនាចាំងខ្យល់ ក៏ទំនិរលត់ទៅមិនសល់ ។ ភិក្ខុនាបុទលក់ទុបា-
 នា ប្រាមរលក់តម្រេក បុទលក់ភព ប្រាមរលក់ទុបាធាន បុទលក់
 ជាតិ ប្រាមរលក់ភព សេចក្តីចាស់ ស្តាប់ (រលក់) ប្រាមរលក់ជាតិ
 ការសោត ការឡើងខ្យល់ ការលំបាកកាយ ការលំបាកចិត្តនឹងការចង្អៀក

មហាយនកវល្លសូត្រ មហានិទ្ទេសសុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ចំរុះផ្សំផ្គំ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខត្តន្តស្ស ធិរោគោ
យោតិ ។ ឥមី ។ ទា មេ តុម្ហ ភិក្ខុវេ សាដ្ឋិត្តោ
តណ្ហាសដ្ឋយវមុត្តិ ធាវេថ សាភី ថង ភិក្ខុំ កេវល្ហបុត្តិ
ម ណ តណ្ហា ជា លសដ្ឋ្យា ដប្បជំបុត្តន្តិ ។ ឥនមរោច
ភក្ខំ អត្តមថា តេ ភិក្ខុ ពិកវតោ កាសិទំ អតិ
នន្តិ ។

មហានិទ្ទេសសុត្តន្ត អដ្ឋមំ ធិដ្ឋិតំ ។

មហាយនកវល្ល មហានិទ្ទេសសុត្តន្ត លេខក្រិលតំខេត្តខុទ្ទ

ចង្អុលចំរុះទ្រាយ កិលតំវេមិទសលំ សេចក្តីរលតំកងទុក្ខចំរុះអសំខេ
វមេតិយនោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ឆ្មាលភិក្ខុចំរុះទ្រាយ អ្នកចំរុះទ្រាយ
ចូរចំទុក ទូទទាយជាគ្រឿងបង្កើនចិត្តរោច ក្នុងព្រៃធិប្រាទជាទីក្ស័យខ
តណ្ហានេះ ដោយសង្ឃបរមសំភវគតនេះចុះ ហើយចូរចំទុកឲ្យសាភីភិក្ខុ
កេវល្ហបុត្តនេះ ជាអ្នកចំរាត់ក្នុងសំណាញ់ ដ៏ចង្អៀតចង្អុលនឹងតណ្ហា
នេះដូច្នោះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់កាសិវនេចម៉េហើយ
ភិក្ខុចំរុះនោះក៏មានសេចក្តីរោចចិត្ត ក្រេតអរហើយចំរោកកាសិវ លេស
ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់មហានិទ្ទេសសុត្តន្ត ទី ៨ ។

[១១៦] ភិក្ខុវេ ឧត្តរី កាវណីយេ ។ បរិ-

សុត្តោ ។ វោ កាយសមាចារោ កវិស្សតិ ឧត្តរោ វិវត្តោ
 ធន ចិទ្ធកំ ធិវុតោ ច កាយ ច មន បរិសុទ្ធកា-
 យសមាចារកាយ ទេវត្តានុត្តរិសិស្សាម ធន បរិវត្តិស្សា-
 ហតិ វិវត្តំ វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។ សិយោ ទោ មន
 ភិក្ខុវេ តុត្តាភិ វិវត្តស្ស ហិវេត្តប្បេនត្ត សមន្តាភតា
 បរិសុត្តោ វោ កាយសមាចារោ អនរេត្តាវកា កក-
 រេត្តាវតា អនុប្បត្តោ វោ សាមញ្ញត្តោ ធីត្តិ វោ ភិក្ខុ
 ឧត្តរី កាវណីយេ ច្ចំ កាវតេតេទេវ ច តុដ្ឋិ កាប្បរដ្ឋយ្យាថ
 វេវេធយោមិ វេ ភិក្ខុវេ មដិវេធយោមិ វេ ភិក្ខុវេ មា
 វេ សាមញ្ញត្តិកាវិ សតិ សាមញ្ញត្តោ បរិហាយិ ស-
 តិ ឧត្តរី កាវណីយេ ។

[១១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលត្រូវធ្វើការទៅទៀតដូចប្តេន

ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា កាយ-
 សមាចារៈរបស់ពួកយើងនឹងបរិសុទ្ធនឹងខ្ពស់ មិនយឺតយ៉ាវ មិនចុះថ្លាយ
 សង្រួមបាត់ បរិសុទ្ធកាយនឹងនឹងកុំសឹកកំភើបខ្លួន កុំបង្កប់បង្កាបអ្នកដទៃ
 ព្រោះកាយសមាចារៈបរិសុទ្ធនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីគ្រិះវិវាទចេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយ
 ហិរិនិទ្ធកម្មៈ កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ ភិក្ខុដែលពួក
 យើងត្រូវធ្វើ កិល្បមត្រិះប៉ុណ្ណោះហើយ ទាំងប្រយោជន៍របស់សមណៈ
 យើងទាំងឡាយក៏បានដល់ហើយ ដោយហេតុត្រិះប៉ុណ្ណោះ ក៏ចូលនិព
 បន្តិចដែលត្រូវធ្វើការទៅទៀតរបស់ពួកយើង មិនមានឡើយ លុះគិតដូច្នោះ
 ហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដល់ខ្លួនសេចក្តីត្រេកអរ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះ
 កុំខាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វានត្រប់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ គង្វានត្រប់អ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយ
 ភាពជាសមណៈហើយ ត្រូវកុំលះបង្គំប្រយោជន៍ ជាប់សមណៈ
 ឡើយ ព្រោះភិក្ខុដែលត្រូវធ្វើការទៅ ទៅមានទៀត ។

[១០៣] ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ ឧត្តរី កាវណីយេ ។

បរិសុទ្ធា វេនា មនោសមាចារោ វរិស្សនិ ឧត្តារោ

វិវាដ្ឋោ ធន ធនំ ធនំ ធនំ សំវិកា ច តាយ ច បទ

បរិសុទ្ធិមនោសមាចារតាយ លេវត្តានុត្តរិសិស្សោម ធន

បរិ វម៌្មិស្សរោតិ វរិញ្ញំ វេ ភិក្ខុវេ សំគុតតំ ។

សិលោ ទោ បទ ភិក្ខុវេ តុត្តានំ វរិមស្ស វារិកេត្តម្បេ

ធម្ម សមញ្ញតតា បរិសុទ្ធា វេ កាយសមាចារោ

បរិសុទ្ធា វរិសមាចារោ បរិសុទ្ធា មនោសមាចារោ

អលមេត្តាវតា កតមេត្តាវតា អនុប្បត្តោ វេ សា

បញ្ញត្តោ ធនំ វេ ភិក្ខុ ឧត្តរី កាវណីយេ ធនំ តាវតកេ

លេវ ច តុត្តិ អបដ្ឋេយ្យោថ វារោមយោមិ វេ ភិក្ខុវេ

បដិវេធយោមិ វេ ភិក្ខុវេ វេ វេ សាមញ្ញត្តិកាទិ សតិ

សាមញ្ញត្តោ បរិហាយិ សតិ ឧត្តរី កាវណីយេ ។

[១០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចវិជលក្រូវធ្វើទៅទៀត ដូចម្តេច

នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាបរិវារិទ្ធិនោះ មនោ

សមាចារោរបស់ពួកយើងនឹងបរិសុទ្ធច្បងច្បង មិនកាយមាយ បំណងកាយ

សង្រួមឡ បរិសុទ្ធកាយនឹង កុំលើកកំភើនឡើង កុំបង្កបង្កាបអ្នកដទៃ

ព្រោះបរិសមាចារោបរិសុទ្ធានាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិន

បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រូវនៃយ៉ាងនោះ ពួកយើងជាអ្នកប្រកប

ដោយបរិវារិទ្ធិឧត្តប្បៈ កាយសមាចារោរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វិចិ

សមាចារោបរិសុទ្ធហើយ មនោសមាចារោបរិសុទ្ធហើយ កិច្ចវិជលក្រូវធ្វើ

កិច្ចមេដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះហើយ ប្រាយាជនំរបស់សមណៈ ពួក

យើងគឺបានដល់ហើយដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ កិច្ចបង្កិច្ចបង្កូចក្រូវធ្វើ

ទៅទៀត របស់ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នោះហើយ អ្នកទាំង

ឡាយគប្បីដល់ទូរសេចក្តីក្រេកអរ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះពុំខាន ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ គឺជាអត្រាប្រកបអ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាអត

បំភ្លឺអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយកាលវេសមណៈ

ហើយ កុំលះបង់នូវប្រាយាជនំរបស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចវិជល

ក្រូវធ្វើទៅទៅទៅទៀត ។

មហាយថាវគ្គ មហាសុយ្យាសូត្រ ទស្ស ឧត្តមគ្រោ

(១០២) តិច្ឆា ភិក្ខុវេ ទុត្តរី កាវណីយំ ។

បរិសុទ្ធា ជា អាជីវោ ភិក្ខុវេ ទុត្តរោ វិវដ្តោ
ន ច ជំនួស សិក្សតោ ច តាយ ច មន បរិ-
សុទ្ធាជីវតាយ ទេវត្តាទុត្តរិសិស្សាម ន បរិ វង្គិស្សា-
ហនិ វិវត្តិ វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខុកត្វិ ។ សិយា ជា
មន ភិក្ខុវេ ត្ត្រាភិ វិវតស្ស ហិវេត្តប្បទន្ត សមត្ថា-
កតា បរិសុទ្ធា ជា កាយសមាទារោ បរិសុទ្ធា
វិសមាទារោ បរិសុទ្ធា បទោសមាទារោ បរិសុទ្ធា អ-
ជីវោ អលាមត្តាវតា កតមេត្តាវតា អទុប្បត្តោ ជា
សាមញ្ញត្តោ នត្ថិ ជា តិច្ឆា ទុត្តរី កាវណីយន្តិ
តាវតាការោ ច តុដ្ឋិ អាចជ្ជេយ្យោ ដ អាវេទយានិ វេ
ភិក្ខុវេ បដិវេទយានិ វេ ភិក្ខុវេ ខា វេ សាមញ្ញត្ថិកានិ
សតិ សាមញ្ញត្តោ បរិហាយិ សតិ ទុត្តរី កាវណីយេ ។

មហាយថាវគ្គ មហាសុយ្យាសូត្រ ចត្តមមគ្គីតំ ១០ ធម្មិវំ ៥

(១០២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចវិជយត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូច

ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សយោគីនេះថា
តាដីរបស់ពួកយើងនឹងបរិសុទ្ធស្អាត មិនឈរមាយ មិនចុះត្រាយ សម្រួម
ល្អប្រសើរពួកយើងកុំលើកតំភ័យខ្លាំង កុំបន្ទុះបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះតាដី
បរិសុទ្ធានោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ
មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនិក្ខុប្បៈ
កាយសមាទាររបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វិសមាទារបរិសុទ្ធហើយ
ទាសមាទារបរិសុទ្ធហើយ តាដីបរិសុទ្ធហើយ កិច្ចវិជយត្រូវធ្វើ
កិល្បមដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ ពួកយើង
ក៏បានដល់ហើយ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ កិច្ចបន្តិចបន្តួចត្រូវធ្វើតទៅ
ទៀត របស់ពួកយើងមិនបានឡើយ ដូច្នោះហើយ អ្នកទាំងឡាយ
គប្បីវិជយនូវសេចក្តីប្រកប ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ កុំខាន
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គឺជាគតចំភ្លឺអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយភាពជា
សមណៈហើយ អ្នកកុំលះបង់នូវប្រយោជន៍របស់សមណៈឡើយ ព្រោះ
កិច្ចវិជយត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(១១៥) កំពិញ កំត្វាវេ ធុត្តវី ការណីយំ ។
 ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្តាហិ ភវិស្សាម ធុត្តុនា វុបំ ធិស្វា
 ម ធិមិត្តត្តាហិ ចានុក្សត្តន្តាហិ យត្វាធិការណាមេមិ
 ធុត្តុន្ទ្រិយំ អសីវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាវោមនស្សា ចាប-
 កា អកុសលា ចន្ទា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ
 បដិមជ្ឈិស្សាម វត្តិស្សាម ធុត្តុន្ទ្រិយំ ធុត្តុន្ទ្រិយ
 សំវំ អាបជ្ឈិស្សាម ។ វសាភេន សន្តិ សុត្វា...
 យោនន កន្ធិ យោយិត្វា... ជិន្ធិយ វសំ សា-
 យិត្វា... ការយេន យោជ្ជតំ ធុសិត្វា... មនសា ចរិ
 វិញ្ញាយ ន ធិមិត្តត្តាហិ ចានុក្សត្តន្តាហិ យត្វាធិ-
 ការណាមេមិ មន្ទ្រិយំ អសីវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាវោ-
 មនស្សា ចាបកា អកុសលា ចន្ទា អន្ធាស្សវេយ្យំ
 តស្ស សំវាយ បដិមជ្ឈិស្សាម វត្តិស្សាម មន្ទ្រិយំ
 មន្ទ្រិយេ សំវំ អាបជ្ឈិស្សាមាភិ វិវត្តំ វេ កំត្វាវេ
 សិត្តិតតំ ។ សំយោ វោ មន កំត្វាវេ កុត្តាកំ
 វិវេស្ស ហិរេត្តប្បេនត្ត សមញ្ញកកា បវិសុត្វោ
 វោ កាយសមាចារេ បវិសុត្វោ វិចិសមាចារេ

(១១៥) ដ្ឋានកំត្តុចានុក្សត្វាយ កំត្តុវេស្សក្រវេត្តិកេវោវៀក ដូចាម្ពុច
 វុវ ។ ដ្ឋានកំត្តុចានុក្សត្វាយ ដ្ឋានកំត្តុក្សត្វាយធុត្តុវិសិក្សាយំវិនេនេថ ក្នុក
 យេនីនីនីនាមព្រះគ្រប់គ្រងហើយក្នុងឥន្ទ្រិយេចានុក្សត្វាយ គឺថេ យើញរូច
 វេយចក្កកំមិនកាន់យកម្លូរធិមិត្ត មិនកាន់យកម្លូរវេទុក្សញ្ជានៈ អកុសល-
 ធុមិចានុក្សត្វាយដំណាមកគឺអភិជ្ឈានីនីវោមនស្ស ធុប្បិវាបំភាបម្លូរវុត្តល
 ព្រោះវេយកុមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយេ គឺបក្កណា ក្នុកយេនីនីនីប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 សង្រួមម្លូរឥន្ទ្រិយេធិមិត្តនោះ ក្សេនម្លូរឥន្ទ្រិយេធិមិត្ត ដល់ម្លូរកិរិយាសង្រួម
 ក្នុងឥន្ទ្រិយេធិមិត្ត ។ ព្រះសុត្តន្តនិយាយគ្រឿង ... ចំក្នុងវេយប្រមុខ ...
 ច្បាស់សោយេយអណ្តាត ... កាល់ត្រូវខ្ញុំវេយដ្ឋាននោះវេយកាយ ... ដឹង
 ច្បាស់ម្លូរធុត្តុវេយសំយោយិត្តហើយ កំមិនកាន់យកម្លូរធិមិត្ត មិនកាន់យក
 ម្លូរវេទុក្សញ្ជានៈ អកុសលធុមិចានុក្សត្វាយដំណាមកគឺអភិជ្ឈានីនីវោមនស្ស
 វេនីនីវាបំភាបម្លូរវុត្តលព្រោះវេយកុមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយេគឺបក្កណា ក្នុកយេនី
 នីនីប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមម្លូរឥន្ទ្រិយេធិមិត្តនោះ ក្សេនម្លូរឥន្ទ្រិយេធិមិត្ត ដល់
 ម្លូរកិរិយាសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយេធិមិត្ត ។ ដ្ឋានកំត្តុចានុក្សត្វាយ ប្រសិនបើ
 ដ្ឋានកំត្តុក្សត្វាយនាសេចក្តីគ្រិរិយាយំវិនេនេថ ក្នុកយេនីនីនីអ្នកប្រកបវេយ
 ហិវិនីនីនីនុត្តប្បៈ កាយសមាចារេវេសំព្វកាយេនីបវិសុត្តហើយ វិចិសមាចារេ

ឧបាយមហានិទ្ទេស្ស ឧបាយមហានិទ្ទេស្ស ឧបាយមហានិទ្ទេស្ស

បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា ករណីយេ ។

យេ សុទ្ធា កុត្តនា អសមេត្តា កត្តនា កត្តនា កត្តនា

អនុប្បត្តា យោ សាមញ្ញត្តា ធម្មិ យោ កិញ្ច

ឧត្តរី ករណីយេ ករណីយេ ធម្មិ ករណីយេ ។

បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា ករណីយេ ។

ករណីយេ ករណីយេ ករណីយេ ករណីយេ ករណីយេ ។

បញ្ញត្តា បរិសុទ្ធា ករណីយេ ។

[១០៦] កិញ្ច កិញ្ច ឧត្តរី ករណីយេ ។ កោ.

ធម្មិ មត្តនា ករណីយេ បរិសុទ្ធា យោនិសោ

ករណីយេ ករណីយេ ករណីយេ ករណីយេ ករណីយេ ។

បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា

បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា បរិសុទ្ធា យេនី
តាទ្ធា គ្រប់គ្រងក្នុងក្រិយៈ តាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើឡើងដោយ
ហេតុត្រឹមចំណេះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ ពួកយើងក៏បានដល់
ដោយហេតុត្រឹមចំណេះហើយ កិច្ចបង្កើតបន្តត្រូវធ្វើតទៅទៀត របស់
ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នេះហើយ អ្នកតាំងឡាយគប្បីដល់ខ្ញុំ
សេចក្តីប្រកាសដោយហេតុចំណេះតុំខាង ម្ចាស់កិច្ចតាំងឡាយ ក៏ជាគត
ប្រាប់អ្នកតាំងឡាយ ម្ចាស់កិច្ចតាំងឡាយ ក៏ជាគតបង្កើតអ្នកតាំងឡាយ
កាលបើអ្នកតាំងឡាយ ត្រូវការដោយភាពជាសមណៈហើយ អ្នកតាំង
ឡាយកុំលះបង់ ខ្ញុំប្រយោជន៍របស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចដែល
ត្រូវធ្វើតទៅ ទៅមានទៀត ។

[១០៦] ម្ចាស់កិច្ចតាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូចម្តេច
ខ្លះ ។ ម្ចាស់កិច្ចតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះ ពួក
យើងនឹងជាអ្នកដឹកនាំប្រមាណក្នុងកោដិ ក៏បានដោយទុក្ខយោគប្រាថ្នា
ហើយ ទើបចាកភាគនូវភាព ទើបចាកភាគដើម្បីលេង (ដូចក្មេងអ្នកស្រុក)
ក៏ទេ ដើម្បីទំនើបក្រែកបុរិសមានស្រវឹង (ដូចអ្នកប្រក់ល់) ក៏ទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុស្សបណ្ណសក្ក

នាស្ស កតិញ្ចិ សព្វាវតោ កាយស្ស សហជិ-
 ជេន បីតិសុខេន អប្បតិ ហោតិ ។ សេយ្យជាបិ
 កិក្ខុវេ ឧទកាហោតា កម្ពីរេ(១) ឧត្តិណាណោ(២) កស្ស
 លេវស្ស បុរត្ថិហយ ទិសាយ ឧទកាស្ស រាយមុទំ ន
 រដ្ឋិហយ ទិសាយ ឧទកាស្ស អាយមុទំ ន ឧត្តរាយ
 ទិសាយ ឧទកាស្ស អាយមុទំ ន ឧត្តិណាយ ទិសាយ
 ឧទកាស្ស រាយមុទំ ទេវេ បន(២) តាលោន កាលំ
 សម្មាណំ អនុបវេទ្ខេយ្យ អដោ តម្ហា ន ឧទកាហោ-
 តា សីតា វាវិណា ឧត្តិដ្ឋិតា តមេវ ឧទកាហោទិ
 សីតេន វាវិណា វភិសន្នេយ្យ វភិសន្នេយ្យ(២) វភិប្ប-
 វេយ្យ វភិប្បវេយ្យ នាស្ស កតិញ្ចិ សព្វាវតោ ឧទកា-
 ហោស្ស សីតេន វាវិណា អប្បតិ អស្ស វរមេវ ទោ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ សមេវ កាយិ សហជិជេន បីតិសុខេន
 វភិសន្នេតិ វភិសន្នេតិ វភិប្បវតិ វភិប្បវតិ នាស្ស កតិញ្ចិ
 សព្វាវតោ កាយស្ស សហជិជេន បីតិសុខេន
 អប្បតិ ហោតិ ។

១ ខ. ប. គម្ពីរេនិ ឧទិស្សតិ ។ ២ ឆ. ឧត្តិណាណោ ។ ៣ ខ. ប. ឧទ. ប. ។ ៤ ឆ. អរិយទ្កេយ្យ ចរិយទ្កេយ្យាតំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុស្សបណ្ណសក្ក

សមាតិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណយទាំងអស់របស់កិក្ខុវេន ដែល
 ឈ្នះជាមិនធូរធួយដោយបីតិវិទីសុខៈ ដែលរកកំហុសចំពោះ
 ភ្នាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេនិច្ចាយ ដូចជាអន្តរិទិកដ៏ជ្រៅ បានទិករវេទ្ខិ
 មុខទឹកក្នុងទិសទាំងបីតាម ចំនែកនៃវេទ្ខិ ជាដំបូងទឹកក្នុងទិសទាំង
 លិចក៏មិនមាន មុខទឹកក្នុងទិសទាំងជើងក៏មិនមាន មុខទឹកក្នុងទិសទាំង
 កើបិមមាន កាលបើភ្ញៀវបង្ហាញទឹកស្រួលសព្វកាលទៅ ក៏ស្រាប់តែ
 ទឹកគ្រជាក់ជាទ្រើតអំពីអន្តរិទិកនោះ ហើយញ៉ាំងអន្តរិទិកនោះឯងឲ្យ
 ជោកដំ ឲ្យពេញកោរ ឲ្យពេញប្រៀប ឲ្យហូរហៀរដោយទឹកគ្រជាក់
 (នោះ) ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃអន្តរិទិកទាំងអស់នោះ ដែលឈ្នះជាមិន
 ធូរធួយដោយទឹកគ្រជាក់នោះគ្មាន ដូចដូចមិញ ម្ចាស់កិក្ខុវេនិច្ចាយ
 កិក្ខុញ្ចិនិករណយនេះឲ្យជោក ឲ្យស្តាប់ស្តាប់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យ
 ធូរធួយ ដោយបីតិវិទីសុខៈដែលរកកំហុសទាតិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច
 នៃករណយទាំងអស់របស់កិក្ខុវេន ដែលឈ្នះជាមិនធូរធួយដោយ
 បីតិវិទីសុខៈ ដែលរកកំហុសចំពោះភ្នាន ដូច្នោះដែរ ។

បរាយមន្ត្រីស្នំ មហាស្សប្បវេណី

ហេតុនេះទេ ធម៌ គុដ្ឋី អាមន្ត្រេយ្យាដ អាភោមយមិ
ហេ ភិក្ខុវេ មជ្ជិមយោមិ ហេ ភិក្ខុវេ មា ហេ
សាមញ្ញត្តិកាជំ សនិ សាមញ្ញៈត្ថា បវហាយំ សកិ
ទុត្តរី ករណីយេ ។

(១០៧) ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ ទុត្តរី ករណីយំ ។
យោគិយេមទុយេត្តា ភវិស្សាម វិវសំ ចន្ទ្រមេន ជិសដ្ឋាយ
យេ រាវណីយេហំ ធម្មេហំ ចិត្តំ បរិសោធស្សាម
រត្តិយោ បធមំ យោមិ ចន្ទ្រមេន ជិសដ្ឋាយ អាវ
ណីយេហំ ធម្មេហំ ចិត្តំ បរិសោធស្សាម រត្តិយា
មជ្ជិមិ យោមិ ធម្មេយោ ចន្ទ្រមេន ជិសដ្ឋាយ អាវ
ណីយេហំ ធម្មេហំ ចិត្តំ បរិសោធស្សាមាតិ វិវត្តិ
ហេ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។ សិយា ទោ បន ភិក្ខុវេ
កុម្មារិ វិវសស្ស ហិរេត្តម្យេន្ទ្រ សមញ្ញកកា បរិ
សុទ្ធា យោ កាយសមាគារេ វិវសុទ្ធា វិសមាគារេ

មហាយមន្ត្រី មហាស្សប្បវេណី ធម៌ ៤ ភ្នំក្នុងទិស

ជល់ខ្លាស្រក្កៈព្រកសា ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភវកកត្រាបំរែកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវកកប្រឹក្សាទាំង
ឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ត្រូវការដោយភាពជាសមណៈហើយ
អ្នកទាំងឡាយកុំលះបង់ខ្ញុំប្រយោជន៍ដោយសមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ច
ដែលត្រូវធ្វើការ ទៅមានទៀត ។

(១០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើការទៀត ដូចម្តេច
ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួក
យើងទាំងអស់គ្នាប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការក្រាបលើក ទាំងជម្រះចិត្តចាកពួកគេ
ដែលជាគ្រឿងពុំទាំង ដោយការច្រើនមួយក្នុងវេលាវេលា ទាំងជម្រះចិត្ត
ចាកពួកគេ ដែលជាគ្រឿងពុំទាំងដោយការច្រើនមួយក្នុងវេលាវេលា
វេលាគ្រឿង ទាំងសម្រេចសីលសេយ្យស្រដៀងទាំងស្រុងស្តាប់សម្លេង
យោវិទ្យាគ្រឿង ទាំងកំរិតដើរចូលលើដីស្តាំ មានសតិទាំងស្រុងត្រូវ ធ្វើ
ខុសក្នុងចិត្តដូចជាសញ្ញា (គឺចំណាំពេលប្រាក) ប្រាក្រាកទៀតក្នុង
ចម្លើយយោវិទ្យា ជម្រះចិត្តចាកពួកគេដែលជាគ្រឿងពុំទាំងដោយការ
ច្រើនមួយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមាន
សេចក្តីគ្រោះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរេត្តទុក្ខប្ប
កាយសមាគារ របស់យើងវិសុទ្ធាហើយ វិសមាគារ វិសុទ្ធាហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខ្នងចេតិយសក

ឃីសុខោ ចោសមាណោ ឃីសុខោ អាដិលេ
 ក្រៀមសុត្ត កុត្តនាម កោដិលេ បត្តញ្ញនា ជាតិយី
 អនុយុត្តា អលមេត្តាវតា កតមេត្តាវតា អនុយុត្តា
 លោ សាមញ្ញត្តោ នត្ថិ លោ តិក្ខុ ឧត្តរី ករណី-
 យន្តិ តាវតិកលេវ ច តុដ្ឋិ អាចរដ្ឋយ្យាថ អាភេច-
 យោថ ភិក្ខុវេ ចដិវេនយោមិ ល ភិក្ខុវេ មា ភេ
 លោបញ្ញត្តិកាដិ សតិ សាមញ្ញត្តោ ឃីហាយិ សតិ
 ឧត្តរី ករណីយេ ។

[១០៧] តិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ឧត្តរី ករណីយិ ។

សតិសម្មវេញ្ញន សមញ្ញកតា ភវិស្សាម អភិក្កន្ត
 មដិក្កន្តេ សម្មជាណការី អាណាតិកេ វិលោតិកេ
 សម្មជាណការី សម្មញ្ញតេ បសាវិកេ សម្មជា-
 ណការី សន្សំនិបត្តចិវាណលោ សម្មជាណការី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខ្នងចេតិយសក

មោសាមាថាវេសុខោហិយ កាដិវេសុខោហិយ ពួកយើងជាអ្នកមាន
 ព្រះគ្រប់គ្រងក្នុងផ្ទៃយំចាំនិទ្ធាយៈហើយ ពួកយើងជាអ្នកដឹងប្រមាណ
 ក្នុងកោដិ ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ក្នុងកិរិយាភ្នាក់លើក កិច្ចវិសេស្ត្រវិច្ឆិ
 ល្មមដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ ពួកយើង
 គំពុងដល់ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះហើយ កិច្ចវិសេស្ត្រវិច្ឆិកា
 ទៀតរបស់ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នោះហើយ អ្នកចាំនិទ្ធាយ គប្ប
 ដល់ខ្ញុំសេចក្តីក្រេកអរដោយហេតុប៉ុណ្ណោះនាំនា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 គព៌កត ប្រាប់អ្នកចាំនិទ្ធាយ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ គព៌កតបំភ្លឺ
 អ្នកចាំនិទ្ធាយ កាលដើម្បីអ្នកចាំនិទ្ធាយ ត្រូវការដោយភាពជាសមណៈ
 ហើយ អ្នកចាំនិទ្ធាយកុំសង្កេត ឲ្យប្រយោជន៍របស់សមណៈឡើយ
 ព្រោះកិច្ចវិសេស្ត្រវិច្ឆិកាទៅ នៅមានទៀត ។

[១០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ កិច្ចវិសេស្ត្រវិច្ឆិកាទៅទៀត ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ អ្នកចាំនិទ្ធាយគប្បសិក្សយោនិទេវោ ពួកយើងដឹង
 ជាអ្នកប្រកបដោយសតិដឹងសម្មវេញ្ញៈ ធ្វើខ្ញុំសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយា
 លោនទៅមុខដឹងលាមថយក្រោយ ធ្វើខ្ញុំសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងកិរិយាប្រឡែក
 បើលទៅមុខដឹងគ្រឿងកមើលមកក្រោយ ធ្វើខ្ញុំសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងការបត់
 អុយវិទ័និលាតអុយវៈ ធ្វើខ្ញុំសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាទ្រទ្រង់សិក្សាដំ

បាយមាវត្តស្ស មហាអស្សប្បសន្ត ខវិទយោ

សេរីតេ មិតេ ទាយិតេ សាយិតេ សម្បជានិការី
 ទុក្ខាប្បសន្តវគ្គោ ឬ សម្បជានិការី កតេ វិវត
 ទិសិទ្ធេ សុត្តេ ជានិវត ភាសិតេ តុច្ឆាភិការេ
 សម្បជានិការីតិ ឯវត្តិ វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។
 សិយោ ទោ បទ ភិក្ខុវេ តុច្ឆាភិ ឯវគស្ស ហិរោ-
 ត្តល្លោម្ព សមញ្ញាតតា បរិសុទ្ធា ទោ ភាយស-
 មតារេ បរិសុទ្ធា វិទិសយាបារោ បរិសុទ្ធា មនោ-
 សមតារោ បរិសុទ្ធា ភវិវេ វគ្គិយេសុខ្ហ តុត្តទ្វារ
 កោជនេ មត្តញ្ញោ ជានិវយំ អទុយុត្តា សតិ-
 សម្បជញ្ញោ សមញ្ញាតតា វលមេត្តាវតា កត-
 មេត្តាវតា អទុយុត្តោ ទោ សមញ្ញោ ទត្តិ ទោ
 វិកុំ ទុត្តិ កាវណិយទ្តិ តាវតកោលេ ឬ តុដ្ឋិ
 កេត្តេយ្យោ ភារោពយាបិ វេ ភិក្ខុវេ បដវទ-
 យាមំ វេ ភិក្ខុវេ មា វេ សាមញ្ញត្តិកាទិ សតិ
 សាមញ្ញោ បរិវាយំ សតិ ទុត្តិ កាវណិយេ ។

បាយមាវត្ត មហាអស្សប្បសន្ត ធម៌ ៧ ក្នុងព្យាគមិ ១០

បាត្រ ចិវ ធ្វើទូរសេចក្តីដំនុំខ្លួនក្នុងគិរិយាទានំ ដឹក ខំពា ទទួលរស
 ធ្វើទូរសេចក្តីដំនុំខ្លួនក្នុងគិរិយាបាខាបទិទូរច្បារៈទិសបស្សៈ ធ្វើទូរសេចក្តី
 ដំនុំខ្លួនក្នុងគិរិយាវេ ឈរ អន្តិយ ដេកសក់ ក្រក់ឡើង មិយោស្តី
 ដៅស្ងៀម ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយបានសេច-
 ក្តីត្រូវវិធានីនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកថាយ ហើយនឹងឧត្តប្បៈ កាយ-
 សមាចាររបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វិចិសមាចារបរិសុទ្ធហើយ មតា-
 សមាចារបរិសុទ្ធហើយ អាជីវបរិសុទ្ធហើយ ពួកយើងជាអ្នកទានទ្វារ
 គ្រប់គ្រងក្នុងវគ្គិយ ទាំងឡាយហើយ ជាអ្នកដឹកទូរច្របណក្នុងកោជន
 ជាអ្នកប្រកថារឿយ ។ ក្នុងការក្រក់សឹក ប្រកថដោយសតិទិសម្បជញ្ញា
 កិច្ចវិសេក្រវិធ្វើរម្យដោយហេតុគ្រឹមប៉ុណ្ណោះ ទាំងប្រយោជន៍របស់សម-
 ណៈ ពួកយើងនឹងបានដល់ដោយហេតុគ្រឹមប៉ុណ្ណោះហើយ កិច្ចបង្កិតបង្កូច
 ក្រូវធ្វើរទៅទៀត របស់ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នោះហើយ អ្នក
 ទាំងឡាយឧប្បវេស ទូរសេចក្តីគ្រួសារ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះ ពុំទាន
 ឱ្យភិក្ខុទាំងឡាយ ភវនកប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភវនកប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយភាពជា
 សមណៈហើយ អ្នកទាំងឡាយកុំលះបង់ទូរច្រាយោជន៍ជារបស់សមណៈ
 ឡើយ ព្រោះកិច្ចវិសេក្រវិធ្វើរទៅ ទៅទានទៀត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុសបទ្គោលកំ

[១០៧] កើតឡើង ក៏ក្នុងដេ ឧត្តរិ កាសណីយិ ។ ឥដ
 ក៏ក្នុងដេ ក៏ក្នុង វិវិទ្តិ សេនាសនិ ភជតំ អរញ្ញិ វុត្តម្មសិ
 មព្វតិ កាត្តរិ តិវិកុហិ សុសានិ វេទន្តិ អរញ្ញកាសិ
 មលាលម្ពញ្ញំ ។ សោ មញ្ញកត្តិ មន្ត្រាចារយ្យជីក្ករត្តា
 ជិសីនតិ បល្លង្កិ អាកុដេត្វា ឧដ្ឋិ កាយិ មណីជាយ
 មវិមុទិ សតិ ឧបឆ្មាមត្វា ។ សោ អតិជ្ឈិ^(១) លោកេ
 មហាយ វិកតាភិជ្ឈន ធមតសា វិហរតិ អតិជ្ឈាយ
 ចិន្តិ បរិសោធនតិ ។ ព្យាចារយ្យនោសិ មហាយ
 អព្យាមន្តចិន្តោ វិហរតិ សទ្ធាលាក្ខតហំតា ទុក្ខកម្មិ ព្យា-
 ចារយ្យនោសា ចិន្តិ បរិសោធនតិ ។ ដីធម៌ប្តិ មហាយ
 វិកតចីនមន្តោ វិហរតិ អាលោកសញ្ញិ សតោ សម្ប-
 ជាតា ដីធម៌ត្វា ចិន្តិ បរិសោធនតិ ។ ឧទ្ធចក្កកុត្តិ
 មហាយ អទុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈន្តិ វុសន្តចិន្តោ
 ឧទ្ធចក្កកុត្តា ចិន្តិ បរិសោធនតិ ។ វិចិត្តិ មហាយ
 តិណ្ណវិចិត្តោ វិហរតិ អតដិកដិ គុសាលេសុ
 ធម្មេសុ វិចិត្តិញ្ញាយ ចិន្តិ បរិសោធនតិ ។

១ អតិជ្ឈា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុសបទ្គោលកំ

[១០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចវេសត្រូវធ្វើការទៅរៀនដូចម្តេច
 ខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ អាស្រ័យខ្ញុំសេនាសនៈ
 ស្ងួត អិព្រៃ ចំជិតដើមឈើ ក្នុង ប្រក ឬព្រួញ គុយាក្នុងក្នុង ព្រៃស្ន-
 សាម ព្រៃធំ ទីវាល តំនាច់បើង ។ ភិក្ខុនោះត្រូវបម្រើចំល្អបាតវិញ
 វេលាខាងគ្រាយក្នុង ក៏ក្នុងយំពេទ្រខ្លួនទាំងកាយឲ្យត្រង់ កំលស់សតិឲ្យ
 ប្រមុខនោះ (ទៅរកព្រះភិក្ខុផ្ទាល់) ។ ភិក្ខុនោះលះចង្ហែងខ្ញុំភិក្ខុក្នុង
 លោក ជាអ្នកមានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្តចាកអភិជ្ឈា ។ លះ
 ចង្ហែងខ្ញុំព្យាបាទខឹងសេចក្តីប្រទូស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ចំពោះពួកសក្ខីមានជីវិតទាំងពួង ជម្រះចិត្តចាកព្យាបាទ
 ខឹងសេចក្តីប្រទូស្ត ។ លះចង្ហែងខ្ញុំចង្ហែងខ្ញុំ គឺមានចីនមន្តៈទៅប្រាសហើយ
 មានអាលោកសញ្ញា (គឺជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ខ្ញុំវាច្ចំ) មានសតិខឹង
 សម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តចាកចីនមន្តៈ ។ លះចង្ហែងខ្ញុំទទួលកុក្កុបៈ គឺមិនមានចិត្ត
 រាយមាយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តចាកទទួលកុក្កុបៈ ។ លះ
 ចង្ហែងខ្ញុំចិត្ត គឺមានវិចិត្តច្រូងផុតហើយ មិនបានសន្សំយក្នុងកុសលមម
 ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តចាកវិចិត្ត ។

បាយបាវិត្តស្ស មហាគម្ពត្តស្ស បញ្ចមមា

[១១១] សេយ្យវាចំ ភិក្ខុវេ មុវិសោ ភណ្ឌិ
 វាយាយ កម្មន្តេ បយោវេយ្យ វស្ស តេ កម្មន្តា
 សម្មុទ្ធម្បិ(១) ។ សោ យានិ ច ខោភណានិ ភណ្ឌ
 ម្ពលានិ តានិ ច ត្បន្តិកវេយ្យេ សំយោ ចស្ស ឧត្តរី
 វេសំខ្ចី ធារាភណាយ ។ វស្ស វិវេស្ស អហំ
 ទោ បុត្រេ វណិ អាធាយ កម្មន្តេ បយោវេសី
 វស្ស វេ តេ កម្មន្តា សម្មុទ្ធិសុ សោហិ យានិ ច
 ខោភណានិ ភណ្ឌម្ពលានិ តានិ ច ត្បន្តិកវេសី
 វត្ថុ ច បទ ៖ ឃ(២) ឧត្តរី វេសំខ្ចី ធារាភណាយតំ ។
 សោ តតោនិទានំ លកេដ ចាមុទ្ធិ អនិក្ខេយ្យ
 សោមចស្សី ។ សេយ្យវាចំ ភិក្ខុវេ មុវិសោ អាតា
 ជំតោ អស្ស ទុក្ខំតោ ពាធិតិលាចោ(៣) កត្តត្ថស្ស
 ធា តាធម្យ ធា ចស្ស កាយេ តលមត្តា ។ សោ
 វវវេទ សមយេន តត្តា អាតាជា មុត្តេយ្យ
 កត្តត្ថស្ស ធាធម្យ សំយោ ចស្ស កាយេ តល
 មត្តា ។ វស្ស វិវេស្ស អហំ ទោ បុត្រេ

១ ១. សមិទ្ធម្បិ ។ ២ ១. ច, ច មេ ។ ៣ តាធិតិលាចោនិមិ សំយោនិ តោ ។

បោធនបិក្ខុ បោធនស្សត្ថស្ស វេសិក្ខិយ្យិច យ៉ាង

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសខ្ចីបំណុលគេយកមក
 ប្រគល់ការងារ ការងារពំរិះពាររបស់បុរសនោះក៏សម្រេច ។ បុរស
 នោះ ដើរដូចបំណុលចាស់រូបស្រោះហើយ ក៏សល់ទ្រព្យចំណេញទុក
 បម្រុងចិញ្ចឹមប្រពន្ធ (កូន) គាត់ ។ បុរសនោះទាទាសេចក្តីគ្រិះវិយោធន៍
 នេះថា កាលមុនកត្តាអញខ្ចីបំណុលគេយកមកប្រគល់ការងារ ការងារ
 ពំរិះពាររបស់កត្តាអញនោះក៏បានសម្រេចហើយ កត្តាអញនោះដោះ
 ដូចបំណុលចាស់រូបស្រោះហើយ កត្តាអញ ក៏សល់ទ្រព្យចំណុលទុក
 បម្រុងចិញ្ចឹមប្រពន្ធ (កូន) គាត់ ។ បុរសនោះគប្បីទានខ្លួនសេចក្តីកើតឈ
 ផល់ខ្លួនសេចក្តីសាមនស្ស ប្រារម្ភចូលក្នុងបំណុលនោះជាហេតុ (យ៉ាង
 ណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសមានអាតាន ផល់ខ្លួនក្នុ
 រយ៍ពូជបិទឃ្លោងទុយ បិទមានកំឡាំងក្នុងកាយ ។ ក្នុងសម័យពាង្សក្រោយ
 កមក បុរសនោះគឺស្សីយចាកអាតាននោះឃ្លោងទុយ មានកំឡាំងកាយ
 ខ្សៀវិវិញ ។ បុរសនោះទាទាសេចក្តីគ្រិះវិយោធន៍នេះថា កាលមុនកត្តា

សុត្តន្តបិដក បដិមគិយស្ស បូលបញ្ញាសកំ

រកតាជំរោង អយោសី ធុត្តិកា តាធុត្តិកាលោ
 កត្តញ្ច មេ ឧ តាធលេសិ ឧ ច មេ រកសិ កាយេ
 ពលមត្តា សោត្តិ ឯតវហិ តត្តា រកតាលា មុត្តា
 កត្តញ្ច មេ តាធលេសិ(១) រត្តិ ច មេ កាយេ
 ពលមត្តាតិ ។ សោ តតោជំនានំ លភេជ តាមុដ្ឋិ
 រតិកច្ឆេយ្យ សោមនស្សំ ។ សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ
 បុរិសោ កទូតាភាវេ តត្តា(២) អស្ស ។ សោ
 អមវេន សមយេន តត្តា តទូតា មុច្ឆេយ្យ សោ-
 ត្តិចា អកយេន(៣) ឧ ចស្ស កំត្វិ កោតាមិ
 វយោ ។ តស្ស ឯវមស្ស អហិ ចោ មុច្ឆ
 តទូតាភាវេ តត្តា អយោសី សោត្តិ ឯតវហិ តត្តា
 តទូតា មុត្តា សោត្តិចា អកយេន ឧត្តិ ច មេ កំត្វ
 កោតាមិ វយោតិ ។ សោ តតោជំនានំ លភេជ តាមុដ្ឋិ
 រតិកច្ឆេយ្យ សោមនស្សំ ។ សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ
 បុរិសោ តាសោ អស្ស អនត្តាជំរោង មរាជំរោង ឧ
 យេន កាមត្តមោ ។ សោ អមវេន សមយេន
 តត្តា តាសត្យា មុច្ឆេយ្យ អត្តាជំរោង អមរាជំរោង

១ ខ. ឧ. ធានតិ ។ ២ ខ. តត្តា ។ ៣ ខ. ឧប្បយេន ។

សុត្តន្តបិដក បដិមគិយស្ស បូលបញ្ញាសកំ

អញ្ញោនកោតា ដល់ខ្ញុំវេសចក្កិកុក្ក ឈឺខ្លាំង មិនប្រទានបាយ មិនមាន
 កំឡុងកាយសោះ ដល់ខ្ញុំវេសចក្កិកុក្ក ខ្លោះស្បើយចាកកោតាដោះខ្លោះ
 បាយមានកំឡុងកាយឡើងវិញហើយ ។ បុរសនោះបានខ្ញុំវេសចក្កិកុក្ក
 ដល់ខ្ញុំវេសមនស្ស ព្រោះស្បើយចាកកោតាដោះដោះហេតុ (យ៉ាងណា
 មិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសជាប់ក្នុងផ្ទះយុំទាំង ។ ក្នុង
 សម័យទានក្រោយគមក បុរសនោះ ក៏រួចអំពីផ្ទះយុំទាំងដោយស្ម័គ្រ
 មានភ័យ ទាំងសេចក្តីវោស ដល់ទានភោគភិក្ខុវេស របស់បុរសនោះ ក៏មិន
 មានឡើយ ។ បុរសនោះបានសេចក្តីរំលឹកយ៉ាងនេះថា កាលមុនកាលអញ
 ជាប់ក្នុងផ្ទះយុំទាំង ដល់ខ្លោះ កាលអញរួចអំពីផ្ទះយុំទាំងដោយស្ម័គ្រ គឺ
 មានភ័យ ទាំងសេចក្តីវោស ដល់ទានភោគភិក្ខុវេសរបស់កាលអញមិន
 មានឡើយ ។ បុរសនោះបានខ្ញុំវេសចក្កិកុក្ក ដល់ខ្ញុំវេសចក្កិកុក្ក
 មនស្ស ព្រោះរួចអំពីផ្ទះយុំទាំងនោះដោះហេតុ (យ៉ាងណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ដូចជាបុរសខ្ញុំគ មិនមានវណ្ណាច គឺធ្វើអ្វីមិនបានកាមតាម
 ចិត្តរបស់ខ្លួន កស្រីយេនៅក្នុងអំណាចរបស់ជនដទៃ គឺប្រគ្រឹក្កវេ
 ភាវេសេចក្តីកេញចិត្តរបស់ជនដទៃ ចង់វេទំណាមិនបានកាមទាំងនឹងចិត្ត
 ឡើយ ។ ក្នុងសម័យទានក្រោយគមក បុរសនោះរួចចាកភាគជាខ្ញុំគនោះ
 មានអំណាចដោយខ្លួនឯង មិនកស្រីយេនៅ ក្នុងអំណាចរបស់ជនដទៃ

១

កុដិស្សោ យេនកាមង្គ្គោ ។ ឥស្ស ឯវមស្ស អហំ
 ។ ទា មុត្វេ ធាសោ អយោសិ អនត្តាដីនោ បរាដីនោ
 ។ យេនកាមង្គ្គោ សោភ្និ ឯវហំ ឥត្តា ធាសត្យ
 មុត្តា អត្តាដីនោ អមរាដីនោ កុដិស្សោ យេនកា
 មង្គ្គោតិ ។ សោ ធាតាវិធានំ សគេថ ចាមុដ្ឋិ
 វេនិក្ខេយ្យ ។ សាមយេស្សំ ។ សេយ្យចាមិ កិក្ខុវេ
 មុកិសោ សធានា សកោតោ កត្តាវត្ថាធមត្តំ មដិ
 ចាជ្ជយ្យ ។ សោ អបវេន សមយេន ឥត្តា កត្តាវ
 វិក្ខុវេយ្យ សោភ្និចា អគយេន ន ធស្ស កិក្ខុ
 កោតាធំ វយោ ។ ឥស្ស ឯវមស្ស អហំ ទោ មុត្វេ
 សធានា សកោតោ កត្តាវត្ថាធមត្តំ មដិមដ្ឋិ សោភ្និ
 ឯវហំ ឥត្តា កត្តាវ ឯត្តិវត្តា សោភ្និចា អគយេន

ទៅជាប្លកដា ចង់ទៅទីណា កាមទំខ័និចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ។ បុរសនោះ
 បានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលពីមុន អាក្ខអញជាខ្ញុំគេ មិនមាន
 អំណាចដោយខ្លួនឯង អាស្រ័យទៅក្នុងអំណាចរបស់ដទៃដទៃ ចង់ទៅ
 ទីណាមិនបាន កាមទំខ័និចិត្តរបស់ខ្លួនឡើយ ឥឡូវនេះ អាក្ខអញនោះ
 រួចរានកាត់ជាខ្ញុំនោះហើយ មានអំណាចដោយខ្លួនឯង មិនអាស្រ័យ
 ទៅក្នុងអំណាចរបស់ដទៃដទៃ បានជាប្លកដា ចង់ទៅទីណា កាមទំខ័និចិត្ត
 របស់ខ្លួនបាន ។ បុរសនោះ បាននូវសេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តី
 រលោមនស្ស ប្រការរួចរានកាត់ជាខ្ញុំនោះហៅហៅ (យ៉ាងណាមិញ) ។
 ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសមានទ្រព្យ មានភាគសម្បទំ ដើរទៅ
 កាន់ផ្លូវត្រូវដាច់ស្រយាល ។ សម័យទាំងក្រោយកមក បុរសនោះទ្រេត
 ផ្គុំកាន់ផ្លូវត្រូវដាច់ស្រយាលនោះដោយស្ម័គ្រ ឥតមានភ័យ ទាំងសេចក្តី
 វិនាស ដាច់ទាតភាគសម្បទំពីចក្ខុម របស់បុរសនោះក៏មិនមានឡើយ ។
 បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលពីមុនអាក្ខអញមានទ្រព្យ
 មានភាគសម្បទំ ដើរទៅកាន់ផ្លូវត្រូវដាច់ស្រយាល ឥឡូវនេះ អាក្ខ
 អញផ្គុំផ្គុំកាន់ផ្លូវត្រូវដាច់ស្រយាលនោះ ដោយស្ម័គ្រ ឥតមានភ័យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មុលបទ្កាសកំ

យត្ថិ ច មេ ភិក្ខុំ កោតាចិ វិយោតិ ។ សោ
 លោមិណិយំ លាភេ ពាសុន្តិ អធិកច្ឆេយ្យ សោម-
 មស្សំ ។ ឯវិ មោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ យថា វណិ
 យថា វេតិ យថា ពទ្ធាតាវិ យថា ជាសត្យំ
 យថា អន្តរាទ្ធានមន្តិ វិម មញ្ញ ជីវលោ មញ្ញវិទេ
 អន្តិ សមនុបស្សតិ ។ សេយ្យោថិ កិក្ខុវេ យថា
 អាណត្តិ(១) យថា អាណត្យំ យថា ពទ្ធា មោក្ខិ
 យថា កុដិស្សំ យថា ទេមន្តក្ខមិ(២) ឯវិមេវ មោ
 កិក្ខុ វិមេ មញ្ញ ជីវលោ មញ្ញវិទេ អន្តិ សម-
 នុបស្សតិ ។

[១១១] សោ វិមេ មញ្ញ ជីវលោ មហាយ
 ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ មញ្ញាយ ទុទ្ធលករលោ
 វិច្ឆេវ កាមេហិ វិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវត្តិ
 សវិហរិ វិវេកជំ មតិសុទិ មវេមិ លាមិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិចារតិ ។ សោ វិមេវ កាយិ វិវេកជេន មតិសុ-
 ទេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ(៣) បរិច្ឆេតិ បរិច្ឆេតិ

• ១. ម. អាណត្យំ ។ ២. ម. ទេមន្តក្ខមិ ។ ៣. អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មុលបទ្កាសកំ

ហើយ គំនិតរាល់គ្នាគោរពសម្បទិកិច្ច របស់ពន្លាមញ្ញកិមិទមាន
 រឿយ ។ បុរសនោះបានទទួរសេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តីសាមនស្ស
 ព្រោះដល់នូវទិវិស្សមក្សន្តនោះហេតុ (យ៉ាងណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុ
 គំនិតខ្សោយ ភិក្ខុតិចារណាយើញនូវវិវារណៈគំនិត ៥ ប្រការនោះ បាន
 ទៅក្នុងខ្លួន ដែលខ្លួនមិនទាន់លះលង់ហើយថា ទុកដូចជាបំណុល ដូច
 ជាអាក ដូចជាផ្ទះយុំគំនិត ដូចជាភ្នំភ្នែក ដូចជាផ្លូវឆ្ងាយដល់ស្រយាល
 យ៉ាងនោះ ។ ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុគំនិតខ្សោយ មួយទៀត ភិក្ខុតិចារណា
 យើញនូវវិវារណៈគំនិត ៥ ប្រការនោះ បានទៅក្នុងខ្លួន ដែលលះលង់ពួង
 ហើយថា ទុកដូចជាភាវៈបុរសដែលរួចចាកបំណុល ដូចជាបុរសមិន
 បានអាក ដូចជាបុរសរួចគំនិតផ្ទះយុំគំនិត ដូចជាបុរសរួចជាភ្នែកថា ដូចជា
 បុរសដល់នូវទិវិស្សមក្សន្ត យ៉ាងនោះ ។ ដែរ ។

[១១១] ភិក្ខុនោះលះលង់នូវវិវារណៈគំនិត ៥ នេះ ដែលជាមតិ-
 លេសរបស់មិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើបញ្ញាឱ្យមានគំនិតដ៏ថយ ក៏ស្ងាត់ចាកតាម
 គំនិតខ្សោយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌គំនិតខ្សោយ បានដល់នូវមហេស្សន
 មានភិក្ខុវិចារៈ ទិវិមតិសុទៈដែលកើតពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាតាមលក្ខណ៍ ។
 ភិក្ខុនោះញ៉ាំងករណយនេះឯង ឱ្យជោគ ឱ្យស្ងប់ស្ងួល ឱ្យរលាយ
 រលាយ ឱ្យឱ្យឱ្យយូររយដោយមតិទិវិសុទៈ ដែលកើតពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់

បរិយាយបកវត្តស្ស បរិយាយបកវត្តស្ស បកវត្តស្ស ទុតិយប្បដិសន្ធិ

នាស្ស កិច្ចំ សទ្ធាវគោ កាយស្ស វិវេកដេន
បិតិសុខេន វប្បតិ ហោតិ ។ សេយ្យនិយមំ កិច្ចុវ
នេត្តោ ធម្មាបរោតា វា ធម្មាបរោតេន្តេនិសិ វា តិវិសាសា-
លេ ធម្មាជិយេតុន្តោជិ វា តិវិគ្គា ឧទកេន វិវិច្ឆាស-
កំ វិវិច្ឆាសកំ សន្នេយ្យ សាយិ(១) ធម្មាជិយេបណ្ណិ-
សិនេហាតុន្តោ សិនេហាវេនា(២) សន្នេតាហិក ។
ទុដ្ឋា(៣) សិនេហេន ធម វ បក្កវណិ វិវេទេ ទោ
កិច្ចុវ កិច្ចុវ ឥមទេវ កាយំ វិវេកដេន បិតិសុខេន
អភិសន្នេតិ វិវិសន្នេតិ វិវិប្បវេតិ វិវិប្បវេតិ វាស្ស
កិច្ចំ សទ្ធាវគោ កាយស្ស វិវេកដេន បិតិសុខេន
វប្បតិ ហោតិ ។

[១១២] បុន ធម្មំ កិច្ចុវ កិច្ចុវ វិវេកដេន
វិវេសមា វប្បតិ សន្នេហេនិ ចេតសោ វិវេកដេន
វិវេកដេន វិវេកដេន សន្នេហេនិ បិតិសុខិ ទុតិយំ ឈានិ
ឧបសម្បជ្ជ វិវេកដេន ។ សោ ឥមទេវ កាយំ សន្នេហេនិ
បិតិសុខេន អភិសន្នេតិ វិវិសន្នេតិ វិវិប្បវេតិ វិវិប្បវេតិ

១ ១. សេយ្យ ។ ២ ១. វ. សេយ្យាទុតិយ វេយ្យាបរោតា ។ ៣ ១ ម. ទុដ្ឋា ។

បរិយាយបកវត្ត សរុបសុខិ ២ ក្នុងច្បាប់

ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃការដកយោងវិវេកដេនវិវេកដេន ដែលរលាយជា
មិនផ្សេងពីគ្នាដោយបិតិវិសិសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្តាប់ស្តាប់នោះ
នោះ ។ ខ្លួនក៏ក្នុងចំណោម ដូចជាឧទាហរណ៍(១) បុគ្គលិកស្រាវជ្រាវ
ឧទាហរណ៍ដែលជាអ្នកស្រាវជ្រាវ ពេញវ័យខ្ពស់ក៏សម្រាប់ឱ្យក្នុងក្តីល
សំរិទ្ធិ ហើយស្រាវជ្រាវច្របល់ដោយទឹក ឯដុំដុំក៏សម្រាប់ឱ្យក្នុង
កិរិយាទៅដោយទឹក ផ្នែកផ្នែកទៅក្នុងទឹក ច្រឡំច្រឡំទៅដោយ
ទឹក ព្រំព័ទ្ធក៏ក្នុងទឹកក្រៅ បើទុកខ្លាត់ខ្លាយពីគ្នាឡើយ ដូចម្តេច
មិញ ។ ខ្លួនក៏ក្នុងចំណោម ក៏ក្នុងចំណោមនេះឯងឱ្យដាក់ ឱ្យស្តាប់
ស្តាប់ ឱ្យពេញលេញ ឱ្យផ្សេងពីគ្នាដោយបិតិវិសិសុខៈ ដែលកើតអំពី
សេចក្តីស្តាប់ស្តាប់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃការដកយោងវិវេកដេនវិវេកដេន
ដែលរលាយជាមិនផ្សេងពីគ្នាដោយបិតិវិសិសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តី
ស្តាប់ស្តាប់នោះនោះ ដូច្នោះឯង ។

[១១២] ខ្លួនក៏ក្នុងចំណោម ដូចជាឧទាហរណ៍(១) បុគ្គលិកស្រាវជ្រាវ
ឧទាហរណ៍ដែលជាអ្នកស្រាវជ្រាវ ពេញវ័យខ្ពស់ក៏សម្រាប់ឱ្យក្នុងក្តីល
សំរិទ្ធិ ហើយស្រាវជ្រាវច្របល់ដោយទឹក ឯដុំដុំក៏សម្រាប់ឱ្យក្នុង
កិរិយាទៅដោយទឹក ផ្នែកផ្នែកទៅក្នុងទឹក ច្រឡំច្រឡំទៅដោយ
ទឹក ព្រំព័ទ្ធក៏ក្នុងទឹកក្រៅ បើទុកខ្លាត់ខ្លាយពីគ្នាឡើយ ដូចម្តេច
មិញ ។ ខ្លួនក៏ក្នុងចំណោម ក៏ក្នុងចំណោមនេះឯងឱ្យដាក់ ឱ្យស្តាប់
ស្តាប់ ឱ្យពេញលេញ ឱ្យផ្សេងពីគ្នាដោយបិតិវិសិសុខៈ ដែលកើតអំពី

១ អ្នកចម្រើនដីដោយការងារផ្សេងៗ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួសចន្ទវាសកំ

ពាស្ស កំភ្នំ សព្វាវតោ កាយស្ស សហជិ-
 ជេន មិត្តសុខេន អប្បតិ ហោតិ ។ សេយ្យជាមិ
 កិក្ខុវេ ឧទកាហាតា កម្ពុំរា(១) ឧត្តិណាណោ(២) កស្ស
 លោស្ស មុត្តិហាយ ទិសាយ ឧទកាស្ស វាយមុទំ ន
 រដ្ឋិហាយ ទិសាយ ឧទកាស្ស វាយមុទំ ន ឧត្តវាយ
 ទិសាយ ឧទកាស្ស វាយមុទំ ន ឧត្តុលាយ ទិសាយ
 ឧទកាស្ស វាយមុទំ ទេវេ បទ(២) កាលោន កាលំ
 សន្នាណំ អនុបវេន្ទយ្យ អដោ ភត្តា ន ឧទកាហា-
 តា សីតា វាវិណា ឧត្តិដ្ឋិតា តមេវ ឧទកាហាទិ
 សីតេន វាវិណា វភិសន្នេយ្យ វភិសន្នេយ្យ(២) វភិប្ប-
 វេយ្យ វភិប្បវេយ្យ ពាស្ស កំភ្នំ សព្វាវតោ ឧទកា-
 ហាស្ស សីតេន វាវិណា អប្បតិ អស្ស វិវមេវ ទោ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ សមេវ កាយំ សហជិជេន មិត្តសុខេន
 វភិសន្នេតិ វភិសន្នេតិ វភិប្បវតិ វភិប្បវតិ ពាស្ស កំភ្នំ
 សព្វាវតោ កាយស្ស សហជិជេន មិត្តសុខេន
 អប្បតិ ហោតិ ។

១ ខ. ប. គម្ពុំរោតិ ន ទិស្យតិ ។ ២ ឆ. ឧត្តិណាណោ ។ ៣ ខ. ប គ ។ ឆ. ប ។ ៤ ឆ.
 អវិលេខេយ្យ ចរិលេខេយ្យាតំ ទិស្យតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួសចន្ទវាសកំ

សមាតិ ប្រទេសចន្ទិចចន្ទចន្ទនៃករណយទាំងអស់របស់កិក្ខុវេន ដែល
 ឈ្មោះថាមិនធួនធួនដោយបិតិទិសុខៈ ដែលរក្សាអំពីសហជិជេន
 ភ្នាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទំនាយ ដូចជាអន្តរិទិកដ៏ជ្រៅ បានទិករាវឡើង
 មុខទឹកក្នុងទិសទាំងពីរខាង មិនមានឡើយ តាំងមុខទឹកក្នុងទិសទាំង
 លិចក៏មិនមាន មុខទឹកក្នុងទិសទាំងដើមក៏មិនមាន មុខទឹកក្នុងទិសទាំង
 ក៏មិនមាន កាលបើភ្លៀងបង្ហូរបានទឹកស្រួលសព្វកាលទៅ ក៏ស្រាប់តែ
 ទឹកគ្រជាក់ជាឡើងអំពីអន្តរិទិកខាង ហើយញ៉ាំងអន្តរិទិកខាងឯទៀត
 ជោកដំ ឲ្យពេញកោរ ឲ្យពេញប្រៀប ឲ្យពេញហៀរដោយទឹកគ្រជាក់
 (ខាង) ប្រទេសចន្ទិចចន្ទចន្ទនៃអន្តរិទិកទាំងអស់ខាង ដែលឈ្មោះថាមិន
 ពេញហៀរដោយទឹកគ្រជាក់ខាងខ្លាច ដូចដូចមិញ ម្ចាស់កិក្ខុវេទំនាយ
 កិក្ខុញ៉ាំងករណយនេះឲ្យជោក ឲ្យស្តាប់ស្តាប់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យ
 ធួនធួនដោយបិតិទិសុខៈដែលរក្សាអំពីសមាតិ ប្រទេសចន្ទិចចន្ទ
 នៃករណយទាំងអស់របស់កិក្ខុវេន ដែលឈ្មោះថាមិនធួនធួនដោយ
 បិតិទិសុខៈ ដែលរក្សាអំពីសហជិជេនភ្នាន ដូច្នោះដែរ ។

សុត្តនិកាយ វជ្ជីមនិកាយស្ស បួលបណ្ណសក់

កិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ មិច្ឆិកិកោ ឧសុទ្ធន អភិសន្នេតិ
បរិសុទ្ធលិ បរិបូរេតិ បរិបូរេតិ វាស្ស តិក្ខុ សត្វាវកោ
កាយស្ស មិច្ឆិកិកោ ឧសុទ្ធន អប្បតិ ហោតិ ។

[១១២] អុន ធម៌ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សុទ្ធស្ស ធម្មា-
នា ទុក្ខស្ស ធម្មានា បុត្រេវ សោមនស្សនោម-
នស្សា មិ អដ្ឋង្គនា អទុក្ខមស្សមិ ឧបស្កាសនិវារិសុត្តិ
ចកុត្តំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារេតិ ។ សោ ឥមមេវ
កាយំ បរិសុទ្ធន រេតសា បរិយោណាតន ដរិទ្ធា
និសិន្នោ ហោតិ វាស្ស តិក្ខុ សត្វាវកោ កាយស្ស
បរិសុទ្ធន រេតសា បរិយោណាតន អប្បតិ ហោតិ ។
សេយ្យងិមិ កិក្ខុវេ បុរិសា ឱណតេន វិន្ទន សសិ-
សិ^(១) ពាុតិទ្ធា និសិន្នោ អស្ស វាស្ស តិក្ខុ សត្វាវកោ
កាយស្ស ឱណតេន វិន្ទន អប្បតិ អស្ស ឯវមេវ ។ ទា
កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធន រេតសា
បរិយោណាតន ដរិទ្ធា និសិន្នោ ហោតិ វាស្ស តិក្ខុ
សត្វាវកោ កាយស្ស បរិសុទ្ធន រេតសា បរិយោ-
ណាតន អប្បតិ ហោតិ ។

១ សិលខ្ញុំឡង្គិ ។

សុត្តនិកាយ វជ្ជីមនិកាយ បួលបណ្ណសក់

ខ្យាយ កិក្ខុញ្ញំនិកាជកាយនេនេនិ ទ្រេវេក ទ្រេវត្តេកស្តវ់ស្តវ ទ្រេ
រេញាលញ ទ្រេវត្តេកស្តវ ដោយសុខវេលមនោមយិកិ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកាយពំនិអសវបសកិក្ខុនោះ វេលវេល្មានេមនិមយុត្តស្សយ
ដោយសុខវេលមនោមយិកិនោះគ្មាន ដូច្នោះនឹង ។

[១១២] ម្នាលកិក្ខុពំនិខ្យាយ ប្រការមួយទៀត កិក្ខុព្រោះលះ
ចង់ខ្ញុំវេលចក្ខុសុខផង លះចង់ខ្ញុំវេលចក្ខុទុក្ខផង រំលឹកខ្ញុំវេលាមនស្សនឹង
ពោមនស្សពំនិខ្យាយក្នុងកាលមុនផង ហើយនិវល់ខ្ញុំវេលចក្ខុសុខបិទខ្លួន
បិទសុខ រោមនសីដំបិសុខ្លាដោយទុក្ខ ។ កិក្ខុនោះទែវញ្ញំនិកាជ-
កាយនេនេនិទ្រេវត្តេកស្តវដោយចក្ខុវិបិសុខផ្លូវផង អង្គុយទៅ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកាយពំនិអសវបសកិក្ខុនោះ វេលវេល្មានេមនិមយុត្ត
ស្សយដោយចក្ខុវិបិសុខផ្លូវផងនោះគ្មាន ។ ម្នាលកិក្ខុពំនិខ្យាយ ដូចជា
បុរសយកសំពត់សដណ្តប់កាយព្រមពំនិស្សាសអង្គុយទៅ ប្រទេសបន្តិច
បន្តួចនៃកាយពំនិអសវបសកិក្ខុនោះ វេលវេល្មានេមនិមយុត្តស្សយ
ដោយសំពត់សនោះគ្មាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលកិក្ខុពំនិខ្យាយ កិក្ខុញ្ញំនិ
កាជកាយនេនេនិទ្រេវត្តេកស្តវដោយចក្ខុវិបិសុខផ្លូវផងអង្គុយទៅ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកាយពំនិអសវបសកិក្ខុនោះ វេលវេល្មានេមនិមយុត្ត
ស្សយដោយចក្ខុវិបិសុខផ្លូវផងនោះគ្មាន យ៉ាងនោះដរា ។

មហាយានវិញ្ញាណ មហានិទ្ទេសសូត្រ ពិស្ត បដិសុទ្ធិ

(១០៥) សោ ឃិ សាគាហិកេ ចិន្ទេ បដិសុទ្ធិ ច.
 វិយោធាត អនត្តរណា វិគត្តបត្តិលោស មុនុត្តេត តាម្ម.
 ធិយេ មិកេ អនេត្តប្បវត្ត មុត្តេធិវសានុស្សតំញាណា.
 យេ ចិន្ទិ អតិចិន្ទាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតិ មុត្តេធិ-
 វសំ អនុស្សតិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ ជាតិ ទ្រូមិ ជាតិ-
 យោ ។ មេ ។ ឥតិ សាភាវំ សុទ្ធនំ អនេកវិហិតិ
 មុត្តេធិវសំ អនុស្សតិ ។ សេយ្យជាមិ គិក្កុវេ មុរិសោ
 សកត្តិ តាម អត្តំ តាមិ តច្ឆេយ្យ តត្តមិ តាមា
 អត្តំ តាមិ តច្ឆេយ្យ តត្តមិ តាមា សតិយេវ តាមិ
 បច្ឆាតច្ឆេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អរិ តោ សកត្តិ
 តាម អមិ តាមិ អតត្តំ តត្រ ឯវិ អដ្ឋាសិ ឯវិ ឯសីទិ
 ឯវិ អកាសិ ឯវិ តុត្តិ អហោសិ តត្តមិ តាមា អមិ តាមិ
 អតត្តំ តត្រមិ ឯវិ ឯសីទិ ឯវិ អកាសិ ឯវិ តុត្តិ អហោ-
 សិ សោម្ហិ តត្តា តាមា សតិយេវ តាមិ បច្ឆាតតាតិ

មហាយានវិញ្ញាណ មហានិទ្ទេសសូត្រ ពិស្ត បដិសុទ្ធិ ៣

(១១៥) កាលបើចិត្តខ្លាំងបំផុតបរិសុទ្ធផ្លូវនឹងមានខិតខំលក់លេស
 ប្រាសចាកចិត្តលេស មានសភាពដូចចិត្តនឹង គួរដល់ការតាម ដូចចិត្ត
 នឹងដឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមគោលយំយ៉ាងនេះហើយ ក៏គួរនារក់បង្កើន
 ចិត្តទៅដើម្បីបញ្ជូនវិសាលភាពស្រួតស្រាវ ។ ក៏គួរនារក់លើកឃើញខ្លួន
 ដែលធ្លាប់កាស្រ័យទៅមកពីមុនជាច្រើន ដូច្នោះ គឺលើកបាន ១ ជាខ្លះ
 ២ ជាខ្លះ ។ មេ ។ លើកខ្លួនដែលសត្វធ្លាប់កាស្រ័យទៅមកពីមុនជាច្រើន
 ត្រូវដឹងតាម ត្រូវដឹងខ្លួនដោយច្រកាវដ្ឋាន ។ ម្នាលក៏គួរដឹង
 ខ្លួន ដូចជាបុរសចេញពីស្រុករបស់ខ្លួនទៅកាន់ស្រុកដទៃ ចេញពី
 ស្រុកនោះទៅកាន់ស្រុកដទៃ ត្រូវបំភ្លឺស្រុកនោះមកកាន់ស្រុករបស់
 ខ្លួនវិញ ចុះសារនារក់លើកឃើញយំយ៉ាងនេះហើយ អញ្ជាញចេញពីស្រុក
 របស់ខ្លួនទៅកាន់ស្រុកដទៃនោះ ដែលទៅដល់ស្រុកនោះ អញ្ជាញ
 បានឈរយំយ៉ាងនេះ អង្គុយយំយ៉ាងនេះ មិនយាយយំយ៉ាងនេះ ទៅស្រៀមយំយ៉ាង
 នេះ លុះអញ្ជាញចេញពីស្រុកនោះ បានទៅកាន់ស្រុកដទៃនោះ
 ដែលទៅដល់ស្រុកនោះ អញ្ជាញបានឈរយំយ៉ាងនេះ អង្គុយយំយ៉ាងនេះ
 មិនយាយយំយ៉ាងនេះ ទៅស្រៀមយំយ៉ាងនេះ អង្គុយនេះ អញ្ជាញនោះចេញ
 ពីស្រុកនោះ ត្រូវបំភ្លឺស្រុករបស់ខ្លួនវិញហើយ ដូច្នោះចម្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសក្ក

ឯវេទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ អនេកវិហិតិ បុព្វនិវាសិ
អនុស្សាវតិ សេយ្យេបិធំ ឯកេវម្ហិ ដានិ ទ្វេបិ ថាគិយោ
។ បេ ។ ឥតិ សាការិ សន្តោសិ អនេកវិហិតិ
បុព្វនិវាសិ អនុស្សាវតិ ។

[១១៦] សោ ឯវិ សធាហិតេ ចិត្តេ វិវិសុវាទុ បរិ-
យោនាតេ អនុវណ្ណេ វិគត្តបន្តិលេសេ មុទុក្ខាន កម្ម-
មិយេ ថិតេ អាណេក្ខម្បត្តេ សន្តាធិ កុត្តថនាគញ្ញា-
ណាយ ធិត្តិ អតិធិត្តាមតិ ។ សោ ធិព្វេន ចក្កុ-
នា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តិណានុសកេន សន្តេ បស្សតិ
វេហានេ ឧបបដ្ឋនានេ ហិតេ បណិតេ សុវិណ្ណ-
ទុព្វណ្ណេ សុកតេ មុក្កតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបតេ សន្តេ
បដាធាតិ ។ សេយ្យេថាបិ(១) កិក្ខុវេ ទ្វេ អតារា សទ្ធា-
រា(២) កត្ត ចក្កុនា បុរិសា មជ្ឈេ ថិតោ បស្សេយ្យ
បទុស្សេ កេហិ វិសន្តេបិ ចិត្តេបន្តេបិ អនុចក្កិមន្តេ-
បិ(៣) អនុសញ្ញានន្តេបិ(៤) អនុវិចេន្តេបិ ឯវេទោ កិក្ខុវេ
កិក្ខុ ធិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តិណានុស-
កេន សន្តេ បស្សតិ វេហានេ ឧបបដ្ឋនានេ

១. សេយ្យេថា បស្ស ។ ២. បន្តនា ។ ៣. អនុចក្កិមន្តេបិ ឧ ទិស្សតិ ។ ៤. មុទុសញ្ញានន្តេបិ ឧតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសក្ក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលោកទុក្ខទុក្ខដែលធ្លាក់ព្រមយោធមកតិបុន
ជាច្រើនដូចម្តេច គឺលោកទុក្ខ ១ ជាភិក្ខុ ២ ជាភិក្ខុ ៣ បេ ។ លោក
ទុក្ខដែលធ្លាក់ព្រមយោធមកតិបុនជាច្រើន ព្រមទាំងភាព ព្រមទាំង
មនុស្ស ដោយច្រកាដូច្នោះ យើងហៅវាថា ។

[១១៦] កាលបើចិត្តរបស់មនុស្សម្នាក់ មិនមានចិត្តលក្ខណៈលេស
ព្រាសចាកបញ្ចិលេស មានសភាពជាចិត្តទង់ ដូចដល់វាវាចាក ជាចិត្ត
នឹងជិត មិនញាប់ញ័រដោយការងារ យើងហៅវាថា ភិក្ខុវេ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ
ចិត្តវេ ដើម្បីសន្តិសុខបុគ្គលិក ។ ភិក្ខុវេ មានចិត្តជាចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ
កន្លងចក្កុបសមុស្សជាធម្មតា វេហិតិយេវម្បត្តេសត្វទាំងឡាយកំពុងចក្កុ
កំពុងកើតឡើង ជាសត្វលោកភាប កុត្តម មានសម្បវណ្ណ មានសម្បវ-
តាព្រក់ មានគតិស្ត មានគតិព្រក់ ។ បេ ។ ធិតិច្ឆានន្តេកុសលក្ខ-
ណៈដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដូចកិ-
ច្ចុតិ មានទារទល់មុខគ្នា បុរសដែលមានចក្កុលេសទៅត្រង់កណ្តាលផ្ទះ
គោះ វេហិតិយេវម្បត្តេសត្វទាំងឡាយទៅកាន់ផ្ទះខ្លះ ចេញពីផ្ទះខ្លះ
ដើរទៅមកខ្លះ ដើរទៅ ។ គ្នាខ្លះ ដើរប្រចាក់គ្នាខ្លះ យ៉ាងណាវិញ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវេ មានចិត្តដូចជាចិត្តដ៏បរិសុទ្ធកន្លងចក្កុបសមុស្ស
មនុស្សធម្មតា វេហិតិយេវម្បត្តេសត្វទាំងឡាយកំពុងចក្កុ កំពុងកើតឡើង

អោយមានព្រះស្នេហាសម្បូរសុខសុភមង្គល គឺសុខ រាជ្យវិជ្ជា

ហើយ បណ្តឹង សុខសុខ ឱ្យសុខ សុខភាព ឱ្យសុខ
។ បេ ។ យោគីយ៍បេ សេត្ត បដាបាតិ ។

[១១៧] សោ ឃី សោហិតេ ចិត្ត បរិសុទ្ធ
បរិយោជានេ អនន្តរណ វិគត្តបត្តិលេសេ មុម្ពុក្ខេ
កម្មជ័យ មិតេ អាណេត្តប្បត្ត អាសវំបិ ទយញ្ញា-
ណាយ ចិត្ត អភិវិជ្ជាមេតិ ។ សោ ភំបិ ធុត្តាចិ
យោក្ខតិ បដាបាតិ អយំ ធុត្ត សមុទយោតិ យោ-
ក្ខតិ បដាបាតិ អយំ ធុត្តាចិរោជានិ យោក្ខតិ
បដាបាតិ អយំ ធុត្តាចិរោជានិ បដិបទានិ យោ-
ក្ខតិ បដាបាតិ ភយេ អាសវំបិ យោក្ខតិ
បដាបាតិ អយំ អាសវំសមុទយោតិ យោក្ខតិ
បដាបាតិ អយំ អាសវំចិរោជានិ យោក្ខតិ បដា-
បាតិ អយំ អាសវំចិរោជានិ បដិបទានិ យោ-
ក្ខតិ បដាបាតិ ។ ភស្ស ឃី ដាណេតា ឃី
បស្សតោ កាមាសវំបិ ចិត្ត វិមុច្ចតិ កកសវំបិ
ចិត្ត វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវំបិ ចិត្ត វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី

បរោសបរិវត្ត បរោសប្បវេស្ត ទ្រង់ ៣ ក្នុងព្រះវិជ្ជា

ជាសត្វយោគីយ៍ ទុក្ខប មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរកាត្រក់ មានភតិស្ន
មានអភិកាត្រក់ ។ បេ ។ ដីនិច្ចាសន្តវត្តសត្វវេលប្រព្រឹត្តទៅតាមស្ន
បេសន្ត យ៉ាងនោះដែរ ។

[១១៧] កាលបើចិត្តខ្លាចខ្លួន បរិសុទ្ធផ្លូវដើម មិនមានចំណិត
កិលេស គ្រាសទានទេចកិលេស មានសភាពជាចិត្តទង់ គួរដល់វាវាតាម
ជាចិត្តដឹងដឹង មិនញាប់ញ័រដោយការឃ្នក យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះគឺ
បាដិចិត្តសវិដើម្បីកាសវត្ថុយញ្ញាណ គឺគ្រាថ្នាំដឹងខ្លាចមិនជ្រៀងគ្រឿង
នៃកាសវត្ថុដឹងខ្លាច ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹង
ច្បាស់តាមពិត នេះជាហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
ជាទុក្ខយដើម្បីលេត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅ
កាន់ទីលេត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាកាសវត្ថុ ដឹងច្បាស់តាមពិត
ថា នេះជាហេតុនាំឱ្យកើតកាសវត្ថុ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ
ដើម្បីលេត់កាសវត្ថុ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅកាន់
ទុក្ខយដើម្បីលេត់កាសវត្ថុ ។ កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ
ហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាសវត្ថុផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាសវត្ថុ
ផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវត្ថុផង កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ

លុត្តរ្តិកនិក មន្ទីរមន្ត្រីកាយសុខ ឧបសម្ព័ន្ធហោស្ត

វិទ្យុត្តមនិ ប្រាណិ កោតិ ទិណា ដាតិ វុសិកិ
 ប្រាណិយិ កតិ កោណិយិ យាមិ ឥន្ទ្រា យាតិ
 បដាណតិ ។ សេឡ្យដាបិ កិក្ខុវេ បទ្ធកសាដ្ឋេប
 ទុណៈកវហោ អាត្មា វិច្ឆ្យសន្តោ អនាវិណោ ឥន្ទ
 មន្ទ្រា បុរិសោ តិវេ មិទេ បសេឡ្យយ្យ សិប្បិក-
 សម្ពុតា ម្យិ(១) សក្ការកវលាមិ មច្ឆុត្តមិ តិដ្ឋង្គិ
 ចារ្យិ(២) ។ តស្ស វិវេស្ស អយិ ទោ ឥន្ទ-
 វហោ អាត្មា វិច្ឆ្យសន្តោ អនាវិណោ ឥត្រិមេ
 សិប្បិក សម្ពុតាមិ សក្ការកវលាមិ មច្ឆុត្តមិ
 តិដ្ឋង្គិ ចារ្យិ វិវេស្ស ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឥន្ទ
 មុត្តង្គិ យថាភូតិ បដាណតិ ។ បេ ។ យាមិ
 ឥន្ទ្រា យាតិ បដាណតិ ។

១ ១ សិប្បិសម្ពុតា ។ ២ ២. សក្ការកវលិមិ មច្ឆុត្តមិ ចារ្យិ តិដ្ឋង្គិ ។ ៣. លុត្តរ្តិកនិក មន្ទីរមន្ត្រី ចារ្យិ តិដ្ឋង្គិ ។

លុត្តរ្តិកនិក មន្ទីរមន្ត្រីកាយសុខ ឧបសម្ព័ន្ធហោស្ត

ប្រាណិកិកេឡើយ ចិត្តរបស់អាត្មាអញផុតស្រឡាញ់ហើយ ដឹងច្បាស់
 ថា កំលាំងអស់ហើយ មត្តប្រាណិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ
 សោឡ្យសកិច្ចអាត្មាអញក៏បានធ្វើស្រឡាញ់ហើយ កិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 សោឡ្យសកិច្ចនេះទៀត មិនទាន់ទៀយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ដូចជា
 អន្ទន៍ទឹកលើកំពូលភ្នំ ដែលជាស្ពាន ដកហានកកល្អិត បុរសម្នាក់មាន
 ចក្ខុយៈទៀបរដ្ឋា គប្បីមើលឃើញទុវឡន៍និងគ្រែខ្លះ ដុំក្រួសនិងដុំថ្ម
 ខ្លះ ដូច្នោះត្រូវដែលកំពូលភ្នំកំណត់ខ្លះ ហែលទៅមកខ្លះ ក្នុងអន្ទន៍ទឹក
 នោះ ។ បុរសនោះក៏មានសេចក្តីត្រូវរំលោភនេះថា អន្ទន៍ទឹកនេះដក
 ជាស្ពាន ដកហានកកល្អិត ខ្យងនិងគ្រែចាំឱ្យនេះក្តី ដុំក្រួសនិងដុំថ្មចាំឱ្យ
 នេះក្តី ហ្នឹងត្រូវចាំឱ្យនេះកំពូលភ្នំកំណត់ខ្លះ ហែលទៅមកខ្លះក្តី ក្នុងអន្ទន៍ទឹក
 នោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះជាខុត្ត ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា កិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡ្យស-
 កិច្ចនេះទៅទៀតមិនមាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

បញ្ចេញនូវស្រព្វ មហាសម្បត្តិ ធម្មតា វិញ្ញាណសមាធិ

[១១៥] អយំ វុទ្ធិនំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមណោ
 ឥតិមិ^(១) ប្រាជ្ញាណោ ឥតិមិ ធម្មាតតោ ឥតិមិ វេទន្ត
 ឥតិមិ សោត្តិយោ ឥតិមិ អវិយោ ឥតិមិ អរហា ឥតិមិ ។
 កថេន្ណ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមណោ ហោតិ ។ សមីកាស្ស
 ហោតិ វាជនា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា
 ខោតោត្តវិកា សទ្ធក ទុក្ខវិចារា អយតិ វាតិជ-
 កមរណីយា វិវិ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមណោ ហោតិ ។
 កថេន្ណ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ប្រាជ្ញាណោ ហោតិ ។ កថា-
 កាស្ស ហោតិ វាជនា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេ-
 សិកា ខោតោត្តវិកា សទ្ធក ទុក្ខវិចារា អយតិ
 វាតិជកមរណីយា វិវិ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ប្រាជ្ញាណោ
 ហោតិ ។ កថេន្ណ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មាតតោ
 ហោតិ ។ ធម្មាតាស្ស ហោតិ វាជនា អកុស-
 លា ធម្មា សង្កិលេសិកា ខោតោត្តវិកា សទ្ធក

១ ឧ. សមណេតិមិ ។ ឆវិ ចរោសុចិ ។

បញ្ចេញនូវស្រព្វ មហាសម្បត្តិ ធម្មតា វិញ្ញាណសមាធិ

[១១៥] ហាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ភិក្ខុនេភោគតោហោថា សមណៈកំ
 បាទ ថាប្រាហ្មណំភិក្ខុន ថាធម្មាភកៈកំបាទ ថាវេទន្តភិក្ខុន ថាសោ-
 ត្តិយៈកំបាទ ថាអវិយៈកំបាទ ថាអរហន្តកំបាទ ។ ហាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 ភិក្ខុវេសមណៈ កេដ្ឋេម្ពេច ។ អកុសលធម៌ចាំនិទ្ធាយ
 ដំលាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឱ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត
 ជាធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីស្រវៃស្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយ
 ជាតិ ជន មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ភិក្ខុនោះបាទម្យ៉ាងហើយ
 ហាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ភិក្ខុឈ្មោះថា សមណៈ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។
 ហាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ភិក្ខុវេសមណៈ កេដ្ឋេម្ពេច ធ្វើសត្វឱ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត
 ជាធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឱ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត
 ជាធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីស្រវៃស្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជន មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ខាងមុខ ភិក្ខុនោះបាទម្យ៉ាងហើយ ហាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 ភិក្ខុឈ្មោះថា ប្រាហ្មណំ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ហាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 ភិក្ខុវេសមណៈ ធម្មាតតោ កេដ្ឋេម្ពេច ។ អកុសលធម៌
 ចាំនិទ្ធាយដំលាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឱ្យកើតក្នុងភព
 ថ្មីទៀត ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅមួយដោយសេចក្តីស្រវៃស្រវាយ មាន

សុត្តន្តបិដកេ ចម្បីមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសកំ

មុត្តរិទ្ធិនា អាយតី ជាតិជនមរណីយា ឃីរំ ទោ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ ធម្មានុភោ ហោតិ ។ កាថន្ត
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ វេទន្ត ហោតិ ។ វិទិនាស្ស ហោតិ
 កាថនា អកុសលា ធម្មា សង្ក័លេសិនា ទោទោ-
 ត្តិកា សទា មុត្តរិទ្ធិនា អាយតី ជាតិជន-
 មរណីយា ឃីរំ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វេទន្ត ហោតិ ។
 កាថន្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ សោតិយោ ហោតិ ។
 ចិស្សុកាស្ស ហោតិ កាថនា អកុសលា ធម្មា
 សង្ក័លេសិនា ទោទោត្តិកា សទា មុត្តរិទ្ធិនា
 អាយតី ជាតិជនមរណីយា ឃីរំ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 សោតិយោ ហោតិ ។ កាថន្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 អវិយោ ហោតិ ។ អារកាស្ស ហោតិ កាថនា
 អកុសលា ធម្មា សង្ក័លេសិនា ទោទោត្តិកា

សុត្តន្តបិដកេ ចម្បីមនិកាយ មូលបណ្ណសកំ

ទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជន មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនាទីមុន
 កិក្ខុនោះបានផ្សេងទៀតហើយ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុឈ្មោះថា
 ឧហាភកៈ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុដែល
 ឈ្មោះថា វេទន្ត តើដោយប្រការផ្សេងៗ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឱ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត
 ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅមួយអង្វ ដោយសេចក្តីគ្រវល់គ្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក
 ប្រកបដោយជាតិ ជន មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនាទីមុន កិក្ខុនោះ
 បានដឹងច្បាស់ហើយ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុដែលឈ្មោះថា វេទន្ត
 ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុដែលឈ្មោះថា
 សោតិយៈ តើដោយប្រការផ្សេងៗ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឱ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ជាធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅមួយអង្វដោយសេចក្តីគ្រវល់គ្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រ-
 កបដោយជាតិ ជន មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនាទីមុន កិក្ខុនោះមិន
 បានទំកហើយ (ដោយចិត្ត) ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុឈ្មោះថា
 សោតិយៈ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុដែល
 ឈ្មោះថា អវិយៈ តើដោយប្រការផ្សេងៗ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឱ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត

មហាយានវិជ្ជាសូត្រ មហាអស្សុប្បសុត្តំ សង្ក វិណយសិទ្ធិ

សុទ្ធករ ទុក្ខុវិចារិកា អាយតី ជាតិជនមរណីយោ
 ឃីវី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរិយោ ហោតិ ។ កតមេវ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហោ ហោតិ ។ អានតាស្ស ហោន្តិ
 ចាមកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា
 ចោយោន្តិកា សុទ្ធករ ទុក្ខុវិចារិកា អាយតី ជាតិជ-
 នមរណីយោ ឃីវី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហោ ហោ-
 តិ ។ វិជយោវេ កតា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ
 កតវិចោ ភាសិតិ អភិទទ្ធិ ។

មហាអស្សុប្បសុត្តំ ធម៌ ធម្មិតំ ។

មហាយានវិជ្ជា សុត្រ មហាអស្សុប្បសុត្តំ ៧ ប្រការ

ជាធម៌ប្រតិក្កុទៅមួយអម្បិ ដោយសេចក្តីត្រូវលំត្រង់យ មានទុក្ខជាវិបាក
 ប្រកបដោយជាតិ ជន មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភានីមុខ ជាភិលេស
 ឆ្ងាយអំពីភិក្ខុនោះ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឈ្មោះថា អាយៈ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលឈ្មោះថា អហោន្ត
 តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាបក ប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វទ្រុក្រ ក្នុងភពច្រើន ជាធម៌ប្រតិក្កុ
 ទៅមួយអម្បិដោយសេចក្តីត្រូវលំត្រង់យ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយ
 ជាតិ ជន មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភានីមុខ ជាភិលេសឆ្ងាយអំពីភិក្ខុនោះ
 ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលឈ្មោះថា អហោន្ត ដោយប្រការដូច្នោះ
 ឯង ។ លុះព្រះចៅព្រះភាគ បានត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏ទានសេចក្តីរតន្ត្រីក្តី ព្រះករុណាដោយ ចំពោះភាសិតរបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាអស្សុប្បសុត្តំ ទី ៧ ។

ទស្សនៈ ប្រាសាទសុត្តិ

[១១៧] ឯវេទ្យ សុតិ ។ ឯតំ សមយំ គតវា
 វេទ្យសុ វិហារតិ អស្សុប្បំ នាម វេទ្យាជំ ជិតិមោ ។ គត្រ
 ទោ កតវា កិត្តុ អាមន្តសំ កិត្តុភេតំ ។ កណ្តតិ
 តេ កិត្តុ កតវតោ បច្ចុស្សនសុំ ។ កតវា ឯកទិវេទ
 សមណា សមណាតិ វេ កិត្តុវេ ជេនា សញ្ញាជាតិ
 តុប្បេ ច បទ តេ តុប្បតិ បុត្តា សមាជា សម
 ណាតិ បដិជាតាថ តេសំ វេ កិត្តុវេ ឯវិសអញ្ញាជំ
 សតិ ឯវិបដិញ្ញាជំ សតិ(*) យា សមណសាវ័ចិប្បដិ
 បទា តិ បដិជំ បដិបដិស្សាម ឯវេនោ អយំ វេញ្ញាតំ
 សមញ្ញា ច សទ្ធា ភវិស្សតិ បដិញ្ញា ច ក្ខតា
 យេសញ្ច អយំ បត្តិវេវេប្បាណាតតេសោសនតិលា
 ណប្បក្ខយេវេស ប្បិបវិត្តាវេ បវិត្តញ្ញាម តេសំ តេ កាវា

* កតិ ហេតុព ឯវិ សញ្ញាតំ ឯវិ ឯវិបដិញ្ញាតំ សតិ វិស្សតិ ។

ប្រាសាទសុត្តិ ទី ១០

[១១៧] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគច្រើនក៏ក្នុងនិគមឈ្មោះអស្សុប្បា របស់អ្នកស្រុកកន្លះចាំនិច្ចាយ
 ក្នុងវេទអង្គៈ ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនប្រាស
 ហៅកិត្តុចាំនិច្ចាយមកវេ ម្នាលកិត្តុចាំនិច្ចាយ ។ កិត្តុចាំនិច្ចាយ
 ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា បតិគ្រព្រះអង្គ ដំបើង ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ច្រើនប្រាសកាសិករនេះថា ម្នាលកិត្តុចាំនិច្ចាយ អ្នកជនកែង
 ស្គាល់ច្បាស់នូវអ្នកចាំនិច្ចាយថាជា សមណៈ ។ ដូច្នេះ ចំណែកអ្នក
 ចាំនិច្ចាយ បើមានអស្សុថា លោកជាអ្វី តែងច្បាប់ខ្លួនថា ក្នុងយើង
 ជាសមណៈ ម្នាលកិត្តុចាំនិច្ចាយ កាលបើអ្នកចាំនិច្ចាយនោះមានឈ្មោះ
 យ៉ាងនេះហើយ ច្បាប់ខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលកិត្តុចាំនិច្ចាយ អ្នកចាំនិ
 ច្ចាយកច្បើសិក្សាយ៉ាងនេះថា បដិបទសមគួរដល់សមណៈណា យើង
 ចាំនិច្ចាយនឹងប្រតិបត្តិវេវេបដិបទនោះ នេះជាឈ្មោះកែងផង ជាសេចក្តី
 ច្បាប់កែងផង របស់យើងចាំនិច្ចាយ យ៉ាងនេះ មួយទៀត យើងចាំនិ
 ច្ចាយបរិភោគនូវវិវេ ចំណុចុក សេនាសនៈ គិលាប្បវច្ឆយកេសដ្ឋបរិក្ការ
 របស់ជនចាំនិច្ចាយណា សក្ការៈចាំនិច្ចាយនោះ ដែលជនចាំនិច្ចាយបាន

មហាយានវិញ្ញាណ ពុទ្ធសមណសិច្ចប្បដិបទា

អញ្ញេស្ត មហេច្ឆណា ភិក្ខុស្មិ មហានិសីដា អញ្ញា-
តោត្យេវលំ មត្តជ្ជា អវញ្ញា ភិក្ខុតិ សធលា
សធម្មយោតិ ឯវត្តា ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។

[២២០] កថត្តា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សាមីមិប្បដិបទំ(១)
មដិមញ្ញោ ហោតិ ។ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ
អភិម្បាលុស្ស អភិជ្ឈា អប្បហិទា ហោតិ ព្យាមន្ត-
ពិត្តស្ស ព្យាទាទោ អប្បហិទោ ហោតិ កោចនស្ស
កោទោ អប្បហិទោ ហោតិ ឧបទាហិស្ស ឧបទាហោ
អប្បហិទោ ហោតិ មត្តិស្ស មត្តោ អប្បហិទោ ហោតិ
មណ្ឌសិស្ស មណ្ឌសោ អប្បហិទោ ហោតិ ឥស្សតិស្ស
ឥស្សា អប្បហិទោ ហោតិ មច្ឆិស្ស មច្ឆិយិ អប្ប-
ហិទិ ហោតិ សវេស្ស សាវេយ្យិ អប្បហិទិ ហោតិ
ហារោវិស្ស ហាយា អប្បហិទា ហោតិ ចាចិច្ចស្ស ចា-
ចិកា ឥច្ឆា អប្បហិទា ហោតិ មិច្ឆាធិដ្ឋិស្ស(២) មិច្ឆា-
ធិដ្ឋិ អប្បហិទា ហោតិ ។ ឥមេសិ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ
សមណមណទំ សមណោសាសំ សមណាកសាភិទំ(៣)

• ១. ច. ឧសមណសិច្ចប្បដិបទំ ។ ២. មិច្ឆាធិដ្ឋិស្ស ។ ៣. ឧ. ម. សមណ-
លន្ទានំ ។

មហាយានវិញ្ញាណ ពុទ្ធសមណសិច្ចប្បដិបទា

(បូជា) ចំភោយេនិចំនិទ្ធាយ និចំជាសត្តារោទនផលប្រិទ ហន
ភាមិសិទ្ធិប្រិទ ចំនិបក្ខេវេសំព្វកាយេនិទេវោសាភ កំនិមិទេវេ ភន
និចំមានផល ហនសេចក្តីចំវេទ ។

[២២០] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិខ្ញុំបដិបទាដ៏សម-
គួរ(ដល់សមណៈ) កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ភិក្ខុណា
មួយ មានអភិជ្ឈាប្រិទ ជាអ្នកមិនលះបង់អភិជ្ឈាចេញ មានចិត្តព្យាបាទ
ជាអ្នកមិនលះបង់ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីក្រោធ ជាអ្នកមិនលះបង់
សេចក្តីក្រោធចេញ មានសេចក្តីឆ្កុំ ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីឆ្កុំចេញ
មានសេចក្តីលុបគុណភេ ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីលុបគុណភេចេញ មាន
សេចក្តីលើកខ្លួន ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តី
ប្រវែណទ ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីប្រវែណទចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់
ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីកំណាញ់ចេញ មានសេចក្តីអួតអាង ជាអ្នកមិន
លះបង់អួតអាងចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុត ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីលាក់
ពុតចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នា
លាមកចេញ មានសេចក្តីយល់ខុស ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្តីយល់
ខុសចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ការមិនលះបង់ ទូមែនលះបង់សម-
ណៈ ទូរវាទាសរបស់សមណៈ និចំចមិជាអម្បត់របស់សមណៈ ដែលជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្ណាសកំ

ពាកាយំ កោដិ ហំ ទាដិ ទុក្ខតិវេទនិយាយិ អប្បហាថា
 សមណសាប័តិឃ្យដិថដិ បដិបទ្ធាតិ ន វនាមិ^(១) ។
 សេយ្យថាដិ ភិក្ខុវេ មតទដ្ឋាម^(២) អាវុធដាតិ ទុក-
 កោធាវំ មីតទិស្សតិ តទស្ស សឡ្យដិយា សឡ្យុតិ
 សប្បលំវេដិទំ តដ្ឋបទាហំ ភិក្ខុវេ ឥមស្ស ភិក្ខុខោ
 វេទ្ធិ វនាមិ ។

[១៦០] ទាហំ ភិក្ខុវេ សឡ្យដិ តទស្ស សឡ្យុ-

ដិ ពាលាមត្តេន សាមញ្ញំ វនាមិ ។ ទាហំ
 ភិក្ខុវេ អចេលតស្ស អចេលតទត្តេន សាមញ្ញំ
 វនាមិ ។ ទាហំ ភិក្ខុវេ វេលាដល្មិតស្ស

១. ឧ. ម. ន សមណសាប័តិឃ្យដិថដំ បដិបទ្ធាតិ វនាមិ ។ ២. មតទដ្ឋាម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្ណាសកំ

ហេតុញ្ញាតិសមណៈ ឲ្យកើតក្នុងអន្ទេយ នីតិជាបច្ច័យឲ្យទេវឲ្យវិបាក
 ជាទុក្ខ ក្នុងទុក្ខកិក្ខុមិទាំងនេះ ចោលចេញហើយ គឺជាគតិមិទទាន់ហៅ
 ជា អ្នកប្រតិបត្តិខ្ញុំបដិបទា ដ៏លមិត្តរស់សមណៈទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ដូចជាការឈ្នះមគជៈ^(១) មានមុខទាំងសិរីទាន់ ដែលបុគ្គល
 ធ្វើឲ្យជាកន្លឹកទឹកហើយសំលៀក (លើថ្ម) (រូបសិក) កាវុធានាខុកក្នុង
 ប្រោម ហើយស្រែកទូក្នុងដុំថ្ម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិពាល
 ខ្ញុំបច្ចុប្បន្នរបស់ភិក្ខុ នេះជាមានទុបមេយ្យដូចកាវុធានាមគជៈទាន់វេ ។
 [១៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិមិពាលខ្ញុំភាពខែបុគ្គល
 មានសិក្សាដ៏ ជាសមណៈដោយគ្រាន់តែទ្រទ្រង់សិក្សាដ៏ប៉ុណ្ណោះទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិមិពាលខ្ញុំភាពខែបុគ្គលអ្នកអតសំរាត់ ជា
 សមណៈដោយគ្រាន់តែអតសំរាត់ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺជាគតិមិពាលខ្ញុំភាពខែបុគ្គលអ្នកសេវហ្មធិ ដោយគុណីនីវិត្តល ជា

១. អាទេរកំអំគិធ្វើសត្វឲ្យស្លាប់ ។ សេចក្តីថា ពួកមនុស្សពោលវែកហើយកំទេច
 ដៃគេចោលវាយនឹងសាច់ឲ្យសត្វច្រៀល ។ នោះចេញបង្គំច្បាស់ខ្លាចស្លាប់ទៅ បើមិន
 ស្លាប់ទេ ពេកវាយឲ្យស្លាប់ ព្រះគោរពយកកំទេចដៃគេចោលវាយនឹងសាច់ឲ្យច្រៀល
 ស៊ីច្រៀល ធ្វើយ៉ាងនេះអស់ជីវិត ។ ក្នុងដំបូងគេ គេយកកំទេចដៃគេចោលឲ្យទាន់ធ្វើជាពុទ្ធច
 នោះមុតពេកពាស គេហៅថា កាវុធានាមគជៈ ។ អត្ថកថា ។

បរិយាយបទវិញ្ញាណ ឬឡុកស្សបុរាណ ឬសមណវិញ្ញាណ

ដោយជំនួសមន្តោ ឬសមញ្ញំ វេទានំ ។ ធាតុ
 កិក្ខុវេ ឧដកោរោ ធាតុស្ស ឧដកោរោ បាមន្តោ
 សាមញ្ញំ វេទានំ ។ ធាតុ កិក្ខុវេ កុត្តម្មលីកស្ស
 កុត្តម្មលីកមន្តោ សាមញ្ញំ វេទានំ ។ ធាតុ កិក្ខុវេ
 វេញ្ញាណសិកស្ស វេញ្ញាណសិកមន្តោ សាមញ្ញំ
 វេទានំ ។ ធាតុ កិក្ខុវេ ឧត្តជ្ឈកស្ស^(១) ឧត្តជ្ឈកមន្តោ
 សាមញ្ញំ វេទានំ ។ ធាតុ កិក្ខុវេ វេយាយកត្តិកស្ស
 វេយាយកត្តិកមន្តោ សាមញ្ញំ វេទានំ ។ ធាតុ
 កិក្ខុវេ មន្តជ្ឈយិកស្ស មន្តជ្ឈយិកមន្តោ សាមញ្ញំ
 វេទានំ ។ ធាតុ កិក្ខុវេ ជិដលកស្ស ជិដលា
 ណមន្តោ សាមញ្ញំ វេទានំ ។ សង្ឃិកស្ស ៤ កិក្ខុវេ

១ ឧត្តជ្ឈ កស្សនិញ្ញំ ។

បរិយាយបទវិញ្ញាណ ឬឡុកស្សបុរាណ ឬសមណវិញ្ញាណ

ជាសមណៈ ដោយគ្រាន់តែសេវាធាតុដោយចូលទំនីក្នុងប៉ុណ្ណោះទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិមនៈពាលទូកាតាខេបុគ្គលអ្នកចុះគ្រាន់ទឹក ជា
 ជាសមណៈដោយគ្រាន់តែចុះគ្រាន់ទឹកប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺជាគតិមនៈពាលទូកាតាខេបុគ្គលអ្នកអស្រ័យនៅក្បែរគល់ឈើ ជាជា
 សមណៈដោយគ្រាន់តែអស្រ័យនៅក្បែរគល់ឈើប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិមនៈពាលទូកាតាខេបុគ្គលអ្នកអស្រ័យនៅក្នុងទី
 វាល ជាជាសមណៈ ដោយគ្រាន់តែអស្រ័យនៅក្នុងទីវាលប៉ុណ្ណោះទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិមនៈពាលទូកាតាខេបុគ្គលអ្នកប្រកាន់ការ
 អប់កាយ (ដោយគិតថាទីនឹងទៅបំបែកវិល) ជាជាសមណៈដោយគ្រាន់
 តែប្រកាន់ការអប់កាយ (ដោយគិតថាទីនឹងទៅបំបែកវិល) ប៉ុណ្ណោះទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិមនៈពាលទូកាតាខេបុគ្គលដែលបរិភោគកក្ក
 ១ដង១កាល^(១) ជាជាសមណៈដោយគ្រាន់តែបរិភោគកក្ក ១ ដង ១ កាល
 ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិមនៈពាលទូកាតាខេបុគ្គលអ្នក
 រៀនមន្តជាសមណៈដោយគ្រាន់តែរៀនមន្តប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ គឺជាគតិមនៈពាលទូកាតាខេបុគ្គលដែលទុកផ្លូវសក់ជាសមណៈ
 ដោយគ្រាន់តែទុកផ្លូវសក់ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ

១ ដែលបរិភោគកក្ក ១ ដង ១ កាលនោះ គឺក្នុង ១ ថ្ងៃ ឬក្នុង ១ ទើបបរិភោគកក្ក ១ ដង ១ កាលនោះបំបែកវិលនោះ គឺក្នុង ១ ថ្ងៃ ឬក្នុង ១ ទើបបំបែកវិល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលចណ្ណសវ

សង្ឃាដំនារណាមន្តោ អភិជ្ឈាណុស្ស បុគ្គលស្ស
អភិជ្ឈា មហីយេជ ឡាបទ្ធិចិត្តស្ស ឡាចានោ
មហីយេជ កោធនស្ស កោតោ មហីយេជ ឧប-
យាហិស្ស ឧបយាហោ មហីយេជ មន្តិស្ស មន្តោ
មហីយេជ បណ្ណសិស្ស បណ្ណសោ មហីយេជ
ឥស្សតិស្ស ឥស្សន មហីយេជ មច្ឆិស្ស មច្ឆិយេ
មហីយេជ សវស្ស សាវេយ្យំ មហីយេជ មាណ-
វិស្ស មាណោ មហីយេជ ចាចិច្ឆស្ស ចាចិកា ឥច្ឆា
មហីយេជ មិច្ឆាធិដ្ឋិស្ស មិច្ឆាធិដ្ឋិ មហីយេជ តមេដិ
មិច្ឆាមត្តា ញាតិសាលាហិតា យាតមេវ នំ សង្ឃា-
ដំតំ ការយ្យំ សង្ឃាដំកត្តមេវ^(១) សមាធិចយ្យំ ឯហិ
ត្វិ ពទ្រមុទ សង្ឃាដំកោ យោហិ សង្ឃាដំកស្ស ភេ
សតោ សង្ឃាដំនារណាមន្តោ អភិជ្ឈាណុស្ស អភិជ្ឈា
មហីយេស្សតិ ឡាបទ្ធិចិត្តស្ស ឡាចានោ មហីយេស្សតិ

១ ម. សង្ឃានិកេត្តេ ថេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចណ្ណសវ

បុគ្គលោទសង្ឃាដំ មានអភិជ្ឈាច្រើន ដោយភាគីជាទ្រទ្រង់សង្ឃាដំ
ត្រូវលរបងអភិជ្ឈាចេញ បើមានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ ត្រូវលរបង
ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីក្រោធ ត្រូវលរបងសេចក្តីក្រោធចេញ មាន
ការចង់គំខំ ត្រូវលរបងការចង់គំខំចេញ មានសេចក្តីលុបតុណ្ហភេត ត្រូវ
លរបងសេចក្តីលុបតុណ្ហភេតចេញ មានសេចក្តីលើកទូន ត្រូវលរបងសេចក្តី
លើកទូនចេញ មានសេចក្តីច្រណែន ត្រូវលរបងសេចក្តីច្រណែនចេញ
មានសេចក្តីកំណាញ់ ត្រូវលរបងសេចក្តីកំណាញ់ចេញ មានសេចក្តី
អួតភាគ ត្រូវលរបងអំនួតចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុក ត្រូវល-
របងសេចក្តីលាក់ពុកចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ត្រូវលរបងសេចក្តី
ប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស ត្រូវលរបងគំនិតយល់ខុសចេញ
មិត្តភាពព្យាបាទិសាលាហិត ធម្មិធ្វើបុគ្គលអ្នកអាណិតមានសង្ឃាដំនោះ
ឱ្យជាអ្នកទ្រទ្រង់សង្ឃាដំ ក្នុងវិថីនោះឯង ពន្យល់ខ្ញុំភាពនៃបុគ្គលអ្នកទ្រ-
ទ្រង់សង្ឃាដំថា វិទាលោកមានមុខស្រស់បស់ លោកចម្រើននេះ លោក
ចម្រើនអ្នកទ្រទ្រង់សង្ឃាដំចុះ កាលបើលោកមានសង្ឃាដំហើយ វិទោវ
មានអភិជ្ឈាច្រើន ដោយភាគីទ្រទ្រង់សង្ឃាដំ លោកគួរលរបង
អភិជ្ឈាចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ គួរលរបងព្យាបាទចេញ

ឧបាយមហានិទ្ទេស ព្រហ្មសម្មាសម្ពុទ្ធ សមណទ្រព្យនិយមា

កោណិយស្ស កោណិយោ មហិយិស្សនិ ឧបទាហិស្ស
 ឧបទាហោ មហិយិស្សនិ មន្ទិស្ស មាត្យា មហិយិស្សនិ
 មណ្ឌិស្ស មណ្ឌសោ មហិយិស្សនិ ឥស្សក្កស្ស
 ឥស្សា មហិយិស្សនិ មជ្ឈិស្ស មជ្ឈិយិ មហិយិស្សនិ
 សវស្ស សាវេយ្យិ មហិយិស្សនិ មាយាវិស្ស មាយា
 មហិយិស្សនិ ចាមិទ្ធស្ស ចាមិកា ឥច្ឆា មហិយិស្សនិ
 មិច្ឆានិទ្ធិស្ស មិច្ឆានិទ្ធិ មហិយិស្សនិ ។ យស្មា ច
 ហោ អហំ កំភូមេ សឡិដិកម្យិ ឥណេកម្ចិ មស្សាមិ
 អនិទ្ធាលិ ព្យាបន្នមិទ្ធិ កោណិយិ ឧបទាហិ
 មត្តិ មណ្ឌសិ ឥស្សក្កិ មជ្ឈិ សវិ មា-
 យាវិ ចាមិទ្ធិ មិច្ឆានិទ្ធិ^(១) ឥស្សា ន សឡិដិ-
 កាស្ស សឡិដិណារណមត្តេន សាមញ្ញិ វនាមិ ។

១ ច. ទិញទំនៀម ។

ឧបាយមហានិទ្ទេស ព្រហ្មសម្មាសម្ពុទ្ធ ចនិមត្តនុស្សចេសសមណៈ

មានសេចក្តីគ្រោធន គួរលេបនឹងសេចក្តីគ្រោធរចេញ មានការចង់គំខំ
 គួរលេបនឹងការចង់គំខំចេញ មានសេចក្តីលុបគុណភក គួរលេបនឹង
 សេចក្តីលុបគុណភកចេញ មានសេចក្តីលឺកខ្លួន គួរលេបនឹងសេចក្តី
 លឺកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីច្រវែណាម គួរលេបនឹងសេចក្តីច្រវែណាម
 ចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ គួរលេបនឹងសេចក្តីកំណាញ់ចេញ មាន
 សេចក្តីអ្នកគាង គួរលេបនឹងអំនួតចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុក គួរ
 លេបនឹងសេចក្តីលាក់ពុកចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក គួរលេបនឹង
 សេចក្តីប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស គួរលេបនឹងគំនិត
 យល់ខុសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលបានឃើញព្យាស
 ខ្ញុំបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងរណកខេត្ត សូម្បីជាអ្នកមានសន្សំរិះហើយ កែ
 នៅមានអភិជ្ឈាច្រើន មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីគ្រោធន
 មានការចង់គំខំ មានសេចក្តីលុបគុណភក មានសេចក្តីលឺកខ្លួន មាន
 សេចក្តីច្រវែណាម មានសេចក្តីកំណាញ់ មានសេចក្តីអ្នកគាង មានសេចក្តី
 លាក់ពុក មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មានគំនិតយល់ខុសនៅឡើយ
 ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះបានជាគង្វាលបានដឹងដឹងដឹងដឹងដឹងដឹង
 មានសន្សំរិះ ជាសមណៈ ដោយគ្រាន់តែច្រឡំនឹងសន្សំរិះប៉ុណ្ណោះទេ ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបណ្ណាសកំ

វេទនាស្ស ចេ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ វេទនាជល្មិតស្ស
 ចេ ភិក្ខុវេ... ឧទ្ធការវេទនាស្ស ចេ ភិក្ខុវេ...
 វុទ្ធមូលិកស្ស ចេ ភិក្ខុវេ... អញ្ញោកាសិកស្ស
 ចេ ភិក្ខុវេ... ឧត្តដ្ឋកស្ស ចេ ភិក្ខុវេ... បរិយា-
 យកត្តិកស្ស ចេ ភិក្ខុវេ... មន្តដ្ឋាយិកស្ស ចេ
 ភិក្ខុវេ... ជដលកស្ស ចេ ភិក្ខុវេ ជដាណា-
 ណមន្តេន អភិដ្ឋាលុស្ស អភិដ្ឋា បហីយេដ ព្យា-
 វន្តនិក្ខស្ស ព្យាបាទោ បហីយេដ កោទនស្ស
 កោណោ បហីយេដ ឧបបាហិស្ស ឧបបាហោ បហី-
 យេដ បត្តិស្ស មន្តោ បហីយេដ មន្តាសិស្ស មន្តា-
 សោ បហីយេដ ឥស្សកិស្ស ឥស្សា បហីយេដ មន្ត-
 វិស្ស មន្តវិយំ បហីយេដ សវស្ស សាវេយ្យំ បហីយេ-
 ដ ពាយាវិស្ស មាយា បហីយេដ ចាបិច្ឆស្ស ចាជិកា
 ឥត្តា បហីយេដ មិច្ឆាធិដ្ឋិស្ស មិច្ឆាធិដ្ឋំ បហីយេដ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបណ្ណាសកំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលមិនមានសំពត់ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បើបុគ្គលរស់នៅឯកាយព្រលឹមនឹងក្នុង... ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បើបុគ្គលចុះគ្រាន់ទឹក... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលអាស្រ័យ
 នៅវិស្សគល់ឈើ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលអាស្រ័យនៅក្នុង
 ទឹកវល... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលប្រកាន់ការអប់រំតាម... ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលបរិភោគកក្ក ១ ដង ១ ភាល... ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បើបុគ្គលរៀនមន្ត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលទុកម្លូង
 សក់មែន តែនៅមានអភិជ្ឈាច្រើន ដោយការងារទុកដ្ឋនិសក់ប៉ុណ្ណោះ
 បុគ្គលនោះត្រូវលះអភិជ្ឈាចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ ត្រូវលះ
 ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីព្រាង ត្រូវលះបង់សេចក្តីព្រាងចេញ មាន
 ការពន់ត់ខ្ញុំ ត្រូវលះបង់ការពន់ត់ខ្ញុំចេញ មានសេចក្តីលុបបុណ្យនេះ ត្រូវ
 លះបង់សេចក្តីលុបបុណ្យនេះចេញ មានសេចក្តីលើកខ្លួន ត្រូវលះបង់
 សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីច្រវែង ត្រូវលះបង់សេចក្តីច្រវែង
 ចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ ត្រូវលះបង់សេចក្តីកំណាញ់ចេញ មាន
 សេចក្តីក្អកកាង ត្រូវលះបង់ក្អកកាងចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុក ត្រូវលះ
 បង់សេចក្តីលាក់ពុកចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ត្រូវលះបង់សេចក្តី
 ប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស ត្រូវលះបង់គំនិតយល់ខុសចេញ

តាមដំ បិក្ខាមច្ចា ញាតិសារណាហិកា ជាតាមវ វិ
 ជដិលវេរី តេរយ្យំ ជដិលតាត្ថៈមវ(១) សមាទយេយ្យំ
 ឋហិ ភំ កម្រមុខ ជដិលតោ ហោហិ ជដិលតាស្ស
 តេ សរតា ជជាដារណាមត្តេន អភិជ្ឈា លុស្ស អភិជ្ឈា
 បហិយិស្សតិ ព្យាបន្តធិត្តប្ប ព្យាទាតោ បហិយិស្សតិ
 តោននស្ស តោតោ បហិយិស្សតិ ឧបទាហិស្ស
 ឧបទាហោ បហិយិស្សតិ មក្ខិស្ស មត្រោ បហិ-
 យិស្សតិ បទ្បាសិស្ស បទ្បាសា បហិយិស្សតិ
 ឥស្សតិស្ស ឥស្សា បហិយិស្សតិ មច្ឆវិស្ស មច្ឆវិយិ
 បហិយិស្សតិ សវស្ស សារវយ្យំ បហិយិស្សតិ
 ពាយាវិស្ស មាយា បហិយិស្សតិ ចាបិច្ឆស្ស ចាបិ-
 កា ឥច្ឆា បហិយិស្សតិ មិច្ឆាមិច្ឆិស្ស មិច្ឆាមិច្ឆិ
 បហិយិស្សតិ ។ យេស្មា ច ទោ អហិ
 ភិក្ខុវេ ជដិលតាម្យំ ឥនេកត្ថំ បស្សាមិ អភិជ្ឈា លុ

១ ម ជដិលតាត្ថ ទេវ ។

មិក្ខុពោក្សញាតិសារណាហិក គប្បីប្រើប្រាស់ដែលទុកផ្លូវសក់នោះ ឲ្យជា
 អ្នកទុកផ្លូវសក់នឹងថ្លោះនាងនឹង ហើយពន្យល់ក្នុងការពិបាកប្រាស្រ្ត
 ផ្លូវសក់ថា វិទាលោកមានមុខស្រស់បស់ លោកចូរមកនេះ លោកចូរ
 ជាអ្នកទុកផ្លូវសក់ចុះ កាលបើលោកទុកផ្លូវសក់ហើយ តែនៅមានកង្កែប
 ច្រើន ដោយគាត់ថា ទុកផ្លូវសក់នោះប៉ុណ្ណោះ លោកគួរលះបេដិ
 កង្កែបចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ គួរលះបេដិព្យាបាទចេញ
 មានសេចក្តីក្រាម គួរលះបេដិសេចក្តីក្រាមចេញ មានការបង់កំប៉ុ
 គួរលះបេដិការបង់កំប៉ុចេញ មានសេចក្តីលុបបុណ្យគេ គួរលះបេដិ
 សេចក្តីលុបបុណ្យគេចេញ មានសេចក្តីលើកទូន គួរលះបេដិសេចក្តី
 លើកទូនចេញ មានសេចក្តីប្រណែន គួរលះបេដិសេចក្តីប្រណែន
 ចេញ មានសេចក្តីគំណាញ់ គួរលះបេដិសេចក្តីគំណាញ់ចេញ មាន
 សេចក្តីអ្នកកាន់ គួរលះបេដិអ្នកកាន់ចេញ មានសេចក្តីលាក់កុក គួរ
 លះបេដិសេចក្តីលាក់កុកចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក គួរលះ
 បេដិសេចក្តីប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស គួរលះបេដិគំនិត
 យល់ខុសចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិព្វាយ គាត់គរឃើញស្រស់ខ្លះ
 បុគ្គលភ្នកមួយក្នុងលោកនេះ សូម្បីទុកផ្លូវសក់ តែនៅមានកង្កែបច្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសក្ក

ព្យាបន្តចិត្តំ កោដនំ ឧបទាហំ មក្ខំ មធូរសី
ឥស្សុតិ មច្ឆរិ សវំ ពាយារិ ចារិក្ខំ ចិច្ចាធិដ្ឋិ
កស្សា ន ដដិលកស្ស ដដាតារណាមត្តន សាមញ្ញ
វោចិ ។

(១២២) កថត្វ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមណសាមីចិច្ច-

ដិមនិ បដិបន្នោ ហោតិ ។ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុនោ អភិជ្ឈា លុស្ស អភិជ្ឈា បហំនោ ហោតិ
ព្យាបន្តចិត្តស្ស ព្យាចានោ បហំនោ ហោតិ កោដ-
នស្ស កោនោ បហំនោ ហោតិ ឧបទាហំស្ស ឧបទា-
ហោ បហំនោ ហោតិ មក្ខំស្ស មក្ខោ បហំនោ
ហោតិ មធូរសីស្ស មធូរសោ បហំនោ ហោតិ
ឥស្សុតិស្ស ឥស្សា បហំនោ ហោតិ មច្ឆរិស្ស មច្ឆរិយំ
បហំនំ ហោតិ សវំស្ស សារវេយ្យំ បហំនំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្ក

មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីក្រោធ មានការចង់ខ្ញុំ មាន
សេចក្តីលុបតុណ្ណគេ មានសេចក្តីលើកខ្លួន មានសេចក្តីច្រវែណន មាន
សេចក្តីកំណាញ់ មានសេចក្តីអួតរាង មានសេចក្តីលាក់ពុក មាន
សេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មានខំខិតយល់រុស ទៅឡើយ ព្រោះហេតុ
ណា ហេតុនោះបានជា គេដកអំណាចចេញពីខ្លួន ដែលទុកអ្នកសត់ជា
ជាសមណៈ ដោយត្រឹមតែទុកអ្នកសត់ថ្មីណោះទេ ។

[១២២] ហ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិខ្លួនដល់ទានសម
គួរដល់សមណៈ តើដូចម្តេច ។ ហ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយ មាន
គុតិជ្ឈាច្រើន ជាអ្នកលះបង់គុតិជ្ឈាចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ
ជាអ្នកលះបង់ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីក្រោធ ជាអ្នកលះបង់សេចក្តី
ក្រោធចេញ មានការចង់ខ្ញុំ ជាអ្នកលះបង់ការចង់ខ្ញុំចេញ មានសេចក្តី
លុបតុណ្ណគេ ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីលុបតុណ្ណគេចេញ មានសេចក្តីលើក
ខ្លួន ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីច្រវែណន ជាអ្នកលះ
បង់សេចក្តីច្រវែណនចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ ជាអ្នកលះបង់សេចក្តី
កំណាញ់ចេញ មានសេចក្តីអួតរាង ជាអ្នកលះបង់អួតរាងចេញ មាន

មហាយានវិស្ស ព្រហ្មសម្មាសម្ពុទ្ធ លមណសមិច្ឆ័យនិបទា

ពោយវិស្ស មាយា បហីនា ហោតិ ចាមិច្ឆស្ស ចាបិ-
 កា ឥច្ឆា បហីនា ហោតិ មិច្ឆាធិដ្ឋស្ស មិច្ឆាធិដ្ឋ
 បហីនា ហោតិ ។ ឥមេសិ វោ ភិក្ខុវេ សមណាម-
 ណាធិ សមណានាសាធិ សមណាកសាវាធិ អាចាយិ-
 កាធិ វាណាធិ ទុក្ខតំវេនិចិយាធិ បហុចា សមណា-
 សាមិច្ឆិយនិបទិ បដិមាញាតិ វិទាមិ ។ សោ សទ្ធវហិ
 ឥមេហិ ចាបកេហិ អកុសលេហិ ធម្មហិ វិសុទ្ធិ-
 មត្តាធិ សមទុបស្សតិ វិមុត្តមត្តាធិ សមទុបស្សតិ ។
 វស្ស សទ្ធវហិ ឥមេហិ ចាបកេហិ អកុសលេហិ
 ធម្មហិ វិសុទ្ធិមត្តាធិ សមទុបស្សតោ វិមុត្តមត្តាធិ
 សមទុបស្សតោ ចាមុដ្ឋិ វាយតិ បមុទិតស្ស មិច្ឆិ
 វាយតិ មិច្ឆិមនស្ស កាយោ បស្សម្ពតិ បស្សទ្ធកា-
 យោ សុទ្ធំ វេនេតិ សុទ្ធិនោ មិច្ឆិ សហាចិយតិ ។ សោ
 មេត្តាសហគរេន ចេតសា វេតិ ធិសិ វិហារតិ
 តថា ទុតិយំ តថា ទុតិយំ តថា ចកុត្តិ ឥតិ ទុទ្ធិមនោ(១)

១ ១. ចក្កំ ទុទ្ធិនោ ។

មហាយានវិស្ស ព្រហ្មសម្មាសម្ពុទ្ធ ចនិចទានំសទ្ធិមនំលមណា

សេចក្តីណាភ័ក្ត ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីណាភ័ក្តចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នា
 លាមក ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស
 ជាអ្នកលះបង់គំនិតយល់ខុសចេញ ។ ឃ្លួលភិក្ខុព័ន្ធកាយ កាលលះបង់ខ្ញុំ
 មន្ទិលលេសសមណៈ ខ្ញុំវិទាសលេសសមណៈ ខ្ញុំចមជាគ្រឿងអម្បត់លេស
 សមណៈ ដែលជាហេតុញ្ញាតិសមណៈឱ្យភិក្ខុក្នុងអបាយ ព័ន្ធជាថ្លៃយ
 ឱ្យទទួលខ្ញុំវិបាកជាទុក្ខ ក្នុងខ្ញុំភិក្ខុមិច្ឆិមនេនចេញហើយ ទើបគេយក
 ហៅថាជាអ្នកប្រតិបត្តិខ្ញុំបដិបទា ដ៏សមគួរលេសសមណៈវែម ។ ភិក្ខុនោះ
 ឃើញច្បាស់ខ្ញុំខ្លួនថាបរិសុទ្ធ ឃើញច្បាស់ខ្ញុំខ្លួនថា ច្រើនយោគពួក
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកព័ន្ធអស់នេះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះឃើញច្បាស់ខ្ញុំ
 ខ្លួនថាបរិសុទ្ធ ឃើញច្បាស់ខ្ញុំខ្លួនថាច្រើនយោគពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកព័ន្ធ
 អស់នេះហើយ បោះបង្គោលសេចក្តីក្រែករោទ៍តិក្ខុឡើង កាលបើភិក្ខុ
 មានបោះបង្គោលហើយ មិច្ឆិកិក្ខុឡើង កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយ
 មិច្ឆិហើយ កាយក៏ស្ងប់ស្ងាត់ កាលបើភិក្ខុមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ហើយ
 វែបដ៏ទទួលខ្ញុំសុខ ភិក្ខុដែលមានចិត្តទទួលសុខហើយ ចិត្តក៏នឹងធឹង
 ល្អ ។ ភិក្ខុនោះមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ឥឡូវទៅកាន់ទិសទី ទិស
 ទី២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៤ក៏ដូចគ្នា ព័ន្ធទិសទី៥ក៏ដូចគ្នា
 ទិសទី៦ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៧ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៨ក៏ដូចគ្នា ព័ន្ធទិសទី៩ក៏ដូចគ្នា

សុត្តន្តបិដក វជ្ជីមនិកាយសូ ខុលបណ្ណសក្ក

តំវិយំ សព្វធំ សព្វត្តតាយ សព្វាវុដ្ឋំ លោកំ
 មេត្តាសហគភេទ ចេតសា វិបុលេន មហាត្តតេន
 អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបរដ្ឋេន ជវិត្វា វិហារតិ ។
 កាវុណាសហគភេទ ចេតសា... មុជិតាសហគភេទ
 ចេតសា... ឧបេត្តាសហគភេទ ចេតសា ឯកំ ទិសំ
 ជវិត្វា វិហារតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា
 តតុត្តិំ ឥតិ ទុទ្ធមនោ តំវិយំ សព្វធំ សព្វត្តតាយ
 សព្វាវុដ្ឋំ លោកំ ឧបេត្តាសហគភេទ ចេតសា វិបុលេន
 មហាត្តតេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបរដ្ឋេន ជវិត្វា
 វិហារតិ ។ សេយ្យថាថំ ភិក្ខុវេ ខោត្តរណី អន្នោនកា
 សាតោនកា សីតោនកា សេតតា សុបតិក្ខា
 រមណីយា ។ បុរុត្តិមាយ ចេថំ ទិសោយ បុរិសោ
 អាគច្ឆេយ្យ យឡាភិតតោ យឡមរេតោ តិលត្តោ
 តសីតោ ចំពាសីតោ ។ សោ តំ ចោត្តរណី អាគម្ម

សុត្តន្តបិដក វជ្ជីមនិកាយ ខុលបណ្ណសក្ក

ខាណក្រាម ទិសទទិឝ តិទិសជុំវិញ កិដ្ឋុច្ឆា ទាំងមានចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តាដ៏ធំទូលាយ នីយកសត្វវារោគមកដល់ការម្នាស់ ជាចិត្តប្រកបដោយ
 មហត្តកក្ខមិ ឥតមានប្រមាណ អិបាទចំអែហើយ ជាចិត្តមិនមានភ្លៀវ
 ភ័យមានទោស មិនមានព្យាបាទ ឥតមិនមានទុក្ខ ផ្សាយទៅកាន់សត្វ-
 លោកទាំងអស់ ព្រោះយកខ្លួនប្រៀបនឹងសត្វទាំងអស់គ្រប់ទិស ។ ភិក្ខុ
 មានចិត្តប្រកបដោយកាវុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុជិតា... មានចិត្ត
 ប្រកបដោយឧបេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ កិដ្ឋុច្ឆា ទិសទី
 ៣ កិដ្ឋុច្ឆា ទិសទី ៤ កិដ្ឋុច្ឆា ទាំងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិស
 ទទិឝ តិទិសជុំវិញកិដ្ឋុច្ឆា ទាំងមានចិត្តប្រកបដោយឧបេត្តាដ៏ធំទូលាយ
 ប្រកបក្នុងមហត្តកក្ខមិ ឥតមានប្រមាណ ជាចិត្តមិនមានភ្លៀវ មិនមាន
 ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ព្រោះយកខ្លួនប្រៀបនឹង
 សត្វទាំងអស់គ្រប់ទិស ។ ហួសភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្រះបោក្ខរណី
 ដែលមានទឹកផ្លាត្រង់ មានទឹកឆ្មាញ់ មានទឹកត្រជាក់ មានទឹកថ្លាស្តោក
 (មិនមានកក) មានកំពង់ស្ពឺដូចជាទឹកកាយ ។ ទោះបីបុរសមករំពឹងទិសខាង
 កើត មានខ្លួនក្តៅក្រហាយ ដោតដាំដោយចំហាយកំរៅ មានកាយ
 ឆ្លើយច្រួយ កក់ស្អុត ប្រេក ។ បុរសនោះ បរាជ័យស្រះបោក្ខរណីទោះ

ឃោយនវេន្ទ្រ ទូល្លស្សបុរសុន្តេ សមណសមិច្ឆយិកា

វិទេយ្យ ទុនភមិចាសំ វិទេយ្យ យម្មបរិណ្ណហំ ។
 អក្កិហយ ទេមិ និសាយ មុរិសោ អាគន្ធម្យ...
 ទុត្តកយ ទេមិ និសាយ មុរិសោ អាគន្ធម្យ...
 ធន្តិណាយ ទេមិ និសាយ មុរិសោ អាគន្ធម្យ...
 យនោ កុតោ ទេមិ^(១) មុរិសោ អាគន្ធម្យ យម្មភិក-
 ញោ យម្មបរេនោ តិលន្តោ តសិសោ មិចាសិសោ ។
 សោ តំ ទោត្តរណី អាគម្ម វិទេយ្យ ទុនភមិចាសំ
 វិទេយ្យ យម្មបរិណ្ណហំ វិវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទុត្តិ-
 យកុណ ទេមិ អតារស្មា អនតារិយំ មត្វជិតោ
 ហោតិ ។ សោ ច តថាគតយ្យវេទិនំ ធម្មវិទយំ
 អាគម្ម វិវមេវ មេត្តំ កុណំ មុទិនំ ទុរេត្តំ ភាវេត្វា
 លកតំ អង្គុត្តំ រូបសន្និ^(២) សមណសាមិច្ឆយិមទិ
 មជិមន្តោតិ វតាមិ ។ ប្រាហ្មណកុណា ទេមិ...
 វេស្សកុណា ទេមិ... សុទ្ធកុណា ទេមិ... យស្មា កុស្មា
 ទេមិ កុណា អតារស្មា អនតារិយំ មត្វជិតោ ហោតិ ។
 សោ ច តថាគតយ្យវេទិនំ ធម្មវិទយំ អាគម្ម វិវមេវ មេត្តំ

១. ១. ២. ទេមិ ទំ ។ ២. ១. អង្គុត្តំ រូបសម អង្គុត្តំ រូបសា ។ ៣. អង្គុត្តំ រូបសម ធម្មហំ ។

ឃោយនវេន្ទ្រ ទូល្លស្សបុរសុន្តេ ធនិចទានំសមនុស្សសមណៈ

ហើយក៏បញ្ចប់នូវសេចក្តីស្រែកទឹក ទាំងបញ្ចប់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ដោយចំហាយកំដៅចេញបាទ ។ ទោះបីបុរសមកពីទិសខាងលិច... ទោះ
 បីបុរសមកពីទិសខាងជើង... ទោះបីបុរសមកពីទិសខាងត្បូង... ទោះ
 បីបុរសមកពីទិសណា ។ មានខ្លួនក្តៅក្រហាយ ដោយដោយចំហាយ
 កំដៅ មានកាយឡើយព្រួយភក់ស្អុក មានសេចក្តីស្រែក ។ បុរសទោះ
 មកដល់ស្រះបោក្តូរហើរទារហើយ ក៏បញ្ចប់នូវសេចក្តីស្រែកទឹកទាំងបញ្ចប់
 បន្តិចនូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដោយចំហាយកំដៅចេញបាទ យ៉ាងណាមិញ
 ឆ្ងល់ភ័យភ័យនឹងឡាយ ទោះបីបុគ្គលចេញចាកក្រុមគ្រួសារ ចេញចាក
 គេហស្ថានចូលទៅកាន់ផ្លូវ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ក៏បញ្ចប់នូវការស្រៀម
 នូវធម៌វិន័យដែលតថាគតស្រាវស្រង់ហើយ បាទចំរើននូវមេត្តា កុណា
 បុទិតា រូបកា យ៉ាងនេះ តថាគតហៅបញ្ចប់នូវការដាវដាវប្រកបគ្និយ្យ
 បដិបទានំសមនុស្សសមណៈ ដ៏ស្ងប់រង្ស៊ីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសន្តានវែង ។
 ទោះបីបុគ្គលចេញចាកប្រាហ្មណគ្រួសារ ទោះបីបុគ្គលចេញចាកវេស្ស-
 គ្រួសារ... ទោះបីបុគ្គលចេញចាកសុទ្ធក្រួសារ... ទោះបីបុគ្គលចេញចាក
 គ្រួសារណា ។ ចេញចាកគេហស្ថានណា ។ ចូលទៅកាន់ផ្លូវ ។ ក៏បញ្ចប់
 ទោះស្រៀមនូវធម៌វិន័យ ដែលតថាគតស្រាវស្រង់ហើយ បាទចំរើននូវមេត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្បកសកំ

កុណា មុច្ចិកំ ទមេត្តំ កាវេត្វា លភតិ អដ្ឋង្គិ
 វុបសមី សមណាសាមីចិច្ចដិមដិ បដិបន្នោតិ វនាមិ ។
 មត្តិយេកុណា ទេមិ អនាវស្មា អនកាវយិ បត្ធិដិសោ
 ហោតិ ។ សោ ច អាសវាដំ ទយា អនាសវិ
 ទេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចំកត្វា ទមសប្បដ្ឋ វិហារតិ អាសវាដំ ទយា
 សមណោ ហោតិ វនាមិ(*) ។ ប្រាញ្ញាណកុណា
 ទេមិ... វេស្សកុណា ទេមិ... សុន្តកុណា ទេមិ...
 យេស្មា កស្មា ទេមិ កុណា អនាវស្មា អនកាវយិ
 បត្ធិដិសោ ហោតិ ។ សោ ច អាសវាដំ ទយា
 អនាសវិ ទេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្ម សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចំកត្វា ទមសប្បដ្ឋ វិហារតិ អាសវាដំ
 ទយា សមណោ ហោតិ វនាមិ(**) ។ ឥនមកេច
 ភនវា បត្តបទា តេ វិក្ខុ ភវេតោ កាសិទិ អភិទទ្ធិ ។

បុប្ផអស្សបុស្សំ ទសមំ និទ្ធិតំ ។

មហាយមកវន្តោ បពុន្តោ ។

១.៤ ១.១ និកំ វនាមិទិ ១ ទិស្សទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្បកសកំ

កុណា មុច្ចិកំ ទមេត្តំ កាវេត្វា លភតិ អដ្ឋង្គិ-
 បត្តិខ្ញុំបដិបទាមីសមក្កុដល់សមណៈ ដ៏ស្រប់រៀបប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសង្គ្រាម
 មែន ។ ទោះបីបុគ្គលទេញចាកខត្តិយត្រកូល ទេញចាកគេហស្ថានមូល
 ទៅកាន់ផ្ទះ ។ ក៏បត្តិដកនោះធ្វើឱ្យកំចាត់សង្គ្រាមសម្រេចខ្លួនទៅកោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ
 ដោយខ្លួនឯងក៏បច្ចុប្បន្ន គឺជាគតិហៅបត្តិដកនោះថាជាសមណៈ ព្រោះ
 អស់ទៅ នៃកាសវៈទាំងឡាយ ។ ទោះបីបុគ្គលទេញចាកប្រាហ្មណៈ
 ត្រកូល... ទោះបីបុគ្គលទេញចាកវេស្សត្រកូល... ទោះបីបុគ្គលទេញ
 ចាកសុទ្ធត្រកូល... ទោះបីបុគ្គលទេញចាកត្រកូលណា ។ ទេញចាក
 គេហស្ថានណា ។ មូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ ក៏បត្តិដកនោះធ្វើឱ្យកំចាត់សង្គ្រាម
 បានសម្រេចខ្លួនទៅកោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់
 ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯងក៏បច្ចុប្បន្ន គឺជាគតិហៅបត្តិដក
 នោះថាជាសមណៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់គូសុភាសិតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មាន
 សេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយដោះពានកាសិទិ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បុប្ផអស្សបុស្សំ ទី ១០ ។

ចប់ មហាយមកវន្ត ទី ៤ ។

មហាយានវគ្គសូត្រ គ្រាប់

តស្សត្ថានំ

គិញ្ញាតសាលវនំ បរិហារតុំ បញ្ញាវតោ

បុន សច្ចនិសេវា មុខវណ្ណបសិទ្ធាតិ ។

តសិវោ កេវល្ណស្ស បុរជនិលេនាតិ(១) ។

១ មហាយានវគ្គ

តស្សត្ថានំ

(គិញ្ញាតសាលវនំ បរិហារតុំ បញ្ញាវតោ បុន សច្ចនិសេវា ។ មុខវណ្ណបសិទ្ធាតិ ។

កេវល្ណស្ស បុរជនិលេនាតិ) ទិស្សន្តិ ។

២ កេវល្ណវគ្គ

តស្សត្ថានំ

គិញ្ញាតសាលវនំ បរិហារតុំ បញ្ញាវតោ

បុន សច្ចនិសេវា មុខវណ្ណបសិទ្ធាតិ ។

តសិវោ កេវល្ណស្ស បុរជនិលេនាតិ ២ ទិស្សន្តិ ។

ទុក្ខានុនិរោធិយមរិក្ខ

ទុក្ខានុនិរោធិយមរិក្ខ ទី ២ ខោរ គី

និយាយពីព្រះមានព្រះភាគ រត់ភ័យភ័យដែលក៏ដោយដឹង ក្នុង

ព្រះគោតិសិទ្ធិសាលវនំ (មានក្នុង ចូឡវគ្គសាលសូត្រនិង

មហាគោតិសិទ្ធិសាលសូត្រ) ១ និយាយពីធម៌ប្រៀបដោយគោ

បាល ចូរក្បួនគោបុននិងមិនបុន (មានក្នុងមហាគោបាល

សូត្រ) ១ និយាយពីគោបុនមានប្រាជ្ញាម្តងទៀត (មានក្នុង

ចូឡវគ្គសាលសូត្រ) ១ និយាយពីព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់

នៅក្នុងគ្រូនិវេសនី (មានក្នុងចូឡវគ្គសូត្រ) ១ និយាយ

ពីព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះក្រព្រះថ្វាជាដើម (មានក្នុង

មហាសច្ចកសូត្រ) ១ ។ និយាយពីព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ប្រកថ

ដោយកណ្តា (មានក្នុងចូឡវគ្គកណ្តាសន្តិយសូត្រ) ១ និយាយ

ពីសាតិកុក្កេវល្ណសូត្រ (មានក្នុងមហាកណ្តាសន្តិយសូត្រ) ១

និយាយពីពាក្យថាសមណៈ មានក្នុងមហាសុប្បុរសសូត្រ ១

និយាយពីសមណៈទុក្ខដ្ឋនិសកំ មានក្នុងចូឡវគ្គសុប្បុរសសូត្រ ១ ។

ប្បឡាយមកវិញ

បឋមី សាលេយ្យកស្កត្តំ

[១២៣] ឯវុឌ្ឍេ សុត្តំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា
 កោសលេសុ ចារិកញ្ចុរោ មហតា ភិក្ខុសង្ខេទ
 សទ្ធិ យេន សាលំ នាម កោសលានិ ប្រាហ្មណ-
 ក្កោមោ គនវសវិ ។ អស្សេសុំ ទោ សាលេយ្យកា
 ប្រាហ្មណភហមតិកា សមណោ ទលុ កោ កោតមោ
 សក្យមុត្តោ សក្យតុលា មទ្ធជតោ កោសលេសុ
 ចារិកញ្ចុរោ មហតា ភិក្ខុសង្ខេទ សទ្ធិ សាលំ
 អនុប្បត្តោ ។ តំ ទោ មន កវុទ្ធិ កោតមី ឯវិ
 កល្យាណោ តិក្ខុសង្ខោ អនុត្តតោ ឥតិបិ សោ កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បត្តោ សុក-
 តោ លោកវិទូ អនុត្តរោ ចុរិសធម្មសារធិ សក្កា

ប្បឡាយមកវិញ

សាលេយ្យកស្កត្តំ ទី ១

[១២៣] ខ្ញុំបាទស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សប័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ស្តេចនៅកាន់ទីចារិក ក្នុងកោសលវេនបទ ជាមួយនឹងព្រះភិក្ខុ
 សង្ឃច្រើនរូប បានស្តេចទៅដល់ស្រុកប្រាហ្មណ៍ឈ្មោះសាលៈ ជាទីក្រ
 ចរសំកាសលវេនបទ ។ ពួកប្រាហ្មណ៍ខំនឹងហប់ក្នុងស្រុកសាលៈបានពួ
 (ដំណឹង) ហើយ គឺប្រកាសពាក្យនេះថា ខ្លាលក្ខាយើង ពួកព្រះសមណ-
 កោតមជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យក្រលួលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ទ្រង់ស្តេច
 នៅកាន់ទីចារិកក្នុងកោសលវេនបទ ព្រះមហេយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ឥឡូវ
 ស្តេចមកដល់សាលាប្រាមហើយ ។ ភិក្ខុសទ្ធិដ៏ល្អ ចេសព្រះភាគមដី
 មានព្រះភាគនោះ ល្បីពូទូរខ្លោយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះ
 អង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ត្រាស់ដឹងខ្ញុំញែយ្យធម៌ទាំងពួង
 ដោយប្រព័ន្ធព្រះព្រះអង្គឯង បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទីវរណៈ ឥសេច-
 ក្តីដឹងនឹងត្រីក្យវិសេសបុគ្គលគប្បីប្រើក្តី មានដំណើរទៅកាន់ព្រះខែនាម
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ខ្ញុំវិញ្ញាណក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិកុណាកបុគ្គល
 ណាមួយស្មើគ្នាទ ទ្រង់ខ្លាចខ្ញុំបុរសវិសេសខ្លាចបាន ព្រះអង្គជាគ្រូ

បុប្ផយមពវដ្ឋ សាលេយ្យកសុត្ត ពុទ្ធភុណ្ណថា

ទេវមនុស្សានិ តុម្ភោ ភគវា សោ ឥមំ លោកិំ សុទេ-
 វានំ សមាសនិំ សុត្រហ្មណិំ សស្សមណាត្រាហ្មណិំ
 បដិំ សទេវមនុស្សិំ សយំ អភំញា សុត្តិកត្តា បវេទនំ
 សោ ធម្មំ ទេសនំ អាទិកល្យាណិំ មជ្ឈិកល្យាណិំ
 បវេទោ សាទកល្យាណិំ សាទិំ សត្យញ្ញនិំ កោលបវិ-
 បុណ្ណិំ បវិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បតាសនិំ សាទុ ទោ
 បទ គងារុដានិំ អវហនិំ ទស្សនិំ ហោតិំ ។ អដិទោ
 សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណាភយាមតិកា យេន ភគវា
 តេនុបសន្តិមិសុ ឧបសន្តិមត្តា អប្បេកទេ ភគវន្តិំ អភំវា-
 ទេត្តា ឯកមន្តិំ ជិសីទិសុ អប្បេកទេ ភគវតា សន្តិំ
 សម្មោទិសុ សម្មោទនិយំ តតិំ សាកណិយំ វិភិសាវេត្តា
 ឯកមន្តិំ ជិសីទិសុ អប្បេកទេ យេន ភគវា តេនញា-
 លិអ្សណាមេត្តា ឯកមន្តិំ ជិសីទិសុ អប្បេកទេ ភគវ-
 តោ សន្តិកេ បាមតោត្តិំ សាវេត្តា ឯកមន្តិំ ជិសីទិសុ

បុប្ផយមពវដ្ឋ សាលេយ្យកសុត្ត ពុទ្ធភុណ្ណថា

ទេវទោមនិមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ជំនុំចក្កវាយសច្ចធម៌ លែង
 លែងត្រឡប់មកកាន់កងខ្លួនទៀត ព្រះអង្គ ទ្រង់ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ ដោយ
 ប្រាថ្នា ចំពោះព្រះអង្គឯង ខ្ញុំលោកទះព្រមទាំងទៅលោក បាលលោក
 ព្រហ្មលោក អ្នកពន្លកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំង
 មនុស្សដាសម្បត្តិទេព និងមនុស្សដីសេស ហើយទ្រង់ប្រកាស ព្រះ
 អង្គ ទ្រង់សម្រែងធម៌មានពីរេបទដើម មានពីរេបទកណ្តាល មាន
 ពីរេបទចុង ប្រកាសឲ្យព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអក្ខនិងព្យញ្ជនៈ
 ដ៏ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលបានឃើញឲ្យព្រះអោត្ត
 ទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងហ្នឹង ជាការប្រពៃពេក ។ គ្រានោះ
 ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតិអ្នកស្រុកសាលគ្រាម ទាំងឡាយទៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះថ្វាយចង្ហុំព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីជីសមគួរ ពួកខ្លះក៏ពាលពាក្យរក់ទាក់ សំណេះសំ-
 ណាលដាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះចេញចំពាក្យ ដែលអ្នករីករាយ
 និងពាក្យដែលអ្នកលើកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីជីសមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយ
 ក្នុងទីជីសមគួរ ប្រណម្យអញ្ជូលិឆ្ការទៅព្រះមានព្រះភាគ ពួកខ្លះប្រ-
 កាស ឲ្យចាមនិងគោត្រក្នុងទីជីគព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីជីសមគួរ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលចន្ទស្ស

វេយ្យាករណ៍ តុល្លាភិក្ខុនា ឯកមន្តិ ចិសិទិសុ ។
 ឯកមន្តិ ចិសិទ្ធា ទោ សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណ-
 កហមតិកា កកវន្តិ ឯតទរោតុំ កោ តុ ទោ
 ហោ កោតម ហេតុ កោ ចត្វយោ យេនមិទេករោ
 ករោ សត្តា កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា អនាយិ
 ទុក្ខតិ វិនិទាតិ វិរយិ ឧបបជ្ឈន្តិ កោ មន កោ
 កោតម ហេតុ កោ ចត្វយោ យេនមិទេករោ
 សត្តា កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា សុតតិ សត្តិ
 លោកិ ឧបបជ្ឈន្តិ ។ អនម្មចរិយា វិសមចរិយាហេតុ
 ទោ កហមតយោ ឯវមិទេករោ សត្តា កាយស្ស
 ភេតា បរម្មរណា អនាយិ ទុក្ខតិ វិនិទាតិ វិរយិ
 ឧបបជ្ឈន្តិ ចម្មចរិយា សមចរិយាហេតុ ទោ កហម-
 តយោ ឯវមិទេករោ សត្តា កាយស្ស ភេតា
 បរម្មរណា សុតតិ សត្តិ លោកិ ឧបបជ្ឈន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចន្ទស្ស

ពួកខ្លះក៏យល់ស្រឡា ក្នុងចំណីសមគួរ ។ កាលប្រាហ្មណ៍នឹងគហមតិ
 គួកស្រុកសាលៈ អង្គុយក្នុងចំណីសមគួរហើយ បានគ្រាបង្គំខ្ញុំលស្សរោក្យ
 នេះនឹងព្រះពោធិព្រះភាគវា ។ បើគ្រូព្រះភោគមដំប៉ែន ហេតុដូចម្តេច
 ចម្លើយដូចម្តេច បានជាសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទំលាយកង
 កាយទាំងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ (ទីមិនមានសេចក្តី
 ចំរើនគឺវិញ្ញាណករណី) ទុក្ខតិ (ដំណើរដែលផ្អែកនឹងទុក្ខតិសុរកាយ)
 វិនិទាត (ទ័សប្រាប់ទំលាក់នូវបុគ្គលធ្វើអំពើតាក្រក់តិប្រកវិស័យ) មិរយៈ
 (ទីបិទមានសេចក្តីសប្បាយនិរោក) បើគ្រូព្រះភោគមដំប៉ែន ហេតុដូច
 ម្តេច ចម្លើយដូចម្តេច បានជាសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទំលាយ
 កងកាយទាំងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងមនុស្ស សុតតិ ស្នតិ
 ទៅលោក ។ ព្រះពោធិព្រះភាគ ច្រើនស្រាវថា ម្ចាស់គហមតិទាំងឡាយ
 សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ទំលាយកងកាយទាំងមុខបន្ទាប់អំពី
 មរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុក្ខតិ វិនិទាត នរក ព្រោះហេតុតែវិយា
 ប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិភាមធម៌ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់គហ-
 មតិទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទំលាយកងកាយ
 ទាំងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺមនុស្សសុតតិ ឬស្នតិ
 ព្រោះហេតុតែវិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិភាមធម៌យ៉ាងនេះឯង ។

ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធ សាលយុកសុត្តន្ត ទស អនុសលកថ្តបិដក

ន ទោ មយំ ឥមស្ស ភោតោ ភោតមស្ស សង្កិញ្ញេន
 កាសិកស្ស វិញ្ញាបន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិញ្ញាបន អត្ថំ
 រាជាបាម សាទុ ទោ ភវី ភោតមោ តថា ធម្មំ
 ធមេសេតុ យថា មយំ ឥមស្ស ភោតោ ភោតមស្ស
 សង្កិញ្ញេន កាសិកស្ស វិញ្ញាបន អត្ថំ អវិកត្តស្ស
 វិញ្ញាបន អត្ថំ អាជារេយ្យោនតិ ។ តេនហិ ក-
 ហមតយោ សុណាថ សាទុកំ មនសិករោថ កា-
 សិស្សាប័តិ ។ ធិរិ ភោតិ ទោ សាលយុកា
 ប្រាហ្មណគហមតិកា ភគវតោ មច្ចុស្សាសុំ ។

(១៤៤) ភគវា ឯតទភោថ តិរិដិ ទោ តហម-
 តាយោ កាយេន អនុម្មវិយា វិសមថវិយា ហោតិ
 ចតុត្វិដិ ភិចាយ អនុម្មវិយា វិសមថវិយា ហោតិ
 តិរិដិ មនសា អនុម្មវិយា វិសមថវិយា ហោតិ ។
 កថេតុ តហមតយោ តិរិដិ កាយេន អនុម្មវិយា
 វិសមថវិយា ហោតិ ។ ឥន តហមតយោ ឯកក្ខេ

ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធ សាលយុកសុត្តន្ត ទស អនុសលកថ្តបិដក

ប្រាហ្មណ៍នីតិភយេតិ ក្រាមបន្តិទូលថា កាលបើព្រះភោតមដីចំរើនានៈ
 សំដែងដោយសន្តិម មិនបានចែកអត្តដោយពិស្តារហើយ យើងទាំង
 ឡាយមិនអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបានទេ កាលបើព្រះភោតម
 ដីចំរើនានៈ សំដែងដោយសន្តិម មិនបានចែកអត្តដោយពិស្តារទេ តែ
 ថាយើងទាំងឡាយអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបាន ដោយប្រការ
 យ៉ាងណា សូមព្រះភោតមដីចំរើនព្រះមគ្គាប្រោស សំដែងធម៌ដល់
 យើងទាំងឡាយដោយប្រការយ៉ាងនោះឱ្យបាន ។ ព្រះអង្គក្រាស់ថា ម្ចាស់
 ភយេតិទាំងឡាយ ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយចូលប្រើស្តាប់ ចូរធ្វើទុក្ខនិច្ចក
 ឱ្យល្អចុះ គឺថាគតនឹងសំដែង ។ ពួកប្រាហ្មណ៍នីតិភយេតិអ្នកស្រុកសាលៈ
 ទទួលស្តាប់ព្រះទុដ្ឋដិក ខែព្រះមានព្រះភោតថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៤៥) ព្រះមានព្រះភោត ក្រាស់កាសិកនេះថា ម្ចាស់ភយេតិ
 ទាំងឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយ
 កាយមាន ៣ ប្រការ កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌
 ដោយវាចាមាន ៤ ប្រការ កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាម
 ធម៌ ដោយចិត្តមាន ៣ ប្រការ ។ ម្ចាស់ភយេតិទាំងឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិ
 មិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយកាយមាន ៣ ប្រការ កិរិយា
 ម្តេចចុះ ។ ម្ចាស់ភយេតិទាំងឡាយ ចុក្កលក្ខត្វះ ក្នុងលោកនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចណ្ណសុត

សេណាភិទាតី ហោតិ សុត្តា^(១) លោហិតទាណី

កតព្យុកោត ជិវេន្នោ វសន្និ^(២) អនយោបន្នោ សព្វ

កាលាភូតសុ^(៣) ។ អនិទ្ធានាយី ទោ បទ ហោតិ

យេន្នំ វេសស្ស យវេន្នុបករណំ កាមភតិ វ វេញ្ញភតិ

វ តិ វនន្តិ វេយ្យសម្មាតំ អាណា ហោតិ ។

កាវេសុ បិទ្ធានាវី ទោ បទ ហោតិ យា តា

ហនុវត្តិកា យិទុវត្តិកា វា កា យិទុវត្តិកា កា វុវត្តិ

តា អតិ វិវត្តិកា ញាតិវត្តិកា សស្សិ មិ កា

១ ឃ. ឧត្តរា ពុលោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឃ. ម. វាយំ ចារហំ ឧ ទិស្សតិ ។
៣ ឃ. វេណាភូតសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចណ្ណសុត

ជាយុគសម្រាប់សត្វ ជាមនុស្សកម្រកំ ទានពានវិជ្ជប្រឡូក្រដោយលាម

បានចិត្តចុះដាច់ក្នុងការសម្រាប់សត្វ ជាយុគបិទពានសេចក្តីអៀនខ្មាស

ទានចិត្តមិនពេញចំពោះពួកសត្វទាំងអស់ ។ មួយទៀត ជាយុគកាត់

យកម្ចីវក្រវែលរកមិនបានឲ្យ ដូចជាគ្រឿងឧបករណ៍សម្បត្តិឧបត្ថម្ភ

ដទៃណាដែលរកខុកក្នុងស្រុកក្តី ខុកក្នុងច្រកក្តី ជាយុគកាត់យកគ្រឿង

ឧបករណ៍ដែលរកមិនបានឲ្យនោះ ដោយចំណែកខំចិត្តល្អ ។ មួយ

ទៀត ជាយុគប្រព្រឹត្តខុសក្នុងការបំពេញយ ដូចជាស្រ្តីបំពេញយណា

គឺស្រ្តីដែលមានការព្យា^(១) ដែលបិទការព្យា ដែលញាតិព្យា ដែលបតិ

ប្តូរច្រុសការព្យា ដែលបតិប្តូរស្រីព្យា ដែលញាតិព្យា ដែលមានស្វាមី^(២)

១ ស្រ្តីដែលមានការព្យានោះ ចិញ្ចឹមកូនដូចដូចគ្នាទៅ ទៅសំបែងទាញយ
ក្បែរខុកក្នុងស្រុក ដោយការបារមីនសំពត់ស្បែកជាដើម ។ ឯស្រ្តីដែលមានបិទការព្យា ក៏មាន
សេចក្តីខ្លាច ។ ២ ស្រ្តីដែលមានស្វាមីនោះ គឺស្រ្តីនោះនៅក្នុងផ្ទះទៅឃើញ មានប្រពន្ធ
ឃើញនឹងយល់កាន់ត្រូវថា ចើងមានប្តូរច្រុស ឬមានប្តូរស្រី ។ ទោះបីឲ្យទៅក្រព្វយដទៃ
ច្រើនប្រាកដក្តី ។

ឥតិ រត្តោលោកុ វា បរលោកុ វា អាមិស កិញ្ចុត្តា-
 លោកុ វា សម្មជាធម្មសា កាសិទា ហោតិ ។
 បិសុណារិចោ(១) ទោ បទ ហោតិ ឥតោ សុត្វា
 អម្បត្រ អក្កាតា ឥថេសី គេនាយ អម្បត្រ វា
 សុត្វា ឥថេសី អក្កាតា អម្បសី គេនាយ ឥតិ
 សមត្តំ វា គោធនា(២) កិញ្ចាធំ វា អនុច្ឆយកា
 វត្តារោ វត្តារោ វត្តធនី វត្តករណី វាធំ
 កាសិទា ហោតិ ។ ធុសវិចោ ទោ បទ ហោតិ
 យា សា វិចា អណ្ណាតា(៣) កត្តសា បរកម្ពុតា
 ចរាសិដ្ឋំ កោធនាមត្តា អសមាធំសិវត្តំ កា
 តាវុបិ វាធំ កាសិទា ហោតិ ។ សម្មម្សរាមី ទោ
 បទ ហោតិ អកាលវាធំ អក្កវាធំ អនត្តវាធំ អ-
 ធម្មវាធំ អវិទយវាធំ អនិចារវតិ វាធំ កាសិទា
 ហោតិ(៤) អកាលេន អធមទេសី អមវិយត្ត-
 វតិ វត្តសត្តិកិ ។ ឯវិ ទោ កហាបគយោ

១ ឧ. ម. បិសុណារិចោ ។ ២ ឧ. កញ្ច ។ ៣. ឧ. អណ្ណា ។ ៤ ម. កណ្ណា ។
 ៥ ឧ. ឧ. ហោតិ ឧ វិស្សតិ ។

ជាអ្នកពោលពាក្យកុហកវាងជើងខ្លួន ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុ
 យកដៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុសំណូកគឺតាមសៈចន្តិចបន្តិចក្តី ។ មួយទៀត
 ជាអ្នកពោលឡូតាក្សត្រៈញតិ គឺពួកពាក្យកំសិបំណាក់ជននេះហើយនាំទៅ
 ប្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនតាំងនេះ ពួកពាក្យកំសិបំណោះ
 ហើយនាំយកមកប្រាប់ជននេះ ដើម្បីបំបែកជនឯណោះ ជាអ្នកបំបែក
 ឡូតាក្សត្រៈដែលព្រមព្រៀងគ្នាផង ជាអ្នកជម្រុលចូកជន ដែលបែកគ្នា
 ហើយផង ជាអ្នកប្រកាសក្នុងក្នុង មានកម្រែកក្នុងក្នុង ជាអ្នកកំសិប
 នៃក្នុងក្នុង ជាអ្នកពោលឡូតាក្សត្រៈដែលធ្វើឲ្យប្រកាន់ក្នុង ដូច្នោះឯង ។ មួយ
 ទៀត ជាអ្នកពោលពាក្យគាត្រកំ គឺវិចារណាប្រភេទៈ ខ្លោះខ្លាញ់
 កាល ស្តាប់ដំណើរជនដទៃ ដាក់ចាត់នឹងសេចក្តីប្រោក មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសមាធិបាទ ហើយជាអ្នកពោលឡូតាក្សត្រៈ មានសកាតដូច្នោះ ។
 មួយទៀត ជាអ្នកពោលឡូតាក្សត្រៈមិនមានប្រយោជន៍ ពោលពាក្យ
 ខុសគោល ពោលឡូតាក្សត្រៈមិនតិច ពោលពាក្យមិនមែនជាអត្ថ ពោល
 ពាក្យមិនមែនជាធម៌ ពោលពាក្យមិនមែនជាវិធី ពោលពាក្យដែលមិន
 គួរតាំងមុខ ក្នុងចម្រើយ ខុសគោល ប្រាសចាកគ្រឿងតាំង ជាពាក្យ
 មិនមានចំបង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភហុបតិពានីចូរយ

ពុទ្ធសូតនិកាយ សាលយ្យបិដក ទស អនុសង្កេតបិដក

ពត្តច្បងំ កតាយ អនម្មចរិយោ វិសមចរិយោ ហោតិ ។
 លាជន្ទ កហាបកយោ តិវិទំ មនសា អនម្មចរិយោ-
 វិសមចរិយោ ហោតិ ។ គន កហាបកយោ ឯកោត្តា
 អភិជ្ឈាណុ ហោតិ យេន្ធិ បរស្ស បរិវិទ្ធិបករណំ តិ
 អភិជ្ឈិតា(១) ហោតិ អហោ វិន យំ បរស្ស តិ
 បថ អស្សាតិ ។ ក្រាបខ្ពង់ត្តា វោ មន ហោតិ
 បុព្វមនស្ក្រោ(២) ភយ សត្តា ហត្ថា កំ វជ្ឈន្ត
 ក ធម្មិជ្ឈន្ត កំ មា កំ អហោសុន្តិ(៣) ។ មិច្ឆានិច្ឆិកោ(៤)
 វោ មន ហោតិ វិចរិកនស្សោ ធម្មិ ធម្មិ ធម្មិ យេន្ធិ
 ធម្មិ យេន្ធិ ធម្មិ សុភវដ្ឋក្កដាបិ កម្មានំ មលិ
 វិហារោ ធម្មិ អយំ លោកោ ធម្មិ មាណ លោកោ
 ធម្មិ ពោតា ធម្មិ មិចា ធម្មិ សត្តា ធម្មិ មាតិកា
 ធម្មិ លោកោ សមណា ប្រាញណា សម្មត្តា
 សម្មាសមិច្ឆា យេ ភមញ ហោតិ បរញ
 លោកំ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្តា បរិវេន្តិតិ ។

១ ឧ. ម. អភិជ្ឈិតា ។ ២ ម. ពុទ្ធសុតនិកាយ ។ ៣ ឧ. ម. ធម្មិជ្ឈន្ត កំ វិស្សន្ត
 កំ មា កំ អហោសុ កំ វិ ។ ៤ ឧ. បិព្វទិដ្ឋិ ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ សាលយ្យបិដក អនុសង្កេតបិដក ១

កិរិយាប្រតិភ័តិមិស្មំ ភោលតិមិស្មំប្រតិភ័តិភាមមិ វោយវេតា មាន
 ៤ ប្រការផ្សះផ្សះឯង ។ គ្នាលភាមិកំវិទ្ធកាយ កិរិយាប្រតិភ័តិមិស្មំ
 ភោលតិមិស្មំប្រតិភ័តិភាមមិ វោយវេតា ពុ ប្រការ តិវិទ្ធិបុព្វមុខ ។
 គ្នាលភាមិកំវិទ្ធកាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ គ្រើមវោយ
 អភិជ្ឈ ភយគន់ទូរគ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាសម្បត្តិទុក្ខលដ៏ទ វោយ
 គិតជា ទេវ្វិ គ្រឿងឧបករណ៍ដែលជាសម្បត្តិទុក្ខលដ៏ទណ គ្រឿង
 ឧបករណ៍នោះ អប្បិច្ឆាមកតាគ្នាអញ ។ មួយទៀត ជាអ្នកមាន
 ចិត្តព្រាង មានគម្រើក្នុងចិត្ត ដែលភោសប្រទូស្តហើយថា សត្វតាំង
 ទ្បាយចូលំបាកខ្លះ ចូរស្លាប់ខ្លះ ចូរវិនាសភាវស្តុខ្លះខ្លះ ដែលថា
 មិនវិនាសកុំឱ្យមានឡើយ ។ មួយទៀត ជាអ្នកមានចំណែកយល់
 ខុស ឃើញខុសចិត្តិយកែថា មានដែលបុគ្គលទ្បាយហើយមិនមានផល
 ការប្រដៅមិនមានផល ការចូរជាអ្នកមិនមានផល ផលវិបាកនៃកុស-
 លាកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងកាច្រក់ មិនមាន លោកនេះមិន
 មាន លោកនាងមុខមិនមាន ទាវាមិនមានកុណ បំភាមិនមានកុណ
 សត្វតាំងទ្បាយជាទេវបាតិកៈ មិនមាន ពួកសមណប្រាញណ៍ក្នុងលោក
 ជាអ្នកគ្រើមគ្រឿងគ្នា ប្រតិច្ឆិវោយគ្រើមគ្រើម ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់វោយ
 ខ្លួនឯង ខ្លួរលោកនេះនឹងលោកនាងមុខ ហើយសំដែង កិរិយាមាន ។

ឃី ទោ ភយាមតយោ តិវិធិ មទសា អទម្មធរិយោ
វិសមធរិយោ ហោតិ ។ ឃី អទម្មធរិយាវិសមធរិយោ-
ហេតុ ទោ ភយាមតយោ ឃីមិទេសេត្ថេ សន្តា
កាយស្ស កេនា បរម្មវណា អទាយិ ទុក្ខតិ វិធិទាតិ
ហាយិ ទុមធម្មត្ថំ ។

[១៤៥] តិវិធិ ទោ ភយាមតយោ កាយេន
ធម្មធរិយោ សមធរិយោ ហោតិ ។ ចតុត្ថំធិ វិកាយ
ធម្មធរិយោ សមធរិយោ ហោតិ ។ តិវិធិ មទសា
ធម្មធរិយោ សមធរិយោ ហោតិ ។ ភយាមត ភយាម-
តយោ តិវិធិ កាយេន ធម្មធរិយោ សមធរិយោ
ហោតិ ។ វិទ ភយាមតយោ ឃីកាត្វា ចាលាតិ-
កាតិ មហាយ ចាលាតិកាតា មជិវិកេតា ហោតិ
វិហិតទេស្តា វិហិតសន្តោ លន្ធិ ធមោមន្ទោ
សព្វវណាត្ថតហិតាទុក្ខម្បិ វិហិតិ ។ អនិច្ចាណនំ
មហាយ អនិច្ចាណនា មជិវិកេតា ហោតិ យន្តិ
ហស្ស ហវិត្តុបសរណំ ភាមកតំ វា អញ្ញាមតំ វា

ញលភហមតិពំនិទ្ធកយ កិរិយាប្រត្រិក្ខិមិស្មី កោលតិមិប្រត្រិក្ខិ
ភមធមិវាយចិត្ត ពានេត ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ញលភហមតិ
ពំនិទ្ធកយ សត្វពំនិទ្ធកយក្នុងខ្លួនក្នុងលោកនេះ លុះបែកចាយពន់កាយ
នាមិមុខបន្ទាប់ពីមរណៈ ចូលទៅកាន់អុបាយ ទុក្ខតិ វិទិបាក ឯក
យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុវិកិរិយាប្រត្រិក្ខិមិស្មី កោលតិមិប្រត្រិក្ខិភម
ធមិ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៥] ញលភហមតិពំនិទ្ធកយ កិរិយាប្រត្រិក្ខិមិស្មី កោលតិ
ប្រត្រិក្ខិភមធមិវាយភាយ ពានេត ប្រការ ។ កិរិយាប្រត្រិក្ខិមិស្មីកោល
តិប្រត្រិក្ខិភមធមិ វាយភាយ ពានេត ប្រការ ។ កិរិយាប្រត្រិក្ខិមិស្មី
កោលតិប្រត្រិក្ខិភមធមិវាយចិត្ត ពានេត ប្រការ ។ ញលភហមតិពំនិ
ទ្ធកយ កិរិយាប្រត្រិក្ខិមិស្មី កោលតិប្រត្រិក្ខិភមធមិវាយភាយ ពានេ
ត ប្រការ កេវុទម្ពុច ។ ញលភហមតិពំនិទ្ធកយ បុគ្គលក្នុងមួយក្នុង
លោកនេះ លះបង់បាណនិបាត វៀស្រឡះចាកបាណនិបាត ជាអ្នក
ដាក់ចុះខ្លួនកម្រ ដាក់ចុះខ្លួនស្រឡាវុច ប្រកបដោយសេចក្តីខ្មាស ដល់ខ្លួន
មេត្តាចិត្ត ជាអ្នកអនុគ្រាមដោយប្រយោជន៍ ចំពោះពួកសត្វពំនិវស ។
ជាអ្នកលះបង់ខ្លួនចិត្តចាន វៀស្រឡះចាកចិត្តចាន ដូចជាគ្រឿង
ទុមករណ៍គឺសម្បត្តិរបស់បុគ្គលណា ដែលគេទុកក្នុងស្រែក្តី ទុកក្នុងវិញ្ញាតិ

បុព្វបទនៃស្រី សាលយ្យកស្មត្រ វេល កុសលាធម្មជា

ន តំ វេទិក្ខំ^(១) វេយ្យសដ្ឋានំ អាមាតា ហោតិ ។ កា-
 រេស្ម មិត្តាណំ បហាយ កាមេស្ម មិត្តាណា មជិរិតោ
 ហោតិ យោ តា មាគុវត្តំតា មិគុវត្តំតា មាតាមិគុ-
 វត្តំតា តាគុវត្តំតា គតិវត្តំតា ញាតិវត្តំតា សស្សា-
 វិកោ សាវេនិទ្ធាវា អន្តមសោ ពាលាកុឡ្យមិគុវត្តាមិ
 តថាវ្វោសុ ១ ចារិក្ខំ អាមជ្ជិត ហោតិ ។ ឃិរំ ខោ
 គហមនៈយោ តិវិទំ កាយេន ធម្មវិយោ សមមរិ-
 យោ ហោតិ ។ កថេត្វ គហមនៈយោ មត្តុមិ វាថាយ
 ធម្មវិយោ សមមរិយោ ហោតិ ។ វេទ គហមនៈយោ
 ឯកក្រោ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា មជិរិតោ
 ហោតិ សកត្តតា វា វរិសក្កតោ វា ញាតិមជ្ឈត-
 តោ វា ប្រមជ្ឈតៈតោ វា វាជតុលមជ្ឈតតោ វា
 វាតិវិតោ សក្កំ មុដ្ឋោ ឃិហត្តោ បុរិស យំ
 ជាតាសិ តិ វេទមិ ។ សោ អជាទំ វា វាហ
 ន ជាតាមិ ជាទំ វា អាហ ជាតាមិ អវស្សំ

១ វ. ធរ. តំ ចារិក្ខំ ។

បុព្វបទនៃ សាលយ្យកស្មត្រ កុសលក្ខណ៍ ១១

គឺជាអ្នកមិនកាន់យកខ្លួនវា ដែលគេមិនបានឱ្យទោះ ដោយចំណែកនៃ
 ចិត្តល្អច្រើន ។ ជាអ្នកលះលង់ខ្លះកមេស្មមិគុវត្តោ វៀស្រឡះចាក
 ការមេស្មមិគុវត្តោ ពោះបីស្រ្តីណា ដែលមានក្សត្រ មិគុវត្ត មាតា-
 មិគុវត្ត មនិប្បូនប្រុសក្សត្រ មនិប្បូនស្រ្តីក្សត្រ ញាតិក្សត្រ មានស្វាមី
 ប្រកបដោយកង្វះ ដោយរោចទៅស្វម្បិស្រ្តី ដែលបុរសបំណាក់ក្រុងក្នុង
 ឲ្យ គឺជាអ្នកមិនដល់ខ្លះការប្រព្រឹត្តិកន្លង ក្នុងស្រ្តីពំនឿយ មានសភាព
 ដូច្នោះឡើយ ។ ម្ចាស់គហមន៍ពំនឿយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មំ កាលមិ
 ប្រព្រឹត្តិកាមមិដោយកាយ មានព្យ ប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់គហមន៍
 ពំនឿយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មំ កាលមិប្រព្រឹត្តិកាមមិដោយវាចា មាន
 ៤ ប្រការ គឺដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់គហមន៍ពំនឿយ បុគ្គលកុម្មយក្នុង
 លោកនេះ លះលង់ខ្លះមុសាវាទ វៀស្រឡះចាកមុសាវាទ ពោះបីគោរៅ
 ក្នុងរោងក្តី បិទរោងក្នុងបរិស័ទក្តី បិទរោងកណ្តាលញាតិក្តី បិទរោង
 កណ្តាលសេនិយក្តី បិទរោងកណ្តាលជក្រក្សលក្តី គេនាំទៅរដ្ឋជាសាក្សី
 ហើយស្តាប់ វៃបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកមកនេះ បើអ្នកដឹងហតុណា ចូរ
 និយាយប្រាប់ហេតុនោះដូច្នោះក្តី ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹង និយាយ
 ថា ខ្ញុំមិនដឹង ឬកាលដឹង ក៏និយាយថា ខ្ញុំដឹង កាលមិនឃើញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុលចណ្ណសក

ក រាហា ន បស្សនីតិ បស្សី កំ រាហា បស្សនីតិ ។
 គតិ វាត្តុហេតុ កំ បរហេតុ កំ រាហិសតិ ភ្នំត្នុហេតុ
 កំ ន សម្មជាទុស្ថា កាសិកា ហោតិ ។ ចិន្ទុ-
 ណី កំចិ បហាយ ចិន្ទុណាយ កំចាយ បដិវិភោ
 ហោតិ វិភោ សុត្វា ន អនុត្រ អន្តាតា វិមសិ
 ភេតាយ អនុត្រ កំ សុត្វា ន វិមសិ អន្តាតា
 អនុសិ ភេតាយ គតិ ភិញ្ញាចំ កំ សុត្វាតា សមិ-
 ញាចំ កំ អនុប្បនាតា សមត្តារមោ សមត្តារោ
 សមត្តនន្ទំ សមត្តារណី កំចិ កាសិកា ហោតិ ។
 ជុស្សំ កំចិ បហាយ ជុស្សាយ កំចាយ បដិវិភោ
 ហោតិ យោ សា កំចា ធនោ កណ្ណសុតា មេម-
 ចំយោ ហានយត្តំ ភោវី តហុជនកត្តា តហុជន-
 តាតា តហុជី កំចិ កាសិកា ហោតិ ។ សម្មប្ប-
 ណាចិ បហាយ សម្មប្បណាចា បដិវិភោ ហោតិ
 កាលកំចិ ភូតកំចិ អនុកំចិ ធម្មកំចិ វិធសកំចិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលចណ្ណសក

និយាយថា ភ្នំមិនឃើញ ឫកាលឃើញ ក៏និយាយថា ភ្នំឃើញ ។
 ដេញតមិនពាល ខ្ញុំតាក្សត្រមានទាំងដឹងខ្លួនផ្ទះ ព្រោះហេតុខ្លួនក្តី
 ព្រោះហេតុក្នុងដីខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុកែសំលៀក គឺតាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តី ។
 មួយវិញ្ញៈទៀត ជាអ្នកលះចង់ខ្ញុំចិន្ទុណាវា វៀស្រឡះចាកចិន្ទុណា-
 វា គឺពួកក្សត្រិយ៍នោះ ហើយមិនទាន់ព្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បី
 នឹងបំបែកជនទាំងនេះផង ពួកក្សត្រិយ៍នឯណោះ ហើយ មិនទាន់មក
 ព្រាប់ជនទាំងនេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះផង ជាអ្នកជ្រុះជ្រុះខ្ញុំពួកដទៃ
 ដែលបែកគ្នាផង ជាអ្នកទំនុកបម្រុងខ្ញុំពួកដទៃ ដែលព្រមព្រៀងគ្នាស្រាប់
 ហើយផង ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ជាអ្នកមានអប្រេក
 ក្រក្រងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ជាអ្នកកែឈក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ពោល
 ខ្ញុំវាចាដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀង ដោយច្រកាវដ្តោះ ។ ជាអ្នកលះ
 ចង់ខ្ញុំជុស្សាវា វៀស្រឡះចាកជុស្សាវា គឺវាចាណាមិនមានវាចា
 ជាសុខដល់គ្រាទៀត គួរឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ចូលទៅកាន់ហេតុផ្ទៃ
 ជាវាចាអ្នកថ្កុំ ជាវិស្រឡាញ់ដល់ជនច្រើន ជាទំនេញចិត្តដល់ជនច្រើន
 ជាអ្នកពាលខ្ញុំវាចាមានសភាពដូច្នោះ ។ ជាអ្នកលះចង់ខ្ញុំសម្មប្បណាចៈ
 វៀស្រឡះចាកសម្មប្បណាចៈ ពោលពាក្យត្រូវតាមកាល ពោលពាក្យគិត
 ពោលពាក្យដែលជាអនុ ពោលពាក្យដែលជាចមិ ពោលពាក្យជាវិធស

២២៧

ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ទី១ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ទី១

ចំពោះនាមនៃ ក្រុងសៀម (ហោត៍(១) ក្រុងសៀម សាមណេសី
 យ៉ាយន្តរី អង្គរសាស្ត្រី ។ ឃុំ ៖ ទា គយបនយោ ជន្ម
 ភ្នំ ក្រុងយោ ជន្មចរិយោ សមចរិយោ ហោត៍ ។ ក្រុងយោ
 គយបនយោ ភ្នំ ជន្ម ជន្មចរិយោ សមចរិយោ
 ហោត៍ ។ ៧០ គយបនយោ ឃុំកញ្ចា - អនុភ័យ្យល្អ
 ហោត៍ យង្គិ បរស្សី បរិភូមករណ៍ ភ្នំ ជាតិជ្ជីតា(២)
 ហោត៍ អរោ វត យំ បរស្សី ភ្នំ អម អស្សីតិ ។
 អន្តរាជ្ជតិក្ខោ ទោ បណ ហោត៍ អប្បនុដ្ឋមសន្តិ-
 យោ ភីម សន្តា អវេរ អន្តរាជ្ជតិ អធិយា សុទ្ធ
 អន្តាទិ បរិចារាទ្ធិ ។ សញ្ញាទិដ្ឋតា(៣) ទោ បណ
 ហោត៍ អវេរិគនស្សីនា អន្ត ទិដ្ឋ អន្ត យំដ្ឋ
 អន្ត ហុតិ អន្ត សុកដន្តាណិ កន្តាទិ បលិ
 វិចារកា អន្ត អយំ លោកា អន្ត បរា លោ-
 កា អន្ត រាតា អន្ត បិទា អន្ត សន្តា ទិប-
 ចាតិកា អន្ត លោកា សមណាត្រាញណា អង្គតា

១. ១. ២. ហោត៍ ៣ ទិស្សី ១ ២ ១. ២ ចារិក្ខា ១ ៣ ១. សញ្ញាទិដ្ឋ ។

ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ទី១ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ទី១

ពោលពាក្យដែលត្រូវតែដឹង ក្នុងហឫទ័យ ត្រូវតាមកាល ប្រកប
 ដោយត្រៀមភាគ ជាពិសេសទាំងបី ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ខ្លួន
 គយបនិទ័យ កិរិយាប្រត្រិក្ខិស្មី ពោលគឺប្រត្រិក្ខិភាគទម ដោយ
 ៧០ មានប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ខ្លួនគយបនិទ័យ កិរិយាប្រ-
 ត្រិក្ខិស្មី ពោលគឺប្រត្រិក្ខិភាគទមដោយចិត្ត ភាគ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។
 ខ្លួនគយបនិទ័យ បុគ្គលក្នុងមួយក្រុងលោកនេះ ទំនៀមដោយ
 អភិជន ត្រៀមទមករណ៍ដែលជាសម្បត្តិ នៃបុគ្គលដទៃណា ក៏មិនយ
 គន់ខ្លះត្រៀមទមករណ៍នោះទេ ទេ ត្រៀមទមករណ៍ដែលជាសម្បត្តិ
 បុគ្គលដទៃណា ត្រៀមទមករណ៍នោះ គប្បីបានមកពន្លាអញ ដូច្នោះ
 ឡើយ ។ មួយទៀត ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្រាបាទ មានគម្រិតចិត្តដែល
 គោរពប្រមូស្តរដោយថា សត្វទាំងឡាយនេះចូរកុំមានព្រិះ កុំមាន
 ព្រាបាទ កុំមានខុក រក្សាខ្លួនឱ្យបានសេចក្តីសុខចុះ ។ មួយវិញទៀតជា
 អ្នកមាននិរិយល្អ ឃើញខ្លះសេចក្តីមិនមែនថា មានដែលបុគ្គលឱ្យ
 រើយមានផល ការប្តូរដំណែនផល ការប្តូរដំណែនផល ផលវិបាក
 កុសលកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើយូរឆ្នាំធ្វើក្រក់មាន លោកនេះមាន
 លោកទាំងមុខមាន មានមានខុណ បិតាមានខុណ សត្វដែលជាទុប-
 បាតិកៈករណ៍គឺមាន ក្នុងសមណត្រាញណ៍ក្នុងលោក ជាបុគ្គលត្រៀម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ បុស្សបិដកសង្ខេប

សាញាចដំបង្ហា យេ ឥមេត្ត លោកី បរេត្ត លោកី
សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បរេនេដ្ឋិតំ ។ ឃី ខោ
ករោមតយោ តិវិជំ មទសា ធម្មចារិយោ សមចារិយោ
រោតំ ។ ឃី ធម្មចារិយោ សមចារិយោ ហេតុ ខោ ក
រោមតយោ ឃីមិទេកត្តេ សត្តា កាយស្ស ភេតា
បរម្មណា សុកតំ សន្តិ លោកី ឧបបដ្ឋិតំ ។

[១២៦] រាគៈន្ត្រយ្យ ទេ ករោមតយោ ធម្មចារិ
សមចារិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរម្មណា
ឧត្តិយមហាសាលានំ សហព្យតិ ឧបបន្តេយ្យន្តំ ហិជំ
ខោ បរេតិ វិជ្ជិតំ យំ សោ កាយស្ស ភេតា បរម្ម
ណា ឧត្តិយមហាសាលានំ សហព្យតិ ឧបបន្តេយ្យ
តំ កំស្ស ហេតុ តថា ហិ សោ ធម្មចារិ សមចារិ ។
រាគៈន្ត្រយ្យ ទេ ករោមតយោ ធម្មចារិ សមចារិ អហោ
វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរម្មណា ប្រាញណមហា
សាលានំ ។ យេ ករោមតិមហាសាលានំ សហព្យតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបន្តាសកៈ

ប្រតិបត្តិដោយគ្រឹមគ្រូ ធ្វើឲ្យដាក់ចូលដោយប្រាថ្នាចំពោះខ្លួនឯង ឬ
លោកខេ គឺជាលោកគាត់បុរេយេប្រកាសក៏មាន ។ ម្ចាស់ភហេតិចំពោះ
ខ្លួន កិរិយាប្រត្រិក្ខិស្មី រោលតិប្រត្រិក្ខិកាមធម៌ដោយចក្ក ទាន
ធម្មប្រកាស យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភហេតិចំពោះខ្លួន សត្វទាំងឡាយ
ក្នុងខ្លួនលោកខេ បែកត្រាយភពិកាយ គាត់មុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ
ចូលទៅកាន់សុគតិ ស្នូតិ ទៅលោក យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុតែកិរិយា
ប្រត្រិក្ខិស្មី រោលតិប្រត្រិក្ខិកាមធម៌ យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៦] ម្ចាស់ភហេតិចំពោះខ្លួន បុគ្គលប្រត្រិក្ខិស្មី រោលតិ
ប្រត្រិក្ខិកាមធម៌ យើប្រាថ្នាថា ឧទ្ធចកាត្តាអញ លុះចំលាយភពិកាយគាត់
មុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទុក្ខយមហា លាល
ការណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាបែបនេះក៏នឹងបានសម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះ
លុះចំលាយភពិកាយគាត់មុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយនឹង
ពួកទុក្ខយមហា ហេតុនេះ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុផ្លូវម្តេច ព្រោះហេតុ
ថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រត្រិក្ខិស្មី រោលតិប្រត្រិក្ខិកាមធម៌ ។ ម្ចាស់ភហេ
តិចំពោះខ្លួន បុគ្គលប្រត្រិក្ខិស្មី រោលតិប្រត្រិក្ខិកាមធម៌ យើប្រាថ្នា
ថា ឧទ្ធចកាត្តាអញ លុះចំលាយភពិកាយគាត់មុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូម
ឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកប្រាញណមហា លាល ។ យេ ។ កើតជាមួយ

បុព្វយមកវត្តស្ស កាលយ្យកសុញ្ញ ឧប្បយាយសមចរិយាទតិ

ឧបមជ្ជេយ្យន្តំ ហំនំ ។ ទា មរោតំ វិជ្ជតិ យំ ។ សោ
 កាយស្ស កេតា មាម្មាណា តេតា កតិមហាសាលានំ
 សហព្យតិ ឧបមជ្ជេយ្យ តំ តិស្ស ហេតុ តថា ហិ
 សោ ធម្មចារិ សមចារិ ។ អាគាត្ថយ្យ ចេ តេតា
 មកយោ ធម្មចារិ សមចារិ អយោ វតាហំ កាយស្ស
 កេតា មាម្មាណា តាតុមហាភពិកានំ ទេវានំ សហព្យតិ
 ឧបមជ្ជេយ្យន្តំ ហំនំ ។ ទា មរោតំ វិជ្ជតិ យំ សោ
 កាយស្ស កេតា មាម្មាណា តាតុមហាភពិកានំ ទេវានំ
 សហព្យតិ ឧបមជ្ជេយ្យ តំ តិស្ស ហេតុ តថា ហិ
 សោ ធម្មចារិ សមចារិ ។ អាគាត្ថយ្យ ចេ តេតា
 តយោ ធម្មចារិ សមចារិ អយោ វតាហំ កាយស្ស
 កេតា មាម្មាណា តាតុសាលានំ ទេវានំ សហព្យតិ
 ។ មេ ។ យាហំ ទេវានំ... តុសិកានំ ទេវានំ... ធិម្មា-
 យាតិ ទេវានំ... មរោតិម្មតវសវត្តិទំ ទេវានំ... ប្រាញកោ.

បុព្វយមកវត្ត សាលយ្យកសុញ្ញ ឧប្បយាយសមចរិយាទតិ ប្រព្រឹត្តិកាមធម៌

នំនិភយាភិមហាសាល ការណ៍ដែលបុគ្គលក្រាញ់ចែមនោះ ក៏នឹងបាន
 សម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះ លុះទំលាយភវិកាយានិមុខបន្ទាប់អំពីម-
 រណៈ គឺបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកសហភិមហាសាលវិមេ សេចក្តីនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោល
 និប្រព្រឹត្តិកាមធម៌ ។ គ្នាលភយាភិពំនីឡយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោល
 និប្រព្រឹត្តិកាមធម៌ បើក្រាញ់ថា ។ ខ្លួនអាគារាមញ្ញ លុះទំលាយភវិកាយ
 ានិមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឱ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុង
 ជាប់តាមហាភពិកា ការណ៍ដែលបុគ្គលក្រាញ់ចែមនោះក៏នឹងបានសម្រេច
 ព្រោះថាបុគ្គលនោះ លុះបែកចូលភវិកាយានិមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គឺ
 បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុងជាប់តាមហាភពិកាវិមេ សេចក្តី
 នោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តិស្មើ
 ពោលនិប្រព្រឹត្តិកាមធម៌ ។ គ្នាលភយាភិពំនីឡយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តិស្មើ
 ពោលនិប្រព្រឹត្តិកាមធម៌ បើក្រាញ់ថា ។ ខ្លួនអាគារាមញ្ញ លុះទំលាយភវិ
 កាយានិមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឱ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា
 ក្នុងជាប់តាមហាភពិកា ។ មេ ។ ពួកទេវតាជាប់យាមៈ... ពួកទេវតាជាប់តុសិកា...
 ពួកទេវតាជាប់ធិម្មានតិ... ពួកទេវតាជាប់មរោតិម្មតវសវត្តិ... ពួកទេវតាជាប់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុសង្ក

(១២៧) ឯវី កុត្តេ សាលេយ្យោកា ប្រាហ្មណាគហ-
 យតិកា វេសវន្តិ ឯននេវេតិ អតំក្កន្តិ កោ តោនម
 អតំក្កន្តិ កោ តោនម សេយ្យោថាថិ កោ តោនម
 ចំក្កន្តិកំ វា ឧក្កន្តិយ្យ បដិច្ចន្តិ វា វិវេយ្យ មុឡស្ស
 វា មត្តិ អាចិត្តេយ្យ អទ្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋោតិ
 ទាវេយ្យ ចក្កមន្តោ រុទាចិ ទត្តន្តិ ឯវីមេវ កោតា
 តោនាមេ អិទកមវិយាយេ ច ទេវោ បតាសិកោ
 ឯវេត ថយំ កវន្តិ កោនមំ សវណំ កត្តាម ចម្មត្តា
 កំកុសធុញ្ច ឧទាសកេ យោ កវី តោនោ ទាវេតុ
 អដ្ឋតត្តេ ហណុបេតេ សវណធុតេតិ ។

សាលេយ្យកស្សន្តំ ឯវីមំ ទិដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុសង្ក

(១២៧) កាលេវេត្រេវោព្រះភាគ ទ្រង់ទានព្រះពុទ្ធជីវិតាយាមិ
 នេវេហិយ ពួកប្រាហ្មណ៍ខឹងនហេតិ អ្នកទៅក្នុងប្រកសាលៈ ពុទ្ធ
 គ្រាបបន្តិទូលព្រះទានព្រះភាគដូច្នោះថា បតិគ្រព្រះភាគមជ្ឈិមំវេម កាលេត
 វេសំព្រះអង្គ ពិកេរណាសំ បតិគ្រព្រះភាគមជ្ឈិមំវេម ភាសិតវេសំ
 ព្រះអង្គពិកេរណាសំ បតិគ្រព្រះភាគមជ្ឈិមំវេម តាសិតវេសំ
 ជ្ជិមំវេសុកាសវេហិយ ដោយអនេកបរិយាយេនេនេនិ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់)
 ដូចជាបុគ្គលដ្ឋកាមសំវេសុកាសំ ឬដូចជាបុគ្គលចេតចម្បិញទូរវេសំវេស
 កំបុរិ កុំទាដូចជាបុគ្គលប្រាថ្នាដល់មនុស្សវន្តិទិស កុំទាសោក
 ដូចគេប្រាសប្រទ័យក្នុងទិសនិក ដោយគិតថា មនុស្សវេសមានក្នុង
 មេសយេញ្ចុចទាំងឡាយពុទ្ធ យើងទាំងឡាយនេះ សូមផល់ទូរព្រះ
 ភាគមជ្ឈិមំវេមនិ ទូរព្រះចម្រើនិ ទូរព្រះកុសធុធានិ ជាទីពឹង ទីលើក
 តាំងកិច្ចនេះទៅ សូមព្រះភាគមជ្ឈិមំវេមទ្រង់ប្រាថ្នាដល់យើងទាំងឡាយ
 ជាជាទុបាសក អ្នកផល់ទូរទីពឹង ស្នើដោយជីវិត ។

ចប់ សាលេយ្យកស្សន្តំ ទី ១ ។

ទុតិយំ វិវេណសុត្តំ

[១២៥] ឯវុទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
សាវត្ថុយំ វិហាវតំ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិកស្ស អាណ-
មេ ។ កេន ទោ បទ សមយេន វិវេណា ប្រាហ្ម-
ណកហបតិកា សាវត្ថុយំ បដិវសន្តិ កេនចិវេជ
ករណីយេន ។ អស្សោស្មំ ទោ វិវេណា ប្រាហ្ម-
ណកហបតិកា សមណោ ទស្ម រោ តោគមោ
សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្វជំតោ សាវត្ថុយំ
វហាវតំ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិកស្ស អាណមេ ។ តំ
ទោ បទ កវុទ្ធំ តោគមី ឯវិ កល្យាណោ កិត្តិសន្តោ
អន្តក្កតោ ឥតិមំ លោ កកក អាលំ សង្កសម្ពុត្តោ
វិជ្ជាវេណសម្មាញ្ញោ សុតតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ
មុវិសនម្ពុសារមំ សន្តា ទេវមនុស្សទំ ពុទ្ធា កកក
លោ ឥមំ លោកំ សនេវកំ សហវកំ សទ្រហ្មតំ
សស្សមណាប្រាហ្មណំ បដិ សនេវមនុស្សំ សយំ

វិវេណសុត្ត ទី ២

[១២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពោធិ្យ
ករ ប្រជុំគង្គីនៅក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថមិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថុ ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកប្រាហ្មណ៍ទំនិសបយកិអ្នកស្រុកវិវេណ
ទៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងសាវត្ថុ ដោយភិក្ខុខំមួយ ។ ពួកប្រាហ្មណ៍ទំនិ
សបយកិ អ្នកស្រុកវិវេណ បានព្យាបាលីនិព្វ ព្រះសមណោគាគម ជា
សក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យគ្រូលទៅបួស ប្រាប់ប៉ៅក្នុងវត្តជេតវន
របស់អនាថមិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថុ ។ កិត្តិសន្តដ៏ល្អ ខែព្រះគោ-
តមនិចំវិវេណោះ ស្សីពូន្តខ្លោយយ៉ាងនេះថា ព្រះពោធិ្យព្រះកាតកន្លឹះនោះ
ព្រះអង្គជាអារម្មណ៍សម្មាសម្ពុទ្ធ បរិច្ចណីដោយវិជ្ជាទំនិចរណៈ ជាព្រះ
សុភត ជាចម្បូសំឡៅគ្រាលោក ព្រះអង្គប្រាសិចំវេស ព្រះអង្គជាសារថី
ខ្លាំងឡើយសេ ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ ខែទៅគាត់នឹងមនុស្សចំនិច្ចយ
ជាព្រះពុទ្ធ ប្រដៅចេត្តិទេវចំនិច្ច ព្រះអង្គបានប្រាសជីវិត បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ដោយគ្រាថ្ងៃ ចំពោះព្រះអង្គ ឡើយលោកនេះ ព្រមព្រះ
វេរិលោក ពារលោក ព្រហ្មលោក ឡើយសត្វ ព្រមព្រះសមណ-
ប្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គមនុស្សជាសម្ពុតិទេវចំនិច្ចមនុស្សជីវិសេស ហើយប្រកាស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណាលក

បរិកញ្ញា សន្តិកត្វា បរេនេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ
 ពនិកាល្យណំ មន្លេកល្យាណំ បរិយោទកល្យា-
 ណំ សាត្តិ សត្វញ្ញមំ កេវលបរិពុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ
 ព្រហ្មចរិយំ ធម្មាសេតិ សាធុ ទោ បទ តថាវចានំ
 អរោតិ នស្សំ យោតិ ។ អដោ វេញតា
 ព្រាហ្មណភយាបតិកា យេទ ភគវា តេទុបសន្តិមីសុ
 ឧបសន្តិមិត្វា អប្បេកទ្ធ កតវន្តំ អភិវាទត្វា ឯកមន្តិ
 ចិសីទីសុ អប្បេកទ្ធ កតវតា សន្តិ សង្ហាទីសុ
 សង្ហាទិយំ កដិ សារាណិយំ វិទិសារេត្វា ឯកមន្តិ
 ចិសីទីសុ អប្បេកទ្ធ យេទ ភគវា តេទុក្ខលំប្បណា-
 មេត្វា ឯកមន្តិ ចិសីទីសុ អប្បេកទ្ធ កតវកោ
 សន្តិកោ ធាមរោត្តិ សារេត្វា ឯកមន្តិ ចិសីទីសុ
 អប្បេកទ្ធ តុណ្ណក្ខតា ឯកមន្តិ ចិសីទីសុ ។ ឯកមន្តិ
 ចិសីទ្ធា ទោ វេញតា ព្រាហ្មណភយាបតិកា កតវន្តិ
 ឯកនរេច្ចំ កោ ទុ ទោ កោ កោតម ហេតុ កោ
 បទុយោ យេនមំទេកទ្ធ សក្កា កាយស្ស កេតា
 បរម្មណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិចិត្តតិ ទិយំ ឧបមន្តិម្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណាលក

ទ្រង់សម្រេចនិមិត្ត ពាសសំគយដើម បទកណ្តាល បទមុត ព្រះវន្តិប្រ-
 កាសនូវព្រហ្មចរិយាបរិ ព្រមទាំងអក្ខតាំងព្យញ្ញនៈ ដំបូលបរិសុទ្ធជាង
 កសំ ក៏ដំណើរដែលបានចូលប្រទះនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសកល
 យ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃពាក ។ ព្រះនោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគបាបតិ
 អ្នកស្រុកវេញ ទាំងពួលទៅចាស់ព្រះនាមព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ពួកខ្លះ ក៏យាយបង្គំព្រះនាមព្រះភាគ ប្តេជ្ញាយក្នុងទីដំសមគ្គ
 ពួកខ្លះ ព្រមតែចិយាយពាក្យសំណេះសំណាល ទៅអព្រះនាមព្រះ
 ភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលក្លែងក្លាយនឹងពាក្យដែលគួរឈរហើយ ក៏
 អន្តិយក្នុងទីដំសមគ្គ ពួកខ្លះអន្តិយប្រណម្យកញ្ជាស់ ចំពោះព្រះនាមព្រះ
 ភាគ ក្នុងទីដំសមគ្គ ពួកខ្លះ ព្រមតែប្រកាសទាមទីនៈតាម ក្នុង
 សំណាក់ព្រះនាមព្រះភាគ អន្តិយក្នុងទីដំសមគ្គ ពួកខ្លះអន្តិយទៅស្បៀម
 ក្នុងទីដំសមគ្គ លុះពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគបាបតិ អ្នកស្រុកវេញ អន្តិយ
 ក្នុងទីដំសមគ្គហើយ ទើបព្រមបង្គំទូលសួរព្រះនាមព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បរិកញ្ញា ពោធិបដិបរិមេ ភ្នំជាហេតុ ភ្នំជាបច្ច័យ ដែលជាឱក្ខត្តកសក្ខ
 ខ្លះ ក្នុងសោកនេះ លុះបែកពាយាណិកាយ ខាងមុខ ក៏តិសេចក្តីស្ងប់
 ទៅក៏ត ក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេងស័យ អស្សុកាយ ទកេ

កោ មន កោ កោតម ហេតុ កោ ចត្វយោ យេនមិធន
 កក្ខេ សត្តា កាយស្ស ភេនា បរម្មណា សុតតិ សន្តិ
 លោកិ ឧបមជ្ឈដ្ឋិតិ ។ អនម្មចរិយោវិសមចរិយាហេតុ
 ទោ កហមតយោ វិវមិទេកក្ខេ សត្តា កាយស្ស
 ភេនា បរម្មណា អចាយិ ធុត្តតិ វិនិចាតិ វិវយិ ឧប
 កជ្ឈន្តិ ធុត្តចរិយាសមចរិយាហេតុ ទោ កហមតយោ
 វិវមិទេកក្ខេ សត្តា កាយស្ស ភេនា បរម្មណា
 សុតតិ សន្តិ លោកិ ឧបមជ្ឈដ្ឋិតិ ។ ឧ ទោ មយិ
 វិសស្ស កោតោ កោតមស្ស សង្ក្រែត កាសិកស្ស
 វិគ្គារោ អត្ថិ អវិកត្តស្ស វិគ្គារោ អត្ថិ រាជាតាម
 សាតុ ទោ មន កវិ កោតហោ កថា ចម្ពិ នេសេតុ
 យថា មយិ វិសស្ស កោកោ កោតមស្ស សង្ក្រែត
 កាសិកស្ស វិគ្គារោ អត្ថិ អវិកត្តស្ស វិគ្គារោ អត្ថិ
 រាជាតយ្យាមាតិ ។ ភេនយិ កហមតយោ សុណាម

ចំគ្រប្រាសាតមដ៏ចំរើន មួយទៀត ភ្នំជាហេតុ ភ្នំជាច្បូយ ដែលជា
 ឲ្យពួកសត្វក្នុងលោកនេះ សុវិបកត្តាយករណីកាយទាន់មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់
 ទៅកើត ក្នុងសុតតិ ស្មតិ ទៅលោក ។ ព្រះអង្គប្រើគ្រាស់របបជា
 ម្ចាស់ភហមតិជាឯង ព្រោះហេតុតែការប្រើត្រីក្តិមិស្មិ គឺប្រើត្រីក្តិ
 មិស្មិក្រូមិមិច្ឆិ បានជាពួកសត្វខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដល់វិបកត្តាយ
 ករណីកាយទាន់មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ទៅកើតក្នុងលោកតិវិចារ ប្រេត
 វិសិយ អសុភោយ នរក យ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភហមតិជាឯង ព្រោះហេតុ
 តែសេចក្តីប្រើត្រីក្តិស្មិ គឺប្រើត្រីក្តិក្រូមិមិមិដែលជាឲ្យពួកសត្វខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ សុវិបកត្តាយករណីកាយទាន់មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ទៅកើតក្នុង
 សុតតិ ស្មតិ ទៅលោក យ៉ាងនេះ ។ ធម៌នៃព្រះនាគមដ៏ចំរើនបាន
 សំដែងដោយសេចក្តីបំព្រួញ មិមទាន់ចែកវិលកសេចក្តីដោយពិស្តារទេ
 យើងខ្ញុំមិនទាន់ដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារឡើយ សូមប្រើព្រះមគ្គាព្រាស
 ព្រះនាគមជាម្ចាស់សំដែងមិ ដែលព្រះនាគមជាម្ចាស់ សំដែងដោយ
 សេចក្តីសារុច ចំទាន់ចែកវិលកសេចក្តីពិស្តារទៅឡើយនេះ ឲ្យ
 យើងខ្ញុំបានយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់ ដោយពិស្តារឲ្យទាន ។ ម្ចាស់
 ភហមតិជាឯង បើដូច្នោះ ចូរព្រះជាឯងឲ្យយប្រើចំរើនស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើ

លុត្តបិដក ធម្មិច្ឆិកាយស្ស ទូលចល្ហាសកំ

សាទុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមិទិ ។ ឃី ហោតិ
ទោ វេត្តាតា ប្រាហ្មណសហមតិកា អគរេតា
មច្ចុស្សសុំ ។

[១២៧] កកក ឯតទភេទ តិវិទំ ទោ ភហមតយោ
កាយេន អទម្មតាវិ វិសមតាវិ ហោតិ ចកុត្តំធំ ភហយេ
អទម្មតាវិ វិសមតាវិ ហោតិ តិវិទំ មនសា អទម្មតាវិ
វិសមតាវិ ហោតិ ។ កថេត្តា ភហមតយោ តិវិទំ
កាយេន អទម្មតាវិ វិសមតាវិ ហោតិ ។ ឥន ភហ
មតយោ ឯតទោ ពាលាតិចាតិ ហោតិ លុត្តោ
លោភំតទាលំ ហតប្បមាតេ ធិវិដ្ឋោ អសន្តិ វេន-
យោ មន្ទោ(១) សត្វប្បណក្ខតសុ ។ អនិច្ឆាណយិ ទោ
បទ ហោតិ យន្តិ មាស្ស មាវិត្តបករណំ តំ អនិច្ឆិ
វេយ្យសម្ពាទំ អាណាតា ហោតិ ។ កាមេសុ មិច្ឆាតាវិ

១. ឡោ កុរោត្ត លោហិតយណំ ហតប្បរោត ធិវិដ្ឋា អនយោឆោតិ ទិស្សន្តិ ។

លុត្តបិដក ធម្មិច្ឆិកាយ ទូលចល្ហាសកំ

ទុកក្កិចិត្តឱ្យប្រវែងចុះ គថាភក្កិសិសំដៃផ ។ ក្នុងប្រាហ្មណំមិទិ
គហមតិ អ្នកស្រុកវិញ្ញោ ទទួលគម្រោះកុដ្ឋដីកាវៃព្រះមាតព្រះភាគថា
ព្រះកុណា ព្រះវន្តិ ។

[១២៧] ព្រះមាតព្រះភាគ បាទក្រសយំធិនេរ ម្ចាស់គហមតិ
ទំនិទ្ធកយ បុគ្គលប្រត្រឹក្កមិទក្រវត្តន៍ធម៌ ប្រត្រឹក្កមិទស្មីភាសិកាយ
ពុចំណេក បុគ្គលប្រត្រឹក្កមិទក្រវត្តន៍ធម៌ ប្រត្រឹក្កមិទស្មីភាសិកា ៤
ចំណេក បុគ្គលប្រត្រឹក្កមិទក្រវត្តន៍ធម៌ ប្រត្រឹក្កមិទស្មីភាសិកា ពុ
ចំណេក ។ ម្ចាស់គហមតិទំនិទ្ធកយ ចុះបុគ្គលប្រត្រឹក្កមិទក្រវត្តន៍ធម៌
ប្រត្រឹក្កមិទស្មីភាសិកាយ ពុចំណេក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់គហមតិ
ទំនិទ្ធកយ បុគ្គលគួរគួរ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ប្រត្រឹក្ក
ពេក្រក់ មានវេប្រឡាក់យាម ជាអ្នកស្មើទូចិត្ត ក្នុងការសម្លាប់សត្វ
អតមាទសេចក្តីគៀនខ្មាស អតមាទមត្តត្រាប្រណិចំភោត្តេកសត្វដែល
មានជីវិតទំនិសសំ ។ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ ជាអ្នក
កាន់យកទ្រព្យ ដែលជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ចេសបុគ្គលវេទ ដែលគេមិន
បានឱ្យដាច់ណែកវៃវេយ្យចិត្ត ។ ជាអ្នកប្រត្រឹក្កខុសក្នុងភាសាទំនិទ្ធកយ

ទោ មន ហោតិ យា កា មាតុវត្តិតា ។ មេ ។
 តថាវុតសុ ចារិត្តិ អាចម្ពិណ ហោតិ ។ ឃីវិ ទោ
 តហមតយោ តិវិធិ កាយេន អនម្មតាវិ វិសមតាវិ
 ហោតិ ។ កថេត្វ តហមតយោ ចតុត្ថំជំ វាតាយ
 អនម្មតាវិ វិសមតាវិ ហោតិ វេន តហមតយោ
 ឃីកថោ មុសាវាទី ហោតិ ។ មេ ។ សម្បជានមុសា
 កាសិតា ហោតិ ។ ធិសុណាភិទោ ទោ មម ហោតិ
 វេនោ សុត្វា វម្មត្រ អន្ធាតា ។ មេ ។ វត្តតាវណិ
 វាទិ កាសិតា ហោតិ ។ ធម្មសវាទោ ទោ មន ហោតិ
 យោ សា វាតា អណ្ណតា(៦) កត្តសា ។ មេ ។
 តថាវុមិ វាទិ កាសិតា ហោតិ ។ សម្មញ្ញលាមិ ទោ
 មន ហោតិ អកាលវាទិ អកុតវាទិ ។ មេ ។ អមវិយេន្ត
 វតិ វត្តសញ្ញិតិ ។ ឃីវិ ទោ តហមតយោ ចតុត្ថំជំ
 វាតាយ អនម្មតាវិ វិសមតាវិ ហោតិ ។ កថេត្វ តហ
 មតយោ តិវិធិ មនសា អនម្មតាវិ វិសមតាវិ ហោតិ ។
 វេន តហមតយោ ឃីកថោ អភិជ្ឈាណុ ហោតិ ។ មេ ។

៦. ឧ. អណ្ណតា ។

ត្រក្រប្រាស្រ្តិកាដែលមានគ្រប់គ្រងរក្សា ។ មេ ។ ជាអ្នកផល់ទូកាប្រព្រឹត្តិ
 លើសចំពោះស្រ្តីដែលមានសភាពយ៉ាងរោះ ។ ម្ចាស់គហមតិទាំងឡាយ
 បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវអន្ទន់ដមិ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើ ខាងកាយ ព្យាបាល
 យ៉ាងរោះឯង ។ ម្ចាស់គហមតិទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវ
 អន្ទន់ដមិ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងវេទ ២ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 គហមតិទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងវេទនាខេ ជាអ្នកនិយាយពាក្យ
 កុហក ។ មេ ។ និយាយកុហកទាំងដ៏ទូទៅ ។ ជាអ្នកមានសិទ្ធិញ្ជូន
 តិច្ចដំណឹងអំពីទិវានៅប្រាប់ក្នុងខែវេទនា ។ មេ ។ ជាអ្នកនិយាយពាក្យ
 ដែលធ្វើឱ្យគេបែកគ្នាជាគូក ។ ជាអ្នកមានសិទ្ធិត្រក់ វេទនាដែល
 កន្លងចិត្ត ទាំងបីដំណែង ។ មេ ។ ជាអ្នកនិយាយពាក្យមានសភាព
 ដូច្នោះ ។ ជាអ្នកមានសិទ្ធិអប្រយោជន៍ និយាយពាក្យ ក្នុងកាល
 មិនគួរ និយាយពាក្យមិនពិត ។ មេ ។ និយាយពាក្យវេទនាមត់លាត់
 មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់គហមតិទាំងឡាយ បុគ្គល
 ប្រព្រឹត្តមិនត្រូវអន្ទន់ដមិ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងវេទ ២ ចំណែក យ៉ាងរោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់គហមតិទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវអន្ទន់ដមិ
 ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងវេទ ២ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់គហមតិទាំង
 ឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងវេទនាខេ ជាអ្នកមានចិត្តស្មើវិវេទ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុលបណ្ណាសកំ

តិ មរា វស្សាតិ ។ ព្យាបដ្ឋចិត្តោ ទោ មន យោតិ
 មទុដ្ឋថលសន្តិវិញ្ញា ភិម សន្តា មាត្រា ធិ ។ មេ ។
 មា វ អហោសុដ្ឋិ ។ មិច្ឆានិដ្ឋិកោ ទោ មន យោតិ
 វិមវិត្តស្សនោ មត្តិ ធិដ្ឋិ ធិត្តិ យិដ្ឋិ ធិត្តិ វោតិ ។ មេ ។
 សន្តិកត្តា មហេនដ្ឋិតិ ។ ឃិវិ ទោ កហមគយោ
 តិវិធិ មនសា អមម្មចារិ វិសមចារិ យោតិ ។
 ឃិវិ អមម្មចារិយាវិសមចារិយា មាតុ ទោ កហមគយោ
 ឃិវិមិទេតាទេ សន្តា កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា
 អហាយំ ទុក្ខតិ វិមិចារិ ធិវយំ ឧបថដ្ឋន្តិ ។

[១៣០] តិវិធិ ទោ មន កហមគយោ កាយន
 ធិម្មចារិ សមចារិ យោតិ ធិត្តិដ្ឋិ វាហាយ ធិម្មចារិ
 សមចារិ យោតិ តិវិធិ មនសា ធិម្មចារិ សមចារិ
 យោតិ ។ កថត្ត កហមគយោ តិវិធិ កាយន
 ធិម្មចារិ សមចារិ យោតិ ។ ឥត កហមគយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលបណ្ណាសកំ

ដោយការបង្ហាត់ចិត្តទៅជា វត្ថុនោះឃ្លីបានមកជាដេសវេញ ។ បុគ្គល
 មានចិត្តព្រៃទុក ជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រិះរិះ ដោយចិត្តវិជយភោសប្រទូស្ត
 ដោយថា សត្វទាំងនេះច្បូវបានទៅឬ ។ មេ ។ ដែលមិនវិចារសកុមិមាន
 ឡើយ ។ បុគ្គលជាម៉ែត្តាចំអីមានសេចក្តីឃើញវិបាកថា ទានដែលបុគ្គល
 ឲ្យ មិនមានផល ឬជាមិនមានផល ឬជាកូចមិនមានផល ។ មេ ។
 ប្រកាសឲ្យដាក់ច្បាប់ ។ ម្ចាស់គហមគីតាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្ត
 មិនប្រក្រតទុក្ខនិមមិ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើគាត់ចិត្ត ព្យ ចំណែក យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្ចាស់គហមគីតាំងឡាយ ប្រារមហេតុវិការប្រព្រឹត្តមិនស្មើ គឺប្រព្រឹត្តិ
 មិនប្រក្រតទុក្ខនិមមិ បានជាពួកសត្វខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះវេលាញយក
 កាយទានិម្ភុទាំងសេចក្តីស្តាប់ ទៅកើតកុសីតលើកតំរោង ប្រកវិស័យ
 កសុរកាយនីតិទោ យ៉ាងនេះ ។

[១៣១] ម្ចាស់គហមគីតាំងឡាយ ចំណែកនាងបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្ត
 មិនប្រព្រឹត្តស្មើគាត់កាយ ព្យ ចំណែក បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តមិន ប្រព្រឹត្តស្មើ
 គាត់វិញ ២ ចំណែក បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តមិន ប្រព្រឹត្តស្មើគាត់ចិត្ត ព្យ ចំ
 ណែក ដូចគ្នាដែរ ។ ម្ចាស់គហមគីតាំងឡាយ ឬបុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនប្រ
 ប្រព្រឹត្តស្មើគាត់កាយ ព្យ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់គហមគីតាំងឡាយ

ព្រហ្មណ៍ប្រាជ្ញា យោគីយ៍ ឧបាសម បាណិយ៍

ឯកោត្តោ ចាណាភិកាភិ ឧបាសម ចាណាភិចាតា មជ្ជិវិរា-
 ហោ ឧបាសម ចិណ្ឌិយាណា ចិណ្ឌិយាសាស្តា ។ បេ ។ សត្វ-
 ប្បណាត្តនេយ៍ ខុស្តិយ៍ វិហារនិ ។ អធិន្តាភោជិ
 ឧបាសម អធិន្តាភោជា មជ្ជិវិរោតោ យោគីយ៍ យុត្តិ ឧបស្ស
 បរិវិទ្ធិយសាណំ ។ ខំ អធិដ្ឋិ(៦) វេយ្យ បដ្ឋាភំ វាជោតា
 យោគី ។ កាមេសុ វិញ្ញាណំ ឧបាសម ។ បេ ។
 កណ្ឌុនាសុ ម ចារិទ្ធិ វាជដ្ឋិតា យោគី ។ ឃី ទោ
 គហមគយោ វិវិទំ កាយេន ធម្មចារិ សមចារិ វោរា-
 តិ ។ កថេត្វ កហមគយោ ធម្មត្វិទំ កិចាយ ធម្ម-
 ចារិ សមចារិ យោគី ។ ឥធម គហមគយោ ឯកោត្តោ
 បុស្សភិទំ ឧបាសម ឧស្សភិទា មជ្ជិវិរោតោ យោគី ស-
 កត្តតោ ភិ(៦) ។ បេ ។ ម សម្បដាធម្មសា កាសិកា
 យោគី ។ មិសុណំ ភិទំ ឧបាសម មិសុណាយ កិចា-
 យ មជ្ជិវិរោតោ ។ បេ ។ សមត្តតាណំ ភិទំ កាសិកា
 យោគី ។ មុសិ ភិទំ ឧបាសម ។ បេ ។

៦ អ. វិ តាខ្លី ។ ៤ ម. យាត្រតោ វិ ។

ព្រហ្មណ៍ប្រាជ្ញា យោគីយ៍ ឧបាសម បាណិយ៍

បុត្តលក្ខក្ខៈ កុនិណាភេនេ លេចនីបុណាភិបាត វៀស្រឡះចាក
 ពុណាភិបាត បានកត្តិដាក់ចាលហើយ មានត្រៀងស្រ្តាដាក់ចាល
 ហើយ ។ បេ ។ ដាច់អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ចំពោះសេត្វដែលមាន
 អិរិកាំងកស ។ លេចនីបុណាភេនេ វៀស្រឡះចាកអនុគ្រោះ មិនបាន
 កាន់យកច្រក្សដែលជាត្រៀងប្រើប្រាស់ របស់ជនដទៃទៀត ដែលគេមិន
 បានឲ្យដំលែកវាដោយច្រក្ស ។ លេចនីបុណាភេនេ វៀស្រឡះចាក ។ បេ ។ ដាច់
 មិនដល់ខ្ញុំការប្រើប្រាស់ចំពោះស្រ្តីដែលមានសក្តានុពលយ៉ាងនោះ ។ ហួស
 គហមគាំងខ្យង បុត្តលដែលប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់ស្មើគ្នាគោយ ព
 ចំណែក យ៉ាងនេះឯង ។ ហួសគហមគាំងខ្យង ចុះបុត្តលប្រើប្រាស់
 ប្រើប្រាស់ស្មើគ្នាគោយ ៤ ចំណែក កើតដូចម្តេច ។ ហួសគហមគាំងខ្យង
 បុត្តលក្ខក្ខៈ កុនិណាភេនេ លេចនីបុណាភេនេ វៀស្រឡះចាកឧសាវាទ
 ទោយិតោក្ខន្ធក្រិត្តិ ។ បេ ។ មិនមែនយកចាកចាំងវិទ្ធិខ្លួន ។
 លេចនីបុណាភេនេ វៀស្រឡះចាកពាក្យញ្ជូញនី ។ បេ ។ មិនយោ
 វិតពាក្យដែលធ្វើឲ្យគេច្រក្សត្រៀងត្នា ។ លេចនីបុណាភេនេ ។ បេ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូណណ្ណសភំ

តោវាជ្ជី វិចី ភាសិតា ហោតិ ។ សម្មធម្មសារី
 មហាយេ ។ ២ ។ តាណេន សមមេសី បរិ-
 យេន្តវតី អន្តសត្តិ ។ បរិ ទោ កហមតាយា
 កត្តត្ថិធំ វិចាយេ ធម្មតារិ សមយារិ ហោតិ ។
 ករិត្ត កហមតយេក វិវិធំ មនសា ធម្មចារិ
 សមយារិ ហោតិ ។ វិធំ កហមតយេ ឯកទ្វេ
 វេនកិដ្ឋានុ ហោតិ យន្តិ មរស្ស អរិក្ខមារា-
 វណំ វិ ធាតិដ្ឋិតា ហោតិ អហោ វិត យិ មរស្ស វិ
 មម អស្សតិ ។ អន្តបន្តិធំត្តោ ទោ មន ហោតិ
 អន្តមុដ្ឋមនស្តិប្បោ វិ ២ សត្តា អវេក អន្តបដ្ឋិ
 វតិយោ សុទ្ធំ អត្តាធំ បរិហាន្តតិ ។ សម្មាធិដ្ឋិកោ ទោ
 មន ហោតិ អរិបរិកន្សយោ អត្តំ ធិដ្ឋិ អត្តំ យិដ្ឋិ
 ។ ២ ។ ឃយិ អតិញ្ញា សច្ចិកត្តា មវេនេដ្ឋិតិ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ បូណណ្ណសភា

និយាយតែតាមនាមសភាដូច្នោះ ។ លាបតិភាគ្យកេយកយេវតប្រ-
 យោវនំ ។ ២ ។ ប្រកដោយគ្រឿងនិង ភាគ្យវាចកំណត់ ភាគ្យ
 ប្រកដោយប្រយោជន៍ ដោយកាលក្ខ ។ ម្ចាស់ភាគ្យកំណត់ខ្លាយ
 បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិ ប្រព្រឹត្តស្មើគ្នាវិចិត ៤ ចំណែក យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្ចាស់ភាគ្យកំណត់ខ្លាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិ ប្រព្រឹត្តស្មើគ្នាវិចិត ៣
 ចំណែក ធ្វើដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភាគ្យកំណត់ខ្លាយ បុគ្គលច្រើនៗ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកបិទវិកចន៍បានទ្រព្យទេ មិនសំរុងនឹងបានទ្រព្យរលស់
 ដែលជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ រលស់ទេ ដោយគិតថា ធ្វើដូច្នោះឬ ទ្រព្យ
 រលស់អ្នកដទៃនោះ អប្បិទាមក ជាមរលស់អញដូច្នោះ ។ ជាអ្នកមាន
 ចិត្តមិនបានព្យាបាទ មានសេចក្តីព្រិះរិះដោយចិត្តវិវេលាភាសមិនប្រទូស្ត
 ហើយថា សូមឲ្យសត្វព័ន្ធនេះ កុំមានទៀត កុំចៀនចៀនត្នា កុំមានទុក្ខ
 ឬអាក្ខន្ធម្មទ្រណេឲ្យបានសេចក្តីសុខចុះ ។ ជាអ្នកសម្មាសម្ពុទ្ធិ មានសេចក្តី
 យល់មិនវិចិត្រថា ពានដែលបុគ្គលច្រើនហើយមានផល ឬជាវិចិតមានផល
 ។ ២ ។ ធ្វើឲ្យពាក់ច្បាស់ ដោយទ្រព្យជាដីគ្រវិលនិង ដោយខ្លួនឯង ។

ឧបាយកម្ម យោគយោគី ធម្មចារិយសមណីយសិល្ប

ឃី ទោ កហមតយោ តិវិជ្ជិ មនសា ធម្មចារិ
សមចារិ យោតិ ។ ឃី ធម្មចារិយា សមនិយា យោគ ទោ
កហមតយោ ឃីវិជ្ជិ ធម្មចារិ សន្តា កាយស្ស កេតា
បាឡាណា សុតតិ សត្តិ លោកិ ឧបមជ្ឈន្តិ ។

[១៣១] អាតមជ្ឈេយ្យ មេ កហមតយោ ធម្មចារិ
សមចារិ អរោ វិគហំ កាយស្ស កេតា បាឡាណា
ឧត្តយមហាសាលាធំ សហត្យតិ ឧបមជ្ឈេយ្យន្តិ ម៉ាធំ
ទោ មនេតិ វិជ្ជតិ យំ ភោ កាយស្ស កេតា បាឡា-
ណា ឧត្តយមហាសាលាធំ សហត្យតិ ឧបមជ្ឈេយ្យ តិ
តិស្ស យោគ តថា ហំ ភោ ធម្មចារិ សមចារិ ។
អាតមជ្ឈេយ្យ មេ កហមតយោ ធម្មចារិ សមចារិ
អរោ វិគហំ កាយស្ស កេតា បាឡាណា ប្រាញ-
លមហាសាលាធំ ។ មេ ។ កហមតិមហាសាលាធំ
សហត្យតិ ឧបមជ្ឈេយ្យន្តិ ម៉ាធំ ទោ មនេតិ
វិជ្ជតិ យំ ភោ កាយស្ស កេតា បាឡាណា
កហមតិមហាសាលាធំ សហត្យតិ ឧបមជ្ឈេយ្យ

ឧបាយកម្ម យោគយោគី ធម្មចារិយសមណីយសិល្ប

ប្រាសាទតិ តាំងខ្យល បុគ្គលប្រត្រិត្តមិ ប្រត្រិត្តស្មី វាតិច្ឆ ព
ចំណេក យំនិវេនេ ។ ប្រាសាទតិ តាំងខ្យល ប្រាសាទតិ
ប្រត្រិត្តស្មី គីប្រត្រិត្តមិ តាំងខ្យល វាតិច្ឆ ព
លោកេន វេលីវេកប្រាយពនិកាយ វាតិមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ ទៅកើតក្នុង
សុតតិ ស្មី ទៅលោក យំនិវេនេ ។

[១៣២] ប្រាសាទតិ តាំងខ្យល បុគ្គលប្រត្រិត្តមិ ប្រត្រិត្ត
ស្មី ប្រសំនើប្រាញ ធម្ម លុវេកប្រាយពនិកាយ វាតិមុខអំពីសេ-
ចក្តីស្តាប់ទៅ សូមឱ្យគ្នាអញ បានទៅកើតជាមួយខ្លឹមពួកខត្តិយមហា-
សាលប្តូច្នោះ យោគុំខ្លះនិងវេនិវេនេ បុគ្គលនោះលុវេកប្រាយពនិកាយ វាតិ
មុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ មុខជាខ្លឹមបានទៅកើតជាមួយខ្លឹមពួកខត្តិយមហា-
សាលបានមែន អំណើវនោះគឺប្រាបយោគី ប្រាសាទតិ បុគ្គលនោះជាអ្នក
ប្រត្រិត្តមិ ប្រត្រិត្តស្មី ដោយពិត ។ ប្រាសាទតិ តាំងខ្យល បុគ្គល
ប្រត្រិត្តមិ ប្រត្រិត្តស្មី បើប្រសំនើប្រាញ ធម្ម លុវេក
ប្រាយពនិកាយ វាតិមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ សូមឱ្យគ្នាអញ បានទៅកើត
ជាមួយខ្លឹមពួកប្រាញលមហាសាល ។ មេ ។ ពួកសហមតិមហាសាល
ប្តូច្នោះ យោគុំខ្លះនិងវេនិវេនេ បុគ្គលនោះលុវេកប្រាយពនិកាយ វាតិមុខ
អំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ មុខជាខ្លឹមបានទៅកើតជាមួយខ្លឹមពួកសហមតិមហា-

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ចូលបណ្ណសក

តំ កំស្ស ហេតុ ភថា ហំ សោ ធម្មតារី សមតារី ។
 វកកង្កេយ្យ រេ ភហវគ្គយោ ធម្មតារី សមតារី វហោ
 វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរម្មវណា ចាតុម្មហារាដិ
 កាដំ ទេវាដំ សហព្យតំ ឧបមន្តេយ្យន្តំ ហំដំ ទោ
 បរទេតំ វិជ្ជតំ យំ សោ កាយស្ស ភេតា បរម្មវណា
 ចាតុម្មហារាដិកាដំ ទេវាដំ សហព្យតំ ឧបមន្តេយ្យ តំ
 កំស្ស ហេតុ ភថា ហំ សោ ធម្មតារី សមតារី ។
 វកកង្កេយ្យ រេ ភហវគ្គយោ ធម្មតារី សមតារី វហោ
 វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរម្មវណា កាវត្តិសាដំ ទេវាដំ
 ។ វេ ។ យាមាដំ ទេវាដំ ... តុសិកាដំ ទេវាដំ...
 ដិវល្លនាតិដំ ទេវាដំ... បរទិម្ពិតវសវត្តិដំ ទេវាដំ... ព្រហ្ម
 កាយិកាដំ ទេវាដំ សហព្យតំ ឧបមន្តេយ្យន្តំ ហំដំ
 ទោ បរទេតំ វិជ្ជតំ យំ សោ កាយស្ស ភេតា បរម្មវណា
 ព្រហ្មកាយិកាដំ ទេវាដំ សហព្យតំ ឧបមន្តេយ្យ តំ
 កំស្ស ហេតុ ភថា ហំ សោ ធម្មតារី សមតារី ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចូលបណ្ណសក

សាសនានិមន វំណើវតារាតិ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះ
 ឯង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្ម័គ្រដោយភិក ។ ខ្នាលគហបតីពំផ
 ឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្ម័គ្រ បើប្រសិនបើប្រាថ្នាថា ទុំ
 លុះបែកព្រាយរាងកាយទាន់មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សូមឱ្យភក្តាអញបានទៅ
 កើតជាមួយនឹងទៅវាជាប់ជាមួយរាងកាយដូច្នោះ ហេតុអ្វីឯង វិមលនាម
 អ្នកបុគ្គលនោះលុះបែកព្រាយរាងកាយទាន់មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ បុគ្គ
 នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅវាជាប់ជាមួយរាងកាយនោះមែន វំណើ
 តោហតិព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្ម័
 គ្រដោយភិក ។ ខ្នាលគហបតីពំផឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្ត
 ស្ម័គ្រ បើប្រសិនបើប្រាថ្នាថា ទុំ លុះបែកព្រាយរាងកាយទាន់មុខអំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឱ្យភក្តាអញបានទៅកើតជាមួយ នឹងពួកទៅវាជាប់
 ជាមួយ បេ ។ ពួកទៅវាជាប់យាមៈ... ពួកទៅវាជាប់តុសិតៈ... ពួក
 ទៅវាជាប់និម្ពានតិ... ពួកទៅវាជាប់បរទិម្ពិតវសវត្តិ... ពួកទៅវាដែលរាប់
 ចូលក្នុងព្រហ្មដូច្នោះ ហេតុអ្វីឯងវិមលនាម អ្នកបុគ្គលនោះ លុះបែកព្រាយ
 រាងកាយទាន់មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ បុគ្គនឹងបានទៅកើតជាមួយនឹង
 ពួកទៅវា ដែលរាប់ចូលក្នុងពួកព្រហ្មនោះមែន វំណើវតារាតិ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្ម័គ្រដោយភិក ។

អាតម្មេយ្យ ធេ ភហមតយោ ធម្មចារី សមចារី
 អយោ វិភាហំ កាយស្ស ភេតា បរម្មណា អាតម្ម
 ទេវំទំ សហត្ថិតំ ឧបបន្ថេយ្យន្តំ ហំទំ ទោ ទាទតិ
 វិជ្ជតិ យំ សេ កាយស្ស ភេតា បរម្មណា អាតម្ម
 ទេវំទំ សហត្ថិតំ ឧបបន្ថេយ្យ តំ កិស្ស ហេតុ
 តោ ហំ សោ ធម្មចារី សមចារី ។ អាតម្មេយ្យ
 ធេ ភហមតយោ ធម្មចារី សមចារី អយោ វិភាហំ
 កាយស្ស ភេតា បរម្មណា បរិក្ខាកាមំ ទេវំទំ
 ។ មេ ។ អប្បនាណាកាមំ ទេវំទំ ... អាតស្ស្រាមិ
 ទេវំទំ ... បរិក្ខេសុកាមំ ទេវំទំ ... អប្បនាណា-
 សុកាមំ ទេវំទំ ... សុកតិណ្ណាកាមំ ទេវំទំ ... វេ-
 ហច្ឆណាមំ ទេវំទំ ... អវិហារំ ទេវំទំ ... អត្តប្បិទំ
 ទេវំទំ ... សុទស្សន្តិមំ ទេវំទំ ... សុទស្សីមំ ទេវំទំ ...
 អតតិដ្ឋកាមំ ទេវំទំ ... អាតាសាទត្តាយតទ្ធមតាមិ
 ទេវំទំ ... វិញ្ញាណញ្ញាយតទ្ធមតាមិ ទេវំទំ ... អា-
 កំត្តញ្ញាយតទ្ធមតាមិ ទេវំទំ ... ទេវសញ្ញាសញ្ញា-
 យតទ្ធមតាមិ ទេវំទំ សហត្ថិតំ ឧបបន្ថេយ្យន្តំ

ម្នាលគោតម៍តាំងឡាយ បុគ្គលម្នាក់ប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តិស្មី បើប្រសិន
 ជាក្រាម្នាក់ ទេវ័ត្តិ សុខ័យកត្តាយករិកាយ ទានិមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ សូម
 ឲ្យពាក្យអញបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាប្បជ្ជះ ហេតុអ្វី
 ឯងវិទេវិយាទ ដ្បិតបុគ្គលនោះបែកប្រាយករិកាយ ទានិមុខអំពីសេចក្តី
 ស្តាប់ទៅ មុខជំនិញទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាប្បជ្ជះ
 ដ៏លើសនោះ ដើម្បីនយោក្ខមី ប្រោសបុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌
 ប្រព្រឹត្តិស្មីដោយពិត ។ ម្នាលគោតម៍តាំងឡាយ បុគ្គលម្នាក់ប្រព្រឹត្ត
 ធម៌ ប្រព្រឹត្តិស្មី បើប្រសិនជាក្រាម្នាក់ ទេវ័ត្តិ សុខ័យកត្តាយករិកាយ
 ទានិមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ សូមឲ្យពាក្យអញ បានទៅកើតជាមួយនឹង
 ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាប្បជ្ជះ ។ មេ ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាប្បជ្ជះ... ពួកទៅ-
 តាមខ័ណ្ឌាស្ស្រ... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាសុគ... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាប្បជ្ជ-
 ណាសុគ... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាសុគិណ្ណ... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាប្បជ្ជ-
 ណាសុគ... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌា... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាសុខ-
 ស្ស្រ... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាសុខស្ស្រ... ពួកទៅតាមខ័ណ្ឌាសុខិម្ពត... ពួកទៅតា-
 មខ្នុរទៅកើតក្នុងភាសាសញ្ញាយកមត... ពួកទៅតាមអ្នកទៅកើត
 ក្នុងវិញ្ញាណញ្ញាយកមត... ពួកទៅតាមអ្នកទៅកើតក្នុងភាសាសញ្ញាយក-
 មត... ពួកទៅតាមអ្នកទៅកើតក្នុងវិទេវសញ្ញាសញ្ញាយកមត ដូច្នោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស តួលមជ្ឈិមសាវក

ហេតុ វេទ យាននិ វិជ្ជតំ យំ សោ កាយសម្ប
 កេមា បាឡុណា យេវសញ្ញា យសញ្ញា យនន្តមតានិ
 យេវនិ សហស្សនំ ឧបបាជ្ឈយ្យ នំ កំស្ស ហេតុ
 តថា ហំ សោ ឧទ្ទាតិ សមាសិ ។ អាណាថ្នយ្យ
 យេ តហមតយោ ឧទ្ទាតិ សមាសិ អយោ វិគាហំ
 វេសវនំ មយោ អថាសវំ ទេតោវិមុត្តិ ចញ្ញាវិមុត្តិ
 វិជ្ជេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរេយ្យន្តំ ហេតុ វេទ យាននិ វិជ្ជតំ យំ សោ
 វេសវនំ មយោ អថាសវំ ទេតោវិមុត្តិ ចញ្ញាវិមុត្តិ
 វិជ្ជេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរេយ្យ នំ កំស្ស ហេតុ តថា ហំ សោ ឧទ្ទាតិ
 សមាសិ ។

[១៣២] ឃី វុត្ត វេត្តនា ព្រាហ្មណកមា-
 បតិកា កតវន្តំ ឯតនកេត្តំ អភិញ្ញន្តំ កោ កោ គម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ តួលមជ្ឈិមសាវក

ហេតុន្តុះឯងវេទនិមាទ ឃីកបុត្តលនោះលុះវេកត្តាយកនិកាយ ខាងបុគ្គលិក
 សេចក្តីស្ងប់ទៅ ខឹងបានទៅកើតជាមួយ ខឹងក្នុងទៅតាមទំនេសញ្ញា
 ធាសញ្ញាយកនកត បានមែន ដំណើរនោះក៏ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះកែ
 បុត្តលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។ ម្ចាស់នាមក៏
 កំនើល្បាយ បុត្តលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ទើប្រសិនជាប្រាជ្ញថា
 ឥត កត្តាអញ្ញាធម្មិទ្ធិឱ្យដាក់ច្បាប់ដោយប្រាជ្ញរបស់ខ្លួនចំពោះចេះក-
 វៃមុត្តិខឹងចញ្ញាវៃមុត្តិ ដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈចំនី
 ច្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយអំណាច ៤ ដូច្នោះ
 ហេតុនោះឯងវេទនិមាទ ឃីកបុត្តលនោះធម្មិទ្ធិឱ្យដាក់ច្បាប់ដោយប្រា-
 ជ្ញរបស់ខ្លួន ចំពោះចេះកវៃមុត្តិខឹងចញ្ញាវៃមុត្តិ ដែលមិនមានកាសវៈព្រោះ
 អស់ទៅនៃកាសវៈចំនីច្បាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ
 ដោយអំណាច ៤ បានមែន ដំណើរនោះក៏ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះកែ
 បុត្តលនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។

[១៣២] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យំនិរទេហើយ
 ពួកព្រាហ្មណ៍ខឹងកលបក៏ចំនីល្បាយ អ្នកស្រុកវៃញ្ញា ក៏ព្រាបមន្តិទូលព្រះ
 មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះភាគមដំបើន កាសវៈដែលព្រះអង្គ

ព្រះបណ្ឌិតស្រី វិញ្ញាណស្រី ពាណិជ្ជករសាសនា

អភិបាល ហោ តោតម ហោយ្យាចារិ ហោ តោតម
 ចិត្តផ្លិត ភ ឧត្តរោយ្យ បដិច្ចផ្លិត ភ វិវាយ្យ
 បុណ្យស្រី ភ មត្តិ អាចិត្តយ្យ អច្ចុតារ ភ
 តេស្យ្យាដ្ឋានិ ហោយ្យ ចក្កុយោ រូបាធិ ឧត្តរផ្លិត
 វិវេស តោតា តោតមេន អនេត្តវិយាយេន ធម្មា
 បណសិតោ វិវេន មយំ ភវត្តិ តោតមិ សវណិ
 កត្តាម ចដ្ឋានុ ភិក្ខុបដ្ឋានុ ឧបាសកោ តោ
 ភវិ តោតមោ ហោតុ អដ្ឋតត្ត ពាណិជ្ជករ
 សវណាភ្នំតេតិ ។

វិញ្ញាណស្រី វិញ្ញាណស្រី វិញ្ញាណស្រី ។

ព្រះបណ្ឌិត វិញ្ញាណស្រី ពាណិជ្ជករសាសនា

សិវិណិយោ វិញ្ញាណស្រី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលសិវិណិ
 ព្រះអង្គសិវិណិយោ វិញ្ញាណស្រី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែល
 ព្រះអង្គសិវិណិយោ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ត្រូវច្បាស់ណាស់)
 ដូចច្បាស់ដូចរបស់ដែលដាច់ ឬក៏ដូចជាគោបើកបន្តិក្ស របស់ដែល
 កំបាំង កុំនោះដូចបុគ្គលប្រាប់ផ្លូវ ផល់មនុស្សត្រឡប់មក កុំនោះសោត
 ដូចជាបុគ្គលប្រោលប្រើចក្ខុវិស័យ ដោយគិតថា តួមនុស្សពាន់ក្នុងភ្នំ
 យើងប្រាប់បាយសំនោល តួខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ផ្លូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ផល ព្រះធម៌ផល ព្រះភិក្ខុសង្ឃផល ជាទីលើក សូមព្រះគោតមចំពោះខ្ញុំ
 តួខ្ញុំព្រះអង្គ ជាពិសេសណា អ្នកដល់ផ្លូវសាលា ឃើញដោយដិតចាប់
 ដើមគំនិតវិញ្ញាណស្រី ។

ច្បាប់ វិញ្ញាណស្រី ទី ១០ ។

ពត៌យំ មហាវេទល្អស្តី

[១៣៣] ឯវច្ឆ សុតំ ។ ឯវច្ឆ សមយំ កកក
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវន អនាថិច្ចំស្តីកាស្ស អាណ-
មេ ។ អថទោ រាយស្មា មហាកោដ្ឋិកា សា-
យេន្តាសមយំ មដិសល្លាតា វុដ្ឋិកោ យេនាយស្មា
សាវិមុត្តោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា រាយស្មតា
សាវិមុត្តោ សន្តិ សង្កាទិ សង្កាទិយំ កថិ
សាវណិយំ វិភិសាទត្តា ឯកមន្តំ ចិសិទិ ។

[១៣៤] ឯកមន្តំ ចិសិទ្ធា ទោ អាយស្មា
មហាកោដ្ឋិកា អាយស្មន្តំ សាវិមុត្តំ ឯតទលោ
ធុប្បញ្ញោ ធុប្បញ្ញាតិ អារុសោ វុដ្ឋតិ តិក្កាវតា ទុ
ទោ អារុសោ ធុប្បញ្ញាតិ វុដ្ឋតិ ។ ឧប្បជាតាតិ
ឧប្បជាតាតិ ទោ អារុសោ តស្មា ធុប្បញ្ញាតិ វុដ្ឋតិ
កំត្តា ឧប្បជាតាតិ ឥទំ ទុក្ខន្តំ ឧប្បជាតាតិ

មហាវេទល្អស្តី ទី ៣

[១៣៥] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យប្តេយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ គ្រងធីតោក្នុងវត្តន្តរាម របស់អនាថិច្ចំស្តីសេដ្ឋី ទៀបច្រក
សាវត្ថុ ។ គ្រោះនោះឯង ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈមានអាយុ ចេញអំពីផល
សមាប្បក្កិ ក្នុងសាយស្តីសម័យ ហើយចូលទៅក្រសែសាវិមុត្តមានអាយុ
ល្អចូលទៅផលហើយ ទើបនិយាយពាក្យកំទាក់ សំណេះសំណាល
ទៅក្រសែសាវិមុត្តមានអាយុ ល្អមត្តាប់ពាក្យសំណេះសំណាល ឆឹង
ពាក្យដែលគូរលើកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដីសមគួរ ។

[១៣៦] លុះព្រះមហាកោដ្ឋិកៈមានអាយុ ឆឹងក្នុងទីដីសមគួរ
ហើយ ទើបសូត្រសាវិមុត្តមានអាយុ យ៉ាងនេះថា យល់អារុសោ
តែវត្តនិយាយថា បុគ្គលគ្មានប្រាជ្ញា ។ ខ្លួនអារុសោ បុគ្គលដែល
ហៅថា អ្នកគ្មានប្រាជ្ញា តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ព្រះសាវិមុត្តគបថា
ខ្លួនអារុសោ បុគ្គលដែលមិនចេះមិនដឹងច្បាស់ហ្នឹងឯង ហៅថាអ្នក
គ្មានប្រាជ្ញា ចុះបុគ្គលនោះមិនដឹងច្បាស់ទេវត្តិ មិនដឹងច្បាស់ថា នេះទុក្ខ

បុព្វយមកវិស្ស មហាវេស្សបូព្វ បញ្ញាវិជ្ជាញ

អយំ ទុក្ខុ សមុទយោតិ ធម្មជាតោតិ អយំ ទុក្ខនិរោ-
 ដោតិ ធម្មជាតោតិ អយំ ទុក្ខនិរោធភាមិដំ បដិបទាតិ
 ធម្មជាតោតិ ធម្មជាតោតិ ធម្មជាតោតិ ទោ អាវុ-
 សោ ភស្មា មុញ្ញោតិ វុច្ចតិ ។ ភាវុសោតិ ទោ
 អយេស្មា បហាគោដ្ឋិទោ អាយស្មតោ សាវិជ្ជុស្ស
 កាសំតំ អភិចង្គិញ អនុហេទិញ អាយស្មដ្ឋំ សាវិ-
 បុត្តំ ឧត្តំ បញ្ញំ មមុដ្ឋំ បញ្ញាវិ បញ្ញាវិ អាវុសោ
 វុច្ចតិ កត្តាវតា ទុ ទោ អាវុសោ បញ្ញាវិ វុច្ចតិ-
 តិ ។ បដាទាតិ បដាទាតិ ទោ អាវុសោ ភស្មា
 បញ្ញាវិ វុច្ចតិ កត្តា បដាទាតិ ធនំ ទុក្ខនិ
 បដាទាតិ អយំ ទុក្ខុ សមុទយោតិ បដាទាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោដោតិ បដាទាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធភាមិដំ
 បដិបទាតិ បដាទាតិ បដាទាតិ បដាទាតិ ទោ
 អាវុសោ ភស្មា បញ្ញាវិ វុច្ចតិ ។ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណន្តំ អាវុសោ វុច្ចតិ កត្តាវតា ទុ ទោ
 អាវុសោ វិញ្ញាណន្តំ វុច្ចតិ ។ វិដាទាតិ វិដាទា-
 តិ ទោ អាវុសោ ភស្មា វិញ្ញាណន្តំ វុច្ចតិ

បុព្វយមកវិ មហាវេស្សបូព្វ ប្រសាប្បវេស្តិយ្យសមាស្រ្តាដាវេន

មិនីវិច្ឆាសំ ទោ ហេតុធម្មតេទុក្ខ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ
 ត្រៀវិលំទុក្ខ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ ហេតុធម្មតេទុក្ខ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ
 ទៅកាន់វិលំទុក្ខ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះគប្បកម ទោ មិនីវិច្ឆាសំ
 ដូច្នេះ ទើបយោង អ្នកមានប្រាជ្ញា ។ ព្រះមហាកោដ្ឋិកាទោយុ
 កិច្ចករាទោទោទោ ព្រះសាវិជ្ជុស្ស មេស្ត្រព្រះសាវិជ្ជុស្ស ទោ
 ម្ចាស់អាវុសោ គំរោណាសំ លុះអនុទោទោយ ទើបប្បប្រសាទិក
 ព្រះសាវិជ្ជុស្ស មេស្ត្រព្រះសាវិជ្ជុស្ស ទោ ម្ចាស់អាវុសោ គំរោណិយាយ
 អ្នកមានប្រាជ្ញា ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចុះបុគ្គលដែលយោង អ្នកមានប្រាជ្ញា
 តើយោងហេតុដូចម្តេច ។ ព្រះសាវិជ្ជុស្ស ម្ចាស់អាវុសោ ម្ចាស់
 ដែលចេះវិច្ឆាសំ មិនីវិច្ឆាសំ ដែលយោង អ្នកមានប្រាជ្ញា ចុះបុគ្គល
 នោះវិច្ឆាសំ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ ទុក្ខ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ ហេតុ
 ធម្មតេទុក្ខ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ ត្រៀវិលំទុក្ខ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ
 ហេតុធម្មតេទុក្ខ មិនីវិច្ឆាសំ ទោ ទៅកាន់វិលំទុក្ខ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះ
 គប្បកម ទោ មិនីវិច្ឆាសំ ដូច្នេះ ទើបយោង អ្នកមានប្រាជ្ញា ។
 ម្ចាស់អាវុសោ គំរោណិយោង វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ ម្ចាស់អាវុសោ ចុះ
 ម្ចាស់អាវុសោ គំរោណិយោង វិញ្ញាណ គំរោណិយោង ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ម្ចាស់អាវុសោ មិនីវិច្ឆាសំ មិនីវិច្ឆាសំ មិនីវិច្ឆាសំ មិនីវិច្ឆាសំ វិញ្ញាណ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្បកាលំ

កំណុំ វិជានាតិ សុទ្ធន្តិមំ វិជានាតិ ទុក្ខន្តិមំ វិជានាតិ
 អទុក្ខមសុទ្ធន្តិមំ វិជានាតិ វិជានាតិ វិជានាតិ ទោ
 ភវុសោ ឥស្សា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ ។ យា ភវុសោ
 បញ្ញា យញ្ញ វិញ្ញាណំ ឥមេ ធម្មា សំសង្កា ទុក្ខាហុ
 វិសំសង្កា លញ្ញ ម បដិមេសិ ធម្មាមិ វិធិត្តិដិក្ខា
 វិធិត្តិដិក្ខា ជាតាការណំ បញ្ញាមេតុន្តិ ។ យា ភវុសោ
 បញ្ញា យញ្ញ វិញ្ញាណំ ឥមេ ធម្មា សំសង្កា ទោ
 វិសំសង្កា ម ម លញ្ញា ឥមេសិ ធម្មាមិ វិធិត្តិដិក្ខា
 វិធិត្តិដិក្ខា ជាតាការណំ បញ្ញាមេតុ យញ្ញ ភវុសោ
 បដានាតិ តំ វិជានាតិ យំ វិជានាតិ តំ បដា
 បាតិ ឥស្សា ឥមេ ធម្មា សំសង្កា ទោ វិសំ
 សង្កា ម ម លញ្ញា ឥមេសិ ធម្មាមិ វិធិត្តិដិក្ខា
 វិធិត្តិដិក្ខា ជាតាការណំ បញ្ញាមេតុន្តិ ។ យា
 ភវុសោ បញ្ញា យញ្ញ វិញ្ញាណំ ឥមេសិ ធម្មាមិ
 សំសង្កាមិ ទោ វិសំសង្កាមិ កំ ជាតាការណំ ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្បកាលំ

ចុះវិញ្ញាណៈ ព្រះស្តាល់អ្វីខ្លះ ស្តាល់ជាសុទ្ធា ព្រះស្តាល់ជាទុក្ខខ្លះ ស្តាល់
 ជាមិនមែនទុក្ខមិនមែនសុទ្ធា ព្រោះតែធម្មជាតិព្រះស្តាល់
 ច្បាស់ ដឹងច្បាស់ផ្សំច្នោះឯង ទើបហៅថា វិញ្ញាណ ។ ព្រោះតែធម្មជាតិ
 ព្រះប្រាជ្ញាដឹងវិញ្ញាណ ធម៌(តាំងពី) ទេវតិដូចគ្នា(១) ឬមេធាវិក្ខា មួយទៀត
 បុគ្គលចែកវិលកធម៌ (តាំងពី) ទេវ បញ្ញាឱ្យផ្សេង ។ គ្នាទុក្ខទុក្ខ ។
 ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រះប្រាជ្ញាដឹងវិញ្ញាណ ធម៌ (តាំងពី) ទេវ ជាធម៌ដូចគ្នា មិន
 មែនផ្សេងគ្នាទេ តាំងបុគ្គលដឹងចែកវិលកធម៌តាំងពីទេវ ឱ្យផ្សេង
 គ្នាមិនទុក្ខទេ ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រះប្រាជ្ញាដឹងច្បាស់ឱ្យវិញ្ញាណ វិញ្ញាណក៏ដឹង
 ច្បាស់ឱ្យវិញ្ញាណ ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រះប្រាជ្ញាដឹងច្បាស់ ព្រោះតែធម្មជាតិ
 ឱ្យវិញ្ញាណ ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រោះតែធម្មជាតិ
 មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ តាំងបុគ្គលដឹងចែកវិលក បញ្ញាធម៌តាំងពីទេវ ឱ្យ
 ផ្សេងគ្នាមិនទុក្ខទេ ។ ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រះប្រាជ្ញាដឹងវិញ្ញាណ ធម៌
 (តាំងពី) ទេវដូចគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ព្រោះតែធម្មជាតិ ព្រះប្រាជ្ញាដឹងវិញ្ញាណ ។

១ សំគាល់លើក្នុង ព្រះប្រាជ្ញា តាំងពីទេវតាមរយៈធម្មជាតិ ។

បុប្ផយទេវត្រៃស្ស មហាវេស្សស្សត្រ វេទនាវិញ្ញាណ

យោ ចាវុសោ មញ្ញា យេក្ខ វិញ្ញាណំ ឥមេសំ
ធម្មាដំ សំសច្ចាដំ យោ វិសំសច្ចាដំ មញ្ញា កាវេទនា
វិញ្ញាណំ មវិញ្ញាយ្យំ ឥទិ វេសិ ធានាភវណ្ណំ ។

(១៣៥) វេទនា វេទនាតិ វាវុសោ វុច្ឆតិ កំត្តាវតា
មុ ទោ វាវុសោ វេទនាតិ វុច្ឆតិ ។ វេទនា វេទនាតិ
យោ វាវុសោ ឥស្សា វេទនាតិ វុច្ឆតិ កំត្តា វេទនា
សុទឃ្យំ វេទនា ទុក្ខឃ្យំ វេទនា មទុក្ខមសុទឃ្យំ
វេទនា វេទនា វេទនាតិ ទោ វាវុសោ ឥស្សា វេទនាតិ
វុច្ឆតិ ។ សញ្ញា សញ្ញាតិ វាវុសោ វុច្ឆតិ កំត្តាវតា
មុ ទោ វាវុសោ សញ្ញាតិ វុច្ឆតិ ។ សញ្ញា ធាតិ
សញ្ញា ធាតិ ទោ វាវុសោ ឥស្សា សញ្ញាតិ, វុច្ឆតិ
វេក្ខុ សញ្ញា ធាតិ វិលកឃ្យំ សញ្ញា ធាតិ មិត្តកឃ្យំ
សញ្ញា ធាតិ លោហិតកឃ្យំ សញ្ញា ធាតិ ទិណកឃ្យំ
សញ្ញា ធាតិ សញ្ញា ធាតិ សញ្ញា ធាតិ ទោ វាវុសោ
ឥស្សា សញ្ញាតិ វុច្ឆតិ ។ យោ ចាវុសោ វេទនា យោ
ធម្មា សញ្ញា យេក្ខ វិញ្ញាណំ ឥមេ ធម្មា សំសច្ចា

បុប្ផយទេវត្រៃស្ស មហាវេស្សស្សត្រ ប្រសូណស្ថេរិយវេទនាធានីម

ម្ចាស់វាវុសោ ប្រាប្បទិវិញ្ញាណ ធម៌ (ពំនីតិ) នេះ ជាធម៌ដូចគ្នា
មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ កែប្រែប្រាប្បបុគ្គលក្នុងចំពោះ វិញ្ញាណបុគ្គលក្នុងលោក
ដីនី នេះជាសេចក្តីប្រែក្លាយធម៌ (ពំនីតិ) នោះ ។

(១៣៥) ម្ចាស់វាវុសោ គេតែងហៅថា វេទនា វេទនា ម្ចាស់
វាវុសោ គេហៅថា វេទនា ដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់វាវុសោ
ធម្មជាតិទទួលដឹងនូវការឃ្មុល់ហ្នឹងឯង ដែលគេហៅថា វេទនា វេទនា
នោះដឹងអ្វីខ្លះ ដឹងសុខខ្លះ ដឹងទុក្ខខ្លះ ដឹងមិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខខ្លះ
ម្ចាស់វាវុសោ ព្រោះតែធម្មជាតិនោះ ទទួលដឹងការឃ្មុល់ដូច្នោះឯង ទើប
ហៅថាវេទនា ។ ម្ចាស់វាវុសោ គេតែងហៅថា សញ្ញា សញ្ញា ម្ចាស់
វាវុសោ ដែលគេហៅថា សញ្ញា ដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់វាវុសោ
ព្រោះតែធម្មជាតិនោះកក់សំគាល់ ចំណាំ ទើបហៅថា សញ្ញា សញ្ញា
នោះតែងសំគាល់អ្វីខ្លះ សញ្ញានោះតែងសំគាល់ពណ៌ទៀវខ្លះ សំគាល់
ពណ៌លឿងខ្លះ សំគាល់ពណ៌ក្រហមខ្លះ សំគាល់ពណ៌សខ្លះ ម្ចាស់វា-
វុសោ ព្រោះតែធម្មជាតិនោះកក់សំគាល់ហ្នឹងឯង ទើបហៅថា សញ្ញា ។
ម្ចាស់វាវុសោ វេទនា សញ្ញាទិវិញ្ញាណ ធម៌ពំនីនេះជាធម៌ប្រឡំគ្នា

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ មូលសុត្តនិកាយ

ឧទាហរណ៍ វិសិសដ្ឋា លត្តា ច ចន្ទសិ ចន្ទរិ វិចិត្ត-
 ជិត្តា វិចិត្តជិត្តា ជាតាណាណំ មញ្ញាមេតុន្តំ ។ យា
 ហរុសោ វេទនា យា ច សញ្ញា យត្ថា វិញ្ញាណំ
 វេទនា ធម្មា សិសដ្ឋា យា វិសិសដ្ឋា ច ច លត្តា
 វេទនា ធម្មា វិចិត្តជិត្តា វិចិត្តជិត្តា ជាតាណាណំ
 មញ្ញាមេតុន្តំ យេ ហរុសោ វេទនា វិ សញ្ញា យតិ យំ
 សញ្ញា យតិ វិ វេទនា វិ ធម្មា វេទនា ធម្មា សិសដ្ឋា
 យា វិសិសដ្ឋា ច ច លត្តា វេទនា ធម្មា វិចិត្ត-
 ជិត្តា វិចិត្តជិត្តា ជាតាណាណំ មញ្ញាមេតុន្តំ ។

(១៣៦) វិស្សុដ្ឋោ ហរុសោ មត្តាហិ វិស្សុយេហិ
 មវិស្សុដ្ឋោ មរោវិញ្ញាណោ ភី ធម្មេន្តំ ។ វិស្សុ-
 ដ្ឋោ ច ហរុសោ មត្តាហិ វិស្សុយេហិ មវិស្សុដ្ឋោ
 មរោវិញ្ញាណោ អនាត្តា អនាណោភិ អនាណា-
 នញ្ញាយតនំ ធម្មេន្តំ វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនំ ធម្មេន្តំ ធម្មេន្តំ ភី ភី ភី អនិក្ខញ្ញាយតនំ
 ធម្មេន្តំ ។ ធម្មេន្តំ មហរុសោ ធម្មំ កោ យ ជាតតិ ។
 ធម្មេន្តំ មហរុសោ ធម្មំ មញ្ញាមត្តា ជាតតិ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ មូលសុត្តនិកាយ

ព្រមទៀត ឬយាទៀត បុគ្គលនឹងចែកវិបកធម៌ទាំងនេះ ហើយ
 បញ្ជូន ជុំវិញប្រជុំគ្នាបានឬទេ ។ ម្នាលភារុសា វេទនា សញ្ញា
 នឹងវិញ្ញាណ ធម៌ទាំងនេះប្រឡូត្ត មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ហើយបុគ្គលវិបក
 វិបកធម៌ទាំងនេះ បញ្ជូនជុំវិញប្រជុំគ្នាមិនបានទេ ម្នាលភារុសា វេទនា
 ធម្មុលកម្មណ៍នា សញ្ញាភិសំគាល់កម្មណ៍នាវេទនា សញ្ញាសំគាល់
 កម្មណ៍នា វិញ្ញាណភិសំគាល់ កម្មណ៍នាវេទនា ព្រោះហេតុ
 នោះ ធម៌ទាំងនេះ ជាធម៌ដូចគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ បុគ្គលនឹងវិបក
 វិបកធម៌ទាំងនេះ ហើយបញ្ជូនជុំវិញប្រជុំគ្នាមិនបានទេ ។

(១៣៦) ម្នាលភារុសា ធម្មជាតិវិសេសគឺជីវិតវេទនាមរោ-
 វិញ្ញាណនិមិត្ត ប្រាសចាកអង្គិយទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលភារុសា
 កកាសនកាយនន្សំ ដែលបរិកម្មជា កកាសមិនមានចំបុស្សុដ្ឋោ
 គឺជីវិតវេទនា មរោវិញ្ញាណនិមិត្ត ប្រាសចាកអង្គិយទាំង ៥ ប្រការ
 វិញ្ញាណកាយនន្សំ ដែលបរិកម្មជា វិញ្ញាណមិនមានចំបុស្សុដ្ឋោ
 នឹង
 កកាសនកាយនន្សំ ដែលបរិកម្មជា ក្នុងចក្ខុបរិមាណផ្សេងៗ គឺជីវិតវេទនា
 មរោវិញ្ញាណនិមិត្ត ប្រាសចាកអង្គិយទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាល
 ភារុសា ធម៌វិសេសគឺជីវិតវេទនា ភី ភី ភី មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ។ ម្នាល
 ភារុសា ធម៌វិសេសគឺជីវិតវេទនា ភី ភី ភី មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចូលបណ្ណាសកំ

វិសេស្សនាបុគ្គលំតា ធ ហោតិ ឥយេហំ ទោ ភាវុសោ
បញ្ចហរម្ពំហំ អបុគ្គលំតា សម្មានិម្ពំ ទោតោវិមុត្តិផលា
ធ ហោតិ ទោតោវិមុត្តិផលានិសីសា ធ មញ្ញាវិមុត្តិ-
ផលា ធ ហោតិ មញ្ញាវិមុត្តិផលានិសីសា ចាតិ ។

(១៣៨) កតី មហាវុសោ ភវតិ ។ តយោ ម
ភាវុសោ ភវំ កាមភវំ រូបភវំ អរូបភវំ ចាតិ ។
កេមី មហាវុសា អាយតិ បុព្វវគំនិព្វត្តិ ហោតីតិ ។
អវិជ្ជានិវេណានំ ទោ ភាវុសោ សត្តានំ ឥត្តាសញ្ញា-
ជនានំ តត្រតប្រាគំទទ្ធា ឯវិ អាយតិ បុព្វវគំនិព្វត្តិ
ហោតីតិ ។ កេមី មហាវុសោ អាយតិ បុព្វវគំ-
និព្វត្តិ ធ ហោតីតិ ។ អវិជ្ជាវិវាតា ទោ ភាវុសោ
វិជ្ជាប្បនា ឥត្តានិរោចា ឯវិ អាយតិ បុព្វវគំនិព្វត្តិ
ធ ហោតីតិ ។

(១៣៩) កតមី មហាវុសោ មមមី ឈានន្តិ ។ ឥតា-
វុសា កិក្ខុ វិវិច្ឆា កាមេហំ វិវិច្ឆ អនុសលេហំ ធម្មេហំ
សវិតក្កំ សវិតាវំ វិវេកនិ មិតិសុទិ មមមី ឈានិ ឥយ.

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ ចូលបណ្ណាសកំ

មានវិសេស្សនាបុគ្គលំតា ធ ហោតិ ឥយេហំ ទោ ភាវុសោ
បញ្ចហរម្ពំហំ អបុគ្គលំតា សម្មានិម្ពំ ទោតោវិមុត្តិផលា
ធ ហោតិ ទោតោវិមុត្តិផលានិសីសា ធ មញ្ញាវិមុត្តិ-
ផលា ធ ហោតិ មញ្ញាវិមុត្តិផលានិសីសា ចាតិ ។

(១៣៨) មហាវុសោ ភវតិ មានប្បដ្ឋាន ។ មហាវុសោ
ភវានមោធ យ ភី កាមភព ធ ប្រភព ធ អរូបភព ធ ។ មហាវុសោ
កាមភីកក្កនិភពម្មីតទៅទៀត ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ មហាវុសោ
ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរក្នុងភពនោះ ។ របស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជា
និវេណៈ មានកល្យាណសំយោជនៈ កាមភីកក្កនិភពម្មីតទៅទៀតយ៉ាង
នេះឯង ។ មហាវុសោ កាមិមតិកក្កនិភពម្មីតទៅទៀត ព្រោះហេតុ
ដូចម្តេច ។ មហាវុសោ ព្រោះប្រាសចាកអវិជ្ជា ព្រោះជ្ជាភិក
ស្សីតិ ព្រោះការលាត់ទោសកល្យាណ កាមិមតិកក្កនិភពម្មី តទៅទៀត
យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៩) មហាវុសោ ចបមជ្ឈានដូចម្តេច ។ មហាវុសោ
កិក្ខុ ក្កនិសាសនារមៈ ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមចំនង់ខ្សោយ ស្ងប់
ស្ងាត់ចាកអកុសលអមិចំនង់ខ្សោយ កិច្ចលក់បមជ្ឈាន ដែលប្រកប
ដោយវិភក្តៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានមិត្តមិត្តិយៈដែលកើតអំពីវិវេក

ឧទ្ទយធារក្សស្ស មហាវេទស្សប្រាជ្ញ ចតុត្ថិតំ បឋមធឿនំ

សឃ្មន្តំ វិហារតិ ឥធី វុត្តតារុសោ បឋមំ ឈា-
 ទន្តិ ។ បឋមំ មធាវុសោ ឈានំ តាតន្តិកាន្តិ ។
 បឋមំ ទោ អារុសោ ឈានំ មត្តាន្តិកំ ឥធាវុសោ
 បឋមំ ឈានំ មត្តាន្តិកំ សហមទ្ទស្ស កិក្ខុទោ
 វិកត្តោ ច វត្តតំ វិហារោ ច បីតិ ច សុទត្ត
 ចិត្តោកត្តតា ច បឋមំ ទោ អារុសោ ឈានំ ឃិវិ
 មត្តាន្តិកាន្តិ ។ បឋមំ មធាវុសោ ឈានំ តាតន្តិ-
 វិប្បហំនំ តាតន្តិសមញ្ញាកតន្តិ ។ បឋមំ ទោ អារុ-
 សោ ឈានំ មត្តាន្តិវិប្បហំនំ មត្តាន្តិសមញ្ញាកតំ ឥ-
 ធាវុសោ បឋមំ ឈានំ សហមទ្ទស្ស កិក្ខុទោ ក្ស-
 មទ្ទទោ មហិទោ ហោតិ ត្យាទាទោ មហិទោ ហោតិ
 ឥធិមំនំ មហិទំ ហោតិ ឧទ្ទុក្ខត្តក្ខត្តិ មហិទំ ហោតិ
 វិទិតិក្ខា មហិទា ហោតិ វិកត្តោ ច វត្តតំ វិហា-
 រោ ច បីតិ ច សុទំ ច ចិត្តោកត្តតា ច បឋមំ
 ទោ អារុសោ ឈានំ ឃិវិ មត្តាន្តិវិប្បហំនំ មត្តាន្តិស-
 មញ្ញាកតន្តិ ។

ឧទ្ទយធារក្ស សហវេទស្សប្រាជ្ញ បឋមធឿនំ ប្រាជ្ញោ ៨

ហើយសម្រេចសម្រាញ់ដោយអិយាបថទាំង ៦ ម្ចាស់ការសោ នេះ
 ហៅថា បឋមជ្ឈាន ។ ម្ចាស់ការសោ បឋមជ្ឈានមានអង្គប៉ុន្មាន ។
 ម្ចាស់ការសោ បឋមជ្ឈានមានអង្គ ៥ ម្ចាស់ការសោ កាលកំភួនសាសនា
 នេះ ចូលភាន់បឋមជ្ឈាន មានអង្គ ៥ កែត្តៈ វិហារៈ បីតិ សុទៈ
 ធីតិចិត្តកត្តតា វេទន៍ប្រត្រិត្តទៅ ម្ចាស់ការសោ បឋមជ្ឈានមានអង្គ ៥
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ការសោ បឋមជ្ឈានលរអង្គប៉ុន្មាន ប្រកប
 ដោយអង្គប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់ការសោ បឋមជ្ឈានលរអង្គ ៥ ប្រកបដោយ
 អង្គ ៥ ម្ចាស់ការសោ កិក្ខុនសាសនានេះ កាលចូលភាន់បឋមជ្ឈានជា
 អ្នកលររបស់តាមច្នូនៈ លរជ័ត្យបាទ លរជ័តិមិទ្ធៈ លរជ័តិឧទ្ទុក្ខត្តៈ
 លរជ័តិចិត្តិកា ចំណែកទានិវិក្កុៈ វិហារៈ បីតិ សុទៈធីតិចិត្តកត្តតា
 ក៏ប្រត្រិត្តទៅ ម្ចាស់ការសោ បឋមជ្ឈាន លរអង្គ ៥ ប្រកបដោយ
 អង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាលក

[១២០] បត្យុមាធិ អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោធិ ធានាវិសយោធិ ធានាគោតកធិ ធិ អន្ធិមត្តាស្ស តោចារិសយេ មច្ចុទុកោន្តិ សេយ្យដីធិ ធម្មត្រ័យេ សោត្រ័យេ យាធិត្រ័យេ ជីវិត្រ័យេ កាយត្រ័យេ ឥមេសំ មោ អាវុសោ មត្តន្តិ ឥន្ទ្រិយោធិ ធានាវិសយោធិ ធានាគោតកធិ ធិ អន្ធិមត្តាស្ស តោចារិសយេ មច្ចុទុកោន្តិ ឥតិ មដិសវណំ តោ ធិ ធនេសំ តោចារិសយេ មច្ចុទុកោតិធិ ។ បត្យុមាធិ អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោធិ ធានាវិសយោធិ ធានាគោតកធិ ធិ អន្ធិមត្តាស្ស តោចារិសយេ មច្ចុទុកោន្តិ សេយ្យដីធិ ធម្មត្រ័យេ សោត្រ័យេ យាធិត្រ័យេ ជីវិត្រ័យេ កាយត្រ័យេ ឥមេសំ មោ អាវុសោ មត្តន្តិ ឥន្ទ្រិយោធិ ធានាវិសយោធិ ធានាគោតកធិ ធិ អន្ធិមត្តាស្ស តោចារិសយេ មច្ចុទុកោន្តិ មនោ មដិសវណំ មនោ ធិ ធនេសំ តោចារិសយេ មច្ចុទុកោតិធិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាលក

[១២១] ម្ចាស់អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោធិ ៥ ប្រការនេះ បានវិស័យ ផ្សេង ៗ គ្នា មានការម្នាក់ផ្សេង ៗ គ្នា ទទួលវិស័យដែលកើតជា ការម្នាក់ជំនួសគ្នាបានទេ ឥន្ទ្រិយោធិ ៥ គឺអ្វីៗ គឺចក្កត្រ័យេ ១ សោត្រ័យេ ១ យាធិត្រ័យេ ១ ជីវិត្រ័យេ ១ កាយត្រ័យេ ១ ម្ចាស់ អាវុសោ កាលបើឥន្ទ្រិយោធិ ៥ ប្រការនេះ បានវិស័យផ្សេងៗ គ្នា មាន ការម្នាក់ផ្សេង ៗ គ្នា មិនទទួលវិស័យដែលកើតជា ការម្នាក់ជំនួសគ្នាបាន ទេ ពុទ្ធសាស្ត្រដ៏ត្រឹមត្រូវ មួយទៀត សភាពអ្វីទទួលវិស័យដែលកើតជា ការម្នាក់ របស់ឥន្ទ្រិយោធិ ៥ ប្រការនោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោធិ ៥ ប្រការនេះ បានវិស័យផ្សេងៗ គ្នា មានការម្នាក់ផ្សេង ៗ គ្នា មិន ទទួលវិស័យដែលកើតជា ការម្នាក់ជំនួសគ្នាបានទេ ឥន្ទ្រិយោធិ ៥ គឺអ្វីៗ គឺចក្កត្រ័យេ ១ សោត្រ័យេ ១ យាធិត្រ័យេ ១ ជីវិត្រ័យេ ១ កាយត្រ័យេ ១ ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើឥន្ទ្រិយោធិ ៥ ប្រការនេះឯង បានវិស័យផ្សេងៗ គ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗ គ្នា មិនទទួលវិស័យដែលកើតជា ការម្នាក់ ជំនួសគ្នាបានទេ មានចិត្តដ៏ត្រឹមត្រូវ មានចិត្តទទួលវិស័យ ដែលកើតជា ការម្នាក់របស់ឥន្ទ្រិយោធិ ៥ នោះ ។

ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធ មហានិកាយាទ្ធិ បញ្ចក្ខន្ធិយោនិ

[១២៤] បញ្ចក្ខន្ធិយោនិ អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោនិ សេយ្យ-
 ដំនី ចក្កុន្ទ្រិយំ ៖ សាតិក្ខ្រិយំ យោនិក្ខ្រិយំ ដិវិក្ខ្រិយំ
 កាយិក្ខ្រិយំ ឥហានិ ។ ចា អាវុសោ បញ្ចក្ខន្ធិយោនិ
 តើ បដិក្ខ តិដ្ឋតិ ។ បញ្ចក្ខន្ធិយោនិ អាវុសោ ឥន្ទ្រិ-
 យោនិ សេយ្យដំនី ចក្កុន្ទ្រិយំ សាតិក្ខ្រិយំ យោនិក្ខ្រិ-
 យំ ដិវិក្ខ្រិយំ កាយិក្ខ្រិយំ ឥហានិ ចា អាវុសោ
 បញ្ចក្ខន្ធិយោនិ អាឃី បដិក្ខ តិដ្ឋតិ ។ អាឃុ
 បដាវុសោ តិ បដិក្ខ តិដ្ឋតិ ។ អាឃុ ឧស្មិ
 បដិក្ខ តិដ្ឋតិ ។ ឧស្មិ បដាវុសោ តិ បដិក្ខ
 តិដ្ឋតិ ។ ឧស្មិ អាឃី បដិក្ខ តិដ្ឋតិ ។
 ឥហានេវ ចា មយំ អាយស្មរោ សារីបុត្តស្ស កា-
 សិតំ ឃី អាជាជាម អាឃុ ឧស្មិ បដិក្ខ តិដ្ឋតិ
 ឥហានេវ ចា មយំ អាយស្មរោ សារីបុត្តស្ស
 កាសិតំ ឃី អាជាជាម ឧស្មិ អាឃី បដិក្ខ
 តិដ្ឋតិ ។ យថាភមិ បដាវុសោ ឥហស្ស
 កាសិតស្ស អត្តោ ធម្មរោតិ ។ តេធម្មាវុសោ
 ឧបបន្តេ ករិស្សានិ ឧបមាយមិទេកាទ្ធិ វិញ្ញា(១)

១ ឆ. ឧទ្ធសរ ប្រិសាតិ ពាហ៍ ទិស្សតិ ។

ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធ មហានិកាយាទ្ធិ បញ្ចក្ខន្ធិយោនិ

[១២៥] បញ្ចក្ខន្ធិយោនិ អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោនិ សេយ្យ-
 សាតិក្ខ្រិយំ យោនិក្ខ្រិយំ ដិវិក្ខ្រិយំ កាយិក្ខ្រិយំ ម្ចាស់អាវុសោ
 ឥន្ទ្រិយោនិ ៥ នេះឯង អាស្រ័យនិក្ខិ ទើបកំរើនៅបាន ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោនិ នេះ គឺ ចក្កុន្ទ្រិយំ សាតិក្ខ្រិយំ យោនិក្ខ្រិយំ
 ដិវិក្ខ្រិយំ កាយិក្ខ្រិយំ ម្ចាស់អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោនិ ៥ នេះឯង
 កាស្រ័យនិក្ខិទើបកំរើនៅបាន ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចុះកាយុលុះតែ
 កាស្រ័យនិក្ខិទើបកំរើនៅបាន ។ កាយុលុះតែកាស្រ័យចំហាយធាតុ
 ភ្លើង ទើបកំរើនៅបាន ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចំហាយធាតុភ្លើង កាស្រ័យ
 និក្ខិទើបកំរើនៅបាន ។ ចំហាយធាតុភ្លើង លុះតែកាស្រ័យនិក្ខិកាយុ
 ទើបកំរើនៅបាន ។ អម្បញ្ញមិញ្ញៈនេះឯង ខ្ញុំដឹងច្បាស់កាសិត របស់
 ព្រះសារីបុត្រមានកាយុ យ៉ាងនេះថា កាយុលុះតែកាស្រ័យចំហាយធាតុ
 ភ្លើង ទើបកំរើនៅបាន ឥន្ទ្រិយោនិ ខ្ញុំដឹងច្បាស់កាសិត របស់ព្រះ
 សារីបុត្រមានកាយុយ៉ាងនេះថា ភ្លើងធាតុលុះតែកាស្រ័យនិក្ខិកាយុ ទើប
 កំរើនៅបាន ដូច្នេះវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោ បើដូច្នោះ ខ្ញុំត្រូវយល់សេចក្តី
 នៃកាសិតនេះ ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ បើដូច្នោះ ខ្ញុំដឹងធ្វើ
 សេចក្តីចម្រើននៃលោក អ្វីក៏ដឹងថាអ្នកនេះដឹងច្បាស់ច្បាស់ លោកនា

កាលិកស្ស អត្ថំ អាណិទន្តំ គោយ្យោវាចំ អាណុសោ គោ-
 លប្បធិមស្ស ឈាយតោ អត្ថំ បដិច្ច អាតា បញ្ញាយតិ
 រាភំ បដិច្ច អត្ថំ បញ្ញាយតិ វិវាមវ ទោ អាយុ-
 ទស្សំ បដិច្ច តិដ្ឋតិ ទស្សា អាយុំ បដិច្ច តិដ្ឋតិ ។
 តេវ ទុ ទោ អាណុសោ អាយុសង្ការ តេ វេនិយោ
 ធម្មា ទទាហុ អញ្ញោ អាយុសង្ការ អញ្ញោ វេនិយោ
 ធម្មតិ ។ ខ ទោ អាណុសោ តេវ អាយុសង្ការ
 តេ វេនិយោ ធម្មា តេ អាណុសោ អាយុសង្ការ
 អភវិស្សន្តិសុ តេ វេនិយោ ធម្មា ធម៌និ សញ្ញាវេ-
 យេតិវេនិយោ សមាបន្តស្ស កិក្កុនោ វុដ្ឋានំ បញ្ញា-
 យេថ យេស្មា ច ទោ អញ្ញោ អាយុសង្ការ
 អញ្ញោ វេនិយោ ធម្មា តស្មា សញ្ញាវេនិយោវេនិយោ
 សមាបន្តស្ស កិក្កុនោ វុដ្ឋានំ បញ្ញាយតិ ។

[១២២] យេនា ទុ ទោ អាណុសោ ឥមំ កាយំ
 កតិ(១) ធម្មា វេហន្តិ អថាយំ កាយោ ទុដ្ឋិកោ
 អវត្តិកោ សេតំ យេនា កម្មំ អចេតន្តិ ។
 យេនា ទោ អាណុសោ ឥមំ កាយំ កយោ ធម្មា

១ ១១ កតិ ។

និយសំសេចក្តីវិមកាវិកាវេយោក្យបរាបាទាវេយោ ម្នាលអាណុសោ ដូច
 ប្រធិបាប្រតិកាលនេះ មានពន្លឺក្រុកដឡើង ព្រោះកស្រយអណ្តាត
 អណ្តាតក្រុកដឡើងព្រោះកស្រយពន្លឺ សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ កាយុ
 តាំងនៅពុទ្ធ ក៏ព្រោះកស្រយចំហាយពុករាត្រី ចំហាយពុករាត្រីកាំង
 នៅពុទ្ធ ព្រោះកស្រយកាយុ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអាណុសោ កាយុ-
 សង្ការ(១) តាំងនោះ ជាវេទនិយមិ(២) ទោ ឬថាកាយុសង្ការវេយ្យ
 វេទនិយមិវេយ្យ ។ ម្នាលអាណុសោ មិវេទនកាយុសង្ការតាំងនោះ
 ជាវេទនិយមិវេយ្យ ម្នាលអាណុសោ ប្រសិទ្ធបិ កាយុសង្ការតាំងនោះ
 ជាវេទនិយមិវេយ្យ កិក្កុវេលក្កុលកាន់សញ្ញាវេនិយោវេនិយោ
 ចេញចាកសមាបន្តមកវិញមិនត្រឹមត្រូវ ក៏កាយុសង្ការវេយ្យ វេទនិយមិ
 វេយ្យ ហេតុនោះ ពុទ្ធជាភិក្កុវេលកាន់សញ្ញាវេនិយោវេនិយោ ចេញចាក
 សមាបន្តមកវិញពុទ្ធ ។

[១២២] ម្នាលអាណុសោ ធម៌មុំខ្លួនដែលលម្អិតកាយនេះ ក្តី
 កាលណាហើយ កាយនេះនោះចាស់រាត់រយ ដេកស្លូកស្លឹង ដូចជា
 កំណាត់ឈើដែលខ្លួនចក់ ។ ម្នាលអាណុសោ ធម៌ ព្យ ប្រការ គឺ

១ សំនើយកាយុវិញ្ញាណ ។ ២ វេទនា ។ អន្តិចារ ។

បុព្វបទស្រុក បរិយាយស្រុក ឬ បុព្វបទស្រុក

សព្វាភិបាល ឬ ឧបាយ ឬ ឧបាយ ឬ វិញ្ញាណ អនាមិ កាលោ
 ឧប្បត្តិ ឬ ឧប្បត្តិ ឬ សេតិ យថា កង្ខំ អនេនធម៌ ។ យោ
 ចាយិ(១) រាជ្យសោ មតោ កាលកតោ យោ ចាយិ
 កិក្ខុ សញ្ញាវេទយិ តនិរោធសមាចន្តោ(២) វេទសិ តិ
 ធានាករណ៍ ។ យោ ចាយិ រាជ្យសោ មតោ
 កាលកតោ តស្ស កាយសង្ខារ ធិន្តោ បដិឃ្យស្សន្តោ
 វេទសង្ខារ ធិន្តោ បដិឃ្យស្សន្តោ ធិត្តសង្ខារ ធិន្តោ
 បដិឃ្យស្សន្តោ អាឃុ បរិក្ខណា ឧស្មា វុបសញ្ញា
 វគ្គិយោនិ បរិក្ខណា យោ ចាយិ កិក្ខុ សញ្ញាវេទ-
 យិ តនិរោធិ សមាចន្តោ តស្ស កាយសង្ខារ ធិន្តោ
 បដិឃ្យស្សន្តោ វេទសង្ខារ ធិន្តោ បដិឃ្យស្សន្តោ ធិត្ត-
 សង្ខារ ធិន្តោ បដិឃ្យស្សន្តោ អាឃុ អប្បរិក្ខណា
 ឧស្មា អវុបសញ្ញា វគ្គិយោនិ វិប្បសន្តានិ យោ ចាយិ
 រាជ្យសោ មតោ កាលកតោ យោ ចាយិ កិក្ខុ
 សញ្ញាវេទយិ តនិរោធិ សមាចន្តោ វេទ សេសិ(៣)
 ធានាករណ៍ ។

១ ឧ. ប. ប្បាយ ។ ២ ឧ. ច សញ្ញាវេទយិ តនិរោធិ សមាចន្តោ ។ ៣ ឧ. វេសិ ។

បុព្វបទស្រុក បរិយាយស្រុក ឬ បុព្វបទស្រុក

ភាយ ១ ចំហយ ធាតុក្រិក ១ វិញ្ញាណ ១ លេខកាយ ខេត្តកាល
 ឯណាហើយ កាយខេត្តកាល រាត្រយ វេទស្រុកស្រី ដូចកំណត់
 ឈើដែលត្រូវចេតនា ។ ច្បាប់អាវុសា បុគ្គលដែលធ្វើកាលកិរិយា
 ក្រុយ ១ កិក្ខុដែលចូលកាន់សញ្ញាវេទយិ តនិរោធិ ១ បុគ្គលចំនី ២ ពួកខេ
 តានសេចក្តីប្រកាសដូចម្តេច ។ ច្បាប់អាវុសា បុគ្គលដែលធ្វើកាល-
 កិរិយាក្រុយ បុគ្គលនោះ កាយសង្ខារកំឡប់ដង្ហើមចេញចូល លេក
 សូន្យឈឹង វេទសង្ខារកិក្ខុខ័និវិចារ លេកសូន្យឈឹង ធិត្តសង្ខារកិ
 សញ្ញាខ័និវេទ លេកសូន្យឈឹង ភាយុតិអស ចំហយធាតុក្រិក
 លេកសូន្យឈឹង វគ្គិយោនិ បែកគ្នាយ ឯកិក្ខុដែលចូលកាន់សញ្ញាវេទយិ ត-
 និរោធិ កិក្ខុនោះមានកាយសង្ខារ លេកសូន្យឈឹង វេទសង្ខារលេក
 សូន្យឈឹង ធិត្តសង្ខារលេកសូន្យឈឹងដែរ តែភាយុតិអស ចំហយ
 ធាតុក្រិកនៃលេកសូន្យ វគ្គិយោនិ ច្បាប់អាវុសា បុគ្គល
 ដែលធ្វើមរណកាលក្រុយ ខ័និកិក្ខុដែលចូលកាន់សញ្ញាវេទយិ តនិរោធិ
 បុគ្គលចំនី ២ ពួកខេត មានសេចក្តីផ្សេងគ្នា យ៉ាងខ្លះនឹង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុរេបច្ឆាសកំ

[១៤២] កាតី មហាវុសោ បច្ឆយា អនុត្តមសុ-
 ខាយ ចេតោវិមុត្តិយោ សមាបត្តិយោតិ ។ ចត្តារោ
 ទោ អារុសោ បច្ឆយា អនុត្តមសុខាយ ចេតោវិមុត្តិយោ
 សមាបត្តិយោ ឥនារុសោ វិកុស្តុ សុខស្ស ច បហាថា
 មុត្តុស្ស ច បហាថា បុត្រោ វេសាមនស្សនោមនស្សនំ
 អដ្ឋង្គោ អនុត្តមសុខំ ឧបេត្តាសតិចារិសុត្តិំ ចតុត្តិ
 យានិំ ឧបសម្មជ្ជិវិហាតិ ឥមេ ទោ អារុសោ ចត្តារោ
 បច្ឆយា អនុត្តមសុខាយ ចេតោវិមុត្តិយោ សមាបត្តិ-
 យោតិ ។ កាតី មហាវុសោ បច្ឆយា អនិមិត្តាយ
 ចេតោវិមុត្តិយោ សមាបត្តិយោ ។ ទ្វេ ទោ អារុសោ
 បច្ឆយា អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ សមាបត្តិយោ
 សព្វនិមិត្តានក្ខ អមនសីការោ អនិមិត្តាយ ច ជា-
 តុយោ មនសីការោ ឥមេ ទោ វារុសោ ទ្វេ បច្ឆយោ
 អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ សមាបត្តិយោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុរេបច្ឆាសកំ

[១៤២] ម្ចាស់វារុសោ អនុត្តមសុខាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិំ មានបច្ច័យ
 ប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់វារុសោ អនុត្តមសុខាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិំ មានបច្ច័យ
 ៤ ម្ចាស់វារុសោ ភិក្ខុភនិសាសនានេះ ប្រការលេខបដិច្ចវាសចត្តិសុខ ១ ប្រការ
 លេខចំនួនសេចក្តីទុក្ខ ១ ប្រការលេខចំនួនសមាសស្សនីតិទោមទស្សក្នុងកាល
 បុរេ ចូលកាន់ចក្ខុវដ្តនូវវេលាឥតទុក្ខឥតសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធជាដោយទ-
 លេក្ខ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិធានបដិច្ច១ ម្ចាស់វារុសោ
 អនុត្តមសុខាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិំ មានបច្ច័យ ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់វារុសោ
 អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិំ មានបច្ច័យប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់វារុសោ អនិមិត្តា-
 ចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិំមានបច្ច័យ ៤ ឥការមិនយសចំនួនដាក់ចំពោះរាមណី
 ជំនិក្ខន្តិការយសចំនួនដាក់ចំពោះនិក្ខានតាតុវេលាប្រាសចាករាមណី
 ម្ចាស់វារុសោ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិំ មានបច្ច័យ ៤ នេះឯង ។

បុព្វយមកវន្តស្ស ធម្មាវេទស្សសុត្ត បច្ចយប្បញ្ញា

កតិ បទាវុសោ បច្ចយោ អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា
 វិភិយោតិ ។ តយោ ទោ ភាវុសោ បច្ចយោ អនិមិត្តាយ
 ចេតោវិមុត្តិយា វិភិយា សត្វនិមិត្តានត្ថូ មមនសិ-
 កាវោ អនិមិត្តាយ ព បាតុយោ មមនសិកាវោ បុព្វេ
 ឆ អភិសម្ពុតោ ឥទេ ទោ ភាវុសោ តយោ បច្ចយោ
 អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា វិភិយោតិ ។ កតិ
 បទាវុសោ បច្ចយោ អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា
 វុដ្ឋាបាយោតិ ។ ទ្វេ ទោ ភាវុសោ បច្ចយោ អនិមិត្តាយ
 ចេតោវិមុត្តិយា វុដ្ឋាបាយ សត្វនិមិត្តានត្ថូ មមនសិ-
 កាវោ អនិមិត្តាយ ឆ បាតុយោ មមនសិកាវោ ឥទេ
 ទោ ភាវុសោ ទ្វេ បច្ចយោ អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិ-
 យោ វុដ្ឋាបាយោតិ ។

បុព្វយមកវន្ត ធម្មាវេទស្សសុត្ត សំព្វកិច្ចវិយ

ម្នាលភាវុសោ បច្ច័យវេលាឱ្យគន្លងមិត្តាចេតោវិមុត្តិកាំងនៅបានយូរ ពើមាន
 ប៉ុន្មាន ។ ម្នាលភាវុសោ បច្ច័យវេលាឱ្យគន្លងមិត្តាចេតោវិមុត្តិកាំងនៅ
 បានយូរ មាន ៣ ប្រការ គឺការមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការម្នាក់ គឺ
 ក្នុង ១ ការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះមិត្តាន ធាតុវេលាប្រាសចាកការម្នាក់ ១
 ការបានពាក់វែងទុកចំពោះមិត្ត ១ ម្នាលភាវុសោ បច្ច័យវេលាឱ្យអនិមិត្ត-
 ចេតោវិមុត្តិកាំងនៅបានយូរ មាន ៣ ប្រការទាំង ៣ ។ ម្នាលភាវុសោ
 បច្ច័យវេលាឱ្យចាកអនិមិត្តចេតោវិមុត្តិ មានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលភាវុសោ
 បច្ច័យវេលាឱ្យចាកអនិមិត្តចេតោវិមុត្តិ មាន ២ ប្រការគឺ ការយកចិត្ត
 ទុកដាក់ចំពោះការម្នាក់ គឺក្នុង ១ ការមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះមិត្តាន
 ធាតុវេលាមិនមានការម្នាក់ ១ ម្នាលភាវុសោ បច្ច័យវេលាឱ្យចាក
 អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ មាន ២ ប្រការទាំង ២ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូសបណ្ណសម្ព

[១២៤] យោ ចារោ ភិក្ខុសោ អប្បមាណា ចេតោ
 វិមុត្តិ យោ ច អាគម្ពញ្ញា ចេតោវិមុត្តិ យោ សុត្តាតា
 រោតោវិមុត្តិ យោ ច អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិ វិមេ ចន្ទា
 តាមន្ទា ថេវ តាតាស្សញ្ញា ច ឧទមហុ ឯកត្តា
 ស្សញ្ញាមថេវ នាមិ ។ យោ តាយិ ភិក្ខុសោ
 អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យោ ច អាគម្ពញ្ញា
 ចេតោវិមុត្តិ យោ ច សុត្តាតា ចេតោវិមុត្តិ
 យោ ច អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិ អត្ថិ ទោ ភិក្ខុសោ
 បរិយាយោ យិ បរិយាយិ អាគម្ព វិមេ ចន្ទា
 តាមន្ទា ថេវ តាតាស្សញ្ញា ច អត្ថិ ច(១) ភិក្ខុសោ
 បរិយាយោ យិ បរិយាយិ អាគម្ព វិមេ ចន្ទា
 ឯកត្តា ស្សញ្ញាមថេវ នាមិ ។ កត្តា ភិក្ខុសោ
 បរិយាយោ យិ បរិយាយិ អាគម្ព វិមេ ចន្ទា
 តាមន្ទា ថេវ តាតាស្សញ្ញា ច វិក្ខុសោ ភិក្ខុ

១ ឬ. ចារ. ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូសបណ្ណសម្ព

[១២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុសោ អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ(១) ភាគិញ្ញាញាចេ-
 តោវិមុត្តិ(២) សុត្តាតាចេតោវិមុត្តិ(៣) អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ(៤) ធម៌ចំរាង
 ទេវតាសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ញនៈផ្សេងគ្នាផង ឬមានសេចក្តីដូចគ្នា
 ត្រង់តែព្យញ្ញនៈផ្សេងគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុសោ អប្បមាណាចេ-
 តោវិមុត្តិណា អាគម្ពញ្ញាចេតោវិមុត្តិណា សុត្តាតាចេតោវិមុត្តិណា អនិ-
 មិត្តាចេតោវិមុត្តិណា ម្ចាស់ភិក្ខុសោ ទានបរិយាយ ដែលធម៌ចំរាងទេ
 កស្រីយេហើយ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ញនៈផ្សេងគ្នាផង ម្ចាស់
 ភិក្ខុសោ មួយទៀត មានបរិយាយ ដែលធម៌ចំរាងទេកស្រីយេហើយ
 ក៏បែរជាមានសេចក្តីដូចគ្នា តែព្យញ្ញនៈផ្សេងគ្នា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុសោ ចុះ
 បរិយាយដូចម្តេច ដែលធម៌ចំរាងទេកស្រីយេហើយ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នា
 ផង មានព្យញ្ញនៈផ្សេងគ្នាផង ម្ចាស់ភិក្ខុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មាន

១ ឧប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ ទោះ វាជីយកាវិទ្យាយតោ ចំគោសត្វតំអសមិទំមាទ
 ប្រមាណ ចើតោសដោយលំដាប់តូច មានទន្តស្តុយវិចារតូច ចើកោសដោយអារម្មណ៍មានសត្វ
 ជាអាម្មណ៍ ។ ២ ភាគិញ្ញាចេតោវិមុត្តិ ចេតោវិមុត្តិដែលមិនមានភ្នំលំក្នុងអាម្មណ៍
 ចើកោសតមលំដាប់តូចជាអារម្មណ៍វិចារតូច ចំណែកខាងអាម្មណ៍មិនមានទេ ។ ៣ សុត្តាតាចេតោ-
 វិមុត្តិ វាជីយកាវិទ្យាយ ចើកោសដោយតូច ជាភាវាវិចារតូច ចើកោសដោយអាម្មណ៍
 មានសត្វជាអាម្មណ៍ ។ ៤ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ ចេតោវិមុត្តិដែលមិនមានភាគិចិត្តជាដើម
 ចើកោសដោយតូច ជាសេចក្តីតូច ចើកោសដោយអាម្មណ៍ មានចំក្នុងអាម្មណ៍ ។

ពុទ្ធបរមរតន មហាវេទសូត្រ ចន្ទបរោមិត្តិយា

ហេតុសហគភេទ ទេតសា ឯកំ ទិសំ វេទិតា វិហារតិ
 ភជា ទុតិយំ ភជា ភតិយំ ភជា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមយោ
 តិវិយំ សត្វធំ សត្វត្តតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកិំ យេត្តាស.
 ហេតុសហគភេទ ទេតសា វិបុលេន មហត្តភេទ អប្បមាលោន
 អវេទេន អត្យមជ្ឈេន វេទិតា វិហារតិ ករុណាសហ-
 គភេទ... មុទិតាសហគភេទ... ឧបេត្តាសហគភេទ
 ទេតសា ឯកំ ទិសំ វេទិតា វិហារតិ ភជា ទុតិយំ
 ភជា ភតិយំ ភជា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមយោ តិវិយំ
 សត្វធំ សត្វត្តតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកិំ ឧបេត្តា-
 សហគភេទ ទេតសា វិបុលេន មហត្តភេទ អប្ប-
 មាលោន អវេទេន អត្យមជ្ឈេន វេទិតា វិហារតិ អយំ
 វុទ្ធតារុសោ អប្បមាលា ទេតោវិមុត្តិ ។ កតមា ចារុសោ
 អាគំព្វញ្ញា ទេតោវិមុត្តិ ឥតារុសោ កំតុ សត្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមគំត្តម្ម ធនំ កំត្វតិ អា-
 កំព្វញ្ញាយតនំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ អយំ វុទ្ធតារុសោ

ពុទ្ធបរមរតន មហាវេទសូត្រ ទេតោវុទ្ធិ ៤

ចិត្តប្រកបដោយមត្តា ជ្ញាយោវោកាមំ ទិសទី ១ ទិសទី ២ កិដ្ឋុចត្តា ទិស
 ទី ៣ កិដ្ឋុចត្តា ទិសទី ៤ កិដ្ឋុចត្តា មានចិត្តប្រកបដោយមត្តាចិត្តលាយ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានភ្លើរ មិនមានព្យាបាទ ជ្ញាយោវោកាមំ
 លោកទាំងអស់ ក្នុងទិសទាំងបី ទិសទាំងក្រោម ទិសទីទី៤ ទិស
 កណ្តាល ព្រោះយេកខ្លួនវេទិតាប្រៀបផ្គុំមន្តិសត្វទាំងតួនី ក្នុងទីទាំងតួនី ។
 មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... ប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកប
 ដោយឧបេត្តា ជ្ញាយោវោកាមំទិសទី ១ ទិសទី ២ កិដ្ឋុចត្តា ទិសទី ៣ កិដ្ឋុ-
 ចត្តា ទិសទី ៤ កិដ្ឋុចត្តា មានចិត្តប្រកបដោយឧបេត្តាចិត្តលាយ ប្រមាណ
 មិនបាន មិនមានភ្លើរ មិនមានព្យាបាទ ជ្ញាយោវោកាមំលោកទាំង
 អស់ ក្នុងទិសទាំងបី ទិសទាំងក្រោម ទិសទីទី៤ ព្រោះយេកខ្លួន
 ខ្លួនវេទិតាប្រៀបផ្គុំមន្តិសត្វទាំងតួនី ក្នុងទីទាំងតួនី ម្ចាស់ភារុសោ នេ
 ហោថា អប្បមាលារោមោវិមុត្តិ ។ ម្ចាស់ភារុសោ ភាគិព្វញ្ញារោមោវិមុត្តិ
 តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភារុសោ កំកុក្កិសាសនានេ កន្លងចន្ទវិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយតនេ ដោយសក្កមន្តិ ហើយចូលទៅកាន់ភាគិព្វញ្ញាយតនជ្ញា
 ដោយចិត្តមុតិ អ្វីមន្តិបន្តិចមិនមានផ្លូវ ម្ចាស់ភារុសោ នេហោថា

រោគិញ្ញាណា ចេតោវិមុត្តិំ ។ កុត្តយោ ហារុសោ
 សុត្តនា ចេតោវិមុត្តិំ វេទ អាវុសោ កំត្តុ អារា-
 រោគា វិ វុត្តុម្ហលកថោ វា សុត្តានិកាយោ វា
 កតំ បដិសន្ធិត្តិ វិមុត្តិ មជ្ឈិម វា អន្ត-
 រិយេន វាតិ អយំ វុត្តុហារុសោ សុត្តនា ចេតោ-
 វិមុត្តិំ ។ កុត្តយោ ហារុសោ អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិំ
 វេទាវុសោ កំត្តុ សទ្ធិមិត្តានំ អបនសិកាវា អនិមិត្តិ
 ចេតោសមាសំ ធម្មសម្មជ្ជំ វិហារតំ អយំ វុត្តុហារុសោ
 អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិំ ។ អយំ ចោ អាវុសោ បរិយោ-
 យោ យំ បរិយាយំ ភាគធម្ម វេទ ធម្មា បាទត្តា ចេវ
 បាទាប្បញ្ញាថា ថ ។ កុត្តយោ ហារុសោ បរិយោយោ
 យំ បរិយាយំ ភាគធម្ម វេទ ធម្មា វេទត្តា ស្សញ្ញយ-
 មេវ បាទំ វាតោ ចោ អាវុសោ បរិយោយោ វា

ភាគិញ្ញាណា ចេតោវិមុត្តិំ ។ ហារុសោ សុត្តនា ចេតោវិមុត្តិំ កើដូច
 ម្តេច ហារុសោ កំត្តុសាសនានេះ ទៅក្នុងវិមុត្តិ ទៅក្រោម
 ម្លប់ឈើក្តី ទៅក្នុងសុត្តានិកាយក្តី វេទកិច្ចារណាយកិច្ចនេះថា បេស
 ទើបនឹងសាបសូន្យរាគអក្ខរាត ឬចាកវុសម្រាប់ទុកបម្រុងទុកមានជីវ
 ជាដើម ហារុសោ នេះលាភរបស់វា សុត្តានិកាយក្តី ។ ហារុ
 សោ អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិំ កើដូចម្តេច ហារុសោ កំត្តុសាសនា
 នេះ ឬបេសនេះរាសមានជីវិតមាននិមិត្ត ព្រោះមិនយកចិត្តទុកដាក់
 ចំពោះការប្រយោជន៍នៃវា នេះហៅថា អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិំ ។ ហារុសោ
 នេះនឹងជាបរិយាយដែលគេបំពាននេះកាស្រ័យហើយ មានសេចក្តី
 ជឿជាក់គ្នាផង មានព្យញ្ញាខ្លះជឿជាក់ផង ។ ហារុសោ ចុះបរិយាយ
 ដូចម្តេច ដែលគេបំពាននេះ កាស្រ័យហើយ ហៅថាមានសេចក្តីដូចគ្នា
 តែមានព្យញ្ញាខ្លះជឿជាក់ ហារុសោ ពន្លឺជាពិលេសាធ្វើទៅប្រយោជន៍(*)

* ពិលេសមានន័យដើមនៃទាំងពេទ្យឯក ឯកាណា ឯកាថា គេមិនអាចស្តាប់វិញ្ញាណ
 ហៅថាជាឧបសគ្គក្នុងកំណើត ព្រោះបុគ្គលនោះប្រិយលនឹងសោតចន្ទបុគ្គលនិងមី ។ លុះ
 ពេលគេដើមពេទ្យឯក ទើបវិញ្ញាណប្រយោជន៍បុគ្គលនោះបានជា ខ្លួននេះ ជាឧបសគ្គក្នុងកំណើត
 យ៉ាងនេះដើមពេទ្យឯក ពេលវិញ្ញាណប្រយោជន៍បាន ។ ឯកាណា ។

ពុទ្ធបរិយាយ បទដទល្មសុទ្ធ ពុទ្ធចកោមុតិយោ

ដោយោ មហាណិកាយោ មោហោ មហាណិកាយោ
 នេ វិណាសវិស្ស កិត្តុយោ មហិយា ទុដ្ឋិដ្ឋម្ពលា កា-
 ណាវត្តកតា អនកាវត្តកា អាយតិ អនុប្បននប្បា ។
 យាវតា ទោ អាវុសា អប្បហណា ចេតោវិមុត្តិយោ
 អកុប្បា តាសិ ចេតោវិមុត្តិ អត្តមត្តាយេតិ សា ទោ
 វេលាកុប្បា ចេតោវិមុត្តិ សុញ្ញា វាគេន សុញ្ញា ដោ-
 សេន សុញ្ញា មោហេន ។ វាតោ ទោ អាវុសា
 តិញ្ច យោ ដោសា តិញ្ចយោ មោហោ តិញ្ចយោ
 នេ វិណាសវិស្ស កិត្តុយោ មហិយា ទុដ្ឋិដ្ឋម្ពលា
 កាណាវត្តកតា អនកាវត្តកា អាយតិ អនុប្បននប្បា ។
 យាវតា ទោ អាវុសា អតិញ្ញញ្ញា ចេតោវិមុត្តិ-
 យោ អកុប្បា តាសិ ចេតោវិមុត្តិ អត្តមត្តាយេតិ

ពុទ្ធបរិយាយ បទដទល្មសុទ្ធ ចេតោវិមុត្តិ ២

ចោសេជាតិវេសេដ្ឋិទ្ធិប្រមាណ មោហេជាតិវេសេដ្ឋិទ្ធិប្រមាណ កិ-
 លេសតំនិទោ ភិក្ខុជីវិតាស្រព បាទលេមនិហិយ បាទត្តចំផ្តល
 បុសកលំហិយ ធ្វើមិទ្ធស្រីភកទៅទៀត ដូចាមិមត្តាតិវេសេត្រាបល
 មិទ្ធស្រីភកទៅទៀត ធ្វើមិទ្ធស្រីភកទៅទៀត ជាធម៌មិទ្ធស្រីភ
 កទៅទៀត ។ ម្នាលអាវុសា បណ្តាអប្បហណាចេតោវិមុត្តិ^(១) តំនិប្បដ្ឋាន
 មានអកុប្បាចេតោវិមុត្តិ^(២) ប្រសើរជាងវិមុត្តិ^(១) តំនិទោ ព្រោះអកុប្បាចេ-
 តោវិមុត្តិទោ សុទ្ធសុខៈ សុទ្ធសុខៈ សុទ្ធសុខៈ ។ ម្នាលអាវុសា
 វេលាកុប្បា ចេតោវិមុត្តិ មោហេតំចេតោវិមុត្តិ មោហេតំចេតោវិមុត្តិ
 កិលេសតំនិទោ ភិក្ខុជីវិតាស្រព បាទលេមនិហិយ បាទត្តចំ
 ផ្តលបុសកលំហិយ បាទត្តចំផ្តលប្រាប័តិភកទៅទៀត ដូចាមិម
 ត្តាតិវេសេត្រាបលធ្វើទ្រវេសិមានិបបភាពកទៅទៀតហិយ ទ្រ
 ជាធម៌វេសិមានិបបភាពកទៅទៀតហិយ ។ ម្នាលអាវុសា អតិញ្ញញ្ញា-
 ចេតោវិមុត្តិ^(៣) តំនិប្បដ្ឋាន មានអកុប្បាចេតោវិមុត្តិប្រសើរជាងវិមុត្តិ^(១) តំនិទោ

១ អប្បហណាចេតោវិមុត្តិ ១២ ពិ ទ្រុប្បវិចារ ៤ មន្ត ២ ធម៌ ៤ ។ សំគោយន
 អប្បហណាចេតោវិមុត្តិ ១២ ពិអរហន្តនិលចេតោវិមុត្តិ ។ ៣ ព័ន្ធសិលធម៌ ៧ ពិអភិក្ខុញ្ញាយ-
 ននទ្ធិន ១ មន្ត ២ ធម៌ ៤ ។ ឈានវិលឈ្មោះចិរាភិក្ខុញ្ញា ព្រោះគ្មានអរហន្តចិរាវ្រឹក
 ធម៌ មន្ត ធម៌ ពិឈ្មោះចិរាភិក្ខុញ្ញា ព្រោះគ្មានពិលេសជាវ្រឹកធម៌ ។ ព្រោះគ្មានពិ
 ឈ្មោះចិរាភិក្ខុញ្ញា ពិ ព្រោះគ្មានចេតោវិមុត្តិ បានទិលោកមិទ្ធស្រីភកទៅទៀត
 ពិក្ខុញ្ញាចេតោវិមុត្តិទេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទ្ធលបប្បកាសកំ

សា ទោ មោហាវុទ្ធិយា ទោភារិមុត្តិ សុត្តា ពរេន ទ

សុត្តា នាសេន សុត្តា មោហេន ។ ពរេន ទោ

ភាវុសា ធិមិត្តភរណា មោសោ ធិមិត្តភរណា

មោហោ ធិមិត្តភរណា រេត ទីណា សវស្ស

កិក្ខុយោ មហីនា ទុត្តិម្ពុលា តាណាវុត្តភតា

អនភារិមុត្តិ ភាយភី អនុប្បាទនន្តា ។

យាវតា ទោ ភាវុសា ធិមិត្តា ទោភារិមុត្តិយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលប្បកាសកៈ

ព្រោះអនុប្បាទោភារិមុត្តិទោ សុឡាភិកៈ សុឡាទាសៈ សុឡាមាហា ។

ម្នាលភាវុសា ពភៈជាតិលេសេធ្វើធិមិត្ត (១) ទោសេវាតិលេសេធ្វើធិមិត្ត

មោហាជាតិលេសេធ្វើធិមិត្ត ពួកតិលេសេធ្វើធិមិត្តទាំងនោះ កិក្ខុជាប្រា

ទីណាស្រេត ពុទ្ធសេវេវហីយ ពុទ្ធភ្នាចម្ពិលេសេវេវហីយ ធ្វើកុ

សប្រាប័តិទេវៀត ឲ្យសេវេវេតិ ដូចម្តេចម្នាក់ដែលគ្រាបលោល

ហើយ ធ្វើឲ្យវិលវិលនាវាបចេតកទៅទៀត ជាដទៃវិលវិលនាវាណា

ទៅទៀតហើយ ។ ម្នាលភាវុសា ធិមិត្តទោភារិមុត្តិទាំងនោះ

១ មានសេចក្តីទូលំទូលាយនៃពាក្យនេះថា តិលេសេវាគឺជ្រើសធ្វើឲ្យប្រមាណនៃ តែចំណែក អធិមិត្តទោភារិមុត្តិទេ ។ សង្គ្រោះយកអមិ ១៧ ជីវិតស្រេត ១ អនុប្បិដ្ឋាន ២ មន្ត ២ ធិល ២ ។ វិចឡាន យោថា អធិមិត្ត ព្រោះគាត់រំលឹកឲ្យធិមិត្ត សុធិមិត្ត ធិមិត្តធិមិត្ត ។ អនុប្បិដ្ឋាន ២ ឈ្មោះថា អធិមិត្ត ព្រោះគ្មានធិមិត្ត ។ មន្តធិមិត្ត ឈ្មោះថា អធិមិត្ត ព្រោះគ្មាន កិលេសជាជ្រើសធ្វើឲ្យធិមិត្ត ។ ព្រះធិមិត្ត គឺឈ្មោះថា អធិមិត្តនៃ កែព្រោះគ្មានទោភារិមុត្តិ បានគុណលាភមិនរាប់បញ្ចូល ក្នុងពួកអធិមិត្តទោភារិមុត្តិទេ ។ អន្តរាថា ។

វគ្គិសង្ការោតិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិយា
 វុដ្ឋិតិ មធម្យេ កិដ្ឋិ កតិ វស្សា វុស្សុដ្ឋិ-
 តិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិយា វុដ្ឋិតិ ចោ
 អាវុសោ វិសាទ កិក្កុ គរយោ វស្សា វុស្សុដ្ឋិ
 សញ្ញាតោ វស្សា អនិមិទ្ឋា វស្សា មឃ្មណិយិ,
 តោ វស្សាតិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិយា
 វុដ្ឋិតស្ស មធម្យេ កិក្កុតោ កិដ្ឋិដ្ឋិ ចិត្តិ មោតិ
 កិវោណិ កិវត្តាវុដ្ឋិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមា-
 មត្តិយា វុដ្ឋិតស្ស ចោ អាវុសោ វិសាទ កិក្កុតោ
 វិវេកិដ្ឋិ ចិត្តិ មោតិ វិវេកិវោណិ វិវេកិវត្តាវុដ្ឋិ ។

[១៩០] កតិ មធម្យេ វេទនាតិ ។ កិស្សា ចោ
 វេទនា អាវុសោ វិសាទ វេទនា សុទា វេទនា វុក្ខា
 វេទនា វុក្ខុមសុទា វេទនាតិ ។ កតតោ មធម្យេ
 សុទា វេទនា កតតោ វុក្ខា វេទនា កតតោ វុក្ខុ-
 មសុទា វេទនាតិ ។ យំ ចោ អាវុសោ វិសាទ

វេទិត វេទិតិសង្ការ (កើត) ។ បពិត្រព្រះនាទិដ៍ម្ចាស់ កិក្កុវេទន
 ចេញកំភិសញ្ញាវេទយេនិវេទនសមាមត្តិមកវិញ មានវស្សុប្បដ្ឋានពាល
 ត្រូ ។ ម្ចាស់អាវុសោវិសាទ កិក្កុវេទនចេញកំភិសញ្ញាវេទយេនិវេទន-
 សមាមត្តិមកវិញ មានវស្សុៈ ៣ ប្រការពាល់ត្រូដ៏ សុញ្ញតវស្សុៈ(១) ១
 អនិមិត្តវស្សុៈ(២) ១ អឃ្មណិយិវស្សុៈ(៣) ១ ។ បពិត្រព្រះនាទិដ៍
 ម្ចាស់ កិក្កុវេទនចេញកំភិសញ្ញាវេទយេនិវេទនសមាមត្តិ ចិត្តិ (លោក),
 មឃ្មណេវោកេវិ ចោទេនេវោកេវិ ឈមវោកេវិ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 វិសាទ កិក្កុវេទនចេញកំភិសញ្ញាវេទយេនិវេទនសមាមត្តិ ចិត្តិលោក
 មឃ្មណេវោកេវិវេក ចោទេនេវោកេវិវេក ឈមវោកេវិវេក ។

[១៩១] បពិត្រព្រះនាទិដ៍ម្ចាស់ វេទនាតិមានប្បដ្ឋាន ។ ម្ចាស់
 អាវុសោវិសាទ វេទនាវេទនា ៣ ប្រការតិ សុទវេទនា ១ វុក្ខុវេទនា ១
 វុក្ខុមសុទវេទនា ១ ។ បពិត្រព្រះនាទិដ៍ម្ចាស់ ចុះសុទវេទនាតិដូចម្តេច
 វុក្ខុវេទនាដូចម្តេច វុក្ខុមសុទវេទនាដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោវិសាទ

១ ដែលកើតកម្មយន្តិកសញ្ញាវេទនាមត្តិ ឈ្មោះថា សុញ្ញតវស្សុៈ ។ ២ វស្សុវេទន
 កើតកម្មយន្តិកវេទនាវេទនាមត្តិគោះ ហៅថា អនិមិត្តវស្សុៈ ។ ៣ វស្សុវេទនកើតជា
 កម្មយន្តិកអឃ្មណិយិវេទនាមត្តិគោះ ហៅថា អឃ្មណិយិវេទនាវស្សុៈ ។ វុក្ខុតោ ។

ចតុត្ថិ ឬទ្ធីវិទ្យស្សត្ថិ

(១៦៥) ឋាន្ត សុតិ ។ ឋានិ សមយំ កតតំ
កដកថោ វិហរតិ វេជ្ជានំ កលទ្ធកចិវំ ម ។
អដិទោ វិសាទោ ឧបាសកោ យេន ធម្មទិញ្ចា-
កិក្កុដិ វេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា ធម្មទិញ្ចិ វិក្កុដិ
អភិវទេត្វា ឋានមន្តិ ចិសិទិ ។

(១៦៦) ឋានមន្តិ ចិសិទ្ធា ទោ វិសាទោ
ឧបាសកោ ធម្មទិញ្ចិ កិក្កុដិ ឋានទរោច សន្តិយោ
សន្តិយោតិ អយ្យេ វុត្តតំ កតតោ នុ ទោ អយ្យេ
សន្តិយោ វុត្តោ កតតតិ ។ បញ្ច ទោ វមេ
វរុសោ វិសាទ ឧបាសាកុត្វា សន្តិយោ វុត្តោ
កតតា សេយ្យមិទិ រូប្យាណាទក្កុត្វា វេទុបាណា-
ទក្កុត្វា សញ្ញាណាទក្កុត្វា សញ្ញាណាទក្កុត្វា
វិញ្ញាណុបាណាទក្កុត្វា វមេ ទោ វរុសោ វិសាទ
បញ្ចុបាណាទក្កុត្វា សន្តិយោ វុត្តោ កតតតិ ។

ឬទ្ធីវិទ្យស្សត្ថិ ទី ៤

(១៦៧) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគច្រើននឹងនៅ ក្នុងវិញ្ញាណុវិទ្ធី ជាលទ្ធកចិវស្ថាន ទៀបក្រុង
រាជគ្រឹះ ។ ព្រះនាងឯង ឧបាសកាឈ្មោះវិសាទ បានចូលទៅកេងធម្ម-
ទិញ្ចាភិក្កុដិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបថ្វាយបង្គំធម្មទិញ្ចាភិក្កុដិ
ហើយពិអង្គុយក្នុងទិដិសមន្តរ ។

(១៦៨) លុះវិសាទ ឧបាសកអង្គុយក្នុងទិដិសមន្តរហើយ ទើប
ទូលសួរធម្មទិញ្ចាភិក្កុដិយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ព្រះមាន
ព្រះភាគ តែងត្រាស់ថា សក្កាយៈ សក្កាយៈ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់
ធម្មទិដ្ឋុបម្ភុទ្ធ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា សក្កាយៈ ។ ធម្ម-
ទិញ្ចាភិក្កុដិក្រហមថា ម្ចាស់ភារុសាវិសាទ ឧបាសាកុត្ត ៥ ប្រការនេះ
ឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា សក្កាយៈ ឧបាសាកុត្ត ៥ គឺ
ប្រែបាទកុត្ត ១ វេទុបាសាកុត្ត ១ សញ្ញាបាសាកុត្ត ១ សត្វិវេទ-
កុត្ត ១ វិញ្ញាណុបាសាកុត្ត ១ ម្ចាស់ភារុសាវិសាទ ឧបាសាកុត្ត
ចំនួន ៥ ប្រការនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា សក្កាយៈ ។

បុណ្យបិណ្ឌស្ស បុណ្យបិណ្ឌស្ស បុណ្យបិណ្ឌស្ស

សាធារណៈ ទោ វិសាខា ទោ ទោសាគា ធម្មវិញ្ញាយ
 កិក្ខុនិយោ កាសិនី អភិធម្មិញ អនុមោទិញ ធម្មវិញ្ញ
 កិក្ខុនិ ឧត្តរី បញ្ញី ធម្មវិញ្ញ សញ្ញាយសមុទាយោ
 សញ្ញាយសមុទាយោតិ អាយ្យ វុត្តតិ កតាមា ធុ
 ទោ អាយ្យ សញ្ញាយសមុទាយោ វុត្តោ កតាតាតិ ។
 យាយី អនុសោ វិសាខ កណ្ណោ ទោ ទោត្តវិកា
 ធម្មិកសហមតា តត្រតត្រាភិធម្មិធម្មិ សេយ្យជិដិ
 កាអតណ្ណា កតតណ្ណា វិកតតណ្ណា អយី ទោ
 អនុសោ វិសាខ សញ្ញាយសមុទាយោ វុត្តោ កតាតាតិ ។
 សញ្ញាយនិរោទា សញ្ញាយនិរោទោតិ អាយ្យ វុត្តតិ
 កតហោ ធុ ទោ អាយ្យ សញ្ញាយនិរោទោ វុត្តោ
 កតាតាតិ ។ យោ ទោ អនុសោ វិសាខ កណ្ណោយេវ
 កណ្ណោយ អសេសវិកតនិរោទោ ទោតោ បដិធម្មិស្សត្តោ
 បុត្តិ អទាលយោ អយី ទោ អនុសោ វិសាខ

បុណ្យបិណ្ឌស្ស បុណ្យបិណ្ឌស្ស បុណ្យបិណ្ឌស្ស

វិសាខ ទោសកកិក្រករាទីនិភាសិករបស់ធម្មិក្ខុកុម្មិត កិរោណាស
 ព្រះនាងជំនាស់ ហើយក៏បាទស្សប្រស្នាទីនិធម្មិក្ខុកុម្មិតទៅទៀត
 បតិក្រព្រះនាងជំនាស់ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តែនិក្រាស់ថា ហេតុ
 ដែលនាំឱ្យកើតសក្តាយៈ ហេតុដែលនាំឱ្យកើតសក្តាយៈ បតិក្រព្រះ
 នាងជំនាស់ ធម៌ដូចម្តេចហ្ន៎ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ជា
 ហេតុនាំឱ្យកើតសក្តាយៈ ។ ធម្មិក្ខុកុម្មិតបថា ម្ចាស់កវុសាវិសាខ
 កណ្ណោដែលនាំឱ្យសក្តាកើតក្នុងភព្វិទៀត ប្រកបដោយឧទិក្ខត មានសេច-
 ក្តីក្រករក្រក្រតនោះ ។ កណ្ណោនោះគឺ កបកណ្ណ ១ កតកណ្ណ ១ វិកត-
 កណ្ណ ១ ម្ចាស់កវុសាវិសាខ ទេវធីហើយដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
 ថា ហេតុនាំឱ្យកើតសក្តាយៈ ។ បតិក្រព្រះនាងជំនាស់ ព្រះមានព្រះ
 ភាគត្រាស់ថា ការរំលត់សក្តាយៈ ការរំលត់សក្តាយៈ បតិក្រព្រះនាងជំ
 នាស់ ធម៌ដូចម្តេចហ្ន៎ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាត្រៀមរំលត់
 សក្តាយៈ ។ ម្ចាស់កវុសាវិសាខ សេចក្តីឡើយណាយនីកិការរំលត់ហើយ
 មិនសល់ ការលះបង់ ការជម្រុះចោល ការរួចស្រឡះ ការរំលត់ការឡូរ
 អាល័យ ចំពោះកណ្ណោនោះឯង ម្ចាស់កវុសាវិសាខ ទេវធីហើយដែល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូរណសុត្តន្តបិដក

សុត្តន្តយនិរោធនា វុត្តោ កកវតាតិ ។ សុត្តន្តយ-
 និរោធតាមិទំ បដិបទា សុត្តន្តយនិរោធតាមិទំ បដិ-
 បទានិ អយេ វុត្តនំ កកមា ទុ ទោ អយេ
 សុត្តន្តយនិរោធតាមិទំ បដិបទា វុត្តោ កកវតាតិ ។
 អយេមេ ទោ អាវុសា វិសាទ អរិយោ អន្ទុត្តិកា
 មត្តោ សុត្តន្តយនិរោធតាមិទំ បដិបទា វុត្តោ កកវតា
 សេយ្យមិទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កិយ្យា សម្មាភិចា
 សម្មាគម្មត្តា សម្មាអាជីវិកា សម្មាភិយោមា សម្មា-
 សតិ សម្មាសមាធិតិ ។ កញ្ញា ទុ ទោ អយេ
 ទុតានានិ ភេ បញ្ចុតានានក្ខត្តា ទុតាហុ អញ្ញត្រ
 បញ្ចុតានានក្ខត្តា ទុតានាននិ ។ ឧ ទោ
 អាវុសា វិសាទ កញ្ញាវុតានានិ ភេ បញ្ចុតានា-
 នក្ខត្តា នបិ អញ្ញត្រ បញ្ចុតានានក្ខត្តា ទុតា
 ទុតានានិ យោ ទោ អាវុសា វិសាទ បញ្ចុសុ
 ទុតានានក្ខត្តា ទុតានានានិ កក្ក ទុតានាននិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូរណសុត្តន្តបិដក

ព្រះបាទព្រះភោគប្រាស័ថា ការិលតំសក្កាយៈ ។ បតិក្រព្រះបាទិកា
 ក្លាសំ ព្រះបាទព្រះភោគប្រាស័ថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេច-
 ក្តីរិលតំសក្កាយៈ បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរិលតំសក្កាយៈ បតិក្រ
 ព្រះបាទិកា ក្លាសំ ឧដ្ឋានិវុត្តប្បចក្កំ ដែលព្រះបាទព្រះភោគប្រាស័ថា
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរិលតំសក្កាយៈ ។ ម្នាលអាវុសាវិសាទ
 មន្តប្រកបដោយវេទន៍ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ដែលព្រះបាទព្រះភោគប្រាស័
 ថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរិលតំសក្កាយៈ មន្តដែលប្រកប
 ដោយវេទន៍ ៨ នោះគឺ សេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ការត្រិះរិះត្រូវ ១ កតាត្រូវ ១
 ការសិរត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ ស្មារតីត្រូវ ១
 ការកំលំចិត្តនឹងត្រូវ ១ ។ បតិក្រព្រះបាទិកា ក្លាសំ ទុតានានានា
 និទុតានានក្ខត្តានិ ៨ នោះឯង ឬក៏ទុតានានដោយវិញ្ញករិវិទុតានានក្ខត្ត
 តាំង ៨ (នោះ) ។ ។ ម្នាលអាវុសាវិសាទ ទុតានានានានិ មិទ
 មែនជាទុតានានក្ខត្តតាំង ៨ នោះទេ ឯទុតានាន (នោះ) លោកិមិនិបទ
 ដោយវិញ្ញករិវិទុតានានក្ខត្តតាំង ៨ ដែរ ម្នាលអាវុសាវិសាទ ទុតានាន
 នោះឯង មិនមែនជាទុតានានក្ខត្តតាំង ៨ នោះទេ កែទុតានាននិវិញ្ញករេញ
 រិវិទុតានានក្ខត្តមិទុតានានិ ម្នាលអាវុសាវិសាទ សេចក្តីត្រេកត្រាល
 ក្នុងទុតានានក្ខត្តតាំង ៨ ល្មោះថា ទុតានាន ក្នុងទុតានានក្ខត្តនោះ ។

បុព្វបទសព្វស្ស បុព្វបទសុត្តន្ត សន្តាយទិដ្ឋិញ្ញា

(១៤៧) កាថំ បទេយ្យ សន្តាយទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។
 ឥតាវុសោ វិសាទ អស្សុតក តុម្ពុជ្ជោតោ អវិយាទិ
 អបស្សវី អវិយទម្មស្ស អតោវិទោ អវិយទម្ម
 អវិទំតោ សម្មវិសាទិ អនស្សវី សម្មវិសទម្មស្ស
 អតោវិទោ សម្មវិសទម្ម អវិទំតោ រូមិ អត្តោតោ
 សមទុបស្សតិ រូមវន្តិ ក អត្តាធំ អត្តធំ ក រូមិ
 រូមស្មី ក អត្តាធំ វេទធំ... សញ្ញំ... សម្មា...
 វិញ្ញាណំ អត្តោតោ សមទុបស្សតិ វិញ្ញាណវន្តិ ក
 អត្តាធំ អត្តធំ ក វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី ក អត្តាធំ
 ឃីវិ ទោ អាវុសោ វិសាទ សន្តាយទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។
 កាថំ បទេយ្យ សន្តាយទិដ្ឋិ ឈ ហោតីតិ ។ ឥតា
 វុសោ វិសាទ សុតក អវិយស្សវតោ អវិយាទិ
 បស្សវី អវិយទម្មស្ស តោវិទោ អវិយទម្ម សុវិទំតោ
 សម្មវិសាទិ អស្សវី សម្មវិសទម្មស្ស តោវិទោ

បុព្វបទសព្វ សុត្តន្ត សន្តាយទិដ្ឋិ

(១៤៧) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ពុះសក្កាយទិដ្ឋិដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 កាវុសាវិសាទ បុព្វជ្ជនក្នុងលោកនេះជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានចូលប្រទេ
 នឹងពួកព្រះអរិយៈ^(១) មិនល្ងាសវៃក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ មិនបានហាក់ខ្លួន
 ក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ទាំងមិនបានឃើញពួកសម្មាសាសនា^(២) មិនល្ងាសវៃ
 ក្នុងធម៌របស់សម្មាសាសនា មិនបានហាក់ចិត្តក្នុងធម៌របស់សម្មាសាសនា រកធី
 តិចារណាឃើញដូចជាខ្លួនខ្លះ តិចារណាឃើញដូចជាមានរូបខ្លះ
 តិចារណាឃើញដូចក្នុងខ្លួនខ្លះ តិចារណាឃើញដូចក្នុងរូបខ្លះ តិចារណា
 ឃើញវេទធំ... សញ្ញា... សម្មាទាំងឡាយ... តិចារណាឃើញ
 វិញ្ញាណជាខ្លួនខ្លះ តិចារណាឃើញដូចជាមានវិញ្ញាណខ្លះ តិចារណា
 ឃើញវិញ្ញាណក្នុងខ្លួនខ្លះ តិចារណាឃើញដូចក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ម្ចាស់
 កាវុសាវិសាទ យ៉ាងនេះឯងហើយដែលហៅជាសក្កាយទិដ្ឋិ ។ បពិត្រ
 ព្រះនាងជាម្ចាស់ ដែលហៅជាមិនបានសក្កាយទិដ្ឋិដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 កាវុសាវិសាទ អរិយសាវកក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញពួក
 ព្រះអរិយៈ ល្ងាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ បានហាក់ចិត្តល្អក្នុងធម៌ព្រះ
 អរិយៈ ទាំងបានដូចប្រទេនឹងពួកសម្មាសាសនា ល្ងាសវៃក្នុងធម៌របស់សម្មា
 សាសនា

១ បុព្វសន្តិសន្តិយោកិយស ហៅថា អរិយៈ ។ ២ ពុះសន្តិសន្តិយោកិយស ហៅថា សម្មាសាសនា ឈ្មោះទាំងនេះសំដៅយកព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធនិងព្រះពុទ្ធសាវ័ក ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុស្សបិដក

សម្មាសម្ពុទ្ធិ ភិក្ខុវិទីនោ ធម្មំ អន្តរោ សមទុ-
 មស្សតិ ធម្មវដ្តំ កំ(១) អន្តរំ ធម្មំ អន្តរំ កំ(២)
 រូបំ ធម្មស្មី កំ(៣) អន្តរំ ធម្មំ វេទនំ ... ធម្មំ សញ្ញា ...
 ធម្មំ សង្ខារេ ... ធម្មំ វិញ្ញាណំ អន្តរោ សមទុមស្សតិ
 ធម្មំ វិញ្ញាណវដ្តំ កំ អន្តរំ ធម្មំ អន្តរំ កំ វិញ្ញាណំ ធម្មំ
 វិញ្ញាណស្មី កំ អន្តរំ ធម្មំ ចោ កាវុសា វិសាទ
 សញ្ញាយទិដ្ឋិ ធម្មំ ហោតិ កំ ។

(២៧៧) កក្កោតោ មនយេ អរិយោ មជ្ឈត្ថំកោ
 មក្កោតំ ។ មនយេ ចោ កាវុសា វិសាទ អរិយោ
 មជ្ឈត្ថំកោ មក្កោ សេយ្យដីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 សង្កិច្ចោ សម្មាភិបា សម្មាកម្មត្តោ សម្មាភវីរោ
 សម្មាភយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាទីតិ ។ អរិ-
 យោ មនយេ មជ្ឈត្ថំកោ មក្កោ សទ្ធពោ ឧទាហុ
 មសង្ខតោតិ ។ អរិយោ ចោ កាវុសោ វិសាទ

១-២-៣ ១. វិសាទា ខ្ញុំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុបបិដក

សេ បុទហាភំចិត្តវោយល្អក្នុងមិលសំសប្បុរស មិនបានពិចារណា
 ឃើញខ្លួនប្រដាប់ខ្លួន មិនបានពិចារណាឃើញខ្លួនជាមនុស្សខ្លះ មិន
 ពិចារណាឃើញប្រក្រតីខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណាឃើញខ្លួនក្នុងរូបខ្លះ មិនបាន
 ពិចារណាឃើញវេទនា... សញ្ញា ... សង្ខារភិវឌ្ឍន៍... មិនបាន
 ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណជាខ្លួនខ្លះ មិនបានពិចារណាឃើញខ្លួនជាមនុ-
 វិញ្ញាណខ្លះ មិនបានពិចារណាឃើញវិញ្ញាណក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនមិនពិចារ-
 ណាឃើញខ្លួនក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ម្ចាស់កាវុសាវិសាទ យំនិវេទនំហើយ
 វេទនាយោ មិនបានសក្កាយទិដ្ឋិ ។

(២៧៨) បពិត្រព្រះនាងជាតាសំ មនុស្សបរមោយអន្តិ ជំប្រ-
 សើរ កើតុមម្តង ។ ម្ចាស់កាវុសាវិសាទ មនុស្សប្រកបដោយអន្តិ ជំ
 ប្រកាជ័ប្រសើររទេរឯង គំសចក្កិយលំក្រូតំ ១ សេចក្តីត្រិះរិះក្រូតំ ១ វិចា-
 ក្រូតំ ១ ការងារក្រូតំ ១ ការចិត្តមន្តិកក្រូតំ ១ ការព្យាយាមក្រូតំ ១ ស្មារតី
 ក្រូតំ ១ ការកំលាំងចិត្តមន្តិកក្រូតំ ១ ។ បពិត្រព្រះនាងជាតាសំ ចុះអន្តិកមនុ-
 ជំប្រសើរនារជាសន្តិកជទិ(១) ឬជាសន្តិកជមិ ។ ម្ចាស់កាវុសាវិសាទ

១ គោតិវេទនាព្រះនារីយះទោរិ តោតាតិវេទ ត្រូវតែប្រតិបត្តិ ហោថា សង្ខារ ។

បុណ្យយក្សវិទ្យា បុណ្យវេទស្សន្ត បុណ្យញ្ញា

អង្គុំកោ មក្តោ សង្កតោតិ ។ អរិយោ ទុ ទោ
 វាយ្យ អង្គុំកោធរ អក្កេធរ ឆយោ ទុត្តា សង្កតិកា
 ទុត្តាហុ តិហិ ទុទ្ធហិ អរិយោ អង្គុំកោ មក្តោ
 សង្កតិកោតិ ។ ច ទោ អារុសោ វិសាទ អរិយោ
 អង្គុំកោធរ មក្កេធរ ឆយោ ទុត្តា សង្កតិកា តិហិ
 ច ទោ អារុសោ វិសាទ ទុទ្ធហិ អរិយោ អង្គុំ-
 កោ មក្តោ សង្កតិកា យា អារុសោ វិសាទ
 សម្មាភិយា យោ ច សម្មាភិយា យោ ច
 សម្មាភិយា ឥមេ ធម្មា សីលក្ខន្ធទ្រូធា(១) សង្កតិកា
 យោ ច សម្មាភិយា យោ ច សម្មាភិយា យោ
 ច សម្មាភិយា ឥមេ ធម្មា សមាធិក្ខន្ធទ្រូធា(២)
 សង្កតិកា យោ ច សម្មាភិយា យោ ច សម្មាភិយា
 ឥមេ ធម្មា ធម្មាទ្រូធា(៣) សង្កតិកាតិ ។ កតតោ
 វេទយ្យ សមាធិ កតតោ ធម្មា សមាធិវិទ្យា កតតោ
 ធម្មា សមាធិវិទ្យា កតតោ សមាធិវិទ្យា ។ យោ
 ទោ អារុសោ វិសាទ ចិត្តស្សត្តកា វាយិ សមាធិ

១ ១. សីលក្ខន្ធ ។ ២ សមាធិក្ខន្ធ ។ ៣ ធម្មាទ្រូធា ។

ប្រាសាទបុណ្យវេទស្សន្ត សំខ្លាំង

អង្គុំកម្ពុជប្រាសាទសង្កតិកា ។ ហិក្រព្រះធានីជាម្ចាស់ ខ្លាំង ក
 ប្រការលោកសម្រ្តិះចូលក្នុងអង្គុំកម្ពុជប្រាសាទ បុគ្គលិកម្ពុជប្រាសាទ
 លោកសម្រ្តិះចូលក្នុងខ្លាំង ក ប្រការវិញ ។ ម្ចាស់អារុសោ
 ខ្លាំង ក ប្រការ លោកមិនទាន់សម្រ្តិះចូលក្នុងអង្គុំកម្ពុជប្រាសាទ
 ម្ចាស់អារុសោ កែអង្គុំកម្ពុជ ៨ ប្រការប្រាសាទ លោក
 សម្រ្តិះចូលក្នុងខ្លាំង ក ប្រការវិញ ម្ចាស់អារុសោ ។ សម្មាភិយា ច
 សម្មាភិយា ១ សម្មាភិយា ១ ធម៌ទាំង(៣)នេះ លោកសម្រ្តិះចូលក្នុង
 សីលក្ខន្ធ សម្មាភិយា ១ សម្មាភិយា ១ សម្មាភិយា ១ ធម៌ទាំង
 (៣)នេះ លោកសម្រ្តិះចូលក្នុងសមាធិក្ខន្ធ សម្មាភិយា ១ សម្មាភិយា ១
 ធម៌ទាំង (២) នេះ លោកសម្រ្តិះចូលក្នុងមក្កេធរ ។ ហិក្រព្រះ
 ធានីជាម្ចាស់ សមាធិវិទ្យា ក្នុងធម៌ជាសមាធិវិទ្យា ក្នុងធម៌
 ជាសមាធិវិទ្យា ក្នុងធម៌ជាសមាធិវិទ្យា ក្នុងធម៌
 ជាសមាធិវិទ្យា ក្នុងធម៌ជាសមាធិវិទ្យា ។ ម្ចាស់អារុសោ
 វិសាទ សមាធិវិទ្យា ក្នុងធម៌ជាសមាធិវិទ្យា ក្នុងធម៌ជាសមាធិវិទ្យា

សុត្តនិបាត ខុទ្ទិកនិកាយស្ស បុស្សបទ្កាសកំ

ចន្ទារោ សវិប្បដ្ឋានា សហជិវំមិទ្ទា ចន្ទារោ សម្មប្ប-
ដ្ឋានានា សអាជិបិក្ការា យោ ភេសៈត្តារិ^១ ធម្មាជិ
រោសវនា កាវនា ពហុលីកម្មំ អយំ តត្ថ សអា-
ជិការវនា ។

[១២៧] ភាគី ថទាយ្យ សង្ការាតិ ។ ភាយោមេ
រាវុសោ វិសាទ សង្ការោ កាយសង្ការោ វចីសង្ការោ
ចិក្ខុសង្ការោតិ ។ កតតោ ថទាយ្យ កាយសង្ការោ
កតតោ វចីសង្ការោ កតតោ ចិក្ខុសង្ការោតិ ។
អស្សាសប្បស្សាសា ខោ អាវុសោ វិសាទ កាយ-
សង្ការោ វិភក្កវិចារា វចីសង្ការោ សញ្ញា ច វេទនា
ច ចិក្ខុសង្ការោតិ ។ កស្មា ថទាយ្យ អស្សាសប្បស្សា-
សា កាយសង្ការោ កស្មា វិភក្កវិចារា វចីសង្ការោ
កស្មា សញ្ញា ច វេទនា ច ចិក្ខុសង្ការោតិ ។
អស្សាសប្បស្សាសា ខោ អាវុសោ វិសាទ កាយកា
ឯតេ ចន្ទា កាយប្បដិពត្តា តស្មា អស្សាសប្បស្សា-
សា កាយសង្ការោ បុទ្ធេ ខោ អាវុសោ វិសាទ
វិភក្កេត្តា វិចារេត្តា កនិ កំទ្ធតិ តស្មា វិភក្កវិចារា

១ ៖ រេសំយេវ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ បុស្សបទ្កាសកំ

សតិប្បដ្ឋានវាជិវំ ហៅថា សហជិវំមិទ្ធកំ សម្មប្បដ្ឋានវំ ហៅថា សហជិ-
បិក្ការា កាយផ្ទំចិក្ខុវិក្ការកំសំនិទិ កាវំវេទ ធីនិកាយផ្ទំឲ្យច្រើមចំនោ
ធម៌វាជិវំខានិទិ ហៅថា សហជិការវនា ។

[១២៧] បពិត្រព្រះនាងជំនាស់ បុស្សិវាជិវំឡាយ មាន
ប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសាវិសាទ សង្ការាជិវំឡាយវេទនាម ព្យាសី កាយ-
សង្ការា វចីសង្ការា ចិក្ខុសង្ការា ។ បពិត្រព្រះនាងជំនាស់ កាយ-
សង្ការាតិវចេយ្តោ វចីសង្ការាវចេយ្តោ ចិក្ខុសង្ការាវចេយ្តោ ។ ម្នាលអាវុសា
វិសាទ ឡូរំវេទ្កិមេចញ្ញត្ថលយ្ហិនិទិ ហៅថាកាយសង្ការា វិភក្កុវិចារា
ហៅថាវចីសង្ការា សញ្ញាធីនិវេទនា ហៅថាចិក្ខុសង្ការា ។ បពិត្រព្រះនាង
ជំនាស់ ព្រោះហេតុអ្វីបានជាឡូរំវេទ្កិមេចញ្ញត្ថល ហៅថាកាយសង្ការា
ព្រោះហេតុអ្វីបានជាវិភក្កុវិចារា ហៅថាវចីសង្ការា ព្រោះហេតុអ្វីបាន
ជាសញ្ញាធីនិវេទនា ហៅថាចិក្ខុសង្ការា ។ ម្នាលអាវុសាវិសាទ ការដេក
វេទនាមេចញ្ញត្ថលយ្ហិនិទិ ជាធម៌ប្រត្រ័ក្កុវាវុក្កនិកាយ ដទៃវាជិវំវេទនា
ជាប់ទាក់ទងនឹងនិកាយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាឡូរំវេទ្កិមេចញ្ញត្ថល
ហៅថាកាយសង្ការា ម្នាលអាវុសាវិសាទ បុគ្គលគ្រូរិទិចារណោមុខសិវម
រើបចេញត្រូវបាន (ព្រាយ) ព្រោះហេតុនោះបានជាវិភក្កុវិចារា ហៅ

លុទ្ធគំណ ចង្វិះនិរាយ មូលបណ្ណាសក់

ចិត្តសង្ខារោតិ ។ សញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិ សមា-
 បដ្ឋានុស្ស ទោ អាវុសោ វិសាទ ភិក្ខុនោ បឋមី
 ធិវុជ្ឈតិ វិចីសង្ខារោ តតោ កាយសង្ខារោ តតោ
 ចិត្តសង្ខារោតិ ។ កតមី បទយេ រុសញ្ញាវេទយិតិវេទន-
 សមាបត្តិយោ វុដ្ឋានិ ហោតិ ។ ទ ទោ អាវុសោ
 វិសាទ សញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិសមាបត្តិយោ វុដ្ឋហន្តស្ស
 ភិក្ខុនោ ឃីវិ ហោតិ អហិ សញ្ញាវេទយិតិវេទន-
 សមាបត្តិយោ វុដ្ឋហិស្សន្តំ វា អហិ សញ្ញាវេទយិត-
 ិវេទនិសមាបត្តិយោ វុដ្ឋហមីតិ វា អហិ សញ្ញាវេទ-
 យិតិវេទនិសមាបត្តិយោ វុដ្ឋិតាតិ វា អថទុស្ស បុត្រា
 តថា ចិត្តំ ភាវិតិ ហោតិ យន្តិ តតតាយ ឧបទេតិ ។
 សញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិសមាបត្តិយោ វុដ្ឋហន្តស្ស បទយេ
 ភិក្ខុនោ កតតេ ទម្មា បឋមី ឧប្បជ្ឈន្តិ យេន វា
 កាយសង្ខារោ យេន វា វិចីសង្ខារោ យេន វា
 ចិត្តសង្ខារោតិ ។ សញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិសមាបត្តិយោ
 វុដ្ឋហន្តស្ស ទោ អាវុសោ វិសាទ ភិក្ខុនោ បឋមី
 ឧប្បជ្ឈតិ ចិត្តសង្ខារោ តតោ កាយសង្ខារោ តតោ

លុទ្ធគំណ ចង្វិះនិរាយ គុណបណ្ណាសក

សង្ខារ (រលក់មុខ) ។ ម្ចាស់អាវុសោទៈ ភិក្ខុវេទនិវេទនិសញ្ញាវេទយិតិ-
 វេទនាទោ វិចីសង្ខាររលក់មុខ ភមក ទើបកាយសង្ខារ (រលក់) តតិទោ
 មកទៀត ទើបចិត្តសង្ខារ (រលក់) ។ ចតិក្រព្រះនាទិវេទនាសំ កាយចេញ
 អំពីសញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិសមាបត្តិមកវិញ ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 អាវុសោទៈ ភិក្ខុវេទនិវេទនិវេទនិសញ្ញាវេទយិតិវេទនិសមាបត្តិ (រោង)
 បំរុងហត់នឹកយ៉ាងនេះថា កតាមញ្ញ ខឹងចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតិវេទន-
 សមាបត្តិ ឬថាភក្តាមញ្ញចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិសមាបត្តិឡើយ
 ឬក៏ថាភក្តាមញ្ញចេញហើយ អំពីសញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិសមាបត្តិឡើយ
 តែថាមុខខឹងចេញអំពីវេទនិវេទនិសមាបត្តិទោ ភិក្ខុនាទិវេទនិវេទនិវេទនិ
 ទោថាបញ្ជូនចិត្តទៅ ដើម្បីជាបុគ្គលបានចិត្តសង្ខារឡើងវិញ ។ ចតិក្រ
 ព្រះនាទិវេទនាសំ ចុះភិក្ខុវេទនិវេទនិវេទនិសញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិ ពួកចមី
 ណារោក្ខមុខ កាយសង្ខារ ឬវិចីសង្ខារ ឬក៏ចិត្តសង្ខារ (រលក់មុខ) ។
 ម្ចាស់អាវុសោទៈ ភិក្ខុវេទនិវេទនិវេទនិសញ្ញាវេទយិតិវេទនិវេទនិសមាបត្តិ
 (រោង) ចិត្តសង្ខាររលក់មុខ ភមក ទើបកាយសង្ខារ (រលក់) តតិវេទនាមក

វតីសង្ការោតិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិយា
 វុដ្ឋិតិ មនយេយ្យ កិដ្ឋិ កតិ វស្សា ធុស្ស្រុដ្ឋិ-
 តិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិយា វុដ្ឋិតិ ចោ
 អាវុសោ វិសាទ កិក្កុ គរយោ វស្សា ធុស្ស្រុដ្ឋិ
 សុញ្ញោ វស្សា អនិមិទ្ឋា វស្សា មម្បណិយិ,
 កោ វស្សាតិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិយា
 វុដ្ឋិតស្ស មនយេយ្យ កិក្កុ កតិ វុដ្ឋិតិ វុដ្ឋិតិ មោតិ
 កិវោណិ កិវោណិ ។ សញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមា-
 មត្តិយា វុដ្ឋិតស្ស ចោ អាវុសោ វិសាទ កិក្កុ កោ
 វិវេកនិវុដ្ឋិតិ វុដ្ឋិតិ មោតិ វិវេកនិវោណិ វិវេកនិវោណិ ។

[១៩០] កតិ មនយេយ្យ វេទនាតិ ។ កិស្សា ចោ
 ឥមា អាវុសោ វិសាទ វេទនា សុទា វេទនា ធុក្កា
 វេទនា អនុក្កមសុទា វេទនាតិ ។ កតមា មនយេយ្យ
 សុទា វេទនា កតមា ធុក្កា វេទនា កតមា អនុក្ក-
 មសុទា វេទនាតិ ។ យំ ចោ អាវុសោ វិសាទ

ទៀត ទើបចំសង្ការ (កើត) ។ បពិត្រព្រះនាងដំបូង កិក្កុវេទនា
 ចេញកំភីសញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិមតិញ មានវស្សៈប៉ុន្មានពាល់
 ត្រូវ ។ ម្ចាស់អាវុសោវិសាទ កិក្កុវេទនាចេញកំភីសញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទន-
 សមាមត្តិមតិញ មានវស្សៈ ៣ ប្រការពាល់ត្រូវធំ សុញ្ញតវស្សៈ^(១) ១
 អនិមិទ្ឋវស្សៈ^(២) ១ អប្បណិយិវស្សៈ^(៣) ១ ។ បពិត្រព្រះនាងដំ
 បូង កិក្កុវេទនាចេញកំភីសញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិ ចិក្កុ (លោក),
 មន្ត្រិមទៅកេរ្តិ៍ ចោទន់ទៅកេរ្តិ៍ ឈមទៅកេរ្តិ៍ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 វិសាទ កិក្កុវេទនាចេញកំភីសញ្ញាវេទយេនិវេទនិវេទនសមាមត្តិ ចិក្កុលោក
 មន្ត្រិមទៅកេរ្តិ៍ ចោទន់ទៅកេរ្តិ៍ ឈមទៅកេរ្តិ៍ ។

[១៩១] បពិត្រព្រះនាងដំបូង វេទនាតិមានប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់
 អាវុសោវិសាទ វេទនាមាន ៣ ប្រការធំ សុទវេទនា ១ ធុក្កវេទនា ១
 អនុក្កមសុទវេទនា ១ ។ បពិត្រព្រះនាងដំបូង ចុះសុទវេទនាតិដូចម្តេច
 ធុក្កវេទនាដូចម្តេច អនុក្កមសុទវេទនាដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោវិសាទ

១ ដែលកើតមួយនឹងសុញ្ញតវស្សៈមួយ ឈ្មោះថា សុញ្ញតវស្សៈ ។ ២ វស្សៈដែល
 កើតមួយនឹងវេទនាមួយនោះ ហៅថា អនិមិទ្ឋវស្សៈ ។ ៣ វស្សៈដែលកើតជា
 មួយនឹងអប្បណិយិវស្សៈមួយនោះ ហៅថា អប្បណិយិវស្សៈ ។ ធុក្កវេទនា ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយសូ មូលបទ្ហាសកំ

កាយិកំ កំ រេតសិកំ កំ សុទ្ធិ សាតិ វេទយិកំ
 អយំ សុទា វេទនា យំ ទោ អាវុសោ វិសាទ កា-
 យិកំ កំ រេតសិកំ កំ ទុក្ខំ អសាតិ វេទយិកំ
 អយំ ទុក្ខា វេទនា យំ ទោ អាវុសោ វិសាទ កាយិកំ
 កំ រេតសិកំ កំ រេវ សាតិ វាសាតិ វេទយិកំ អយំ
 អទុក្ខមសុទា វេទនាតិ ។ សុទា បទយេវ វេទនា
 កីសុទា កីទុក្ខាតិ ។ សុទា ទោ អាវុសោ វិសាទ
 វេទនា ថិតិសុទា វិចារិណាមទុក្ខា ទុក្ខា វេទនា
 មិតិទុក្ខា វិចារិណាមសុទា អទុក្ខមសុទា វេទនា
 សញ្ញាណសុទា អញ្ញាណទុក្ខាតិ ។ សុទាយ ច-
 រាយ្យ វេទនាយ កី អទុសយោ អនុសតិ ទុក្ខាយ
 វេទនាយ កី អទុសយោ អនុសតិ អទុក្ខមសុទាយ
 វេទនាយ កី អទុសយោ អនុសតិ ។ សុទាយ
 ទោ អាវុសោ វិសាទ វេទនាយ ភតាទុសយោ
 អនុសតិ ទុក្ខាយ វេទនាយ ចដិយាទុសយោ
 អនុសតិ អទុក្ខមសុទាយ វេទនាយ អវិជ្ជាទុស-
 យោ អនុសតិ ។ សទ្ធាយ ទុ ទោ អាយ្យ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ហាសកំ

ធម្មជាតិវេទនាទទួលការម្នាក់ជាសុទ្ធិដ៏ត្រូវ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ឬប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នេះហៅជាសុទ្ធវេទនា ម្ចាស់អាវុសោវិសាទៈ ធម្មជាតិ
 វេទនាទទួលការម្នាក់ជាទុក្ខចំនាញ់ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ឬប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងចិត្ត នេះហៅជាទុក្ខវេទនា ម្ចាស់អាវុសោវិសាទៈ ធម្មជាតិវេទនាទទួល
 ការម្នាក់ដែលត្រូវ ក៏មិនមែន មិនត្រូវ ក៏មិនមែន ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ
 ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នេះហៅជាអទុក្ខមសុទ្ធវេទនា ។ បពិត្រព្រះនាងជា
 ម្ចាស់ បុរសុទ្ធវេទនាមានអ្វីជាសុទ្ធ មានអ្វីជាទុក្ខ ។ ម្ចាស់អាវុសោវិសាទៈ
 សុទ្ធវេទនា មានកិរិយាបិកៈទៅវេទនាជាសុទ្ធ មានការប្រែប្រួលទៅវិញ
 ជាទុក្ខ ទុក្ខវេទនា មានកិរិយាបិកៈទៅជាទុក្ខ មានកិរិយាប្រែប្រួលទៅវិញ
 ជាសុទ្ធ ឯអទុក្ខមសុទ្ធវេទនា មានការដឹងច្បាស់ជាសុទ្ធ មានការមិនដឹង
 ជាទុក្ខ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះអនុសីយអ្វី វេទនាសម្បុរទៅក្នុងសុទ្ធ-
 វេទនា អនុសីយអ្វីវេទនាសម្បុរទៅក្នុងទុក្ខវេទនា អនុសីយអ្វី វេទនាសម្បុរ
 ទៅក្នុងអទុក្ខមសុទ្ធវេទនា ។ ម្ចាស់អាវុសោវិសាទៈ ភតាទុសីយ វេទនាសម្បុរ
 ទៅក្នុងសុទ្ធវេទនា បដិយាទុសីយវេទនាសម្បុរទៅក្នុងទុក្ខវេទនា អវិជ្ជាទុ-
 សីយ វេទនាសម្បុរទៅក្នុងអទុក្ខមសុទ្ធវេទនា ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់

ព្រហ្មយចារិទ្ធ ព្រហ្មវេទសុវរា អនុសយប្បញ្ញា

សុខាយ វេទនាយ វកាទុសយោ អនុសេតិ សត្វាយ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ មជិយាទុសយោ អនុសេតិ សត្វាយ
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជាទុសយោ អនុសេ-
 តិ ។ ខ ទោ ភរុសោ វិសាទ សត្វាយ សុខាយ
 វេទនាយ វកាទុសយោ អនុសេតិ ឧ សត្វាយ ទុក្ខា-
 យ វេទនាយ មជិយាទុសយោ អនុសេតិ ឧ សត្វាយ
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជាទុសយោ អនុសេតិ-
 តិ ។ សុខាយ មនយ្យ វេទនាយ ភី បហាតត្ថិ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ ភី បហាតត្ថិ អនុក្ខមសុខាយ
 វេទនាយ ភី បហាតត្ថិ ។ សុខាយ ទោ ភរុសោ
 វិសាទ វេទនាយ វកាទុសយោ មហាតត្ថោ ទុក្ខាយ
 វេទនាយ មជិយាទុសយោ មហាតត្ថោ អនុក្ខមសុខាយ
 វេទនាយ អវិជ្ជាទុសយោ មហាតត្ថោតិ ។ សត្វាយ ទុ-
 ទោ អយ្យេសុខាយ វេទនាយ វកាទុសយោ មហាតត្ថោ
 សត្វាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ មជិយាទុសយោ មហាតត្ថោ

ព្រហ្មយចារិទ្ធ ព្រហ្មវេទសុវរា អនុសយប្បញ្ញា

វកាទុស្សយសុខ្មកែវេកសម្មុវេកក្ខិសុខវេទនាតាំងអស់ មជិយាទុស្សយ
 សុខ្មកែវេកសម្មុវេកក្ខិសុខវេទនាតាំងអស់ អវិជ្ជាទុស្សយសុខ្មកែវេកសម្មុ-
 វេកក្ខិអនុក្ខមសុខវេទនាតាំងអស់ប្តូរម្តងម្តង ។ មហាភារុសោវិសាទ វកា-
 ទុស្សយមិមសុខ្មកែវេកសម្មុវេកក្ខិសុខវេទនាតាំងអស់ទេ មជិយាទុ-
 ស្សយមិមសុខ្មកែវេកសម្មុវេកក្ខិសុខវេទនាតាំងអស់ទេ អវិជ្ជាទុស្សយ
 មិមសុខ្មកែវេកសម្មុវេកក្ខិអនុក្ខមសុខវេទនាតាំងអស់ទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះអ្វីដែលមនុស្សត្រូវលះបង់ដោយសុខវេទនា អ្វីដែល
 ត្រូវលះបង់ដោយទុក្ខវេទនា អ្វីដែលត្រូវលះបង់ដោយអនុក្ខមសុខវេទនា ។
 មហាភារុសោវិសាទ វកាទុស្សយត្រូវលះបង់ដោយសុខវេទនា មជិយា-
 ទុស្សយត្រូវលះបង់ដោយទុក្ខវេទនា អវិជ្ជាទុស្សយត្រូវលះបង់ដោយអនុក្ខ-
 មសុខវេទនា ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ វកាទុស្សយត្រូវលះបង់ដោយ
 សុខវេទនាតាំងអស់ មជិយាទុស្សយត្រូវលះបង់ដោយទុក្ខវេទនាតាំងអស់

កុរុខ្នំជំពេក បង្កើតនៃកាយស្វ័យ ឬលម្អ្យាសាវ

សត្វាយ អនុត្តរសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជានុសយោ
 បហានត្វាតិ ។ ២ តោ វារុសោ វិសាទ សត្វាយ
 សុខាយ វេទនាយ វាតានុសយោ បហានត្វា ១
 សត្វាយ ឧត្តាយ វេទនាយ វេទនានុសយោ បហា-
 នត្វា ១ សត្វាយ អនុត្តរសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជា-
 នុសយោ បហានត្វា ឥតានុសោ វិសាទ ភិក្ខុ វិវិជ្ជា
 តាមេហំ វិវិជ្ជ វាក្យសលេហំ ធម្មេហំ សវិកត្តិ
 សវិហំ វិវេកជំ វិភិស្តុំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ វគ្គោ បដហតិ ១ កត្ត វាតានុសយោ
 អនុសេតិ ឥតានុសោ វិសាទ ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ
 កុណាស្ស តាមេហំ(១) វេទនាយ វគ្គំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាមិ
 យទិយោ ឯតេហំ អាយតមិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិគិ
 ឥតិ អនុត្តរសុ វិហារក្ខេសុ មិហំ ឧបដ្ឋាបយេតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបន្តោយកៈ

អវិជ្ជាទុស្សយ ត្រូវលះបង់ដោយអនុក្ខមសុខវេទនា វាំងអស្ស ។ ម្ចាស់
 អារុសោវិសាទៈ វាតានុសយ មិនត្រូវលះបង់ដោយសុខវេទនា វាំងអស្ស
 ១ បដិយាទុស្សយ មិនត្រូវលះបង់ដោយឧត្តវេទនា វាំងអស្ស ។ អវិជ្ជា
 ទុស្សយ មិនត្រូវលះបង់ដោយអនុក្ខមសុខវេទនា វាំងអស្ស ១ ។ ម្ចាស់
 អារុសោវិសាទៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជំនួញស្រព្វស្រាវជ្រាវ កាយ ស្រព្វស្រាវ
 ហេតុអកុសលធម៌ វាំងឡាយ ហើយចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 វិភក្តៈ ប្រកបដោយវិចារៈ ទានចិត្តចំនីសុខដែលគេកសិវិវិវេក លោក
 លះបង់និកតៈដោយបឋមជ្ឈាននោះ ឯវាតានុសយ ដេកសម្ងំនៅក្នុងបឋ-
 មជ្ឈាននោះ មិនបាទទេ ម្ចាស់អារុសោវិសាទៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 គិតវាសនាឃើញដូច្នោះថា កាលណាញ៉ា កត្តាអញ្ញមិនបាទចូលកាន់
 កាយគនៈ គឺអហេតុ ដែលពួកគ្រូអរិយៈ តែងចូលក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 កាលបើភិក្ខុ កំនីឡូសេចក្តីប្រាថ្នា ចំពោះពួកវិហារក្ខេស្ស ដូច្នោះហើយ

បុប្ផយមកក្នុង បុប្ផវេទន្យសុត្ត បដិកក្សយុត្ត

ឧប្បជ្ឈនំ វិហារេច្ឆយាមិ(១) មោឃេស្សំ មជ្ជិមន្តេន
មជ្ជហតិ ម ឥត្ត មជ្ជិមនុសយោ អនុសេតិ ភីណា
វុសោ វិសោទ កិក្កុ សុទ្ធស្ស ម មហាថា ធុត្តាស្ស ម
មហោថា កុត្តេវ សោមនស្សាជាមនស្សនំ អដ្ឋង្គិកា
អនុត្តមសុខំ ឧបេត្តាសតិការិសុត្តំ មត្តង្គំ ឈានំ
ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ អវិជ្ជន្តេន មជ្ជហតិ ម ឥត្ត
អវិជ្ជានុសយោ អនុសេតិ ។

(១៥២) សុខាយ បនយ្យ វេទនាយ ភី មជ្ជិកា

កោតិ ។ សុខាយ ទោ កាវុសោ វិសោទ វេទនាយ កកោ
មជ្ជិកាកោតិ ។ ធុត្តាយ បនយ្យ វេទនាយ ភី

១ ឧ. បិហាច្ឆយា ។

បុប្ផយមកក្នុង បុប្ផវេទន្យសុត្ត បដិកក្សយុត្ត

តោមនស្សវេចគីក៏ឡើយ គ្រោនសេចក្តីប្រាថ្នាជាបន្តិយ កិក្កុតោ
វមនិលរបងខ្ពស់ចេះដោយៈតាមស្ស(១) ឯមជ្ជិមនុសយ កិក្កុតសម្ប
នៅក្នុងតោមនស្សនាមិនបាទទេ ម្នាលកាវុសោវិសោទ កិក្កុតសា-
សនាមន គ្រោនសេចក្តីសុខផង លរបងសេចក្តីខ្ពស់ផង លេក
សោមនស្សនឹងតោមនស្សក្នុងកាលបុគ្គផង កិច្ចលកាន់ចក្កដ្ឋានវេល
អតសុខអត្តកុ មានភស្តុភារបិសុទ្ធកោយទេបុគ្គ សម្រេចសម្រាម្ត
នៅដោយវិហារបដទាំង ៤ កិក្កុតោវេចនិយមជ្ជិកិច្ចាដោយចក្កដ្ឋាន
នោះ អវិជ្ជានុសយដេតសម្បទៅក្នុងចក្កដ្ឋាននោះ មិនបាទឡើយ ។

(១៥២) ចក្កេច្ឆត្រះនាគិជាត្តាសំ បុរសុទ្ធវេទនា មានអ្វីជាត្រៀង

ត្រៀមធៀបឱ្យប្រវិហារភ្នា ។ ម្នាលកាវុសោវិសោទ សុទ្ធវេទនាមានករៈ
ជាត្រៀងត្រៀមធៀប ។ ចក្កេច្ឆត្រះនាគិជាត្តាសំ បុរសុទ្ធវេទនា មានអ្វីជា

១ គន្តិកថាស្យសំថា មិនតែនលរបងខ្ពស់ដោយតោមនស្សតែម្តងទេ គឺកិក្កុតនិលនានសេចក្តី
ប្រាថ្នារង់រានសេចក្តីនិយ យើងមិនយល់ខ្លះប្រាថ្នា តោមនស្សកំពើតឡើង ម្នើមើលកិច្ច
នោះខំជ្រឹងជ្រែងធ្វើសេចក្តីក្បាលពងប្លែកដល់បុរសលក់បដិយៈចោលដោយគោតាមនិមន្តនា។
ឡើងទៀត តោមនស្សនេះ ពិតជាអកុសលដោយចំណែកមួយ តែមើល តែតោមនស្សនេះ
ចូរលេចផង ។

ព្រះបរមនាម ព្រះបរមនាម ព្រះបរមនាម

[១៧៣] អត់ទោ វិសាខា ឧបាសាគោ ធម្មទិញ្ញាយ
 ភិក្ខុនិយោ ភាសិតំ អភិទម្ពិត្វា អនុមោទិត្វា ឧត្តាយា.
 សយា ធម្មទិញ្ញំ ភិក្ខុនំ អភិវិទេត្វា បដត្តុណី កត្វា
 យេន កត្វា កេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា កត្វា
 អភិវិទេត្វា ឯកមទ្ធិំ និសិទិ ។ ឯកមទ្ធិំ និសិទ្ធា
 វោ វិសាខោ ឧបាសាគោ យាវកតោ អហោសិ
 ធម្មទិញ្ញាយ ភិក្ខុនិយោ សទ្ធិំ កតាស្សល្លោចោ តំ
 សទ្ធិំ កតាវតោ អហោសេសិ ។ ឯវី វុត្តេ កតាវិ វិសាខំ
 ឧបាសកំ ឯកទេវតំ បណ្ឌិតា វិសាខ ធម្មទិញ្ញា
 ភិក្ខុនំ មហាបញ្ញា វិសាខ ធម្មទិញ្ញា ភិក្ខុនំ មញ្ញា-
 មំ ត្វិ វិសាខ ឯកមទ្ធិំ បដិមុច្ចយ្យាសិ មហាម្យំ តំ
 ឯវីវេវ ក្យាតយេយ្យំ យថា តំ ធម្មទិញ្ញាយ ភិក្ខុនិយោ
 ក្យាតតិ ឯវីសាវេតស្ស(១) អត្តោ ឯវីវេតតិ ជាបយ័តិ ។
 ឥនិមហេន កតាវិ អត្តមចោ វិសាខោ ឧបាសាគោ
 កតាវតោ ភាសិតំ អភិទម្ពិតិ ។

ព្រះបរមនាម ព្រះបរមនាម ព្រះបរមនាម

១. វិសោ ធរិតស្ស ។ ឃ. វិសោ ធរិតស្ស ។

ព្រះបរមនាម ព្រះបរមនាម ព្រះបរមនាម

[១៧៣] ឯវីវេវ ក្យាតយេយ្យំ យថា តំ ធម្មទិញ្ញាយ
 ភិក្ខុនិយោ ភាសិតំ អភិទម្ពិត្វា អនុមោទិត្វា ឧត្តាយា.
 សយា ធម្មទិញ្ញំ ភិក្ខុនំ អភិវិទេត្វា បដត្តុណី កត្វា
 យេន កត្វា កេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា កត្វា
 អភិវិទេត្វា ឯកមទ្ធិំ និសិទិ ។ ឯកមទ្ធិំ និសិទ្ធា
 វោ វិសាខោ ឧបាសាគោ យាវកតោ អហោសិ
 ធម្មទិញ្ញាយ ភិក្ខុនិយោ សទ្ធិំ កតាស្សល្លោចោ តំ
 សទ្ធិំ កតាវតោ អហោសេសិ ។ ឯវី វុត្តេ កតាវិ វិសាខំ
 ឧបាសកំ ឯកទេវតំ បណ្ឌិតា វិសាខ ធម្មទិញ្ញា
 ភិក្ខុនំ មហាបញ្ញា វិសាខ ធម្មទិញ្ញា ភិក្ខុនំ មញ្ញា-
 មំ ត្វិ វិសាខ ឯកមទ្ធិំ បដិមុច្ចយ្យាសិ មហាម្យំ តំ
 ឯវីវេវ ក្យាតយេយ្យំ យថា តំ ធម្មទិញ្ញាយ ភិក្ខុនិយោ
 ក្យាតតិ ឯវីសាវេតស្ស(១) អត្តោ ឯវីវេតតិ ជាបយ័តិ ។
 ឥនិមហេន កតាវិ អត្តមចោ វិសាខោ ឧបាសាគោ
 កតាវតោ ភាសិតំ អភិទម្ពិតិ ។

ធម្មទិញ្ញាយ ភិក្ខុនិយោ

១. វិសោ ធរិតស្ស ។ ឃ. វិសោ ធរិតស្ស ។

បញ្ចម៌ ប្បទ្បធម្មសមាទានស្តុតំ

(១៧៤) ឯវខ្មេ សុតំ ។ ឯតិ សមយំ កកក
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវិ ។ អនាថបិណ្ឌិកស្ស រា.
រាមេ ។ តត្រ ទោ កកក ភិក្ខុ អាមន្តេសំ ភិក្ខុ.
កេតិ ។ កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកកោ បទ្បស្សន្តសុំ ។

(១៧៥) កកក ឯតទកេច ចត្តាវិហារំ ភិក្ខុវេ
ធម្មសមាទានំ កកកានំ ចត្តាវិ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្ម.
សមាទានំ បទ្បប្បន្តសុទំ អាយតិ ទុក្ខវិចារិ អត្ថំ
ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បទ្បប្បន្តទុក្ខញ្ចវ អាយតិញ្ច
ទុក្ខវិចារិ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បទ្បប្បន្តទុក្ខំ
អាយតិ សុទវិចារិ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ
បទ្បប្បន្តសុទញ្ចវ អាយតិញ្ច សុទវិចារិ ។

(១៧៦) កកកមញ្ច ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បទ្បប្បន្ត-
សុទំ អាយតិ ទុក្ខវិចារិ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ឯកោ

ប្បទ្បធម្មសមាទានស្តុត្រី ៥

(១៧៦) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពោធិ
ព្រះភាគ ទ្រង់គន្លឹះទៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ចិត្តក្រង
សាវត្ថុ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ចិន្តិតកុំបាំងឡាយក្នុងវិចារ
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ ។ ភិក្ខុបាំងវិចារ គឺទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធសីលា
នៃព្រះពោធិព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គី ។

(១៧៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
បាំងឡាយ ធម្មសមាទានបាំងឡាយនេះ មាន ៤ យ៉ាង ធម្មសមាទាន
៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តី
សុខក្នុងបទ្បប្បន្ត តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកកៅ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ
ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបទ្បប្បន្ត បាំងមានទុក្ខជាវិបាកកៅ ១
ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបទ្បប្បន្ត តែមាន
សេចក្តីសុខជាវិបាកកៅ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មាន
សេចក្តីសុខក្នុងបទ្បប្បន្ត បាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកកៅ ១ ។

(១៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ ធម្មសមាទានដែលមានសេចក្តីសុខ
ក្នុងបទ្បប្បន្ត តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកកៅ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ប្បញ្ញត្តិសមណសម្ពុទ្ធ ប្បញ្ញត្តិសមណសម្ពុទ្ធ ប្រដំ ធម្មសមាគមំ

សមណព្រាហ្មណា ឃុំសំដំចោ ឃុំធីត្មិណោ ធីត្មិ កា-
 មេសុ គោសោតំ តេ កាមេសុ ចាគត្យតំ អាចជ្ជន្តិ ។
 តេ ទោ(១) មោលិតទាហំ(២) មវិទ្ធាដិកាហិ មវិចារេន្តិ
 តេ ឃុំមាហិសុ កំសុ ធាម តេ កោត្តា សមណ-
 ព្រាហ្មណា កាមេសុ អនាគតកយំ សម្មស្សាហនា
 កាមាទំ បហាធនាហិសុ កាមាទំ មវិញ្ញំ មញ្ញាមេន្តិ
 សុទោ ភមិស្សា មវិទ្ធាដិកាយ កុណាយ មុទុកាយ
 លោមសាយ ពហាយ សម្មស្សាតិ តេ កាមេសុ
 ចាគត្យតំ អាចជ្ជន្តិ ។ តេ កាមេសុ ចាគត្យតំ
 អាចជ្ជិត្វា កាយស្ស កេនា ចាម្ពរណា អនាមិ
 ទុក្ខតំ វិជំចានំ វិរយំ ឧបមជ្ជន្តិ ។ តេ តត្ថ ទុក្ខា
 តិច្ឆា(៣) កមុកា វេទនា វេទិយដ្ឋំ តេ ឃុំមា-
 ហិសុ ភំទំ ទោ តេ កោត្តា សមណព្រាហ្មណា
 កាមេសុ អនាគតកយំ សម្មស្សាហនា កាមាទំ
 បហាធនាហិសុ កាមាទំ មវិញ្ញំ មញ្ញាមេន្តិ

១ ឃ. កោសតោ ១ វិស្សតិ ។ ២ ឃ. មោលិតទាហំ ។ ឧប្បដ ទោតិ កត្តំ
 យោតោ វិស្សតិ ។

ប្បញ្ញត្តិសមណសម្ពុទ្ធ ប្បញ្ញត្តិសមណសម្ពុទ្ធ ប្រដំ ធម្មសមាគមំ ទី ១

តំនិទ្យាយ ទានសមណព្រាហ្មណំកុក្ខុះ ទានវិទេយានិទេ ទានចិដ្ឋិ
 យានិទេថ ទោសក្កិកាមតំនិទ្យាយមិទេ ទានជាអ្នកតំនិទានដល់
 ខ្ញុំសេចក្តីស្រួលចិត្តក្នុងកាមតំនិទ្យាយ ។ សមណព្រាហ្មណំតំនិទាន
 កំនិទានមវិទ្ធាដិកាតំនិទ្យាយ ដែលមានផ្គុំសក់បូជិយោចម្រើខ្លួន គួក
 តំនិទានពាលយានិទេថ ចុះហេតុអ្វីទានជាសមណព្រាហ្មណំដ៏ចំរើន
 អម្បាលនោះ ពិចារណាយិញអនាគតិយ ក្នុងកាមតំនិទ្យាយ ហើយ
 គោលនូវការលះបង់ នូវកាមតំនិទ្យាយ បញ្ញត្តនូវការកន្លងកាមតំនិទ្យាយ
 ដ្បិតសម្មស្សក្នុងខ្លួន របស់មានចិត្តដ៏កាមិទេន្តិ ប្រកថដោយរោមទន់
 នេះ ជាសុទ្ធម្ល៉េះ សមណព្រាហ្មណំតំនិទាន ក៏ដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រួល
 ចិត្តក្នុងកាមតំនិទ្យាយ ។ សមណព្រាហ្មណំតំនិទាន ដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រួល
 ចិត្តក្នុងកាមតំនិទ្យាយ លុះទ្រោយក៏កាយចន្ទាបំភិមិណោវេ តែង
 ទៅតែងក្នុងកុម្មុយ ខ្ពង់ខ្ពស់ វិនិច្ឆ័យ នរក ។ សមណព្រាហ្មណំតំនិទាន
 តែងខ្ញុំខ្លួនវិទេនាតិកាខ្លាំង ទ្រូចដ្បក្នុងកុម្មុយនោះ ទើបអ្នកតំនិទាន
 គោលយានិទេថ ។ នេះហើយក៏ ទានជាសមណព្រាហ្មណំដ៏ចំរើន
 តំនិទាន ពិចារណាយិញអនាគតិយ ក្នុងកាមតំនិទ្យាយ ហើយ
 គោលនូវការលះបង់ នូវកាមតំនិទ្យាយ បញ្ញត្តនូវការកន្លងកាមតំនិទ្យាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលសន្តិកាលក

ឥតេ ហំ មយំ កាមហេតុ កាមវិនាសំ ទុក្ខា កិច្ចា
 កុដ្ឋកា វេទនា វេទិយាមាតិ ។ សេយ្យតាមំ កិច្ចាវេ
 តិច្ឆាវិ មជ្ឈិមេ មាលេ មាលុភវីដិ អន្តាតាស្មី សាលម្ហាល
 ធិបៈតេយ្យ ។ អថេទា កិច្ចាវេ យា តស្មី សាល
 អធិវត្តា វេតា សា កីតា ទុត្តិកា^(១) សន្តសំ អា-
 មជ្ឈេយ្យ ។ អថេទា កិច្ចាវេ តស្មី សាល អធិវត្តាយ
 វេតាយ មិច្ឆាមត្តា ញាតិសាលោហិតា អាភមវេ
 តា វេទវេតា វុក្ខវេតា ឱសធិតិណាវេទយុត្តិសុ
 អធិវត្តា វេតា សន្តម្ហ សមាគម្ហ វិវិ សមស្សា-
 សេយ្យំ មា ភវិ ភាយិ មា ភវិ ភាយិ អប្សេ-
 ធាមេតំ មាលុភវីដិ មោកេ ភំ តិលេយ្យ មិកា
 ភំ ទាធយេយ្យ វេតាយោ^(២) ភំ ទេហេយ្យ វេកម្ហិកា
 ភំ ទុទ្ធវេយ្យំ ទេមធិកា ភំ ទុដ្ឋហេយ្យំ^(៣) អវីដិ ភំ
 មនស្សាតិ ។ អថេទា កិ កិច្ចាវេ មាលុភវីដិ
 វេត មោកេ តិលេយ្យ ធិ មិកា ទាធយេយ្យ ធិ
 វេតាយោ ទេហេយ្យ ធិ វេកម្ហិកា ទុទ្ធវេយ្យំ

១ ទ. ខ. ឃិវិកា ។ ២ ទ. វេតាយោ ។ ៣ ទ. ប្បហេយ្យំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលសន្តិកាលក

ឥច្ឆាវេយ្យិធិតំវិនាម កំវិនិទុក្ខវេទនាវិកាភ្នំវិ ខេត្តវេទនាប្រាមោកាម
 ជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឱ្យខ្លួនវេទនាវិ ។ ម្នាលភិក្ខុចំពឹងឱ្យយ
 ដូចជាវិទ្ធិវិជ្ជា ចែកក្នុងវិទ្ធិជាចំបំផុតនៃធម្មវេទនាវិ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចំពឹងឱ្យយ ត្រូវជ្រះនោះក៏ជ្រះចុះ ទៀបគល់កំណើតមួយដើម ។ ម្នាល
 ភិក្ខុចំពឹងឱ្យយ គ្រោះនោះ វេតាលោក ដែលភាស្រ័យនៅលើដើមកំណើត
 គ្នានោះ វេតានោះក៏កើតយកកំណើត ដល់ខ្លះសេចក្តីកំណើត ។ ម្នាល
 ភិក្ខុចំពឹងឱ្យយ លំដាប់នោះឯង អាមាវេតា វេតា ក្រុមវេតាធិតិ
 វេតាដែលភាស្រ័យលើដើមរោងជាង់ទីតាំងស្មៅ ទីតាំងដើមឈើជាង់ ក្នុង
 វិជ្ជាចំពឹងឱ្យយ ជាមិត្តជាអាមាត្យជាញាតិសាលោហិត របស់វេតាដែល
 ភាស្រ័យនៅលើដើមកំណើតនោះ មកប្រជុំព្រមគ្នា ល្អិតលាមយ៉ាងនេះថា
 អ្នកដំបំរើនៃ កុំខ្លាចឡើយ អ្នកដំបំរើនៃ កុំខ្លាចឡើយ ធ្វើម្តងឱ្យក
 ក្លោកដំបំរើលេប ម្រឹមទំពាស៊ី ធ្វើវិញ្ញាណ អ្នកធ្វើការលើក្នុងវិញ្ញាណ
 លេប ឬករណ៍ក្លែងលុបខ្លួនដូចជ្រះនោះ កុំខ្លាចសោត ធ្វើម្តងឱ្យ
 កែមិនមានខ្លួនកំប៉ាន ។ ម្នាលភិក្ខុចំពឹងឱ្យយ ក្លោកដំបំរើលេប
 ម្រឹមទំពាស៊ី ធ្វើវិញ្ញាណនេះ អ្នកធ្វើការលើក្នុងវិញ្ញាណលេប

ប្បប្បយមកវិញឃ្លុះ ប្បប្បធម្មសមាគមសុត្តន្ត ចប់ដំ ធម្មសមាគម
 ១ ឧបេតិកា ឧដ្ឋហោយ្យំ វិជញ្ជា(១) បទស្ស ។
 តំ ចាវុស្សកាម មេយេន អភិវុដ្ឋិ សម្មុទេវ
 វិញ្ញហោយ្យ ។ សាស្ស មាលុកលតា តុណា
 មុទុកា លោមសា វិលម្ពិដិ ។ សា តំ សាលិ
 ឧបទិសេវេយ្យ ។ អដាទា ភិក្ខុវេ ភស្មិ សាលេ
 អចិវត្តាយ ទេវតាយ ឯវមស្ស តិសុ ធាម តេ
 កោត្តោ មិគ្គាមទ្ធា ញាតិសាលោហិត អាមាមទេវតា
 វទទេវតា វុត្តទេវតា ឱសទិចិលវទឲ្យតិសុ អចិ-
 វត្តា ទេវតា មាលុកវិដិ អនាគតកយំ សម្មុស្ស
 មាតា សន្តម្ម សមាគម្ម ឯវិ សមស្សសេស្មិ
 មា កវិ ភាយិ មា កវិ ភាយិ អប្បេវ ទាមេតំ
 មាលុកវិដិ គោភេ កំ តិលេយ្យ មិគោ កំ ទា
 ទេយ្យ ទវតាមោ កំ ឧហោយ្យ វទកម្ពិកា
 កំ ឧទ្ធរេយ្យំ ឧបេតិកា កំ ឧដ្ឋហោយ្យំ អវិដិ កំ
 បទស្សតិ សុ ទា ឥមេស្ស មាលុកលតាយ តុណាយ
 មុទុកាយ លោមសាយ វិលម្ពិដិយា សម្មុស្សតិ ។
 សា តំ សាលិ អនុមវិកេយ្យ(២) ។ សា តំ សាលិ

១. ខ. តំ ។ ប. តំ ។ ២. ខ. ប. អនុមវិហេយ្យ ។

ប្បប្បយមកវិញ ប្បប្បធម្មសមាគមសុត្តន្ត ធម្មសមាគម វិ ។

ករណ៍) មិនកូនលុបខ្លួនក្នុងជ្រៃខ្លុំ ក្នុងកំទៅកែមាត ។ លុះមេយមាត
 ភ្លៀងបង្ហូរចុះមក ក្នុងជ្រៃនោះក៏ដុះលូតលាស់ឡើង ។ ក្នុងជ្រៃនោះ ខ្ញុំ
 ខំទំនាញយសំយុត្តុ ។ ក្នុងជ្រៃនោះក៏ប្រើការដើមកំណើតនោះ ។ ម្ចាស់
 ក៏កុំទំនាញ គ្រានោះ ទៅតាវែលស្រ្តីយលើដើមកំណើតនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិយោងនេះថា ហេតុអ្វីបានជា អាមាមទេវតា វទទេវតា វុត្ត-
 ទេវតា មិគ្គាមទេវតា វែលស្រ្តីយទៅ លើដើមរយិមាចំណែកស្មុ ទិដិលើ
 ដំណុកជ្រៃទំនាញ ដំណុកជាតាមាត្រក្នុងញាតិសាលោហិត គិបាលា
 យើញខ្លួនអនាគតកយ ក្នុងក្នុងជ្រៃទំនាញ ហើយប្រជុំគ្រូមគ្គា លូត
 លោមយ៉ាងនេះ អ្នកដំបំរើ កុំខ្លាចឡើយ អ្នកដំបំរើ កុំខ្លាចឡើយ
 ធ្វើម្តងឲ្យកែត្រូវចិត្តលេប ម្រឹមទំពាស៊ី ភ្លើងព្រះនេះ អ្នកធ្វើការងារ
 ក្នុងព្រៃបាចរោច ករណ៍) កូនលុបខ្លួនក្នុងជ្រៃខ្លុំ កុំទាមសាត ធ្វើ
 ម្តងឲ្យកែមិនមានកូដ ដូច្នោះ (ឃើ) សម្មុស្សរបស់ក្នុងជ្រៃនោះ ខ្ញុំខំ
 ទំនាញយសំយុត្តុស្រួលម្ល៉េះ ។ (លុះកាលមក) ក្នុងជ្រៃនោះ ក៏
 ប្រើការដើមកំណើតនោះ ។ លុះក្នុងជ្រៃនោះ ប្រើការដើមកំណើតនោះហើយ

អនុបរិហរត្វា ឧបរិវិដេតិ ករិត្វា ឱយេនំ ជេនត្វា(១)
 យេ តស្ស សាលស្ស មហន្តា មហន្តា មទ្ធា កេ
 មណលេយ្យ ។ អន ទោ ភិក្ខុវេ តស្មី សាលេ
 អនិវត្តាយ ទេវតាយ វិវេស្ស ភិក្ខុ ទោ កេ កោន្តោ
 តំត្តាមត្តា ញាតិសាលោហិតា អាភមទេវតា វទទេវតា
 ក្រុត្តទេវតា ឱសនិកំណវេយ្យតិសុ អនិវត្តា ទេវតា
 មាលុកវីដេ អនាតតកយំ សម្មស្សមាថា សន្តម្ម
 សហតម្ម វិវិ សមស្សសេស្មំ មា ភវិ ភាយិ មា ភវិ
 ភាយិ អយ្យេ ចាមេតំ មាលុកវីដិ មោកេ វ កិលេយ្យ
 មិកោ វ ទានេយ្យ ទេវតាយា វ ឧហេយ្យ វទកម្មិ
 កោ វ ឧទ្ធរយ្យំ ឧបចំកា វ ឧដ្ឋហេយ្យំ អវិដិ វ
 បទស្សាតិ ស្វាហិ(២) មាលុកវីដេហេតុ ទុក្ខា ភិច្ឆា
 កដុកា វេននា វេនិយាមិតិ ។ វិវេសេ ទោ ភិក្ខុវេ
 សន្តំ វិកេ សមណក្រាហ្មណា វិវិវាទិយោ វិវិវិដ្ឋិចោ
 ឧត្ថំ កាមេសុ ទោសោតំ តេ កាមេសុ ចាកត្យតិ
 អាចជ្ជន្តិ ។ តេ ទោ មោលិកត្វាហិ បរិទ្វាដិកាហិ

១ ។ ឧ. អនុបរិហរត្វា ឧបរិវិដេតិ ករិត្វា ឱយេនំ ជេនត្វា
 យេនំ កេនត្វាមំ វិស្ស ។ ២ ។ យក្ខាហំ ។ ឧ. យំ ចាហំ ។

តំវត្ថុជាប្រភាសស៊ីមទ្រុមភាសី សំយុត្តក្កុចុចោហំវេនេដិ ចំលាយ
 ខ្លាដើមកំភ្នំធំ ។ ទោះ ។ ខ្នាលភិក្ខុចំភ្នំខ្សោយ គ្រាទោរង ទេវតា
 ដែលគាស្រ័យទោដើមកំភ្នំទោះ ទោសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧ ឧ
 ហើយបានជា ភាពមទេវតា វេទេវតា ក្រុទេវតា ទំនិវេទេវតាដែល
 គាស្រ័យរលីវើមរលីជាថ្នាំនីវេស្ម ទំនិវើមរលីចំក្នុងព្រៃចំភ្នំខ្សោយ
 ជាទិក្ខុជាភាពាគ្យ ជាញាតិសាលោហិត ចំពារណារយ័ញ្ញកនាភក្តយ
 ក្នុងក្នុងព្រៃ ហើយមកប្រជុំប្រមគ្នា ល្អិរលាមយ៉ាងនេះថា ខ្នកដំបំរើ
 កុំខ្លាចឡើយ ខ្នកដំបំរើ កុំខ្លាចឡើយ ធ្វើម្តងទៀតក្នុងកាលប
 ម្រឹមទំពាស្មី ធ្វើវិប្រានេ ខ្នកធ្វើការងារក្នុងព្រៃចោលពេច ករណ៍រ
 កូនសុចខ្លាចក្នុងព្រៃចុះ កុំតារសាភ ធ្វើម្តងទៀតមិនមានកូន កំរូរ
 កញ្ចក់បានទុក្ខវេទនា ដំបូរទាំង ម្លាចផ្ស គ្រាមេចកុំតែក្នុងព្រៃ
 សេចក្តីនេះមានទេមយ៉ាងណាមិញ ។ ខ្នាលភិក្ខុចំភ្នំខ្សោយ ទា
 ទបមយ្យដូចជាសមណក្រាហ្មណ៍ក្នុងខ្លះ មានវិទ្ធាយ៉ាងនេះ មានទំដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា តោសក្កិភាមចំភ្នំខ្សោយមិនមាន បានជាខ្នកចំភ្នំទោះដល់
 ខ្លាសេចក្តីស្រួលចិត្ត ក្នុងកាមចំភ្នំខ្សោយ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ចំភ្នំ
 ទោះក៏ឱ្យក្នុងភាសីបរិទ្វាដិកា ដែលមានផ្លូវសក់ប្តូរហើយ ចាម្រើខ្លួន

បុព្វបទសុខសុខ បុព្វបទសុខសុខសុខ បរមំ ធម្មសមាគមំ

បរិបាសេដ្ឋំ តេ ឯវេហោហំសុ កុសីសុ ឆាម តេ កោត្តា
 សមណក្រាហ្មណា កាមេសុ អនាគតកយំ សម្មុ
 ស្សមាថា កាមាទំ បហាធមោហំសុ កោមាទំ បរិញ្ញ
 បញ្ញាបេដ្ឋំ សុខោ សំខំស្ស បរិញ្ញាជិតាយ តុណាយ
 មុទុកាយ លោមសាយ កាហាយ សម្មុស្សេតិ តេ
 កាមេសុ ចាតត្យតំ អាបដ្ឋង្គំ ។ តេ កាមេសុ
 ចាតត្យតំ អាបដ្ឋិតា កាយស្ស កេតា បរម្មណា
 អនាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័យំ ធម្មយំ ធម្មបដ្ឋង្គំ ។ តេ តត្ថ
 ទុក្ខា តិប្បា កុដុកា វេទនា វេទិយដ្ឋំ តេ តត្ថ(៦)
 ឯវេហោហំសុ សំខំ តោ តេ កោត្តា សមណក្រាហ្មណា
 កាមេសុ អនាគតកយំ សម្មុស្សមាថា កាមាទំ
 បហាធមោហំសុ កាមាទំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេដ្ឋំ សំខេ ហិ
 មយំ កាមយោតុ កាមនិទាមំ ទុក្ខា តិប្បា កុដុកា
 វេទនា វេទិយាមាតិ ។ សំខំ តុត្ថតិ កិក្ខុវេ ធម្មស-
 មាទាទំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតំ ទុក្ខាវិចារតំ ។

១. ឧ. ម. ក្បតិ ១ វិស្សធំ ។

បុព្វបទសុខ សុខសុខសុខ បុព្វបទសុខសុខសុខ បរមំ ធម្មសមាគមំ ។

អ្នកតាំងនោះពាលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំហេតុអ្វីបានជាសមណក្រាហ្មណ៍ដ៏ចំ-
 រើនទាំងនោះ តិចរណកាយើញខ្លាំងនាគតកយ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហើយ
 ពាលខ្លូកាលបេដ្ឋំ ខ្លូកាមទាំងឡាយ បញ្ចក្ខខ្លូកាក្នុងកាមទាំងឡាយ
 ដ្បិតជាសម្មស្សក្នុងខ្លួនដែលសំខាន់បរិញ្ញាជិតាទាំងឡាយ ប្រគល់ឲ្យខ្លួននេះ
 ជាសុខម្ល៉េះ សមណក្រាហ្មណ៍ តាំងនោះក៏ដល់ខ្លួនសច្ច្រឹក្សលចិត្តក្នុងកាម
 ទាំងឡាយ ។ លុះសមណក្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ដល់ខ្លួនសច្ច្រឹក្សលចិត្ត
 ក្នុងកាមទាំងឡាយហើយ ទ្រង់យកនិកាយបន្ទាប់ពីមរណ៍ទៅ តែង
 ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុក្ខតំ ខែបាត ខាត ។ សមណក្រាហ្មណ៍តាំងនោះ
 រើខ្លួនខ្លួនទោមីក្បាតាំង ក្រាចជ្យា ក្នុងអបាយនោះ ទើបសមណ-
 ក្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ពាលយ៉ាងនេះ ក្នុងទំនោះថា ឧ នេះហើយក៏
 បានជាសមណក្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ តិចរណកាយើញនាគតកយ
 ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហើយពាលខ្លូកាលបេដ្ឋំ ខ្លូកាមទាំងឡាយ បញ្ចក្ខ
 ខ្លូកាក្នុងកាមទាំងឡាយ អរ្យវាយិន៍តាំងនោះ ក៏រើខ្លួនខ្លួនទោ ដ៏
 ក្បាតាំង ក្រាចជ្យា ព្រោះមានកាមជាហេតុ បានកមជាគ្រឿងប្រកល់
 ឱ្យខ្លួនដល់ ។ ខ្លួនក៏ក្នុងទាំងឡាយ ធម្មសមាគមនេះ គឺជាគណពាល
 ថា បានសច្ច្រឹក្សក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែបានសច្ច្រឹក្សជាវិបាកទៅ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្តាលកៈ

(២៥៧) កាតមញ្ច ភិក្ខុវេ ធម្មសមាធានំ

មក្កុប្បន្តទុក្ខញ្ចោរ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិចារកំ ។ សធម៌
 ភិក្ខុវេ វិការោ អចេសកោ ហោតិ មុត្តាធារោ
 ហត្ថាវលេខោ ។ វិហារិកនិម្ពិកោ ធម៌ ភិក្ខុកនិម្ពិកោ
 ធម៌ អភិហតិ ធម៌ ទុក្ខិស្ស កតិ ធម៌ ធម្មទ្ធិ
 សាធិយតិ ។ សោ ធម៌ កុម្មុម្ពុម បដិច្ចល្អាតិ ធម៌
 ករោធិម្ពុម បដិច្ចល្អាតិ ធម៌ វជ្ជកម្មនិ ធម៌
 មូសលនិ ធម៌ ធម្មាននិ^(១) ធម៌ ទ្ធិន្តិ កុញ្ញាធានំ
 ធម៌ កត្តិវិយា ធម៌ ចាយមាធាយ ធម៌ បុរិសន្តរកាយ
 ធម៌ សន្តិក្ខិសុ ធម៌ យត្ត សា ឧបដ្ឋិតា ហោតិ ធម៌
 យត្ត មក្ខិកា សណ្ឋាសណ្ឋាចារិទិ ធម៌ មជ្ឈិ ធម៌
 មិសំ ធម៌ សុរិ ធម៌ មោយិ ធម៌ ជុសោនតិ ចិវតិ ។
 សោ វិការាវិកោ វា ហោតិ វិការាលោមិកោ

១ ធម៌ ធម្មាននិ ធម៌ បួលបណ្តាលកៈ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្តាលកៈ

(២៥៧) ប្រាសភិក្ខុតាំងឡាយ ធម្មសមាធាន ដែលមានសេចក្តី
 ទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តាំងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកនោះ តើដូចម្តេច ។ ប្រាស
 ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអចេសក៍ (អ្នកប្រព្រឹត្ត
 កាត្រាក) លះចំណែកយល់ ចំណែកលំប្អែង គេអញ្ជើញជាចូលមក
 មិនចូល គេយាត់យាង មិនឈប់ មិនគ្រេកអរនឹងក្តី ដែល
 គេនាំមកចំពោះ មិនគ្រេកអរនឹងក្តីដែលគេធ្វើចំពោះខ្លួន មិនគ្រេកអរ
 នឹងការនិម្មន្តំ ។ អចេសក៍នោះ មិនទទួលកត្តាដែលគេជួសវាត់មាត់ផ្ទាំង
 មិនទទួលកត្តាតំណាងចង្កើតរោគ មិនទទួលកត្តាដែលគេឲ្យគ្រងចន្ទាន^(១)
 ពរណីទ្វារ មិនទទួលកត្តាដែលគេឲ្យគ្រងចន្ទាន^(២)អវគ្រ មិនទទួលកត្តា
 ដែលគេឲ្យគ្រងចន្ទានតំណាងរាយ មិនទទួលកត្តាដែលជនវិវាទាត់កំពុង
 ចំណែកនាំមកឲ្យ មិនទទួលកត្តាបស់ស្រីមានគភ៌ មិនទទួលកត្តាបស់
 ស្រីកំពុងចំណុក មិនទទួលកត្តាបស់ស្រីនៅក្នុងចន្ទានចុះស មិនទទួល
 កត្តាក្នុងកាលដែលពួកគ្នាឯងធ្វើគន្លឹះសបាទ មិនទទួលកត្តាក្នុងទីមានវត្ត
 ចាំ មិនទទួលកត្តាក្នុងទីមានយោរាម មិនស្ម័គ្រ មិនស្ម័សាម មិនដឹកស្តុក
 មិនដឹកមេរុយ មិនដឹកទឹកក្រាំង ។ អចេសក៍នោះ ទទួលកត្តាចំពោះ
 តែប្តីមួយខ្លះ ញ៉ាំងអក្ខតាធិប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយមួយដុំទឹកខ្លះ

១ ក្នុងវេលាដែលគេកំពុងឈរគ្រងពរណីទ្វារ ។ ២ ក្នុងវេលាដែលគេកំពុងកាន់កងស្រែចុក ។

ព្រហ្មយមាវន្តស្ស ព្រហ្មវច្ឆសមាគមនេវេ ទុតិយំ ច្ឆសមាគមំ

ឆ្មាហារិសោ វ ហោតិ ឆ្មាលោមិសោ ។ មេ ។
 សត្តាភារិសោ វ ហោតិ សត្តាលោមិសោ ឯតិស្សា-
 បិ ធន្តិយោ យាមេតិ ធ្វិហិមិ ធន្តិហិ យាមេតិ
 ។ មេ ។ សត្តហិមិ ធន្តិហិ យាមេតិ ឯតា-
 ហិកម្សិ អាហារិ អាហារេតិ ធ្វិហិកម្សិ អាហារិ
 អាហារេតិ ។ មេ ។ សត្តហិកម្សិ អាហារិ
 អាហារេតិ ភតិ ឯវរុបិ អន្តិមាសិកំមិ មរិយាយកត្ត-
 កោជនាទុយោកមទុយុត្តោ វិហារតិ ។ សោ សាក-
 កក្ខោ វ ហោតិ សាកកក្ខោ វ ហោតិ ឯវិវណ-
 កក្ខោ វ ហោតិ ធន្តិយកក្ខោ វ ហោតិ មាដកក្ខោ
 វ ហោតិ កណ្តកក្ខោ វ ហោតិ អាចាមកក្ខោ វ
 ហោតិ បិញ្ញាកកក្ខោ វ ហោតិ តិណ្ណកក្ខោ វ ហោតិ
 កោមយកក្ខោ វ ហោតិ វន្តុលសលាហារោ យាមេតិ
 មវត្តផលកោដិ ។ សោ សាលាធិមិ ធារេតិ មសា-
 ណាធិមិ ធារេតិ ធាវុស្សាធិមិ ធារេតិ បិសុត្តុលា-
 ធិមិ ធារេតិ តិវិជាធិមិ ធារេតិ អដ្ឋិចាធិមិ(១)
 ធារេតិ អដ្ឋិទក្កុមម្សិ(២) ធារេតិ កុសមិវម្សិ ធារេតិ

១ ម អដ្ឋិធិ ។ ២ ធន អដ្ឋិទក្កុមិ ។

ព្រហ្មយមាវន្ត ព្រហ្មវច្ឆសមាគមនេវេ ច្ឆសមាគមំ ២

ធន្តិយកក្កុមំ កោជន្តុរិវិ ខ្លះ ញ៉ាំងអក្កភាពទ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ
 ពីរំពូកខ្លះ ។ មេ ។ ធន្តិយកក្កុមំ កោជន្តុរិវិ ខ្លះ ញ៉ាំងអក្កភាពទ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ ពីរំពូកខ្លះ ញ៉ាំងអក្កភាពទ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយ
 កក្កុមំ កោជន្តុរិវិ ខ្លះ ញ៉ាំងអក្កភាពទ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកក្កុមំ កោជន្តុរិវិ
 ខ្លះ ។ មេ ។ ញ៉ាំងអក្កភាពទ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកក្កុមំ កោជន្តុរិវិ ខ្លះ
 បរិកោសកាហារិលនិ ទិវ្យខ្លះ បរិកោសកាហារិលនិ ពីវ្យខ្លះ អចលន៍
 ភោ ប្រកចន្តិកក្កុមំ កោជន្តុរិវិ ដោយការភ្ជួសប្លែកសំភារៈខ្លះខ្លះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ ដោយប្រការផ្សេងៗ អចលន៍ភោ មានប្រែប្រួល
 ជាភាហារខ្លះ មានអង្គិស្រវីជាភាហារខ្លះ មានស្នូយជាភាហារខ្លះ
 មានជំនឿវិស្សកជាភាហារខ្លះ មានសារយជាភាហារខ្លះ មានកុណ្ណកជា
 ភាហារខ្លះ មានបាយក្តាំងជាភាហារខ្លះ មានកំញ៉ានជាភាហារខ្លះ មាន
 ស្នូយជាភាហារខ្លះ មានភាចម៍ភាជាភាហារខ្លះ មានមិមិផ្លែឈើក្នុងវិប្រ
 ជាភាហារ ធីនិវ្លែឈើវិស្សជ្រុះចុះធីនិវ្លែជាភាគខ្លះ ។ អចលន៍ភោ
 ប្រើប្រាស់សំពត់សម្បកវិធានខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់វិស្សក្សយាយក្សខ្លះ
 ប្រើប្រាស់សំពត់ស្នូយខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់បុក្ខុលខ្លះ ប្រើប្រាស់សំ-
 ពត់សំបកឈើខ្លះ ប្រើប្រាស់វិស្សកខ្លះ ប្រើប្រាស់វិស្សក កាំង
 ក្រចកខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់វិស្សកដោយស្រូវភ្ជួសខ្លះ ប្រើប្រាស់

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្គានសកំ

ផលកាមីម្យំ ជាវេតិ កេសកម្ពុលម្យំ ជាវេតិ ខុទ្ទក
 កមក្ខម្យំ ជាវេតិ កេសមស្សុលោឆកោមិ ហោតិ
 កេសមស្សុលោឆនា នុយោតមនុយុត្តោ ខុត្តម្ពុកោមិ
 ហោតិ អាសនប្បដិក្ខុត្តោមិ ខុត្តដិកោមិ ហោតិ
 ខុត្តដិកប្បនាមនុយុត្តោ កណ្តាកាមស្សយិកោមិ
 ហោតិ កណ្តាកាមស្សយ រសយ្យិ កាយ្យតិ សា-
 យេតិយកម្យំ ខុទ្ទកោរោហនា នុយោតមនុយុត្តោ
 វិហារតិ ឥតិ ឯវុប្បិ អនេកវិហារិ កាយស្ស អាតា-
 ចនេវិកាមនា នុយោតមនុយុត្តោ វិហារតិ ។ សោ-
 កាយស្ស កេនា បរម្មរណា អនាយិ ខុត្តតិ វិធិទាតិ
 ធិវយិ ខុបបដ្ឋតិ ។ ឥទិ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ធម្មសមា-
 ណាមិ បច្ចុប្បន្នុក្ខុត្តោវ អាយតិក្ខុ ទុក្ខវិចារតិ ។
 (១៨៨) កតមក្ខ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាណាមិ
 បច្ចុប្បន្នុក្ខុ អាយតិ សុខវិចារតិ ។ ឥន ភិក្ខុវេ
 ឯកត្រោ បកាតិយោ តិព្វកមជាតិកោ ហោតិ សោ-
 អភិក្ខុណំ រាគដិ ទុក្ខំ រោមនស្សំ បដិសិវេ-
 រេតិ ។ បកាតិយោ តិព្វកោសជាតិកោ ហោតិ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្គានសកំ

សំរាតំដែលរង្វើងយបន្តិកេវេ ប្រើប្រាស់សំរាតំមូល ដែលរង្វើង
 ដោយសកមនុស្សន្ត្រះ ប្រើប្រាស់សំរាតំដែលរង្វើងដោយស្វាបម្យមន្ត្រៈ
 ជាអ្នកជកសកំនីពុកទាក់ខ្លះ ប្រកបរឿយៗខ្លះការជកសកំនីពុកទាក់ខ្លះ
 ជាអ្នកឈរសម្រឹមនាសិលីខ្លះ ហោមយាត់កាសន្ត្រះ អន្តិយប្រហោតិខ្លះ
 ជាអ្នកប្រកបរឿយ ៗ ខ្លះការព្យាយាមក្នុងការអន្តិយប្រហោតិខ្លះ ដេករលី
 បន្ទាខ្លះ សម្រេចការដេករលីបន្ទាខ្លះ ប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងការព្យាយាមចុះ
 ប្រាំទឹកតំបេ ៣ ដង ទាំងវិលាល្អចុះ អរចលកំនោះ ជាអ្នកប្រកប
 រឿយ ៗ ខ្លះសេចក្តីព្យាយាមទ្រឹកាយឲ្យក្តៅក្រហាយច្រើនយ៉ាង មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ អរចលកំនោះ លុះទទួលយ
 កាយបន្ទាប់គំរឹមរណៈទៅ តែងទៅកិតក្នុងអបាយ ទុក្ខតិ វិនិបាត
 និក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ គេជាគតិកាលថា
 មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទិវិមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកទៅ ។
 (១៨៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទានដែលមានសេចក្តីទុក្ខ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយរាគៈ
 ដំរឿវិញ្ញាណប្រក្រតិ បុគ្គលនោះតែងរើសេចក្តីទុក្ខ ហោមនស្សដែល
 តើគំរឹមរណៈរឿយ ៗ ។ ជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយទោសៈដំរឿវិញ្ញា

ពុទ្ធបរិវារស្ស ពុទ្ធបរិវារស្ស ពុទ្ធបរិវារស្ស ពុទ្ធបរិវារស្ស

សា អភិក្កុណំ លោកដំ ទុក្ខំ លោមនស្សំ បដិ-
សំវេទេតិ ។ បកតិយា តិព្វុនោសជាតិកោ ហោតិ
សា អភិក្កុណំ លោកដំ ទុក្ខំ លោមនស្សំ បដិ-
សំវេទេតិ ។ សោ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ
លោមនស្សេន ធុដ្ឋោ សមាទេ(*) អស្សុទ្ធជោបិ
រោទណោ បរិទុណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ ។
សោ កាយស្ស ភេតា បរម្មណា សុតតិ សន្តិ
លោកំ ឧបបទ្ធិតិ ឥទ្ធិ វុទ្ធិតិ ភិក្ខុវេ ធម្មសមា-
ទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិ សុទិវាតំ ។

(១៥៧) កតមេវ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្ន-
សុទិវោ អាយតិវេ សុទិវាតំ ។ ឥន ភិក្ខុវេ
វិកាទោ បកតិយា ន តិព្វុនោសជាតិកោ ហោតិ
សា អភិក្កុណំ ន រាគដំ ទុក្ខំ លោមនស្សំ បដិ-
សំវេទេតិ ។ បកតិយា ន តិព្វុនោសជាតិកោ ហោតិ

* ឧ. ម. ធុដ្ឋោ សមាទានំ ន វិស្សតិ ។

ពុទ្ធបរិវារស្ស ពុទ្ធបរិវារស្ស ពុទ្ធបរិវារស្ស ពុទ្ធបរិវារស្ស

កមប្រក្រតិ បុគ្គលនោវេគនិវេសេនក្កិទុក្ខេនាមនស្ស ដែលកើតអំពី
ទោសៈរឿយ ។ ។ ជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយទោសៈដ៏ធ្ងន់ធ្ងរកាម
ប្រក្រតិ បុគ្គលនោវេគនិវេសេនក្កិទុក្ខេនាមនស្ស ដែលកើតអំពី
ទោសៈរឿយ ។ ។ បុគ្គលនោះ ទោសៈសេនក្កិទុក្ខេនាមនស្ស ទោសៈ
ទោមនស្សនាមនស្ស ទោសៈនាមនស្ស ទោសៈនាមនស្ស ទោសៈនាមនស្ស
កំគង់តែប្រព្រឹត្តក្រហាយនិមិ ឡបិប្បណិ បរិសុទ្ធបាម ។ បុគ្គលនោះ
លុខំលាយភកិយាបទ្ធាបំអំពីមរណៈវេ តែងវេកើតក្នុងសុតិ ស្និ
ទៅលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ អង្គនោះហៅថា
មានសេនក្កិទុក្ខេនាមនស្ស តែមានសេនក្កិទុក្ខេនាមនស្ស ។

(១៥៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទានដែលមានសេនក្កិទុក្ខេ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេនក្កិទុក្ខេនាមនស្ស កើតដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងមួយក្នុងលោកនេះ មិនជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយ
នាមៈដ៏ធ្ងន់ធ្ងរកាមប្រក្រតិ បុគ្គលនោះមិនទុក្ខេនាមនស្សដែលកើត
អំពីនាមៈរឿយ ។ ។ មិនជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយទោសៈដ៏ធ្ងន់ធ្ងរកាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្បកសកំ

សោ អភិក្កុណំ ធន ខោសនី ទុក្ខំ ខោមនស្សំ
 បដិសំវេទេតិ ។ បភតិយា ច ភិក្ខុវាហាជាតំកោ
 ហោតំ សោ អភិក្កុណំ ធន ខោហនី ទុក្ខំ ខោ-
 មនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ វិទិច្ឆា កាមហិ
 វិវិទ្ធិ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិនត្តិ សវិចារិ
 វិវេកនំ បិភិសុទំ បវេមំ ឈានំ ទមសម្មជ្ជ
 វិហារតិ ។ វិភត្តវិចារនំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្ម-
 សាទនំ ខេតសោ ឃកោនិការិ អវិភត្តិ អវិចារិ
 សមាទនំ បិភិសុទំ ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ
 ឈានំ... ចកុក្កំ ឈានំ ទមសម្មជ្ជ វិចារ-
 រតិ ។ សោ កាយស្ស កេតា បវម្មណា សុតតិ
 សត្តំ លោកិ ទមបដ្ឋតិ ។ ននំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ
 ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខញោវ កាយតិញ សុខ-
 វិចារតិ ។ ននានំ ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ ធម្មសមា-
 ទានានិចិ ។ ននមរោច កកកំ អត្តមថា តេ ភិក្ខុ
 កកវតោ កាសិទិ អភិទន្ធនិ ។

ពុទ្ធសម្មាសាសនាស្ស បញ្ចមំ ដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្បកសកំ

ប្រក្រតិ បុគ្គលានោ មិនេវិទុក្ខេតាមនស្ស ដែលកើតអំពីហេតុ
 ហើយ ។ មិនជាអ្នកបានដាក់ប្រកបដោយហេតុដើម្បីក្លាយជាប្រក្រតិ
 បុគ្គលានោ មិនេវិទុក្ខេតាមនស្សដើរតំពីហេតុហើយ ។ បុគ្គល
 នោជាអ្នកស្ងប់ស្ងួតបានតាមចំណង់ ស្ងប់ស្ងួតបានកុសលធម៌ទាំង
 ខ្លាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិភត្តវិចារៈ មានបីគំនិត
 សុខៈកើតពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងួត ។ លុះបុគ្គលនោះបានរៀបចំវិចារៈ
 ហើយ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានដែលមានក្នុងខ្លួន ជាដីជ្រះថ្លា មានការ
 វិនិច្ឆ័យស្រស់ឆៃ គ្មានវិចារៈ គ្មានវិចារៈ មានវិភត្តវិចារៈសុខៈកើតពី
 សមាទិ... ចូលកាន់តិចជ្ឈាន... ចូលកាន់ចក្ខុជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះ
 លុះទម្លាយភសិកាយបន្ទាប់ពីមរណៈទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ ស្និទ្ធ
 ទៅលោក ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងខ្លាយ ធម្មសមាទាននេះ គឺជាគន្លងដ៏
 មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ។ ម្ចាស់
 កិច្ចទាំងខ្លាយ នេះនឹងជាបឋមសមាទានមាន ៤ ប្រការ ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាសន៍ដ៏ស្រស់ស្អាតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីក
 រាយហើយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាស ។

ចំ ពុទ្ធសម្មាសាសនាស្ស ៤ ។

ឆ្នាំ មហាធម្មសមាទានសុត្តិ

[១៦០] ឯវេយ្យ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ កកវ
សាវត្តិយំ វិហាវតិ ជេនវិទេ អនាថមិណ្ឌិកាស្ស អារា-
មេ ។ តត្រ ទោ កកវំ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុកេតិ ។
កនន្តេតិ នេ កិក្ខុ កកវតោ បទ្ធកស្សិណំ ។

[១៦១] កកវំ ឯតទកេត យេតុយេវ្យន កិក្ខុវេ
សត្តា ឯវិកាមា ឯវិជន្តា ឯវិអធិប្បយា អណោ វត
អធិដ្ឋា អកត្តា អមតាទា(១) បរិហាយេយ្យំ ឥដ្ឋា
កត្តា មតាទា(២) អកិវឌ្ឍេយ្យន្តិ តេសំ កិក្ខុវេ សត្តាធិ
ឯវិកាមាធិ ឯវិជន្តាធិ ឯវិអធិប្បយាធិ អធិដ្ឋា អកត្តា
អមតាទា ធម្មា អកិវឌ្ឍន្តិ ឥដ្ឋា កត្តា មតាទា
ធម្មា បរិហាយេន្តិ តត្រ តុម្ពេ កិក្ខុវេ តំ កំស្ស
ហេតុ បាទ្ធវជាតិ ។ កកវិមូលកា ខោ កន្តេ ធម្មា

មហាធម្មសមាទានសុត្តិ ទី ៦

[១៦០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេនវិទេ លេស៍នាថបិណ្ឌិកាសេដ្ឋី ទៀត
ទ្រង់សាវត្តិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទី
នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា
នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះកុណា ព្រះអង្គ ។

[១៦១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ សព្វទាំងឡាយច្រើននៃនាទេសេតក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះ បានអច្ចុ-
ស្រ័យយ៉ាងនេះ មានបំណងយ៉ាងនេះថា ធ្វើឧត្តហ្មំ ការម្នាក់ទាំងឡាយ
មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីគ្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត ធម្មិសាបសូន្យទៅ
ការម្នាក់ទាំងឡាយដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ធម្មិវិរោ
ឡើង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលសក្កអធិប្បនាទេ បានសេចក្តីប្រាថ្នា
យ៉ាងនេះ មានអច្ចុស្រ័យយ៉ាងនេះ មានបំណងយ៉ាងនេះ ការម្នាក់មិនជា
ទីប្រាថ្នា មិនជាទីគ្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត វិមនិចិរោឡើង ការម្នាក់
ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត វិមនិសាបសូន្យទៅ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទាំងឡាយនិពា ណាយិញនូវដំណើរនោះដូចម្តេច
ក្នុងការម្នាក់ទាំងនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ពួក

១-២ ន. ប. ធម្មន្ត ធម្មតិ វិណ្ឌិ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថំ

កតវិណត្តិណា កតវិបដិសារណា សាធុ វត កន្តេ កតវន្តិ-
យេវ បដិភាតុ ឯតស្ស កាសិវស្ស អន្តោ កតវកោ
សុត្វា ភិក្ខុ ធារេស្សន្តិភិ ។ តេហមិ ភិក្ខុវេ សុ-
ណាថ សាធុតំ មណសិករោធិ កាសិស្សាមិភិ ។
ឃី កន្តេតិ ទោ តេ ភិក្ខុ កតវកោ បច្ចុស្សនស្ស ។

[១៦២] កតវិ ឯតស្ស វត ភិក្ខុវេ អស្សតវា
បុត្តដ្ឋោ អវិបកមិ អនស្សវិ អវិយធម្មស្ស អកោ-
វិទោ អវិយធម្មេ អវិបិកោ សប្បវិសាទំ អនស្សវិ
សប្បវិសធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បវិសធម្មេ អវិបិកោ
សេវិតេ ធម្មេ ឧ ជាចាតិ អសេវិតេ ធម្មេ ឧ ជា-
ចាតិ កជិតេ ធម្មេ ឧ ជាចាតិ អកជិតេ ធម្មេ ឧ
ជាចាតិ ។ សេ វេវិតេ ធម្មេ អជាធន្តោ អសេវិ-
តេ ធម្មេ អជាធន្តោ កជិតេ ធម្មេ អជាធន្តោ
អកជិតេ ធម្មេ អជាធន្តោ អសេវិតេ ធម្មេ
សេវិតិ សេវិតេ ធម្មេ ឧ សេវិតិ អកជិតេ
ធម្មេ កជិតិ កជិតេ ធម្មេ ឧ កជិតិ ។ កស្ស

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថំ

ខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគ ជា
អតវិណតំ មានព្រះមានព្រះភាគជាចំរើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូម
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រើប្រាស់ក្នុងកាសិវត្តិ ភិក្ខុតាំងឡាយ បើបានស្តាប់
ព្រះពុទ្ធដីតា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយនឹងចង់ចុក ។ ខ្លាលភិក្ខុ
តាំងឡាយ បើដូច្នោះហេតុតាំងឡាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើមនសិការដោយប្រពៃ
ចុះ រហូតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុតាំងនោះ ចូលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីតា
របស់ព្រះមានព្រះភាគជា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៦២] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់ដូច្នោះ ខ្លាលភិក្ខុតាំងឡាយ
បុព្វជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនដែលបានស្តាប់ មិនដែលបានឃើញ
ព្រះអរិយៈតាំងឡាយ មិនឃ្លាសក្នុងអរិយធម៌ មិនទូន្មានទូនក្នុងអរិយធម៌
មិនឃើញសប្បវេសតាំងឡាយ មិនឃ្លាសក្នុងធម៌របស់សប្បវេស មិន
ទូន្មានទូនក្នុងធម៌របស់សប្បវេស មិនស្គាល់ធម៌^(១)ដែលគួរសេព មិនស្គាល់
ធម៌ដែលមិនគួរសេព មិនស្គាល់ធម៌ដែលគួរគប់ មិនស្គាល់ធម៌ដែល
មិនគួរគប់ ។ កាលបុព្វជននោះ មិនស្គាល់ធម៌ដែលគួរសេព មិនស្គាល់
ធម៌ដែលមិនគួរសេព មិនស្គាល់ធម៌ដែលគួរគប់ មិនស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរ
គប់ កែវសេពនូវធម៌ដែលមិនគួរសេព មិនសេពនូវធម៌ដែលគួរសេព គប់
នូវធម៌ដែលមិនគួរគប់ មិនគប់នូវធម៌ដែលគួរគប់ ។ កាលបើបុព្វជននោះ

១ ធម៌ ក្នុងន័យនេះ សំដៅយកលម្អិតមានព្រះម្ចាស់ជាដើម ។

បុព្វបទនៃព្រះធម្ម ឧបាសម្ពុសមាភាសន្ត លេខ៧១៧

អសេវិតេត្វ ធម្មេ លេវិតោ លេវិតេត្វ ធម្មេ អសេវិតោ
 អភជិតេត្វ ធម្មេ ភជិតោ ភជិតេត្វ ធម្មេ អភជិតោ
 អជិដ្ឋា អតត្តា អមតតា ធម្មា អភិវុទ្ធព្ពំ វិដ្ឋា
 កត្តា មតតា ធម្មា បរិហាយេវ្ពំ តិ តិស្ស ហេតុ
 ឃី ហេតិ តិក្កុវេ ហេតិ យថាតិ អវិនុស្សាត ។
 សុត្តា ៥ ចោ តិក្កុវេ អវិយស្សាវតោ អវិយោធំ
 ធម្មាវី អវិយធម្មស្ស កោវិទោ អវិយធម្ម សុវិទិ-
 តោ សម្មុវិសាធំ ធម្មាវី សម្មុវិសធម្មស្ស កោវិទោ
 សម្មុវិសធម្ម សុវិទិតោ លេវិតេត្វ ធម្មេ ជាតាតិ(១)
 អសេវិតេត្វ ធម្មេ ជាតាតិ(២) ភជិតេត្វ ធម្មេ ជាតាតិ(៣)
 អភជិតេត្វ ធម្មេ ជាតាតិ(៤) ។ លោ លេវិតេត្វ ធម្មេ
 ជាតាតា អសេវិតេត្វ ធម្មេ ជាតាតា ភជិតេត្វ ធម្មេ
 ជាតាតា អភជិតេត្វ ធម្មេ ជាតាតា អសេវិតេត្វ
 ធម្មេ ១ លេវិតេ លេវិតេត្វ ធម្មេ លេវិតេ អភជិតេត្វ
 ធម្មេ ១ ភជិតេ ភជិតេត្វ ធម្មេ ភជិតេ ។ តស្ស
 អសេវិតេត្វ ធម្មេ អសេវិតោ លេវិតេត្វ ធម្មេ លេវិតោ

១-២-៣-៤ ១. បណ្ឌិតី ។

បុព្វបទនៃ ឧបាសម្ពុសមាភាសន្ត ធម៌ដែលក្នុងសេនាសេនា

សេនាស្តវមិដែលមិនក្នុងសេនា មិនសេនាស្តវមិដែលក្នុងសេនា គប់នូវ
 ធម៌ដែលមិនក្នុងគប់ មិនគប់នូវធម៌ដែលក្នុងគប់ ការម្នាក់ហ៊ានដ្ឋាយមិន
 ជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីគ្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត តែងចំរើនឡើង ការម្នាក់
 តាំងឡាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត គឺសាបសូន្យរា
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ដំណើរនេះ ព្រោះ
 ចុះដួងស្នូតាលមិនដឹងនាមពិត តំរើមនិដ្ឋុប្បាទធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ
 ចំណែកនាមអរិយសាវ័កដែលបានស្តាប់ ។ ទាយិញព្រះវរិយៈតាំងឡាយ
 ជាអកណ្ណាសក្កនិអរិយធម៌ ទូនាខ្លួនលក្ខន្តិសម្មុវិសធម៌ ស្គាល់ធម៌ដែល
 ក្នុងសេនា ស្គាល់ធម៌ដែលមិនក្នុងសេនា ស្គាល់ធម៌ដែលក្នុងគប់ ស្គាល់ធម៌
 ដែលមិនក្នុងគប់ ។ កាលអរិយសាវ័កនោះ ស្គាល់ធម៌ដែលក្នុងសេនា
 ស្គាល់ធម៌ដែលមិនក្នុងសេនា ស្គាល់ធម៌ដែលក្នុងគប់ ស្គាល់ធម៌ដែលមិន
 ក្នុងគប់ ទើបមិនសេនាធម៌ដែលមិនក្នុងសេនា សេនាធម៌ដែលក្នុងសេនា
 មិនគប់ធម៌ដែលមិនក្នុងគប់ គប់ធម៌ដែលក្នុងគប់ ។ កាលបើវរិយ-
 សាវ័កនោះ មិនសេនាធម៌ដែលមិនក្នុងសេនា សេនាធម៌ដែលក្នុងសេនា

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយស្ស បួសចន្ទវិហារ

អគជិតេ ធម្មេ អគជិតោ កជិតេ ធម្មេ កជិតោ
អជិតោ អគត្តោ អគតា ធម្មា ចរិហាយន្តំ ឥដ្ឋា
កត្តា មតា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ តំ ភិស្សុ យោតុ
ឃិ យោតិ ភិក្ខុវេ យោតិ យេជានិ វិនុសុយោតិ(១) ។

(១៦៧) ចត្តាវិហារំ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទាទាមំ
កតមាទំ ចត្តាវិ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទាទំ ចច្ចុប្បន្ន-
ទុក្ខញោវ អាយតិញ ទុក្ខវិចារឹ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្មស-
មាទាទំ ចច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតិ ទុក្ខវិចារឹ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
ធម្មសមាទាទំ ចច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិ សុខវិចារឹ អត្ថំ
ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទាទំ ចច្ចុប្បន្នសុខញោវ អាយតិញ
សុខវិចារឹ ។

(១៦៨) តត្រ ភិក្ខុវេ យមំនំ ធម្មសមា-
ទាទំ ចច្ចុប្បន្នទុក្ខញោវ អាយតិញ ទុក្ខវិចារឹ

១ ឧ. ម. វិនិស្សេ ៥ វិស្សិវ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយ បួសចន្ទវិហារ

មិនគប់មិវេសមិទុក្ខគប់ គប់វិគមមិវេសគួរគប់ ការម្នាលំ ចាំវិទ្យាយមិន
ជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីក្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត វែមនិសាបស្មុគ្រទៅ
ការម្នាលំ ចាំវិទ្យាយវេសជាទីប្រាថ្នា ជាទីក្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ភែតិចំ-
រើមិទ្រើក រើលើរោង ប្រោះហត្ថអ្វី ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ រើលើរឿង
ប្រាសើយសារឹកជាអ្នកដឹងតាមតិក ក៏វែមនិដ្ឋង្គារឯង ។

(១៦៧) ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ធម្មសមាទានចាំវិទ្យាយនេះមាន
៤ យ៉ាង ធម្មសមាទានចាំវិ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុចាំ
វិទ្យាយ ធម្មសមាទាន វេសមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងចច្ចុប្បន្ន ចាំវិមានសេចក្តី
ទុក្ខជាវិបាកទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីសុខ
ក្នុងចច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ
ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងចច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាក
ទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីសុខក្នុងចច្ចុប្បន្ន
ចាំវិមានសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ១ ។

(១៦៨) ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ បណ្តាធម្មសមាទានអម្បាលនោះ ធម្ម-
សមាទានណា មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងចច្ចុប្បន្ន ចាំវិមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាក

បុប្ផយមនវិទូ ឧបាសម្មសមាគមសុត្តន្ត អវិជ្ជាគតកំ

តំ អវិជ្ជា អវិជ្ជាគតោ យជាភូតំ ធម្មជាតាតំ ឥទំ ទោ
 ធម្មសមាគាមំ បទុប្បន្នសុច្ឆំ អាយតំ ទុក្ខវិចារ-
 កន្តំ ។ តំ អវិជ្ជា អវិជ្ជាគតោ យជាភូតំ ធម្មជាតោ
 តំ សេវតំ តំ ឧ បរិវេដ្ឋតំ ។ តស្ស តំ សេវតោ តំ
 វេទវិជ្ជយោ អធិដ្ឋា អកត្តា មនាថា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តំ ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា ធម្មា បរិហា-
 យន្តំ តំ តំស្ស ហេតុ ឃី ហេតំ ភិក្ខុវេ ហោតំ
 យជាតំ អវិទូសុទោតំ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យមិទំ
 ធម្មសមាគាមំ បទុប្បន្នសុច្ឆំ អាយតំ ទុក្ខវិចារ-
 កំ អវិជ្ជា អវិជ្ជាគតោ យជាភូតំ ធម្មជាតាតំ ឥទំ ទោ
 ធម្មសមាគាមំ បទុប្បន្នសុច្ឆំ អាយតំ ទុក្ខវិចារ-
 កន្តំ ។ តំ អវិជ្ជា អវិជ្ជាគតោ យជាភូតំ
 ធម្មជាតោ តំ សេវតំ តំ ឧ បរិវេដ្ឋតំ ។

បុប្ផ ឧបាសម្មសមាគមសុត្តន្ត អវិជ្ជាគតកំ

ភាវេ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងធម្មសមាគមនោះ មិន
 ស្គាល់តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាគមនេះឯង មានសេចក្តីទុកក្នុងបទុប្បន្ន
 ទាំងមានសេចក្តីទុកជាវិបាកភាវេ ។ កាលបើភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា
 មិនដឹងធម្មសមាគមនោះ មិនស្គាល់តាមសេចក្តីពិត ក៏វែងសេដ្ឋន្យ
 ធម្មសមាគមនោះ មិនរៀបចំធម្មសមាគមនោះឡើយ ។ កាលបើ
 ភិក្ខុនោះ សេពនូវធម្មសមាគមនោះ មិនរៀនធម្មសមាគមនោះហើយ
 កាលស្នាក់ទាំងឡាយដែលមិនជាវិប្រាថ្នា មិនជាវិប្រករ មិនជាទីតាប់
 ចិត្ត វែងសេដ្ឋន្យទ្រង់ កាលស្នាក់ទាំងឡាយដែលជាវិប្រាថ្នា ជាវិប្រករ
 ជាទីតាប់ចិត្ត វែងសេដ្ឋន្យទៅ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ខ្មាស
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនោះ ព្រោះបុគ្គលមិនដឹងតាមពិត វែងស្អំថ្លោះ
 ឯង ។ ខ្មាសភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តធម្មសមាគមទាំងនោះ ធម្មសមាគម
 ណា ដែលមានសេចក្តីទុកក្នុងបទុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុកជាវិបាក
 ភាវេ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងធម្មសមាគមនោះ មិន
 ស្គាល់តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាគមនេះឯង មានសេចក្តីទុកក្នុង
 បទុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុកជាវិបាកភាវេ ។ កាលភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ
 អវិជ្ជា មិនដឹងធម្មសមាគមនោះ មិនស្គាល់តាមសេចក្តីពិត ក៏វែង
 សេពនូវធម្មសមាគមនោះ មិនរៀបចំធម្មសមាគមនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស គុលបណ្ណាសកំ

តស្ស តំ សេវិតោ តំ អបរិវេជ្ជយតោ អនិដ្ឋា អកត្តា
 អមនាមា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឥដ្ឋា កត្តា មនាមា
 ធម្មា បរិហាយន្តំ តំ តស្ស ហេតុ ឯវិ ហេតំ
 កិក្ខុវេ ហោតិ យថាតំ អវិទ្ធុសុយោតិ ។ តត្រ
 កិក្ខុវេ យនំនំ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិ
 សុខវិទាតំ តំ អវិទ្ធា អវិជ្ជាកតោ យថាភូតំ ធម្មជា-
 តាតំ ឥនំ ចោ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិ
 សុខវិទាតន្តំ ។ តំ អវិទ្ធា អវិជ្ជាកតោ យថាភូតំ ធម្ម-
 ជាទន្តោ តំ សេវិតំ តំ ន បរិវេជ្ជតិ ។ តស្ស តំ សេវិតោ
 តំ អបរិវេជ្ជយតោ អនិដ្ឋា អកត្តា អមនាមា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តំ ឥដ្ឋា កត្តា មនាមា ធម្មា បរិហាយន្តំ តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ គុលបណ្ណាសកំ

កាលបើកិក្ខុនោះ សេពនូវធម្មសមាទាននោះ មិនរៀបរកធម្មសមាទាន
 នោះហើយ ការម្នាក់ ពុំទាន់ឡើយដែលមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីក្រេកអរ មិន
 ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចាំទៅឡើង ការម្នាក់ ពុំទាន់ឡើយដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ក្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
 ម្ចាស់កិក្ខុពុំទាន់ឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះបុគ្គលមិនដឹងភាគពិត រមែង
 ផ្លូវច្រានចង ។ ម្ចាស់កិក្ខុពុំទាន់ឡើយ បណ្តាធម្មសមាទានពុំដឹងនោះ ធម្ម-
 សមាទានណា ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជា
 វិបាកទៅ កិក្ខុមិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ ជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា
 មិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ មិនស្គាល់ភាមសេចក្តីពិតជា ធម្មសមាទាន
 នោះឯង មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ។
 កាលកិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ មិន
 ស្គាល់ភាមសេចក្តីពិត ក៏រមែងសេពនូវធម្មសមាទាននោះ មិនរៀបរក
 ធម្មសមាទាននោះឡើយ ។ កាលបើកិក្ខុនោះសេពនូវធម្មសមាទាននោះ
 មិនរៀបរកធម្មសមាទាននោះហើយ ការម្នាក់ ពុំទាន់ឡើយដែលមិនជាទី
 ប្រាថ្នា មិនជាទីក្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចាំទៅឡើង ការម្នាក់ដែល
 ជាទីប្រាថ្នា ជាទីក្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ ដំណើរនោះ

ព្រះបរមវិញ្ញាណក្ខន្ធ មហោធិ៍សាត់សុខ្យ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

កំស្ស ហេតុ ឃី ហេតិ ភិក្ខុវេ ហោតិ យថាភិ
 អវិទូសុខោតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យមិទំ ធម្មសមាទានំ
 បច្ចុប្បន្នសុខោវ អាយតិញ្ច សុខវិចារកំ តំ អវិជ្ជា
 អវិជ្ជាគោ យថាភូតិ ធម្មជាតិ ឥទំ ហោ ធម្មសា-
 មាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខោវ អាយតិញ្ច សុខវិចារកំ ។
 តំ អវិជ្ជា អវិជ្ជាគោ យថាភូតិ ធម្មជាតិ តំ
 សេវតិ តំ ឧ បរិវេជ្ជតិ ។ តស្ស តំ សេវតោ
 តំ អបរិវេជ្ជយតោ អធិដ្ឋា អកត្តា អមតាមា ធម្មា
 អភវឌ្ឍន្តំ ឥដ្ឋា កត្តា មតាមា ធម្មា បរិហាយន្តំ
 តំ កំស្ស ហេតុ ឃី ហេតិ ភិក្ខុវេ ហោតិ
 យថាភិ អវិទូសុខោតិ ។

ព្រះបរមវិញ្ញាណក្ខន្ធ មហោធិ៍សាត់សុខ្យ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អំណើម៉ែ ព្រោះបុព្វជនមិនដឹង
 ភាមពិត វេទន៍ដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម្មសមា-
 ទានោះ ធម្មសមាទានណា ដែលមានសេចក្តីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកនៅ ភិក្ខុវេអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹង
 នូវធម្មសមាទានោះ មិនស្គាល់ភាសាសេចក្តីតិចថា ធម្មសមាទានឯង
 មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកនៅ ។ កាល
 ភិក្ខុវេអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងនូវធម្មសមាទានោះ មិនស្គាល់ភាសា
 សេចក្តីតិច គឺវេទន៍សេចក្តីធម្មសមាទានោះ មិនវៀចោកធម្មសមាទា-
 នោះឡើយ ។ កាលច្រើនកុំពានសេចក្តីធម្មសមាទានោះ មិនវៀចោក
 ធម្មសមាទានោះ ការម្នាក់ទាំងឡាយមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីក្រេកអរ
 មិនជាទីគាប់ចិត្ត វេទន៍ចំរើនឡើង ការម្នាក់ទាំងឡាយជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ក្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត វេទន៍សាបសូន្យទៅ អំណើម៉ែ ព្រោះហេតុ
 អ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អំណើម៉ែ ព្រោះបុព្វជនមិនដឹងភាមពិត
 វេទន៍ដូច្នោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថ

(១២៤) កក្កោ កិក្កោ យមិទំ ធម្មសមាទានំ
 បទុប្បន្នទុក្ខោ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិហាកំ ភិ វិទ្ធា
 វិជ្ជាកោ យថាភូតំ បជាបាតិ វទំ ទោ ធម្មសមា-
 ទានំ បទុប្បន្នទុក្ខោ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិហាកន្តិ ។ ភិ
 វិទ្ធា វិជ្ជាកោ យថាភូតំ បជាបាត្រោ ភិ ន សេវតិ ភិ
 បវិវដ្ឋតិ ។ កស្ស ភិ អសេវតោ បវិវដ្ឋយតោ អនិដ្ឋា
 អកត្តា អមនាមា ធម្មា បរិហាយន្តិ វដ្ឋា កត្តា
 ចនាតា ធម្មា អភិវន្យន្តិ ភិ កិស្ស ហេតុ បិ
 ហេតំ កិក្កោ ហោតិ យថាភិ វិន្ទសុទោតិ ។ កក្កោ
 កិក្កោ យមិទំ ធម្មសមាទានំ បទុប្បន្នសុទំ អាយតិ
 ទុក្ខវិហាកំ ភិ វិទ្ធា វិជ្ជាកោ យថាភូតំ បជាបាតិ
 វទំ ទោ ធម្មសមាទានំ បទុប្បន្នសុទំ អាយតិ ទុក្ខវិ-
 ហាកន្តិ ។ ភិ វិទ្ធា វិជ្ជាកោ យថាភូតំ បជាបាត្រោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

(១២៥) ខ្លាសក្កុចំនិទ្ធកយ បណ្តាធម្មសមាទានោ ធម្ម-
 សមាទានោ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបទុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីទុក្ខជា
 វិបាកកាល ក៏ក្នុងអាក្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមាទានោ ស្គាល់
 ភាសសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទានោឯង មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបទុប្បន្ន ទាំង
 មានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកកាល ក៏ក្នុងអាក្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមា-
 ទានោ ស្គាល់ភាសសេចក្តីពិត ថែមនិមិទសេចនូវធម្មសមាទានោ វៀរ
 ចាកធម្មសមាទានោ ។ កាលថែក៏នោះមិនសេចនូវធម្មសមាទានោ
 វៀរចាកធម្មសមាទានោដោយ ការម្នាក់ទាំងឡាយដែលមិនជាទីប្រាថ្នា
 មិនជាទីក្រកអ មិនជាទីនាបំបិក្ខ ថែមនិសាបសូន្យទៅ ការម្នាក់ទាំង
 ឡាយ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីក្រកអ ជាទីនាបំបិក្ខ ថែមនិចំរើនឡើង ចុះ
 ដំណើរនោះ ប្រាមហេតុអ្វី ខ្លាសក្កុចំនិទ្ធកយ ដំណើរនោះ ប្រាមក្នុង
 អ្នកដឹងតាមពិត ថែមនិដ្ឋានឯង ។ ខ្លាសក្កុចំនិទ្ធកយ បណ្តាធម្ម-
 សមាទានទាំងនោះ ធម្មសមាទានោ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបទុប្បន្ន
 ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកកាល ក៏ក្នុងអាក្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងធម្មសមា-
 ទានោ ស្គាល់ភាសសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទានោឯង មានសេចក្តី
 ទុក្ខក្នុងបទុប្បន្ន ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកកាល ។ កាលក៏ក្នុងអាក្រ-
 កបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមាទានោ ស្គាល់ភាសសេចក្តីពិត

ច្បាប់បញ្ជីស្តី បញ្ជីបញ្ជីសមាគមស្បៀង វិជ្ជាគណនី

តំ ១ សេវាតំ តំ បរិវេណតំ ។ ឥស្ស តំ អសេវាតំ តំ
 បរិវេណតំ អចិន្តា អកត្តា អមណាថា ធម្មា បរិហាយតំ
 ឥដ្ឋា កត្តា មណាថា ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍ តំ ឥស្ស ហេតុ
 ឃី ហេតុ កិក្ខុវេ ហេតុ យថាតំ វិទ្ធិស្មា ធាតុ ។
 តត្រ កិក្ខុវេ យថាតំ ធម្មសមាធាតុ បច្ចុប្បន្នតុ
 អយតំ សុទ្ធវិចារតំ តំ វិទ្ធា វិជ្ជាគណនា យថាតុតំ
 បដាណតំ ឥទី ។ ធម្មសមាធាតុ បច្ចុប្បន្នតុ
 អយតំ សុទ្ធវិចារតុ ។ តំ វិទ្ធា វិជ្ជាគណនា យថាតុតំ
 បដាណតុ តំ ១ សេវាតំ តំ បរិវេណតំ ។ ឥស្ស តំ អសេ-
 វាតំ តំ បរិវេណតំ(១) អចិន្តា អកត្តា អមណាថា ធម្មា
 បរិហាយតំ ឥដ្ឋា កត្តា មណាថា ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍

១. ១. ១. តំ សេវាតំ តំ អចិន្តាយកោតំ វិស្សតំ ។

ច្បាប់បញ្ជីស្តី បញ្ជីបញ្ជីសមាគមស្បៀង វិជ្ជាគណនី

វេទនិមិទសេតតុវិធម្មសមាគមនោះ វៀរចាកធម្មសមាគមនោះហើយ ។
 កាលៈថ្ងៃក្នុងនោះមិនសេត ទូរធម្មសមាគមនោះ វៀរចាកធម្មសមាគម
 នោះ ការម្នាក់ ទាំងឡាយ មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីគ្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត
 វេទនិសាស្ត្រទូទៅ ការម្នាក់ ទាំងឡាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជា
 ទីគាប់ចិត្ត វេទនិវិវាទទ្រង់ ចុះដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុ ទាំង
 ឡាយ ដំណើរនេះ ព្រោះភិក្ខុជាអ្នកជំនាញ វេទនិជំនាញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ទាំងឡាយ បណ្តាធម្មសមាគមទាំងនោះ ធម្មសមាគមណា ដែល
 មានសេចក្តីខុសគ្នាបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុទ្ធជាវិបាកករ ភិក្ខុជា
 អ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ជំនាញធម្មសមាគមនោះ ស្គាល់តាមសេចក្តីភ័ក្ត
 ជា ធម្មសមាគមនេះឯង មានសេចក្តីខុសគ្នាបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុទ្ធ
 ជាវិបាកករ ។ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ជំនាញធម្មសមាគមនោះ
 ស្គាល់តាមសេចក្តីភ័ក្ត វេទនិមិទសេតតុវិធម្មសមាគមនោះ វៀរចាក
 ធម្មសមាគមនោះ ។ កាលៈថ្ងៃក្នុងនោះ មិនសេតតុវិធម្មសមាគមនោះ
 វៀរចាកធម្មសមាគមនោះហើយ ការម្នាក់ ទាំងឡាយ ដែលមិនជាទីប្រាថ្នា
 មិនជាទីគ្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត វេទនិសាស្ត្រទូទៅ ការម្នាក់
 ទាំងឡាយ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត វេទនិវិវាទទ្រង់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្បកាសកំ

តំ កំស្ស ហេតុ ឃរិ ហេតំ កំត្រូវ ហោតិ
 យថាតិ វិនុស្សនោតិ ។ កត្រូវ កំត្រូវ យថាតិ ធម្មស-
 មាណំ បទ្បប្បន្តសុខញោវ អាយតិញ ទុក្ខវិហារំ តំ
 វិន្ទា វិន្ទាកតោ យថាក្ខតំ បដាយតិ វិនិ ហោ ធម្ម-
 សមាណំ បទ្បប្បន្តសុខញោវ អាយតិញ ទុក្ខវិហ-
 រកម្ពំ ។ តំ វិន្ទា វិន្ទាកតោ យថាក្ខតំ បដាយតិ
 តំ ឧ សេវតិ តំ បរិវេជ្ជតិ ។ តស្ស តំ អសេវិតា
 តំ បរិវេជ្ជយតោ អនិច្ចា អកត្តា អមនាថា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ វិនិច្ចា កត្តា មនាថា ធម្មា អភវន្ត្រិន្តិ
 តំ កំស្ស ហេតុ ឃរិ ហេតំ កំត្រូវ ហោតិ យថាតិ
 វិនុស្សនោតិ ។

(១២៦) កតមញ កំត្រូវ ធម្មសមាណំ បទ្ប-
 ប្បន្តទុក្ខញោវ អាយតិញ ទុក្ខវិហារំ ។ វិនិ កំត្រូវ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្បកាសកៈ

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ភិក្ខុជាអ្នកដឹងនាមសេចក្តីពិត វេទន៍ដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ
 បណ្តាធម្មសមាណាចាំនោះ ធម្មសមាណា ដែលមានសេចក្តីសុខ
 ក្នុងបទ្បន្ត ចាំនាមសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ក៏ក្នុងអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា
 ដឹងទូរធម្មសមាណានោះ ស្គាល់នាមសេចក្តីពិត ធម្មសមាណានោះឯង
 មានសេចក្តីសុខក្នុងបទ្បន្ត ចាំនាមសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ។ កាល
 ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងទូរធម្មសមាណានោះ ស្គាល់នាមសេចក្តី
 ពិត វេទន៍មិនសេចក្តីធម្មសមាណានោះ វៀរចាកធម្មសមាណានោះ ។
 កាលបើភិក្ខុនោះមិនសេចក្តីធម្មសមាណានោះ វៀរចាកធម្មសមាណានោះ
 ហើយ ការម្ចាស់ចាំឱ្យយដែលមិនជាច្រឡាញ់ មិនជាច្រកករ មិន
 ជាច្រកបំប៉ក វេទន៍សាចស្តែងទៅ ការម្ចាស់ចាំឱ្យយជាច្រឡាញ់ ជាច្រ
 ក្រករ ជាច្រកបំប៉ក តែនឹងរើនឡើង ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំឱ្យយ ដំណើរនោះ ព្រោះភិក្ខុជាអ្នកដឹងនាមសេចក្តីពិត វេទន៍ដូច្នោះឯង ។

(១២៦) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ធម្មសមាណាដែលមានសេចក្តីសុខ
 ក្នុងបទ្បន្ត ចាំនាមសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ក៏ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ពុទ្ធសាសនាសូត្រ បិណ្ឌិកសុត្តនិកាយ ធម្មបទសម្ពុទ្ធសមាគម
 ដកក្រោយ សមាគម ពុទ្ធសាសនា សមាគម គោមនស្សន
 ចារណាតិយោគី ហោតិ មាណាតិយាតច្បុយោ ច ពុត្តិ
 គោមនស្សី បដិសំវេទេតិ ។ សមាគម ពុទ្ធសាសនា
 សមាគម គោមនស្សន អនិច្ឆាតាយិ ហោតិ អនិច្ឆា
 តាច្បុយោ ច ពុត្តិ គោមនស្សី បដិសំវេទេតិ ។
 សមាគម ពុទ្ធសាសនា សមាគម គោមនស្សន កាមេសុ
 អិច្ឆាតារិ ហោតិ កាមេសុ អិច្ឆាតារច្បុយោ ច
 ពុត្តិ គោមនស្សី បដិសំវេទេតិ ។ សមាគម ពុទ្ធសាសនា
 សមាគម គោមនស្សន ធុសាវតិ ហោតិ ធុសាវត
 រច្បុយោ ច ពុត្តិ គោមនស្សី បដិសំវេទេតិ ។
 សមាគម ពុទ្ធសាសនា សមាគម គោមនស្សន បិណ្ឌិកា
 គោ(១) ហោតិ បិណ្ឌិកាច្បុយោ(២) ច ពុត្តិ គោម
 នស្សី បដិសំវេទេតិ ។ សមាគម ពុទ្ធសាសនា សមាគម គោ
 មនស្សន ធុសាវត(៣) ហោតិ ធុសាវតច្បុយោ(៤)
 ច ពុត្តិ គោមនស្សី បដិសំវេទេតិ ។ សមាគម
 ពុទ្ធសាសនា សមាគម គោមនស្សន សម្មាសម្ពុទ្ធសមាគម ហោតិ

១ ឧ. ប. បិណ្ឌិកាវិចារ ។ ២ ឧ. ប. បិណ្ឌិកាវិចារច្បុយោ ។ ៣ ឧ. ប
 ធុសាវតិវិចារ ។ ៤ ឧ. ប. ធុសាវតិវិចារច្បុយោ ។

ពុទ្ធសាសនាសូត្រ បិណ្ឌិកសុត្តនិកាយ ធម្មបទសម្ពុទ្ធសមាគម ១

តំវិចារយ បុគ្គលោកមួយ ក្នុងលោកានៈ ជាអ្នកសម្រាប់សត្វ តំវិ
 សេចក្តីខ្ពង់ តំវិចារមនស្ស កំរែមនស្សិវិចារសេចក្តីខ្ពង់ ទិវិចារមនស្ស
 ព្រោះបាណាតិយាតច្បុយ ។ ជាអ្នកកាន់យកវត្ថុវិចារសេចក្តីខ្ពង់
 (ដោយកាយពូកែ) តំវិចារសេចក្តីខ្ពង់ តំវិចារមនស្ស កំរែមនស្ស
 វិចារសេចក្តីខ្ពង់ ទិវិចារមនស្ស ព្រោះអនិច្ឆាតាច្បុយ ។ ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាយតំវិចារយ តំវិចារសេចក្តីខ្ពង់ តំវិចារមនស្ស
 កំរែមនស្សិវិចារសេចក្តីខ្ពង់ ទិវិចារមនស្ស ព្រោះកាមេសុអិច្ឆាតារជា
 ច្បុយ ។ ជាអ្នកពាលវិចារក្សកុហក តំវិចារសេចក្តីខ្ពង់ តំវិចារមនស្ស
 កំរែមនស្សិវិចារសេចក្តីខ្ពង់ ទិវិចារមនស្ស ព្រោះមុសាវតិច្បុយ ។
 ជាអ្នកពាលវិចារក្សញ្ជុញ្ជង់ តំវិចារសេចក្តីខ្ពង់ តំវិចារមនស្ស កំរែមន
 ស្សិវិចារសេចក្តីខ្ពង់ ទិវិចារមនស្ស ព្រោះបិណ្ឌិកាវិចារច្បុយ ។
 ជាអ្នកមាវតាវិចារក្រក់ តំវិចារសេចក្តីខ្ពង់ តំវិចារមនស្ស កំរែមនស្ស
 សេចក្តីខ្ពង់ទិវិចារមនស្ស ព្រោះធុសាវតិច្បុយ ។ ជាអ្នកពាល
 វិចារក្សរយកយកវិចារយាជនី តំវិចារសេចក្តីខ្ពង់ តំវិចារមនស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មូលចក្កសក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មូលចក្កសក
 សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មូលចក្កសក
 វេទនា ។ សហាមិ ទុក្ខោ សហាមិ ទោម-
 នស្សោ អភិជ្ឈានុ ហោតិ អភិជ្ឈាបដ្ឋយា ច
 ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទនា ។ សហាមិ
 ទុក្ខោ សហាមិ ទោមនស្សោ ក្សាបន្ទចំគ្នា ហោតិ
 ក្សាបន្ទបដ្ឋយា ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេ-
 ទនា ។ សហាមិ ទុក្ខោ សហាមិ ទោម-
 នស្សោ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ហោតិ មិច្ឆាធិដ្ឋិបដ្ឋយា ច
 ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទនា ។ សា កាយស្ស
 ភេទា ចាម្បណា អចាយិ ទុក្ខតំ វិធិនាតំ ធិវយិ ឧប-
 បដ្ឋតិ ។ វេទំ វុត្តតំ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្ន-
 ទុក្ខោវ អាយតិញ ទុក្ខវិទាតំ ។

[១៦៧] កតតញ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុ-
 ប្បន្នសុទំ អាយតិ ទុក្ខវិទាតំ ។ វេទំ ភិក្ខុវេ
 ឯកទោ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សោ-
 ន ចាណាតិទាតិ ហោតិ ចាណាតិទាតបដ្ឋយា
 ច សុទំ សោមនស្សំ បដិសំវេទនា ។ សហាមិ
 សុទេន សហាមិ សោមនស្សោ អនិច្ឆាទាយិ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលចក្កសក

កំវេមិនិទ្ធិវេសេចក្កិទុក្ខនិវេទនាមស្ស ព្រោះសម្បជ្ឈនាបដិបទ្ធិយ ។
 ជាអ្នកមានអភិជ្ឈាបដ្ឋិ ចំនីវេសេចក្កិទុក្ខ ចំនីវេទនាមស្ស កំវេមិនិទ្ធិ-
 វេសេចក្កិទុក្ខ និវេទនាមស្ស ព្រោះអភិជ្ឈាបដ្ឋិយ ។ ជាអ្នកមាន
 ចំក្កក្សាបាទ ចំនីវេសេចក្កិទុក្ខ ចំនីវេទនាមស្ស កំវេមិនិទ្ធិវេសេចក្កិ-
 ទុក្ខ និវេទនាមស្ស ព្រោះក្សាបាទដោយបទ្ធិយ ។ ជាអ្នកយល់ខុស ចំនី-
 វេសេចក្កិទុក្ខ ចំនីវេទនាមស្ស កំវេមិនិទ្ធិវេសេចក្កិទុក្ខ និវេទនា-
 មស្ស ព្រោះមិច្ឆាធិដ្ឋិដោយបទ្ធិយ ។ ចុក្កសាខា កុរុទ្ធាយកន៍
 កាយបន្ទាប់ភិក្ខុវេទនា វេទនាវេកិកក្កនិសបាយ ទុក្ខតិ វិទិតាម
 នាម ។ ខ្នាបភិក្ខុចំនីវេទនា ធម្មសមាទានាទេ ធាតុករហោជា
 ទានសេចក្កិទុក្ខនិវេទនា ចំនីវេទនាសេចក្កិទុក្ខជាវិបាកនាម ។

[១៦៧] ខ្នាបភិក្ខុចំនីវេទនា ធម្មសមាទានសេចក្កិទុក្ខនិ-
 វេទនាសេចក្កិទុក្ខជាវិបាកនាម តើដូចម្តេច ។ ខ្នាបភិក្ខុចំនី-
 វេទនា ចុក្កសាខាមួយក្នុងលោកនេះ ជាពួកសម្លាប់សត្វ ចំនីវេទនា-
 មស្ស ចំនីវេទនាមស្ស កំវេមិនិទ្ធិវេសេចក្កិទុក្ខនិវេទនាមស្ស
 ព្រោះពុលភិក្ខុដោយបទ្ធិយ ។ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យវិសេសមិន
 បានឲ្យ (អោយកាយបូជិត) ចំនីវេសេចក្កិទុក្ខ ចំនីវេទនាមស្ស

៣២៧

ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន មហានគរមហាមន្ត្រី ទុរិយ័ ឧប្បសមាគម

អធិប្បនាមប្បច្ចយា ច សុទ្ធិ សោមនស្សី បដិសិវេ
 ទេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សីន គា-
 រេសុ មិច្ឆាបាវី ហោតិ គារមសុ មិច្ឆាបាវប្បច្ចយា ច
 សុទ្ធិ សោមនស្សី បដិសិវេទេតិ ។ សហាមិ សុទេន ស-
 ហាមិ សោមនស្សីន មុសាវាទី ហោតិ មុសាវាទប្បច្ច-
 យា ច សុទ្ធិ សោមនស្សី បដិសិវេទេតិ ។ សហាមិ
 សុទេន សហាមិ សោមនស្សីន មិសុណាវាទោ ហោតិ
 មិសុណាវាទប្បច្ចយា ច សុទ្ធិ សោមនស្សី បដិសិវេ-
 ទេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សីន
 ធុរសាវាទោ ហោតិ ធុរសាវាទប្បច្ចយា ច សុទ្ធិ សោម-
 នស្សី បដិសិវេទេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ
 សោមនស្សីន សម្មប្បណមិ ហោតិ សម្មប្ប-
 ណាមប្បច្ចយា ច សុទ្ធិ សោមនស្សី បដិសិវេ-
 ទេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សីន
 អភិជ្ឈាណុ ហោតិ អភិជ្ឈាមប្បច្ចយា ច សុទ្ធិ
 សោមនស្សី បដិសិវេទេតិ ។ សហាមិ សុទេ-
 ន សហាមិ សោមនស្សីន ព្យាបន្តិមិត្តា ហោតិ

ព្រះបាទវរ្ម័ន មហានគរមហាមន្ត្រី ឧប្បសមាគម ទី ២

កិរិមនិបាទសេចក្តីសុខ ធីនិសោមនស្ស ព្រោះអង្គបាទជាបច្ច័យ ។
 ជាអ្នកប្រច្រៀតកុស ក្នុងកាយព័ន្ធភាយ ព័ន្ធសេចក្តីសុខ ព័ន្ធសោម-
 នស្ស កិរិមនិបាទសេចក្តីសុខ ធីនិសោមនស្ស ព្រោះការមេសុមិច្ឆាបា-
 ជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកពោលពាក្យកុបាត ព័ន្ធសេចក្តីសុខ ព័ន្ធសោម-
 នស្ស កិរិមនិបាទសេចក្តីសុខ ធីនិសោមនស្ស ព្រោះមុសាវាទជា
 បច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ព័ន្ធសេចក្តីសុខ ព័ន្ធសោមនស្ស កិ-
 រិមនិបាទសេចក្តីសុខ ធីនិសោមនស្ស ព្រោះមិសុណាវាទជាបច្ច័យ ។ ជា
 អ្នកមានវាចាក្រក់ ព័ន្ធសេចក្តីសុខ ព័ន្ធសោមនស្ស កិរិមនិបាទសេចក្តី
 សុខ ធីនិសោមនស្ស ព្រោះធុរសាវាទជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកពោលពាក្យឥត
 ប្រយោជន៍ ព័ន្ធសេចក្តីសុខ ព័ន្ធសោមនស្ស កិរិមនិបាទសេចក្តីសុខ
 ធីនិសោមនស្ស ព្រោះសម្មប្បណាមជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈាប្រើម
 ព័ន្ធសេចក្តីសុខ ព័ន្ធសោមនស្ស កិរិមនិបាទសេចក្តីសុខ ធីនិសោម-
 នស្ស ព្រោះអភិជ្ឈាវាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ព័ន្ធសេចក្តីសុខ

សុត្តនិបិដក ច្បងទិកាយស្ស មូលបណ្ណសកំ

ព្យាបាទប្បដ្ឋយោ ច សុខំ គោមនស្សំ បដិសំ.
 វេទតិ ។ សហាមិ នុក្ខេន សហាមិ គោម.
 នស្សន មិន្ទានិដ្ឋិ ហោតិ មិន្ទានិដ្ឋិប្បដ្ឋយោ
 ច សុខំ គោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ គោ
 កាយស្ស គោតា បាប្បរណា អទាយិ ទុក្ខតិ
 វិនិចារិ និរយិ ទុបបដ្ឋតិ ។ ឥទំ វុត្តតិ កិក្ខុវេ
 ទម្មសមាទានំ បដ្ឋប្បដ្ឋសុខំ អាយតិ ទុក្ខវិចារិ ។

(១៦៦) កតមក្ខ កិក្ខុវេ ទម្មសមាទានំ បដ្ឋ-
 ប្បដ្ឋសុខំ អាយតិ សុខវិចារិ ។ ឥទំ កិក្ខុវេ ឃ-
 កាទ្វា សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ គោមនស្សន
 ចាលាតិចារា បដិវិគោ ហោតិ មាលាតិចារា
 វេមណិបដ្ឋយោ ច ទុក្ខំ គោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។
 សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ គោមនស្សន អនិច្ឆានា
 បដិវិគោ ហោតិ អនិច្ឆានា វេមណិបដ្ឋយោ ច ទុក្ខំ
 គោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ
 គោមនស្សន កាមេសុ មិន្ទាចារា បដិវិគោ ហោតិ

សុត្តនិបិដក ច្បងទិកាយ មូលបណ្ណសកំ

ចំរិសោមនស្ស កំវេមនិបាទសេចក្តីសុខនិរោមនស្ស ព្រោះព្យាបាទ
 ជាបដ្ឋយ ។ ជាអ្នកយល់ខុស ចំរិសេចក្តីសុខ ចំរិសោមនស្ស
 កំវេមនិបាទសេចក្តីសុខនិរោមនស្ស ព្រោះម៉ែត្តាទំដ្ឋិជាបដ្ឋយ ។ បុគ្គល
 នោះ លុះចំលាយករិកាយបន្ទាប់ពីមរណៈទៅ វេចនិទៅកើតក្នុងអង្គុយ
 ទុក្ខតិ វិនិចារ មរក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំរិស្សយ ធម្មសមាទាននេះ គឺជាគត
 ហៅថា ទានសេចក្តីសុខក្នុងបដ្ឋប្បដ្ឋន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកទៅ ។

(១៦៧) ម្ចាស់ភិក្ខុចំរិស្សយ ធម្មសមាទានដែលមានសេចក្តីទុក្ខ

ក្នុងបដ្ឋប្បដ្ឋន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចំរិស្សយ បុគ្គលគួរមួយភ្លែតនោះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សព្វ
 ចំរិសេចក្តីទុក្ខ ចំរិសោមនស្ស កំវេមនិរោមនស្សនិរោមនស្ស
 ព្រោះវៀរចាកបាណកិច្ចកថាបដ្ឋយ ។ ជាអ្នកវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ ចំរិសេចក្តីទុក្ខ ចំរិសោមនស្ស កំវេមនិរោមន-
 ស្សនិរោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកអនិច្ឆានាជាបដ្ឋយ ។ ជាអ្នកវៀរ
 ចាកការប្រព្រឹត្តិទុក្ខក្នុងកាយចំរិស្សយ ចំរិសេចក្តីទុក្ខ ចំរិសោមនស្ស

ព្រះបាទស្រីរាជ្យ បាវនាសមាគមសុត្តន្ត គុណិយំ ធម្មសមាគមំ

កាមាចសុ មិច្ឆាធារា វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ ទោមនស្សេន មុសាភិទា បដិវិភោ ហោតិ មុសាភិទា វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ ទោមនស្សេន មិសុណាយ ភិចាយ បដិវិភោ ហោតិ មិសុណាយ ភិចាយ វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ ទោមនស្សេន ដុសាយ ភិចាយ បដិវិភោ ហោតិ ដុសាយ ភិចាយ វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ ទោមនស្សេន សម្មប្បណាថា បដិវិភោ ហោតិ សម្មប្បណាថា វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ ទោមនស្សេន អនភិជ្ឈានុ ហោតិ ។ អនភិជ្ឈាបច្ចយា ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ។ សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ ទោមនស្សេន អក្សាបន្តិចិត្តោ ហោតិ

ព្រះបាទស្រីរាជ្យ បាវនាសមាគមសុត្តន្ត គុណិយំ ធម្មសមាគមំ ទី ៣

កំរែមនិសេចក្តីទុក្ខំ មិនិទោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកការមសុមិច្ឆាថាជា ច្រើន ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក ចំរើសេចក្តីទុក្ខំ ចំរើទោមនស្ស កំរែមនិសេចក្តីទុក្ខំមិនិទោមនស្ស ព្រោះវៀរចាក មុសាភិទជាច្រើន ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យញុញ្ជង់ ចំរើ សេចក្តីទុក្ខំ ចំរើទោមនស្ស កំរែមនិសេចក្តីទុក្ខំមិនិទោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកមិសុណាថាជាច្រើន ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យ កាត្រង់ ចំរើសេចក្តីទុក្ខំ ចំរើទោមនស្ស កំរែមនិសេចក្តីទុក្ខំ មិនិ ទោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកដុសាថាជាច្រើន ។ ជាអ្នកវៀរចាកការ ពោលពាក្យឥប្រយោជន៍ ចំរើសេចក្តីទុក្ខំ ចំរើទោមនស្ស កំរែមនិ សេចក្តីទុក្ខំ មិនិទោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកសម្មប្បណាថាជាច្រើន ។ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើន ចំរើសេចក្តីទុក្ខំ ចំរើទោមនស្ស កំរែមនិ សេចក្តីទុក្ខំ មិនិទោមនស្ស ព្រោះការមិនមានអភិជ្ឈាជាច្រើន ។ ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ ចំរើសេចក្តីទុក្ខំ ចំរើទោមនស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុខបិដកសម្ព

អត្យា ថា ធម្មត្ថយា ច ទុក្ខំ គោមនស្សិ បដិសិវេនេតិ ។
សហាមិ ទុក្ខេន សហាមិ គោមនស្សេន សម្មាទិដ្ឋិ
ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិប្បត្ថយា ច ទុក្ខំ គោមនស្សិ
បដិសិវេនេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា ចរដ្ឋរណ
សុភតិ សត្តិ លោកិ ទុបថដ្ឋតិ ។ ឥទិ វុច្ចតិ
ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិ សុទិវិ
ហាតិ ។

[១៦៧] កតមេត្ត ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្ន-
សុទិញោវ អាយតិញ សុទិវិហាតិ ។ ឥន ភិក្ខុវេ
ឯកេន្ធោ សហាមិ សុខេន សហាមិ សោមនស្សេន
មាលាតិមាតា បដិវិភោ ហោតិ មាលាតិមាតា វេម-
ណីបច្ចយា ច សុទិ សោមនស្សិ បដិសិវេនេតិ ។
សហាមិ សុខេន សហាមិ សោមនស្សេន អនិច្ឆាតា
បដិវិភោ ហោតិ អនិច្ឆាតា វេមណីបច្ចយា ច សុទិ
សោមនស្សិ បដិសិវេនេតិ ។ សហាមិ សុខេន សហាមិ
សោមនស្សេន កាវមសុ មិច្ឆាចារក បដិវិភោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុខបិដកសម្ព

កំរែមនីវេសចក្កិទុក្ខំ ធីនិវាមនស្ស ព្រោះមិនបានព្យាបាទជា
ច្រើន ។ ជាអ្នកយល់គ្រូ ចាំនិវេសចក្កិទុក្ខំ ចាំនិវាមនស្ស
កំរែមនីវេសចក្កិទុក្ខំធីនិវាមនស្ស ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាច្រើន ។
បុគ្គលនោះលុះទម្លាយពន្យាយបន្ទាប់អំពីមហោរេវា កំរែមនីវេសចក្កិ
សុភតិស្មតិទៅលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិវាមន ធម្មសមាទានេន គយគន
ហៅថាបានសេចក្តីទុក្ខក៏បច្ចុប្បន្ន តែបានសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ។

[១៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិវាមន ធម្មសមាទានេនបានសេចក្តីសុខក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ចាំនិវាមនសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំនិវាមន បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនចាកការសម្រាប់សព្វ
ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស រមែងបានសេចក្តី
សុខធីនិវាមនស្ស ព្រោះរៀនចាកពាលភិក្ខុជាច្រើន ។ ជាអ្នករៀន
ចាកការតាំងយកព្រលឹងដល់មិនបានឲ្យ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រម
ដោយសោមនស្ស កំរែមនីវេសចក្តីសុខធីនិវាមនស្ស ព្រោះរៀន
ចាកអនិច្ឆាតាជាច្រើន ។ ជាអ្នករៀនចាកការប្រព្រឹត្តិទុក្ខសក្តិភាពចាំនិ
វាមន ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស កំរែមនី

ប្បឃុយវាវស្ស វេរាមណីបច្ចយា ឆ សុទ្ធំ សោមនស្សំ បដិសំវេនេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ

សោមនស្សេន មុសាវាដា បដិវិគោ ហោតិ មុសា- វាដា វេរាមណីបច្ចយា ឆ សុទ្ធំ សោមនស្សំ បដិសំវេ- ទេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សេន មិសុណាយ វាទាយ បដិវិគោ ហោតិ មិសុណាយ វាទាយ វេរាមណីបច្ចយា ឆ សុទ្ធំ សោមនស្សំ បដិសំ- វេនេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សេន ធុសាយ វាទាយ បដិវិគោ ហោតិ ធុសាយ វាទាយ វេរាមណីបច្ចយា ឆ សុទ្ធំ សោមនស្សំ បដិសំ- វេនេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សេន សម្មប្ប- ណាថា បដិវិគោ ហោតិ សម្មប្បណាថា វេរាមណីបច្ចយា ឆ សុទ្ធំ សោមនស្សំ បដិសំវេនេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សេន អនកិដ្ឋាសុ ហោតិ អនកិដ្ឋា- បច្ចយា ឆ សុទ្ធំ សោមនស្សំ បដិសំវេនេតិ ។ សហាមិ សុទេន សហាមិ សោមនស្សេន អនាបច្ចចិត្តោ ហោតិ

ប្បឃុយវាវស្ស វេរាមណីបច្ចយា ឆ សុទ្ធំ សោមនស្សំ បដិសំវេនេតិ ។

បុរាសេចក្តីសុខនិរិសោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកការមសុច្ច័យា ជា បច្ច័យ ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពាលពាក្យក្រហក ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏វែងបុរាសេចក្តីសុខនិរិសោមនស្ស ព្រោះ វៀរចាកមុសាវាដាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពាលពាក្យញ្ជុះញង់ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏វែងបុរាសេចក្តីសុខ និរិសោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកមិសុណាវាទាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកវៀរចាក ការពាលពាក្យគាត្រក់ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏វែងបុរាសេចក្តីសុខនិរិសោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកធុសាយវាទាជា បច្ច័យ ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពាលពាក្យដេតប្រយោជន៍ ព្រមដោយសេច ក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏វែងបុរាសេចក្តីសុខនិរិសោមនស្ស ព្រោះវៀរចាកសម្មប្បណាថាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមិនហាមភិក្ខុប្រើខ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏វែងបុរាសេចក្តី សុខនិរិសោមនស្ស ព្រោះមិនហាមភិក្ខុជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមិនហាម ចិត្តក្សាបាច ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏វែង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បួលចក្កសាសនា

អត្យាបាទឲ្យចូលរោ ឆ សុខំ សោមទស្សំ មជ្ជិមំ ។
 វេទនំ ។ សហាមិ សុខេន សហាមិ សោមទស្សេន
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិឲ្យចូលរោ ឆ សុខំ សោម-
 ទស្សំ មជ្ជិមំវេទនំ ។ សោ កាយស្ស គេនា
 មាឡាណា សុភតិ សក្កំ លោកិ ឧបមជ្ជតិ ។ ឥទ្ធិ
 វិច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខាត្រូវ
 រាយតំត្ថា សុខវិហារិ ។ ឥមាទិ ទោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តាវិ ធម្មសមាទានំ ។

(១៧០) សេឲ្យជាមិ ភិក្ខុវេ តិក្កិកាលាតុ(១)
 វិសេន សំសង្ហា ។ អថ បុរិសោ អាគរេយ្យ
 ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្បដិក្ខ-
 លោ ។ តមេទំ ជិវំ វទេយ្យំ អត្តា បុរិស អយំ
 តិក្កិកាលាតុ វិសេន សំសង្ហា សទេ អាគន្ធិសិ
 មិវ តស្ស តិ មិវកា(២) ទេវ ធានេស្សតិ វណ្ណានមិ
 ករទ្ធនមិ វសេនមិ មិវិត្យា(៣) ច បន មរណំ វា ចិក្ខុច្ឆសិ
 មរណមត្តំ វា ទុក្ខន្តំ ។ សោ តិ អប្បដិសន្តាយ

១ ឱ. ច. តិក្កិកាលាតុ ។ ២ ឱ. ទេ មិវកោ ។ ៣ ឱ. ចិត្យា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បួលចក្កសាសនា

បាទសេចក្តីសុខនិរិសោមទស្ស ព្រោះមិនមានចិត្តរក្សាបាទជាប់ច្រើន ។
 ជាអ្នកយល់គ្រូ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមទស្ស តិវិមនិ
 បាទសេចក្តីសុខនិរិសោមទស្ស ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាប់ច្រើន ។ បុគ្គល
 គោរពរូបទម្ងាយកងកាយបន្ទាប់ភិក្ខុវេទនា ទៅ តិវិមនិទៅភិក្ខុកុម្មសុភតិ
 ស្មុគ្រទៅលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ គឺជាគតហៅថា
 ទានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងទានសេចក្តីសុខជាវិបាកទៅ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុតាំងឡាយ នេះឯងជាធម្មសមាទាននេះ ៤ ប្រការ ។

(១៧០) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចជាទោតិវិត្រ(១)លាយដោយ
 ថ្នាំពិស ។ ត្រាគោរ បុរសមានប្រាថ្នាដើម្បីស្រីទៅ មិនប្រាថ្នាដើម្បី
 ស្រី ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ធ្វើមរសេចក្តីទុក្ខ បាទមកផល ។ ពួកនេះ
 និយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចំរើន ទោតិវិត្រនោះ
 លាយដោយថ្នាំពិស បើអ្នកត្រូវការចូរទឹកចុះ កាលបើបុរសដ៏កខ្វែរទោតិវិ-
 ត្រាគោរ ក៏ទោតិវិត្រនោះមិនគាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង រោយក្លិនផង
 ដោយសេផង សុខដឹកហើយ ក៏ផល់ខ្លាសេចក្តីស្ងប់ ឬផល់ខ្លាសេចក្តីទុក្ខ
 ស្មើវិគន្ធិស្ងប់ ។ បើបុរសនោះមិនបាទពិចារណាខ្លាវិទោតិវិត្រនោះ

១ ព្រៃថា ក្រសព់ព្រៃ ឬពួកវិភោ ក៏បាន ។

ប្បញ្ញត្តិបទ បណ្ណសម្មាសនាសុត្តន្ត ទត្ថយោបម

បិវេយ្យេ ធម្មេនិវេស្សន្តោយ្យេ កស្សុ តិ បិវេតោ ចេវ
ម ធានេយ្យេ វណ្ណានិវេ កទ្ធនិវេ វសេនិវេ បិវិត្វា
ច បទ មវណិ វា វិក្កន្តោយ្យេ មវណាមត្តំ វា
ទុក្ខំ កដ្ឋបមាហិ កិក្កវេ ភិមិ ធម្មសមាណិ
វនាមិ យនិមិ ធម្មសមាណិ មទ្ធម្មទ្ធកុក្កោវ
អាធមិ តិញ្ច ទុក្កាវិហាតិ ។

(១៧១) សេធយ្យជាបិ កិក្កវេ អាចារិយតំសោ
វណ្ណសម្មាសនា កទ្ធសម្មាសនា វសសម្មាសនា សោ ច
ចោ វិសេន សិសន្នោ ។ អដ បុរិសោ អាគន្ធម្ម
ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុទកាមោ ទុក្ខាប្ប
ជិត្តុលោ ។ តមេនិ ឃិវ វិទយ្យិ អម្ពោ បុរិសេ^(១)
អាចារិយតំសោ វណ្ណសម្មាសនា កទ្ធសម្មាសនា វស
សម្មាសនា សោ ច ចោ វិសេន សិសន្នោ សាច
វណាមត្តសិ បិវ កស្សុ តិ បិវេតោ ចេវ ចោ ចា
នេស្សតិ វណ្ណានិវេ កទ្ធនិវេ វសេនិវេ បិវិត្វា ច បទ
មវណិ វា វិក្កន្តសិ មវណាមត្តំ វា ទុក្ខន្តិ ។ សោ

១ ឧ. ប. ឧត្តរម អយ្យិ វិស្សតិ ។

ប្បញ្ញត្តិបទ បណ្ណសម្មាសនាសុត្តន្ត ឧបមា ទី ២

មុទងនិក មិនលេខេវ កាលបុរសោនាជិក ខ្ញុំនានាភិព្រាហិយ
មិនភាចិក្កវេយោភណិមិ វេយក្ខិមនិ វេយសេនិ លុនេកិហិយ
កិដល់ខ្ញុំវេសេចក្តីស្លាប់ ចូដល់ខ្ញុំវេសេចក្តីខ្ញុំស្មើវេតនិកិស្លាប់ យ៉ាងណា
មិញ ម្ចាស់កិក្កុចាំនិទ្ធកយ ភាវកាយវិមុសមាទានេនេវ មាសេចក្តី
ទុក្ខនិវេច្ឆន្ត ចាំនិមាសេចក្តីទុក្ខវិបាកកវេ កិមាទេមេយ្យ
ដ្ឋន្នានេនិ ។

(១៧២) ម្ចាស់កិក្កុចាំនិទ្ធកយ ដូចជាភាវកិវិទ្ធកេត្តិយោជិក
វដ្ឋម បិប្បណិវេយភណិ បិប្បណិវេយក្ខិម បិប្បណិវេយសេ
វិកាភាវកិវិទ្ធកេត្តិយោជិកវដ្ឋមនានេនិ លាយវេយថ្នាំពិស ។
ប្រាដោ បុរសោនាប្រាដោដិម្បិវេសេវ មិនប្រាដោដិម្បិស្លាប់ ប្រាដោ
សេចក្តីសុខ រឿមសេចក្តីទុក្ខ ទានមកដល់ ។ ពួកជននិយាយនិកិបុរស
នោយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដិចិវេ ភាវកិវិទ្ធកេត្តិយោជិកវដ្ឋម
បិប្បណិវេយភណិ បិប្បណិវេយក្ខិម បិប្បណិវេយសេ វិកាភាវកិ
វិទ្ធកេត្តិយោជិកវដ្ឋមនានេនិ លាយវេយថ្នាំពិស បើអ្នកត្រូវ
ការ ខ្ញុំនឹងចុះ កាលបើបុរសនាជិកវិកាភាវកិវិទ្ធកេត្តិយោជិក កិភាវកិវិទ្ធកេត្តិយោ
ភណិមិ វេយក្ខិមនិ វេយសេនិ លុនេកិហិយ កិដល់ខ្ញុំ
វេសេចក្តីស្លាប់ ចូដល់ខ្ញុំវេសេចក្តីខ្ញុំស្មើវេតនិកិស្លាប់ ។ បើបុរសនោ

សុត្តន្តបិដក បដិដកខយស្ស មូលបណ្ណាសន៍

តិ អក្សដិសង្កាយ មិវេយ្យ នព្យដិទិស្សន្ទេយ្យ កស្ស
តិ មិវតោ ហិ ទោ ចានេយ្យ វណ្ណានមិ កទ្ធនមិ
វសនមិ មិវត្វា ច បទ មាណំ វា និក្ខន្ទេយ្យ
មាណមត្តំ វា ទុក្ខំ កង្កមមាហិ កិក្ការេ វិមិ
ធម្មសមាទានំ វតាមិ យធិទិ ធម្មសមាទានំ បទុប្បន្ត-
សុទិ ហយតិ ទុក្ខវិចារតិ ។

[១៧២] សេយ្យថាចិ កិក្ការេ ប្រតិមុត្តំ ចាទាកេ-
សន្ទេហំ សំសន្និ ។ អថ បុរិសោ អាគន្ទេយ្យ
បណ្ណារតិ ។ កមេធំ ឯវិ វនេយ្យំ អក្កោ បុរិស
វនិ ប្រតិមុត្តំ ចាទាកេសន្ទេហំ សំសន្និ សាច
អាគដ្ឋសិ ចិវ កស្ស តិ មិវតោ ហិ ទោ នច្ឆា-
នេស្សតិ វណ្ណានមិ កទ្ធនមិ វសនមិ មិវត្វា ច
បទ សុទិ កវិស្សតិទិ ។ សោ តិ បដិសង្កាយ
មិវេយ្យ នព្យដិទិស្សន្ទេយ្យ កស្ស តិ មិវតោ
ពេវ(១) នច្ឆានេយ្យ វណ្ណានមិ កទ្ធនមិ វសនមិ

១ ឧ.ប. ហំ ទោ ។

សុត្តន្តបិដក បដិដកខយស្ស មូលបណ្ណាសន៍

បិទ បាទិចារ ណក្ខត្តាវសិវិវិវេសេ កេញរោយ ទិកវដ្ឋបុរោហិយេ មុទ
ជាទិក មិទលរេបេនិទេ កាលបុរសោ ទានេជីកម្មវិកាទាន កំភាបំចិក្កុដោយ
នាណិវនិ ដោយក្ខិនវនិ ដោយវសវនិ លុះជីកហើយ កំវលំច្ឆវសេចក្តី
ស្លាប់ បូជលំច្ឆវសេចក្តីច្ឆវស្មីវកនិវស្តាចំ យ៉ាងណាមិញ ខ្មាលកិក្ក
តាំងឡាយ គថាគរោវធម្មសមាទានេថា ទានេសេចក្តីសុទុក្ខនិបទុប្បន្ត
វិកទានេសេចក្តីច្ឆវស្មីវិចារករោវ កំមាទុបេយ្យដូច្នោះឯង ។

[១៧២] ខ្មាលកិក្កតាំងឡាយ ដូចជាទិកម្មក្រស្មយលាយដោយ
ភេសដ្ឋៈតាំងឡាយផ្សេងៗ ។ ត្រាវនោះ បុរសទានរកករ្យ័វិធី បាទ
មកដល់ ។ ពួកដទៃយាយទិកបុរសទានយ៉ាងនេះថា ខ្មាលបុរសដី
ចំរើន ទិកម្មក្រស្មយនេះ លាយដោយភេសដ្ឋៈតាំងឡាយផ្សេងៗ ថើ
អ្នកត្រូវការ ច្បងកចុះ កាលបើបុរសទានេជីកទិកម្មក្រស្មយនោះ ក៏មិទ
ភាបំចិក្កុដោយនាណិវនិ ដោយក្ខិនវនិ ដោយវសវនិ លុះជីកហើយ
កំជាអ្នកបាទសេចក្តីសុទ ។ បើបុរសទានេចារណាទិកម្មក្រស្មយ
នោះហើយ ក៏មុទជាទិក មិទលរេបេនិទេ កាលបើបុរសទានេជីកទិកម្មក្រ
ស្មយនោះ ក៏មិទភាបំចិក្កុដោយនាណិវនិ ដោយក្ខិនវនិ ដោយវសវនិ

ប្បញ្ញត្តិសម្រាប់ការងារស្រាវជ្រាវ និងការងារបច្ចេកទេស

ថវិកា ធន បទ សុទ្ធ អស្ស តម្លៃបណ្ណាល័យ កិច្ចការ
សីល ធម្មសមាទានិ វិភាគ យន្តិក ធម្មសមាទានិ
បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិ សុខវិចារកំ ។

(១៧៣) សេចក្តីថា ថវិកា ធន បទ សុទ្ធ ធន បទ ធន
សម្បត្តិ ធន ជាណិកត្យ(១) ឯកស្រី សិស្ស ។ អថ បុរិ-
សោ អាគារ្យ លោហិតបក្ខិកោ ។ តមេចំ ឯវិ
វិទេយ្យ អន្តា បុរិស ឥទិ ធន បទ ធន សម្បត្តិ
ធន ជាណិកត្យ ឯកស្រី សិស្ស សេ អាគារ្យសិ
បិវ តស្ស តេ បិវតោ ទេវ ជាទេស្សតិ វិស្ណុនិ
កទ្ធនមិ វសេនមិ ថវិកា ធន បទ សុទ្ធ កវិស្សតិកំ ។
សោ តិ បទិស្សាយ បិវេយ្យ ធម្មនិស្សន្ទយ្យ
តស្ស តិ បិវតោ ទេវ ជាទេយ្យ វិស្ណុនិ កទ្ធនមិ
វសេនមិ ថវិកា ធន បទ សុទ្ធ អស្ស តម្លៃបណ្ណាល័យ
កិច្ចការ សីល ធម្មសមាទានិ វិភាគ យន្តិក ធម្មសមា-
ទានិ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិក្យ សុខវិចារកំ ។

១. ធន ធម្មតា សម្បត្តិ ជាណិកត្យ ។

ប្បញ្ញត្តិសម្រាប់ការងារស្រាវជ្រាវ និងការងារបច្ចេកទេស

លុះដឹកហើយ ក៏ជាអ្នកបាទសេចក្តីសុខ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិច្ច
ទាំងឡាយ គឺជាគណៈប្រតិភូសមាទាននេះថា មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន
វិភាគសេចក្តីសុខជាវិបាកការ ក៏មានចោទយេវដ្ឋប្បញ្ញត្តិ ។

(១៧៤) ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ ដូចជាទីកោះដូក្តី ទឹកយ៉ក្តី ទឹក
ដោះថ្នក្តី ទឹកកំរោក្តី លាយច្រឡំជាមួយគ្នា ។ គ្រានោះ បុរសមាន
រោគចុះឈាម បានមកដល់ ។ ពួកជននិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់បុរសដ៏ចំរើន ទឹកកោះដូក្តី ទឹកយ៉ក្តី ទឹកដោះថ្នក្តី ទឹកកំរោក្តី
ទាំងនេះ លាយច្រឡំជាមួយគ្នា បើអ្នកត្រូវការកូរផឹកចុះ កាលបើបុរស
នោះដឹកទឹកមកលានោះ ក៏គាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង
ដោយសេផង លុះដឹកហើយ ជាអ្នកបាទសេចក្តីសុខ ។ បើបុរសនោះ
បានពិចារណាទឹកនោះហើយ ក៏មុខជាដឹក មិនលះបង់ទេ កាលបុរសនោះ
ដឹកទឹកនោះហើយ ក៏គាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយ
សេផង លុះដឹកហើយជាអ្នកបាទសេចក្តីសុខ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិច្ច
ទាំងឡាយ គឺជាគណៈប្រតិភូសមាទាននេះថា មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ទាំងវិភាគសេចក្តីសុខជាវិបាកការ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលចន្ទនិកាយ

[១៧៤] ។សយ្យនាមិ ភិក្ខុវេ វស្សានំ មជ្ឈិមេ មាសេ
 សវសេសមយេ វិទ្ធេ វិគតវណាមាគេ ទេវេ វាណិច្ឆោ
 ណភិ អន្តស្សត្តមាជា សត្វំ អាគាសាភតិ តមតតិ
 អភិវិហាទ្ធ កាសតិ ច តមតិ ច វិរាចតិ ច វិវាមេ
 ទោ ភិក្ខុវេ យនិទំ ធម្មសមាទានំ មច្ចុច្ឆន្ទសុខក្សេវ
 វាយេតំញ ។ សុខវិចារតិ តទាញ្ញ បុប្ផស្សមណាប្រាហ្ម-
 ណាចរច្ឆរិទេ អភិវិហាទ្ធ កាសតិ ច តមតិ ច វិរាចតិ
 ចាតិ ។ ឥទមវោច កកវំ អន្តមទា តេ ភិក្ខុ
 កកវតោ កាសតិ អភិទទ្ធន្តិ ។

មហានិទ្ទេសមាតាសុត្តំ ជន្នំ វិនិច្ឆិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលចន្ទនិកាយ

[១៧៤] ប្បាសភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ដូចជាព្រះអាទិត្យ កាលកាកាស
 កំនក្រៀន ឃ្លាននៅចាកពពកហើយ ក្នុងសរសេសម័យ ទាវទាមទីប៉-
 ប៉ុន្តែវាស្សនាដូចាំនិទ្ធាយ ក៏រទៀនកាន់ផ្ទៃមេឃ កំចាត់បង់ផ្លូវនឹង
 ដែលមានព្រជីកាកាសចាំនិទ្ធាស៍ ភ្លឺផង ក្តៅផង ត្រូវភ្លឺផង យ៉ាង
 ណាមិញ ប្បាសភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ធម្មសមាទានវេទនាសេចក្តីសុខក្សេ
 មច្ចុច្ឆន្ទ ចាំនិទ្ធាសេចក្តីសុខជាវិបាកករេវ ធម្មសមាទានវេទនាសេចក្តី
 សន្តិកំខ្លំពាក្យចេញពីទ្រង់ចូលមណាប្រាហ្មណីវិរាជនិ ភ្លឺផង ក្តៅ
 ផង ត្រូវភ្លឺផង ក៏មានទម្រង់ដូច្នោះដែរ ។ លុះព្រះមាតាព្រះភាគ
 បានគ្រាស់កាសិវេទនាចប់ហើយ ភិក្ខុចាំនិទ្ធានកំពេញចិត្ត រីករាយនឹង
 កាសិវេទនាស្រព្រះមាតាព្រះភាគ ។

ចប់ មហានិទ្ទេសមាតាសុត្ត ទី ៦ ។

សត្វមី វិមីសកស្ត្រ

(១៧៥) ឯវង្គ សុត្តំ ។ ឯតំ សមយំ កគស
សាវត្ថុយំ វិហាតំ ជេតវេន អនាថបិណ្ឌំ កស្ស អាព.
មេ ។ តត្រ ទោ កគសំ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុរោតំ ។
កនន្តេតំ តេ កិក្ខុ កតវតោ បទ្វាស្សសុំ ។

(១៧៦) កគសំ ឯតទរោច វិមីសកេន កិក្ខុវេ
កិក្ខុតា បរស្ស ចេតោបរិយាយំ អជាទន្តេន តថាតតេ
សមន្តេសតា កាតត្វា សម្មាសម្មុទ្ធា វំ លោ វំ ឥតិ
វិញ្ញណាយាតិ ។ កតវម្ភលកា លោ កន្ត ធម្មា កគ-
វិទេត្តិកា កតវបដិសវណា សាទុ វត កន្ត កតវន្តិ-
យេវ បដិកតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អន្តោ កតវតោ
សុត្វា កិក្ខុ ធាវេស្សន្តិកំ ។ តេនហិ កិក្ខុវេ

វិមីសកស្ត្រ ទី ៧

(១៧៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ច្រើននឹងនៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគច្រើនត្រាស់ហៅកិក្ខុ
ទាំងឡាយមកថា ចូលកិក្ខុទាំងឡាយ ។ កិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះ
ក្នុងជិតព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(១៧៨) ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ភាសិតនេះថា ចូលកិក្ខុ
ទាំងឡាយ កិក្ខុអ្នកពិចារណា(*) កាលមិនដឹងពីរបៀបរបស់ចក្ខុលដទៃទេ
ព្រះធ្វើការវិស្វនិរោធុនព្រះតថាគតដើម្បីឲ្យដឹងថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ចូរមិន
មែន ។ កិក្ខុទាំងនោះក្រាបចង្អុលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌
ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នក
វិណាទាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹងចំពោះ របស់យើងទាំងឡាយ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនព្រះមត្តាព្រាស
សំដែនខ្ញុំអត្តានុភាសិតនេះ កិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ភាសិតព្រះមាន
ព្រះភាគហើយនឹងបានចំពុក ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ចូលកិក្ខុទាំងឡាយ

* កិក្ខុអ្នកពិចារណា មាន ៣ ជំនឿ អង្គវិមិសកៈ អ្នកពិចារណាអង្គ ។ សង្ខារវិមិសកៈ
អ្នកពិចារណាសង្ខារ ។ សត្វវិមិសកៈ អ្នកពិចារណាពេទ្រ ។ ។ អង្គកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលចន្ទ្យាសកំ

សុណាម ភាណុតំ មនសិករោម កាសិស្សាមីតិ ។

ឃី កន្លែតិ ទោ តេ ភិក្ខុ ភកវិកោ បទូស្សាសី ។

[១៧៧] ភកវំ ឃីតនរោម វីមិសកេន ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុនា បរស្ស ទោតាមវិយាយិ រជាទន្ទេន ធិសុ

ទម្មេស្ស តថាគកោ សមន្នេសិកាចា ចក្កុសោត-

វិញ្ញាយ្យសុ ទម្មេស្ស យេ សន្តិលីដ្ឋា ចក្កុសោត-

វិញ្ញាយ្យ ទន្ធា សិវិជ្ជន្តិ វា តេ តថាគកស្ស ទោ

ភតិ ។ តមេនំ សមន្នេសមាទោ ឃី ជាតាតិ យេ

សន្តិលីដ្ឋា ចក្កុសោតវិញ្ញាយ្យ ទន្ធា ទ តេ តថាគកស្ស

សិវិជ្ជន្តិ ។ យតោ នំ សមន្នេសមាទោ ឃី ជាតាតិ

យេ សន្តិលីដ្ឋា ចក្កុសោតវិញ្ញាយ្យ ទន្ធា ទ តេ តថា-

គកស្ស សិវិជ្ជន្តិ តតោ នំ ធុត្តវិ សមន្នេសតិ

យេ វិភិមំស្សា ចក្កុសោតវិញ្ញាយ្យ ទន្ធា សិវិជ្ជន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចន្ទ្យាសកំ

បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឱ្យប្រៀបគ្នា ភយភត

នឹងសំដែងឱ្យដឹង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ បានទទួលស្តាប់ព្រះក្ម-

ដីភាវៈព្រះធានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៧៧] ព្រះធានព្រះភាគបានគ្រាស់ឱ្យកាសិករនេះថា អាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកវិចារណា កាលមិនដឹងនូវវិស័យស្របសម្រាប់

ទេ ត្រូវស្វែងរកព្រះភយភតក្នុងធម៌ប្រការ គឺធម៌ដែលគប្បីដឹងបាន

ដោយចក្ខុ ១ ដឹងបានដោយសោតៈ (១) ១ ថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏សៅហ្មង

ដែលគប្បីដឹងបាន ដោយចក្ខុនឹងសោតៈ ខែព្រះភយភត មាន ឬមិន

មានទេ ។ កាលភិក្ខុស្វែងរកនូវហេតុនោះហើយ ក៏គង់ដឹងយ៉ាងនេះថា

ធម៌ទាំងឡាយដ៏សៅហ្មងដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ ខែព្រះភយ-

ភត មិនមានទេ ។ កាលណាភិក្ខុស្វែងរកហេតុនោះហើយ ដឹងយ៉ាង

នេះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏សៅហ្មង ដែលគប្បីដឹងបានដោយចក្ខុនឹងសោតៈ

ខែព្រះភយភតមិនមានទេ ភវីនោះទៅទើបស្វែងរកហេតុនោះទៀតថា

ធម៌ទាំងឡាយ ដ៏ច្រឡំច្រឡំ (២) ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ

១ ធម៌ដែលគប្បីដឹងបានដោយចក្ខុ សំដៅយកកាយសមាធារៈ ធម៌ដែលគប្បីដឹងបាន ដោយសោតៈ សំដៅយកវិចិត្រសមាធារៈ ។ ២ សំដៅយកកាយច្រឡំដោយកាយសមាធារៈ ចំងាយសមាធារៈ ខ្លះកាយច្រឡំឱ្យ ខ្លះកាយច្រឡំគ្នាគ្រប់ ។

ប្បយមកវដ្តស្ស វិសេសស្ស ឧប្បសម្ពេសថ

វា តេ តថាគតស្ស លោ វាតិ ។ កមេធំិ សមទ្កេសមាលោ ឃិវិ ជាតាតិ យេ វិគិមិស្សា ចក្កុសោតវិញ្ញយ្យា ធម្មា ធន តេ តថាគតស្ស សិវិជ្ជន្តិ ។ យេតា ធំិ សមទ្កេសមាលោ ឃិវិ ជាតាតិ យេ វិគិមិស្សា ចក្កុសោតវិញ្ញយ្យា ធម្មា ធន តេ តថាគតស្ស សិវិជ្ជន្តិ តតោ ធំិ ឧត្តរិ សមទ្កេសតិ យេ វេតាតា ចក្កុសោតវិញ្ញយ្យា ធម្មា សិវិជ្ជន្តិ វា តេ តថាគតស្ស លោ វាតិ ។ កមេធំិ សមទ្កេសមាលោ ឃិវិ ជាតាតិ យេ វេតាតា ចក្កុសោតវិញ្ញយ្យា ធម្មា សិវិជ្ជន្តិ តេ តថាគតស្សតិ ។ យេតា ធំិ សមទ្កេសមាលោ ឃិវិ ជាតាតិ យេ វេតាតា ចក្កុសោតវិញ្ញយ្យា ធម្មា សិវិជ្ជន្តិ តេ តថាគតស្សតិ តតោ ធំិ ឧត្តរិ សមទ្កេសតិ ធិយវត្តិ សមាធានោ អយមាយស្សា ឥមិ កុសលិ ធម្មិ ឧបាហុ ឥត្តរសមាធានោតិ ។ កមេធំិ សមទ្កេសមាលោ ឃិវិ ជាតាតិ ធិយវត្តិ សមាធានោ អយមាយស្សា ឥមិ កុសលិ ធម្មិ

ប្បយមកវដ្ត វិសេសស្ស ពាស្សោកាចិ

ខៃព្រះគថាគត មានប្តូចំនាទៈ ។ កាលភិក្ខុស្វនិកេត្តវោហតុខារោហិយ កំគង់ដីឃំនិរទេថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ប្រឡូកប្រឡៀវផលភប្បិដ៏និរោយ ចក្កុនិរិសោតៈ ខៃព្រះគថាគត ទំនាទៈ ។ កាលណាភិក្ខុស្វនិកេ ហេតុខារោហិយ ដីឃំនិរទេថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ប្រឡូកប្រឡៀវផល ភប្បិដ៏និរោយចក្កុនិរិសោតៈ ខៃព្រះគថាគត ទំនាទៈ តពីរខារទៅ ទើបស្វនិកេហេតុខារោហិ ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផ្សំផង់ផលភប្បិដ៏និរោយចក្កុ និរិសោតៈ ខៃព្រះគថាគត មានប្តូចំនាទៈ ។ កាលភិក្ខុស្វនិកេត្ត ហេតុខារោហិយ កំគង់ដីឃំនិរទេថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផ្សំផង់ផលភប្បិ ដ៏និរោយចក្កុនិរិសោតៈ ខៃព្រះគថាគត មានពិត ។ កាលណាភិក្ខុ ស្វនិកេហេតុខារោហិយ ដីឃំនិរទេថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផ្សំផង់ផល ភប្បិដ៏និរោយចក្កុនិរិសោតៈ ខៃព្រះគថាគត មានពិត ។ កាលណាភិក្ខុ ស្វនិកេហេតុខារោហិយ ដីឃំនិរទេថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផ្សំផង់ផល ភប្បិដ៏និរោយចក្កុនិរិសោតៈ ខៃព្រះគថាគត មានពិតហើយ តទៅ ទើបស្វនិកេត្តវោហតុខារោហិកថា លោកមានអាយុខៈ បុរសមា- តទុកុសលនេះអស់កាលយូរទៅថ្ងៃនិហើយ ប្តូរទ័យនិរិសោតាទៈ ។ កាលភិក្ខុស្វនិកេហេតុខារោហិយ កំគង់ដីឃំនិរទេថា លោកមាន អាយុខៈបុរសមាតាទុកុសលនេះ អស់កាលយូរទៅថ្ងៃនិហើយ

បុគ្គលិកទេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ព្រលយន្តាសាវ

យាយោយស្មា កំត្តុសមាបន្នោតិ ។ យេតោ ចិ
 សមន្តេសមាណោ ឃីវី ជាធាតិ ធីយេវន្តិ សមាបន្នោ
 វយោយស្មា វេរី កុសលេ ធម្មិ យាយោយស្មា
 កំត្តុសមាបន្នោតិ ករោតា ធិ ទុត្តរី សមន្តេសតិ
 ញាតត្ត្យាបន្នោ(១) វយោយស្មា កំត្តុ យសប្បត្តោ(២)
 សិវិជ្ជត្តិស្ស វេណេកោទុ អាធិណតិ ។ ធាតាវ កំត្តុវេ
 កំត្តុលោ វេណេកោទុ អាធិណតិ សិវិជ្ជត្តិ យោវ
 ធា ញាតត្ត្យាបន្នោ យោតិ យសប្បត្តោ ។ យេតោ
 ត ទោ កំត្តុវេ កំត្តុ ញាតត្ត្យាបន្នោ យោតិ
 យសប្បត្តោ អវស្ស វេណេកោទុ អាធិណតិ សិវិជ្ជត្តិ ។
 កមេធិ សមន្តេសមាណោ ឃីវី ជាធាតិ ញាតត្ត្យាបន្នោ
 វយោយស្មា កំត្តុ យសប្បត្តោ វាស្ស វេណេកោទុ
 អាធិណតិ សិវិជ្ជត្តិ ។ យេតោ ចិ សមន្តេសមាណោ
 ឃីវី ជាធាតិ ញាតត្ត្យាបន្នោ វយោយស្មា កំត្តុ
 យសប្បត្តោ វាស្ស វេណេកោទុ អាធិណតិ សិវិជ្ជត្តិ

១ ឧបទ្ទិសន្តោ ។ ២ វ. យសប្បត្តោ ។

បុគ្គលិកទេ មជ្ឈិមនិកាយ ព្រលយន្តាសាវ

លោកមានកាយនេះហើយមិនទើបតែនឹងសមាទានឥទ្ធិវិនិច្ឆ័យ ។ កាល
 កិត្តុស្វនិកេហេតុនោះហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា លោកមានកាយនេះមាន
 សមាទានកុសលចម្រើន វេសកាលវាយុវេទ្ធិនិកាលវេសកាលហើយ លោក
 មានកាយ មិនមែនទើបតែនឹងសមាទានឥទ្ធិវិនិច្ឆ័យ ពេទៅទើបស្វនិ
 កេត្តុវេហេតុនោះទៀតថា កិត្តុមានកាយនេះ មានកិត្តិសព្វបិប្ផណិ ចាម
 យសសិក្ខិបិប្ផណិហើយ តើវាជាសច្ចកុស្តកុស្តិលោកនេះ ខែកិត្តុនោះ
 មានវេស្ស ។ ម្ចាស់កិត្តុចំនីឡាយ (នាមធម្មតា) កិត្តុមិនមាន
 កិត្តិសព្វបិប្ផណិ មិនមានវេស្សបិប្ផណិ វេស្សចំនីឡាយ វេស្សចំនីឡាយ
 ចំពូកខ្លះ កិត្តុក៏មិនមាន វេស្សនោះ ។ ម្ចាស់កិត្តុចំនីឡាយ កិត្តុ
 អ្នកមានកិត្តិសព្វបិប្ផណិ មានវេស្សបិប្ផណិកុស្តិលោកហើយ វេស្ស
 ចំនីឡាយចំពូកខ្លះ កុស្តិលោកនេះ ខែកិត្តុនោះ ក៏មានកុស្តិលោកនោះ ។
 កាលកិត្តុស្វនិកេហេតុនោះហើយ ក៏ដឹងដឹងយ៉ាងនេះថា កិត្តុមានកាយ
 នេះ មានកិត្តិសព្វបិប្ផណិ មានវេស្សបិប្ផណិហើយ វេស្សចំនីឡាយ
 ចំពូកខ្លះកុស្តិលោកនេះ ខែកិត្តុនោះ ក៏មិនមាន ។ កាលកិត្តុស្វនិកេហេតុ
 នោះហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា កិត្តុមានកាយនេះ មានកិត្តិសព្វបិប្ផណិ
 មានវេស្សបិប្ផណិ វេស្សចំនីឡាយចំពូកខ្លះកុស្តិលោកនេះ ខែកិត្តុនោះ

បុប្ផយមវេទ្ឋិ វិសេសសុត្តេ ឧប្បសម្ពេសនា

គតោ ធិ ឧត្តរិ សមន្តសុតិ អកយ្យបរោតោ អយមាយ-
 យស្នា តាយមាយស្នា កយ្យបរោតោ វិគពកត្តា កាមេ ធន
 សេវតិ ទយា ពកស្សាតិ ។ តទេធិ សមន្តសមាលោ
 ឃិវិ ជាតតិ អកយ្យបរោតោ អយមាយស្នា តាយមា-
 យស្នា កយ្យបរោតោ វិគពកត្តា កាមេ ធន សេវតិ
 ទយា ពកស្សាតិ ។ តព្វេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុមិ បរេ ឃិវិ
 បុត្តយ្យិ កេ បធាយេស្នតោ អកកាព កេ អទ្ធយោ
 យេតាយស្នា ឃិវិ វេទតិ អកយ្យបរោតោ អយមាយស្នា
 តាយមាយស្នា កយ្យបរោតោ វិគពកត្តា កាមេ ធន
 សេវតិ ទយា ពកស្សាតិ ។ សម្មា ព្យាការ-
 មាតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឃិវិ ព្យាការយ្យ តថា
 ហិ បទ អយេសាយស្នា សាវ័ជ្ជ វា វិហារត្តា

បុប្ផយមវេទ្ឋិ វិសេសសុត្តេ ករស្យាវរណមិ

មិនមានច្បើយ គាត់ចើបស្រូងកេហេតុនោះទៀតថា លោកមានកាយ
 នេះមិនវិចារសដោយក៏យេ(១) ឬលោកមានកាយនេះដែលមិនវិចារសដោយ
 ក៏យេហើយ មិនសេកកាមទាំងឡាយទេ ព្រោះលោកប្រាសចាកកន្លះហើយ
 ព្រោះអស់កន្លះហើយ ។ ភិក្ខុមានកាលស្រូងកេហេតុនោះហើយដឹងយ៉ាង
 នេះថា លោកមានកាយនេះមិនវិចារសដោយក៏យេ លោកមានកាយនេះ
 ដែលមិនវិចារសដោយក៏យេហើយ មិនសេកកាមទាំងឡាយទេ ព្រោះ
 លោកប្រាសចាកកន្លះហើយ ព្រោះអស់កន្លះហើយ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បើពួកជនដទៃទៀត ស្រូងកេហេតុនោះមិនភិក្ខុយ៉ាងនេះថា ចុះកាកា
 របស់លោកមានកាយដូចម្តេច សេចក្តីប្រាសដឹងដូចម្តេច បានជាលោក
 មានកាយពេលយ៉ាងនេះថា លោកមានកាយនេះមិនវិចារសដោយក៏យេ
 លោកមានកាយនេះដែលមិនវិចារសដោយក៏យេហើយ មិនសេកកាម
 ទាំងឡាយទេ ព្រោះលោកប្រាសចាកកន្លះហើយ ព្រោះអស់កន្លះ
 ហើយ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងឮកេហេតុត្រឹមត្រូវ អប្ប
 ព្យាករយ៉ាងនេះថា លោកមានកាយនេះ ចុះជាអវិកលកាលនឹងមុនស្លឹក្តី

១ អន្តរចាត ក៏យេ ២ យ៉ាង ៣ ពិសេសក៏យេ ៤ វត្តក៏យេ ៥ ឧត្តរិក៏យេ ៦ ទតិក៏យេ ។
 ៧ ឧត្តរិក៏យេ ៨ ប្រេមក៏យេ ៩ ២ ៤ ។ ១០ ឧត្តរិក៏យេ ១១ ប្រេមក៏យេ ១២ ឧត្តរិក៏-
 ក៏យេ ១៣ ប្រេមក៏យេ ១៤ ២ ៤ ។ ១៥ ឧត្តរិក៏យេ ១៦ ប្រេមក៏យេ ១៧ ឧត្តរិក៏-
 ក៏យេ ១៨ ប្រេមក៏យេ ១៩ ២ ៤ ។ ២០ ឧត្តរិក៏យេ ២១ ប្រេមក៏យេ ២២ ឧត្តរិក៏-
 ក៏យេ ២៣ ប្រេមក៏យេ ២៤ ២ ៤ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលពណ្ណសកំ

ឃើញ វា វិហារនោះ យេ ច តត្ថ សុភតា យេ
 ច តត្ថ ទុត្តតា យេ ច តត្ថ កណាមទុសាសន្តិ
 យេ ច ឥនេកេត្តេ អាមិសេស្ស សន្តិស្សន្តិ យេ
 ច ឥនេកេត្តេ អាមិសេន អនុបលំត្តា នាយនា-
 យស្សា តំ ភេន អវិជានតិ ។ ឃឡុទា ចា
 បន ថេតំ ភពវតោ សុតំ សឌ្ឍតា បដិគ្គហិតិ
 អកយ្យបរោហមស្មិ នាហមស្មិ កយ្យបរោ វិគត-
 តត្តា កាមេន សេវាមិ ទយា វាគស្សាតិ ។

(២៧៨) តទ្រ ភិក្ខុវេ ភជាតតោ(១) ទុត្តិ បដិ-
 បុទ្ធិតន្តោ យេ សន្តិលំដ្ឋា ទត្តុសោភវិញ្ញយ្យា ធម្មា
 សិវិដ្ឋន្តិ វា ភេ ភជាតតស្ស ចោ វាតិ ។ ព្យា-
 ការណាចោ ភិក្ខុវេ ភជាតតោ ឃី ព្យាករណយ្យ យេ
 សន្តិលំដ្ឋា ទត្តុសោភវិញ្ញយ្យា ធម្មា ន ភេ ភជា-
 តតស្ស សិវិដ្ឋន្តិ ។ យេ វិគិដិស្សា ទត្តុសោ-
 ភវិញ្ញយ្យា ធម្មា សិវិដ្ឋន្តិ វា ភេ ភជាតតស្ស
 ចោ វាតិ ។ ព្យាករណាចោ ភិក្ខុវេ ភជាតតោ

១ ឧ. ម. ភថិវារាវ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ ទូលពណ្ណសកំ

នៅតម្លាភ័យក្តី លោកមានកាយខ្លះ មិនមើលឃើញ ខ្ញុំពួកជន
 ដែលប្រតិបត្តិក្រែក្រងទំនោរផង ខ្ញុំពួកជនដែលប្រតិបត្តិទុស ក្នុងទំនោរ
 ផង ខ្ញុំពួកជនដែលប្រៀបប្រដៅគណៈក្នុងទំនោរផង ខ្ញុំពួកជនខ្លះក្នុង
 លោកខ្លះដែលសំឡឹងតាមសៈផង ខ្ញុំពួកជនខ្លះក្នុងលោកខ្លះដែលមិន
 ដាច់ចិត្តដោយតាមសៈផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ (របស់ជនប៉ារីវារ)
 ឡើយ ។ ពាក្យខ្លះខ្ញុំបានស្តាប់មកក៏ពុំទំនំពារព្រះគ្រូព្រះមោទ្រព្រះភាគ
 ខ្ញុំបានចៅបំបក ក៏ពុំទំនំពារព្រះគ្រូព្រះមោទ្រព្រះភាគថា ខ្ញុំជាបុគ្គល
 មិនវិនាសដោយភ័យ លុះខ្ញុំមិនវិនាសដោយភ័យហើយក៏មិនសេចក្តីកាម
 ចាំនិទ្ធាយ ព្រោះប្រាសចាកករហើយ ព្រោះអស់ករហើយ ។

(១៧៨) ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ បណ្តាភិក្ខុអ្នកពិចារណាខ្ញុំធម៌ចាំនិ
 ពិចារ គួរឱ្យភិក្ខុអ្នកពិចារណាធម៌មួយរូប សាកសួរកថាភគវេទៀត
 ថា ធម៌ចាំនិទ្ធាយជីវសេវាច្នៃ ដែលធម្មវិជីវដោយចក្ខុនិរិសោគៈ ខែ
 ព្រះភេតភគ មានបូមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ កថាភគកាល
 នឹងព្យាករធម្មវិញ្ញាករយ៉ាងនេះថា ធម៌ចាំនិទ្ធាយជីវសេវាច្នៃដែលធម្មវិជីវ
 ដោយចក្ខុនិរិសោគៈ ខែព្រះភេតភគ មិនមានទេ ។ ធម៌ចាំនិទ្ធាយ
 ជីវសេវាច្នៃ ដែលធម្មវិជីវដោយចក្ខុនិរិសោគៈ ខែព្រះភេតភគ
 មាន ឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ កថាភគកាលនឹងព្យាករ

បុព្វបទកថាស្ស វិសេសសុត្តេ ខុទ្ទិ បដិប្បា

ឃី ព្យាករោយេ យេ វិនិមិត្តោ ធម្មសោតវិញ្ញេយ្យោ
 ធម្មា ច តេ តថាគតស្ស សិវិជ្ជន្តិ ។ យេ វោ-
 នាតា ធម្មសោតវិញ្ញេយ្យោ ធម្មា សិវិជ្ជន្តិ វា តេ
 តថាគតស្ស វោ វិនិ ។ ព្យាករោវោ កិច្ចវេ
 តថាគតោ ឃី ព្យាករោយេ យេ វោនាតា ធម្ម-
 សោតវិញ្ញេយ្យោ ធម្មា សិវិជ្ជន្តិ តេ តថាគតស្ស
 ឯតមដោហមស្មី ឯតកោធរោ វោ ច តេ ច តម្ម-
 យោតិ ។ ឃីវិនិ វោ កិច្ចវេ សត្តារិ អរហតិ
 សាវកោ ឧបសង្កមិត្តិ ធម្មស្សវោយ តស្ស សត្តា
 ធម្មំ ទេសេតិ ឧត្តរត្តិ បណិកប្បណិកំ កណ្ណសុត្តិ-
 សប្បដកាតំ យថាយថា វោ កិច្ចវេ កិច្ចវោ សត្តា
 ធម្មំ ទេសេតិ ឧត្តរត្តិ បណិកប្បណិកំ កណ្ណសុត្តិ-
 សប្បដកាតំ តថាគថា សោ តស្មី ធម្មេ អភិញ្ញាយ
 វិនិកម្មំ ធម្មំ ធម្មេសុ ចិដ្ឋន្តិ ធម្មំ សត្តារិ បសិទតិ
 សត្តាសម្មុទ្ធោ កតវា ស្មាទ្ធាតោ កតវា ធម្មោ

បុព្វបទកថាស្ស វិសេសសុត្តេ ករណេស្សតោទៀត

គប្បីព្យាករោយេវិនិ ធម្មំ តាំងឡាយ ដីព្រៃឡូកច្រៀង ដែលគប្បី
 ដឹងដោយចក្ខុវិនិសោតៈ ខែព្រះភោគមាន១១ ។ ធម្មំ តាំងឡាយ
 ដីជ្ជូជនំ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុវិនិសោតៈ ខែព្រះភោគ មាន៥
 ម៉ឺនមាន១១ ។ ម្ចាស់កិច្ចតាំងឡាយ កថាគកាលនឹងព្យាករោយេត្រឹមត្រូវ
 គប្បីព្យាករោយេវិនិ ធម្មំ តាំងឡាយដីជ្ជូជនំ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ
 វិនិសោតៈ ខែព្រះភោគមាន១១ កថាគកាលមាន៥ម៉ឺនបែបនេះ មាន
 ការប្រណិវតិទៅវិញបែបនេះ មិនប្រកបដោយកណ្តា ព្រោះសីលដ៏បរិ-
 សុទ្ធនោះឡើយ ។ ម្ចាស់កិច្ចតាំងឡាយ សាវកក្នុងមូលនោះកសាស្តា
 ដែលមានវិនិយោគនេះ ដើម្បីដឹងបាណស្តាចំនួនមួយសាស្តាសំ-
 ដែងធម៌ជ្រៃសិវិក្រៃលេង ដីក្នុងម្រៃលេង មានចំណែកច្រៀងស្មើ
 ដោយធម៌ខ្លាចនឹងធម៌ស ដល់សាវកនោះ ម្ចាស់កិច្ចតាំងឡាយ សាស្តា
 តែងសំដែងធម៌ជ្រៃសិវិក្រៃលេង ដីក្នុងម្រៃលេង មានចំណែកច្រៀង
 ស្មើដោយធម៌ខ្លាចនឹងធម៌ស ដល់កិច្ច ដោយប្រការណា ។ កិច្ច
 នោះប្រាជ្ញដឹងរូបសំនូរដ៏រលេចមិនច្បាស់ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងធម៌ដែល
 ព្រះមានព្រះភាសន៍ដឹងហើយនោះ ហើយដល់ម្ចាស់ចក្ខុលូតក្នុង
 ទេសនាធម៌តាំងឡាយ ច្រៀងក្នុងព្រះសាស្តាថា ព្រះមានព្រះភាស ថា
 ព្រះសេដ្ឋសម្បូរ ធម៌ព្រះមានព្រះភាស ច្រៀងសំដែងហើយ ដោយប្រែក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលចន្ទកាសកំ

សុប្បដិបទ្ធោ សឡោតិ ។ កត្យ កិក្ខុវេ កិក្ខុវិ
 មុលេ ចុត្តយ្យំ ។ ក មហាយស្មាតា កកាវា កេ អទ្ធ-
 យា យេនាយស្មា ឯវិ វទេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកា
 ស្វាត្វាតោ កកាវតា ទម្មោ សុប្បដិបទ្ធោ សឡោតិ ។
 សម្មា ព្យាការមាថោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឯវិ ព្យាការយ្យ
 ឥតាហំ អាវុសោ យេន កកាវ កទុបសង្កមិ ទម្មស្ស-
 វាយេ កស្ស មេ កកាវ ទម្មំ ទេសេតិ ទុត្តរត្តិ
 មណិកម្មណីតិ កក្កាសុត្តសម្បដិកាតិ យថាយថា
 មេ អាវុសោ កកាវ ទម្មំ ទេសេតិ ទុត្តរត្តិ មណិកម្ម-
 ណីតិ កក្កាសុត្តសម្បដិកាតិ តថាតថាហំ កស្មី
 ទម្ម អភិព្វាយ ឥទេកម្មំ ទម្មំ ទម្មេសុ ទិដ្ឋង្គមិ
 សត្តំ មសិទិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកាវ ស្វាត្វាតោ កកា-
 វា ទម្មោ សុប្បដិបទ្ធោ សឡោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលចន្ទកាសកំ

ព្រះសង្ឃប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ដូច្នោះ ដោយប្រការនោះ ។ ។ ម្នាល
 កិក្ខុវាងឡាយ បើពួកជនស្មារសចក្កវារៈនឹងកិក្ខុ យ៉ាងនោះទៀតថា ចុះ
 ភាពារចេសវណ្ណមានតាយដូចម្តេច សេចក្តីត្រាស់ដឹងដូចម្តេច បានថា
 លោកមានតាយពោល យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ចម្រើនមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃ
 ប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្នាលកិក្ខុវាងឡាយ កិក្ខុកាលនឹងព្យាការៈក្រើម
 ត្រូវ ធម្មវិញ្ញាណយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំបានចូលទៅកាលព្រះមាន
 ព្រះភាគក្នុងវិទេន ដើម្បីស្តាប់ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់សំដែងចម្រើន
 ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ដ៏ទុក្ខមក្រៃលែង មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយ
 ចម្រើននឹងចម្រើនដល់ខ្ញុំ ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង
 ចម្រើន ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ដ៏ទុក្ខមក្រៃលែង មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយ
 ចម្រើននឹងចម្រើនដល់ខ្ញុំនោះ ដោយប្រការណា ។ ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ទូលំដំ
 រេតចម្រើនចុះ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងចម្រើនព្រះមានព្រះភាគសំដែង
 ហើយនោះ ហើយដល់ខ្ញុំសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងវិទេននាចម្រើនឡាយ ព្រះ
 ថ្វាក្នុងព្រះសាស្តាថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះចម្រើន
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ
 ដូច្នោះ ដោយប្រការនោះ ។ ។

ប្បញ្ញបតង្គស្ស វិសេកស្សន្ត គណកតខណ្ឌសត្វ

(១៧៧) យស្ស កស្សន្តិ ភិក្ខុវេ ឥមេហិ អាណា.

វេហិ ឥមេហិ បរេហិ ឥមេហិ ឡាញុនេហិ តថា.

កតេ សត្វា ធិវិជ្ជា ហោតិ មូលជាតា បតិជ្ជាជា.

ក(១) អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ អាណាវតី សត្វា ទស្ស.

ទម្បលីកា ទស្សិច្ច អសិហាវិយា សមណោ វា

ប្រាហ្មណោ វា ទេវេន វា មារេន វា ប្រាហ្មណ

វា គោនចិ វា លោកស្មី ។ ឃីវិ ទោ ភិក្ខុវេ

តថាគតេ ធម្មសមាដ្ឋសនា ហោតិ ឃីវេត្វ បទ

តថាគតោ ធម្មតោ(២) សុសមន្តិវជ្ជា ហោតីតិ ។

ឥន្ទេវេន មគវា អន្តមនា តេ ភិក្ខុ មគវតោ

កាសិទិ អភិទន្ធន្តិ ។

វិសេកស្សន្តំ សន្តមំ ធិដ្ឋិតំ ។

១. ឧ. បទិដ្ឋិកា ។ ឧ. បទិដ្ឋិ ។ ២. ឧ. ធម្មតា ។

ប្បញ្ញបតង្គ វិសេកស្សន្ត សេវត្ថិធើមំនាំវាគ្គនព្រះគោត

(១៧៨) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បុគ្គលណមួយ មានសត្វខំខ

កម្រិត ចាត់ប្រសព្វខំខំ គំភល់សិប្បក្នុងព្រះកថាមក ដោយភាពខំខំ

ទ្យាយនេះ ដោយចង់ចាំនិទ្យាយនេះ ដោយព្យាប្បន្តៈចាំនិទ្យាយនេះហើយ

ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បុគ្គលនេះទើបកថាគតហៅថា អ្នកមានសត្វ ប្រកប

ដោយហេតុ មានសេវាបត្តិមគ្គជាមូលដ៏ចាំមុខ អតទានសមណៈក្តី

ប្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ប្រាហ្មក្តី អ្នកណាមួយ ក្នុងលោកក្តី

ដឹកនាំវេទនាទ្យាយ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ការស្វែងរកធម៌ក្នុងព្រះ

កថាមក យ៉ាងនេះ ចំណែកទានព្រះកថាមក (ត្រូវតែ) បុគ្គលស្វ

ស្វែងរក តាមធម្មតា យ៉ាងនេះដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បាន

ក្រាស់កាសិកន្តចេញហើយ ក្នុងភិក្ខុចាំនិទ្យាយនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត ក្រេក

កន្តីកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចំ វិសេកស្សន្ត ទី ៧ ។

អង្គមី កោសម្ព័យស្ម័ត្តំ

(១៧៦) ឯវេយ្យ សុតំ ។ ឯតី សមយំ កកវា
កោសម្ព័យំ វិហារតិ យោសីតារមេ ។ គេធន ទោ
បណ សមាយន កោសម្ព័យំ ភិក្ខុ កណ្ណានជាតា
កាលហជាតា វិវាធាបន្ទា អញ្ញមញ្ញំ ឌុទសត្តិហំ វិកុ-
ណន្ទា វិហារន្តំ កេ ធន ថេវ អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញា-
បន្តំ ធន ធន សញ្ញត្តិ ឧបន្តំ ធន ធន អញ្ញមញ្ញំ ធនិជ្ឈា-
បេន្តំ ធន ធន ធនិជ្ឈត្តិ ឧបន្តំ ។ អថទោ អញ្ញ-
តរោ ភិក្ខុ យេធន កកវា កេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិ-
មិទ្ធា កកវន្តំ អភិវាធន្ទា ឯកមន្តំ ធនិសិទិ ។
ឯកមន្តំ ធនិសិទ្ធា ទោ សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯកធន-
រោធន ធន កន្តេ កោសម្ព័យំ ភិក្ខុ កណ្ណានជាតា
កាលហជាតា វិវាធាបន្ទា អញ្ញមញ្ញំ ឌុទសត្តិហំ
វិកុណន្ទា វិហារន្តំ កេ ធន ថេវ អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញា-
បន្តំ ធន ធន សញ្ញត្តិ ឧបេន្តំ ធន ធន អញ្ញមញ្ញំ
ធនិជ្ឈាបេន្តំ ធន ធន ធនិជ្ឈត្តិ ឧបេន្តំ ។ អថទោ
កកវា អញ្ញតិ ភិក្ខុ អាយន្តេសិ ឯហំ ភ្នំ ភិក្ខុ

កោសម្ព័យស្ម័ត្ត ទី ៧

(១៧៦) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាត់
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសីតារមេ ទៀបត្រូវកោសម្ព័យ ។ កិសម័យ
នោះឯង ពួកភិក្ខុក្នុងត្រូវកោសម្ព័យ បន្តិហេតុ ឈ្មោះ ទាស្មីន្ទា ចាត់
ដាក់គ្នាទាំងគ្នាដោយលំហែងគឺមាត់ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ មិនញ្ញាត់គ្នាទាំងគ្នា
ឲ្យសុខចិត្តផង មិនប្រាថ្នាខ្ញុំសេចក្តីសុខចិត្តផង មិនញ្ញាត់គ្នាទាំងគ្នា
ឲ្យយល់ព្រមផង មិនប្រាថ្នាខ្ញុំសេចក្តីយល់ព្រមផង ។ ព្រោះនោះ ភិក្ខុ ១ ប្រ
ចូលទៅគាល់ព្រះមាត់ព្រះភាគ សុខចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ
ព្រះមាត់ព្រះភាគ ហើយអធិយក្នុងទីដីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអធិយក្នុង
ទីសមគួរហើយ បានប្រាប់បង្គំខ្ញុំលក្ខណៈព្រះមាត់ព្រះភាគដូច្នោះថា ចតិក្រ
ព្រះអង្គផងចំរើន ពួកភិក្ខុក្នុងនគរកោសម្ព័យនេះ បន្តិហេតុ ឈ្មោះ ទាស្មីន្ទា
គ្នា ចាត់ដាក់គ្នាទាំងគ្នាដោយលំហែងគឺមាត់ ភិក្ខុទាំងនោះ មិនញ្ញាត់គ្នា
ទាំងគ្នាឲ្យសុខចិត្តផង មិនប្រាថ្នាខ្ញុំសេចក្តីសុខចិត្តផង មិនញ្ញាត់គ្នាទាំងគ្នា
ឲ្យយល់ព្រមផង មិនប្រាថ្នាខ្ញុំសេចក្តីយល់ព្រមផង ។ ព្រោះនោះ ព្រា
មាត់ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ឆ្ងល់ភិក្ខុ អ្នកចូលមកទេ

ព្រះបរមនរោត្តម ពោសន្តិយសុត្ត ពោសន្តិកង បដិប្បា

មម វចេនន តេ ភិក្ខុ អាមន្តេយំ សន្តា វេ
អាមស្មន្តេ(១) អាមន្តេតិ(២) ។ ឯវិ កន្តេតិ ទោ
សោ ភិក្ខុ កកវតោ បដិស្សន្តា យេន តេ ភិក្ខុ
តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា តេ ភិក្ខុ ឯតទរោច
សន្តា អាមស្មន្តេ អាមន្តេតិ ។ ឯវិ ភាវុសោតិ ទោ
តេ ភិក្ខុ កស្ស ភិក្ខុលោ បដិស្សន្តា យេន កកវ
តេនុបសន្តមិសុ ឧបសន្តមិត្តា កកវន្តំ អភិវាទេត្តា
ឯកមន្តំ ចំសិទ្ធិសុ ។

(១៨១) ឯកមន្តំ ចំសិទ្ធិ ទោ តេ ភិក្ខុ កកវ
ឯតទរោច សន្តំ កិវ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ កណ្ណាទជាតំ
កាលហជាតា វិវាទាបច្ឆា អញ្ញាមញ្ញំ មុនុសន្តិមំ
វិគុណន្តា វិហារេ តេ ន មេវ អញ្ញាមញ្ញំ សញ្ញាមេដ
ន ច សញ្ញត្តិ ឧបេដ ន ច អញ្ញាមញ្ញំ ចំជ្ឈា-
មេដ ន ច ចំជ្ឈត្តិ ឧបេដាតិ ។ ឯវិ កន្តេតិ(៣) ។
កំ កំ មញ្ញេ ភិក្ខុវេ យស្មិ តុម្ពេ សមយេ

១ ១. សុត្តយស្មន្តេតិ វិស្សតិ ។ ២ ២. អាមន្តេតិ ។ ៣ ៣- ២. វិគិលេវោ
១ វិស្សតិ ។

ព្រះបរមនរោត្តម ពោសន្តិយសុត្ត ពោសន្តិកង ពោសន្តិកង

អ្នកចូរហៅភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ភាគពាក្យដាច់ដាច់ ព្រះសាស្ត្រាស្រាស់
ហៅវេលាកមានកាយទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះបានទទួលស្តាប់ព្រះគុដ្ឋដ៏ក
ខៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអន្តិ ហើយចូលទៅកេត្តក
ភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងភិក្ខុទាំងនោះ
ដូច្នេះថា ព្រះសាស្ត្រាស្រាស់ហៅវេលាកមានកាយទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុ
ទាំងនោះបានទទួលស្តាប់ពាក្យភិក្ខុនោះថា ករុណា ភាវុសោ ដូច្នេះហើយ
ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ
បន្តិព្រះមានព្រះភាគ រួចទើបអន្តិយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[១៨១] លុះគួរភិក្ខុទាំងនោះ អន្តិយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះ
មានព្រះភាគបានស្រាស់សាស្ត្រានេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បានចូល
អ្នកទាំងឡាយ បង្កើហេតុ ល្មោះ ទាស់ទែនិត្តា យកដាក់កញ្ចប់ដ៏គួរ
ដោយលំហែនីមាត់ អ្នកទាំងឡាយនោះ មិនញ្ចៀនភ្នំនឹងភ្នំឱ្យសុទ្ធ
ចំក្នុងដី មិនប្រាថ្នាខ្សែសេចក្តីសុទ្ធចំក្នុងដី មិនញ្ចៀនភ្នំនឹងភ្នំឱ្យយល់
ព្រមផង មិនប្រាថ្នាខ្សែសេចក្តីយល់ព្រមផង ពិកមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអន្តិ ។ ព្រះអន្តិស្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច សម័យណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថ

កណ្ណាទជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្ទា អញ្ញមញ្ញំ
 មុទុសត្តំហំ វិវុទន្តា វិហាវេ អមំ នុ តុម្ហាតំ
 តស្មី សមយេ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ ហោតិ
 សព្វេហ្មចារិសុ អាវី ខេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតិ ហោតិ សព្វេហ្មចារិសុ អាវី ខេវ រហោ
 ច មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ ហោតិ សព្វេហ្ម-
 ចារិសុ អាវី ខេវ រហោ ចាតិ ។ ខេ ហោតិ កន្តេ ។
 ឥតិ កំ កំកូវេ យស្មី តុម្ហេ សមយេ កណ្ណាទ-
 ជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្ទា អញ្ញមញ្ញំ មុទុ-
 សត្តំហំ វិវុទន្តា វិហាវេ ខេវ តុម្ហាតំ តស្មី សម-
 យេ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ ហោតិ សព្វេហ្ម-
 ចារិសុ អាវី ខេវ រហោ ច ន មេត្តំ វចីកម្មំ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតិ ហោតិ សព្វេហ្មចារិសុ អាវី ខេវ រហោ ច
 ន មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ ហោតិ សព្វេហ្មចារិសុ
 អាវី ខេវ រហោ ច អថ កំកូវេហំ តុម្ហេ មោយមុវិសា
 កំជាទន្តា កំបស្សន្តា កណ្ណាទជាតា កលហជាតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

ដែលអ្នកទាំងឡាយ បន្តិហេតុ ឈ្មោះ ទាស់ទែនគ្នា ចាត់ជាគ្នាទើង
 គ្នាដោយលំអែនទីតាត់ សម័យនោះ អ្នកទាំងឡាយបានទាំងកាយកម្ម
 ប្រកថាដោយមេត្តា ចំពោះសព្វេហ្មចារិសុទ្ធសទាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះមុខ
 ទើងទីកំប៉ាន់មុខ ឬបានទាំងវិចិត្រប្រកថាដោយមេត្តា ចំពោះសព្វេហ្ម-
 ចារិសុទ្ធសទាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះមុខទើងទីកំប៉ាន់មុខ ឬបានទាំងមនោកម្ម
 ប្រកថាដោយមេត្តា ចំពោះសព្វេហ្មចារិសុទ្ធសទាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះ
 មុខទើងទីកំប៉ាន់មុខ ដៃប្រេទេ ។ ចតិក្រព្រះអន្តរិចារិទ មិនបានទាំង
 យ៉ាងនោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បានក្សត្រៈច្នោះជា សម័យណា
 ដែលអ្នកទាំងឡាយ បន្តិហេតុ ឈ្មោះ ទាស់ទែនគ្នា ចាត់ជាគ្នា
 ទើងគ្នា ដោយលំអែនទីតាត់ សម័យនោះ អ្នកទាំងឡាយមិនបានទាំង
 កាយកម្មប្រកថាដោយមេត្តា ចំពោះពួកសព្វេហ្មចារិសុទ្ធស ក្នុងទីចំពោះ
 មុខទើងទីកំប៉ាន់មុខផង មិនបានទាំងវិចិត្រប្រកថាដោយមេត្តាចំពោះពួក
 សព្វេហ្មចារិសុទ្ធស ក្នុងទីចំពោះមុខទើងទីកំប៉ាន់មុខផង មិនបានទាំង
 មនោកម្មប្រកថាដោយមេត្តា ចំពោះពួកសព្វេហ្មចារិសុទ្ធស ក្នុងទីចំពោះ
 មុខទើងទីកំប៉ាន់មុខផង ម្ចាស់នោយបុរសទាំងឡាយ វិទ្យុវន្ត អ្នក
 ទាំងឡាយទើងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច បានជាបន្តិហេតុ ឈ្មោះ

បុប្ផយមកវិទ្យាស្វរ កោសម្បិយស្វរ ៥ សារណីយម្ម

វិភាយបញ្ញា អត្តាមញ្ញំ មុទសត្តិហិ វិទុនន្តា វិហារេ
 គេ ឈ ៧ អត្តាមញ្ញំ សត្តារមេដ ឈ ៥ សត្តាន្តិ
 ឧបេដ ឈ ៥ អត្តាមញ្ញំ និដ្ឋារមេដ ឈ ៥ និដ្ឋាន្តិ
 ឧបេដ តត្តា តុត្តានិ គោយបុរសា ភវិស្សតិ ធិយវត្តិ
 អហិកាយ ទុក្ខាហោតិ ។

[១៨៦] អថោ ភគវំ កិក្ខុ អាមន្តេសិ
 ធិយេ កិក្ខុវេ ធម្មា សារណីយោ ចិយករណា
 កុករណា សន្តហាយ អវិភាយ សាមត្តិយា
 ឯកិកាយ សិវត្តនិ ។ តត្ថេ ធម ៧ ៧ ៧ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុវោ មេត្តិ កាយកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ ហោតិ
 សព្វប្បាចារិសុ ភវិ ថេវ រហោ ៥ អយម្បិ ធម្មា
 សារណីយោ ចិយករណា កុករណា សន្តហាយ
 អវិភាយ សាមត្តិយា ឯកិកាយ សិវត្តនិ ។ មុធន
 បរិ កិក្ខុវេ កិក្ខុវោ មេត្តិ វចិកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតិ
 ហោតិ សព្វប្បាចារិសុ ភវិ ថេវ រហោ ៥ អយម្បិ

បុប្ផយមកវិទ្យា កោសម្បិយស្វរ សារណីយម្ម ៦ ប្រការ

ចាសវៃនិគ្គា ចាតវេតន្តានិគ្គា វាយសវៃនិគ្គា អ្នកចាំនិទ្ធាយ
 ភោះ មិច្ឆាញ្ញិកានិគ្គាឱ្យសុខចិត្តផង មិច្ឆាញ្ញាញ្ញិកានិគ្គាឱ្យសុខចិត្តផង
 មិច្ឆាញ្ញិកានិគ្គាឱ្យយល់ព្រមផង មិច្ឆាញ្ញាញ្ញិកានិគ្គាឱ្យយល់ព្រមផង
 ម្ចាស់គោយបុរសចាំនិទ្ធាយ ហេតុនោះទើបប្រព្រឹត្តាវ ដើម្បីសេចក្តី
 មិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខផល់គួរចាំនិទ្ធាយ អស់កាលជាយូរទៅថ្ងៃ ។

[១៨៦] លិង្គវេនា ព្រះហឫទ័យ ប្រសិទ្ធិសិទ្ធិកិក្ខុចាំនិ
 ទ្ធាយ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ធម៌ចាំនិទ្ធាយ ៦ ប្រការនេះ ជាទិវលីក
 ជាទិវលីកឱ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទិវលីកឱ្យកើតសេចក្តីគោរព វែង
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនចាសវៃនិគ្គា ដើម្បីសេចក្តី
 ព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ធម៌ចាំនិទ្ធាយ ៦ ប្រការ គឺអ្វីៗ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្ធាយ កិក្ខុកុសិសាសនានេះ គួរកំណត់យកម្រកយកយ
 មេត្តា ចំពោះពួកសព្វហ្មុយបុគ្គល ក្នុងចំពោះមុខទីដំបូងមុខផង
 នេះឯងជាធម៌គួរឱ្យលើក ជាទិវលីកឱ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទិវលីកឱ្យកើត
 សេចក្តីគោរព វែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនចាស
 វៃនិគ្គា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ចាំនិទ្ធាយ ប្រការមួយទៀត កិក្ខុកុសិសាសនានេះ គួរកំណត់យកម្រកយកយ
 មេត្តា ចំពោះពួកសព្វហ្មុយបុគ្គល ក្នុងចំពោះមុខទីដំបូងមុខផង នេះឯង

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចន្ទវគ្គសង្កត

ឧទ្ទោ សារាណិយោ ចិយតារណោ តុតារណោ សន្តិ-
 ហាយ អវិវិទាយ សាមគ្គិយោ ឯកីការិយ សិវត្តតិ ។
 បុន ធម៌ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ មេត្តិ មោទានម្ហិ បន្តិ-
 បដ្ឋិតិ មោតិ សព្វហ្មតារិសុ អារី ចេវ រមោ ឧ-
 អយម្យ ឧទ្ទោ សារាណិយោ ចិយតារណោ តុតារ-
 ណោ សន្តិហាយ អវិវិទាយ សាមគ្គិយោ ឯកីការិ-
 យ សិវត្តតិ ។ បុន ធម៌ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ^(១) យេ តេ-
 លាកា ធម្មិកា ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បត្តបរិយោ-
 បន្នមត្តិមិ គតាវុបេហិ លាកេហិ អប្បដិវិភត្តកោតិ
 មោតិ សីលវច្ឆេហិ សព្វហ្មតារិហិ សាទារលាកោតិ
 អយម្យ ឧទ្ទោ សារាណិយោ ចិយតារណោ តុតារ-
 ណោ សន្តិហាយ អវិវិទាយ សាមគ្គិយោ ឯកីការិយ
 សិវត្តតិ ។ បុន ធម៌ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យាធិ តាធិ
 សីលាធិ អត្តណ្ណាធិ អដ្ឋង្គាធិ អសតលាធិ អ-
 កម្មាសាធិ ភុជិស្សាធិ វិញ្ញាបសដ្ឋាធិ អបរាបដ្ឋាធិ

១ ម. កិក្ខុតោ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលចន្ទវគ្គសង្កត

ជាធម៌គួរឱ្យរើក ជាទិវិទ្ធិឱ្យរើកសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទិវិទ្ធិឱ្យរើកសេច-
 ក្តីតារោ រមេតិប្រព្រឹត្តោវោធម្មិសេចក្តីសង្រ្គោះ ធម្មិមិទពាសិទេនិគ្គា
 ធម្មិប្រមាប្រៀនិគ្គា ធម្មិមូលមិគ្គត្តា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការ
 មួយទៀត ភិក្ខុគួរគាំដឹមនោកម្បប្រកបដោយមត្តា ចំពោះពួកសព្វហ្ម-
 តារិបុគ្គល ក្នុងចំពោះទេវទាំងទាំងមុខផង នេះឯងជាធម៌គួរឱ្យរើក
 ជាទិវិទ្ធិឱ្យរើកសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទិវិទ្ធិឱ្យរើកសេចក្តីតារោ រមេតិប្រ-
 ព្រឹត្តោវោធម្មិសេចក្តីសង្រ្គោះ ធម្មិមិទពាសិទេនិគ្គា ធម្មិសេចក្តីប្រម-
 ាប្រៀនិគ្គា ធម្មិមូលមិគ្គត្តា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយ
 ទៀត លាភណា ដែលប្រកបដោយធម៌ បានមកដោយធម៌ ដោយ
 ហោចៅ សូម្បីតែវត្ថុដែលលប់ចូលក្នុងបាត្រ ភិក្ខុជាអ្នកបរិភោគមិនចែក
 ដែលកលាភទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះទេ គឺជាអ្នកបរិភោគសាធារណ៍
 ដោយពួកសព្វហ្មតារិបុគ្គលដែលមានសីល នេះឯងជាធម៌គួរឱ្យរើក
 ជាទិវិទ្ធិឱ្យរើកសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទិវិទ្ធិឱ្យរើកសេចក្តីតារោ រមេតិ
 ប្រព្រឹត្តោវោធម្មិសេចក្តីសង្រ្គោះ ធម្មិមិទពាសិទេនិគ្គា ធម្មិសេចក្តី
 ប្រមាប្រៀនិគ្គា ធម្មិមូលមិគ្គត្តា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការ
 មួយទៀត សីលណា មិនដាច់ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយ មិនពាល មិនព្រោះ
 ជាសីលល្អ ដែលវិញ្ញាណ តែងសរសើរ មិនបំពាន ដោយគណៈ

៣១១

បុព្វបទក្រុម ពោសម្ព័យសុត្ត ៥ សាវណ្ណិយមធម្ម

សភាជិសិវត្ថុនិកាជិ តតាវុចេសុ សីលេសុ សីល-
 មញ្ញតតោ វិហាតិ សព្វេហ្មជាវិហិ អាវិ ថេវ វណោ
 ៥ អយម្យំ ធខន្តោ សាវណ្ណិយោ មិយកាវណោ
 កុកាវណោ សន្តំហាយ អវិវាធាយ សាមគ្គិយោ
 ឯកំភារាយ សិវត្ថុតិ ។ មុន មយិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 យាយិ និដ្ឋិ អវិយា និយ្យាជិកា និយ្យាតិ តត្តាស្ស
 សម្មា មុត្តាត្តយោយ តតាវុចាយ និដ្ឋិយោ និដ្ឋិសា-
 មញ្ញតតោ វិហាតិ សព្វេហ្មជាវិហិ អាវិ ថេវ វណោ ៥
 អយម្យំ ធខន្តោ សាវណ្ណិយោ មិយកាវណោ កុកា-
 វណោ សន្តំហាយ អវិវាធាយ សាមគ្គិយោ ឯកំភារាយ
 សិវត្ថុតិ ។ ឥម ទោ ភិក្ខុវេ ៥ សាវណ្ណិយោ ធខន្តោ
 មិយកាវណោ កុកាវណោ សន្តំហាយ អវិវាធាយ សា-
 មគ្គិយោ ឯកំភារាយ សិវត្ថុតិ ។ ឥមសិ ទោ ភិក្ខុវេ

បុព្វបទក្រុម ពោសម្ព័យសុត្ត សាវណ្ណិយមធម្ម ៥ ប្រការ

ជំនិដ្ឋិ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នាទំនើក្នុង
 សព្វេហ្មជាវិហារ ក្នុងសីលទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ទាំងក្នុង
 ចំពោះមុខទាំងទីកំចាំងមុខ នេះឯងជាធម៌ត្រូវរើសជាទីធ្វើឱ្យកើតសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឱ្យកើតសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 សង្រ្គោះ ដើម្បីមិនទាស់វែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីត្រេមាត្រៀនគ្នា ដើម្បី
 មូលមិត្តភាព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត ជំនិដ្ឋិ(១)
 ណា ដ៏ប្រសើរ ជាទីស្រាវជ្រាវសត្វ វេទន៍ដឹកនាំសត្វដែលធ្វើតាម
 ឱ្យរស់នៅនិរោសចក្ខុក្នុងបាទ ដោយប្រវែង ភិក្ខុប្រកបដោយនិដ្ឋិស្មិ
 គ្នាទំនើក្នុងសព្វេហ្មជាវិហារ ក្នុងនិដ្ឋិមានសភាពដូច្នោះ ទាំងក្នុងចំពោះ
 មុខទាំងទីកំចាំងមុខ នេះឯងជាធម៌ត្រូវរើស ជាទីធ្វើឱ្យកើតសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឱ្យកើតសេចក្តីគោរព វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 សង្រ្គោះ ដើម្បីមិនទាស់វែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីត្រេមាត្រៀនគ្នា ដើម្បី
 មូលមិត្តភាព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវណ្ណិយមធម៌ទាំង ៦ ប្រការ
 នេះឯង ជាទីធ្វើឱ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឱ្យកើតសេចក្តីគោរព
 វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះ ដើម្បីមិនទាស់វែងគ្នា ដើម្បី
 សេចក្តីត្រេមាត្រៀនគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តភាព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

១ អន្តរាគមន៍ សម្ព័យនិដ្ឋិ ប្រកបដោយលោកាចក្ខុមន្ត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយក្ស បូលបណ្ណសាល

ធន្នំ សារាណិយោនំ ធន្នានំ ឯតំ អត្តំ ឯតំ សង្កា-
 ហិតំ ឯតំ សង្កាដនិយំ^(១) យនិទំ យាយំ ធន្នំ
 អរិយោ និយ្យានិកា និយ្យានិ តត្តវស្ស សង្កា-
 ទុក្ខកុយោយ ។ សយ្យថាថិ កិក្កុវេ ក្កដាកាស្ស
 ឯតំ អត្តំ ឯតំ សង្កាហិតំ ឯតំ សង្កាដនិយំ យនិទំ
 ក្សនិ ឯតំ មេវេ មេវេ កិក្កុវេ ឥមេសិ ធន្នំ សារាណិយោនំ
 ធន្នានំ ឯតំ អត្តំ ឯតំ សង្កាហិតំ ឯតំ សង្កាដនិយំ
 យនិទំ យាយំ ធន្នំ អរិយោ និយ្យានិកា និយ្យានិ
 តត្តវស្ស សង្កា ទុក្ខកុយោយ ។

[១៨៣] កាថេត្វ កិក្កុវេ យាយិ ធន្នំ អរិយោ
 និយ្យានិកា និយ្យានិ តត្តវស្ស សង្កា ទុក្ខកុយោយ ។
 ឥទ កិក្កុវេ កិក្កុ អរិយោកតោ វា រុត្តម្ភុលកតោ វា
 សុញ្ញតារកតោ វា ឥតំ បដិសត្វក្ខតិ អត្តំ ទុវោ
 មេ តំ បរិយុដ្ឋានំ អដ្ឋក្កំ អប្បហិទំ យេនាហំ បរិ-
 យុដ្ឋានេន បរិយុដ្ឋានចិត្តោ យថាក្ខតំ នប្បថានេយ្យំ
 ន បស្សេយ្យន្តំ^(២) ។ សទេ កិក្កុវេ កិក្កុ កាមរកមរិ-

១ ១. ២- សង្កាដនិយំ ទិស្សនិ ។ ២ ៩. ២. ៩ កាយេយ្យំ ន បស្សេយ្យន្តំ ទិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូលបណ្ណសាល

បណ្ណសាលាណិយោនំ ឯ ប្រការេន មានវិកច្ឆិដ្ឋិប្រសើរ ជាទី
 ប្រោចប្រសើរនេះឯង ដែលជាច្បង ជាទីប្រមូម ជាទីប្រដុំចុះ (នៃធម៌
 ព័ន្ធណោះ) ភាគដឹកនាំសត្វដែលប្រតិបត្តិកាម ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខដោយ
 ប្រព្រឹត្តទាន ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ កំពូលនៃផ្ទះមានកំពូល ជាច្បង
 ជាទីប្រមូម ជាទីប្រដុំចុះ យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ បណ្ណសាល-
 ណិយោនំ ឯ ប្រការេន មានវិកច្ឆិដ្ឋិប្រសើរ ជាទីប្រោចប្រសើរ
 នេះឯង ដែលជាច្បង ជាទីប្រមូម ជាទីប្រដុំចុះ (នៃធម៌ព័ន្ធណោះ)
 ភាគដឹកនាំសត្វដែលប្រតិបត្តិកាម ឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រព្រឹត្តទាន យ៉ាង
 នោះវេ ។

[១៨៣] ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ ទិដ្ឋិដ្ឋិប្រសើរដែលជាទីប្រោចប្រសើរ
 ដឹកនាំសត្វដែលប្រតិបត្តិកាម ឲ្យអស់សេចក្តីទុក្ខទានដោយប្រព្រឹត្ត
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទៅក្នុងព្រៃក្តី
 ទៅព្រៃមួយឈើក្តី ទៅក្នុងសុញ្ញតារកតោក្តី រមែងនិពិចារណាផ្សេងៗ
 កាតាអញមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋានកិលេសណា គ្របសង្កត់ហើយ មិន
 ដឹងច្បាស់ មិនឃើញច្បាស់ កាមសភាវៈពិត បរិយុដ្ឋានកិលេស
 នោះគាំងទៅក្នុងសង្គាន កាតាអញមិនទាន់លះបង់ទាន មានវិជ្ជាទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ ប្រសិនបើភិក្ខុ មានកាមរក គ្របសង្កត់ហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុរាណសាស្ត្រ

សោ ឃី បដាធាតិ នត្ថំ ទោ មេ នំ វេយុដ្ឋានំ
 អជ្ឈន្តំ អប្បហំមំ យេថាហំ វេយុដ្ឋានំ វេយុដ្ឋានំ
 កតំតោ យថាភូតំ នច្បជានេយ្យំ ឬ បសេយ្យំ
 សុបណំហំតិ វេ មាទសំ សទ្ធាមំ វោសាយាតិ ។
 ឥនមស្ស បវេមំ ញាណំ អធិគតិ ហោតិ អវិយំ
 លោកុត្តរំ អសាធាវណំ បុដ្ឋដ្ឋនេហិ ។

(១៨៦) បុន ចេវី ភិក្ខុវេ អវិយស្សវិកោ ឥតិ
 បដិសញ្ញកុតំ ឥមំ នុ ទោ អហំ និដ្ឋំ អាសេ-
 វន្តោ ការវន្តោ តហុលីកវេន្តោ លកាមិ បច្ចុត្តិ
 សមមំ លកាមិ បច្ចុត្តិ ធិត្តិធិត្តិ ។ សោ ឃី
 បដាធាតិ ឥមំ ទោ អហំ និដ្ឋំ អាសេវន្តោ
 ការវន្តោ តហុលីកវេន្តោ លកាមិ បច្ចុត្តិ សមមំ
 លកាមិ បច្ចុត្តិ ធិត្តិធិត្តិ ។ ឥនមស្ស នុតិយំ
 ញាណំ អធិគតិ ហោតិ អវិយំ លោកុត្តរំ អសាធា-
 វណំ បុដ្ឋដ្ឋនេហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុរាណសាស្ត្រ

ភិក្ខុនារវែមឥនិយំនិវេទេថា ភក្ខាអញ្ញមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋានកិលេស
 ណាត្រួសស្អាតហើយ មិនបានដឹងច្បាស់ មិនបានឃើញច្បាស់ តាម
 សភាវៈពិត បរិយុដ្ឋានកិលេសដែលកំរើនៅក្នុងសន្តាននោះ ដែលថា
 ភក្ខាអញ្ញមិនបានចង់បាន មិនបានឡើយ ចិត្តរបស់ភក្ខាអញ្ញបាន
 កំលប់ទុកប្រពៃហើយ ដើម្បីក្រាស់ដឹងខ្លះអរិយសច្ចធម៌ព័ន្ធជា ។ នៅ
 ជាញាណទី ១ ដែលភិក្ខុនារបានប្រាសដឹងហើយ ជាញាណទីប្រសើរ
 ជាលោកុត្តរ មិនសាធាវណ៍ដល់ពួកបុដ្ឋដ្ឋនឡើយ ។

(១៨៧) ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធជា ប្រការមួយទៀត អរិយសាវ័ក
 វែមឥនិយំនិវេទេថា ភក្ខាអញ្ញកាលសេត កាលចំរើន កាលធ្វើ
 រឿយៗ ខ្លះខ្លះនេះឯង គេបានខ្វះខាតចិត្តស្ងប់រង្វាប់ ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន
 បានខ្វះខាតកិលេស ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ឬហ្ន៎ ។ អរិយសាវ័កនារ
 វែមឥនិយំនិវេទេថា ភក្ខាអញ្ញកាលសេត កាលចំរើន កាលធ្វើ
 រឿយៗ ខ្លះខ្លះនេះឯង គេបានខ្វះខាតចិត្តស្ងប់រង្វាប់ ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន
 បានខ្វះខាតកិលេស ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ។ នៅជាញាណទី ២
 ដែលភិក្ខុនារបានប្រាសដឹងហើយ ជាញាណទីប្រសើរ ជាលោកុត្តរ
 មិនសាធាវណ៍ដល់ពួកបុដ្ឋដ្ឋនឡើយ ។

បុព្វបទវេទស្ស កោបដ្ឋិយសុត្តេ សុត្តន្តស្ស ភតិយំ បក្កុញ្ញាលំ

បុព្វបទវេទ កោសដ្ឋិយស្សត្ថេ ញាលោ ទី ៣ ទំ ៣ ទី ១. ប្កុញ្ញាលំ

[១៧៥] មុន ចមរិ កិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ ភតិ បដិសក្ខិក្ខុតិ យថាវុចាយហំ ទិដ្ឋិយា សមន្តាគោ កោ អត្ថិ ទុវោ ភតោ មហិទ្ធា អញ្ញោ សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ កំ គថាវុចាយ ទិដ្ឋិយា សមន្តាគោតិ ។ វេសា ឃី បដិសតិ យថាវុចាយហំ ទិដ្ឋិយា សមន្តាគោ ទត្ថិ ភតោ មហិទ្ធា អញ្ញោ សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ កំ គថាវុចាយ ទិដ្ឋិយា សមន្តាគោតិ ។ ភទមស្ស ភតិយំ ញាលំ អដិកតិ កោតិ អរិយំ លោកុត្តរិ អសាធារណំ បុថុដ្ឋនេហំ ។

[១៧៦] មុន ចមរិ កិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ ភតិ បដិសក្ខិក្ខុតិ យថាវុចាយ ទត្ថតាយ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ សមន្តាគោ អចាម្យំ គថាវុចាយ ទត្ថតាយ សមន្តាគោតិ ។ កមរិវុចាយ ច កិក្ខុវេ ទត្ថតាយ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ សមន្តាគោ ទត្ថតាយ វេសា កិក្ខុវេ ទិដ្ឋិសម្បន្តស្ស បុត្តលស្ស

[១៧៧] ម្ចាស់កិក្ខុវេវិទ្យាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសាវកោមេត ពិចារណាដូច្នោះ កត្តាអញ្ញប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានសភាពយ៉ាងណា សមណៈទីត្រាហ្មណ៍ដទៃក្រៅអំពីនេះ ដែលប្រកបដោយទិដ្ឋិមានសភាព យ៉ាងនោះដែរ ក៏មានដូច្នោះ ។ អរិយសាវកោនោះ ក៏ដឹងយ៉ាងនេះថា កត្តាអញ្ញប្រកបដោយទិដ្ឋិមានសភាពយ៉ាងណា សមណៈទីត្រាហ្មណ៍ ដទៃក្រៅអំពីនេះ ដែលប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានសភាពយ៉ាងនោះ មិន មានទេ ។ រទេវេញាលោទី ៣ ដែលកិក្ខុវេនោះបានគ្រាស់ដឹងហើយ ជា ញាលដ៏ប្រសើរ ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណ៍ដល់ពួកបុថុដ្ឋនេឡើយ ។

[១៧៨] ម្ចាស់កិក្ខុវេវិទ្យាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសាវកោ រមេតិពិចារណាដូច្នោះ បុត្តលដែលបរិច្ចេកិរដោយទិដ្ឋិ ប្រកប ដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងណា កត្តាអញ្ញក៏ប្រកបដោយ ទិដ្ឋិតាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេវិទ្យាយ បុរ បុត្តលបរិច្ចេកិរដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិ តាមធម្មតា មានសភាពដូច ម្តេច ម្ចាស់កិក្ខុវេវិទ្យាយ ធម្មការបស់បុត្តល ដែលបរិច្ចេកិរដោយទិដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសក់

កំណាចំ តតារុយំ អាមត្តំ អាមជ្ជតិ យេថារុកាយ អា-
 មត្តិយា វុដ្ឋានិ មញ្ញាយតិ អដទោ នំ ចិម្បុមេវ សត្តិ
 វា វិញ្ញសុ វា សម្រហ្មចារីសុ ទេសេតិ វិវេតិ ឧត្តាជំកា-
 រោតិ ទេសេតា វិវេតា ឧត្តាជំកតា វាយតិ សិវំ
 វេមជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ កិក្កុវេ ទទារេ កុមារេ
 មន្តោ ឧត្តាទេសយ្យកោ ហត្ថេ វា ចានេន វា
 អង្ការិ អក្កមិត្តា ចិម្បុមេវ មជិសំហរតិ ឯវិទេវ ទោ
 កិក្កុវេ ធម្មតា ឯសា ទិដ្ឋិសម្បទស្ស បុគ្គលស្ស
 កំណាចំ តតារុយំ អាមត្តំ អាមជ្ជតិ យេថារុកាយ
 វេមត្តិយា វុដ្ឋានិ មញ្ញាយតិ អដទោ នំ ចិម្បុមេវ
 សត្តិ វា វិញ្ញសុ វា សម្រហ្មចារីសុ ទេសេតិ វិវេតិ
 ឧត្តាជំករោតិ ទេសេតា វិវេតា ឧត្តាជំកតា វាយតិ
 សិវំ អាមជ្ជតិ ។ សេ ឯវិ មជាតាតិ យេថារុកាយ
 ធម្មតាយ ទិដ្ឋិសម្បទោ បុគ្គលោ សមញ្ញកកោ
 អហម្យំ តតារុកាយ ធម្មតាយ សមញ្ញកកោតិ ។
 ឥដេសស្ស ទត្តតំ ញាណំ អនិកតំ ហោតិ អរិយំ
 លោក្យត្តំ អសាធាវណំ បុដ្ឋជ្ជេនេហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក់

និការេ ពញ្ញាចារកាមក្កិមានសភាពយ៉ាងណា កិក្កុតំ គង្គត្រៃកាមក្កិមានស-
 ភាពយ៉ាងនោះខ្លះដែរ តែថាកិក្កុនោះមែនសំដែង បើក ធ្វើឱ្យច្បាស់ឡើង
 ឲ្យអាមត្តិមាន ក្នុងសំណាក់សាស្តា ឬក្នុងពួកសម្រហ្មចារី ឬក្នុងជាម្នាក់
 ប្រាជ្ញដោយឆាប់រហ័ស លុះសំដែង បើក ធ្វើឱ្យច្បាស់ឡើងហើយ ក៏ដល់
 ឲ្យការសង្រួមកៅ ។ ម្ចាស់កិក្កុទាំងឡាយ ដូចជាកុមារក្នុងពាក្យខ្លះនៅ
 ជេតជូរនៅឡើយ ប៉ះពាល់ទើបកើតដោយវេក្កិ ដោយជេតិក្កិ ក៏ជកមក
 វិញជាប្រញាប់ យ៉ាងណា ម្ចាស់កិក្កុទាំងឡាយ ធម្មការបស់បុគ្គលដែល
 ប្រកបដោយទិដ្ឋិ និការេ ពញ្ញាចារកាមក្កិមានសភាពយ៉ាងណា កិក្កុតំ
 គង្គត្រៃកាមក្កិមានសភាព យ៉ាងនោះខ្លះដែរ តែថាកិក្កុនោះសំដែង បើក
 ធ្វើឱ្យច្បាស់ឡើងឲ្យអាមត្តិមានក្នុងសំណាក់សាស្តា ឬក្នុងពួកសម្រហ្មចារី-
 ឬក្នុងជាម្នាក់ប្រាជ្ញដោយឆាប់រហ័ស លុះសំដែង បើក ធ្វើឱ្យច្បាស់ឡើង
 ហើយក៏ដល់ឲ្យកិរិយាសង្រួមកៅ យ៉ាងនោះដែរ ។ កិក្កុនោះក៏ដឹងយ៉ាង
 នេះថា បុគ្គលដែលចិប្បណិដោយទិដ្ឋិប្រកបដោយទិដ្ឋិកាមធម្មតាមាន-
 ភាពយ៉ាងណា អាត្មាសញ្ញក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិកាមធម្មតាមានសភាពយ៉ាង
 នោះដែរ ។ នេះជាញាណទី ២ ដែលកិក្កុនោះបានប្រាសដឹងហើយ ជា
 ញាណដ៏ប្រសើរ ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធាវណ៍ដល់ពួកបុដ្ឋជ្ជេឡើយ ។

បុប្ផយទានវិញ្ញាណ កោសិក្ខិយសុទ្ធ សុទ្ធក្ខេសុ ចក្ខុវិញ្ញាណ

[១៧៧] បុព្វ ចរិ កិក្ខុវេ វេយស្សវកោ វេនិ
 បដិសត្តិក្ខតិ យថាវុតាយ ធម្មតាយ និដ្ឋិសម្បទ្ធ
 បុគ្គលោ សមន្តាគតោ អហម្បិ តថាវុតាយ ធម្មតាយ
 សមន្តាគតាតិ ។ តថាវុតាយ ធម្មតាយ ធម្មតាយ
 និដ្ឋិសម្បទ្ធ បុគ្គលោ សមន្តាគតោ ធម្មតា វិសា
 កិក្ខុវេ និដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស កំត្តាមិ យាមិ
 តាមិ សម្រាហ្មចារិមិ ឡោវចាមិ កីតាវណិយាមិ តត្ថ
 ឧស្សុក្កិ អហម្បា ហោតិ អធិទ្ធស្ស តិព្វាបេត្វា ហោតិ
 អធិសីលសិក្ខាយ អធិចិត្តសិក្ខាយ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា-
 យ ។ សេយ្យថាវិ កិក្ខុវេ តាវិ តុណ្ណាវច្ឆា ថព្ពញ្ច(១)អា-
 លុប្បតិ វច្ឆកត្ត អបចំធនិ(២) វិវាមេ ទោ កិក្ខុវេ ធម្មតា
 វិសា និដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស កំត្តាមិ យាមិ
 តាមិ សម្រាហ្មចារិមិ ឡោវចាមិ កីតាវណិយាមិ
 តត្ថ ឧស្សុក្កិ អហម្បា ហោតិ អធិទ្ធស្ស តិព្វាបេត្វា
 ហោតិ អធិសីលសិក្ខាយ អធិចិត្តសិក្ខាយ អធិប្បញ្ញា-
 សិក្ខាយ ។ សោ វិវិ បដាធាតិ យថាវុតាយ ធម្ម-
 តាយ និដ្ឋិសម្បទ្ធ បុគ្គលោ សមន្តាគតោ អហម្បិ

១ ១. ថព្ពញ្ច ។ ២. ធម្មតា ។ ៣. អបវិច្ឆនិ ។ ៤. អប្បវិនិ ។

បុប្ផយទានវិញ្ញាណ កោសិក្ខិយសុទ្ធ ញាណ ច ឧស្សុក្ក ៧

[១៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត ហើយសាវ័ក
 វេយសីវារណៈ ដូច្នោះ បុគ្គលដែលបរិច្ចាលិវាយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយ
 ទិដ្ឋិកម្មធម្មតា មានសភាពយ៉ាងណា ភាគអញ្ចក្របបដោយទិដ្ឋិកម្ម
 ធម្មតាមានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលបរិ-
 ច្ចាលិវាយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិកម្មធម្មតាមានសភាពដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ធម្មតាចល់បុគ្គលដែលបរិច្ចាលិវាយទិដ្ឋិនេះ គង់មានសេច-
 ក្តីខ្ពស់ទ្រុឌធ្លាក់កែវ ។ ខ្ពស់នឹងទាបចល់ពួកសម្រាហ្មចារិបុគ្គលខ្លះដែរ
 តែជាគោនសេចក្តីប្រាថ្នាទៀត ក្នុងអធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិ-
 ប្បញ្ញាសិក្ខា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាមេតាមានកូនខ្ញុំ ខំប្រើ
 ស៊ីស្លាវង់ ថ្នកថ្មមកូនផង យ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាចល់
 បុគ្គលដែលបរិច្ចាលិវាយទិដ្ឋិនេះ គង់មានសេចក្តីខ្ពស់ទ្រុឌធ្លាក់
 កែវ ។ ខ្ពស់នឹងទាបចល់ពួកសម្រាហ្មចារិបុគ្គលខ្លះដែរ តែជាគោនសេចក្តី
 ប្រាថ្នាទៀត ក្នុងអធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិប្បញ្ញាសិក្ខាក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ។ កិច្ចានោះវេយសីវង់យ៉ាងនោះ បុគ្គលដែលបរិច្ចាលិវាយ
 ទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិកម្មធម្មតា មានសភាពយ៉ាងណា ភាគអញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុគ្គលនិកាយ

តថាគរោយ ធម្មតោយ សមញ្ញតតោតិ ។ ននិមស្ស
មត្យមំ ញ្ញាលំ អនិគតំ ហោតិ អរិយំ លោកុត្តរិ
អសាធារណំ បុដ្ឋដ្ឋនេហិ ។

(៣៧៨) បុទ ចថរិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវិកា នតិ
មជ្ឈិមត្យក្កតំ យថាគរោយ តលតោយ និដ្ឋិសធស្សន្ទោ
បុគ្គលោ សមញ្ញតតោ អហម្យំ តថាគរោយ តលតា-
យ សមញ្ញតតោតិ ។ កម្មីវោយ ច ភិក្ខុវេ ត-
លតោយ និដ្ឋិសធស្សន្ទោ បុគ្គលោ សមញ្ញតតោ
តលតា វិសា ភិក្ខុវេ និដ្ឋិសធស្សន្ទស្ស បុគ្គលស្ស
យំ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិទោយេ ទេសិយនាទ
អដ្ឋិកត្វា មនសិកត្វា សត្វិចតសោ សមញ្ញហរិក្វា
ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ ។ វេសា វិវិ មជាបាតិ
យថាគរោយ តលតោយ និដ្ឋិសធស្សន្ទោ បុគ្គលោ
សមញ្ញតតោ អហម្យំ តថាគរោយ តលតោយ
សមញ្ញតតោតិ ។ ននិមស្ស ធម្មំ ញ្ញាលំ អនិគតំ
ហោតិ អរិយំ លោកុត្តរិ អសាធារណំ បុដ្ឋដ្ឋនេហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុគ្គលនិកាយ

កិប្រកថោយទំដ្ឋំ ភាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះជា
ញ្ញាណទី ៥ ដែលភិក្ខុនោះបានក្រាស់ជីវិតហើយ ជាញ្ញាណដ៏ប្រសើរ
ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណ៍ដល់តួកបុដ្ឋដ្ឋនេហ្វិយ ។

(៣៧៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសាវ័ក
រមែងពិចារណាដូច្នោះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទំដ្ឋំ ប្រកថោយ
ទំដ្ឋំភាមកំឡាំង មានសភាពយ៉ាងណា ពាក្យកិប្រកថោយទំដ្ឋំភាម
កំឡាំងមានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល
ដែលបរិបូណ៌ដោយទំដ្ឋំ ប្រកថោយទំដ្ឋំភាមកំឡាំងមានសភាពដូចម្តេច
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទំដ្ឋំមានកំឡាំងខ្លះ
តែងត្រូវការយកចិត្តទុកដាក់ចិញ្ចឹមខ្លួនសំដែងធម៌វិមិយ ដែលតែងតែបាន
សំដែងទុកមក ហើយប្រមូលចិត្តមកឱ្យមូល ផ្សំផ្សាទៀតប្រុងស្តាប់
ធម៌ (នោះ) ។ ភិក្ខុនោះវែងជីវិតយ៉ាងនេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌
ដោយទំដ្ឋំ ប្រកថោយទំដ្ឋំភាមកំឡាំង មានសភាពយ៉ាងណា ពាក្យ-
កិប្រកថោយទំដ្ឋំភាមកំឡាំង មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ
ជាញ្ញាណទី ៦ ដែលភិក្ខុនោះបានក្រាស់ជីវិតហើយ ជាញ្ញាណដ៏ប្រសើរ
ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណ៍ដល់តួកបុដ្ឋដ្ឋនេហ្វិយ ។

បុប្ផយមរាជ្ជស្ស កោសង្កិយបុត្តេ សន្តត្តេសុ សន្តមញ្ញាណំ

(១៨៧) បុត្ត ធម៌វី ភិក្ខុវេ អរិយសន្តវរតោ ភតិ
ធម៌សញ្ញិក្ខតិ យថាវុបាយ ពលតាយ និដ្ឋិសម្បុន្តោ
បុត្តលោ សមញ្ញកតោ អហម្យំ តថាវុបាយ ពល-
តាយ សមញ្ញកតោតិ ។ កងដំរុបាយ ធម៌ ភិក្ខុវេ
ពលតាយ និដ្ឋិសម្បុន្តោ បុត្តលោ សមញ្ញកតោ
ពលតា ឃសា ភិក្ខុវេ និដ្ឋិសម្បុន្តស្ស បុត្តលស្ស
យី តថាតតប្បវេទិតេ ធម្មវិធមយ ទេសិយមាទេ
លកតំ អន្តវេទំ លកតំ ធម្មវេទំ លកតំ ធម្មបសញ្ញតំ
តាមុដ្ឋំ ។ សោ ឃវី ចជាតាតិ យថាវុបាយ ពល-
តាយ និដ្ឋិសម្បុន្តោ បុត្តលោ សមញ្ញកតោ អហម្យំ
តថាវុបាយ ពលតាយ សមញ្ញកតោតិ ។ ឥធមស្ស
សន្តមំ ញាណំ អនិកតំ ហោតិ អរិយំ លោកុត្តរិ
អសាចារណំ បុគ្គុដ្ឋិទេហិ ។

បុប្ផយមរាជ្ជ កោសង្កិយសុត្ត ញាណំ ធម៌ បុគ្គុន្ត ធម៌

(១៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្បាយ ប្រកាម្មយវិញ្ញោទៀត អរិយសាវ័ក
វេមនិវិយាណោ ប្បុច្ឆេថា បុត្តលវេលបិប្បណិដោយទិដ្ឋិ ប្រកម
ដោយទិដ្ឋិតាមកំឡានំ មានសភាពយ៉ាងណា កាត្មាអញ្ញក៍ប្រកបដោយ
ទិដ្ឋិតាមកំឡានំមានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្បាយ បុ
បុត្តលវេលបិប្បណិដោយទិដ្ឋិ ប្រកមដោយទិដ្ឋិតាមកំឡានំមានសភាព
ដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្បាយ កាត្មវេលបិប្បណិដោយទិដ្ឋិ
មាតំឡានំនោះ វេមនិបុត្តេអត្តវេទ បុត្តេធម្មវេទ នីវិបុត្តេហេតុ វេលប្រកម
ដោយធម៌ ចំពោះអ្នកសំដែងធម្មវិទ្ធិយ វេលតថាគតបុត្តសំដែងទុកមក ។
ភិក្ខុនោះវេមនិវិបុត្តេនិទេថា បុត្តលវេលបិប្បណិដោ ធម៌ទិដ្ឋិ ប្រកម
ដោយទិដ្ឋិតាមកំឡានំមានសភាពយ៉ាងណា កាត្មាអញ្ញក៍ប្រកបដោយទិដ្ឋិ
តាមកំឡានំ មានសភាពដូច្នោះដែរ ។ នេះដោយញាណទិ វេ វេលភិក្ខុ
នោះបុត្តេប្រាសំនីវិហាយ ដោយញាណទិប្រាសិវ ដោយលោកុត្តរ មិធសា-
នាណំសំលំត្តកបុគ្គុដ្ឋិទេហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្ណាលក

[១៧០] ឃឹ សុត្តន្តសមដ្ឋានកកស្ស ទោ ភិក្ខុវេ
វេយស្សវកស្ស ធម្មតា សុសមន្តិដ្ឋា ហោតិ សោ-
តាបត្តិដលសន្តិកិរិយាយ ។ ឃឹ សុត្តន្តសមដ្ឋានកតោ
ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សោតាបត្តិដលសមដ្ឋា-
នតោ ហោតិភិ ។ ឥធមវេច ភកវា អត្តមជា កេ
ភិក្ខុ កកវតោ ភាសិភិ អភិទន្តិ ។

កោសិយស្ស អន្ធមំ ធិត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្ណាលក

[១៧០] ម្នាលភិក្ខុចំនីឡាយ ធម្មតាវេអរិយសាវ័កដែលប្រកប
ដោយអង្គចំនី វេ ប្រការយ៉ាងនេះ សាម្រេចល្អហើយ ក្នុងការធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់នូវសោតាបត្តិដល ។ ម្នាលភិក្ខុចំនីឡាយ អរិយសាវ័កដែល
ប្រកបដោយអង្គចំនី វេ ប្រការយ៉ាងនេះ ឆ្កោរចេញពីអ្នកប្រកបដោយ
សោតាបត្តិដល ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ពុំប្រាសភាសិតទេចប់
ហើយ ភ្នែកភិក្ខុចំនីនោះក៏មានសេចក្តីទេញចិត្ត ក្រេកអរនឹងភាសិតរបស់
ព្រះមានព្រះភាគ ។

បចំ កោសិយស្ស ទី ៧ ។

សិរីមំ ប្រហ្មនិមន្តនិកល្ហំ

[១៧១] ឃុំឃ្មេ សុតំ ។ ឃុំតំ សមយំ កកក
សាវត្ថុយំ វិហារតំ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិតស្ស វារាម ។
កត្រ ទោ កកក កិក្ខុ អាមន្តេសំ កិក្ខុវេតិ ។
កនន្តេតំ តេ កិក្ខុ កកវតោ បទូស្សសុំ ។

[១៧២] កកក ឃុំតនលេប ឃុំតមិណយំ កិក្ខុវេ
សមយំ ឧត្តុដ្ឋាយំ វិហារមិ សុកកវនេ សាលវរាជន្ទលេ ។
តេន ទោ បន កិក្ខុវេ សមយេន កកស្ស ប្រហ្មនោ
ឃុំឃ្មេ ធាបតិ ទិដ្ឋិតំ ឧប្បន្នំ ឃារតំ ឥទំ ទិដ្ឋិ
ឥទំ ទុរិ ឥទំ សស្សតំ ឥទំ កោវលិ ឥទំ អនវននម្មិ
ឥទំ ហំ ន ថាយតិ ន ជីយតិ ន មិយតិ ន ចវតិ ន
ឧបបដ្ឋិតិ ឥកោ ច បនក្ខំ ឧត្តវិ ទិស្សវណំ ទត្ថិតិ ។

ប្រហ្មនិមន្តនិកល្ហត្រ ទី ៧

[១៧១] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគច្រើននៅ ក្នុងវត្តជេតវនេ របស់វនាថមិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀប
ត្រូវសាវត្ថុ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគច្រើនក្រាស់ទឹកក្នុង
ឡាយថា ម្ចាស់ក្នុងទាំងឡាយ ។ ក្នុងទីនោះនោះបាទទទួលស្តាប់ព្រះ
ពុទ្ធដីកាន់ព្រះមានព្រះភាគថា ចរិត្រព្រះគង្គីដ៏បរិសុទ្ធ ។

[១៧២] ព្រះមានព្រះភាគ បានប្រាសកាលនេះថា ម្ចាស់ក្នុង
ទាំងឡាយ សម័យមួយ គេបាននៅក្នុងសុកកវនេះ ទៀបគល់សាល-
កដ៏ត្រឹម មានជនទុក្ខជា ។ ម្ចាស់ក្នុងទាំងឡាយ សម័យនោះឯង ទិដ្ឋិ
កាត្រតំបនសភាគយ៉ាងនេះ តើគេឡើងដល់ព្រះឃ្មេយ្យនោះថា យាទ
ព្រហ្មនេះជាបេសទៀត ជាបេសបិកេថា ជាបេសមាននៅគ្រប់កាលជា
បេសមិនគួរឆ្ងាយ ជាបេសមិនឃ្លៀងឃ្លាត ព្រោះថាយាទព្រហ្មនេះមិនកើត
មិនចាស់ មិនស្លាប់ មិនច្យុត មិនកើតឡើង ឯយាទដទៃ ជាទីរលាស់
ខ្លះចេញចាកទុក្ខ ឡើងត្រូវលើកជាងយាទព្រហ្មនេះ មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ចង្ហែមនិកាយស្ស មូលបទ្ទញសាវៈ

អថខ្លាហំ កំត្តុវេ តតស្ស ព្រហ្មនោ ចេតសា
 ចេតោមរិកត្តុមណាយ សេយ្យជាមិ ឆាម តលក
 បុរិសោ សម្មិញ្ចំ កំ កាហំ ថសាវេយ្យ ថសាវំ កំ ក
 កាហំ សម្មិញ្ចេយ្យ ឃវមេវ ឧត្តដ្ឋាយំ សុកកវនេ
 សាលកជម្ភលេ អន្តរហំតោ តស្មី ព្រហ្មលោកេ
 ចាតុរហោសិ ។ អន្តសា ទោ មិ កំត្តុវេ តាកោ
 ព្រហ្មា ទុរតោ វ ណកត្តន្តំ ជិស្វាន មិ ឯតទហេត
 ឯហិ ទោ មាវិស ស្វាកតិ មាវិស ចិវស្សំ ទោ
 មាវិស ឥមិ មវិយាយមទាសិ យនិជំ ឥតាកម
 បាយ ឥនិ ហិ មាវិស ចិច្ចំ ឥនិ ចុវិ ឥនិ សស្សតិ
 ឥនិ កោវិលំ ឥនិ អចវននម្មំ ឥនិ ហិ ន ជាយតិ
 ន ជីយតិ ន មិយតិ ន ចវតិ ន ឧបមជ្ជតិ ឥតោ
 ច បទត្តំ ឧត្តវំ ចិស្សវណំ នត្តិ ។ ឃវិ វុត្ត
 អហំ កំត្តុវេ តតំ ព្រហ្មាមិ ឯតទហេតំ អវិជ្ជាកតោ
 វត កោ តកោ ព្រហ្មា អវិជ្ជាកតោ វត កោ តកោ

សុត្តន្តបិដក ចង្ហែមនិកាយ មូលបទ្ទញសាវៈ

ខ្នាលកិក្កុទាំងឡាយ ត្រាតោ ភវាគគបានដឹងឲ្យសេចក្តីគ្រិះ ក្នុង
 ចិត្តរបស់ពាក្រហ្ម ដោយចិត្តរបស់គាត់ ហើយក៏បាត់អំពីសុកកវនេ
 ទៀបគល់សាលកជម្ភលេក្នុងព្រះឧត្តដ្ឋាយំ ទៅប្រាកដក្នុងព្រហ្មលោកោ
 ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាវដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ដៃដែលលាចេញដូច្នោះ
 ឯង ។ ខ្នាលកិក្កុទាំងឡាយ ពាក្រហ្មបានឃើញគាត់អត់ពុំនឹមកត់
 ចង្ហោយ លុះឃើញហើយទើបប្រាមចង្ហែមនិកាយគាត់ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គអ្នកធិទុក្ខ សូមព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចចូលមក បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទុក្ខ
 ដំណើរដែលព្រះអង្គស្តេចមកនេះ ប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទុក្ខ
 ព្រះអង្គបានធ្វើដំណើរធិមន្តមកក្នុងនេះ អស់កាលជាយូរនៅក្នុងលាស
 ហើយ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទុក្ខ ធម្មភាមិព្រហ្មនេះ ជាទីទៀង ជាទីបិក
 ថេរមាននៅសព្វកាល មិនគួរឆ្កោយ មិនយ្យៀងឃ្នោត គ្រោះថាហិនព្រហ្ម
 នេះ វេមិមិនកើត មិនបាត់ មិនស្លាប់ មិនប្តូរ មិនកើតឡើងទៀតទេ
 ឯហេតុទេ ជាទីលាស់ទូលចេញចាកទុក្ខ ឲ្យក្រៃលែងជាងស្តេចព្រហ្មនេះ
 មិនមានឡើយ ។ ខ្នាលកិក្កុទាំងឡាយ កាលពាក្រហ្ម ពោលយ៉ាង
 នេះហើយ ភវាគគបានពោលនឹងពាក្រហ្មយ៉ាងនេះថា អើប្តី ពាក្រ
 ព្រហ្មប្រកបដោយអវិជ្ជាទេតិ អើប្តី ពាក្រព្រហ្មប្រកបដោយអវិជ្ជាទេតិ

បុប្ផយមរាស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិកាយត្ថេ មាត្រាវិសនំ

ព្រហ្មា យេត្រ ហំ ឆាម អចិដ្ឋិយេវ សមាធិ ចិត្តន្តំ
 វត្តុតិ អចិដ្ឋិយេវ សមាធិ ចុវន្តំ វត្តុតិ អសស្សន្តិ-
 យេវ សមាធិ សស្សន្តន្តំ វត្តុតិ រាសាវលីយេវ
 សមាធិ កេវលន្តំ វត្តុតិ ចវននម្មិយេវ សមាធិ
 អចវននម្មន្តំ វត្តុតិ យន្តុ ធម ធម ជាយតិ ច ជីយតិ
 ច មិយតិ ច ចវតិ ច ឧបបដ្ឋតិ ច នំ កថា
 វត្តុតិ ឥនិ ហំ ធម ជាយតិ ធម ជីយតិ ធម មិយតិ
 ធម ចវតិ ធម ឧបបដ្ឋតិ ធម សន្តញ្ញ បដញ្ញំ ឧត្តរិ
 ធមិស្សវណំ ធមត្តញ្ញំ ឧត្តរិ ធមិស្សវណន្តំ វត្តុតិ ។

[១៧៣] អថេតោ ភិក្ខុវេ មារោ ឆាមិណ អញ្ញាវរិ
 ព្រហ្មាចារិសន្តិ មត្រាវិសន្តា មិ ឯតនោច ភិក្ខុ ភិក្ខុ
 មេតមាសនោ មេតមាសនោ ឯសោ ហំ ភិក្ខុ ព្រហ្មា
 មហាព្រហ្មា អភិក្ខុ អនកិក្ខុតោ អញ្ញនន្តុ ឧសោ
 វសវត្តំ ឥស្សរា កត្តា ធម្មតា សេដ្ឋោ សន្តិកា(១)
 វសិ បិកា ក្ខតកត្យាមំ ។ អមោសិ ទោ ភិក្ខុ(២)

១ ១. សញ្ញតា ១ ២ ច. យេ ភិក្ខុ ។

បុប្ផយមរាស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិកាយត្ថេ មាត្រាវិសនំ

បាទគារោលទុវរបស់ដែលមិនទៀងទាត់ថាជាបេស៍ទៀងទាត់វិញ គោល
 របស់ដែលមិនបិកាថេរ ថាជាបេស៍បិកាថេរវិញ គោលរបស់គួរទៅ
 គ្រប់កាល ថាជាបេស៍មាននៅគ្រប់កាលវិញ គោលរបស់ដែលមិនច្នុ
 គ្នាយ ថាជាបេស៍ច្នុគ្នាយវិញ គោលរបស់ដែលយៀងឃ្នុកថាជាបេស៍
 មិនយៀងឃ្នុកវិញ មួយទៀត ពតព្រហ្មៈគោលចំពោះហេតុព្រហ្ម
 ដែលនៅកើត នៅចាស់ នៅស្ងប់ នៅច្បុក នៅកើតទៀតថា ហេតុ
 ព្រហ្មានុបិកាភិក មិនចាស់ មិនស្ងប់ មិនច្បុក មិនកើតទៀតវិញ
 ២ហេតុវិទ ជាទីលាស់ខ្លួនចេញចាកខ្លួន ទៀតត្រូវលឺដឹងដឹងហេតុព្រហ្មានុ
 មិនមានឡើយ ។

[១៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាប់នោះ មានចិត្តបាយ
 ចូលជ្រកព្រហ្មមួយចេញឈ្នះចារិសន្តិៈ ហើយគោលពាក្យនេះនឹងកថាគត
 ថា ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុកុំបណ្តេញព្រហ្មនេះឡើយ ភិក្ខុកុំបណ្តេញព្រហ្មនេះ
 ឡើយ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះព្រហ្មនេះជាមហាព្រហ្ម កំច្បង ឥតមានអ្នក
 ដឹងគ្របសន្តិកំបុន ជាអ្នកឃើញហេតុភិក ជាអ្នកធ្វើដំបាំងរបស់ឡ
 លុះក្នុងនំណាចខ្លួនបាទ ជាឥស្សរៈក្នុងលោក ជាអ្នកសាងលោក និងអ្នក
 លោក ជាអ្នកប្រសើរ ជាអ្នកចាត់ចែងលោក ជាអ្នកស្ងាត់ជំនាញ ជា
 បិកាបេស៍ពួកសត្វដែលកើតហើយ នឹងសត្វដែលនៅក្នុងគភី ។ ម្នាលភិក្ខុ

សុត្តនិបិទេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុលចណ្ណសតំ

កយោ បុព្វេ សមណព្រាហ្មណោ លោកស្មី បឋវិ.
 ករហោកា បឋវិជិតុច្ឆកា អាមគរហោកា អាមជិតុច្ឆកា
 តេជគរហោកា តេជជិតុច្ឆកា វាយគរហោកា វាយជិ-
 តុច្ឆកា ក្ខតគរហោកា ក្ខតជិតុច្ឆកា យេវគរហោកា
 ទេវជិតុច្ឆកា បដាបតិគរហោកា បដាបតិជិតុច្ឆកា
 ព្រហ្មគរហោកា ព្រហ្មជិតុច្ឆកា តេ កាយស្ស កេតា
 ចាណុបច្ឆេតា ហំនៃ កាយេ បតិដ្ឋិតា ។ អរោស្មី
 ទោ បទ ភិក្ខុ^(១) កយោ បុព្វេ សមណព្រាហ្មណោ
 លោកស្មី បឋវិបសិសកា បឋវិតិច្ឆិន្ទោ អាមបសិ-
 សកា អាចាតិច្ឆិន្ទោ តេជបសិសកា តេជាតិច្ឆិន្ទោ
 វាយបសិសកា វាយតិច្ឆិន្ទោ ក្ខតបសិសកា ក្ខតា-
 តិច្ឆិន្ទោ ទេវបសិសកា ទេវាតិច្ឆិន្ទោ បដាបតិបសិ-
 សកា បដាបតាតិច្ឆិន្ទោ ព្រហ្មបសិសកា ព្រហ្មាតិ-
 ច្ឆិន្ទោ តេ កាយស្ស កេតា ចាណុបច្ឆេតា បណីតេ
 កាយេ បតិដ្ឋិតា ។ កិច្ចាហិ^(២) ភិក្ខុ ឃី វរោមិ

១ ឃ. យេ បទ ភិក្ខុនិ វិស្សតិ ។ ២ ឃ. កត្តាហិ ។

សុត្តនិបិទេ មជ្ឈិមនិកាយ បុលចណ្ណសតំ

ក្នុងកាលមុនអំពីខ្លួនលោក មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកជាអ្នកកិ-
 ដៀសវែងដី^(១) ភ្លើមវែងដី គិរដៀលទឹក ភ្លើមទឹក គិរដៀលភ្លើង ភ្លើមភ្លើង
 គិរដៀលទ្បល់ ភ្លើមទ្បល់ គិរដៀលពួកសត្វ ភ្លើមពួកសត្វ គិរដៀល
 ទៅតា ភ្លើមទៅតា គិរដៀលជាបតិទៅកង ភ្លើមជាបតិទៅកង គិ-
 រដៀលព្រហ្ម ភ្លើមព្រហ្ម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះខំលាយ
 កាយផ្តាច់បដិវិភាទៅ ក៏កើតក្នុងពួកដីថោកល្មម គឺអបាយក្ខម ២ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ មួយវិញទៀត ក្នុងកាលមុនអំពីខ្លួនលោក មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងលោកជាអ្នកសរសើរវែងដី ក្រេកអរទើងវែងដី សរសើរទឹក ក្រេកអ-
 រទើងទឹក សរសើរភ្លើង ក្រេកអរទើងភ្លើង សរសើរទ្បល់ ក្រេកអ-
 រទើងទ្បល់ សរសើរពួកសត្វ ក្រេកអរទើងពួកសត្វ សរសើរទៅតា
 ក្រេកអរទើងទៅតា សរសើរជាបតិទៅកង ក្រេកអរទើងជាបតិទៅកង
 សរសើរព្រហ្ម ក្រេកអរទើងព្រហ្ម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 លុះខំលាយកាយ ផ្តាច់បដិវិភាទៅ ក៏កើតក្នុងពួកដីប្រសើរ គឺព្រហ្ម-
 លោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំសូមនិយាយទីនេះលោកយ៉ាងនេះ

១ អន្តកថា ថា គិរដៀលវែងដីថា អធិព្វំ ទុក្ខំ អនត្តា ។

សុទ្ធកិច្ចការ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុណ្ណបិដក

តវ ហត្ថករតា សព្វេ តវ វសន្តិកា តុយ្ហិ ហិ ពាមិម
ឃី ហោតិ វិសោមិ មេ អស្ស ហត្ថករតា វិសោមិ
មេ អស្ស វសន្តិកោតិ អហំ ទោ ជន ចាមិម ទេវ
តវ ហត្ថករតា ទេវ តវ វសន្តិកោតិ ។

(១៧២) ឃីវ វុត្តេ ភិក្ខុវេ តណោ ព្រាហ្មា^(១) ឯក-
ណោម អហំ ហិ មាវិស ឯច្ឆិយេវ សមាទំ ឯច្ឆន្តិ
វនាមិ តុវិយេវ សមាទំ ចុវន្តិ វនាមិ សស្សតិយេវ
សមាទំ សស្សនន្តិ វនាមិ កេវលីយេវ សមាទំ កេវ-
លន្តិ វនាមិ អចវនន្តិយេវ សមាទំ អចវនន្តិ
វនាមិ ។ យត្ថ ច មន ធន ជាយតិ ធន ជីយតិ ធន
មីយតិ ធន ទវតិ ធន ឧបបដ្ឋតិ តទេវហំ វនាមិ ភំទំ
ហិ ច ជាយតិ ធន ជីយតិ ធន មីយតិ ធន ទវតិ ធន ឧ-
បបដ្ឋតិ អសន្តក្ស បនត្តិ ឧត្តវិ ឯស្សវណំ ធនត្តិ
ឧត្តវិ ឯស្សវណន្តិ វនាមិ ។ អហោសុំ ទោ ភិក្ខុ

១ ឧ. ឧ. ពុទ្ធកិច្ច មជ្ឈិមនិកាយស្ស ។

សុទ្ធកិច្ចការ មជ្ឈិមនិកាយ បុណ្ណបិដក

សុទ្ធកិច្ចការ មជ្ឈិមនិកាយ បុណ្ណបិដក អ្នកពុទ្ធសាសនា យោគី
អំណាចរបស់អ្នក អាល្លោកមានចិត្តបាប ព្រោះហេតុហោ បានជាអ្នក
មានសេចក្តីក្រិនយ៉ាងនេះ ព្រះសមណគោម គប្បីល្អប្រក្រតិកណាចំ
ដែលសំរេញ ព្រះសមណគោម គប្បីល្អប្រក្រតិកណាចំរបស់អញ អ្នក
មានចិត្តបាប ឯងពុំគិតមិនប្រក្រតិកណាចំដែលសំរេញ មិនល្អ
ក្នុងអំណាចរបស់អ្នកទេ ។

(១៧២) អ្នកភិក្ខុពុទ្ធសាសនា កាលគេនិយម ពោលយ៉ាងនេះ
ហើយ ពេលព្រាហ្មណ៍កាលទុក្ខស្សនេន បពិត្រព្រាហ្មណ៍ អ្នកមិត្ត
ខ្ញុំព្រះអង្គកាលរបស់ដែលទៀង ជាជាប់ទៀងពិត កាលរបស់ដែល
ប៉ិនថេរ ជាជាប់ប៉ិនថេរពិត កាលរបស់ដែលមានទៅសព្វកាល
ជាជាប់ទៅមានសព្វកាលពិត កាលរបស់ដែលជាប់ទុក្ខបាយ ជាជា
ប់ទុក្ខបាយពិត កាលរបស់ដែលមិនប្រៀងប្រាស ជាជាប់មិន
ប្រៀងប្រាសពិត ។ មួយវិញទៀត ទីណាមិនទាក់ មិនចាស់ មិនស្លាប់
មិនច្យុត មិនកើតឡើង ខ្ញុំព្រះអង្គកាលចិញ្ចាវនិក ជាទិវនមិនទាក់មិន
ចាស់ មិនស្លាប់ មិនច្យុត មិនកើតឡើង មួយវិញទៀត ហេតុដ៏ទេ ក៏
លោស់ខ្លួនចេញចាកទុក្ខឡើងក្រវលនិមិនមាន បានជាខ្ញុំព្រះអង្គកាល
ជាហេតុដ៏ទេ ក៏លោស់ខ្លួនចេញចាកទុក្ខឡើងក្រវលនិមិនមាន ។ អ្នកភិក្ខុ

ពុទ្ធសាសនាបទដ្ឋកថា ប្រាសាទបុរាណសាស្ត្រ ពាក្យ ខ្ញុំនឹងរៀន

តណា ទុរោ សមណប្រាហ្មណ៍ លោកស្មី យោគតតិ
 តុយ្ហំ កាសិណិ វាយ្ហិ^(១) តាវតតិ តេ^(២) តណា-
 កយ្ហិមេវ អហោសិ ។ តេ ទោ ឃី ជាយេយ្យំ វសន្តិ
 វា អញ្ញំ ឧត្តរិ ធិស្សវណិ អត្តញ្ញំ ឧត្តរិ ធិស្សវណន្តិ
 អសន្តិ វា អញ្ញំ ឧត្តរិ ធិស្សវណិ អត្តញ្ញំ ឧត្តរិ
 ធិស្សវណន្តិ ។ តត្តាហិ^(៣) តិក្កុ ឃី វេនាមិ ទ
 ទេវញ្ញំ ឧត្តរិ ធិស្សវណិ ឧត្តស្សសិ យាវទេវ ទ
 មទ តិលមថស្ស វិយាទស្ស កាតិ កវិស្សសិ ។
 សាទ ទោ ភិ ភិក្កុ មមិ អដ្ឋោសិស្សសិ ឧប-
 សាយិកោ មេ កវិស្សសិ វត្តសាយិកោ យថាណាម-
 ណាណិយោ តាហិរេយ្យោ ។ សាទ មទ^(៤) រាមិ តេធិ
 វាយិ ក្វត ទេវេ មជាមតិ ព្រហ្មំ អដ្ឋោសិស្សសិ
 ឧបសាយិកោ មេ កវិស្សសិ វត្តសាយិកោ យថា-
 ណាណិយោ តាហិរេយ្យោ តិ ។ អហម្យំ ទោ ឃីតិ
 ព្រហ្ម ជាតាមិ ។ សាទ មមិ អដ្ឋោសិស្ស-
 សិ ឧបសាយិកោ ទេ កវិស្សសិ វត្តសាយិកោ

១ ១, ២, ៣ ១ ២ ៣ ៤, ៥, ៦, ៧ ១ ២ ៣ ៤, ៥, ៦, ៧ ១
 ៨ ៩ ១០ ១

ពុទ្ធសាសនាបទដ្ឋកថា ប្រាសាទបុរាណសាស្ត្រ ពាក្យ ខ្ញុំនឹងរៀន

កាលមុនខ្លួនអ្នកទៅទៀត ហេតុកសមណប្រាហ្មណ៍ភ្នំវិលាត បានរក-
 កម្មប្រិយាសនីកយុតិវិស័យស័អុត ។ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទានីតិ
 យ៉ាងនេះ ហេតុដ៏ទេវលាស័ខ្លួនចេញចាកទុក្ខ តទៅទៀត មាន ហេតុ
 ដ៏ទេវលាស័ខ្លួនចេញចាកទុក្ខតទៅទៀត មាន ហេតុដ៏ទេវលាស័
 ខ្លួនចេញចាកទុក្ខតទៅទៀតមិនមាន ហេតុដ៏ទេវលាស័ខ្លួនចេញចាកទុក្ខ
 តទៅទៀតមិនមាន ។ ខ្លួនតិក្កុ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំនិយាយនឹង
 រោគយ៉ាងនេះ រោគមិនយើងឲ្យហេតុដ៏ទេវលាស័ខ្លួនចេញចាកទុក្ខ
 តទៅទៀតទេ រោគជាអ្នកបានចំណែកនៃសេចក្តីជំរុះ មិនសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់កម្មយ៉ាង ។ ខ្លួនតិក្កុ ប្រសិនបើលោកប្រកាន់ផែនដី
 រោគជាអ្នកទៅស្រុកខ្ញុំ រោគជាអ្នកទៅក្រុងក្រុងស្រុកស្រុកខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើ
 លោកតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ ឲ្យលោកជាមនុស្សយល់ចាស់ក្រុម ។
 មួយទៀត ប្រសិនបើលោកប្រកាន់ទឹក ភ្លើង ឲ្យលោកសត្វ ទៅរក
 មេដំបៅទៅរក ព្រហ្ម រោគជាអ្នកទៅស្រុកខ្ញុំ រោគជាអ្នកទៅក្រុង
 ក្រុងស្រុកខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើលោកតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ ឲ្យលោកជាមនុស្ស
 យល់ចាស់ក្រុម ។ ខ្លួនព្រហ្ម ក៏ជាអ្នកដឹងហេតុនេះដែរ ។ ប្រសិន
 បើក៏ជាអ្នកប្រកាន់ផែនដី រោគជាអ្នកទៅស្រុកខ្ញុំ រោគជាអ្នកទៅក្រុង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចន្ទវគ្គសង្ក

យេជាតាមការណ៍យោ ពាហ៍ទេយ្យោ ។ ស។ច បទ(១)
 អាមំ តេជំ ភយំ ភូតេ ទេវេ បជាបតី ព្រហ្មិ
 អន្នោសិស្សាមិ ឱបសាយិកោ តេ កវិស្សាមិ វត្ត-
 សាយិកោ យេជាតាមការណ៍យោ ពាហ៍ទេយ្យោ ។
 អបិច តេ អហំ ព្រហ្មេ កតិញ្ច បជាទាមិ ធុតិញ្ច
 បជាទាមិ ឃីវិមហិទ្ធិកោ តកោ ព្រហ្មា ឃីវិមហា-
 ទុការេ តកោ ព្រហ្មា ឃីវិមហាសត្តោ តកោ
 ព្រហ្មាតិ ។ យេជាតាមិ បទ មេ ត្វិ ហវិស កតិញ្ច
 បជាទាសិ ធុតិញ្ច បជាទាសិ ឃីវិមហិទ្ធិកោ តកោ
 ព្រហ្មា ឃីវិមហាទុការេ តកោ ព្រហ្មា ឃីវិមហាសត្តោ
 តកោ ព្រហ្មាតិ ។

យាវតា ចន្ទិមសុវិយោ ចវិហារន្តិ
 ទិសា កន្តិ វិរោចនា(២)
 តាវ សមាស្សតា លោកោ
 ឃត្ត តេ វត្តតិ(៣)វិសោ

១ ឧ. ច. បទាទំ ៤ វិស្សតិ ។ ២ ម. វិរោចនា ។ ៣ ម. វត្តពេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចន្ទវគ្គសង្ក

ក្រុមរបស់អ្នក អ្នកគួរនឹងធ្វើកថាគតតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់អ្នក ឱ្យរកថា
 គតកថាមនុស្សរោកថាបទាមិច ។ មួយវិញ្ញាទៀត ប្រសិនបើរកថា
 គតប្រកាសទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ធូលសត្វ ត្រកាល បជាបតិទេវភវ
 ព្រហ្ម ឈ្មោះថាដេកនៅស្បែក ឈ្មោះថាដេកក្រាបក្នុងក្រុមរបស់អ្នក
 អ្នកគួរនឹងធ្វើកថាគតតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ឱ្យរកថាគតមនុស្សរោកថា
 បទាមិច ។ ម្នាលព្រហ្ម ប្តីខ្ពង់ខ្ពស់នៃស្តាប់គតិរបស់អ្នក ស្តាប់
 តាមភាពរបស់អ្នកហើយថា ពកព្រហ្មមានច្បងច្រើនយ៉ាងនេះ ពក-
 ព្រហ្មមានតាមភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្មមានស័ក្តិធំយ៉ាងនេះ ។
 ពកព្រហ្មខ្ពស់ស្រាប់ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកធិទ្ធិក្នុង ចុះព្រះអង្គស្តាប់គតិរបស់ខ្ញុំ
 ស្តាប់តាមភាពរបស់ខ្ញុំថា ពកព្រហ្ម មានច្បងច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្ម
 មានតាមភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្ម មានស័ក្តិធំយ៉ាងនេះ កើ
 អោយប្រការដូចម្តេច ។

ព្រះអង្គប្រាសថា ព្រះព្រមនឹងព្រះភាទិគ្រូចាំនិទ្ធាយោដើរក្តី
 ទំសចាំនិទ្ធាយទ្បក្តីពងត្រិមណា លោកគិតក្តីវិទ្ធាចាំនិទ្ធាយ
 កាត់កំណត់គ្រូបទោរ កំណាចរបស់អ្នកប្រព្រឹត្តទៅបទាមិច

បុព្វបទវត្ថុស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិពស្សេន្ត ពាក្យ វិជ្ជិវិបលំ

បរោបវត្ថុ ជាធាសិ

អថោ ភក្ខិវិភិដិ

ឥត្តកាវត្ថុជាភាវិ

សត្តានិ ភក្ខិ កតិដ្ឋិ ។

ឃឹ ទោ ភេ អហំ ព្រហ្ម កតិញ្ច បជាធាមិ
ដុតិញ្ច បជាធាមិ ឃឹមហំដ្ឋិកោ ពាកោ ព្រហ្ម
ឃឹមហំដ្ឋិកោ ពាកោ ព្រហ្ម ឃឹមហោសោត្ថោ ពាកោ
ព្រហ្មកំ ។ អត្ថំ ទោ ព្រហ្ម អញ្ញោ កាយោ
កាយា(១) តត្ថ(២) ត្វិ ឈ ជាធាសិ ឈ បស្សសំ
ត្សាហំ(៣) ជាធាមិ បស្សមិ ។ អត្ថំ ទោ ព្រហ្ម
អាកស្សរោ ធាម កាយោ ។ យោកោ(៤) ត្វិ ត្ថកោ
ឥត្ថបបញ្ញោ តស្ស ភេ អតិចិវិវិភិសេន សា សតិ
មុត្តា ភេន តំ ត្វិ ឈ ជាធាសិ ឈ បស្ស-
សិ តមហំ ជាធាមិ បស្សមិ ។ ឃឹអ្សំ ទោ
អហំ ព្រហ្ម ទេវ ភេ សមសោ អតិញ្ញាយ

១ ឧ. អញ្ញោ កាយោតិ វិជ្ជុចិ ។ ២ ឧ. វិ ។ ៣ ប. តត្ថវំ ។ ៤ ឧ. ភិកោ ។

បុព្វបទវត្ថុ ព្រហ្មនិមន្តនិពស្សេន្ត ពាក្យ វិជ្ជិវិបលំ

ព្រឹមចក្កវិជ្ជាមួយរាងខ្លះ មួយទៀត អ្នកស្គាល់តួកសត្វ

រោគាប ខឹងតួកសត្វខ្លះខ្លួន សត្វដែលប្រកបដោយរាគៈ

ខឹងសត្វដែលប្រាសចាករាគៈ ស្គាល់បក្កវិជ្ជាខេ ចក្កវិជ្ជា

ដទៃ ស្គាល់ដំណើរយក ខឹងដំណើរទៅ របស់សត្វទាំង

ខ្យល ។

ម្ចាស់ព្រហ្ម ភវក្ខស្គាល់គតិ ស្គាល់ភាគុភាពរបស់អ្នកយ៉ាងនេះ

ជា ភក្ខព្រហ្មមានឥទ្ធិព្រឹទ្ធយ៉ាងនេះ ភក្ខព្រហ្មមានភាគុភាពព្រឹទ្ធ

យ៉ាងនេះ ភក្ខព្រហ្មមានស័ក្តិដ៏យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ព្រហ្ម ទៅមាន

ព្រហ្ម ៣ តួកដទៃទៀត អ្នកមិនដឹង ចំណេះយើងព្រហ្មទាំង ៣ តួកនោះ

ទេ ភវក្ខទើបដឹង ទើបយើងព្រហ្មទាំង ៣ តួកនោះបាន ។ ម្ចាស់

ព្រហ្ម មានតួកព្រហ្មមួយ ឈ្មោះតាកស្សរៈ ។ ខ្លួនអ្នកបុរាណដឹងទៅ

បានមកកើតក្នុងជីវិតនេះ ស្មារតីរបស់អ្នកនោះក៏រួចចាកទៅ ដោយសារ

នៅក្នុងជីវិតយូរពេក ព្រោះហេតុនោះបានជាអ្នកមិនដឹង ចំណេះយើង

តាកស្សរៈព្រហ្មនោះ ភវក្ខទើបដឹង ទើបយើងព្រហ្មនោះបាន ។

ម្ចាស់ព្រហ្ម យ៉ាងនេះឯង ភវក្ខក៏មិនមែនស្មើនឹងអ្នកទេ ភវក្ខអតិ

ភវក្ខអតិ

ភវក្ខអតិ

សុត្តន្តបិដក ធម្មិច្ឆិកាយស្ស មូលបទ្ហាសក

កុរុតោ ចិច្ចេយ្យំ អដិទោ អហមេវ គយា ភិយ្យោ ។
 អភិ ទោ ព្រាហ្ម សុកតំល្អាត យាម កាយោ
 វេលច្ឆលា យាម កាយា(១) ភិ ភិ ធិ ធិ ជាតាសិ ធិ
 មស្សសិ គមហំ ជាតាមិ មស្សមិ ។ ឯវម្បិ ទោ
 អហំ ព្រាហ្ម ទេវ តេ សមសមោ អភិញ្ញាយ
 កុរុតោ ចិច្ចេយ្យំ អដិទោ អហមេវ គយា ភិយ្យោ ។
 មហិ ទោ អហំ ព្រាហ្ម មហិ តោ អភិញ្ញាយ
 យាវតា មហិយោ មហិទ្កេន(២) អនុក្កតំ គនកិញ្ញា
 យ មហិ ជាហោសិ(៣) មហិយា ជាហោសិ
 មហិ តោ ជាហោសិ មហិ មេតិ ជាហោសិ
 មហិ តាភិវធិ ។ ឯវម្បិ ទោ អហំ ព្រាហ្ម ទេវ
 តេ សមសមោ អភិញ្ញាយ កុរុតោ ចិច្ចេយ្យ
 អដិទោ អហមេវ គយា ភិយ្យោ ។ អហិ ទោ
 អហំ ព្រាហ្ម ។ មេ ។ តេជំ ទោ អហំ ព្រាហ្ម ...

១ ម. ធិត្តេវ អភិវ តាម កាយាភិ ចិយ្យិ ។ ២ ឧ. ឧ. មហិទ្កេន ។ ៣ ឧ. ជាហោសិ ។ ឧ. ជាហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិច្ឆិកាយ មូលបទ្ហាសក

ច្បាស់ហើយ ទីនិទ្យោថាភាវជាតិអ្នកដូចម្តេចបាន ភាវគតត្រូវតែប្រាស្រ័យជាតិអ្នកដោយពិត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្ម ទេវតាទព្វក្រាហ្មស្រាស្រុក
 ភិញ្ញាៈ ទីនិទ្យោក្រាហ្មស្រាស្រុកៈ អ្នកមិនដឹង មិនឃើញពួកព្រាហ្ម
 ចាំនិទានទេ ភាវគតាទីបដឹង ទើបឃើញពួកព្រាហ្មនោះបាន ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្ម យ៉ាងនេះឯង ភាវគតមិនមែនស្មើទីនិទ្យោទេ ភាវគតដឹង
 ហើយ ទីនិទ្យោថាភាវជាតិអ្នកដូចម្តេចបាន ភាវគតត្រូវតែប្រាស្រ័យជាតិ
 អ្នកដោយពិត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្ម ភាវគតដឹងច្បាស់ទូទៅផែនដី ថាជា
 ផែនដីពិត ដឹងច្បាស់ទូទៅព្រះធិត្តានិវេសសេដ្ឋមិនគ្រប់ដល់ដោយសភាព
 នៃផែនដីពិត បានថាភាវគតមិនប្រកាន់ទូទៅផែនដី មិនប្រកាន់ក្នុងផែនដី
 មិនប្រកាន់អំពីផែនដី មិនប្រកាន់ថាផែនដីរបស់ភាវគត មិនប្រកាស
 ផែនដី ។ ម្ចាស់ព្រាហ្ម កាលបើយ៉ាងនេះ ភាវគតមិនមែនជាច្បាស់
 ស្មើទីនិទ្យោទេ ភាវគតត្រាស់ដឹងហើយ ទីនិទ្យោថាភាវជាតិអ្នកដូចម្តេច
 បាន ភាវគតត្រូវតែប្រាស្រ័យជាតិអ្នកដោយពិត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្ម ភាវគត
 ដឹងច្បាស់ទូទៅ ។ មេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្ម ភាវគតដឹងច្បាស់ទូទៅ . . .

ឧប្បយមវេទនា ព្រហ្មចិត្តនិស្សន្ទ ពកស្ស វិនិច្ឆ័យចំ

វាយំ ទោ អហំ ព្រហ្មេ... គូតេ ទោ អហំ ព្រហ្មេ...
 ទេវេ ទោ អហំ ព្រហ្មេ... ធម៌ាធម៌ំ ទោ អហំ ព្រហ្មេ...
 ព្រហ្មំ ទោ អហំ ព្រហ្មេ... អាកស្សវេ ទោ អហំ
 ព្រហ្មេ... សុតតំណ្ហោ ទោ អហំ ព្រហ្មេ... វេហម្ហាល
 ទោ អហំ ព្រហ្មេ... អភំភ្នំ ទោ អហំ ព្រហ្មេ... សត្វំ ទោ
 អហំ ព្រហ្មេ សត្វតោ អភំញាយ យាវតា សត្វស្ស
 សត្វត្តោ អនុក្ខតំ ឧទកំញាយ សត្វំ ធាហោសី
 សត្វស្មំ ធាហោសី សត្វតោ ធាហោសី សត្វំ មេតិ
 ធាហោសី សត្វំ ធាភិវទី ។ ឯវំ ទោ អហំ ព្រហ្មេ
 វេវ តេ សមសយោ អភំញាយ កុតោ ធីទេយ្យំ អថទោ
 អហាមេវ ឆយោ ភិយ្យោតិ ។ សទេ ទោ តេ^(១) ហវិស
 សត្វស្ស សត្វត្តោ អនុក្ខតំ ឧទកំញាយ មា ហាវ តេ
 វិក្កាមេវ អហោសី កុត្តាមេវ អហោសី ។ វិញ្ញាណិ

១ ម. ឆេវិបទំ ឧទិស្សតិ ។

ឧប្បយមវេទនា ព្រហ្មចិត្តនិស្សន្ទ ពារុទ្ធរំដោរិទ្ធិវេសំពាកព្រហ្ម

ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិច្ចាសំ ខ្ញុំខ្យល់... ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិ
 ច្ចាសំ ខ្ញុំក្នុងសត្វ... ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិច្ចាសំខ្ញុំក្នុងរាវេតា...
 ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិច្ចាសំខ្ញុំបថាធម៌ាទៅវាដ... ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថា
 គគដីនិច្ចាសំខ្ញុំព្រហ្ម... ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិច្ចាសំ ខ្ញុំក្នុងព្រហ្ម
 រណ្ណោរោកស្សវេ ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិច្ចាសំខ្ញុំព្រហ្មរណ្ណោរសុក
 ភិហ្ម... ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិច្ចាសំខ្ញុំព្រហ្មរណ្ណោរវេហប្បល...
 ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថាគគដីនិច្ចាសំខ្ញុំព្រហ្មវេហប្បល... ម្ចាស់ព្រហ្ម ភថា
 គគដីនិច្ចាសំខ្ញុំក្នុងក្នុង ថាវាក្នុងក្នុងក្នុង ដីនិច្ចាសំខ្ញុំព្រហ្មខ្ញុំ
 ដែលសត្វមិនធ្លាប់ដល់ ដោយសភាពវៃវៃក្នុងក្នុង បានជាភថាគមិន
 ប្រកាន់ក្នុងក្នុង មិនប្រកាន់ក្នុងក្នុងក្នុង មិនប្រកាន់ក្នុងក្នុងក្នុង
 មិនប្រកាន់ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង មិនប្រកាន់ក្នុងក្នុងក្នុង ។
 ម្ចាស់ព្រហ្ម កាលថេយ្យាវិវាទេ ភថាគមិនមែនស្មើនឹងអ្នកទេ ភថាគ
 គ្រាសំដីនិហើយ នឹងឱ្យថាភថាគដ៏អ្នកដូចដូចទេ ភថាគគ្រៅក
 ប្រសើរជាងអ្នកដោយពិត ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍អង្គអង្គខ្ញុំ បើព្រាហ្មណ៍ដីនិច្ចា
 ព្រាហ្មណ៍ដែលសត្វមិនធ្លាប់ដល់ដោយសភាពវៃវៃក្នុងក្នុងហើយ សូម
 កុំឱ្យពាក្យរបស់ព្រាហ្មណ៍សារសូឱ្យទេវតាដក់ចេញ ។ វិញ្ញាណរណ្ណោរ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលចណ្ណសារ

អនិទស្សនំ អនន្តំ សត្វតោបកំ(១) បឋវិយា បឋវិទ្ធោ
អនន្តក្ខតំ អាបស្ស អាបត្តោ អនន្តក្ខតំ តេជស្ស
តេជត្តោ អនន្តក្ខតំ វិយស្ស វិយត្តោ អនន្តក្ខតំ
ក្ខតាធំ ក្ខតត្តោ អនន្តក្ខតំ ទេវធំ ទេវត្តោ អនន្តក្ខតំ
បឋាបតិស្ស បឋាបតិក្តោ អនន្តក្ខតំ ព្រហ្មតោ(២)
ព្រហ្មត្តោ អនន្តក្ខតំ អាភស្សវាធំ អាភស្សវត្តោ
អនន្តក្ខតំ សុភកំណ្ណាធំ សុភកំណ្ណាត្តោ អនន្តក្ខតំ
វេហច្ឆលាធំ វេហច្ឆលត្តោ អនន្តក្ខតំ អភិកុស្ស
អភិកុត្តោ អនន្តក្ខតំ សត្វស្ស សត្វត្តោ អន-
ន្តក្ខតំ ។ ហន្ត ចាហំ តេ ហវិស(៣) អន្តាបាយា-
មិកំ ។ ហន្ត ចាហំ មេ ភ្នំ ព្រាហ្ម អន្តាបាយស្ស
សធម វិសហសីតំ ។ អបថោ កិក្កវេ ពកោ ព្រហ្ម

១ ១ ម. ធម្មស្ស អន្តិ វិស្សតិ ។ ២ ១. ម. ព្រាហ្មវំ ។ ៣ ម. ធម្មស្ស ចស្សតិ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលចណ្ណសារ

អនិទស្សនេ(១) ឈ្មោះអនន្តៈ(២)មានពន្ធុក្នុងនាមមួយដាក់អស់ ដែលសត្វ
មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាពវែវវែង មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាព
វែវវែង មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាពវែវវែង មិនធ្លាប់បានដល់វាយ
សភាពវែវវែង មិនធ្លាប់បានដល់ វាយសភាពជាត្រួតសត្វ មិនធ្លាប់
បានដល់វាយសភាពជាទេវតា មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាពជាបឋា-
បតិទេវតា មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាពជាព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់វាយ
សភាពជាអាភស្សព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាពជាសុភកំណ្ណ-
ព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាពជាវេហច្ឆលព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់
វាយសភាពវែវវែង មិនធ្លាប់បានដល់វាយសភាពវែវវែង
ត្នង ។ បតិក្រព្រាតេជ្ជអនន្តិកុំ ល្ហើយចុះ ខ្ញុំនឹងបំបាក់ខ្លួនអំពីព្រះអង្គ
អន្ស្រវះ ។ ម្ចាស់ព្រហ្ម អើ ម៉ែអ្នកអាច ក៏ចូរបំបាក់ខ្លួន អំពីភព្វា
អន្ស្រវះមើល ។ ម្ចាស់ក៏កុំទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ពកព្រហ្មតិក

១-២ វិញ្ញាណនេះជាឈ្មោះនៃព្រះវិញ្ញាណ គឺនាមសារថា អនិទស្សនៈ ថា អនន្តៈ ។
ដែលឈ្មោះនេះអនិទស្សនៈ ព្រះវិញ្ញាណនេះគឺជាអន្តរាគមន៍នៃវិញ្ញាណ, ដែលឈ្មោះថា
អនន្តៈ ព្រះប្រាសាទពាក្យនេះនឹងនិយាយនៅក្នុង ។ អន្តរាគមន៍ ។

ប្រយោជន៍ប្រយោជន៍ប្រយោជន៍

អន្តរាយស្បៀង សមណស្ស គោតមស្ស អន្តរាយ-
 យស្បៀង សមណស្ស គោតមស្សនិ ។ ធម្មស្ស អេ-
 សន្តោតិ អន្តរាយនិ ។ ឃី វុត្តេ អហំ ភិក្ខុវេ-
 តកំ ប្រញាចំ ឯតទភោចំ បាទ្ធ ចរហំ តេ ប្រញា-
 អន្តរាយាមីតិ ។ បាទ្ធ ចរហំ មេ ភិ ពរិស-
 អន្តរាយស្ស សេ វិសហសីតិ ។ អធិទ្ធាយំ-
 ភិក្ខុវេ តងារមំ ឥន្ទាភិសង្ការិ អភិសង្ការេសី(១)
 ឯត្តវតា ប្រញា ធម ប្រញាបរិសា ឥ ប្រញា-
 វិសង្ការ ធម សន្តត្ថ មេ សុយ្យន្តិ(២) ធម ធម បិ-
 ធមត្ថន្តិ ។ អន្តរាយតា ឥមំ ភាមិ អភាសំ
 អវេកហំ កយំ ធិស្វា
 កវត្ថុ វិកវេសិធិ
 កវិ បាភិវធិ កវិភិ(៣)
 ធម្មត្ថ ធម ធម ធម ធម ។

(១៧៧) អធិទ្ធាយំ ភិក្ខុវេ ប្រញា ធម ប្រញាបរិសា
 ធម ប្រញាវិសង្ការ ធម អន្តរាយត្ថតិវត្ថុជាតា អហោសុំ

១ ឧ. អភិសង្ការិ ។ ២ ឧ. សេស្សន្តិ ។ ៣ ឧ. កវិ ។

ប្រយោជន៍ប្រយោជន៍ប្រយោជន៍

ថា ភាគអញ្ជឹងបំបាត់ខ្លួនអំពីប្រាសាទណាគោតម ភាគអញ្ជឹងបំបាត់
 ខ្លួនអំពីប្រាសាទណាគោតម ហើយក៏មិនអាចនឹងបំបាត់ខ្លួនអំពីភពជាតិ
 ឡើយ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពត្រហូរពាលយ៉ាងនេះហើយ
 គេជាគតិបានពាលនឹងពត្រហូរយ៉ាងនេះឡើយ ខ្លួនព្រហ្ម បើឮឮ
 គេជាគតិទាំងបំបាត់ខ្លួនអំពីអញ្ជឹង ។ បើព្រហ្មគេនឹងអង្គុក បើព្រហ្ម
 ភាគ គឺចូរបំបាត់ខ្លួនអំពីខ្លួនវាមើល ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាពោះឯង
 គេជាគតិទិញ ខ្លួនភិក្ខុសង្ការមានសក្តានុពលថា ព្រហ្មនឹងព្រហ្ម-
 បរិស័ទ ព្រមទាំងព្រហ្មបរិសង្ការ ឡើយ គេសំខ្លួនរបស់គេគតិវិញ
 គេមិនបានឃើញគេជាគតិឡើយ ។ កាលគេជាគតិបំបាត់ខ្លួនទៅហើយ
 គឺបានពាលខ្លួនព្រះគាថានេះថា

គេជាគតិឃើញក៏យក្នុងភពផង ឃើញខ្លួនក្នុងសង្ការផលកំពុង
 ស្វែងរកក្នុងភពផង ហើយមិនបានពាលសរសើរនឹងស្វែង
 រកគណនាមួយ ទាំងមិនប្រកាន់ខ្លួនសេចក្តីព្រាហ្ម (ព្រឹក្សា)
 ឡើយ ។

(១៧៨) ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់ពោះឯង ព្រហ្មនឹង ព្រហ្ម-
 បរិស័ទ ព្រមទាំងព្រហ្មបរិសង្ការ គឺភិក្ខុសេចក្តីសង្ការ ក្នុងចិត្តថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុស្សបិដក

អត្តវិធី វគ កោ អត្តនី វគ កោ សមណស្ស កោត. មស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា ន ច(១) វគ កោ ភកោ បុត្រេ ទិដ្ឋោ វ អញ្ញោ សមណោ វ ព្រាហ្ម. ណោ វ ឃីមហិទ្ធិកោ ឃីមហានុភាវេ យថា ចាយិ(២) សមណោ កោតមា សក្យកុលា មត្តជិតោ កវណមយ វគ កោ មជាយ កវតាយ កវសម្មនិកាយ សម្មលំ កវ ទទត្ថហិតំ ។

[១៧៦] អថទោ ភិក្ខុវេ មារោ ចាបិមា អញ្ញកវំ ត្រហ្មចាវិសន្តិ អត្តវិសិត្តា មិ ឯតនភេទ សាទ ទោ ត្ថំ មាវិស ឃី មជាយសិ សាទ ត្ថំ ឃីមនុត្តោ មា សាវកេ ទមនេសំ មា មត្តជិតេ មា សាវកានិ ទម្មំ ទេសេសិ មា មត្តជិតានិ មា សាវកេសុ ទេនិមកាសិ មា មត្តជិតេសុ ។ អហេសុំ ទោ ភិក្ខុ តយា បុត្រេ សមណព្រាហ្មណោ លោកស្មី អហេត្តោ សម្មាសម្ពុត្តោ

១ ខ. ច សុត្តេ ១ វិស្សនិ ។ ២ ខ. ច. យំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុស្សបិដក

អើ ហេតុនេះជាស្មោះប្រណស់ហ្ន៎ អើ ហេតុនេះមិនដែលមានទេហ្ន៎ ព្រា សមណភាគមហេត្វជាមានច្បងច្រើន ហេត្វជាមានកានុកាតាច្រើនមែន មួយទៀត បុរាណិកាលនេះ យើងទាំងឡាយមិនដែលបានឃើញ មិន ដែលបានឮថា មានសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃមានច្បងច្រើន មានកានុ- កាតាច្រើន ឲ្យដូចជាព្រះសមណភាគម ដែលទេព្វចាកសក្យត្រកូលមក ឬសនេរឡើយ អើហ្ន៎ ព្រាសមណភាគមចេះផ្តល់ផ្តល់ផ្តល់ ព្រម ទាំងបុស្សកលំរបស់ពួកសក្យ ដែលរីករាយក្នុងភព ព្រេកអក្កេនភព ពេញចំក្នុងភពពុទ្ធ ។

[១៧៦] ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ មានមាតិកាបុព្វបទ ចូលផ្អែកសរិះ ខែព្រហ្មបាវិសផ្ទះមួយរូប ហើយបាននោលនិវត្តភាគ យ៉ាងនេះថា ចពិគ្រោះអន្តិក្ខនិក្ខិក្ខ ប្រសិនបើព្រះអង្គច្រាបចូល យ៉ាងនេះ ប្រសិនបើគ្រាស់ដឹង (សច្ចៈ) យ៉ាងនេះហើយ សូមព្រះអង្គ កុំពន្យល់ក្នុងសាវក កុំពន្យល់ក្នុងបព្វជិត កុំសំដែងធម៌ដល់ក្នុងសាវក កុំសំដែងធម៌ដល់ក្នុងបព្វជិតឡើយ កុំធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងក្នុងក្នុងសាវក កុំ ធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងក្នុងក្នុងបព្វជិតឡើយ ។ ខ្មាលភិក្ខុ ក្នុងកាលបុរាណ លោក (ទៅទៀត) មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអហេត្តសម្មាសម្ពុត្ត

ប្បឃុយមាវត្ថុស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិកាយត្ថេ មាត្រាវិយង

បដិជាទមាតា តេ សាវកោ ឧបទេសិំ បព្វ-
 ជិតេ សាវកានិ ធម្មំ ទេសេសិំ បព្វជិតានិ សាវ-
 កោសុ កេធិមតិំសុ បព្វជិតេសុ សាវកោ ឧបទេត្វា
 បព្វជិតេ សាវកានិ ធម្មំ ទេសេត្វា បព្វជិតានិ សាវ-
 កោសុ កេធិកកចិត្តា បព្វជិតេសុ កាយស្ស កេតា
 តាលុបទ្ធជា ហិទេ កាយេ បតិដ្ឋិតា ។ អហេសិំ
 ទេ(១) បទ កិក្កុ(២) តយា មុទ្ធេ សមណាព្រាហ្មណ
 លោកស្មី អាហារោ សម្មាសម្ពុទ្ធា បដិជាទមាតា តេ
 ន សាវកោ ឧបទេសិំ ន បព្វជិតេ ន សាវកានិ ធម្មំ
 ទេសេសិំ ន បព្វជិតានិ ន សាវកោសុ កេធិមតិំសុ ន
 បព្វជិតេ តេ ន សាវកោ ឧបទេត្វា ន បព្វជិតេ ន
 សាវកានិ ធម្មំ ទេសេត្វា ន បព្វជិតានិ ន សាវកោសុ
 កេធិកកចិត្តា ន បព្វជិតេសុ កាយស្ស កេតា តា-
 លុបទ្ធជា បណីតេ កាយេ បតិដ្ឋិតា ។ តត្តាហិ
 កិក្កុ វិវិ វតាមិ ឥស្ស ត្វិ មាវិស អប្បោស្សៈ

១ ន. កេសាព្រា ន ទិស្សនំ ។ ម. យេ ។ ២ ម កិក្កុ ។

ប្បឃុយមាវត្ថុស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិកាយត្ថេ មាត្រាវិយង

ជាដួករាជជីវិតក្នុងលោក ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានពន្យល់
 ពួកសាវកនឹងពួកបព្វជិត បានសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវកនឹងពួកបព្វជិត
 បានធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងពួកសាវកនឹងពួកបព្វជិត លុះពន្យល់ពួកសាវក
 នឹងពួកបព្វជិត សំដែងធម៌ដល់ពួកសាវកនឹងពួកបព្វជិត មានចិត្តប្រាថ្នា
 ក្នុងពួកសាវកនឹងពួកបព្វជិតហើយ លុះទំលាយកាយ ផ្តាច់ជីវិត បានរត់
 កើតក្នុងពួកជីវិតកាយ (និកាយក្រិក្ខុទិក ៤) ។ ម្ចាស់កិក្កុ មួយទៀត
 ក្នុងកាលបុទុនលោក (ទៅទៀត) មានសមណាព្រាហ្មណ៍ ជាអហេតុ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ជាដួករាជជីវិតក្នុងលោក ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 មិនបានពន្យល់ពួកសាវក មិនបានពន្យល់ ពួកបព្វជិត មិនសំដែងធម៌
 ដល់ពួកសាវក មិនសំដែងធម៌ដល់ពួកបព្វជិត មិនធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុង
 ពួកសាវក មិនធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងពួកបព្វជិត ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ លុះមិនបានពន្យល់ ពួកសាវក មិនបានពន្យល់ ពួកបព្វជិត
 មិនបានសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវក មិនបានសំដែងធម៌ដល់ពួកបព្វជិត មិន
 មានចិត្តប្រាថ្នាក្នុងពួកសាវក មិនមានចិត្តប្រាថ្នា ក្នុងពួកបព្វជិតហើយ
 លុះទំលាយកាយផ្តាច់ជីវិត ក៏បានកើតក្នុងជីវិតក្នុងលោកយ៉ាង
 ទេវតា ម្ចាស់កិក្កុ ព្រាហ្មណ៍កុះនោះបានដឹងនិយាយនឹងលោកយ៉ាង
 ទេវតា ម្ចាស់កិក្កុ ម្ចាស់សិវិត កុំឱ្យលោកមានសេចក្តីខ្ពស់ក្លាយ

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុសបណ្ណាសកំ

និព្ពន្ធម្មសុទិហារំ អនុយុត្តោ វិហារស្ស អនុក្កាមំ កុសលំ
 ហិ ហរិស មា មរិ ឡិវនាហិកំ ។ ឃិវិ កុត្តេ អហំ កិក្កុយេ
 ហរិ ចាបិមំ ឯតនោភំ ជាតាមិ ទោ តាហំ ចាបិម
 មា ភ្នំ មក្ខិក្ខោ ឯ មំ ជាតាភិកំ មារោ ត្វមសំ ចាបិម
 ឯ មំ ភ្នំ ចាបិម ហំ កាទុកម្យំ ឃិវិ វេសេសំ អហិ កាទុកម្យំ
 មំ ភ្នំ ចាបិម ឃិវិ វេសេសំ ។ កុយ្យំ ហិ ចាបិម ឃិវិ ហោភិ
 យេសំ សមណោ កោតមោ ធម្មំ នោសេស្សតិ តេ
 មេ វិសយំ ឧចាភិវត្តិស្សន្តិកំ ។ អសម្មាសម្ពុត្តា
 ច បទ តេ ចាបិម សមណាប្រាហ្មណំ សមា.
 ចា សម្មាសម្ពុត្តាភិ បដិជាទីសុ អហំ ទោ បទ
 ចាបិម សម្មាសម្ពុត្តា វ សមាទោ សម្មាសម្ពុត្តា
 ម្ពិកំ បដិជាតាមិ ។ នោសេន្តោមិ ហិ ចាបិម
 កតាតោ សាវកានំ ធម្មំ តានិសោ វ អនោស.
 ន្តោមិ ហិ ចាបិម កតាតោ សាវកានំ ធម្មំ

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ បុសបណ្ណាសកៈ

ភោគ សូមប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំធមិកាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នខុ
 ព្រោះថាការដែលមិនសំដែង (ធមិ) ប្រាប់ដទៃទៀត ជាប្រយោជន៍ ម្ចាស់
 អ្នកនិក្ខុ សូមលោកកុំខ្លាចអ្នកដទៃឡើយ ។ ម្ចាស់កុំភ័យខ្លាច
 កាលបើមានការយំនឹងខេមហើយ ទើបគេកត់ចុះពាលភាពខ្លាចនឹង
 មានមានចិត្តបារម្ភ ម្ចាស់មានចិត្តបារម្ភ គឺជាស្នាដៃអ្នកច្បាស់
 ហើយ អ្នកកុំមើលងាយថា គេអ្នកណាមួយស្គាល់តាតាអញផ្សេងឡើយ
 ម្ចាស់មានចិត្តបារម្ភ អ្នកហ្នឹងហើយជាមា ម្ចាស់មានចិត្តបារម្ភ អ្នក
 ជាអ្នកបិទអនុគ្រោះគឺជាគេដោយប្រយោជន៍ទេ បានជាមិយាយយ៉ាងនេះ
 ម្ចាស់មានចិត្តបារម្ភ អ្នកអនុគ្រោះគឺជាគេ ដោយអំពើអនុប្រយោជន៍
 បានជាមិយាយយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់មានចិត្តបារម្ភ ព្រោះអ្នកមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណានាមសំដែងធមិ ដល់ពួកជនណា
 ពួកនោះ នឹងកម្មនិស្សិយរបស់តាតាអញ ។ ម្ចាស់មានចិត្ត
 បារម្ភ ឯពួកសមណាប្រាហ្មណំទាំងនោះ មិនមែនជាសម្មាសម្ពុទ្ធ
 តែប្តេជ្ញាថាយើងជាសម្មាសម្ពុទ្ធ ម្ចាស់មានចិត្តបារម្ភ គឺជាគេជាសម្មា
 សម្ពុទ្ធកិរ ទើបប្តេជ្ញាថាសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់មានចិត្តបារម្ភ ទោ
 បើគេកត់សំដែងធមិដល់ពួកសាវកក្តី ក៏នៅជាគេជាគេដដែល ម្ចាស់
 មានចិត្តបារម្ភ ទោបើគេកត់មិនសំដែងធមិដល់ពួកសាវកក្តី ក៏នៅ

បុព្វយមរាជ្យ ព្រហ្មនិទ្ទនិកវគ្គ មាត្រា ៧៧

កាធិសោ វ ឧបាទោន្តោចិ ហំ ចាចិម កថាគតោ
 សាវកោ កាធិសោ វ អនុបទោន្តោចិ ហំ ចាចិម
 កថាគតោ សាវកោ កាធិសោ វ តិំ តិំស្ស ហេតុ
 កថាគតស្ស ចាចិម យេ អាសវំ សន្តិលេ.
 សិកា ចោណត្តិកា សនក ធុត្តវិបាកា អាយតិ
 ជាតិជនមរណ៍យា^(១) បហំនា ឧច្ឆិទ្ធមូលា កាលា-
 វត្តកតា អនកាវត្តកា អាយតិ អនុប្បាណធម្មា
 សេយ្យដាចិ ចាចិម កាលោ មត្តុកច្ឆិទ្ធា អកាត្វា
 បុណ វិរុទ្ធិយា ឯវាទេវ ចោ ចាចិម កថាគតស្ស
 យេ អាសវំ សន្តិលេសិកា ចោណត្តិកា សនក

១ ខ. ម. ឧប្បាយ ចេតិ វិស្សតិ ។

បុព្វយមរាជ្យ ព្រហ្មនិទ្ទនិកវគ្គ មាត្រា ៧៨

ជាតិកថាគតវិសេ ម្ហូលមារាទចិត្តបាប ទោមិកថាគតនុស្សលំក្ខត
 សាវក្ខី តិំទៅជាតិកថាគតវិសេ ម្ហូលមារាទចិត្តបាប ទោមិកថា-
 គតមិននុស្សលំក្ខតសាវក្ខី តិំទៅជាតិកថាគតវិសេ ជំណើរនោះព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្ហូលមារាទចិត្តបាប ព្រោះគេថាគតបានលេបដី ឡូតាសាវៈ
 វិសេជាសន្តិលេសធមិ ជាធមិភាគក្រីក្រតប្បិ ប្រកបដោយសេចក្តីក្រលំ
 ក្រវាយ មានទុក្ខជាវេល មានជាតិជនមរណៈ ទៅទាន់មុខ បាន
 ទាំងផ្លូវចម្លើយទូសនាវស្រវើយ បានធ្វើវិកុសប្រាថ្នាក៏ទៀត ឲ្យអស់
 លើដីដូចជាដីទាញ វិសេគេសាស្រ្តប្រលំលើនិទ្ធាវិសេដុះទៅទៀត
 ហើយ បានធ្វើឲ្យវិសេមានបែបគាតកទៅទៀតហើយ ឲ្យដាច់វិសេ
 មានកំណើតទៅទាន់មុខទៀតហើយ ម្ហូលមារាទចិត្តបាប ដូចជាដើម
 ក្បាតវិសេមានច្រកបុគ្គហើយ មិនគួរនឹងដុះឡើងវិញបាន ចោងណា
 ម្ហូលមារាទចិត្តបាប គាតគតបានលេបដីឡូតាសាវៈទាំងឡាយ ជាសន្តិ-
 លេស ជាធមិភាគក្រីក្រតប្បិ ប្រកបដោយសេចក្តីក្រលំក្រវាយ

សុត្តនិបិដក ចង្ហៀមនិកាយស្ស ខុលបណ្ណសក

នុក្ខវិចារកា អាយតី យាតិជនមរណីយោ បហំនា
 ធម្មិទ្ធម្មលា តាលាវុត្តកាតា អនតាវុត្តកា អាយតី
 អនុច្យាទទម្មាតិ ។ ឥតិ ហំនិ មារស្ស ធម
 អនាលយនតាយ ព្រហ្មុយោ ធម អភំនិមន្តនតាយ
 តស្មា ឥមស្ស វេយ្យាករណស្ស ព្រហ្មុនិមន្តនិកាន្តោ
 អនិវចនន្តិ ។

ព្រហ្មុនិមន្តនិកាន្តោ ធមំ ចំន្តិកំ ។

សុត្តនិបិដក ចង្ហៀមនិកាយ ខុលបណ្ណសក

មានទុក្ខជាផល មានជាភិវេទន៍និមរណៈករោវាទន៍មុខ បានចាំនឹងផ្គូផ្គង
 បូសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់លើដីដូចជាដើម
 ភ្លោក ដែលគេក្រវែលតាស់វាលើដីឲ្យវាលើដីដុះករោវាទៀតហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យវាលើដីមានវិបបកាតករោវាទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌វិលនិមានកំណើតក
 រោវាទៀតហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះការចរចាមិនកើតការវិនិច្ឆ័យ
 ព្រោះការទំនងចំការវិនិច្ឆ័យ ហេតុដូច្នោះបានជាវេយ្យាករណ៍នេះ
 បាននាមថា ព្រហ្មុនិមន្តនិកា ដោយព្រះការដ្ឋប្បវេណី ។

ចប់ ព្រហ្មុនិមន្តនិកាន្តោ ទី ៩ ។

ទស័ម៌ មារត្ថដ្ឋិនីយស្ក្រំ

[១៧៧] ឯវ(៥) សុតំ ។ ឯកំ សមយេ កកា(១)
កក្កេសុ វិហារតំ សុំសុតារតំ(២) កេសកាលាវនេ
មិគធាយេ ។ កេន ទោ បទ សមយេន ភាយស្នា
មហាមោក្ខល្លាទោ អត្តោកាសេ ធម្មតំ(៣) ។ កេន
ទោ បទ សមយេន មារេ ចាមិមា ភាយស្នាក
មហាមោក្ខល្លាទស្ស កុត្តិកកោ ហោតិ កោដ្ឋធនុ
បរិដ្ឋា ។ អដទោ ភាយស្នាក មហាមោក្ខល្លាទស្ស
ឯតនហោសិ កំដ្ឋ(៤) ទោ មេ កុត្តិ កុរុកុរុកេ
វិយ(៥) មាសាចិតំ ឧត្តោតិ ។ អដទោ ភាយស្នា
មហាមោក្ខល្លាទោ ធម្មតា ឧបេហិត្វា វិហារំ បរិសិត្វា
បញ្ញត្តាសនេ(៦) ចំសិទិ ។ ទិសដ្ឋ ទោ ភាយស្នា
មហាមោក្ខល្លាទោ មារំ ចាមិមត្ថំ(៧) បទ្កត្តំ យោចិ
សោ មនសា កាសិ(៨) ។

១ ឧ. ម. ភាយស្នា មហាមោក្ខល្លាទោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សុតារតំ ។ ៣ ឧ. ម. ធម្មតិ ។ ៤ ម. កំ ឧ. ។ ៥ ឧ. កុរុកុរុ វិយ ។ ម. កុរុកេ វិយ ។ ៦ ឧ. ម. បញ្ញត្តា កាលេ ។ ៧ ឧ. ម. មារំ ចាមិមត្ថំ ឧ ទិស្សតិ ។ ៨ ឧ. មនសិកាសិ ។

មារត្ថដ្ឋិនីយស្ក្រ ទី ១០

[១៧៧] ខំបាទស្កាចំមកយំនិទះ ។ សម័យប្បយ ព្រមោនព្រម
ភាគ ច្រងំនិទេវ កុណិសកទ្ធករិម ជាទិទ្យម្ភវក្កិយផលម្ភិក ជិកក្រង
ឃ្លោះសុំសុតារតំ កុណិកត្តនំបទ ។ ត្រាវនា ព្រមហារមោក្ខល្លាទ
មានភាយច្រៀមកុណិទិវល ។ សម័យនោះ មានមាតិកាចុបចូលវិវេទ
កុណិដ្ឋ សម្ភុកុណិពោះវៀនរបស់ព្រមហារមោក្ខល្លាទមានភាយ ។ លំដាប់
នោះ ព្រមហារមោក្ខល្លាទមានភាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ដូច
ម្តេចហ្ន៎ បានជាវដ្តរបស់ភាគាមញ្ញត្តនំ ១ ហាក់ដូចជាសវណ្ណករកមាស
ទទឹកដូច្នោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រមហារមោក្ខល្លាទមានភាយ ចុះមក
កំតិច្រៀមចូលទៅកាន់វិហារហើយ កំអង្គុយលើភាសនៈវេលនក្រាល
ប្រគេន ។ លុះព្រមហារមោក្ខល្លាទមានភាយកុណិយហើយ ទើប
កិចារណារយ័ញ្ញវុំវារមានចិត្តចុប រោយទុបាយចិត្តជាប់របស់ខ្លួន ។

[១៧៧] អន្តរាមោ មហាយស្ស មហាមោត្តរាមោ
 មារិ ចាចិមន្តិ កុច្ឆិកតំ កោដ្ឋមនុចរិដ្ឋិ ធិស្វាន មារិ
 ចាចិមន្តិ ឯតទភោត ឯក្កុម ចាចិម ឯក្កុម ចាចិម
 មា ភថាភតំ វិហោសេសិ មា ភថាភតស្សាវតំ មា
 តេ អហោសិ ធិយេវត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។
 អដិទោ មារស្ស ចាចិមកោ ឯតទហោសិ អជានមេវ(១)
 មិ អយំ សមណោ អមស្សិ ឯវមាហ ឯក្កុម ចាចិម
 ឯក្កុម ចាចិម មា ភថាភតំ វិហោសេសិ មា ភថាភត-
 ស្សាវតំ មា តេ អហោសិ ធិយេវត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខា-
 យាតិ យោចិស្ស តោ សត្តា សោចិ មិ ទេវ
 ទិម្បិ ជាធម្មេ កុកោ ច(២) មទ មិ អយំ
 សារតោ ជាធិស្សតិកំ ។ អដិទោ មាយស្ស
 មហាមោត្តរាមោ មារិ ចាចិមន្តិ ឯតទភោត ឯវម្បិ
 ទោ កាហំ ចាចិម ជាចាមិ មា ភិ មញ្ញិក្កោ

១ ឬ. ម. អដិទេវ កោ ។ ២ ឬ. ម. ចសត្ថោ ម ទិស្សតិ ។

[១៧៨] ព្រមហារមោត្តរាមោ មាយ បុរយេញមារិវេលមោ
 ចិត្តបាមនាចូលក្នុងវិជ្ជុ សង្ខារក្នុងពោរវៀន លុរយេញហើយ ក៏បាន
 និយាយនឹងមារមានចិត្តបាមដូច្នោះថា មូលមារមានចិត្តបាម អ្នកចូរចេញ
 ទៅ មូលមារមានចិត្តបាម អ្នកចូរចេញទៅ អ្នកកុំបៀតបៀនព្រះភព៌-
 ភត កុំបៀតបៀនសាវ័កព្រះភព៌ភតឡើយ ការបៀតបៀនវេលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាអវិន្តិ កុំមាន
 ផលអ្នកឡើយ ។ ព្រោះនោះ មារមានចិត្តបាមនាសេចក្តីគ្រវះយ៉ាងនេះ
 ថា សមណៈនេះមិនដឹង មិនស្គាល់អញទេ បានជាខំយាយយ៉ាងនេះថា
 មូលមារមានចិត្តបាម អ្នកចូរចេញទៅ មូលមារមានចិត្តបាម អ្នកចូរ
 ចេញទៅ អ្នកកុំបៀតបៀនព្រះភព៌ភត កុំបៀតបៀនសាវ័កព្រះភព៌ភត
 ឡើយ ការបៀតបៀនវេលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បី
 សេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាអវិន្តិ កុំមានផលអ្នកឡើយ សូម្បីស្ត្រីនសាវ័ក
 នោះ ក៏មិនប្តីស្គាល់ភាគ្នាអញបានដោយតាមវាហិស ចំណង់បីសាវ័ក
 នេះនឹងស្គាល់ភាគ្នាអញដូចម្តេចបាន ។ យ៉ាងហោចណាស់ ព្រមហារមោត្ត-
 រាមោ បាននិយាយនឹងមារមានចិត្តបាម យ៉ាងនេះថា មូល
 មារ មានចិត្តបាម កាត្តស្គាល់អ្នកច្បាស់ហើយ អ្នកកុំមើលងាយថា

ពុទ្ធជនាវិស្ស មានន្ទនិយមន្ត មានវិវិកតោ

១ មី ជាតាតីតិ ខារោ ក្រមសិ ចាបិម តុយ្ហិ ហិ
 ចាបិម ឃី ហោតិ អជាទមេវ មី អយំ សមណោ
 អចស្សំ ឃីវាហា ធិក្កម ចាបិម ធិក្កម ចាបិម
 មា ភជាគតិ វិហោសេសំ មា ភជាគតស្សាវតំ មា
 តេ អហោសិ ធិយវត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ
 យោបិស្ស ភោ សត្តា ភោបិ មី ទេវ មិច្ឆិ
 ជាទេយ្យ កុរោ ច មទ មី អយំ សាវតោ
 ជាធិស្សតីតិ ។ អធិទោ មាវស្ស ចាបិមតោ ឃីកម-
 ហោសិ ជាមមេវ ទោ មី អយំ សមណោ ឃស្សំ ឃី-
 វាហា ធិក្កម ចាបិម ធិក្កម ចាបិម មា ភជាគតិ
 វិហោសេសំ មា ភជាគតស្សាវតំ មា តេ អហោសិ
 ធិយវត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ អធិទោ មារោ
 ចាបិមា កាយស្សតោ មហាមោក្ខស្វាទស្ស មុទតោ
 ទុក្ខតា បច្ចុក្កធឿ អដ្ឋាសិ ។

ពុទ្ធជនាវិស្ស មានន្ទនិយមន្ត សេចក្តីបរិក្កដា

វេទនាម្ហកណ្ណស្គាល់អញ យ៉ាងនេះដូច្នោះ ម្ចាស់មានចិត្តបាប អ្នក
 ប្តឹងហើយដាច់ហា ម្ចាស់មានចិត្តបាប ឯអ្នកវិភាគមានសេចក្តីគ្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា សមណៈនេះមិនស្គាល់អញ មិនឃើញអញទេ បានជា
 ខំយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ ម្ចាស់មាន
 ចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ អ្នកកុំចៀតចៀនព្រះភព៌ាគត កុំចៀត
 ចៀនសាវ័កព្រះភព៌ាគតឡើយ ការចៀតចៀនដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាអវិជ្ជន៍ កុំមានដល់អ្នក
 ឡើយ សូម្បីត្រូវនិសាវ័កនោះ ក៏មិនគប្បីស្គាល់កត្តាអញបានដោយ
 តាមហើយ ចំណង់ចិត្តនេះ ខឹងស្គាល់កត្តាអញដូចម្តេចបាន ។
 លំដាប់នោះ មានចិត្តបាប មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណៈ
 នេះស្គាល់ ឃើញកត្តាអញទេ បានជាខំយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មាន
 ចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ ម្ចាស់មានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ
 អ្នកកុំចៀតចៀនព្រះភព៌ាគត កុំចៀតចៀនសាវ័កបេសព្រះភព៌ាគតឡើយ
 ការចៀតចៀនដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ
 អស់កាលជាអវិជ្ជន៍ កុំមានដល់អ្នកឡើយ ។ ព្រោះនោះ មានចិត្តបាប
 ឡើងមកភាគទាក់ នៃព្រះមហាបោក្ខស្វាទនានាយុ មកបិកាត្រង់
 សន្តត្តោ ។

[១៧៧] អន្តសា ទោ អាយស្មា មរោណោត្តស្វាទោ
 មារិ ចាបិមន្តិ បទុក្កិធឿ ថេនិ និស្វាទ មារិ កាចិមន្តិ
 ឯតនកេន ឯត្តាបិ ទោ តាហិ ចាបិម បស្សនំ មា ភិ
 មញ្ញាត្តោ ន មិ បស្សតិកំ ឯសោ ភិ ចាបិម បទុក្កិធឿ
 ថេនោ ។ ក្នុងបុត្រាហិ ចាបិម ទុសី ចាម មារោ ក-
 ហោសិ តស្ស មេ កាធឿ ចាម កតិវិ តស្ស កតិ-
 ចិយោ(១) ភិ ចុត្តោ សោ មេ ភិ កាតិទោយ្យោ អហោ-
 សីតិ(២) ។ តេន ទោ បទ(៣) សមយេន កកុសទ្វោ
 កកវា អរហិ សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ ។
 កកុសទុស្ស ទោ បទ ចាបិម កកវតោ អរហោតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វិទុវសញ្ញិវិ ចាម មហាសាវកយុតិ អ-
 ហោសិ អត្តំ កទុយុតិ ។ យាវតា ទោ បទ ចាបិម ក-
 កុសទុស្ស កកវតោ អរហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាវកា
 ចាស្សនេ កោចិ អាយស្មតា វិទុវេន សមសហោ ហោតិ

១ ខ. ម. កតិវិយាតិ ៥ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ម. កតិវិយាតិ ៥ ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. ម. ឧប្បន្តោ
 ចាបិមាតិ ទិស្សតិ ។

[១៧៧] ព្រះមហាវេន្តនាមនាយ បុរោយិញ្ញាមរោ
 ចិត្តបាមនាម មកបិកោវាត្រង្គិសន្តុត្តារ លុះឃើញហើយទើបនិយាយ
 នឹងមារោចចិត្តបាម យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មារោចចិត្តបាម កាត្តាឃើញ
 អ្នកក្នុងទីនេះដែរ អ្នកកុំមើលងាយថា មិនមានអ្នកណាឃើញកាត្តាអញ
 ដូច្នោះឡើយ ម្ចាស់មារោចចិត្តបាម អ្នកខ្ញុំបើកោវាត្រង្គិសន្តុត្តារ ។
 ម្ចាស់មារោចចិត្តបាម កាលពីដើមមក កាត្តាបាមកើតជាមារោធិស្វេសី
 ចូលស្រីរបស់កាត្តានោះ ឈ្មោះចាតិកាឡី ខ្លួនអ្នកក៏កូនច្រុសរបស់ខ្លួន
 ស្រីនោះ អ្នកនោះត្រូវជំនួយរបស់កាត្តា ។ ក៏សម័យនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ព្រះចាមកកុសន្តុ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្រាស់ឡើងក្នុង
 លោក ។ ម្ចាស់មារោចចិត្តបាម ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះចាមកកុ-
 សន្តុជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានភូមហាសាវកឈ្មោះវិទុវេន ១ ឈ្មោះ
 សញ្ញិវេន ១ ជាភូមិប្រាសាទដ៏ចម្រើន ។ ម្ចាស់មារោចចិត្តបាម ពួក
 សាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះចាមកកុសន្តុ ជាអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធក្នុងសាលានោះ មិនបានសាវកណាមួយស្មើនឹងវិទុវេន មានកាធុ

បុប្ផយធម៌ក្នុងស្រុក មានគុណិយស្រុក ភូមិភ្នំ

យន្តិទិ ធម្មនេសចាយ ។ ឥមិទា ទោ ឯតំ ទាមិម
 បរិយាយេន អាយស្មតោ វិទុវស្ស វិទុវេ វិទុវេត្រេវ
 សមញ្ញា ឧទទាទំ ។ អាយស្មា បទ ទាមិម សញ្ញំរោ
 អញ្ញតតោមិ វុត្តម្ហលតតោមិ សុញ្ញតាវតតោមិ អប្ប-
 កសិវេនេវ សញ្ញាវេនយេតទិរោទំ សមាបដ្ឋតិ ។ ភូត-
 ដុត្តំ ទាមិម អាយស្មា សញ្ញំរោ អញ្ញតាស្មី វុត្តម្ហល
 សញ្ញាវេនយេតទិរោទំ សមាបដ្ឋា ទិសិទ្ធា ហោតិ ។
 អន្តសាស្មី ទោ ទាមិម តោចាលកា ធម្មចាលកា
 កសកា បថាវិទោ អាយស្មន្តំ សញ្ញំរំ អញ្ញតាស្មី
 វុត្តម្ហល សញ្ញាវេនយេតទិរោទំ សមាបដ្ឋំ ទិសិទ្ធិ
 ទិស្វា តេសិ(១) ឯតទហោសិ អន្តវិយំ វត កោ អន្តតំ
 វត កោ អយំ សមណោ ទិសិទ្ធិកោ(២) កាលកតោ
 ហន្ត ទំ ឧហាមាតិ ។ អដទោ តេ ទាមិម តោចាល-
 កា ធម្មចាលកា កសកា បថាវិទោ តិណត្ថ
 កដ្ឋតា តោមយត្ថ សន្តវុត្តតា អាយស្មតោ សញ្ញ-
 វស្ស កាយេ ឧបទិទិកា អត្ថិ ធាតា បញ្ញមីសុ ។

១ ៥ ១៧ ។ ២ ៥ ៥ ទិសិទ្ធិកោ ។

បុប្ផយធម៌ក្នុង ស្រុក គ្លីនចាម្រោងអារម្ភ

ក្នុងការសិវ័ន៍ធម៌ឡើយ ។ ម្នាលពារមានចិត្តបាប ដោយហេតុនៃ
 វិទុវេមានភាយ មានឈ្មោះថា វិទុវេ វិទុវេ ដូច្នោះ កើតប្រាកដឡើង ។
 ម្នាលពារមានចិត្តបាប ចំណែកទានសញ្ញាវេនយេតទិរោទំ ទៅក្នុងវិញ្ញត្តិ
 នៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី នៅក្នុងដុះស្លាតក្តី តែងតែចូលសញ្ញាវេនយេតទិរោទំ
 ដោយសេចក្តីលំបាកកិច ។ ម្នាលពារមានចិត្តបាប កាលពីដើមមក
 សញ្ញាវេនយេតទិរោទំ អន្តវិយសញ្ញាវេនយេតទិរោទំ ក្រោមម្លប់ឈើមួយ
 ដើម ។ ម្នាលពារមានចិត្តបាប ពួកអ្នកក្សត្រានា ពួកអ្នកក្សត្រាវៃ ពួក
 អ្នកក្នុងរាសី ទីនីពួកអ្នកដំណើរ បានឃើញសញ្ញាវេនយេតទិរោទំ កំពុងអន្តវិយ
 ចូលសញ្ញាវេនយេតទិរោទំក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម លុះឃើញហើយ ពួក
 ជនទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីព្រះវិយោទនេះថា អើ នេះអស្ចារ្យណាស់
 ហ្ន៎ អើ មិនដែលមានទេហ្ន៎ សមណៈនេះ អន្តវិយធ្វើមរណកាលទៅ
 ហើយ បើដូច្នោះយើងទំនំទាំងគ្នាចូលសពរលោក ។ ម្នាលពារមានចិត្ត
 បាប ត្រាវេន ពួកអ្នកក្សត្រានា ពួកអ្នកក្សត្រាវៃ ពួកអ្នកក្នុងរាសី
 ទីនីពួកអ្នកដំណើរនោះ ប្រមូលនូវស្មៅ សេ ទីនីកាចម៌តា មក
 កាយត្រាវេនសញ្ញាវេនយេតទិរោទំហើយ ក៏ចូលភ្លើងហើយចៀសចេញទៅ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណាសកំ

អថទោ ចាបិម អាយស្កា សញ្ញិវេ តស្សា វត្តិយោ
 អច្ចុយោន កាយ សកាមត្តិយោ វុទ្ធិចំត្វា ធិវណធិ
 មាត្រាដេត្វា បុត្តន្តសមយំ ធិវសេត្វា មត្តធិវហា
 តាយ កាមំ ចិណ្ណាយ ចាវសិ ។ អន្តសាស្សំ ទោ
 នេ ចាបិម តោហាលកា មសុចាលកា កសកា
 មថាវិលោ អាយស្កុំ សញ្ញិវិ ចិណ្ណាយ ចាត្តិ ធិស្វាន
 ធនសំ ឯតធមោសិ អច្ចុយំ វេត កោ អត្តតិ វត កោ
 អយំ សមណោ ធិសិទ្ធិកោ កាលកតោ ស្វាយំ
 មជ្ជិសញ្ញិ មិកោតិ ។ ឥមិចា ទោ ឯវិ ចាបិម
 ចរិយោយេន អាយស្កតោ សញ្ញិវស្ស សញ្ញិវា សញ្ញិ-
 វេត្រេវ សមញ្ញា ទុនទាទិ ។

[២០០] អថទោ ចាបិម ទូសិស្ស វាវស្ស
 ឯតធមោសិ ឥមសិ ទោ អហំ កិក្ខុយំ សិលវណ្ណធិ
 កល្យាណចង្វាធំ ទេវ ជាតាមិ អាភតិ វា តតិ
 វា យទ្ធិចាហំ ព្រាហ្មណាមហាបតិកោ អច្ចាវិសេយ្យំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណាសកំ

ម្ចាស់ទោមានចិត្តបាច ព្រោះនោះ ព្រះសញ្ញិវៈមានកាយ លុះកន្លងក្រី
 រោះទៅ ទើបចេញអំពីសមាមគ្គិរោះ កិរលាស់ចិវ រស្សៀកស្សដ
 ប្រដាប់ពុទ្ធិធិចិវ ចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីចិណ្ណបាត ក្នុងវេលាព្រឹក
 ព្រហាម ។ ម្ចាស់ទោមានចិត្តបាច ពួកអ្នកគ្រូរោ ពួកអ្នកក្សតរ
 ពួកអ្នកក្សរេស ធិនិពួកអ្នកដំណើរចាំនិទោ បានឃើញព្រះសញ្ញិវៈមាន
 កាយ កំពុងប្រាប់ទៅចិណ្ណបាតហើយ ពួកជនចាំនិទោមានសច្ច្តិគ្រិវ
 យំនិទោថ អើ អស្សាវណាសំហ្នំ អើ មិនដែលមានទង្គិ សមណៈ
 នេះអន្តិយៈថ្មីវេណាកាលទៅហើយ អច្ចុវសមណៈនេះត្រូវរួចមានសញ្ញា
 បិកោវិញ ។ ម្ចាស់ទោមានចិត្តបាច ដោយហេតុនេះ ព្រះសញ្ញិវៈ
 មានកាយ មានរង្វះថា សញ្ញិវៈ សញ្ញិវៈ កើតឡើងយំនិទោឯង ។

[២០០] ម្ចាស់ទោមានចិត្តបាច ព្រោះនោះ ទូសិវាមានសច្ច្តិ
 គ្រិវយំនិទោថ កាត្មាអញមិនបានដឹងដំណើរមក ធិនិដំណើរទៅ
 របស់ពួកគិក្ខុវេលមានសិល មានកល្យាណធម៌ចាំនិទោនោះឡើយ ថើ
 ដុះចុះក្នុងតាត្មាអញ ចូលជ្រកសិវៈពួកព្រាហ្មណ៍ធិនិទោបដិថា អ្នក

ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន

ឯង គុដ្ឋ គិក្ខុ សីលវិទ្ធី កល្យាណជន្ម អន្តោសថ
 បរិកាសថ រោសថ វិហោសថ អប្បវ ជាម គុដ្ឋចាំ
 អន្តោសីយនាចារិ បរិកាសីយនាចារិ រោសីយនា-
 ចារិ វិហោសីយនាចារិ សីយា ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តិ
 យថា ឯ ទ្ធីសី មាន លកថ ឱកាវន្តិ ។ អថ(១)
 ចាបិម ទ្ធីសី មាន ប្រាហ្មណគហបតិកា អន្តាវិសិ
 ឯង គុដ្ឋ គិក្ខុ សីលវិទ្ធី កល្យាណជន្ម អន្តោសថ
 បរិកាសថ រោសថ វិហោសថ អប្បវ ជាម គុដ្ឋចាំ
 អន្តោសីយនាចារិ បរិកាសីយនាចារិ រោសីយនា-
 ចារិ វិហោសីយនាចារិ សីយា ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តិ
 យថា ឯ ទ្ធីសី មាន លកថ ឱកាវន្តិ ។ អថ(២)
 ចាបិម ប្រាហ្មណគហបតិកា អន្តាវិសិដ្ឋា(២) ទ្ធីសី
 មាន គិក្ខុ សីលវិទ្ធី កល្យាណជន្ម អន្តោសថ
 បរិកាសថ រោសថ វិហោសថ អប្បវ ជាម មណ្ឌកា
 សមណកា ឥត្តា កល្យាណ ពុទ្ធជានាមច្ឆា ឈាយិ-
 វោស្ម ឈាយិវោស្ម តិ បត្តក្ខត្វា អនោសុតា

១ ១- ប. ឧត្តរ ពេទិ បទ ទិស្សតិ ។ ២ ២. អន្តាវិសិ ។

ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន

តាំងឡាយ ចូរមក ចូរដេរ គម្រោម ប្រទ្ធីស្ត ហៀតហៀនពួកភិក្ខុដែល
 មានសីល មានធម៌ជាគុសល និងដូចម្តេចនឹងធ្វើចិត្តរបស់ពួកភិក្ខុដែល
 ពួកអ្នកដេរ គម្រោម ប្រទ្ធីស្ត ហៀតហៀនហើយនោះឱ្យរាយមាយ ល្មមឱ្យ
 ទូសីមានគុសលនោះ ។ ឱ្យមាននិព្វានបាប គ្រានោះ ទូសី-
 មាន បានចូលជ្រកសក្ការពួកព្រាហ្មណ៍នឹងធម៌បតិកា អ្នកតាំងឡាយ
 ចូរមក ចូរដេរ គម្រោម ប្រទ្ធីស្ត ហៀតហៀនពួកភិក្ខុដែលមានសីល
 មានធម៌ជាគុសល និងដូចម្តេចនឹងធ្វើចិត្តរបស់ពួកភិក្ខុ ដែលពួកអ្នកដេរ
 គម្រោម ប្រទ្ធីស្ត ហៀតហៀនហើយ នោះ ឱ្យរាយមាយ ល្មមឱ្យទូសី-
 មាន បានគុសលនោះ ។ ឱ្យមាននិព្វានបាប ពួកព្រាហ្មណ៍
 នឹងធម៌បតិកានោះ ដែលទូសីមាន ចូលជ្រកសក្ការព្រាហ្មណ៍
 គម្រោម ប្រទ្ធីស្ត ហៀតហៀនពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានធម៌ជាគុសល
 ជា ពួកសមណៈមានក្បាលរលើតាំងនេះ ជាធម៌បតិ ជាពណ្ណគម្រ
 កើតអំពីបាបព្រហ្ម មានកុសលៈ មានមុនស្មយ្ហ័ន្តៈ មានភាវ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលសុត្តន្តសភ័

មនុស្សជាតិ ឈាយន្តិ បដ្ឋាយន្តិ និដ្ឋាយន្តិ
 អបដ្ឋាយន្តិ ។ សយ្យជាបិ តាម ឧល្លាសា វុត្តា-
 សាទាយិ ម្ភសិកំ មត្តយមារោ ឈាយនិ បដ្ឋា-
 យេតិ និដ្ឋាយនិ អបដ្ឋាយនិ វិវាទេវិម មុណ្ណាសា
 សមណាសា ឥញ្ញា កល្យាណ ពទ្ធិបាណាបទ្ធា ឈាយិ-
 វោស្សា ឈាយិវោស្សានិ មត្តកុត្តា អរោមុទា
 មនុស្សជាតិ ឈាយន្តិ បដ្ឋាយន្តិ និដ្ឋាយន្តិ
 អបដ្ឋាយន្តិ ។ សយ្យជាបិ តាម តោន្តា(១) វេទិតិវេ
 ចន្ទ មត្តយមារោ ឈាយនិ បដ្ឋាយនិ និដ្ឋាយនិ
 អបដ្ឋាយនិ វិវាទេវិម មុណ្ណាសា សមណាសា ឥញ្ញា
 កល្យាណ ពទ្ធិបាណាបទ្ធា ឈាយិវោស្សា ឈាយិវោស្សានិ
 មត្តកុត្តា អរោមុទា មនុស្សជាតិ ឈាយន្តិ បដ្ឋា-
 យន្តិ និដ្ឋាយន្តិ អបដ្ឋាយន្តិ ។ សយ្យជាបិ តាម
 វិទ្យារោ សទ្ធិសមលសន្តិដិវេ ម្ភសិកំ មត្តយមារោ
 ឈាយនិ បដ្ឋាយនិ និដ្ឋាយនិ អបដ្ឋាយនិ វិវាទេវិម
 មុណ្ណាសា សមណាសា ឥញ្ញា កល្យាណ ពទ្ធិបាណាបទ្ធា

១ វ. ឆ. ៣៨ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលសុត្តន្តសភ័

ដូចជាមនុស្សជាតិ គឺជាអ្នកខ្ចីលក្ខណៈ តែងសញ្ចប់សញ្ជឹង សំគុក
 ជ្រប់នៅដោយគិត យើងទាំងឡាយជាអ្នកមានលាមក យើងទាំងឡាយ
 ជាអ្នកមានលាមក ដូច្នោះ ។ ដូចជាសត្វទៀងស្វែងរកកល្យាណវិមោកឈើ
 តែងសញ្ចប់សញ្ជឹង សំគុក ជ្រប់នៅយ៉ាងណា ពួកសមណៈមានក្បាល
 រលីងជាងហត់ ជាគល្លោភាគ្រ ជាអ្នកកើតអំពីបាបព្រហ្ម មាន
 កឧទុក្ខ មានមុខសំយុងចុះ មានការដូចមនុស្សជាតិ តែងសញ្ចប់
 សញ្ជឹង សំគុក ជ្រប់នៅ ដោយគិត យើងទាំងឡាយជាអ្នកមាន
 លាមក យើងទាំងឡាយជាអ្នកមានលាមក ដូច្នោះ គឺយ៉ាងនោះ ។ ឬ
 ដូចជាសត្វចមក ស្វែងរកគ្រឿងធូលីស្លឹក តែងសញ្ចប់សញ្ជឹងសំគុកជ្រប់
 នៅយ៉ាងណា ពួកសមណៈមានក្បាលរលីងទាំងនោះ ជាហត់ ជា
 គល្លោភាគ្រ ជាអ្នកកើតអំពីបាបព្រហ្ម មានកឧទុក្ខ មានមុខសំយុង
 ចុះ មានការដូចមនុស្សជាតិ តែងសញ្ចប់សញ្ជឹង សំគុក ជ្រប់នៅ
 ដោយគិត យើងទាំងឡាយជាអ្នកមានលាមក យើងទាំងឡាយជា
 អ្នកមានលាមកដូច្នោះ គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ ឬក៏ដូចជាសត្វខ្លា ស្វែងរក
 កល្យាណទៀបជញ្ជាំងផ្ទះ ទិញសម្រាប់បង្ហូរទឹកសំគុយ ទិញសម្រាប់
 តែងសញ្ចប់សញ្ជឹង សំគុក ជ្រប់នៅយ៉ាងណា ពួកសមណៈមាន
 ក្បាលរលីងទាំងនោះ ជាហត់ ជាគល្លោភាគ្រ កើតអំពីបាបព្រហ្ម

ព្រហ្មលោក្ខ មានន័យបុគ្គ គ្រូពោធិ

ឈរយំទោស្នា ឈរយំទោស្នា កិ បត្តត្តា អនោមុខា
 មនុស្សជាតិ ឈរយំ មជ្ឈិមនិ វិជ្ជាយនិ វិ-
 បជ្ជាយនិ ។ រសយ្យជាថី ធាន គម្រោក វាយន្តិខ្លា
 សន្តិសមសសន្តិដីរ ឈរយំ មជ្ឈិមនិ វិជ្ជាយនិ
 អបជ្ជិយនិ វិវេទិមេ មុណ្ណកា សមណកា ភិក្ខា
 កណ្ណា តន្ត្រីតាតាបទ្វា ឈរយំទោស្នា ឈរយំទោស្នា កិ
 បត្តត្តា អនោមុខា មនុស្សជាតិ ឈរយំ មជ្ឈិ-
 យនិ វិជ្ជាយនិ អបជ្ជិយនិ ។ យេ ។ មា បទ
 ចាបិម គេន សមយេន មនុស្ស កាលី គោរកន្តិ
 យេកុយ្យន កាយស្ស គេនា បរម្មណា អនាយិ
 មុត្តិ វិនិច្ឆ័យ វិវេទិមេ មុណ្ណកា វិជ្ជាយនិ ។

ព្រហ្មលោក្ខ មានន័យបុគ្គ គ្រូពោធិ

មានកសិយុត្តិ មានមុខទទុក្ខ មានការដូចមនុស្សជាតិ តែងសញ្ញា
 សញ្ញា សំគុត ជ្រប់ទៅដោយគិតថា យើងពុំទិញយកអ្នកមានឈាន
 យើងពុំទិញយកអ្នកមានឈានដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ កុំនាដូចជា
 សក្កលាដែលអស់សន្តិ (អស់ជីវិត) ហើយ តែងសញ្ញាសញ្ញា សំគុត
 ជ្រប់ទៅទៀបដក់ដូច្នោះ ទិញសម្រាប់បន្តទឹកស្អុយ ទិញនាសម្រាប់
 យ៉ាងណា ពួកសមណៈ មានក្បាលលើកំពែងនោះ ជាសហបតី ជា
 កណ្តុះគាត្រ ជាអ្នកកែតម្រូវព្រហ្ម មានទទុក្ខ មានមុខសំយុត្តិ
 មានការដូចមនុស្សជាតិ តែងសញ្ញាសញ្ញា សំគុត ជ្រប់ទៅដោយ
 គិតថា យើងពុំទិញយកអ្នកមានឈាន យើងពុំទិញយកអ្នកមាន
 ឈានដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្លួនមានចិត្តបាច ក៏ឯក្នុងមនុស្ស
 ណា ដែលធ្វើអវលោក្ខសម័យនោះ ពួកមនុស្សពុំនឹងនោះ លុះ
 ចំលាយកាយបន្ទាប់អតីតរណៈ ទៅកើតក្នុងកំណើតនិរ្ពាន ច្រើន
 វិស័យ អស្មកាយ ទិញនាស ដោយច្រើន ។

(២០០) អថេតោ ចាបិម កកុសតោ ភគវ
 អរហំ សម្មាសម្ពុតោ ភិក្ខុ អាមាណសំ អញ្ញាសិដ្ឋា
 តោ ភិក្ខុវេ ប្រាម្មាណាភមាមតិកា ធូសំចា មារាម
 ឯថ តុម្ពេ ភិក្ខុ សីលវន្តេ កល្យាណាធម្មេ អក្កោសថ
 មរិកាសថ កោសថ វិហាសេថ អម្បេ កាម តុម្ពេហិ
 អក្កោសិយមាចាមំ មរិកាសិយមាចាមំ កោសិយមាចា
 មំ វិហាសិយមាចាមំ សិលោ ចិត្តស្ស អញ្ញាសិដ្ឋិ យថា
 មំ ធូសំ មារា លកេថ ឱការន្តំ ឯថ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ
 មេត្តាសហគរេន ចេតសា ឯតំ ធិសំ ធីវិកា វិហាថ
 ភថា មុតិយំ ភថា ភតិយំ ភថា ចតុត្ថំ ភតិ ឧទ្ធមាថា
 ភិវិយំ សត្វំ សត្វត្តតាយ សញ្ញាវម្ពំ លោកំ មេត្តាស
 ហគរេន ចេតសា វិបុលេន មហត្តរេន អប្បមាលោម
 អារាមេន អក្យាមជ្ឈេន ធីវិកា វិហាថ ។ កុណាស
 ហគរេន ចេតសា... មុទិតាសហគរេន ចេតសា...
 ឧបេត្តាសហគរេន ចេតសា ឯតំ ធិសំ ធីវិកា វិហាថ
 ភថា មុតិយំ ភថា ភតិយំ ភថា ចតុត្ថំ ភតិ ឧទ្ធមាថា

(២០១) ម្នាល មារា មានចិត្តបាប គ្រោះខ្លា ប្រាមានប្រាភាគប្រជ្រៀត្រះ
 គាបកុសខ្លះ កហេន្តសម្មាសម្ពុត បានក្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក
 ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកប្រាហ្មណ៍នឹងគយប់ភី ដែលទូស័រមារេចូល
 ជ្រែកសិរិះហើយថា អ្នកទាំងឡាយចូរមក ចូរជេ គម្រាម ប្រឡូក
 បៀតបៀមភិក្ខុទាំងឡាយដែលមានសិល មានធម៌ជាតុសល និងដូច
 ម្តេចនឹងធ្វើចិត្តរបស់ពួកភិក្ខុ ដែលពួកអ្នកជេ គម្រាម ប្រឡូក បៀត
 បៀមហើយនោះឬមឲ្យរាយមាយ ឲ្យទូស័របានឧបាសនាខ្លះ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមក ចូរមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នា
 មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធំទូលាយ ជាទូទៅទាំងអស់ទូទៅប្រមាណ
 មិនបាន មិនមានគ្រិះ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកដែល
 មានសត្វទាំងអស់ ដោយយកទ្រង់ប្រៀបនឹងសត្វទាំងអស់ ក្នុងទីទាំង
 ភូមិ និទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទីនឹង និទិសប៉ុក្រែង
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តប្រកបដោយកុណា...
 មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយទេវតា... ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នា

បុប្ផយមរវត្តស្ស ហរិកន្តិយស្សត្ថ អកុសត្តោសិក

តិរិយំ សព្វំនិ សព្វត្ថកាយ សព្វាវុដ្ឋំ លោកំ ឧបេត្តា-
 សហគរោន ចេតសា វិបុលេន មហត្តរោន អប្ប-
 មាលោន អវេរេន អក្សាមជ្ឈេន ធីត្វា វិហារោតិ ។
 អដទោ កេ ចាបិម កិក្ខុ កាកុសលេន កកវតា
 អរោកា សន្តាសម្ពុទ្ធន ឯវំ ឱវនិយមាថា ឯវំ អនុ-
 សាសិយមាថា អត្តកតាបិ វុត្តម្ភលកតាបិ សុញ្ញា-
 កាកតាបិ មេត្តាសហគរោន ចេតសា ឯកំ ធិសំ
 ធីត្វា វិហារីសុ តថា ធុតិយំ តថា កតិយំ តថា
 ធុតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធអោ តិរិយំ សព្វំនិ សព្វត្ថកាយ
 សព្វាវុដ្ឋំ លោកំ មេត្តាសហគរោន ចេតសា វិបុលេន
 មហត្តរោន អប្បមាលោន អវេរេន អក្សាមជ្ឈេន ធីត្វា
 វិហារីសុ ។ កកុសលសហគរោន ចេតសា... មុនិកា-
 សហគរោន ចេតសា... ឧបេត្តាសហគរោន ចេតសា
 ឯកំ ធិសំ ធីត្វា វិហារីសុ តថា ធុតិយំ តថា កតិយំ

បុប្ផយមរវត្ត សាវត្តនិយស្សត្ថ វេទនាព្រះកុសន្ទៈជាម្ចាស់

ចូរមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខាដ៏ធូលាយ ជាវុប្បាវចរនឹងអនុបាវចរ មាន
 ប្រមាណមិនបាទ មិនមានព្រៀវ មិនមានព្យាបាទ វប្បយទៅកាន់លោក
 ដែលមានសត្វចាំនិអស់ ដោយយកខ្លួនឯងប្រៀបនឹងសត្វចាំនិអស់ ក្នុង
 ទីចាំនិព្រួន ឥទិសទានិលើ ទិសទានិក្រោមនឹងទិសទទឹង ឥទិសផ្សិត្យ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ខ្លួនមានចិត្តបាប កាលព្រះមានព្រះភោគ
 ច្រើនព្រះនាមកុសន្ទៈ អរហន្ត្តសន្តាសម្ពុទ្ធ ច្រើនខ្លួនយ៉ាងនេះ ប្រៀប
 ប្រដៅយ៉ាងនេះហើយ ទើបពួកកុត្តចាំនិទោះទៅនៅក្នុងវិញ្ញ្ញៈ ទៅនៅ
 ក្រោមម្លប់ឈើខ្លះ ទៅនៅក្នុងសុញ្ញតាវេនខ្លះ មានចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តា វប្បយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា
 ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធូលាយ ជាវុប្បាវចរនឹង
 អនុបាវចរ មិនមានប្រមាណ មិនមានព្រៀវ មិនមានព្យាបាទ វប្បយ
 ទៅកាន់លោកដែលមានសត្វចាំនិអស់ ដោយយកខ្លួនឯងប្រៀបនឹងសត្វ
 ចាំនិអស់ ក្នុងទីចាំនិព្រួន ឥទិសទានិលើ ទិសទានិក្រោម នឹងទិស
 ទទឹងឥទិសផ្សិត្យ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ពួកកុត្តចាំនិទោះ មានចិត្តប្រ-
 កបដោយកុសលា ... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា វប្បយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយស្ស ម្លាសយន្តកាសកំ

កថា ចក្កុកំ ភតិ ឧទ្ធអោយា ភិវយំ សត្វំ សត្វត្តកាយ
សញ្ញវន្តំ លោកិ ឧបេក្កាសហគរតេ ចេតសា
វិបុលេន មហត្តតេន អប្បមាលោច អរិវេន អត្យា-
យដ្ឋេន ដិក្ខុ វិហរិសុ ។

[២០២] អថោ ចាមិម ទ្ធសីស្ស មារស្ស
ឯតទយោសំ ឯវម្បំ ទោ អហំ កកោត្តោ ភមេសំ
កិក្ខុនំ សីលវន្តានំ កល្យាណទម្មានំ ទេវ ជាតាមិ
រេតតិ វា តតិ វា យទ្ធតាហំ ព្រាហ្មណភហមតិកេ
អន្ញវិសេយ្យំ ឯឥ តុម្ភេ កិក្ខុ សីលវន្តេ កល្យាណ-
ទម្មេ សត្តារេថ តុកករេថ មារេថ ប្លដេថ អប្បវ ជាម
តុម្ភហំ សត្តារិយនាទាមិ តុកករិយនាទាមិ មារិយ
នាទាមិ ប្លដេយនាទាមិ សិយា ចិត្តស្ស អញ្ញដត្តិ
យថា នំ ទ្ធសី មារេ លរេជ ឱតាវន្តំ ។
អថោ ទេ ចាមិម ទ្ធសី មារេ ព្រាហ្មណភហមតិកេ
អន្ញវិសិ ឯឥ តុម្ភេ កិក្ខុ សីលវន្តេ កល្យាណទម្មេ
សត្តារេថ តុកករេថ មារេថ ប្លដេថ អប្បវ ជាម

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ ម្លាសយន្តកាសកំ

វិសចំបកំផ្លុចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយទេវត្តាភិវិទ្ធិទូលាយ ជាត្រូវចាំទំនង
អត្រូវចាំ មិនមានប្រមាណ មិនមានព្រំ មិនមានព្យាបាទ ឫកយ
ទៅកាន់លោកដែលមានសត្វពាំងអស់ ដោយយកទ្វេងនៃប្រៀបនឹងសត្វ
ពាំងអស់ ក្នុងទីពាំងពូកែ និច្ចសាសនិក ចំសាសនាក្រាម នឹងទិស
ទាំងនឹងជុំវិញ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[២០២] ម្ចាស់មារមានចិត្តបាច គ្រាវនា ទ្ធសីមារមានសច្ច័
ត្រូវវិវេយានិវេនេថ កាលបើអាត្មាអញធ្វើយានិវេន មិនបាទនឹងដំណើរ
មកនឹងដំណើរទៅ របស់ពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានជម្រកុសលពាំង
ទេវច្បុយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញចូលជ្រកសិវៈ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹង
គយបតិថ អ្នកពាំងឡាយ ចូរមកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសចក្កិភារត រាប់
តាន បូជាពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានជម្រកុសល និងដូចម្តេចនឹង
ធ្វើចិត្តពួកភិក្ខុ ដែលពួកអ្នកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសចក្កិភារត រាប់តាន បូជា
ឲ្យរាយមាយ ល្មមឲ្យទ្ធសីមារទោទុកសារនោះ ។ ម្ចាស់មារមានចិត្តបាច
គ្រាវនា ទ្ធសីមារចូលជ្រកសិវៈ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគយបតិថានោះថា
អ្នកពាំងឡាយ ចូរមកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសចក្កិភារត រាប់តាន បូជាពួក
ភិក្ខុដែលមានសីល មានជម្រកុសល និងដូចម្តេច នឹងធ្វើចិត្តពួកភិក្ខុ

ច្បាប់បទប្បញ្ញត្តិ មានធម្មត្ថបទ ពុទ្ធសាសនា

កុម្មុយ៉ា សញ្ញិយមាណំ កុកុរិយមាណំ មាណិយមា-
ណំ បូជិយមាណំ សិយា ចិត្តស្ស អញ្ញដន្តិ យថា
នំ ទូសំ មារេ លកេថ ឱការន្តិ ។ អថេច តេ ជាមិម
ប្រាហ្មណាគមាថតិកា អញ្ញវិសិដ្ឋា ទូសិមា មារេ
កិក្ខុ សិលវិទ្ធោ កល្យាណាធម្ម សញ្ញកេន្តិ កុកុរេន្តិ
មារេន្តិ បូជេន្តិ ។ យេ ទោ មេ ជាមិម តេ
សមយេន មទុស្សា កាលំ កកេន្តិ យេកុយ្យេ
កាយស្ស តេតា មាម្មរណា សុតតិ សន្តិ លោកំ
ឧបបជ្ជន្តិ ។

(៦០៣) អថេច ជាមិម កកុសត្ថោ កកុ
អរោ សម្មាសម្ពុត្តោ កិក្ខុ កុមទ្កេសំ អញ្ញវិសិដ្ឋា
ទោ កិក្ខុវ ប្រាហ្មណាគមាថតិកា ទូសិមា មារេ
ឯម កុម្មុ កិក្ខុ សិលវិទ្ធោ កល្យាណាធម្ម សញ្ញ-
កេថ កុកុរេន្តិ មារេន្តិ បូជេន្តិ អញ្ញវ ជាម កុម្មុ-
យ៉ា សញ្ញិយមាណំ កុកុរិយមាណំ មាណិយមា-
ណំ បូជិយមាណំ សិយា ចិត្តស្ស អញ្ញដន្តិ យ-
ថា នំ ទូសំ មារេ លកេថ ឱការន្តិ ។ ឯម

ច្បាប់បទប្បញ្ញត្តិ មានធម្មត្ថបទ ពុទ្ធសាសនា

ដែលពួកអ្នកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់រាន បូជា ឱ្យរាយរាយ
ល្មមឱ្យស្រីមារបាទឧកាសនោះ ។ ម្ចាស់មារមានចិត្តបាច ពួកប្រាហ្មណ៍
នឹងគហបតី ដែលទូសិមាចូលជ្រកសិរិរេហ៍យនោះ ទើបនាំគ្នាធ្វើ
សក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់រាន បូជាពួកភិក្ខុដែលមានសីល មាន
ធម៌ជាកុសល ។ ម្ចាស់មារមានចិត្តបាច ក៏ពួកមនុស្សណា ធ្វើមារណ-
កាលក្នុងសម័យនោះ ពួកមនុស្សទាំងនោះ លុះចំលាយកាយទាំងមុខ
ចម្លាប់ក៏មារណៈ ក៏បានទៅកាន់សុភកិ សុគិ ទៅលោក ។

(៦០៣) ម្ចាស់មារមានចិត្តបាច ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រកព្រះ
នាមកកុសន្ទះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានក្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកប្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី ដែលទូសិមា ចូលជ្រក
សិរិរេហ៍ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់រាន
បូជាពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសល និងដូចម្តេច នឹងធ្វើចិត្ត
របស់ពួកភិក្ខុដែលពួកអ្នកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់រាន បូជា
ឱ្យរាយរាយ ល្មមឱ្យស្រីមារ បាទឧកាសនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តនិកាយ ចង្កៀមនិកាយ មូលចន្ទនិកាយ

តុម្កេ ភិក្ខុវេ អសុកាទុបស្សី^(១) កាយេ វិហារេ អា-
ហារេ មជ្ជិក្កុលសត្តិទោ សត្វលោកេ អនភិវត-
សត្តិទោ សត្វសង្ការេសុ អនិច្ចាទុបស្សីទោ ។
អថេចា វេ ទាមិម ភិក្ខុ កកុសុទ្ធន កកុសា
អវហតា សង្កាសម្ពុទ្ធន ឯវិ ឌុវនិយមាទា ឯវិ
អទុសាសិយមាទា អវត្តតតាមិ វុត្តម្ពុលកតាមិ
សុត្តា កាវតតាមិ អសុកាទុបស្សី កាយេ វិហារេសុ
វេហារេ មជ្ជិក្កុលសត្តិទោ សត្វលោកេ អនភិវត-
សត្តិទោ សត្វសង្ការេសុ អនិច្ចាទុបស្សីទោ ។

[២០៦] អថេចា ទាមិម កកុសុទ្ធន កកុសា
អវហតំ សង្កាសម្ពុទ្ធន បុព្វត្ថសមយំ វិហារេសត្វា
មត្តមិវាមាទាយ អាយស្មតា វិទុវេន មច្ឆាសមលោន
កាមំ មិណ្ណាយ ទាវិសិ ។ អថេចា ទាមិម ទូសិ
ចារោ អត្តតវិ កុមារកំ^(២) អទ្ធាវិសិទ្ធា សក្ការំ ក.
ហេតុ អាយស្មតោ វិទុវស្ស សីសេ មហារមទាសិ
សីសិ កេ^(៣) កំធំ ។ អថេចា ទាមិម អាយស្មា វិទុវេ
កំធំន លីសេន លោហិតេន កឡុវន្តេន កកុសុទ្ធិ

១ ឧ. អសុកាទុបស្សីត ។ ២ ឧ. កុមារំ ។ ៣ ឧ. កេ ។

សុត្តនិកាយ ចង្កៀមនិកាយ មូលចន្ទនិកាយ

ម្នកទាំងឡាយ ចូរមក ចូលពិចារណារឿយ ។ ខ្ញុំរបស់មិនស្អាតក្នុងកាយ
មានសេចក្តីសំគាល់ខ្លាចខ្លាចរោគក្នុងកាយ មានសេចក្តីសំគាល់ខ្ញុំរបស់
មិនដាច់ច្រកអាក្រក់លោកទាំងអស់ ពិចារណារឿយ មិនទៀង ក្នុង
សង្ការទាំងអស់ ។ ខ្លាលមានទិក្ខុបាប គ្រោះនោះ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
កាលបើព្រះមានព្រះនាមកុស្មន្ទៈ អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
ទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះហើយ ទោះបីទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី
ទៅនៅព្រៃមដ្ឋវេរយក្តី ទៅនៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី ជាអ្នកពិចារណារឿយ
រឿយ ។ ខ្ញុំរបស់មិនស្អាតក្នុងកាយ មានសេចក្តីសំគាល់ខ្លាចខ្លាចរោគ
ក្នុងកាយ មានសេចក្តីសំគាល់ខ្ញុំរបស់មិនដាច់ច្រកអាក្រក់លោកទាំង
អស់ ជាអ្នកពិចារណា មិនទៀងក្នុងសង្ការទាំងអស់ ។

[២០៧] ខ្លាលមានទិក្ខុបាប គ្រោះនោះ ព្រះមានព្រះនាម
ព្រះនាមកុស្មន្ទៈ អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្ងៀមប្រដៅចុះព្រៃមិធិវិវក្ក
វេលាបុព្វត្ថសមយំ មានព្រះវិទុវេន្ទៈមានកាយដ៏ចម្រុះសមណៈ ចូលទៅ
កាន់ស្រុកវិទុវេន្ទៈបណ្តា ។ ខ្លាលមានទិក្ខុបាប គ្រោះនោះ ទូសិចារ
បានចូលច្រកសិវិវៈ កូនក្មេងម្នាក់ កាន់យកក្រួសរបស់គ្រូសិវិវៈព្រះ
វិទុវេន្ទៈមានកាយ សីសេរបស់លោកតំបែក ។ ខ្លាលមានទិក្ខុបាប
គ្រោះនោះ ព្រះវិទុវេន្ទៈមានកាយ មានសីសេវិបករេចញ្ញឈាម ហូរហោម

ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបាទសម្តេច

យេវ កតវន្តិ អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ វិជ្ជុកោ វិជ្ជុកោ
អនុតិទ្ធិ ។ អថតោ ចាបិម កកុសុតោ កកក
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធាតាបលោកំភំ អបលោកេ.
សិ ធន ភ(១) យំ ទ្ធីសិ មារោ មគ្គមញ្ញាសិទិ ។
សមាបលោកាយ ច មធន ចាបិម ទ្ធីសិ មារោ
កម្មា ធន មាតា ចរិ មហាវិរយេតុ ឧបបដ្ឋិ ។

(២០៨) តស្ស ទោ បទ ចាបិម មហាវិរយេស្ស
តយោ ចាមនេយ្យា ហោន្តិ ធម្មស្សាយតិកោ សតិបិ
សន្តិសមាហតោ សតិបិ បទ្ធក្កវេទនិយោ សតិបិ ។ អថ
ទោ មិ ចាបិម វិរយេចាលា ឧបសន្តមិទ្ធា ឯកន-
វេទិ យទា ទោ តេ មារិស សន្តិជា សន្តិ ហន.
យេ សមាគុច្ឆយ្យ អថ ឯ ត្វិ ជានេយ្យាសិ(២)
វស្សសហស្សំ មេ វិរយេ បទ្ធកាធស្សាតិ ។ សោ ទោ
អហំ ចាបិម កហ្វិ វស្សាធិ កហ្វិ វស្សសកាធិ
កហ្វិ វស្សសហស្សាធិ តស្សិ មហាវិរយេ អថក្វិ

១ ម. បា ១ ២ ១. អថ ឧ កកាធយោសិ វិស្សនិ ។ ម. អថតោ ត្វិ ជានេយ្យាសិ
វិស្សនិ ។

ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបាទសម្តេច

ដើរតាមគ្រោយ ។ ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបាទសម្តេច
សម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់ពារពានចិត្តបាប គ្រោះគោះ ព្រះបាទសម្តេច
ព្រះបាទសម្តេច អរហន្តសម្ពុទ្ធច្រឡឹងតិកមើល ដូចជាសិក្ខាមើលខែ
ដំរីជា ទូសិហានេះ មិនបានដំនីប្រហារណា ។ ម្ចាស់ពារពានចិត្ត
បាប ក៏ឯទូសិហារប្បូក ចាកទិវានា ទៅកើតក្នុងមហានាក ក្រម
ដោយការសិក្សា (យេស្ត្រះកកុសុទ្ធ) ។

(២០៨) ម្ចាស់ពារពានចិត្តបាប ក៏ឯមហានាកនោះឯង មាន
ឈ្មោះ ៣ យ៉ាងគឺ ធម្មស្សាយតិកៈ(១) ១ សន្តិសមាហតៈ(២) ១ បទ្ធក្ក-
វេទនិយៈ(៣) ១ ។ ម្ចាស់ពារពានចិត្តបាប គ្រោះគោះ ពួកនាយចំរើយ
បាលបាទចូលទៅកកក្តាហើយ ខំយាយយ៉ាងនេះថា ចង់ក្រលោក
ក្នុងទីទួក កាលណាដែលស្រូបមកប្រជុំជាមួយនឹងដែលស្រូបត្រង់ហឫទ័យ
យេស្ត្រះកកុសុទ្ធហើយ ទើបក្នុងនិទ្ទេហកុនោះថា កក្កាអញនេះក្នុងនាកស្ត
មួយកាន់ផ្តាហើយ ។ ម្ចាស់ពារពានចិត្តបាប កក្កាពានពាននេះក្នុងមហា-
នាកនោះ អស់ផ្តាជាច្រើន អស់យេផ្តាជាច្រើន អស់ពានផ្តាជាច្រើន

១ សត្វពារពានវេទនាស្មើនឹងបច្ច័យ ពួកនិស្សាយនេះ ទាំង ៦ ។ ២ សត្វពារពាន
មាននិស្សាយចាត់ ។ ៣ សត្វពារពាននឹងវេទនាបស់ខ្លួន ។ អត្ថកថា ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចំណាយស្ស វិសុទ្ធស្សនាសក្ក

នសសហស្សានំ(១) តស្សេវ មហានិរយស្ស ទុស្សុនេ
អបច្ចំ វុដ្ឋានិវិនិ(២) វេទិយមាណោ ។ តស្ស
មយ្ហំ ខាមិម ឯវុដ្ឋោ កាយា ហោតិ សេយ្យជាមិ
មទុស្សស្ស ឯវុដ្ឋំ សីសិ ហោតិ សេយ្យជាមិ
មច្ចស្ស ។

[២០៦] ក៏និសោ និរយោ អាសិ

យត្ថ ទូសី អបច្ចត្ថ
វិទុវំ សាវកាមាសដ្ឋ
កកុសទ្ធាញ្ច ព្រាហ្មណំ
សតំ អាសិ អយោសក្កិ
សព្វេ មច្ចត្ថវេនតា
និវិទិសោ និរយោ អាសិ
យត្ថ ទូសី អបច្ចថ
វិទុវំ សាវកាមាសដ្ឋ
កកុសទ្ធាញ្ច ព្រាហ្មណំ
យោ ឯតមកិជាតាភិ

១ ១ ច. វសស្សសហស្សានិ ។ ២ ១. ឬ វុដ្ឋានិមិ តាម វេទនំ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចំណាយ មូលចន្ទនាសក្ក

បាណនេក្កន៍ទស្សុទ្ធមរក របស់មហានិរយោនិវេន ទទួលទុក្ខវេទនាដែល
តើមកអំពីបាណ អស់មួយហ្នឹងផង ។ មហានិរយោនិវេនបាណ ឯកាយ
របស់ពេញនោះ នាមសភាពដូចជាត្បាសមនុស្ស ពុំទោះសោត មាន
សភាពដូចជាត្បាសត្រី ។

[២០៦] ទូសីមារ ដែលបៀតបៀនព្រះវិទូសោវកនឹងព្រះ

កកុសន្ទៈ ជាព្រាហ្មណជាត ហើយនោះក្នុងនរកដូចម្តេចទៅ
ទូសីមារ ដែលបៀតបៀនព្រះវិទូសោវកនឹងព្រះកកុសន្ទៈជា
ព្រាហ្មណជាតហើយនោះក្នុងនរក ដែលមានដែកស្រួចច្រើន
មានសុទ្ធតែកកុសន្ទៈទទួលទុក្ខវេទនាចំពោះទូឯង អ្នកឯង

ឧប្បយមវន្តស្វា មានផ្គន្ទិយសុត្តន្ត អវិសាគោតិ

ភិក្ខុ កុដ្ឋស្ស សាវកោ

តាទិសំ ភិក្ខុមាសដ្ឋ

កណ្ណានុកុំ ធិត្ថសិ

មាជ្ឈ សវស្ស តិដ្ឋន្តិ

វិមាថា កម្មដ្ឋាយិទោ

វេទ្យុវិយវណ្ណា វុចិរា

អក្ខំមន្តោ បសស្សរា

អច្ឆរា តត្ថ ធន្ធាន្តិ

បុដ្ឋ បាទត្តវណ្ណិយោ

យោ ឯតមភំជាបាតំ

ភិក្ខុ កុដ្ឋស្ស សាវកោ

តាទិសំ ភិក្ខុមាសដ្ឋ

ឧប្បយមវន្តស្វា មានផ្គន្ទិយសុត្តន្ត តាថាទិវិបុជ្ជត

បៀតបៀតភិក្ខុជាពុទ្ធសាវកដែលលោកដឹងច្បាស់នូវវិមានវត្ត

ឆ្មោះហើយនឹងបាននូវសេចក្តីពុកដីទៅ វិមានទាំងឡាយដែល

ប៉ែកនៅសង់មួយកម្ម មានគណៈដូចជាតែវិញទូរ្យ ដ៏រុង

រឿង ហាក់ដូចជាអណ្តាតភ្លើង មានពន្លឺភ្លឺផ្សេងប៉ែកនៅគ្រង

កណ្តាលសមុទ្រ មានទាំងពួកស្រីអច្ឆរាជាច្រើន មានទ្វីប

នឹងសម្បូរផ្សេងគ្នា តែងរក់ស្រឡាវិមាននោះ អួតឯងបៀតបៀត

ភិក្ខុជាពុទ្ធសាវកដែលលោកដឹងច្បាស់នូវវិមានវត្តឆ្មោះ ហើយ

សុទ្ធក្រិះរិះ មធឿមនិកាយស្ស ទូលរណ្ណសក
 កក្កោទុក្ខំ ធិកច្ឆសិ
 យោ វេ ទុក្ខេន ទុដិកោ
 កិក្កុសាន្តិស្ស វេក្កុកោ
 មិការមាតុ វាសាជំ
 ចានន្តិដ្ឋេន កម្មយិ
 យោ ឯតមភិជាតាភិ
 កិក្កុ ទុក្ខស្ស សារកោ
 កាជិសិ កិក្កុមាសន្ត
 កក្កោទុក្ខំ ធិកច្ឆសិ
 យោ វេជយន្តវាសាជំ
 ចានន្តិដ្ឋេន កម្មយិ
 ភិក្ខុតាលន វត្ថុត្រា(១)
 សិវេជសិ ច វេក្កុ
 យោ ឯតមភិជាតាភិ
 កិក្កុ ទុក្ខស្ស សារកោ
 កាជិសិ កិក្កុមាសន្ត

១ ឧ.ម. ភិក្ខុវេយ្យសុត្តន្ត ។

សុទ្ធក្រិះរិះ មធឿមនិកាយ ទូលរណ្ណសក

វេមនិកាយម្នាក់សព្វក្នុងដីខ្មៅ កិក្កុណាមួយ ដែលព្រះពុទ្ធជា
 ច្បាស់ ដាស់ភ្លឺខ្មៅហើយ ធ្វើមិការមាតុប្រាសាទរបស់កិក្កុ-
 សន្សំដែលកំពុងសុំឱ្យដឹង ឱ្យញាប់ញ័រ ដោយពុទ្ធិប្រាម
 ជើងបាទ អ្នកឯងចៀកចៀនកិក្កុជាពុទ្ធសារីកដែលរលាកជើង
 ច្បាស់ឱ្យវិមានក្នុងខ្មៅហើយ វេមនិកាយម្នាក់សព្វក្នុងដីខ្មៅ
 កិក្កុណាបាទធ្វើវេជយន្តប្រាសាទ ឱ្យញាប់ញ័រដោយពុទ្ធិ
 ប្រាមជើងបាទ ជាអ្នកមាំមួនដោយកម្លាំងពូជ អាចាភិវេតា
 ខាងច្បាយឱ្យសង្កេតបាទ អ្នកឯងចៀកចៀនកិក្កុជាពុទ្ធសារីក
 ដែលរលាកជើងច្បាស់ឱ្យវេជយន្តប្រាសាទក្នុងខ្មៅហើយវេមនិកាយ

ពុទ្ធសមាសសុត្តនិកាយ មហាបិណ្ឌបិដក

កណ្តុរុត្តំ និកុដ្ឋសិ

យោ វេជយន្តចាសារេ

សត្តំ រោ បរិមុដ្ឋតំ

អថ អាវុសោ ជាតាសិ

កណ្តុកុ យរិមុត្តំ យោ

កស្ស សន្តោ វិយាកាសិ

បញ្ចំ បុដ្ឋោ យជាតថិ

យោ វេតមភិជាតាភិ

កិកុ កុដ្ឋស្ស សារេតោ

តា និសិ កិកុ មាសដ្ឋ

កណ្តុរុត្តំ និកុដ្ឋសិ

យោ ព្រហ្មានិ(១) បរិមុដ្ឋតំ

ពុទ្ធសមាសសុត្តនិកាយ មហាបិណ្ឌបិដក

បុរិសេសេត្តិកុដ្ឋនិកាយ កិកុណា សាគស្សប្រសាទិវិព្រះវេទ

យេវេជយន្តចាសារេ ខុលតាវេតោ អុកស្តសំភណ្ឌកុ-

យរិមុត្តិកុដ្ឋនិកាយ ព្រះវេទនិកុដ្ឋនិកាយ បុរិសេសេត្តិកុដ្ឋនិកាយ កិកុណា

ព្រាយតាមនិកុដ្ឋនិកាយ បុរិសេសេត្តិកុដ្ឋនិកាយ អុកស្តសំភណ្ឌកុ-

បុរិសេសេត្តិកុដ្ឋនិកាយ កិកុណា សាគស្សប្រសាទិវិព្រះវេទ

បុរិសេសេត្តិកុដ្ឋនិកាយ កិកុណា សាគស្សប្រសាទិវិព្រះវេទ

សុត្តនិបិទេ ឧទ្ទិសនិកាយស្ស គុលចន្ទ្រាសវំ

សុទ្ធម្មាយំ អភិកោសភី

អដ្ឋាថិ តេ ភានុសោ(១) និដ្ឋិ

យោ តេ និដ្ឋិ បុរេ អហុ

បស្សសិ វិគីវត្តន្តំ

ត្រញុលោកេ បកស្សវិ

កស្សុ ត្រញា វិយោកាសិ

អនុបុត្តំ យតាកមំ

ឧ មេ មាវិស សា និដ្ឋិ

យោ មេ និដ្ឋិ បុរេ អហុ

បស្សមំ វិគីវត្តន្តំ

ត្រញុលោកេ បកស្សវិ

សោហំ អជ្ជ កមំ វិដ្ឋិ

អហំ និទ្ទោន្តិ សស្សុកោ

យោ ឯកមភិយាទតិ

ភិក្ខុ ទុទ្ធស្សុ សាវិកោ

កានិសិ ភិក្ខុមាសវដ្ឋ

១ ម. គ្យានសា ។

សុត្តនិបិទេ ឧទ្ទិសនិកាយ សុលចន្ទ្រាសវំ

ជិតសាលាវណ្ណោស្សត្ថា(១) ថា ម្ចាស់ភាវសោ សត្វវិជ្ជុន

អ្នកឯងនៅមានចំដួដូចជាពីវិជ្ជុមុនដែរ អ្នកបានឃើញភក្តី

(ព្រះមានព្រះភាគ) ដែលភ្នំថ្លុក កន្លងសត្វក្នុងព្រញា

លោកវិជ្ជុន ព្រញាភិបាតដោះស្រាយ តាមសំដាប់ពាក្យ

យេសំភិក្ខុនារេថ បពិត្រលោកអ្នកនិទុក ខ្ញុំមិនមានចំដួដូច

ពីវិជ្ជុមុនទេ ខ្ញុំបានឃើញភក្តី (ព្រះមានព្រះភាគ) ដែល

ភ្នំថ្លុក កន្លងសត្វក្នុងព្រញាលោកវិជ្ជុន វិជ្ជុនខ្ញុំបានពាល

ពាក្យថា ខ្ញុំជាបុគ្គលទៀងទាត់ អត់ប្រម្រាបឡើយ អ្នក

ឯងចៀកចៀនឲ្យភិក្ខុជាពុទ្ធសាវ័ក ដែលលោកដឹងច្បាស់ឲ្យ

១ សាលាសុមហ្មត្តិព្រញាលោក មិនមែនសាលាសុមហ្មត្តិធននៃព្រះវិជ្ជុនទេ ។

ចូលយកវត្តស្នំ មានភ្នំនីយស្នំ អរិយធានា

កក ក្នុង ក្នុង ក្នុង ក្នុង

យោ មហា រាជ រាជ ក្នុង

វិហារ ក្នុង អនុស្សយំ

វិនិ មុត្តិ វិហារ វិនិ

យោ ច ក្នុង សយោ នរ

យោ ឯក មគិ ជា ជាតិ

កិក្ក កុម្មុ ស្នំ សារ កោ

តា ធី សិ កិក្ក មា សដ្ឋ

កក ក្នុង ក្នុង ក្នុង

ន វ អត្ថិ ចេត យតិ

អហំ ពាលំ ឧបា មិ តិ

ពាលា ច ជតិ លិ(១) អត្ថិ

អាសដ្ឋន ស(២) ឧប្បតិ

ឯវ មេវ ត្វិ មា

អាសដ្ឋន តថា កតិ

សយំ ឧបា ស្នំ សិ អត្ថា វិ

១ ១. ម. ធីលី ១ ២ ម. ១ ១

ចូលយកវត្ត មានភ្នំនីយស្នំ ភាពាតាវិចិត្រ

ហេតុន្ត្រ ហើយមែន បាន ទូរ សេចក្តី ទុក្ខ ជំងឺ ទៅ ភិក្ខុ ណា

បាន ចំពាល់ កំពូល ភ្នំ មហា សិ នៅ ប៉ះពាល់ ទូរ ជំងឺ ទុក្ខ ចូល មុត្តិ-

ទេហទ្ធិច ទីនី ពួក ជន ដែល ជក លើ ផែន ដី(១) ដោយ ឈាន វិ-

មោត្ត អ្នក ឯង ចៀម ចៀម កម្ម កិក្ខុ ជា ពុទ្ធសា កែ ដែល លោក ដឹង

ច្បាស់ ទូរ ហេតុ ន្ត្រ ហើយ មែន បាន ទូរ សេចក្តី ទុក្ខ ជំងឺ ទៅ ច្រៀម

ដូច ជា ភ្នំ មិន ដែល គិត ជា ពាក្យ អញ ទីនី នៅ មនុស្ស ពាល ម្តង

ឡើយ តែ មនុស្ស ពាល ចេះ តែ មក ប៉ះពាល់ ភ្នំ ដែល កំពូល នៅ

សេន្ទា ភ្នំ ឯង នៅ នៅ (យ៉ាង ណា) ម្ចាស់ មា អ្នក ឯង

ចៀម ចៀម ច្រក រថា គត គង ទីនី នៅ ទូរ ជា យក ទូរ ឯង ដូច ជា

* ពួក ជន ដែល ជក លើ ផែន ដី នោះ ទី ពួក ជន ពួក មហាយាន ទ្រឹច ទី ពួក មនុស្ស ច្រើន ៗ អត្ថកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ ធម្មិច្ឆនិកាយស្ស បុលបណ្ណាសកំ
 ពាលោ អន្តិវំ សម្មសិ
 អម្មញ្ញំ មសវិ មារោ
 អាសជ្ជន ភយាភតិ
 កិច្ច មញ្ញសិ ចាចិម
 ន មេ ចាមិ វិមទ្ធកិ
 ករោកោ មីយតិ ចាមិ
 ចិវក្កាយ កត្តតិ(១)
 មារ ធិត្ថិទ្ធ ពុទ្ធម្មា
 អាសម្មាភាសិ កិក្កសុ
 ភតិ មារិ អត្តជ្ជេសិ(២)
 កិក្ក កេសកធារិវេ
 ភតោ សេវ ទុម្មោ យេត្តោ
 កត្តេវន្តោយាមាតិ(៣) ។

មារតន្តនិយស្តំ ។សមិ ធិត្ថិ ។
 ពុប្បយនវេត្តា មញ្ញោ ។

១. ឧ.ច. កត្តក ។ ២. ឧ. អយន្តេសិ ។ ៣. ឧ. អន្តេសិ ។ ៤. ឧ. កត្តេវន្តោយាមាតិ ។

សុត្តន្តបិដកេ ធម្មិច្ឆនិកាយ បុលបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលកាលចំរោលំភិទិ យំភិវនាវេវេ មារមិច្យេត្រច្យេន
 ព្រះភយាភតេហិយ ធម៌នីតិបាទបាចតុំមាទ ម្ចាស់មារោទចិក្ក
 បាច ម្ចាស់ស្មានថាបាចមិច្យេវេលវេលំភាគាញប្ញដូចម្តេច
 បាចភិវេច្យេវេលវេលំភាគាញប្ញដូច ឯបុគ្គលបាច វេលវេលំភាគ
 កេម្មញ្ញាសកំកាលយុវេវេនិ ម្ចាស់មារ ម្ចាស់ធម៌ចេចេត្តា
 ព្រះពុទ្ធតៅ កុំរោម្យេត្រច្យេនកិក្កសុឡើយ កិក្កសិមហេ.
 មោក្ខណ្ណទ បាទគម្រាមមារក្កនិព្រោកសកឡវេន ដូចបាទ
 រៀបលប់មារោធម៌ លំដាប់នោះ យក្សតិមារោធម៌ កិមាទ
 ចិក្កភាគំអនំហិយ ស្រាប័នបាគំភិទិ មារមេវម្តេវេវេត ។

ធម៌ មារតន្តនិយស្ត ទំ ១០ ។
 ធម៌ ពុប្បយនវេត្ត ទំ ៨ ។

ព្រហ្មយមវេទស្ត មានតួនិយស្ត ១ ព្រះគោតិ

តស្សត្ថានំ

សាលេយ្យវេទ្ធាវេទស្ត

ធួឡមហាធម្មសមាគានំ

វិមិសកា ធា ព្រហ្មា ទុសី ធា

មាណ មត្តោ វារ្រោតិ^(*) ។

មូលចង្កាសកំ ទិស្សតិ ។

• ពេលនិយាយត្រូវ

តស្សត្ថានំ

សាលេយ្យវេទ្ធាវេទស្ត

ព្រហ្មមហាធម្មសមាគានំ

វិមិសកា ធា ព្រហ្មា ទុសី ធា

មាណ មត្តោ វារ្រោតិ ទិស្សតិ ។

មេត្តចោត្តោ

តស្សវិទ្ធស្សត្ថានំ

សាលេយ្យវេទ្ធាវេទស្ត

ព្រហ្មមហាធម្មសមាគានំ ធា

វិមិសកា កោសម្ពំ ធា ព្រហ្មាណោ

ទុស្សី ធា មាណ មត្តោ ធា វារ្រោ

សាលេយ្យវិទ្ធា មត្តោ ។

កំ វិទ្ធស្សត្ថានំ

មូលចង្កាសកំ មេត្ត

សីហាភោ ធា មត្តោ

កតោចេវ កោសិទ្ធា

សាលេយ្យោ ធា កិមេ មត្តោ

មូលចង្កាសកំ សម្ពំ

ទិស្សតិ ។

ព្រហ្មយមវេទ មានតួនិយស្ត ១ ព្រះគោតិ

• ព្រះគោតិ គឺបញ្ជីវៀងនៃព្រហ្មយមវេទនោះ ដូច្នោះគឺ

សាលេយ្យកស្ត្រ ១ វារ្រោតស្ត្រ ១ ធួឡវេទស្ត្រ ១

មហាវេទស្ត្រ ១ ធួឡធម្មសមាគានស្ត្រ ១ មហាធម្ម

សមាគានស្ត្រ ១ វិមិសកស្ត្រ ១ កោសម្ពំយស្ត្រ ១

ព្រហ្មនិមន្តនិកស្ត្រ ១ មាណតួនិយស្ត្រ ១ ចប់វេទ

គាន់ ៧ ។

ចប់ មូលចង្កាសកំ ។

វិទ្យុវិទ្យុបង្កំ

វិទ្យុវិទ្យុបង្កំ	អវិទ្យុវិទ្យុបង្កំ	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយិ
សុភ	សុភាយ	១៨	៧
គហ្យស្សុត	គហ្យស្សុត	២១	១
វិហារិក្ក	វិហារិក្ក	៣៨	១៦
មូលបណ្ណសក្ក	មូលបណ្ណសក្ក	៤២	១
សេនាធម	សេនាធម	៤៨	១៤
ឱញ្ញាឧយ្យ	ឱញ្ញាឧយ្យ	៦៨	១៦
បដាបកាយិ	បដាបកាយិ	៧១	៦
បិភ	បិភ	៧២	១៨
ឯវ រេ	ឯវ រេ	៧៣	១៤
វេល	វេល	៧៤	១៦
មសិករេហិ	មសិករេហិ	..	១៤
វិភូត	វិភូត	៧៧	១០
កត្តាភិបារិ	កត្តាភិបារិ	៨៦	៤
ឧបនិយ ភិបា	ឧបនិយ ភិបា	៨៦	១១
វេហិបេហិ	វេហិបេហិ	៨៧	១៤
សិសវជ្ជិ	សិសវជ្ជិ	១១៧	៦

វិទ្យុវិទ្យុបង្កំ

វិទ្យុវិទ្យុបង្កំ	អវិទ្យុវិទ្យុបង្កំ	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយិ
ឯវិម រេ	ឯវិម រេ	១១៧	៧
ឯវុបាថិ	ឯវុបាថិ	..	៧
ចសក្ក	ចសក្ក ចសក្ក	១២១	១១
ឧទ្ធករិក្ក	ឧទ្ធករិក្ក	១២២	១៧
សាភស្ស ភាម	សាភស្ស ភាម	១៨០	៨
កាប្បដិការណា	កាប្បដិការណា	១៨៦	១៨
មហាយ កវិក្កស្ស	មហាយមកវិក្កស្ស	១៦៣	១
ភេណុភ្ន យាភិ	ភេណុភ្នយាភិ	..	៧
..	៨
វេនាសមុទយា	វេនាសមុទយា	១៦៨	៧
អរិយ្យសាយ	អរិយ្យសាយ	១៧៧	១០
ភ	ភ	២០៧	៨
អភិជ្ជុ	អភិជ្ជុ	២០៨	១៨
កត្តាភ្នាធម្មក្ក	កត្តាភ្នាធម្មក្ក	២១១	១៤
វេមន្តក្ខមិ	វេមន្តក្ខមិ	២១២	១៨

វិទ្យុវិទ្យុបង្ក

វិទ្យុចារា ហា	អវិទ្យុចារា ហា	អង្គ	រដ្ឋលេខាយី
បរិសាទ្នក	បរិសាទ្នក	៩១៦	៣
អភិជ្ជា	អភិជ្ជា	២២៧	"
យម្មបរិទ្បហំ	យម្មបរិទ្បហំ	២៣៧	៧
វិហារក	វិហារក	២៤៤	"
វិគ្គារេម	វិគ្គារេម	២៤៧	១២
អនុសញ្ញា	អនុសញ្ញា	២៤៧	"
វិមុត្តិយោ	វិមុត្តិយោ	២៤៧	១
មហាវិទ្យុសុត្ត	មហាវិទ្យុសុត្ត	២៤៧	១០
សា	សា	៣១៣	២
មជ្ឈិមនិកាយស្ស	មជ្ឈិមនិកាយស្ស	៣៣០	១
បិយាគ	បិយាគ	៣៣២	១៤
បរិសយ្យ	បរិសយ្យ	៣៤២	៤
ធម្មកាយ	ធម្មកាយ	៣៤៤	១៧
សិវិ	សិវិ	៣៤៦	១២
ឧបបដ្ឋិតិ	ឧបបដ្ឋិតិ ១	៣៦៣	៧

វិទ្យុវិទ្យុបង្ក

វិទ្យុចារា ហា	អវិទ្យុចារា ហា	អង្គ	រដ្ឋលេខាយី
ភិក្ខុភិ	ភិក្ខុភិ	៣៦៤	១៧
និកាយបុរាណ	និកាយបុរាណ	៣៦៤	៦
ច ឆាយភិ	ច ឆាយភិ	៣៦៦	១៣
នុត្តរោ វិយ	នុត្តរោ វិយ	៣៧៧	១៦
អបដ្ឋាយនិក	អបដ្ឋាយនិក	៣៧៧	៧
និកាយនិយមនុត្ត	និកាយនិយមនុត្ត	៣៧៧	១
កុសុលាខ្មារិនា	កុសុលាខ្មារិនា	"	"
និយម	និយម	៣៧០	១៦
កាយ	កាយ	៣៧២	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
សាស្ត្រាចារ្យ	សាស្ត្រាចារ្យ	២	២
ព្រះដំបំរើ	ព្រះអង្គដំបំរើ	១០	១២
ព្រះបុត្រ	ព្រះបុត្រ	១៦	៨
ដំបូងប្រាំមួយទិដ្ឋភាព	ចាក់ប្រាំមួយប្រាំមួយទិដ្ឋ	២១	១៦
សស្ស	សស្ស	២២	៦
រោគស្ថាន	រោគស្ថាន	៣៦	៣
សម្ព័ន្ធ	ស្ស	៤៧	៧
សំដៅ	សំដៅ	៥៧	១៨
ដើម្បី	ដើម្បី	៧០	១២
ថា	ថា	៨០	១៧
នៅស្រស់	នៅស្រស់	១១០	៧
មិនអាច ភាគបុព្វកម្ម	មិនអាច ភាគបុព្វកម្ម	១២៦	៣
ក្រុមក្រុម	ក្រុមក្រុម	១២៨	៨
ដែលខ្លួនប្រកាន់	ដែលខ្លួនប្រកាន់	១៥៧	"
មហានិទ្ទេសសម្ព័ន្ធសុត្រ	មហានិទ្ទេសសម្ព័ន្ធសុត្រ	១៦៣	១
ចេញពី(ឈ្មោះទំនៀម)	ចេញពី(ឈ្មោះទំនៀម)	១៦៣	៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
"	"	"	៧
ខ្ញុំប្រះអង្គ	ខ្ញុំប្រះអង្គ	១៦៤	១៧
សេចក្តីលក់កាណ	សេចក្តីលក់កាណ	១៧៤	១៥
កាលបើគំរើសកាណ	កាលបើគំរើសកាណ	១៨១	២
សុត្តនិទ្ទេស	សុត្តនិទ្ទេស	១៨២	១
ចំណុច	ចំណុច	១៨៦	២៦
"	"	"	"
សត្វមានជីវិត	សត្វមានជីវិត	១៨១	១៣
ប្រាជ្ញ	ប្រាជ្ញ	១៨២	១១
ជាគ្រឿងកំរើ	ជាគ្រឿងកំរើ	២០៤	១៤
ចូលក្នុងសុត្តនិទ្ទេស	ចូលក្នុងសុត្តនិទ្ទេស	២២៧	១
១៣២	២៣២	២៣២	
ជាសមណៈ	ជាសមណៈ	២៣២	៧
ដូច	ដូច	២២២	៧
២ ៧	២ ១៥ ៧	២២២	១៣
២ ១៥	២ ១៥ ៧	២២៤	១១

សន្លឹកប្រាក់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
សុគតិស្តោតៈ	សុគតិស្តោតៈ	"	១៣
បុគ្គលនោះ	បុគ្គលនោះ	២៦៧	៤
កោដ្ឋិកនោះមួយ	កោដ្ឋិកៈនោះមួយ	"	៥
ការម្នាក់ វិញ្ញាណ	ការម្នាក់ វិញ្ញាណ	២៧២	៧
អង្រ្កិយ ១	អង្រ្កិយ	២៧៦	៧
អង្រ្ក ១ គ្នា	អង្រ្ក ១ គ្នា	"	១០
អង្គុបសុទ្ធានោះតាមម្តង	អង្គុបសុទ្ធានោះតាមម្តង	២៨០	២
អង្គមិត្ត	អង្គមិត្ត	"	៥
អង្គុបសុទ្ធានោះតាមម្តង	អង្គុបសុទ្ធានោះតាមម្តង	២៨២	៤
អាតិកាញាតិ	អាតិកាញាតិ	"	"
សុត្តន្តនោះតាមម្តង	សុត្តន្តនោះតាមម្តង	"	៣
បរិកាល	បរិកាល	"	១៦
អង្រ្កិយ ១	អង្រ្កិយ	២៨៦	១១
១ សំដៅយក	១ ២ សំដៅយក	២៨៧	១៥
អង្គុប	អង្គុប	២៨៦	១១

សន្លឹកប្រាក់ពាក្យខុស ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នាសវិជ្ជា	នាសវិជ្ជា	៣០២	៥
សេចក្តីទុក្ខ	សេចក្តីទុក្ខ	៣១៣	១០
ធម្មសមាគម	ធម្មសមាគម	៣១៤	១២
មរណៈវេទ	មរណៈវេទ	៣៣២	៥
ប្រជុំមុន	ប្រជុំមុន	៣៥២	៦
[១៨៥]	[១៨៦]	៣៥៥	១០
នាសវិជ្ជា	នាសវិជ្ជា	៣៦៦	១២
ទិវលាស	ទិវលាស	"	១៨
ថា មានដទៃទិវលាស	ថា មានដទៃទិវលាស	៣៦៧	៥
និវត្តក	និវត្តក	៣៧១	៥
ដល់ភាគសាវ័ក	ដល់ភ្នាក់សាវ័ក	៣៧៦	១៨
ចិត្ត	ចិត្ត	៣៨៣	៤
អនុបាទ	អនុបាទ	៣៨៧	១២
ទុក្ខៈ	ទុក្ខ	៣៩១	១
បិកាវេទ	បិកាវេទ	៣៩៥	៤

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

បួនបណ្ណាសកំ

តតិយោ ភាគោ

មហាយមកវគ្គោ

ម ១៩ ចូឡគោសិទ្ធិសាលសុត្តិ

អង្ក

មហាយមកវគ្គស្ស	ចូឡគោសិទ្ធិសាលសុត្ត	មជ្ឈិមនិកាយសុត្តិ	៣
	អប្បមារេត		៤
	ជាសុវិហារេ		៧
	ធម្មិកជាសមុស្សនំ		១៣
	អនុត្តាទិកិកិ		១៤
	អនុត្តាទិយ្យសំសា		១៧

ទុតិយេ មហាគោសិទ្ធិសាលសុត្តិ

មហាយមកវគ្គស្ស	មហាគោសិទ្ធិសាលសុត្ត	ពហុស្សុត្តយ្យសំសា	២១
		ទិព្វបក្ខយ្យសំសា	២៣
		អភិធម្មកថាបសំសា	២៤
		សទាបក្ខយ្យសំសា	២៧

សុត្តនិកៃ មជ្ឈិមនិកាយ

បួនបណ្ណាសក

តតិយភាគ

មហាយមកវគ្គ

ចូឡគោសិទ្ធិសាលសុត្តទី ១

លេខទំព័រ

មហាយមកវគ្គ	ចូឡគោសិទ្ធិសាលសុត្ត	ការប្រព្រឹត្តិខុសដឹងស្មារតី	៣
		រោមប្តីមិនប្រមាទ	៤
		ទាស្សិកោធមិ	៧
		ការទ្រង់ពន្យល់ដោយធម្មិកថា	១៣
		កិត្តិសព្វនៃព្រះលោកោឡព្រះអនុវត្តទិវាធិន	១៧
		ការទ្រង់សរសើរព្រះលោកោឡព្រះអនុវត្ត	
		ទាធិន	១៧

មហាគោសិទ្ធិសាលសុត្តទី ២

មហាយមកវគ្គ	មហាគោសិទ្ធិសាលសុត្ត	ការសរសើរកិច្ចដាក់ហ្វូស្សូន	២១
		ការសរសើរទិព្វបក្ខ	២៣
		ការសរសើរភិក្ខុម្នា	២៤
		ការសរសើរសមាធិ	២៧

មាតិកា ២ ផ្តាច់

	អង្ក
មហាយមកវន្តស្ស មហាគោសិទ្ធិសាលស្សន្ត ធាតុស្សន្តច្បាប់សា	២៧
ចង្កីសក្កា ឆារមច្បាប់សា	៣១
ការពារសាខ័ច្បាប់សា	៣៣
អភិធម្មកថាច្បាប់សា	៣៥
សមាបត្តិច្បាប់សា	៣៧
តាសវត្ថុយច្បាប់សា	៣៧

តតិយី មហាគោតាលស្សន្តិ

មហាយមកវន្តស្ស មហាគោតាលស្សន្ត វ្រ្ម្រាតត្តកា	៤១
វ្រ្រ្រាតត្តកា	៤៧
ភិក្ខុវេទា ឯកាធសន្តិខិ	៤៧

ធម្មត្ថិ ច្បុប្បតោចាលស្សន្តិ

មហាយមកវន្តស្ស ច្បុប្បតោចាលស្សន្ត ភូតច្បុប្បវត្ត	៥៥
ចក្កវេទា ណាបមា	៥៧

សទ្ធិតា ធម្មតាលស្សន្តិ មាតិកា

	លេខទំព័រ
មហាយមកវន្ត មហាគោសិទ្ធិសាលស្សន្ត ការសរសើរភិក្ខុជាតហ្មស្សន	៦៧
ការសរសើរភិក្ខុដែលរីករាយក្នុងការ	
ព្រូសម្ល់	៣១
ការសរសើរភិក្ខុខ្លាញ់ក្នុងព្រៃជានិច្ច	៣៣
ការសរសើរភិក្ខុធម្មជា	៣៥
ការសរសើរសេចក្តី	៣៧
ការគ្រងសកាសិធម្មិភាទីគល់ទៅ	
ខែរសាវិ	៣៧

មហាគោតាលស្សន្ត ទី ៣

មហាយមកវន្ត មហាគោតាលស្សន្ត ភាពឆៃគង្វាលោទីលមមិធម្មរសិលំ	
សេចក្តីចំរើន	៤១
ភាពឆៃគង្វាលោទីលមមិធម្មរសិលំសេចក្តីចំរើន	៤៧
អង្គ ១១ របស់ភិក្ខុ	៤៧

ច្បុប្បតោចាលស្សន្ត ទី ៤

មហាយមកវន្ត ច្បុប្បតោចាលស្សន្ត រឿងផ្ទាប់មរមហេយ	៥៥
មហាគោតាលស្សន ៥ ច្បុប	៥៧

មាតិកា ប ភ្នំ ង

បញ្ជី ទូរស័ព្ទ ស ទូក សុត្តិ

ឆ្នាំ

មហាយន្តរវិទ្យាស្ថាន	ទូរស័ព្ទសុត្តិ	សន្តិភាព លិខិតិ សន្តិបាត	៦៣
		សុត្តសុត្តិ ឧបសាវន្តិ	៦៥
		ពហុលប្បវត្តនុសាសន្តិ	៦៧
		ឧបមាយ បដិប្បដា	៧១
		គិលត្តណក្សតរណ៍	៧៣
		សារត្តិក្ខមា	៧៧
		ទុម្ពទស្ស ឧបសាវន្តិ	៧៧
		អនត្តាទុចស្សនា	៨០
		ស្វាភនាយាធិវសន្តិ	៨៥
		សុត្តបរិយាយសាមិ	៨៧

ធម្មី មហា ស ទូក សុត្តិ

មហាយន្តរវិទ្យាស្ថាន	មហាសុត្តសុត្តិ	កាយភវិត្តាប្បញ្ញាតិ	៨៧
		អចលតវត្តមិ	៩១
		ចិត្តភាវិតាភវា	៩៣

សន្តិក ចន្ទ ស ប្រាម មាតិកា

ទូរស័ព្ទសុត្តិ ទី ៨

លេខទំព័រ

មហាយន្តរវិទ្យាស្ថាន	ទូរស័ព្ទសុត្តិ	ព្រះស្តេចលីធីត្រង់ប្រជុំគ្នាក្នុងសន្តិភាពស្ថាន	៦៣
		កាស្យប្រៀបចម្រើនសុត្តនិទាន	៦៥
		កាស្យប្រៀបចម្រើននៃសុត្តិទ្រឹស្តីនៃយោធិស	៦៨
		ករសាចស្វរោយកាស្យបមា	៧១
		កាស្យ ឥន្ទ្រវរណ៍នៃសុត្តិ	៧៣
		ទម្រង់នៃយោធិស្ត្រីករោយទ្រឹស្តី	៧៧
		ពាក្យឧបសាវន្តិឧបសាវន្តិ	៧៧
		ករោយសុត្តិសុត្តិសុត្តិ	៨១
		កាស្យ ឥន្ទ្រវរណ៍នៃសុត្តិ	៨៧
		ទិច្ចនៃសុត្តិ	៨៧

មហាសុត្តសុត្តិ ទី ៦

មហាយន្តរវិទ្យាស្ថាន	មហាសុត្តសុត្តិ	ករោយប្រកបឡើយ ទូរស័ព្ទសុត្តិ	៩៧
		អចលវត្ត	៩១
		គោលគិតចិត្តភាវិតា	៩៣

មាតិកាបន្តទៀត

	ទំព័រ
មោឃសព្វកសុត្តន្ត មហាសព្វកសុត្តន្ត កាយចិត្តសូត្រ ភាវិត្តន្ត . . .	៧៥
ភោគិសត្តសូត្រ បរិវេត្តន្ត . . .	៧៧
កាឡប្បសង្កមន្ត	៧៧
ទទ្ធកូបសង្កមន្ត	១០៣
តិសុ បឋមា ទមនា	១០៧
ទុកិយា ទមនា	១០៧
កតិយា ទមនា	១១១
បុត្តកិរិយាទមនា	១១៣
សត្តានុសារីរិយា លំ	១២៥
តិសុ បឋមា វិញ្ញា	១២៧
តិសុ ភតិយា វិញ្ញា	១២៧
សម្មទ្ធកុសម្មវិញ្ញា	១៣១
កតវរតា បសំសិ	១៣៣

សង្ខេបសង្កេតសម្រាប់មាតិកា

	លេខទំព័រ
មោឃសព្វកសុត្តន្ត មហាសព្វកសុត្តន្ត ភាវិត្តន្តកាយចិត្តសូត្រជាដើម	៧៥
សេចក្តីផ្តើមរបស់ព្រះពោធិសត្វ	៧៧
ស្តេចប្បសង្កេតករណ៍កាយស	៧៧
ស្តេចប្បសង្កេតករណ៍កាយស	១០៣
ទមនាទី ១ បឋមា ទី ១	១០៧
ទមនាទី ២	១០៧
ទមនាទី ៣	១១១
ប្រាកដខ្មែរក្រវិញ្ញា	១១៣
វិញ្ញាណទារុត្រី គាសីកតាមន្តវិញ្ញា	១២៥
បណ្តាវិញ្ញាទាំង ៣ វិញ្ញា ទី ១	១២៧
បណ្តាវិញ្ញាទាំង ៣ វិញ្ញា ទី ២	១២៧
ការស្រេចប្បសង្កេតករណ៍កាយចិត្ត	១៣១
ការពោលសារស៊េរព្រះមាត្រៈព្រះភាគ	១៣៣

នាគីកាបខ្នាត

សន្តិមំ បុស្បតល្ហាសន្តិយសុត្តិ

	ឆន្ទ
មហាយមកវិទ្ធសូ បុស្បតល្ហាសន្តិយសុត្តិ សន្តិក្កន្ត វិមុត្តិកថា	១៣៧
សក្កាបសន្តិមនំ	១៣៨
វេជយទ្ធិប្បសិលា	១៤១
វិមុត្តិកថា	១៤២

អដ្ឋមី មហានិទ្ទេសសន្តិយសុត្តិ

មហាយមកវិទ្ធសូ មហានិទ្ទេសសន្តិយសុត្តិ បាចនិដ្ឋិវិវេចនំ	៤៥១
ភំ ទិដ្ឋារោចនំ	១៥៣
ភំ ទិដ្ឋិមដិបុព្វា	១៥៥
វិញ្ញាណុប្បត្តិ	១៥៨
ភូតកថា	១៦១
ធម្មនិហារ	១៦៣
សមុទយវិវេក	១៦៥
ចប្បយនយោ	១៦៧
សមុទយនយោ	១៧១

សន្តិកាបខ្នាតប្រាជ្ញានាគីកា

បុស្បតល្ហាសន្តិយសុត្តិ ទី ៧

	លេខទំព័រ
មហាយមកវិទ្ធសូ បុស្បតល្ហាសន្តិយសុត្តិ វិមុត្តិកថា(មោឃសង្ខេប	១៣៧
ការព្រលទៅតាមសង្ខារករណី	១៣៨
ការព្រលសរសើរវេជយទ្ធិប្បសិលា	១៤១
វិមុត្តិកថា	១៤២

មហានិទ្ទេសសន្តិយសុត្តិ ទី ៨

មហាយមកវិទ្ធសូ មហានិទ្ទេសសន្តិយសុត្តិ ការដោទិដ្ឋិកាត្រក់	១៥១
ការក្រាបចង្រ្កន្ធលអំពីទិដ្ឋិកាត្រក់របស់	
សាវិតិក	១៥៣
ការគ្រងស្មារតីទិដ្ឋិកាត្រក់របស់សាវិតិក	១៥៥
ទំពើកនៃវិញ្ញាណ	១៥៨
គោលអំពីទម្ងន់ព្យាបាទវេជយ	១៦១
អំពីអាហារ ២ យ៉ាង	១៦៣
សមុទយវិវេក	១៦៥
ចប្បយនយោ	១៦៧
សមុទយនយោ	១៧១

មាតិកា បន្តទី ៦

	លេខ
មហាយមកវិទ្យាស្នូ មហាវិទ្យាស្នូយស្នូ វិភាគវាយ	១៧១
ធម្មត្ថណកថា	១៧៧
ទុក្ខត្ថសមុទយា	១៧១
ពុទ្ធត្ថណកថា	១៧៧
សិក្ខាសាដីវសាមម្មតា	១៧៧
ចិត្តចរិសោធន៍	១៧១
ទុក្ខត្ថវិភាគ	១៧១

ធម៌ មហា អស្សុប្បសុត្តិ

មហាយមកវិទ្យាស្នូ មហាអស្សុប្បសុត្តិ វសសុ បរិមទាម្មា	១៧៧
វសសុ គតិយទាម្មា	១៧៧
វសសុ ចក្ខាមទាម្មា	២០១
វសសុ សក្កមទាម្មា	២០៣
វសសុ ធម៌ទាម្មា	២០៧
ចក្ខាមទា	២០៧
វសសុ គតិយដ្ឋកថា	២១៣

សង្ខារ បង្កើន ប្រាប័ណ្ណ

	លេខទំព័រ
មហាយមកវិទ្យា មហាសង្ខារបង្កើនប្បសូត្រ វិភាគន័យ	១៧៣
ធម្មត្ថណកថា	១៧៧
យោគូជាទីកើតនៃធម្មត្ថ	១៧១
ពុទ្ធត្ថណកថា	១៧៧
ភាវនាខ្លួនប្រកបដោយសិក្ខានិសាដីវ	១៧៧
ការងារបង្កើន	១៧១
សេចក្តីលេងនៃធម្មត្ថ	១៧៣

មហាសង្ខារបង្កើន ទី ៧

មហាយមកវិទ្យា មហាសង្ខារបង្កើនប្បសូត្រ ចក្ខុវិស័យ ១០ ធម៌ទី ១	២១៧
ចក្ខុវិស័យ ១០ ធម៌ទី ៣	២១៧
ចក្ខុវិស័យ ១០ ធម៌ទី ៧	២១១
ចក្ខុវិស័យ ១០ ធម៌ទី ៧	២១៣
និយាយពីធម៌ទី ៧ ក្នុងកិច្ចការ ១០	២១៧
សេចក្តីប្រៀបធៀបយ៉ាង	២១៧
និយាយពីធម៌ទី ៧ ក្នុងកិច្ចការ ១០	២១៣

មាតិកា ២ ផ្នែក ១

	ទំព័រ
មហាយោគវគ្គសូ មហាអស្សុប្បសូត្ត បទ្ហសុ ភកិយដ្ឋានំ . . .	២០៩
ភីសុ បឋមា វិជ្ជា . . .	២១៧
ភីសុ ភកិយវិជ្ជា . . .	២១៧
សង្ក ទីណាសវនាមា . . .	២២១

ធម្មមី ចូឡមស្សប្បសូត្តិ

មហាយោគវគ្គសូ ចូឡមស្សប្បសូត្ត សមណសាមិច្ឆជ្ជដិបថា . . .	២២៥
សមណទុច្ឆជ្ជដិបថា	២២៧
សមណសាមិច្ឆជ្ជដិបថា . . .	២៣៣

ចូឡយមកវិគ្គោ

មឋមី សារលយ្យកស្សត្តិ

ចូឡយមកវគ្គសូ សារលយ្យកស្សត្តិ ពុទ្ធកុណភថ	២៣៧
ទស អកុសលកម្មភថ . . .	២៤១
ទស កុសលកម្មភថ . . .	២៤៧
ធម្មចរិយាសមចរិយាផលំ . . .	២៥១

សង្កេត ២ ផ្នែក ២ មាតិកា

	លេខទំព័រ
មហាយោគវគ្គ មហាអស្សុប្បសូត្ត ឱយាយតិយោសុទ្ធិ ៣ ក្នុងព្យាណាម ៤ . . .	២១៥
ឱយាយតិវិជ្ជាទី ៣ ក្នុងព្យាណាម ៣	២១៧
ឱយាយតិវិជ្ជាទី ៣ ក្នុងព្យាណាម ៣	២១៧
ឈ្មោះមេស្រ្តះទីណាស្រាម ៧ ប្រាណ	២២១

ចូឡមស្សប្បសូត្ត ទី ១០

មហាយោគវគ្គ ចូឡមស្សប្បសូត្ត បដិបត្តន៍សមណសីលសមណៈ	២២៧
បដិបត្តន៍សមណសីលសមណៈ	២២៧
បដិបត្តន៍សមណសីលសមណៈ	២៣៣

ចូឡយមកវិគ្គ

សារលយ្យកស្សត្តិ ទី ១

ចូឡយមកវគ្គ សារលយ្យកស្សត្តិ ក្សត្តកុណភថ	២៣៧
អកុសលកម្មមិ ១០	២៤១
កុសលកម្មមិ ១០	២៤៧
ធម្មចរិយាសមចរិយាផលំ ១០	២៥១

មាតិកា បញ្ជី

ឈ្មោះ វេទនា កសុត្តិ

	កថា	
បុប្ផយមរត្តស្ស វេទនាសុត្តិ	ខ.ស អកុសលកម្មបថ . . .	២៧៧
	ខ.ស កុសលកម្មបថ . . .	២៩១
	អម្ពបរិយាសមចរិយាដលី . . .	២៩៣
	បាណុបេសសណគភា . . .	២៩៧

ឈ្មោះ មហាវេទនាសុត្តិ

បុប្ផយមរត្តស្ស មហាវេទនាសុត្តិ	បញ្ចវគ្គបញ្ញា	២៩៧
	វេទនាវគ្គបញ្ញា	២៧១
	ទ្វេ បច្ចយោ	២៧៣
	បញ្ចវគ្គិកំ បឋមដ្ឋានំ . . .	២៧៥
	បញ្ចវគ្គិយានិ	២៧៧
	ទ្វេបុគ្គលប្បភោគ	២៧៧
	បច្ចយប្បញ្ញា	២៨១
	បកុបេកាមុត្តរិយា	២៨៣

សង្ខីកា ០៨៥ លទ្ធផលប្រាប់មាតិកា

វេទនាសុត្តិ ទី ២

	លេខទំព័រ
បុប្ផយមរត្តស្ស វេទនាសុត្តិ អកុសលកម្មបថ ១០	២៧៧
កុសលកម្មបថ ១០	២៩១
ទិលខេតិរិយាប្រត្រ័ត្តិធម៌ខីងប្រត្រ័ត្តិស្មើ	២៩៣
ភាវៈពិភ្នកធិស្តុសវិទនៈស្មើវាយដំរិក	២៩៧

មហាវេទនាសុត្តិ ទី ៣

បុប្ផយមរត្តស្ស មហាវេទនាសុត្តិ ប្រដ្ឋានុវាសិតិច្ឆុសមាខេត្រាថ្វាណេនីម	២៩៧
ប្រដ្ឋានុវាសិតិវេទនាពិធម	២៧១
បច្ចយ្យប្រការ	២៧៣
បឋមដ្ឋានប្រការវាយកង្កដ	២៧៥
វគ្គិយ្យប្រការ	២៧៧
ធិណេតិទ្វេបុគ្គលប្បភោគ	២៧៧
សូរិយប្បញ្ញា	២៨១
ធិណេតិវេទនាវគ្គិយ	២៨៣

មាតិកា បន្តាង

ប្រយោជន៍	មហាវេទសូត្រ	ភាយស្នៈកា	សាវ័ច្ឆសូត្រ	អាង្គ
		ភាសិតសូត្រ	ភតិមន្ត	. . . ២៤៧

ចតុត្តិ ចូឡវេទសូត្រ

ប្រយោជន៍	ចូឡវេទសូត្រ	សក្កាយសមុទយប្បញ្ញា	. . . ២៤៧
		សក្កាយទិដ្ឋប្បញ្ញា	. . . ២៤៩
		មគ្គប្បញ្ញា	. . . ២៥៣
		និរោធប្បញ្ញា	. . . ២៥៤
		វេទនាបញ្ញា	. . . ២៥៧
		កុសយប្បញ្ញា	. . . ២៥៧
		បដិភាគប្បញ្ញា	. . . ៣០១
		ធម្មទំន្តាចសំសា	. . . ៣០៣

បញ្ចមី ចូឡវេទសូត្រ

ប្រយោជន៍	ចូឡវេទសូត្រ	បញ្ចមី ធម្មសមាគម	. . . ៣០៤
		ទុក្ខយំ ធម្មសមាគម	. . . ៣១១
		ភតិយោគុក្ខធម្មសមាគម	. . . ៣១៣

សទ្ធិក ចតុត្តិសូត្រ មាតិកា

លេខទំព័រ

ប្រយោជន៍	មហាវេទសូត្រ	សោត្តិស្រោកអរិយសោត្តិសូត្រ	លេខទំព័រ
		ប្រាសាទរាជ	. . . ២៤៧

ចូឡវេទសូត្រ ទី ២

ប្រយោជន៍	ចូឡវេទសូត្រ	សូត្រិយសុត្តនិយមន្ត	. . . ២៤៧
		សូត្រិយសុត្តនិយមន្ត	. . . ២៤៩
		សូត្រិយសុត្តនិយមន្ត	. . . ២៥៣
		សូត្រិយសុត្តនិយមន្ត	. . . ២៥៤
		វេទនាបញ្ញា	. . . ២៥៧
		កុសយប្បញ្ញា	. . . ២៥៧
		បដិភាគប្បញ្ញា	. . . ៣០១
		ធម្មទំន្តាចសំសា	. . . ៣០៣

ចូឡវេទសូត្រ ទី ៤

ប្រយោជន៍	ចូឡវេទសូត្រ	ធម្មសមាគម	. . . ៣០៤
		ធម្មសមាគម	. . . ៣១១
		ធម្មសមាគម	. . . ៣១៣

មាតិកា ២ តារាង

ជំនួញ ២ មហាធម្មសមាគមសុត្តន្ត

	គណៈ
បូជ្ឈយនកវន្តស្ស មហាធម្មសមាគមសុត្តន្ត សេវិកញ្ជាសវិកញ្ជធម្ម . . .	៣១៧
វិញ្ញាណគតិ	៣១៧
វិញ្ញាណគតិ	៣២៣
បឋម ធម្មសមាគម	៣២៥
ទុតិយ ធម្មសមាគម	៣២៧
តតិយ ធម្មសមាគម	៣២៧
ចតុតិ ធម្មសមាគម	៣៣១
ទុតិយាបមា	៣៣៣
ចតុតិយាបមា	៣៣៥

សុត្តន្ត វិមលកសុត្តន្ត

បូជ្ឈយនកវន្តស្ស វិមលកសុត្តន្ត ធម្មសមាគមសមា	៣៣៧
ទុតិយ បដិមុត្តា	៣៤៣
តថាគកកថលសុត្តា	៣៤៥

សុត្តិក ធម្មសមាគមសុត្តន្ត មាតិកា

មហាធម្មសមាគមសុត្តន្ត ទី ៦

បូជ្ឈយនកវន្ត មហាធម្មសមាគមសុត្តន្ត គតិវិលក្ករសេនីគមិទ្ធករសេន	៣១៧
គតិវិលក្ករ	៣១៧
គតិវិលក្ករ	៣២៣
ធម្មសមាគមទី ១	៣២៥
ធម្មសមាគមទី ២	៣២៧
ធម្មសមាគមទី ៣	៣២៧
ធម្មសមាគមទី ៤	៣៣១
ឧបមាទី ២	៣៣៣
ឧបមាទី ៥	៣៣៥

វិមលកសុត្តន្ត ទី ៧

បូជ្ឈយនកវន្ត វិមលកសុត្តន្ត ពារស្មែនករមិ	៣៣៧
ករសាគម្មរកាវៀន	៣៤៣
សេដ្ឋីជ្រើមិដវិក័ចក្កន្ត្រកថាគត	៣៤៥

មាតិកាបញ្ចប់

អង្គី កោសម្ព័យសូត្រ

	អង្គ	
ចូឡយមវគ្គស្ស កោសម្ព័យសូត្រ	កោសម្ព័យសូត្រ	ព្យាស
	គ សារណីយន្ត	ព្យាស
	សក្កន្តស្ស បឋមញ្ញាណំ	ព្យាស
	សក្កន្តស្ស គតិយចតុត្ថ	
	ញាណំ	ព្យាស
	សក្កន្តស្ស ចតុមញ្ញាណំ	ព្យាស
	សក្កន្តស្ស សក្កមញ្ញាណំ	ព្យាស

ឈតិ ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ

ចូឡយមវគ្គស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ	មាត្រាសម្រាប់	ព្យាស
	ពកស្ស ចំងើលចម	ព្យាស
	អច្ឆរិយភក្កំ	ព្យាស
	មាត្រាសម្រាប់	ព្យាស

សង្ខារទត្ថសម្រាប់មាតិកា

កោសម្ព័យសូត្រ ទី ៨

		លេខទំព័រ
ចូឡយមវគ្គ កោសម្ព័យសូត្រ	ការគ្រងសារស្វាទូលិក្ខន្តកោសម្ព័យ	៣៤៨
	សារណីយន្ត ៦ ព្រាម	៣៤៧
	ញាណិ ១ ក្នុងអង្គ ៧	៣៥៣
	ញាណិ ២ ក្នុងអង្គ ៧	៣៥៥
	ញាណិ ៣ ក្នុងអង្គ ៧	៣៥៧
	ញាណិ ៤ ក្នុងអង្គ ៧	៣៥៧
	ញាណិ ៥ ក្នុងអង្គ ៧	៣៥៧

ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ ទី ៧

ចូឡយមវគ្គ ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ	មាត្រាសម្រាប់	៣៦៣
	ការគ្រងដោះចំងើលព្រហ្ម	៣៦៨
	សេចក្តីសម្រេចដោះចំងើល	៣៧៣
	មាត្រាសម្រាប់	៣៧៥

មាតិកា ២ ផ្តាច់
ឧស្សាហកម្ម ហេតុផលសុទ្ធ

			ទំព័រ
ប្រយោជន៍សុទ្ធ	ហេតុផលសុទ្ធ	ការបរិក្ខេប	៣៧១
		ក្នុងប្រទេស	៣៧៣
		ការបរិក្ខេប	៣៧៧
		គ្រួសារ	៣៧៧
		ក្រុមហ៊ុន	៣៧៧
		ការបរិក្ខេប	៣៧៧
		ឧស្សាហកម្ម	៣៧៧
		សេវា	៣៧៧
		សេវា	៣៧៧
		ឧស្សាហកម្ម	៣៧៧

សង្គ្រោះ ឧស្សាហកម្ម ហេតុផលសុទ្ធ
ឧស្សាហកម្ម ហេតុផលសុទ្ធ ទី ១១

			លេខទំព័រ
ប្រយោជន៍សុទ្ធ	ហេតុផលសុទ្ធ	សេចក្តីបរិក្ខេប	៣៧១
		រឿងរ៉ាវអាជីវកម្ម	៣៧៣
		សេចក្តីបរិក្ខេប	៣៧៧
		ឧស្សាហកម្ម	៣៧៧
		សេវា	៣៧៧
		សេវា	៣៧៧
		ឧស្សាហកម្ម	៣៧៧
		សេវា	៣៧៧
		សេវា	៣៧៧
		ឧស្សាហកម្ម	៣៧៧

សរុបរួមទាំង ១៣ រោង ចែក ឆ្នាំ ២០២០ = ១៨.១១.២០០